

วารสาร มจร

สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

JOURNAL OF MCU *Social Science Review*

ISSN : 2287-0121

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2(ฉบับพิเศษ) เมษายน-มิถุนายน 2561 Vol.7, No.2(Special Issue) April-June 2018

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 4 ฉบับ

จำนวนพิมพ์ : 1,000 เล่ม

ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม / ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน / ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน / ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคมและการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.	อธิการบดี
พระราชวรเมธี, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระสุรธรรมเมธารักษ์, ผศ.	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา
พระราชวรมนี, ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต
พระเมธีธรรมาจารย์, ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์และเผยแพร่
พระโสภณวชิราภรณ์	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศ
พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.	คณบดีคณะสังคมศาสตร์
ผศ.ร.อ.ดร.ประมาณเลิศ อัจฉริยะปัญญากุล	ที่ปรึกษาอธิการบดีด้านกฎหมาย

บรรณาธิการ : รศ.ดร.สุพล สุธะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : พระมหาภานุภา กิตติโสภโณ, ดร., อ.ดร.ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรัทธา

กองบรรณาธิการ :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระปลัดระพี พุทธิสาร, ดร.
พระมหาภานุภา กิตติโสภโณ, ดร.
พระมหาสุรินทร์ สุนโท, ดร.
พระสมณิก ธีรปัญญา
ผศ.ดร.ธิดา วัฒนภูมิ
ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา
อ.ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุกฤษ

หน่วยงานภายนอก

รศ.ดร.จักรพงษ์ พวงงามชื่น มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผศ.ดร.สมคิด ดวงจักร มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผศ.ดร.วิโรจน์ อินทนนท์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.เศรษฐวัฒน์ โชควรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อ.ดร.เดโชพล เหมนาโloy มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พล.ท.ดร.วีระ วงศ์สรรค์ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
น.อ.ดร.นภัทร์ แก้วนาถ วิทยาลัยการทัพอากาศ
อ.ดร.อำนาจ ยอดทอง มหาวิทยาลัยมหิดล
อ.ดร.วันชัย สุขตาม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

เลขานุการ : อ.ดร.ประเสริฐ ธิลา

ผู้ช่วยเลขานุการ : นายกรกต ชำบัณฑิต

ศิลปกรรม : อ.ดร.สุริยา รักษาเมือง - อ.ดร.ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรัทธา - นายพลวัฒน์ สีทา

สำนักงาน : สำนักงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

บัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาคารเรียนรวมโซน B ชั้น 5
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

จัดพิมพ์โดย : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แขวงบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

โทร. 022 218892, 026 235623 โทรสาร 026 235623

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ

วารสาร มจร.สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

1. พระราชปรีดีทิพย์, ศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระเทพปริยัติเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. พระครูปริยัติกิจธำรง, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. พระครูปริมาณวัณร, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. พระมหาดร.ธรรมา ธรรมหาโส, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, ดร. รองศาสตราจารย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. พระมหาสมบุญธรรม วุฑฒิกโร, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปญโญ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
10. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
11. ศาสตราจารย์ พลตำรวจโทหญิง ดร.นัยนา เกิดวิชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
12. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ นียมมากร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
13. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
14. รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
15. รองศาสตราจารย์ ดร. กิตติทัศน์ ผกาทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
16. รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
17. รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
18. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
19. รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เกื้อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
20. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
21. รองศาสตราจารย์ อนุภูมิ ไชวเกษม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิจฐ์ ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สติธัย ศิลปะชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพรด บุญอ่อน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อานนท์ เมธีวรฉัตร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อติวุฒิ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุพธนา ปราณีต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
33. อาจารย์ ดร.ธีรพงษ์ สมหาใหญ่	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
34. อาจารย์ ดร.จุฑามาศ วาริแสงทิพย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ

วารสาร มจร.สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

1. พระเมธาวิสัยรส, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร.จิรัช วัระสย	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
3. ศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา เกรียงซี่	มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. รองศาสตราจารย์ วราคม ทีสุกะ	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ชินกุล	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
7. รองศาสตราจารย์ พัฒนะ เรือนใจดี	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
8. รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะขันหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ แก่นอินทร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สรเสริญ อินทร์ตัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
11. รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
12. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชวาลย์ ศรีจันทร์โคตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
13. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
14. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลวิทย์ เจริญจิตต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
15. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สรรสวัสดิ์สุทธิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
16. รองศาสตราจารย์ ดร. ชวลิต สวัสดิ์ผล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยโท ดร.บรรจบ บรรณรุจิ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ ชินกุล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชวาล แอรร่มหล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เพชรนาจักร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาธรรมากุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทักษิณ เจนวิถีสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อดิศักดิ์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
28. เรือโท.ผู้ช่วยศาสตราจารย์. ดร.อนันท์ ใจสมุทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยสร สมบุญมาก	มหาวิทยาลัยนครพนม
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอาด บรรเจิดฤทธิ์	มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด

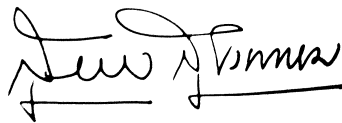
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาที่ พ.ต.สวัสดิ์ จิรัฎฐิติกาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด ดวงจักร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษุกร นาคนธ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
37. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
38. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หทัยรัตน์ ทรพพสุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
39. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
40. อาจารย์ ดร.ถนัด แก้วเจริญไพศาล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
41. อาจารย์ พลเอก ดร.เอกชัย ศรีวิลาศ	สถาบันพระปกเกล้า
42. อาจารย์ ดร.จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
43. อาจารย์ ดร.วรอนงค์ โกวิทเสถียรชัย	มหาวิทยาลัยมหิดล
44. อาจารย์ ดร.ธงชัย นิลคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

บรรณาธิการ

วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ฉบับนี้เป็นปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เป็นฉบับพิเศษเนื่องในโอกาสวชิราวุธบูชาโลก ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นเจ้าภาพ คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไข เพื่อความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการโดยเล่มนี้นำเสนอบทความวิจัยและบทความวิชาการที่ประกอบไปด้วย 4 ประเด็นใหญ่ๆ คือ พระพุทธศาสนากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, การศึกษาเชิงพุทธกับการเสริมสร้างพลังของเยาวชน, พระพุทธศาสนาเพื่อสร้างสวัสดิการสังคม, การอนุรักษ์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในโลกที่เชื่อมโยงกัน

คณะกองบรรณาธิการขอขอบคุณเจ้าของผลงานทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมทำให้วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ได้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการสู่สาธารณะตามนโยบายของมหาวิทยาลัย ขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้มีคุณภาพให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่าน เป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวกับทุกท่านที่ได้สร้างสรรค์จัดทำวารสารฉบับนี้ขึ้นมา

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

(รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

บรรณาธิการ

สารบัญ

THE EMPOWER OF ADMINISTRATION AND MANAGEMENT ACCORDANCE TO GOOD GOVERNANCE IN MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

: Phrakhruwichitpanyaporn 1

STRATEGIC FOR POTENTIAL DEVELOPMENT OF SANGHA TO CREATE RECONCILIATION IN COMMUNITY

: Anan Upasod 13

TALENT MANAGEMENT IN ORGANIZATION ACCORDING TO THE BUDDHIST PRINCIPLES.

: Sompong Suwannaphuma, Phramaha Suchat Analayo,
Udorn Khiewon., Thongdee Sritragarn 29

ACHIEVED OUTCOMES OF THE FIVE PRECEPTS PROJECT IN LAMPAIMAT DISTRICT BURIRAM PROVINCE

: Kanchana Boonrueang, Boonton Dockthaisong,
Suriya Raksamueng..... 39

การพัฒนากลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา

ขนาดกลาง

: วิจิตร นารอง, อุดม จำรัสพันธุ์, พิชญ์ ฉายายนต์..... 55

การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

: ศิรดา พิริยะชัยวรกุล, อุดม จำรัสพันธุ์, พิชญ์ ฉายายนต์
ธนาศักดิ์ ศิริปัญญนันท์..... 67

สมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัด

: ตระกูล จิตวัฒนากร..... 81

การจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

: เดช ชูจันทร์, สุพิศาล รักดินฤณ, สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล..... 89

รูปแบบการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์

: ภาราตร อมรเวที, เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, สุรินทร์ นิยมางกูร..... 103

พุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนา

: พระสุธีวีรบัณฑิต, พระมหาสุนันท์ สุนนโท, พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ,
พระครูภาวนาวชิรคุณ, อนุวัต กระสังข์..... 117*CONCEPT AND PRACTICE OF MEDITATION IN LANNA*: Phrakhrupariyattianusath, Boon Nilaket,
Thepprawin Chanraeng, PhramahaChaiwichitJayābhinando
(Sopharat), SongsirmSeangthong, Panlob Harukhumja..... 129*LAND OF BUDDHADHAMMA AND PEOPLE IN PEACE*

: Phramaha Boonsook Suddhiyano.....137

*THE LEADERS OF EDUCATIONAL INSTITUTION IN THE
GLOBALIZATION**ACCORDING TO THE BUDDHISM*: Chuangchote Bhuntuech, Phramaha Yannawat Thitavahano
Boonmee Pansa, Phramaha Prasert Thavaro..... 143*TIME MANAGEMENT WITH BUDDHIST INTEGRATION*: Patcharee Cheamchoy, Suvin Ruksak, Suchao Ploychum,
Phra Srivinyaporn (Sairung Indavudho) 151*PERCEPTION IN KATHĀVATTHU*

: Panya Senawiang Homhuan Buarabha..... 161

การจัดการความรู้ในปฏิสัมพันธ์ทางมรดก : มิติไตรสิกขา

: ภาณุภูมิ ศรีถาวร, พระศรีวินยาภรณ์, สุเชาว์ พลอยชุม, จำนง คั่นธิก..... 169

รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัดในจังหวัดสิงห์บุรี

: พระครูโสภิตสัทธาธรรม, พระอุดมสิทธินายก, สุพล สุขะพรหม 181

การบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร

: พระมหาวิโรจน์ วิโรจโน, พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงักโร),
พระมหาสุนันท์ สุนนโท 193

เทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

: พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมมาโล (คงเมือง), พระมหาสุนันท์ สุนนโท
พระปลัดระพีณ พุทธิสารโร..... 207

*THE ROLE OF COMMUNITY LEADERS IN IMPLEMENTING
THE PROJECT OF VILLAGES OBSERVING THE FIVE
PRECEPTS : A CASE STUDY IN HUAYSAI SUB-DISTRICT,
SANKAMPHAENG DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE*

: Phon Namanee, Viroth Vichai 223

*FAMILY STATUS OF BUDDHIST MONK AND NOVICE
UNDER FAMILY LAW*

: Kansinee Tipmontien 233

*ENGLISH READING TECHNIQUES FOR UNDERGRADUATES
IN EFFECTIVELY INCREASING LEARNING AND
KNOWLEDGE*

: Phattanaphon Tira..... 247

*RURAL DEVELOPMENT ACCORDING TO ROYAL INITIATIVE
“SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY”*

: Phrakhrusangharak Chakkit Bhuripaño,

Phrakhrusripariyattayarak,

Phramaha Prakasit Sirimedho, Pairat Chimhad 257

**บทบาทของพระสงฆ์ในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนอำเภอวังทรายพูน
จังหวัดพิจิตร**

: พระใบฎีกาสมคิด นาถสีโล, พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, พระมหาสุนันท์ สุนนโท.....265

การจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา

: พระประจักษ์ มหาปัญญา (เมฆหมอก), ประเสริฐ ธิลาว,

พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ 275

การป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการ

: ศุภเยาว์ นาคเงินทอง, พระมหาบุญเลิศ อินทปัญญา, อภินันท์ จันตะนี 287

การจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี

: พระจิตติปปิ์ เหมรัสสี (อภิรักษ์มนตรี), ประเสริฐ ธิลาว,

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา 299

**บทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน
ในจังหวัดชลบุรี**

: พระครูอุดมธรรมรส อธิญาโณ (ชัยยุทธ การเร็ว), ประเสริฐ ธิลาว,

สุรพล สุยะพรหม	311
การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	
: พระอธิการสมาน กนตธมโม, พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ	321
รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผล ตามหลักพุทธธรรม	
: พันตรีหญิงชัชญา วงศ์สรรค์, พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, บุญทัน ดอกไธสง	311
ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	
: จักรพงษ์ พวงงามชื่น, พูนพัฒน์ พูนน้อย, ทองเลียน บัวจุม, ศศิธร สังข์อู	343
การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาด ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา	
: จรรย์จาริ ธรรมา, กมลาศ ภูวนาธิพงศ์, พระครูพิพิธปริยัติกิจ (ชยันต์ แสนโบราณ)	355
<i>THE QUALITY OF LIFE WITH ZEN</i>	
: Phradhepsinghavarajarn (Sophon Yodkumpa)	373
<i>THAI POLITICAL CULTURE AND BUDDHISM APPROACH TO DEMOCRACY DEVELOPMENT</i>	
: Kanjana Damjutti, Yuttana Praneet	395
จิตกรรมฝาผนังอีสาน : การอนุรักษ์และฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน	
: ประเทศ ปัจจังคะตา, บุญสม ยอดมาลี, สิทธิศักดิ์ จำปาแดง.....	411
การพัฒนาศักยภาพโดยใช้แม่แบบการแก้ปัญหาความขัดแย้ง	
: เขมิกา ทองเรือง.....	419
พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย	
: วรียนันท์ สิริกรกาญจนา, เคน ชะเนตียัง.....	437
มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	
: บุญมาก กันหาสาย.....	451

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการลงทุน
ในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

: กฤษฎา แสงจันทร์.....463

บทบาทของกรมการข้าวในการพัฒนาศักยภาพของประเทศตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0

: ชาญชัย ดีบุก.....483

การเปลี่ยนแปลงการบริหารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
ภายใต้นโยบายรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

: วสันต์ ฉิมแดง.....493

การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการเพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง

: กัญญาณัฐ หวานน้ำ.....505

ปัจจัยเชิงสาเหตุของความสามารถในการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

: อนันตพร วงศ์คำ.....521

*SELECTIVE EXPOSURE, USES AND NEEDS OF
INFORMATION ON BUDDHISM FOR THAI BUDDHIST.*

: Nuttapong Jaturachadsukol.....451

*SELF-REFLEXIVITY AND ITS PHILOSOPHICAL DIMENSION
IN THE TEACHINGS OF AJAHN CHAH*

: Dipti Visuddhangkoon 459

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
ตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย

: อีระวัฒน์ แสนคำ, พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, บุษกร วัฒนบุตร.....481

การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก
กรุงเทพมหานคร

: พระครูบรรจิกคุณาธาร (อนันต์ วรปัญญา), พระปลัดระพีณ พุทธิสาโร,
พระมหากฤษฎา กิตติโสภณ.....495

การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย

: สุรเชษฐ์ ตอรัมย์ , พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, อธิวุฒิ หมั่นมี.....509

คิลห้า : เกณฑ์ชีวิตและการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคม : สานุ มหัทธนาดุลย์.....519 กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา : พระครูวินัยธรเอก ชินวิโส, พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, พระปลัดประติสิษฐ์ ฐิตาโก.....531 การบริหารกิจการคณะสงฆ์ : มิติว่าด้วยเรื่องการจัดการศึกษาคณะสงฆ์ไทย : พระสมุห์โอภาส โอภาโส (ศิริกิตติกุล) 547 การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : เสาวณิต ร่มศรี, จำเนียร พลหาญ, สุรัตน์ ดวงชาทม 561 หลักนิติธรรมกับมาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา : วันชัย แสงสุวรรณ 661 นิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร : วสันต์ ฤทธิมนตรี, เอกพร รักความสุข, พรชัย เทพปัญญา 675 มาตรการทางกฎหมาย และการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทย : พัทธ์พงษ์ ชัยคช 689 ความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก : ธัญชัย แก่นแก้ว, ศรุดา สมพอง 697 อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร : บังอร เทียงแท้, พงษ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี 707 รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนางาน วิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ : สุชาติพงษ์ ทรงทอง, จินดา ศรีญาณลักษณ์ 715 การให้บริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช : สมจิตร ยัมสุด, เอกพร รักความสุข 729 ความสัมพันธ์ของบุปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร : ชัชชนัน มีทอง, พงษ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี.....739	

ความสัมพันธ์ของการบริหารองค์การกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกัน
คุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

: ชุติมา มุสิกานนท์..... 747

รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตภาคกลางตอนล่าง

: ชุติกาญจน์ พรหมจรรย์..... 763

รูปแบบการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

: นิวัฒน์ งามเขต..... 773

Books Reviews

การบริหารการเงินของวัดในประเทศ : ความสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาล

ทิศทางการบริหารเงินวัด ทรัพย์สินพระศาสนาในช่วงกระแสเปลี่ยนแปลง

: พระสุธีวีรบัณฑิต, ดร. และคณะ 787

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ 799

THE EMPOWER OF ADMINISTRATION AND MANAGEMENT ACCORDANCE TO GOOD GOVERNANCE IN MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

Phrakhruwichitpanyaporn *

พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์

ABSTRACT

The specific objectives of this research were to study current states and problems of empowerment of administrations and managements in accordance with good governance in Mahamakut Buddhist University's Roi Et Campus, and propose guidelines on the empowerment of administrations and managements in here. The steps and methods of conducting the research were divided into five phases, comprised of: 1) seeking for current states and problems of good governance-based managements here, 2) analyzing, 3) thoroughly analyzing documents regarded as 'best practice' managements in the university, 4) synthesizing findings in order to find index of concordance and solutions to empowerment of administrations and managements here by five experts, earning IOC between 0.60 and 1.00, and revamping guidelines on reinforcing such managements in the university following suggestions of seven qualified experts participating in the focus group discussion, 5) trying out the guidelines on reinforcing such managements, 6) evaluating university administrators', lecturers' and office staffs' satisfaction with the tryout guidelines on reinforcing such suitable managements in here. The instrument used for carrying out the qualitative research was comprised of document analyzing forms and recordings of the focus group

* Ph. D. in Educational Administration, incumbent instructor to Mahamakut Buddhist University's Roi Et Campus.

discussion, and processing the qualitative data through interpretation to create conclusions. As for the instrument used for collecting quantitative data, it was the questionnaires, computing them with the computer software package. The statistical tools encompassed frequency, percentage, mean and standard deviation.

Results of the research have found the following findings::

Mahamakut Buddhist University's Roi Et Campus has undergone numerous changes to enter into newly educational systems and approaches of worldly university education. These changes unavoidably affect cognitive bases in fields of curricula and academic services so as to have developed bodies of knowledge with the research and quality assurance systems and participatory administration of all work units within the campus.

The most striking point of the university in the field of self-development has laid in that it has systematically implemented the first round of assessment to develop administrations and managements to enhance flaws in every field with having entities responsible for their developments to the great extent that such developments have the university be in much progressive. Consequently, such developments have enabled the university to have units of instructional administrations and managements together with support of arts and cultures, which they have been regarded as the outstanding features for the university group to which it had chosen to attach.

Some looming problems of the university are that it lacks premises, unfamiliarity with modern academic systems and the arrangements of original structures against those of modern managements of new establishments.

The guidelines on empowerment of administrations and managements with good governance in its Roi Et Campus are comprised of seven aspects. They include: 1) graduates' quality, 2) research and creative jobs, 3) academic services to communities, 4) arts restoration and cultural preservation, 5) developments of university and personnel, 6) curricula and instructions and 7) the quality assurance system. All of which make up three operational steps: 1) preparation/planning, 2)

planned implementation and 3) evaluation of results of performance after carrying out them. In each point, it consists of six components with explanation matching six headings of good governance, which were: 1) rule of law, 2) morality, 3) accountability, 4) participation, 5) responsibility and 6) cost-effectiveness or economy. To implement good governance, the following aspects have to be taken into consideration: 1) recruitment of personnel had to be conducive to principle of participation, 2) budget allocation had...to that of cost-effectiveness, 3) enactment of laws and issuance of regulations had...to that of rule of law, 4) carrying out tasks had...to that of responsibility, 5) assessment had...to that of morality. Above all, every point mentioned had to be conducive to principle of transparency.

The results of assessing respondents' satisfaction with guidelines on the empowerment of administrations and managements in Mahamakut Buddhist University's Roi Et Campus have found that most of 67 correspondents were male, aged 31-45 years, graduating M.A., doing their jobs in the field of academic services for the society; they were satisfied with guidelines on reinforcing good governance-based managements 'very good' scale in the overall aspect.

1. SIGNIFICANCE AND ORIGINS OF PROBLEMS FOR CONDUCTING THE RESEARCH

For administrations and managements in the age of competition on the current globe, all economic, social, political organizations and local administration agencies, (including state and enterprise sectors or business one), entirely encounter high risks of creating better competitive opportunities. They or those concerned must accustom themselves to new settings and seek for freshly managerial devices with new innovations to help manage and successively develop their potential scales. Managerial devices in the present age and future trends include 'Balanced Scorecard', 'Change Management', 'Transformational Leadership', and 'Success Organization'. In government sector, good governance has been

integrated in educational managements since B.E. 2542/1999. It involves: rule of law, morality, transparency, participation, accountability and values of money.

Mahamakut Buddhist University was established on October 1, B.E. 2436/1893 by King Rama V in response to his Buddhist monk relative's initiative. One of his objectives was to have it served as an institution for advanced studies on Buddhism for Buddhist monks and novices. It has been under State's jurisdiction following Buddhist University Act of B.E. 2542/1999, retaining a legal status as an individual under supervision of Ministry of Education. On account of the preceding act, the model of its administrations and managements have been drafted as stipulated by the act, thereby setting policies leading to university's administrations and management so as: 1) to adapt and banish systems of managements in its own establishment, 2) to place personnel's positions on the bases of 'knowledge and competency' and 'put the right man on the right job', 3) to support personnel developments in every chain of commands to achieve qualifications according to standard criteria of educational administrations and managements and education quality assurance, 4) to accelerate drafts of new university development plans, 5) to step up and carry out the construction projects of the new university buildings conducive to the project management plans, 6) to develop and upgrade educational administrations and managements of campuses, colleges and education centres of the university to have the same qualities and standards, 7) to develop systems of providing services to students and visitors as service recipients of the university, 8) to develop university curricula and educational administrations and managements to be diversified in different disciplines, 9) to promote the research on Buddhism and on developing establishments at all levels.

From the reports on external quality assessments of the university, findings have found in various aspects, especially in financial administration. Accordingly, findings have indicated that the university prioritizes its administrations relative to effective administrations and managements of other higher education institutions with lay students. In this case. It ought to have a person with

professionalism in the field of educational and financial administrations and managements to assume the posts. As it really is, the university has had high expenses for personnel but less productions. Administrations and managements have not responded to values of money and cost-effectiveness. There are no administrative and management plans in conformity to policies and comprehensive prospects of the university. Suggestions for administrators are that administrations and managements of big-sized institutions with a number of campuses must implement modern administrations and managements to reduce ongoing problems and will deserve values of money, not resorting to problems of legal risks. There should have experienced experts in laws, financial administrations and managements and planning to help the university administrations and managements of personnel, division of commanding chains in different sectors. At present, personnel do their jobs with clearly unspecified descriptions of tasks, having them shoulder heavy burdens at a time. Sometimes they do not have knowledge and skills to cope with the assigned tasks. Therefore, the university must pay utmost attention to enhance and change administration and management systems to further develop it.

As an author of the research, an active instructor and administrative panel to Mahamakut Buddhist University's Roi Et campus, with administrative roles and tasks at a level, significance in empowerment of administrations and managements with good governance at the university has been emphasized to pave the way to the highest effective and efficient administrations and managements with good governance further.

2. QUESTION OF THE RESEARCH

How should good governance be carried out in the university?

3. OBJECTIVES OF THE RESEARCH

3.1 to study states and ongoing problems of administrations and managements in the university

3.2 to suggest approaches to empowerment of administrations and managements with good governance in the university

4. BENEFITS FROM CONDUCTING THE RESEARCH.

4.1 to realize conditions and problems of administrations and managements in the university

4.2 to gain proper approaches for empowerment o administrations and managements with good governance in here

5. METHODS OF CONDUCTING THE RESEARCH

5.1 Populations were: nine experts from three universities passing assessments at the highest scale from Office of Accrediting Standards and Assessments of Education, five informants from the universities as such, administrators, teaching staffs and authorities from the main central office together with seven campuses, numbering 316 participants.

5.2 The sampling groups included nine experts from three universities passing assessments at the highest scale from Office of Accrediting Standards and Assessments of Education, five informants from the universities as such, administrators, teaching staffs and authorities of the university, numbering 67 individuals.

5.3 Research devices were 1) manuals for analyzing documents, 2) forms for recording focus group discussions, 3) forms for filling data, 4) questionnaire

5.5 The statistics used for conducting the research comprised frequencies, percentages, arithmetic means, standard deviation, t-test and F-test (One-way ANOVA.

6. RESULTS OF THE RESEARCH

6.1 Summary of conditions and ongoing problems of administrations and managements in Mahamakut Buddhist University

The university has undergone drastic changes to enter into educational systems and approaches as lay student universities have. The entire changes have had adverse impacts on cognitive bases of academic affairs and academic services of the university since it has to enter into the tougher scrutiny systems with criteria of lay student universities, which some issues may not suitable for Buddhist ones. However, some issues have not been carried out from the scratch, e.g. effective administration as a modern organization does, development of body of research-based knowledge and quality assurance systems, etc. Generally speaking, the university ought to consolidate fundamental bases together with addressing problems in a specific aspect so that both reinforce each other. The case in point is the university has to focus on ‘participatory administration’. At the university level, it should let every sector including campuses take part in administrations, and so do sectors of personnel.

Strengths of managements in Mahamakut Buddhist University.

The most important point of the university in its self-development is it has brought results of assessments in the first round into use to develop and mend flaws systematically. It is evident that every case has its responsibility for development to the extent that it has been in much progress. With such developments, they prompt the university to have tasks of academic affairs services and restoration of cultures as outstanding undertakings that are considered to be most appropriate for the group to which the university choose to belong.

6.2 Approaches for empowerment of administrations and managements with good governance in Mahamakut Buddhist University.

Results arising from analyzing approaches for empowerment of administrations and managements with good governance at three universities –

Mahidol, Mahasarakham and Khon Kaen Universities, consist of seven aspects: 1) graduates' qualities, 2) research and creative work, 3) academic affairs services to society, 4) restoration of arts and cultures, 5) development of university and personnel, 6) curricula and instructions and 7) quality assurance systems.

6.3 Assessments of respondents' satisfaction with approaches for empowerment of administrations and managements with good governance in Mahamakut Buddhist University.

Respondents comprised 67 participants. Most of them were male, aged between 31 and 45 years. All of them graduated M.A., rendering academic affairs services to society. They were satisfied with approaches as such at the high scale in the overall aspect as the same as in every single aspect. Of all aspects in the descending order of means, they were: research and creative work, restoration of arts and cultures, development of the university and personnel, quality assurance, qualities of graduates, curricula and instructions, and academic affairs services to society.

7. DISCUSSION ON RESEARCH FINDINGS

7.1 States of administrations and managements in Mahamakut Buddhist University

The university has experienced turbulent changes to enter into educational systems as lay student universities do. Such changes have adverse impacts on cognitive bases of academic affairs and academic services of the university since it has to enter into the tougher scrutiny systems with criteria of lay student universities, of which some issues may not be suitable for Buddhist ones. However, some issues have not been carried out from the scratch, e.g. effective administration as a modern organization does, development of body of research-based knowledge and quality assurance systems, etc. Generally speaking, the university should consolidate fundamental bases together with addressing problems in a specific aspect so that both reinforce each other. The case in point is

the university has to focus on ‘participatory administrations and managements’. At the university level, it should let every sector including that in campuses take part in administrations and managements, and so do sectors of personnel. As far as finance is concerned, the university has had high expenses for personnel but high cost of expenses yield less productions. Administrative and managerial systems still lack cost-effective systems. Administrative and managerial plans conform to policies and comprehensive prospects of the university are to no avail. As a matter of facts, administrations and managements of big institutions with a number of campuses must implement modern managements to reduce problems and deserve values of money, thereby resorting to legal problems. Financial allocations to each sector have yet to be clear. Expenses for managements of the head office are too high, in which the quotation has been coincided with Mr. Narakorn Pholhan’s research, stating that managements of the university with good governance were rather high in the overall aspect.

7.2 Strengths of administrations and managements in Mahamakut Buddhist University

The most important point of its self-development is that it has brought results of assessments in the first round into use to develop and mend flaws systematically. It is evident that every case has its responsibility for development to the extent that it has been in much progress. The study has quoted Phramaha Wera Keram’s research as saying in his study on “Evolution of Thai Sangha universities: Case Study of Mahalongkornrajavidyalaya. Results of the study has found in the aspect of production of undergraduates that they are of good qualities, acceptable by Sangha (Buddhist clergy) and the public. Those graduates have become key figures for developing Buddhism to be glorious in the future. In respect of curricula developments, they have been developed to international standards. Both standards have been established at two levels – one for the undergraduates and another one for the graduates; descriptions of each expired curriculum have been revised and reshaped to suit curricula standard of State

University Bureau. In the field of Mahamakut Buddhist University's administrations and managements, they have been organized according to administrations and managements of universities in general. The aspect of academic affairs services to society is a form of providing education to serve social communities, promotion of Buddhism and restoration of arts and cultures with holding activities by different sectors of the university.

7.3 Problems of administrations and managements in Mahamakut Buddhist University

Problems of administrations and managements in the university are in minimal degrees since it has been concretely improved and developed. Unfamiliarity with modern academic systems arrangements of original structures towards modern ones has gradually disappeared. It is intentionally and potentially believed that the university can solve ongoing problems and develop further. This is because radical changes in order to enter into such educational systems and concepts have adverse impacts on personnel's cognitive bases both in academic and administrative fields. as it has to enter into tougher scrutiny systems with same rules, which some cases will even unsuitable for Buddhist universities. However, some cases have not been carried out from the scratch, for example, effective administration as a modern organization does, development of body of research-based knowledge and quality assurance systems, etc. The setback conforms to Mr. Manit Bunprosoet and Associates (B.E. 2546: 5-22), who undertook their research on a new approach of managements in higher education institutions.

8. SUGGESTIONS

8.1 Policy-orientated suggestions

1) As the research was focused on the comprehensive prospects of the university, it is necessary for adjusting findings to be served as such approaches for each campus.

2) There should have controls and scrutiny from administrators, supervisors, students, instructors, others concerned in the university and outsourcers so that administrators and managements are conducive to good governance.

3) Administrators and others concerned ought to craft strategies leading to better changes for administrations and managements, carrying out operations, doing activities or supporting personnel to follow up their duties to have their own awareness of accountability. These strategies also refer to consumption of resources, expenditures of budgets and states of transparency. All in all, they reap the greatest benefits to the university.

8.2 Suggestions for conducting a further study

1) As this research was focused on the comprehensive prospects of seven tasks, it is most suitable for undertaking it in each of aspects in detail, including developing indicators for administrations and managements in the university.

2) The study ought to be focused on influences of good governance on managements of Buddhist universities in Thailand.

3) Another study on successful factors of implementing good governance for its administrations and managements of the university ought to be prioritized.

References

- Thira Runcharoen.. *Leading to Professionalism for Education Establishments.*
Bangkok Metropolis. Khumthong Industry and Publishing Company, B.E.
2548/2005
- Bunchom Srisa-art. *Fundamental Research.* 6th edition. Bangkok Metropolis
Suwariyasarn Publication. B.E. 2540/1997
- Luan Saiyot and Angkhana Saiyot. *Techniques for Educational Research.*
Suwariyasarn Publication. (5th edition) Bangkok Metropolis. B.E.
2540/1997
- Education, *Ministry of Manual for School Administration.as a corporate.* Bangkok
Metropolis. ETO Publication. B.E. 2546/2003..

STRATEGIC FOR POTENTIAL DEVELOPMENT OF SANGHA TO CREATE RECONCILIATION IN COMMUNITY.

Asst.Prof. Dr.Anan Upasod^{*}

อนันต์ อุปสอด

ABSTRACT

Refer to the Buddhist college that had be supported education for the monks who were students. The part of education for course outline was find out students' potential in their activities after their were finished course outline of Bachelor degree according to university regulation that gave precedence to monks roles as the abbot in Thai community that be supported to create reconciliation in there. As the reason the researcher was interested in the Strategic for potential development of sangha to create reconciliation in community by integration between Buddhism and modern science for conflict management. The researcher's intention was created the model for this issue to support potential of the monks as students who were volunteers in Nakornlampang Buddhist college. The objectives of this study were 1) to study the potential of sangha roles in community 2) to study the concepts , theory of the potential of sangha roles in community 3) to create the model of Strategic for potential development of sangha to create reconciliation in community.

The research used the mixed method research study saples consisting of Qualitative Research and Quantitative Research. The samplings in Qualitative Research were specialists such as academician , community leader , community developer and the monks who were learnt in final year total 18 persons and Quantitative Research were 255 questionairs from people in Tambon Nayang , AmphurSobprab , Lampang province that were selcted by Taro Yamane formula .

^{*} Lampang Rajabhat University , Thailand.

The research findings were as follows: 1) The potential in sangha roles and reconciliation in community under the conceptual that Buddhism and the monks are the main factors for develop Thai people quality of life, Buddhist propagation drive Thai social to be happiness and sustainable. 2) The concepts , theory of the potential of sangha roles in community found that the practice level of reconciliation in community at love and unity aspect were at the high level ($\bar{X}$ =3.08, S.D.= 0.751) , the respect in people were at the high level ($\bar{X}$ =3.06, S.D.= 0.728), the sacrifice were at the high level ($\bar{X}$ =3.17, S.D.= 0.729) , and the service mind were at the high level ($\bar{X}$ =3.03, S.D.= 0.787). 3) The model of Strategic for potential development of sangha to create reconciliation in community was build universal characteristic and potential such as learning to know for education to potential development as a continue issue and long life learning., In the additional Learning to do for improve capability to apply the knowledge to the practice in the art of living with others , team building , human relation skill , management skill , ethics and merit. The present education should be create the education course with above items that could be supported the monks to build the reconciliation in community.

Keywords: potential development, reconciliation, community

1. INTRODUCTION

The confliction is procedures that are occurred from the attempt of groups against other groups to not achieve targets, progression, or benefits by some methods. Differences of cultural values, objectives and working methods lead to notions (Robbins, S.P., 1991). Sensation of action that has difference can occur generally between persons which that can be pro and con in institution. Study or learning of causes is one producer in management of confliction for protecting the violent confliction in institution and managers can arrange properly with conflicting situation that is happened any places and any times. The confliction is occurred by step and each step will happen respectively. For instance, indignation of someone

causes from action of another such as disagreement, obstruction, insult, discredit and so on. Thus, each group tries to find the reasons that make them to be right and defeat another group. There are many solutions such as harmony, reconciliation, avoidance and so on. Although, institution will have many people or two people to work in department, we will find out the result to make them be compatible. Nobody never have conflicted with others so nowadays there are many problems of confliction in department both obvious performances and hidden performance that can destroy mental workers and institution. Moreover, institution will ruin ability of competition and potential due to confliction of workers.

In period of the end of using constitution Buddhist era 1997 occurred the controversial ideas of people caused the disturbance in nation that destroyed economy within country. After incidence of seizing control of the administrative reform. To remedy the situation of the political confliction builds the peace and reconciliation will require cooperation from several parties with patience and focuses the positive thinking as the initiative of His Majesty King Rama 9 by beginning at the reconciliation to happen to family first and then gradually extended to the community. While the situation of distrust of political parties, government and public sector still persist, who would play a role in creating harmony in the community should be monks. It has been recognized as a politically neutral. As people in the community respect the worship and be ready to follow spiritual leaders. A model of Songtham person and holy canon person trains son and daughter to be a good citizen for a long time.

In the past, when there was a conflict in the community, sangha played an important role in conflict resolution which people in the community respected and became a long tradition. Despite studying and practicing the discipline, Buddhist monks are responsible to assist people. It was called Sagcha Thura. The students of Chulalongkorn University's College conduct and aid to propagate Buddhism and also use the ability from studying to be the benefits to society. Each

year, the university produced sangha who have knowledge in undergraduate to go out operating and propagating Buddhism and engaged in development and is recognized by communities and throughout societies.

If students can use these skills to share with people in the community as well as other organizations both public and private. To create harmony in the community is one way to resolve political conflicts and build reconciliation in the community to be not difficult. The role of monks in management conflicts in the community encourages with building the model of role in the management of conflicts in the community by sangha.

Sangha is closer to people, especially the abbot level who has been a faithful public that will help raise the level of the community to be strong, immune with the things that come into a threat to the community. People know that whatever people involved the corrections, they were the virtual formula. The main ideas and understanding of the issue and understanding the environment of a problem are generous and open-minded listening to analyze and make as smooth and be harmony and cooperation in the end. Thus, every time we have decided to resolve the conflict. Everyone always hope that when the conflict ended. Society and communities will be strengthened respectively.

The research is a professor of Buddhist College Lampang. Maha Chulalongkorn University College that is responsible for the education of the students to aware of the potential of the students in the field of education and the ministry after graduation and the undergraduate level according to regulations of the university. Sangha who have role in society are to have the abbot level that has the knowledge of the graduate and can be leaders in creating harmony in the community if they receive to develop the potential in the management of conflicts by peaceful means and reconciliation based on Buddhist principles. Those reasons, the researchers created a model for the development of sangha to build reconciliation in the community in order to develop the students of Lampang.

Maha Chulalongkorn University College and join the research to be the model of sangha in the reconciliation to take place in the society and nation.

2. OBJECTIVE

2.1 To study the potential role of sangha in the community and the reconciliation in the community.

2.2 To study the ideas of potential theory of the role of sangha participates in community that characterized the conflict in the community to develop and manage conflicts and Buddhist principles.

2.3 To create the development of potential strategy for sangha to build reconciliation in the community.

3. RESEARCH SCOPE

Research "Strategic for potential development of sangha to create reconciliation in community " is defined as follows.

3.1 Scope and content

To study of theoretical ideas about strategy, potential sangha in building reconciliation in communities and the characterized conflict in the community and development and management of conflicts by Buddhist principles.

3.2 Demographic boundaries

The population that were used to study including the population lived in Na Yang Ban Sop Prap Lampang and population who gave the key information from experts by building of strategic capacity development sangha and reconciliation in the community in Buddhist scholars, community leaders, people who were responsible for community development and sangha amount 18 persons by working in-depth interview and were random the purpose sampling.

3.3 Scope the places

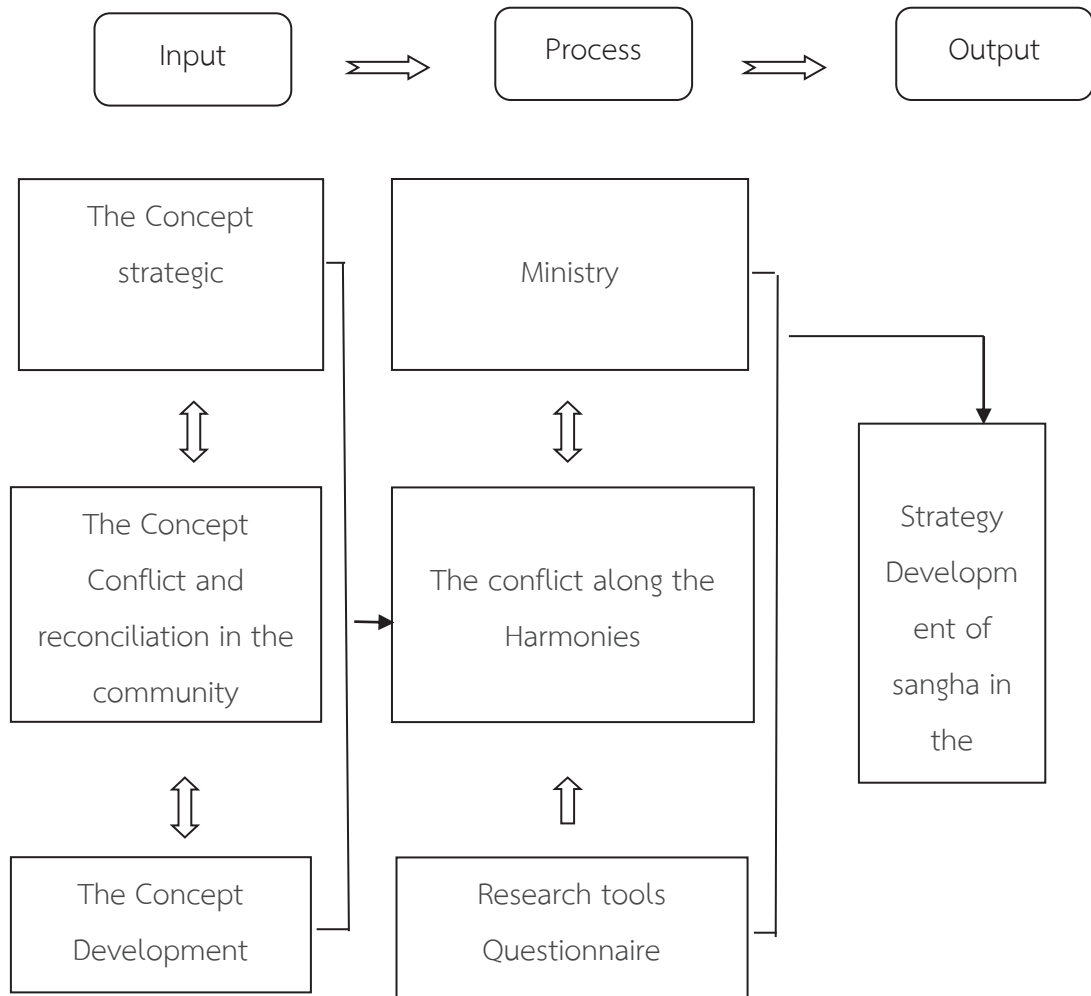
The research areas include Na Yang Sop Prap District, Lampang Province.

4. METHODOLOGY

The research was mixed research method by the first part to study of qualitative research amount 18 persons to understand the point of the study in detail of reconciliation in living together in community and had the comprehensive study on the subject matter in its entirety. Simultaneously, the research will be aware of in-depth information that had clearly detail and could be analytic induction and the second part would be empirical analysis by asking people in the community of Nayang , Sop Prap district , Lampang Province amount 705 persons and the samples were amount 255 persons to make a point that was critical of the practice of living together in harmony in the community. For information was brought to create the development strategy of sangha to build the reconciliation in the community. The data for studying of quantitative and qualitative were analyzed and explained the result together.

5. THE FRAMEWORK AND STRATEGY IN ACTION

Research "**Strategic for potential development of sangha to create reconciliation in community**" the researcher studied the theoretical concepts and research that was related to define the Conceptual Framework, as Figure 2.9

6. RESULT

In Buddhist believed that people were enlightened and had the potential of enlightenment within as well as vertical humanist psychologists believed in. Every human being has the potential of developing into a human being authentic self or actualizing tendency. Sangha are regarded as the leader's soul and there is a huge role for rural communities. Sangha can lead the communities toward the reconciliation by way appropriate criteria because the relationships between sangha and villagers are in good condition.

Sangha is truly accessible to the public and villagers respect and obey with faith and respect. The role of sangha for a society would be beneficial to the society that contributes to the development and will guide the development of the best because it seeks to develop human resources to have quality that is important to consider the issue of potential development of sangha.

The researchers focused on issues that will improve the students' final year in college disciplines Lampang province which the ministry issued with strategic analysis, as detailed below.

1. Analysis of objectives and goals

Including the mutual reconciliation to the people by leading the doctrinal activities for all religions forces to operate and encourage people to cherish religious principles for applying in everyday life. People can subsist their way of life as well under the philosophy that is consisted of the principles of all religions.

2. Analysis of competitive environment

Including the introduction of Buddhism to engage with a solution to the conflict in the community has the base of the memorial consciously aware of what is going on in lives and the world. The intellectual enlightenment can notice in the natural inter-being of everything as the basis of peace. The practice covers for mindfulness, serving society and undertaking to reduce and stop social injustice without partisanship. It must be inserted with all activities of daily life of the community. Teachings and practices must be appropriate with times and places and can learn continuously and can learn from all things.

3. The Strategy

For knowledge of management strategy and supporting development of people and strong communities by supporting the development of village / community is participated. In the development of plan in the community and knowledge management, belonged Ms.Sumalee and she is development specialists. That was interested that used the teaching community to analyze together with the

authorities as a nanny by technical SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats) that was the tool for analysis of organization. In terms of strengths and weaknesses was analyzed the status external environment to affect both positive and negative aspects of that culture. The use of analysis processes adapted to propagate ideas which are a step below.

3.1 The first step

To educate the villager committee, community board corporate networks uses SWOT analysis techniques in the community. SWOT is an acronym that stands for Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats follow details.

Strengths are the strengths that mean the ability within the organization and a positive situation. This organization is used for working to achieve the purpose. Strengths mean the implementation within the organization as well.

Weaknesses are internal weaknesses that mean the negative situation and inferior talent. The organization cannot be used as an advantage in working to achieve the purpose. Weaknesses mean the implementation within the organization did not do well.

Opportunities are the favorable external factors and circumstances to achieve the objectives. The organization refers to the external environment that can be beneficial to operate the organization.

Threats are the external circumstances and factors that referred to the obstacles of the organization that cannot accomplish the objectives. Threats are referred to the external problems of the organization.

The identification of opportunities and threats are difficult because both of these things could be changed. The change could make the situation had become obstacles into opportunities and might convert to become a barrier as well. For these reasons, the organizations have a critical to adjust their strategies in order to keep the changing circumstances in time.

3.2 The second step

Practice and application brought to the preparation of a community plan by using SWOT analysis. The factors that are successful will be determined to teach the community to be able to analyze their communities. To use opportunity for the community resolves the problems of the community together. The coaching community management and strategy made the community to develop and use the development plans in line with the provincial, district, next to people in the community who have been involved in the community literally.

Staff must have knowledge to introduce the community and will be introduced to the community until they truly understand and have patience with the vision. There is an obvious long-term target and have the analysis and competitive thinking in the future. The system needs to have the ability to adjust the high quality for working in an environment that is changing rapidly. The system is able to operate effectively in the highly prospective targets and can face the future changes to survive, progressive and growth of community.

3.3 Compliance Strategies

Strategy into action is the process of implementation in various areas, including the allocation of resources for the operation. The final goals are to obtain a defined contribution during practice. There are many factors to affect many processes.

Procedure of leading strategic plan into action by adopting this strategy into practice is the elaboration process of implementation in various areas, including the allocation of resources for the operation such as decisions about budget implementation strategy were used. Information, communication systems, motivation and rewards used to operate. Managers must take strategic analysis to lead for operating efficiently and effectively. It can be summarized as the following table.

Analysis of strengths and weaknesses of the students of religious activities be in order to create the strategic development potential of sangha to build reconciliation in the community.

Domestic Issues Sides	Weakness	Strength
1. Dimensions of love and harmony	1. The students find the ways to build unity among the affectionate sustainable. 2. The students are not clear in their roles both a leader and a good follower. 3. The students do not understand the acceptance of diversity of opinions and diversity in ethnicity	1. The students understand the difference between individual. 2. The students' ministry has the main purpose to aid the public. 3. The students aim to combining forces to help each other.
2. Dimension of mutual respect.	1. The students have to find a way to build person in household to consult and resolve problems in the family. 2. The students do not accept the opinions of others.	11. The students listen to others and follow to the end of the company and should consider the objection or support. 2. The students have to the patience for criticisms of others.

Domestic Issues Sides	Weakness	Strength
	3. The students lack for planning to work together in groups.	3. The students do not show an improper manner during the others show the comments.
3. Dimension of helpful and well leniency	1. The students do not understand how to find the problem of suffering in the community with the processes. 2. The students do not understand to participate with conservation, culture and restructure local knowledge that causes the community identity. 3. The students lack to plan for proactive work and to contribute something good to happen.	1. The students have the sympathy and understand others who have suffered. 2. The students are the volunteers and help others. 3. The students act to alleviate the problems.
4. Dimension of consciousness	1. The students do not understand how the	1. The students take care of public and

Domestic Issues Sides	Weakness	Strength
	processes and people in the community love environment that consists of five factors as creating understanding, creating concepts of skills and strengthening the attitude with the process. 2. The students do not understand to transfer points in the consciousness of the oppressed are the property of their corporate wealth. 3. The students lack to plan to proactive jobs for doing the duties that assign for the public.	collect input. 2. The students try to build a spiritual center that lacks of leaderships to lead and observe people in the community to solve their own problems that are a small and increase volunteers to lead the development. 3. The students realize the importance of public consciousness as well as there are training for children to practice and act on the public truly and to develop the characteristic and should be age-appropriate to learn the proper age.

7. RECOMMENDATIONS

7.1 Policy Recommendations

1. University should consider for developing potential sangha in creating harmony in the community by creating a profile of sangha and developing activities for capacity building and learning environment focused on the practice of ethics and morality with operating and strengthening the reconciliation in the community.

2. The public sector and the private sector should be encouraged to develop sangha to build reconciliation in the community. Each template of management and development must be based on knowledge of morality by promoting a knowledge management system and creating a learning organization to support sangha.

7.2 Operation Recommendations

1. Sangha should find out the network together with public organizations and all sectors to consider the development of sangha to build reconciliation in the community and focused on ethics and moral development by setting the training courses for sangha and ongoing.

2. Sangha should find out the network with private organizations. In the event of CSR is a concrete indicator of the ability to develop sangha to build reconciliation in the community by identifying mission, goals and strategies of sangha.

7.3 Suggestions for further research.

1. Should research organizations and other organizations that use horizontal development potential sangha to build reconciliation in the community or to compare the same and different issues in administration whether the principles set vision ecclesiastical organization. Development of Goals and techniques should be used in the administration of ecclesiastical organization on issues of development sangha in the country.

2. Should manage with knowledge in the development of sangha to build reconciliation in the community.

3. Should have the research organization with neighboring country in the education sector to develop sangha in a Buddhist community reconciliation in order to prepare to participate with ASEAN in 2015 in order to jointly develop sangha.

References

- B. Leas, Speed. (1984) .*Choosing a Conflict Management Strategy*". In *Discover Your Conflict Management Style*.ed. Speed B. Leas. New York: The Alban Institute,.
- CennethW.Thomas and Kilman Ralph H.(1974) .*Thomas-KilmanConfict Mode Instrument*, Woods Road, Tuxedo, NY 10987: XICOM.
- Mills, C. Wright. (1956).*The Power Elite*.New York: Oxford University Press.
- Mongtague, Ashley. (1968).*Man and Aggression*. New York: Oxford University Press.
- Moor, Christoper. (1996).*The Mediation Process: Practical Strategic for Resolving Conflict*.2nd ed. San Fracisco, C.A: Jossey-Bass Publishers.
- W. Mack, Reymond and Pcase, John. (1973). *Sociology and Social Life*.New York: D Van Nostrand Company.
- Robbins, S. P. (1991). *Organization Behavior Concepts: Controversies and Application*,2nd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

TALENT MANAGEMENT IN ORGANIZATION ACCORDING TO THE BUDDHIST PRINCIPLES.

Sompong Suwannaphuma* Phramaha Suchat Analayo**

Udorn Khiewon Dr.*** Thongdee Sritragarn****

สมปอง สุวรรณภุมมา, พระมหาสุชาติ อนาลโย

อุดร เขียวอ่อน, ทองดี ศรีตระการ

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการคนเก่ง ถือเป็นกระบวนการที่ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์การ
เกิดจากมีแนวคิดหลักในการให้ความสำคัญต่อกลุ่มคนที่มีความสำคัญในการสร้างผลการปฏิบัติงาน
ที่ดีและสร้างเสริมความก้าวหน้าให้แก่องค์การ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอยู่เป็นจำนวนน้อยในองค์การ
เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง
และสร้างความเติบโตอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นเรื่องที่แต่ละองค์การจะต้องออกแบบให้เหมาะสมกับ
องค์การของตนเอง ไม่มีสูตรสำเร็จ เป็นกระบวนการในการบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยการ
วิเคราะห์และวางแผนมีความสอดคล้องกันในการหาแหล่งที่มา การกลั่นกรอง การคัดเลือก การ
นำมาใช้ การพัฒนา และการทำให้คงอยู่ ของทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูงและสามารถทำงานได้
มีประสิทธิภาพสูงสุด อย่างไรก็ตามแนวทางการบริหารคนเก่งสามารถดำเนินการตามหลักการได้
ดังนี้ การระบุคนเก่ง การฝึกอบรมและพัฒนาคนเก่ง การจ่ายค่าตอบแทน การให้รางวัลคนเก่งและ
การรักษาคนเก่งตามลำดับ

คำสำคัญ : คนเก่ง,องค์การ,บริหารจัดการ

* Teacher of Chaiyaphum Rajabhat University.

** Lecturer, Pattani Sangha Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*** Lecturer, Department of Educational Administration, Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

**** Independent Academician

ABSTRACTS

Talent Management can be regarded as a tool for development of organizations derived from main concept to pay great attention for group of people who are important in creating a good performance and enhance advancement of organization. This is small number of organizations to prepare for change, create advantage in the competition continuously and create sustainable growth that is each organization must be designed to suit their own organization and no formula (One-size could not fit all. It is just a process of human resource management by analyzing and planning to be consistent in finding source, screen, selection, application, development, and retention with great potential and work most effectively. Therefore, approaches for talent management are as followings: identification, training and development, compensation and Reward, and retention talent respectively.

Keywords: Talent, organization, management.

1. INTRODUCTION

In an organization there are a number of personnel who have good performance different from others. These groups of people are considered as talents of the organization. This is the personnel with a very good level of knowledge and skills being able to operate effectively, solve problems on their own, and be creative in working with high performance and potential. There are not many in each organization compared to the whole organization. It is the heart of the organization or new ideas in operation of the organization.

However, organizations still want these people to stay within the organization to strengthen their organization. As a result, there is competition for talent between organizations, also called the War of Talent. If the organization lost a good man, it results in the loss of both competent and highly skilled personnel and also the loss of expertise and knowledge in the work that is attached to the person. For this reason, organizations have begun to focus on managing talent in

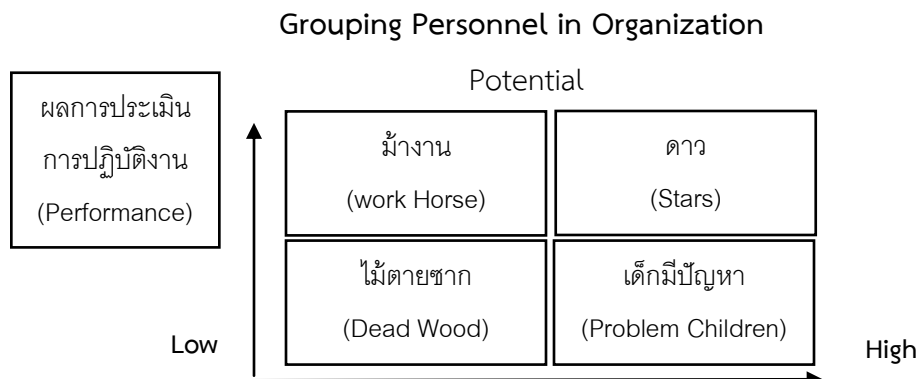
order to make the organization benefit from a limited number of talented people and can maintain these talents in the organization. They can also attract good people from outside to join the organization. Accordingly, talent management has played an important role in managing this matter so far.

2. TALENT MANAGEMENT

Talent Management demonstrates the importance of people who contribute to the organization's good performance and advancement, and to prepare for change and create competitive advantage. The 4 steps of management system are as follows:

1. Identification Talent

To identify who is a good person of the organization, it is necessary to assess personnel in the organization, who is the best person to be maintained in the organization. To identify the good of the organization must start with determining organization's goal; what is the ultimate goal of the organization? Then the goals of the organization must be transformed into the goals of each segment. Transforming the organization's goals into the goals of the division will help to align the goals of the division and to respond effectively to the goals of organization; when it clearly defines what are the organization's and division's goals?, it will be possible to define and identify qualities and attributes of talented people as required by each department and organization. This will allow the qualities and attributes of the talented people to be aligned with the real needs of the division and the organization. The qualities and attributes of talented people, both in terms of competence, knowledge and skill set in this way, it helps the organization to meet the needs and the ability to achieve the goals of department and organization. Generally, personnel in organizations can be grouped into groups to be able to manage each group appropriately as follows:

Source : (Odiome,2000 cited in Thitiporn Compookham,2004 : 1-5)

1. Stars: employees with high potential and performance. The organization must develop and maintain this group of employees or encourage them to work with great potential.

2. Work Horses: employees with low potential, but high performance. The organization must develop to find a way to raise their capacity or potential. This will be beneficial to the organization in the long run.

3. Problem Children: employees a high potential, but low performance. This group of employees depends on care of the organization, a good care or good work can encourage this group; if not, this may lead to low potential and low performance for this group of employees.

4. Dead Wood: employees with low potential and low performance to move to another responsible job that is not important or find a suitable job or if it is not developed, may be issued or dismissed.

2. Training and Development Talents

Berger & Berger (Berger, A.L and Berger, 2004: 297) stated that method to train and develop the talent consists of 10 categories:

1. Coaching is regarded as a strategy for personnel development, due to a talent needs coaches, trainers, and mentors to succeed in coaching and guiding

to succeed in the job. The role of instructor or counselor may come from many people in the organization according to each role in work.

2. Job Rotation becomes useful to add new experiences and help personnel get new knowledge from different sectors in organization. Talent can learn new jobs and work quickly and have a high level of learning new work, and organization must carefully consider that the competence of each individual is appropriate, so that organization must define learning objectives and drive to have a mentor to help guide in work.

3. Task Force Assignment is in need to develop new functionalities for searching future career.

4. Internal Education and Training is to create a training curriculum that is consistent with competencies that the organization needs.

5. Executive Programs and External Course Work focus on training through the use of universities' educational curriculum consisting of the executive education program with not long duration of study, and spend studying time during holidays. So that organization can send executives to study at those universities.

6. Guided Reading is the nature of self-learning. The talents will spend their free time to read and learn more books as guided by organization.

7. Teaching as Learning is to appoint talent to teach. The talent being instructor will have to be of knowledgeable in the subject as well.

8. Extracurricular Activity is a special activity to develop the talent that can be a community or social activity, such as joining a community activity group to return benefits to the community that creates an image for the organization.

9. E-Learning is to learn by means of Web-based learning, which can access resources anywhere and anytime.

3. Compensation and Rewarding Talent

Compensation and reward to personnel including the talent of the organization. It is the role and the duty of organization to reward the personnel and

talented people who create work and value of the organization. Therefore, consideration of compensation and reward to the talent should be designed with a difference and fair, and it can create more value for organization than the other personnel.

4. Retention Talent

To keep talents in the organization to stay with the organization as long as the organization needs is a challenging and difficult task for the organization in order to maximize the efficiency and effectiveness of management. The key to keep talent in the organization is to understand what motivates those people so that there are important ways to treat the talent with the organization.

3. THE BUDDHIST PRINCIPLES FOR TALENT MANAGEMENT

In matter of fact, human capital being talent and good is in which organization, and the organization itself has a good strategy. It is certain that the organization is successful in every stage of competition. And in Buddhism, there is a system of reward and punishment being comparable to use of milord in present day, who do good, should be praised, and who do wrong, should be punished as the Pali that “Nigganhe niggārahaṃ pagganhe paggārahaṃ - to suppress person should be suppressed, to praise the person should be praised.” (khu.jā. (Pālī) 27/2442/531)

In addition, the Buddhism has described that human beings need to live together and rely on one another. Additionally, to be together in society often leads to comments that do not match leading to conflict in the future, so it is necessary to have rules or basic principles for people in the society and to be fair and bring prosperity to society. In this connection, the principle of 4 Sangahavatthus (objects of sympathy) are considered as one of the principles that help coordinate masses to live together happily. And talent is one of many people in organization that we need to stay with our organization for as long as possible. In the Tipitaka, the 4 Sangahavatthus (D.III.152,232; A.II.32,248; A.IV.218,363.) have been

regarded as Dhamma for social solidarity and retain in organization consisting of 4 categories as follows:

1. Dāna – giving (generosity): A good manager must have a generous mind, give to colleagues and subordinates, giving them a helping hand that can bring friendship as the Buddha said that “Dado ganthati mittāni - Giving brings friendship.” Dana can be divided into 3 categories as follows:

A. Āmisadāna refers to supply of goods to colleagues and subordinates, especially to keep in mind when he is down or suffering as the English proverb, "True friends are companions who help in times of trouble."

B. Vidyādāna stands for Dhammadāna means to give advice or teach the correct way including the development of personnel or sent to study and go for field trip.

C. Abhayadāna means forgiveness when working errors or abusive to each other. Forgiveness does not make the giver lose, but cheap investment with high return that is friendship in return. There is a Chinese proverb that says "500 friends are too small, 1 enemy is still too many." And also Abraham Lincoln said, "The best way to destroy enemy is to convert enemy into friend, so that having known to do that only when we know forgiveness.

2. Piyavācā refers to the negotiation of words that are beloved, captivating to each other, which is polite words because the spoken word, if it is not polite, not as pleasant as pleasant, it is probably a verbal statement of others. Hence, it is suitable to apply sati (mindfulness) to control mind and speech all time, so that all speech will be polite and suitable; even if sometimes it would be tired from work, but mindfulness is to control all speech. So every speech or expression must always be mindful.

3. Atthacariyā stands for good deeds being beneficial to others, means that the person is unselfish, caring, and helping other people's affairs, know how to do benefit for others or society as appropriate for status and opportunities, not be selfish when people or society face sufferings.

4. Samānattatā stands for even and equal treatment; it is a good behavior for others consistently. When life is progressing or better, do not hold or act pride with relatives or friends being of a good relationship with each other. It is good practice to always respect one another like before; so that it can be said that this principle supports friendship, the others are friendly to each other as well. (Phra Bhawanawisutthikhun, 2012)

4. CONCLUSION

Accordingly, talent management has been regarded as a tool for development of organizations derived from main concept to pay great attention for group of people who are important in creating a good performance and enhance advancement of organization. This is small number of organizations to prepare for change, create advantage in the competition continuously and create sustainable growth that is each organization must be designed to suit their own organization and no formula. It is just a process of human resource management by analyzing and planning to be consistent in finding source, screen, selection, application, development, and retention with great potential and work most effectively by applying talent management to develop organization. In applying talent management in organization, the highest manager needs to participate and support seriously, have method to identify and develop talent effectively, and communicate all personnel effectively in order to realize, accept tool of organization development and other ability, as well as be able to supportively work together to produce great result for organization. However, the organization must still have a system to develop personnel to work effectively and effectively with others and enable to be talent in the future. In addition, organizations must create or promote values or organizational cultures that support talent management, have developed a complete knowledge: capabilities, potential and moral as well as ethic in order to get a leader with complete leadership, both the "talent" and the "good" in the future.

References

- Berger. A.L and Berger. R.D. (2004). *The Talent Management Handbook: Creating Organizational Excellence by Identifying. Developing. and Promoting Your Best People* . New York: McGraw-Hill.
- Frank Benest. (2018). Retaining and Growing Talent : Strategies to Create Organizational “Stickiness”.
<http://www.frankbenest.com/ICMA%20article.pdf>. [January. [January 2018]
- Robertson. A. and Abby. G.(2003). *Mapping Talented People*. Britain: Pearson Education Limited.
- Thitiporn Chomphukham (2004). "Talent Management: Key Tools for Key Employees" *Chulalongkorn Business Review* 26. 101 Jul - Sep 2004 1-16.
- Wasita Ritbamroong (2005). *Talent Management for Competitive Advantage. Graduate Program in Human Resource Development National Institute of Development Administration*.
- Phra Bhawanawisutthikhun.Sangkahawatthu 4. [Online] Source: <http://www.dhammadakaya.org/dhamma/lecture/lecture51.php>
https://www.hrcenter.co.th/file/columns/hr_f_20170512_163817.pdf

ACHIEVED OUTCOMES OF THE FIVE PRECEPTS PROJECT IN LAMPAIMAT DISTRICT BURIRAM PROVINCE

Kanchana Boonrueang^{*} Boonton Dockthaisong^{**} Suriya Raksamueng^{***}
กาญจนา บุญเรือง, บุญตัน ดอกไธสง, สุริยา รักษาเมือง

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the achieved outcomes of the five precepts project in Lampaimat district Buriram province 2) to study factors affecting to the achieved outcomes of the five precepts project in Lampaimat district Buriram province and 3) to propose for developing of the five precepts project in Lampaimat district Buriram province.

This research was the mixed methods research between the qualitative research and quantitative research. The populations of this research were the 8,611 people at Bangyang Sub-District, Lampaimat District, Buriram Province. The calculation of the sampling group was used by Taro Yamane formula. The sampling group was 400 people. The tool for data collection was used by the questionnaire that with reliance as 0.804 and the research findings analysis was used by the ready computer program of social sciences. The statistics used the frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.) to explain the general status from the person data of respondents of questionnaires and tested hypothesis for studying the factors affecting to the achieved outcomes of the Five Precepts by Multiple Regression and the qualitative research through in depth interview from 10 key

^{*} Master of Public Administration (International program), Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

^{**} Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

^{***} Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

informants and the data analysis was used by interview as the tool and then analyzed the data through the Content Analysis Technique.

The findings of the research were as follow:

1. The result data analysis of level agreement to achieved outcomes of the five precepts project in Lampaimat district Buriram province in overall, was the highest level with an average and deviation scale at highest level ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.355) considered with each section found that the highest means that society section was highest level ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.443) and community section was highest level ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.473) and next, morality section was highest level ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.448) last, family section was highest level ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.448) respectively.

2. The levels of factors effects on achieved outcomes of five precepts project in Lampaimat district , Buriram province in overall , was the highest level with an average and deviation scale at ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.389) considered with each the section showed that the planning section was highest level ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.482) and next, acting section was highest level ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.496), checking section was highest level ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.429) and last doing section was highest level ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.457).

3. The factors effecting on achieved outcomes of five precepts project in Lampaimat district, Buriram province such as acting section (X_4), doing section (X_2), and checking section (X_3) to effect on achieved outcomes of the project with significantly statistics at the level of 0.05 by the having the effectiveness of forecast (Adjusted R^2) with 0.588 and can forecast the achieved outcomes of the Five Precepts project as 58.80 percent.

4. The guidelines for development to the five precepts project in Lampaimat district , Buriram province , found that should have the plan for the best practice, should have the activity continuously for the successful project as the objectives efficiently. The leader should promote the participants have the encouragement for activity and leader should have the responsibility in the best administration and always control it.

บทคัดย่อ

บทความนี้วัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประชากรในการวิจัยคือ ประชาชนในตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ในการวิจัย จำนวน 8,611 คนคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.804 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไป และ ทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลโดย การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาพรรณนาเป็นความเรียง (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.355) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.433) และ ด้านชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.473) รองลงมาคือ ด้านศีลธรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.448) และ ด้านครอบครัวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.488) ตามลำดับ

2. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.389) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.482) รองลงมา คือ ด้านการแก้ไขปรับปรุง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.496) ด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.429) และ ด้านการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.457)

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ปัจจัย ด้านการการแก้ไขปัญา (x_4) ด้านการปฏิบัติ (x_2) และด้านการตรวจสอบ (x_3) ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (Adjusted R^2) เท่ากับ 0.588 สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้ร้อยละ 58.80

4. แนวทางในการพัฒนาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ควรมีการวางแผนที่ชัดเจนที่นำไปสู่การปฏิบัติที่ดี ควรมีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อให้โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำควรส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมมีกำลังใจในการทำกิจกรรม และผู้นำควรมีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการที่ดีและกำกับติดตามอยู่เสมอ

1. INTRODUCTION

The project has launch at the five villages with villager's participation. The BORVON has organized the people to come to participate in the project as having faith on the five precept observing. The village committee has prepared to welcome the villagers from 13 villages to join the five precepts project has the population of the 13 villages in Tambon Banyang. The arrangement of the project team comes to discus with villagers to join in the project and also the goodness of the project to the villagers to understand the main point of having the benefit to all. However, the abbot has to explain clearly about the training program which, it will last for months with the Buddhist. Therefore, all people in the village should take this opportunity to join the project to observe the five precepts project to get rid of productive behavior to abandon the liquor intoxicated and the benefits of family and health of villages, according, to the principles of practicing the five precepts to build of the good behavior of individuality, family and the community to have peace in mind and to help the peacefulness to the society as a whole, thus ones may ask that how to the evaluation of five precepts project, who come to participated the program, first of all. The term of village project has organized the village people thru the village committee to prepare to come to practice the village five projects which

the team of village committee has organize the village people and arrange the place to for meeting the abbot and the monks in the village Wat has prepared the “Sala Wat” as the room, the sitting, and the bathroom as clean as possible to facilitate the meeting to build the moral and the meritocracy to all villagers with the team of the project-training had ready sent the team of experts to project in each village to lay down the flagpole of Dhamma in the village, which may called the golden mind project of the villagers, especially, taking the best practice to their mind of the villagers. The significant points of the five projects are to enhancement the most fundamental principles of human life which is the five precepts to encourage the villagers to adapt to avoid the bad habits and become (mental model) to prepare villagers to become a real Buddhists to meet the best of family life. If the people have practiced the five precepts thoroughly, it is the great significance to all villagers, the healthier individuals, good economy for each family, peace and security for community. The benefits of devise as refrain from smoking, intoxicated drinking will bring about the peace security to all. In the part, villagers were lived happily with nature and green environment. Now the villagers have faced with the affected by the drinking the intoxicated beverages and gambling all long year, especially buying the illicit-lottery including taking the mad-drug of the young adult in the families in the villages that brings about the threats, and security of both mental and physical to our villagers. The old norm of living with the Buddhist principles was detrimental to the wealth of village, the problems are how to bring back the good life wealth to the villages and how protect our young generations to withering a way of the drug addict from the young generation. It our nation is not able to seal the mad drug, liquor and mad drug form the village. The village people will be destroyed by illegal drug using, so the Buddhist Sangha has to come to help solve the problems of the people throughout the nation.

The National Office of Buddhism (2014) stated that five precepts launched by Somdet Phra maharatchamankalacharn who acts as the supreme patriarch and the abbot of Wat Pak Nam who advocated the five precepts

project and founder of the project, then the Five precepts has widespread thru all villages concerned. Since, the project has launched and the village people have welcome to join with the life's living both family economy villagers and individual health. Now, the villages though out Thailand have faced the new environment of rapid changing of function, mostly the villagers have face with new types of danger that is threat of life by changing of the new digital technology, people know the inequality of distribution of wealth from the national development process as example, the means of trickle-down effect that remain unchanged, then becomes a wave of uncomfortable of the mad vices that captures the mind life of young students and the adult of the villagers, while the old pattern of life has come to their life as beverage intoxication and the new wave of digitization and, in the same time all types of agricultural productions as rice, corn, rubber flood, drought, illegal drugs, lottery, horse-drug cigarettes, family debts becomes the misery of whole family to cope with the rapid the new waves of global changing, it is the right time for five precepts project to implementation. These are the severely problems, so the preventing and the save methods of Buddhism has come to counter with the villager's leaders, to recall the greatness of saving life and souls of people by means of put the five precepts principles to cure the drastic change of village's situation, then the focusing problems will direct to reduce the tension by way of Buddhist method and an assessing this project.

2. OBJECTIVES OF THE RESEARCH

2.1 To study the achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province

2.2 To study factors affecting to the achieved outcomes of the Five Precepts Project in

2.3 To propose of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province

3. METHODOLOGY

“achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province” the researcher is searching about the related research, document and textbook to design the research correctly as follows:

3.1 Model of the research

“achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province” the research designed by using mix-methods approach: consists of two types as follow, qualitative research: The data will be collected by In-Depth Interview (face-to-face) interview and Group Discussion form the key informants will be set from the researcher. And quantitative research: The data will be collected by Survey Research from questionnaire

3.2 Population

Population is using in this research is 8,611 villagers in Ban Yang sub-district Lampaimat district Buriram province.

3.3 Sampling

Researcher is specified the sampling of villagers in Ban Yang sub-district Lampaimat district Buriram province (Sample Size) that using the Statistics, (Taro Yamane, quoted in 2008) to specify the sampling is 400 sampling.

3.4 Data analysis

Data analysis is divided to two parts

1. Descriptive Statistics to explain the general information of respondents of questionnaire, by using (Frequency) and (Percentage). Then, factors affecting to the achieved outcomes of the Five Precepts Project in Lampaimat district Buriram province and achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province are using ($\bar{x}$) and (Standard Deviation).

2. Inferential Statistics refers (Multiple Regression Analysis) by using Stepwise to predict 1 dependent variable to affect 2 independent variable that it's affecting to achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province, the statistically significant (level 0.05)

4. RESULTS

4.1 The status of achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province. The result data analysis of level agreement to achieved outcomes of the Five Precepts Project in Lampaimat district Buriram province in overall , was the high level with an average and deviation scale at ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.482) in considering found that the means of frequency to most level is able to plan the administration project and able to have the strategy for conducting is highest level ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.625) and next, able to propagate the activity is highest level ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.626), able to design a good activity by participation is highest level ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.635), able to have the objective in accordance with development plan is highest level ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.651) and able to brainstorm for seeking the conducted is highest level ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.627) respectively.

4.2 level agreements (opinion) has factors affecting of the Five

The levels of factors effects on achieved outcomes of Five Precepts Project in Lampaimat district , Buriram province in overall , was the high level with an average and deviation scale at ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.389) considered with each the section showed that the planning section is highest level ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.482) and next, acting section is high level ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.496), Checking Section is high level ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.429) and last doing section is high level ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.457).

And then, the factors effecting on achieved outcomes of Five Precepts Project in Lampaimat district, Buriram province such as Acting section (X_4), Doing section (X_2), and Checking section (X_3) to effect on achieved outcomes of the project with significantly statistics at the level of 0.05 by the having the effectiveness of forecast (Adjusted R^2) with 0.349 and can forecast achieved outcomes of the Five Precepts Project as 34.90 percent.

4.3 The purpose for developing of level agreement (opinion) has achieved outcomes of the Five Precepts Project in Lampaimat district Buriram province

The guidelines for development to the Five Precepts Project in Lampaimat district , Buriram province , found that should have the plan for the best practice, should have the activity continuously for the successful project as the objectives efficiently. The leader should promote the participants have the encouragement for activity and leader should have the responsibility in the best administration and always control it.

4.4 The result of involvement between the factors affecting the achieved outcomes of the Five Precepts Project in Lampaimat district Buriram province as the table 1 following:

Table 1. The (Stepwise Multiple Regression) of the achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province

Arrange of Predictor variables	R	R^2	Adjusted	F
(X ₄)	0.696	0.484	0.483	373.501**
(X ₄) (X ₂)	0.756	0.572	0.570	264.997**
(X ₄) (X ₂) (X ₃)	0.769	0.591	0.588	191.084**

* The statistically significant (level 0.05)

According to table, found that acting section (X₄) was predicted to the achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province and the statistically significant (level 0.05) as the concern about a correlation coefficient (Adjusted R^2) = 0.483 showed that Acting section can predict the achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province to 48.30%. And then, adding the prediction doing section (X₂) is correlation coefficient (Adjusted R^2) = 0.570 showed that doing section can add the efficiency the prediction to the statistically significant (level 0.05) that is acting section, planning section and doing section which can coordinate prediction of achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province to 57.00%. Under this, when adding the prediction doing section (X₂) is correlation coefficient (Adjusted R^2) = 0.588

showed that checking section can add the efficiency the prediction to the statistically significant (level 0.05) which acting section, doing section and checking can coordinate prediction of achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province to 58.80%.

Table 2. Multiple Regression of variable in prediction to achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province by using Stepwise

All variables in prediction into step	b	SE _b	<i>β</i>	t	sig
Acting section (X ₄)	0.317	0.029	0.444	10.943	0.000
Doing Section (X ₂)	0.221	0.033	0.285	6.651	0.000
Checking Section (X ₃)	0.147	0.034	0.177	4.370	0.000
R = 0.769	SE _{est}		= 0.227		
R ² = 0.591	Adjusted R ² = 0.588		a		= 1.389
F = 191.084	Durbin		–	= 1.704	
	Watson				

Showed, Acting section (X_4), doing section (X_2) and checking section (X_3) considered with factors affecting to the achieved outcomes of the Five Precepts Project in Lampaimat district Buriram province .What are the factors affecting the achieved outcomes of the Five Precepts Project in Lampaimat district Buriram province? (Y) in the statistically significant (level 0.05) and explain in adjustment (Adjusted R²) to the achieved outcomes of the Five Precepts Project in Lampaimat district Buriram province to 58.80% and Multiple Regression (Y) and prediction (X_4, X_2, X_3) = 0.769 and prediction error = 0.227 that correlation coefficient of Standard Error (raw score) b = 0.317, 0.221 and 0.147. Then, correlation coefficient of Standard Error (standard score) β = 0.444, 0.285 and 0.177 that Durbin Watson is 1.704 > 1.5, therefore, these data showed that

autocorrelation. Forecasting of the achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province from raw score as following

$$\hat{Y} = 1.389 + 0.317 (X_4) + 0.221 (X_2) + 0.147 (X_3)$$

According to forecast from raw score showed that if acting section (X_4) increasing 1 unit, so prediction to achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province and increasing 0.317, if doing section (X_2) increase 1 unit that is prediction to achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province and increasing 0.221 if checking section (X_3) increase 1 unit that prediction to achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province increasing 0.147. Forecasting of the achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province from standard score as following

$$\hat{Z}_y = 0.444 (X_4) + 0.285 (X_2) + 0.177 (X_3)$$

According to forecast from raw score showed that if acting section (X_4) increasing 1 unit, so prediction to achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province and increasing 0.444, if doing section (X_2) increase 1 unit that is prediction to achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province and increasing 0.285, if checking section (X_3) increase 1 unit that prediction to achieved outcomes of the Five Precepts project in Lampaimat district Buriram province increasing 0.177

5. DISCUSSION

5.1 The level opinion to affect the Five Precepts Project to overview, achieved outcomes is highest level ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.482) in considering found that the means of frequency to most level is able to plan the administration project and able to have the strategy for conducting is highest level ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.625) and next, able to propagate the activity is highest level ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.626), able to design a good activity by participation is highest level ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.635), able to have the objective

in accordance with development plan is highest level ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.651) and able to brainstorm for seeking the conducted is highest level ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.627) respectively.

5.2 The level of opinion to achieved outcomes of the Five Precepts Project

The factors affecting of the Five Precepts Project to overview, the result are ranking that the level is highest level ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.389) considered with each the section showed that the planning section is highest level ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.482) and next, acting section is high level ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.496), Checking Section is high level ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.429) and last doing section is high level ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.457)

5.3 The level of opinion had effecting to achieved outcomes of the Five Precepts Project

The factors effecting on achieved outcomes of Five Precepts Project in Lampaimat district, Buriram province such as Acting section (X_4), Doing section (X_2), and Checking section (X_3) to effect on achieved outcomes of the project with significantly statistics at the level of 0.05 by the having the effectiveness of forecast (Adjusted R^2) with 0.588 and can forecast achieved outcomes of the Five Precepts Project as 58.80 percent.

6. DISCUSSIONS

Data analysis of Factors affecting to the achieved outcomes of the Five Precepts Project can discuss as follow

Factors affecting to the achieved outcomes of the Five Precepts Project found that acting section (X_4), Doing Section (X_2) and Acting section (X_3) had affects to achieved outcomes (Y) at the statistically significant (level 0.05) that can predict the factor effecting the achieved outcomes of the Five Precepts Project accordance with accordance with with Phrakhruwinaithorn Anek Tejavaro (Yai-in) (2016) studied “the administrative project of five precepts for building joined living cultural under propel in the model communities in

lower northern region” found that the factors had effected to the project management of village to build living culture in community model according to the POSCORB principles, the supporting and budge to having the Sangkha organization was the key factor for the working movement and having the public sector to support, then, building the standard and co-living culture in overall could have the welfare from the effect of the project management of five precepts village to build living culture in community and leaders in the community have successful by taking five precepts in organization to manage and guide line to move the project, the model of co-living culture by using the principle of the five precepts village in the horizontal model that happened through working co-operation of society was better than last time of research.

Then, The result of the level agreement to achieved outcomes of the Five Precepts project when considering in each section, Society Section was highest level ($\bar{X} = 4.31$) and Community Section is highest level ($\bar{X} = 4.30$) and next, Morality Section is highest level ($\bar{X} = 4.28$) last, Family Section is highest level ($\bar{X} = 4.25$) respectively, accordance with Wilaiporn Unchaoban (2011) studied “The Study of the behavior of The Application of The Five Precepts to Daily Life for the Executives and the Members of Sub-District Administration, Taphanhin District, Phichit Province” found that overall, at the highest level ($x = 4.26 - 4.22$) sincerity, and never breaking the promise or hardship. While factors affecting to the achieved outcomes of the Five Precepts Project found that acting section, planning section, planning section and checking section agreed with hypothesis to affect the achieved outcomes of the Five Precepts Project accordance with Phramaha Krisada Kittisobhano (2016) studied “Building the Reconciliation by be driven with Five Precepts Village Project in Ayutthaya Province” showed that the process of the creation of reconciliation by driven with Five precepts village project will be used the project management with Planning, Organizing, Staffing, Direction, Coordinating, Reporting and Budgeting by community leader with 6 principles such as The right principle, The suitable principle, The pure principle, The fairness principle, The Promvihandham

principle and The sacrifice principle and all of its will be push the reconciliation in community.

7. SUGGESTION

7.1 General Suggestion

1. The government should promote the temple to expand more precept throughout the land to support the project.

2. The conducted of five precepts should emphasize the activity accordance with living and clearly purpose for taking the principles of Dhamma in daily life.

3. The responsibility should be clearly in the process that makes the Five Precepts achieved.

4. Office of Buddhism should take this achieved outcome of the Five Precepts Project for applying the activity and designing the activity accordance with doing duty life.

7.2 Suggestion Research In The Future

1. Research in the future should have to study the different area along with social context, culture and living for understanding the new model of five precepts project

2. In-depth the 5 precept project to all schools and community to withhold 5 precept

3. The organization should promote practicing Panyasin Panyadham though the nation

References

- Daniel L. Stufflebeam, Chris L. S. Coryn. (1985). *Educational Evaluation and decisionMaking*. Ohio State Univ.
- Gary D. Bouma. (2010). *Religious Diversity in Southeast Asia and the Pacific*. Dordrecht: Springer Netherlands.
- Phra Brahmaganabhorn (P. A. Payutto). (2013). *Buddhadhamma*. (Bangkok: Sahadhammika Press
- Phrakhruwinaithorn Anek Tejavaro (Yai-in). (2016). *The administrative project of five precepts for building joined living cultural under propel in the model communities in lower northern region*. (Dissertation of Philosophy). GraduateSchool: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phramaha Krisada Kittisobhano (Saelee). (2016). *Building the Reconciliation by be driven with Five Precepts Village Project in Ayutthaya Province* (Research paper). Buddhist Institute of Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Taro Yamane. (1967). *Statistics; an introductory analysis*. New York: Harper and Row.
- Terry Martin. (2003). *Coastal Planning and Management Manual*. Perth: Albert Facey House Press.
- Westland. (2006). *The project management life cycle*. London: Designs and Patents Act.
- Wilaiporn Unchaoban. (2011). *The Study of the behavior of The Application of TheFive Precepts to Daily Life for the Executives and the Members of Sub-District Administration, Taphanhin District, Phichit Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

**การพัฒนากลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง**
**THE DEVELOP OF STRATEGIC DEVELOPMENT OF ACHIEVEMENT
FOR THE MEDIUM – SIZED PRIMARY SCHOOL.**

วิจิตร นารอง* อุดม จำรัสพันธุ์** พิชญ์ ฉายายนต์***

Wijit Narong, Udom Jumrasphan, Pitchaya Chayayond

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง มีวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนากลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เครื่องมือในการวิจัย คือ แนวคำถามเชิงลึก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา สร้างข้อสรุป 2) การยืนยันกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัย ส่งแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ การวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าทางสถิติโดยการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ระยะที่ 2 การประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าทางสถิติโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยร้อยละ ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัยพบว่า

* A doctorate student, Education Administration, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

** Lecturer in Education Administration, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

*** Lecturer in Education Administration, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

1. กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย 7 กิจกรรมขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์และนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ มี 5 ด้านคือ 1) ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน จำนวน 13 กิจกรรม 2) ด้านการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ จำนวน 10 กิจกรรม 3) ด้านการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 กิจกรรม 4) ด้านการนิเทศภายในและภายนอกที่มีประสิทธิภาพ จำนวน 7 กิจกรรม 5) ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่าย จำนวน 8 กิจกรรม และขั้นตอนที่ 3 การประเมินความก้าวหน้าของงานตามเป้าหมาย จำนวน 8 กิจกรรม

2. การประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามกลยุทธ์ จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 990 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 330 คน หัวหน้าครูวิชาการ 330 คน และผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกรรมการสถานศึกษา 330 คน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุด หัวหน้าครูวิชาการมีค่าเฉลี่ย 4.66 ในระดับมากที่สุด และผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกรรมการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.58 อยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่าโดยรวมทั้ง 3 ขั้นตอน 68 กิจกรรมมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนากลยุทธ์ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนขนาดกลาง

ABSTRACT

This research was conducted to develop and evaluate the strategy of achievement improvement for medium-sized schools. The research method was divided into 2 phases. The first phase was the development of achievement improvement strategy composed of 2 procedures. (1) The strategy of achievement improvement was created. In-depth interview question was used as a research tool for collecting data. Content analysis was employed to analyze the data from the interview. (2) The strategy of achievement improvement was affirmed. Five-point rating scale questionnaire was employed as a research tool sent and returned through the mail. The collected data were statistically analyzed for median and interquartile range (IQR). The second phase was the evaluation of feasibility in strategy implementation of achievement improvement for medium-sized schools.

Descriptive statistics were used to analyze data for mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.).

The findings revealed the following two main points:

1. The strategy of achievement improvement for medium-sized schools, consisted of 3 steps. First, analysis of current circumstances in the achievement was composed of 7 activities. Second, strategy development and implementation consisted of 5 aspects: 1) promotion of learning management for students comprising 13 activities, 2) promotion of instructional management with high quality for teachers comprising 10 activities, 3) administration and management of school administrators comprising 15 activities, 4) efficient internal and external supervision comprising 7 activities, and 5) involvement of school committee, guardian, community, and network comprising 8 activities. Third, evaluation of progress of work performed on target was composed of 8 activities.

2. Evaluating the feasibility in strategy implementation from surveying 990 questionnaire respondents; 330 school administrators, 330 heads of academic affairs, and 330 guardians who were school committee, it showed that the feasibility for school administrators was at very high level ($\bar{X} = 4.54$), the feasibility for heads of academic affairs was at very high level ($\bar{X} = 4.66$), and the feasibility for guardians who were school committee was at very high level ($\bar{X} = 4.51$). It can be concluded that these three steps with 68 activities had very high level of feasibility in strategy implementation.

Keywords: development of strategy, achievement improvement, medium-sized schools

1. บทนำ

ภาพการพัฒนาการศึกษาผลจากการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยยังไม่ถึงระดับมาตรฐานสากล โดยศึกษาจากข้อมูลจากผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติและระดับนานาชาติทั้งหมดมีประเด็นปัญหารายละเอียดดังนี้ ประเด็นที่หนึ่งคือ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (Ordinary National Testing หรือ O-NET) ในปีการศึกษา 2555 - 2557 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน 5 วิชาหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ ไม่มีระดับชั้นใดที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ 50 ในประเด็นที่สองคือ ผลการประเมินระดับนานาชาติ เป็นผลการทดสอบ Programmer for International Student Assessment (PISA) เมื่อพิจารณาผลของนักเรียนจากประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการทดสอบปี ค.ศ. 2012 (พ.ศ. 2556) นักเรียนไทยได้ผลคะแนนสูงกว่าทั้งมาเลเซียและอินโดนีเซียทุกวิชา แต่ต่ำกว่าสิงคโปร์ซึ่งมีคะแนนทุกวิชาในกลุ่มบนสุดของโลกและเวียดนามซึ่งเพิ่งเข้าทดสอบเป็นครั้งแรก ในประเด็นที่สามคือ ผลการประเมินระดับนานาชาติ TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นอันดับที่ 25 จาก 63 ประเทศ วิชาคณิตศาสตร์คะแนนลดลงไปอยู่ในอันดับที่ 28 และในประเด็นที่สี่ ด้านการพิจารณาดัชนีการพัฒนามนุษย์โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ พบว่าประเทศไทยมีดัชนีการพัฒนามนุษย์อยู่ในลำดับที่ 81 จากทั้งหมด 134 ประเทศซึ่งเป็นลำดับที่ต่ำกว่าอันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยพัฒนาน้อยกว่าประเทศอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557: 9-19) พบว่าการปฏิรูปที่ผ่านมามีเรื่องที่มีปัญหาต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงและต่อยอด ทั้งในด้านคุณภาพผู้เรียน ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่อยู่ในระดับต่ำ และคุณภาพของเด็กยังไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

จากการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (Ordinary National Education Test หรือ O-NET) ปี พ.ศ. 2555 -2556 ของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ จำนวน 3 ปีการศึกษา จะพบว่าผลการทดสอบในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ดังนี้ ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 43.15 โรงเรียนขนาดกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 42.63 โรงเรียนขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 44.47 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่าขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ปีการศึกษา 2556

โรงเรียนขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 42.54 โรงเรียนขนาดกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 42.87 โรงเรียนขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 44.85 จะเห็นได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดกลางมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ต่ำกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และปีการศึกษา 2557 โรงเรียนขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 43.47 โรงเรียนขนาดกลาง ค่าเฉลี่ย ร้อยละ 43.59 โรงเรียนขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 45.69 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ผลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีทิศทางที่คะแนนต่ำลงทุกรูปแบบ การประเมินทั้งในระดับนานาชาติ ระดับประเทศ ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ข้อค้นพบอีกด้านหนึ่งคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ต่ำกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางต่ำลงอย่างต่อเนื่องเป็นปัญหาระดับชาติที่ยังขาดการแก้ไข เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2558 เพื่อเป็นปฐมบทในการยึดเป็นแนวทาง ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคุณภาพมาตรฐานระดับสากลได้กำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับ มีจุดเน้นด้านผู้เรียนคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระหลัก เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557: 4) จากเหตุผลที่กล่าวมาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับปัญหาการปฏิรูปการศึกษา เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และจากการศึกษาปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการที่จะวางแผนแก้ปัญหาดังกล่าวควรเป็นการวางแผนแก้ปัญหาที่มองแบบองค์รวมมียุทธวิธีที่ชาญฉลาด และมีแผนปฏิบัติการที่สมบูรณ์รองรับเป็นสิ่งที่องค์กรจำเป็นต้องมีต้องเข้าใจ และต้องสร้างให้เกิดขึ้นเพื่อสู่การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาที่มีประสิทธิผล (อโนทัย แทนสวัสดิ์, 2553: 1) การบริหารจัดการ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวม พสุ เดชะรินทร์, 2550 (อ้างถึงใน อโนทัย แทนสวัสดิ์, 2553: 6-7) ได้เสนอปัจจัยหลักในการพัฒนาประกอบไปด้วย 1) การมียุทธศาสตร์ที่ดี 2) ความสามารถในการแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ 3) ชีตสมรรถนะของบุคลากร 4) โครงสร้างและกระบวนการทำงาน 5) ค่านิยมวัฒนธรรมองค์กรที่สอดคล้องเชื่อมโยงกับกลยุทธ์ 6) ข้อมูลความรู้ 7) ตัวชี้วัด และ 8) ภาวะผู้นำ

ดังนั้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นนั้นจึงอาศัยเครื่องมือในการบริหารจัดการคุณภาพต่างๆผสมผสานกัน การวางแผนกลยุทธ์ เป็นประเด็นที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยให้สถานศึกษามีการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน มีแนวทางปฏิบัติไปสู่ทิศทางที่ต้องการ สู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนากลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง

2.2 เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางที่พัฒนาขึ้น

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การพัฒนากลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง การพัฒนากลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง โดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟายจำนวน 3 รอบ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) พิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือก โดยจำแนกผู้เชี่ยวชาญ ออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย
- 1) กลุ่มผู้บริหารระดับสูง ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คนโดยมีคุณสมบัติ เป็นผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และเป็นผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษา
- 2) กลุ่มผู้บริหารระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 5 คน
- 3) กลุ่มศึกษานิเทศก์ จำนวน 5 คน
- 4) กลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน โดยผู้เชี่ยวชาญต้องมีคุณสมบัติ

ระยะที่ 2 การประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ที่พัฒนาขึ้น

การประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง โดยการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้ประเมินประกอบด้วย

1. ประชากร 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2,170 คน 2) หัวหน้าครูวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 2,170 คน 3) ผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2,170 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง ในขั้นตอนเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การตอบแบบสอบถาม Delphi รอบที่ 2 และ 2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์ เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วผู้วิจัยใช้ Program SPSS ช่วยในการคำนวณค่าแนวโน้มโดยใช้สถิติคือ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์พบว่าค่ามัธยฐานที่ได้จากการคำนวณ มีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มีค่าไม่เกิน 1.50 ทั้งสองรอบ แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 22 คน มีการยืนยันและมีฉันทามติไปในทิศทางเดียวกันทุกกิจกรรม

4. ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ผู้วิจัยสรุป 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) ผลการพัฒนากลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง 2) ผลการประเมินความเป็นไปได้ตามกลยุทธ์

4.1 ผลการพัฒนากลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดกลาง ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง พบว่า กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน 68 กิจกรรม ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 7 กิจกรรม 1) การวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) การวิเคราะห์มาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตรในรายวิชาที่สอบ O-NET 3) การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการเรียน 4) การวิเคราะห์ผลการส่งเสริมครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ 5) การวิเคราะห์ผลการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา 6) การวิเคราะห์ผลการนิเทศภายนอกและภายในที่มีประสิทธิภาพ 7) การ

วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่าย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มี 13 กิจกรรม คือ (1) การสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการสอบ O-NET (2) การจัดกลุ่มผู้เรียนที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ (3) การพัฒนานักเรียนให้มีทักษะกระบวนการคิด (4) พัฒนานักเรียนให้อ่านออก เขียนได้ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย และ อ่านคล่อง เขียนคล่อง ตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 1 (5) การพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (6) การพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (7) การพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการสื่อสารทั้งภาษาไทยภาษาอังกฤษ (8) การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องทุกกิจกรรม (9) การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูทุกคนให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการเรียนด้วยความเอาใจใส่ (10) การเสริมสร้างวินัยนักเรียนให้มีความรับผิดชอบ เช่น การส่งงานให้ตรงเวลา ไม่ขาดเรียน (11) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด (12) การช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การจบหลักสูตร (13) การส่งเสริมให้ครูจัดค่ายกวดวิชา (ติว) เนื้อหาที่สอบตามตัวชี้วัดของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอบ O-NET 2) ด้านการส่งเสริมครูให้จัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ มี 10 กิจกรรม คือ (1) สร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-NET (2) การพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญตามมาตรฐานตำแหน่งวิชาชีพ (3) การพัฒนาครูให้สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นอย่างมีประสิทธิภาพ (4) การพัฒนาครูให้สามารถจัดทำวิจัยในชั้นเรียน (5) การส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญในการวัดและประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน (6) การส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม (7) การปรับพฤติกรรมของครูเป็นการสร้างสัมพันธ์เชิงบวกกับนักเรียน (8) การใช้วิธีการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง มาใช้ตัดสินผลการเรียนของนักเรียนให้มากขึ้นโดยไม่ใช้ผลการทดสอบเพียงอย่างเดียว (9) การกำหนดรูปแบบพัฒนาการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมในกลุ่มสาระหลักที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน (10) การนำคะแนน O-NET ไปสะท้อนกลับให้ครูได้ปรับปรุง 3) ด้านการส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความสามารถเต็มตามบทบาทหน้าที่ มี 15 กิจกรรม คือ (1) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ใช้ทักษะในการบริหารแบบมีส่วนร่วม (2) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีโดยการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา (3) การจัดทำคำสั่งมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้บุคลากรในโรงเรียนอย่างชัดเจนตามความสามารถ ความถนัดแต่ละบุคคล (4) การจัดทำคลังข้อสอบกลุ่มสาระที่ใช้สอบ O-NET (5) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำ SAR ทั้งของตนเองและ

ร่วมกับบุคลากรจัดทำ SAR ของโรงเรียน(6) ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่เต็มที่ เต็มเวลา เต็มความสามารถ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คณะครู นักเรียน และชุมชน (7) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-NET (8) การจัดสอบ ONET เสมือนจริงระดับโรงเรียนและระดับเครือข่าย (Pre-ONET) (9) การประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง (10) การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง (11) การประชุมผู้ปกครองนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง (12) ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกิจกรรมกับชุมชนอย่างน้อยร้อยละ 80 ของกิจกรรมที่ชุมชนจัด (13) ผู้บริหารสถานศึกษาเข้ารับการอบรม/ศึกษาค้นคว้า/ศึกษาดูงาน/มีองค์ความรู้อย่างน้อยปีการศึกษาละ 5 ครั้ง(14) ผู้บริหารสถานศึกษาวิจัพัฒนาโรงเรียนให้ได้ผลงานวิจัยอย่างน้อย ปีการศึกษาละ 1 เรื่อง (15) ผู้บริหารสถานศึกษาสำรวจตรวจสอบความเรียบร้อยของอาคารสถานที่บริเวณโรงเรียน (Walking Around) อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง 4) ด้านการนิเทศภายในและภายนอกที่มีประสิทธิภาพ มี 7 กิจกรรม คือ (1) ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ(2) คณะกรรมการนิเทศเยี่ยมชั้นเรียนและนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งต่อ 1 ชั้นเรียน (3) การนิเทศภายในโรงเรียนแบบกัลยาณมิตรอย่างต่อเนื่อง ติดตามผลการดำเนินงาน ประเมินผล รายงาน (4) การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินงานภายในโรงเรียน(5) การวิจัยและพัฒนารูปแบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม โดยใช้เครือข่าย (6) การรวมกลุ่มของครูเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (7) การนิเทศภายนอกแบบเครือข่าย และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และเครือข่าย มี 8 กิจกรรม คือ (1) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและการร่วมรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา (2) การประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจการสอบ O-NET อย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง(3) การให้ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดูแลเอาใจใส่นักเรียนโดยการติดตามตรวจสอบผลการเรียนของนักเรียน ภาคเรียนละ 2 ครั้ง (4) การจัดทำจดหมายข่าวเพื่อสื่อสารกับผู้ปกครอง(5) การเชิญผู้ปกครองมาร่วมในงานเปิดบ้านวิชาการของโรงเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง(6) การยกย่อง เสริมแรง ให้กำลังใจผู้ปกครอง ชุมชน ที่ให้การสนับสนุนโรงเรียน ในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และอื่น ๆ (7) การจัดตั้งและพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์และทรัพยากรทางการศึกษา เช่น ชมรมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา (8) การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานวิชาการของกลุ่มเครือข่ายการศึกษาในทุกระดับ และ ขั้นตอน ที่ 3

การประเมินความก้าวหน้าของงานตามเป้าหมาย มี 8 กิจกรรมคือ 1) การประเมินการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เต็มตามศักยภาพ 2) การประเมินการส่งเสริมครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ 3) การประเมินการส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความสามารถเต็มตามบทบาทหน้าที่ 4) การประเมินการนิเทศภายในและภายนอกที่มีประสิทธิภาพ 5) การประเมินการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา 6) การประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จ 7) การรายงาน/ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานด้วยช่องทางที่หลากหลาย 8) โรงเรียนต้องปรับปรุงกลยุทธ์หลังจากการประเมินเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน

4.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามกลยุทธ์ การประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามกลยุทธ์ จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 990 คน โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 330 คน หัวหน้าครูวิชาการ 330 คน และผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกรรมการสถานศึกษา 330 คน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุด หัวหน้าครูวิชาการมีค่าเฉลี่ย 4.66 ในระดับมากที่สุด และผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกรรมการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด จึงสรุปได้ว่าโดยรวมทั้ง 3 ขั้นตอน 68 กิจกรรม มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ซึ่งพบว่ากลยุทธ์ และกิจกรรม ของกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสอดคล้องกับทฤษฎี งานวิจัยและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้นเพื่อให้กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดนำกลยุทธ์ ไปใช้ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สูงขึ้นและสนับสนุนระบบการนิเทศให้ดำเนินการได้ต่อเนื่อง
2. โรงเรียนขนาดกลาง ควรนำกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยมีกระบวนการดังนี้

- 2.1 การเตรียมการด้านบุคลากรด้านงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานกลยุทธ์
- 2.2 สร้างความเข้าใจในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 2.3 การนำกลยุทธ์ไปใช้โรงเรียนจะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการให้มีรายละเอียดตามแนวทางที่กำหนดไว้ในกลยุทธ์
- 2.4 โรงเรียนจะต้องมีการประเมินผลความสำเร็จตัวชี้วัดในแต่ละกลยุทธ์
- 2.5 โรงเรียนประเมินผลความสำเร็จตามเป้าหมายของกลยุทธ์และนำข้อมูลไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยติดตามประเมินผลสำเร็จในการนำกลยุทธ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนขนาดกลาง
2. ควรมีการวิจัยพัฒนากลยุทธ์ในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

References

- Bateman, Thomas S. and Scott. A. Snell. (1999). *Management. Building Competitive Advantage*. International Edition: Mc Graw-Hill, Inc.
- Certo, Samuel C., and Peter J. Paul. (1991). *Strategic Management : Concepts and Applications*. Singapore : McGraw-Hill, Inc.
- David, Fred R. (2005). *Strategic management. Concepts and cases*. 10th ed. New Jersey : Pearson Prentice hall.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill. Inc.
- Wright, Peter. And Charles D. Prigle., and Mark J. Kroll. (1992). *Strategic management text and cases*. Massachusetts : allyn and Bacon

การพัฒนาแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL SUPERVISION MODEL
SCHOOL- BASED MANAGEMENT USED IN PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE

ศิริดา พิริยะชัยวรกุล* อุดม จำรัสพันธุ์** พิชญ์ ฉายายนต์***

ธนาศักดิ์ ศิริบุญยันท***

Sirada Piriychaiworkul, Udom Jumrasphan, Pitcha Chayayond,
Tanasak Siripunyanun

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) ประเมินรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รอบที่ 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน ที่มีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในการนิเทศการศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แนวคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุป รอบที่ 2 และ 3 การยืนยันรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสอบถาม

* A doctorate student, Education Administration, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University.

** Lecturer in Education Administration, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University.

*** Lecturer in Education Administration, Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University.

**** Director of supervision, monitoring and evaluation of education provision group of Khonkaen primary educational service area office 3

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 22 คน กลุ่มเดิมทั้ง 2 รอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ หาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และระยะที่ 2 การประเมินรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการประชุม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในมี 3 องค์ประกอบตามแนวคิดเชิงระบบประกอบด้วย 1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า มี 21 กิจกรรม 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ มี 38 กิจกรรมและ 3) องค์ประกอบด้านผลลัพธ์มี 6 กิจกรรม

2. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่ามีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง

คำสำคัญ: โรงเรียนเป็นฐาน การนิเทศการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ABSTRACT

The objective of this research was to develop the educational supervision model school-based management used in primary educational service area office in the northeast of Thailand. The analysis was conducted using Delphie Technique for 3 rounds. The samplings used in Delphie Technique are 22 people who are involved educational management and supervision. Research tool used in the Delphie Technique round 1 is open ended questionnaires, and questionnaires with 5 scale ratings in round 2 and 3. The researcher sent and collected questionnaires through post office. Data analysis in the 1st round used the methodology to analyse the content, and to analyse the median and range between quartiles for the 2nd and 3rd round An evaluation of the school-based supervision model of primary education area office. The meeting was attended by 12 experts. The tool used is the conference record analysis of data by content analysis

Research findings revealed that educational supervision model school-based management used in primary educational service area office in the northeast of Thailand has 3 components including (1) Input factor has 21 sub-component (2) Process component has 32 sub-component and (3) Output component has 6 sub-components.

Keywords: School – Based Management: SBM, Supervision of Education, Primary Educational Service Area Office

1. บทนำ

ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การศึกษาขั้นพื้นฐานจึงทวีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ ด้วยประเทศต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ รายงานการวิจัยของศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทยพบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยให้เป็นหน้าที่ของครูตามลำพังจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ครูควรได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน ทบวง ครูผู้สอนต้องได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือ ชี้แนะ ปรึกษาหารือจากหน่วยงาน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับโรงเรียนหน่วยงาน (Phanmat Phrom Phila, 2010) ด้วยสภาพปัญหาสภาพความตกต่ำของคุณภาพการศึกษา การถดถอยของความสามารถในการแข่งขันในภาพรวม และสถานการณ์โลกาภิวัตน์ของโลกที่แปรเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นจะต้องมีการปฏิรูปโครงสร้างการบริหาร และปรับปรุงโครงสร้างทั้งระบบ ตลอดจนการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ใช้พลังความรู้ความสามารถ ความคิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีส่วนได้เสียกับการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น และสังคมประเทศชาติ แนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาระดับโรงเรียนหรือระดับหน่วยผลิต จำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนในวิธีคิด ความเชื่อ เจตคติ การบริหารจัดการศึกษารวมทั้งการจัดการเรียนการสอนเป็นการปฏิรูปโรงเรียนทั้งระบบ โดยการใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ (School – Based Management: SBM) เป็นรูปแบบการบริหารจัดการระดับโรงเรียน ที่สอดคล้องกับแนวคิดปฏิรูปการศึกษาและตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (Thawin Matliam, 2002)

การนิเทศการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนี้ (Watthana Konchuearat, 2010) การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการนิเทศทั้งด้านการจัดทำหลักสูตร การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การสร้างภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนา

การแนะแนวเพื่อพัฒนานักเรียนเชิงรุก การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน การนิเทศเฉพาะกิจติดตาม และประเมินผลให้ความช่วยเหลือ และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียน การจัดอบรมพัฒนาครูเพื่อการพัฒนาหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร การร่วมมือกับสถานศึกษาในการผลักดันกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายเชิงนโยบายให้ได้ มุ่งสู่การพัฒนาสู่โรงเรียนความต้องการของโรงเรียน และชุมชน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

เหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยปฏิบัติที่จะขับเคลื่อนในระดับภูมิภาคคือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่เป็นต้นสังกัด ต้องปรับกระบวนการพัฒนาในการบริหารการนิเทศการศึกษาให้เชื่อมโยงแนวทางจากนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยตรงกับสภาพปัญหาความต้องการ ทางวิชาการของโรงเรียนมากขึ้น (Ministry of Education, 2003) ส่วนรูปแบบการนิเทศการศึกษาที่ศึกษานิเทศก์ใช้ในการทำงานกับโรงเรียนควรมีการปรับเปลี่ยนเป็นการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครู ตามบริบทของโรงเรียนมีการเรียนรู้โดยใช้เครือข่ายมีครูแกนนำ บุคลากรอื่นเป็นหลักที่มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นกลยุธมิตร เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการได้มาของคุณภาพทางการศึกษาจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ยังไม่มีการศึกษาในเรื่องนี้ที่ตรงประเด็น ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาเรื่องรูปแบบการนิเทศการศึกษาในทุกระดับการศึกษา และการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนั้นจึงควรที่จะศึกษาพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และระดับโรงเรียนเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานนิเทศให้เข้มแข็ง และสามารถนำไปเป็นนโยบายการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2 เพื่อประเมินรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสาน (Mixed Method Research) เพื่อเสนอรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย 3 รอบ ระยะที่ 2 การประเมินรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

3.1 แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย 1) ระยะที่ 1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กลุ่มที่ 1 คือ ผู้บริหารการศึกษาระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มที่ 2 คือ ผู้บริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มที่ 3 คือ ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มที่ 4 คือ ศึกษาพิเศษ และกลุ่มที่ 5 อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 22 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 2) ระยะที่ 2 ประชากรเป้าหมายที่ประชุมสนทนากลุ่มย่อยเพื่อประเมินรูปแบบ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการนิเทศการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มเดิมในระยะที่ 1 จำนวน 12 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2 เครื่องมือที่ใช้วิจัย ประกอบด้วย 1) ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งเป็นเทคนิค จุมพล พูลภัทรชีวิน (2544) ได้พัฒนาขึ้น สำหรับการวิจัยในขั้นตอนของการประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟายในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 รอบ ดังนี้ รอบที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 22 คน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แนวคำถามเชิงลึก แบบบันทึกการสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายภาพ จากนั้นนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา สร้างข้อสรุป รอบที่ 2 เป็นการตอบแบบสอบถาม (Delphi Technique) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คนซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม ได้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้จากผลการวิเคราะห์เนื้อหา สร้างข้อสรุปจากผลการสัมภาษณ์ในรอบแรก แบบสอบถามเป็นแบบชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามความคิดเห็นในแต่ละประเด็น การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจัดส่งทางไปรษณีย์ โดยกำหนดเกณฑ์ระดับความคิดเห็นไว้ 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย
- 3 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เมื่อได้แบบสอบถามคืนกลับมาแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ รายข้อ และรายด้าน โดยพิจารณาคัดเลือกระดับความคิดเห็นต่อข้อความที่มี

ค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50 ลงมา จึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุง และแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

รอบที่ 3 เป็นการตอบแบบสอบถาม Delphi รอบ 3 แบบสอบถามในรอบนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสมตามที่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 22 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเดิมที่ได้ให้การสัมภาษณ์และตอบคำถาม Delphi รอบ 2 มาแล้วได้ให้คำแนะนำ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ยืนยันคำตอบ และเพื่อหาฉันทามติ (Consensus)

ระยะที่ 2 การประเมินรูปแบบ เป็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) เอกสารรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จากการวิจัยระยะที่ 1 2) ห้องสนทนากลุ่ม 3) เครื่องเสียง 4) เครื่องบันทึกเสียง 5) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล 1) ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบ จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (เดลฟายรอบที่ 1) จำนวน 22 คน ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง ครบทั้ง 22 คน เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาแล้วผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม Delphi รอบที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์จำนวน จำนวน 15 คน และส่งทางไปรษณีย์ จำนวน 7 คน ทั้งนี้เป็นไปตามที่ผู้เชี่ยวชาญมีความสะดวกในการรับ-ส่งแบบสอบถาม ใช้ค่าสถิติคือ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยควอไทล์ และ 2) ระยะที่ 2 การประเมินรูปแบบ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ด้วยการสรุปใจความสำคัญ และจับใจความออกมาเป็นประเด็น และจัดหมวดหมู่ นำมาจัดทำเป็นแบบสรุปผลการประเมินรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ได้ข้อสรุป ติความตรวจสอบ และยืนยันแล้วจากผู้ทรงคุณวุฒิ

4. ผลการวิจัย

ในการศึกษารูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

4.1 การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 22 คน พบว่ามี 3 องค์ประกอบ ตามแนวคิดเชิงระบบคือ 1) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า 21 องค์ประกอบย่อย 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการ 39 องค์ประกอบย่อย 3) องค์ประกอบด้านผลผลิต 6 องค์ประกอบย่อย ดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มี 21 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย

หลักการบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วย 1) การสำรวจความต้องการเพื่อรับการพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา และครู 2) การจัดทำฐานข้อมูล หรือระบบสารสนเทศเป็นปัจจุบัน 3) การวิเคราะห์จุดอ่อน-จุดแข็ง (SWOT) ของการนิเทศการศึกษา 4) การกำหนดขอบข่าย และเนื้อหาสาระของการนิเทศการศึกษา 5) การกำหนดรายละเอียดภาพตลอดแนวของการนิเทศการศึกษาทั้งบทบาทของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ 6) การกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจที่ชัดเจนในการนิเทศการศึกษา 7) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการนิเทศการศึกษา ด้านผู้เรียน ครู และผู้บริหาร 8) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและประเทศชาติ 9) การวางแผนการนิเทศการศึกษาที่ชัดเจนมีแผนการติดตาม 10) การใช้แผนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในสังกัด

หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 11) เขตพื้นที่การศึกษาให้องค์คณะบุคคล เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผน นโยบาย ภารกิจ เป้าหมายของการนิเทศการศึกษาทิศทางการพัฒนาการศึกษา 12) เขตพื้นที่การศึกษา บริหารจัดการด้านวิชาการของโรงเรียนในสังกัด ให้มีระบบกระบวนการบริหารจัดการศึกษาโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม 13) สถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษา 14) สถานศึกษามีชุมชน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการกับบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น 15) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอน โดยมีครูเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

หลักการกระจายอำนาจ ประกอบด้วย 16) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดแนวทาง วิธีการ และหลักเกณฑ์ในการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหาร และครู 17) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้สถานศึกษาในสังกัดมีอิสระ ในการกำหนดแนวทาง วิธีการหลักเกณฑ์ในการนิเทศการจัดการศึกษาตามบริบทของโรงเรียน 18) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการวางแผนให้ความรู้เรื่องการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 19) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการกำหนดให้การนิเทศเป็นไปเพื่อพัฒนาปรับปรุง การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ 20) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาวางแผนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 21) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบเพื่อการรับรองการจัดการศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐานจากหน่วยงานต้นสังกัดและจาก สมศ.

1.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการ (Process) มี 38 องค์ประกอบย่อย มีการดำเนินงานตามแนวทางของ PDCA ประกอบด้วย

ขั้นวางแผน (Plan: P) ปฏิบัติตามแผนการนิเทศ (Do: D) การประเมินตรวจสอบ (Check: C) และการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ (Action: A) โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม หลักการบริหารจัดการที่ดี และหลักการกระจายอำนาจ คือ

ขั้นวางแผน (Plan: P)

หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนร่วมกันสำรวจ ความต้องการเพื่อรับการพัฒนาด้านการรับการนิเทศการศึกษา 2) ผู้นิเทศการศึกษา และผู้ที่รับการนิเทศ สร้างสื่อวัตกรรมการที่จะใช้ในการนิเทศให้เป็นไปตามบริบทของสถานศึกษาร่วมกัน 3) ผู้นิเทศการศึกษาและผู้รับการนิเทศ จัดประชุมร่วมกันก่อนการดำเนินการนิเทศ *หลักการบริหารจัดการที่ดี* ประกอบด้วย 4) ครูมีการทดลองใช้สื่อวัตกรรมการที่สร้างขึ้นให้ถูกต้องตามหลักวิชาเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนามาก่อนนำไปใช้จริง 5) การนำฐานข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ ข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนายกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนรายปี 6) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ร่วมประชุมเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์เป้าหมายเฉพาะเจาะจงด้านการนิเทศการศึกษา

ปฏิบัติตามแผนการนิเทศ (Do: D)

หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 7) การส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ร่วมกันเรียนรู้เรื่องการนิเทศการศึกษาด้วยตนเองโดยการฝึกปฏิบัติจริงในโรงเรียน 8) บริหาร ครู มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบเครือข่ายทางวิชาชีพครูภายนอกสถานศึกษา 9) ผู้บริหาร ครู ร่วมกันเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา พัฒนาเรื่องการนิเทศการศึกษา 10) ผู้นิเทศ ผู้บริหาร ครู และผู้รับการนิเทศ มีการสะท้อนผลภายหลังการเสร็จสิ้นกระบวนการนิเทศร่วมกัน 11) การกำหนดบทบาทของผู้นิเทศเป็นผู้ชี้แนะ (Coach) แก่ผู้รับการนิเทศอยู่เสมอ 12) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร ครู มีการดำเนินงานการนิเทศการศึกษาโดยใช้กระบวนการ PLC ร่วมกัน 13) การสร้างเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายใน และภายนอก ในแต่ละระดับของหน่วยงาน 14) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของผู้นิเทศการศึกษา และผู้รับการนิเทศ 15) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู มีกระบวนการนิเทศการศึกษาในระดับชั้นเรียนร่วมกัน 16) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม ศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิธีปฏิบัติที่ดีของหน่วยงานที่จัดการศึกษาอื่น ๆ ด้านการนิเทศการศึกษาร่วมกัน *หลักการบริหารจัดการที่ดี* ประกอบด้วย 17) การปฏิบัติการณ์โดยใช่วิธีการนิเทศที่สอดคล้องกับงานที่จะนิเทศอย่างหลากหลายวิธีการบูรณาการนิเทศ เพื่อความมีประสิทธิภาพของการนิเทศ 18) การใช้เทคนิควิธีการนิเทศแบบแบบกัลยาณมิตร 19) การนิเทศการศึกษาและการเรียนรู้โดยการทำวิจัยในชั้นเรียน 20) เนื้อหาการนิเทศที่ทันสมัย

เป็นไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้ เทคนิควิธีสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไทยแลนด์ 4.0 และการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้

หลักการกระจายอำนาจ ประกอบด้วย 21) สถานศึกษาดำเนินงาน การนิเทศภายในที่มีประสิทธิผล 22) ความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศการศึกษาในแต่ละระดับของหน่วยงาน

การประเมินตรวจสอบ (Check: C)

หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 23) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร ครู ร่วมกันจัดกิจกรรมเผยแพร่ และชื่นชมผลงานการนิเทศเพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ 24) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร ครู ร่วมกันนิเทศการศึกษาที่เป็นการศึกษารายกรณี (Case Study) 25) ผู้นิเทศการศึกษาร่วมกับผู้รับการนิเทศ ประเมินผลการนิเทศการศึกษาโดยการประเมินตามสภาพจริง การสังเกตชั้นเรียนการประเมินความคิดเห็น การประเมินความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศและผู้เรียน 26) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร ครู มีส่วนร่วมนำผลการประเมินการนิเทศการศึกษามาวิเคราะห์ศักยภาพ จุดอ่อน-จุดแข็ง (SWOT) เพื่อวางแผนพัฒนาครั้งต่อไป

หลักการบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วย 27) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร ครู ร่วมกันใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือศึกษาความคิดเห็น และความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศการศึกษาที่มีต่อการนิเทศติดตามตามรูปแบบที่กำหนด 28) ผู้นิเทศการศึกษา และผู้รับการนิเทศมีการแจ้งผลการประเมินให้ผู้รับการนิเทศทราบ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

หลักการกระจายอำนาจ ประกอบด้วย 29) สถานศึกษาดำเนินการเรื่อง การประเมินผลการนิเทศ เป็นแนวทางการประเมินเพื่อการพัฒนาปรับปรุงตามแนวนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 30) สถานศึกษาดำเนินการประเมินผลการนิเทศครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรมจริยธรรมเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร 31) ในระดับสถานศึกษา มีการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีการประเมิน 2 ระยะ คือ ขณะปฏิบัติงาน และหลังปฏิบัติงาน

การนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ (Action: A)

หลักการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 32) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการปรับปรุง และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายการยกระดับคุณภาพการศึกษา 33) การสนับสนุนผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจัดทำสื่อนวัตกรรมร่วมกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนพร้อมทั้งพัฒนาผลงานเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น

หลักการกระจายอำนาจ ประกอบด้วย 34) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการส่งเสริมให้สถานศึกษาใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการพัฒนาการจัดการศึกษา 35) สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาการเพิ่มศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหาร ครู วิชาการ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นผู้นิเทศการศึกษาได้ 36) สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัด นำรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานใช้เป็น เครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอน *หลักการบริหารจัดการที่ดี* ประกอบด้วย 37) การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยเครือข่ายการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนหรือกลุ่มเฉพาะวิชาการที่จะส่งผลต่อการนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 38) สถานศึกษามีการจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAOR)

1.3 ด้านผลผลิต (Output) มี 6 องค์ประกอบย่อย ประกอบด้วย

หลักการบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วย 1) ตัวชี้วัดความสำเร็จของรูปแบบนิเทศ การศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคือคุณภาพนักเรียน คุณภาพครู คุณภาพการบริหาร และคุณภาพ โรงเรียน 2) ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ได้รับรางวัลรางวัลดีเด่นประเภทต่าง ๆ จากหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานภายนอก 3) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้อยู่เสมอ 4) สถานศึกษาได้รับการพัฒนา ส่งเสริมจากเขตพื้นที่การศึกษาให้แหล่ง เรียนรู้ ให้โรงเรียนอื่น ๆ จากหน่วยงานภายใน และหน่วยงานภายนอกมาศึกษาดูงาน หลักการมี ส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโรงเรียน มีส่วนร่วม ดำเนินงานอย่างมี ประสิทธิภาพจึงส่งผลให้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นทั้งด้าน คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพิ่มขึ้น 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมกันประเมินความพึงพอใจต่อ การจัดการศึกษาของโรงเรียน

4.2 ผลการประเมินรูปแบบ การนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 12 คน พบว่ามีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการ นำไปใช้ปฏิบัติได้จริง

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยมีข้อค้นพบมีประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก การพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นั้นสอดคล้องกับทฤษฎีเชิงระบบ ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ทั้งนี้รูปแบบเป็นวิธีการหาความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวิเคราะห์ สังเคราะห์และวางรูปแบบการดำเนินการ โดยต้องเกี่ยวพันกับ

รูปแบบที่ปฏิบัติ ทั้งภายในและภายนอกโดยใช้ระบบมาเป็นพื้นฐานความคิด ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาานิเทศก์ และครูผู้สอน ต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับนโยบาย ลงมาจนกระทั่งถึงระดับปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนิเทศการศึกษาควรต้องให้เกิดผลต่อคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สามารถ ทิมนาค (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Develop) ร่วมกับแนวคิดการออกแบบการสอนเชิงระบบ (Instructional System Design) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของ การนิเทศการสอน 2) ออกแบบและพัฒนาารูปแบบการนิเทศการสอน 3) การนำรูปแบบการนิเทศ การสอนไปใช้ และ 4) ประเมินผลรูปแบบการนิเทศการสอนสอดคล้องกับ พรหมมาศ พรหมพิลา (2553) ได้ศึกษา ปัจจัยด้านกระบวนการที่ส่งผลต่อการนิเทศการสอนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการที่ส่งผลต่อการนิเทศการสอนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยปัจจัย 7 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของครู 4) ด้านการประเมินผล 5) ด้านการพัฒนาและการปรับปรุง 6) ด้านการมีส่วนร่วม และ 7) ด้านการปฏิบัติการสอน

ประเด็นที่สอง ผลการศึกษาหลักการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของรูปแบบการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าประกอบด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดี หลักการกระจายอำนาจ และหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้นิเทศควรให้ความสำคัญในการนำหลักการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง สามหลัก สู่การปฏิบัติ ในแต่ละด้านเท่า ๆ กัน ในระบบการนิเทศการศึกษา ที่ประกอบด้วยด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต เพราะระบบการนิเทศนั้นเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้สถานศึกษาได้พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ทั้งนี้สอดคล้องกับ ภัญธิรา สุประการ (2555) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้สรุปว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การมีส่วนร่วม 3) การนิเทศ 4) การใช้เทคโนโลยี และ 5) การประเมินผล สอดคล้องกับ จันทรพิมพ์ วงศ์ประชานูรัตน์ (2556) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศการศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เป็นบุคคลภายนอก พบว่าองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ คือ 1) คุณลักษณะของผู้บริหาร 2) การบริหารการนิเทศการศึกษา 3) ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) ความพร้อมของครู

5) บทบาทของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6) ความสัมพันธ์ของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน 7) บริบทของสถานศึกษา 8) คุณลักษณะของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9) การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 10) การสื่อสารประชาสัมพันธ์ และยังสอดคล้องกับ จิรัชญา พัดศรีเรือง (2555) ได้ศึกษาตัวบ่งชี้สากลของการนิเทศโรงเรียนพบว่า ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 2) การส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน 3) การสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา 4) การบริหารจัดการระบบงาน 5) การพัฒนาระบบการนิเทศภายใน 6) การบริหารการเงินและงบประมาณ และ 7) การบริหารบุคลากรแบบมีส่วนร่วม

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่าองค์ประกอบและรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความสอดคล้องกับทฤษฎี งานวิจัยและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้นเพื่อให้รูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษาในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรนำรูปแบบการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดเพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ความสำคัญกับระบบการนิเทศการศึกษา ที่ใช้หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ หลักการบริหารจัดการที่ดี หลักการกระจายอำนาจ และหลักการมีส่วนร่วม

2. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาระบบการนิเทศในแต่ละด้าน มุ่งเน้นประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา และสามารถปรับแก้ได้ในสถานการณ์จริง ควรเน้นการแก้ปัญหาและพัฒนา ระบบการนิเทศ เชิง “คุณภาพ” มากกว่า “ปริมาณ”

3. การสร้างเครือข่ายการนิเทศการศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นกลุ่มพัฒนาบทเรียนในองค์กร ควรเกิดจากความสมัครใจของสถานศึกษา ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกัน อยู่ในบริบทการเรียนรู้เดียวกัน จะทำให้สามารถให้ข้อเสนอแนะที่มีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้ได้จริง

4. ผู้บริหารและผู้นิเทศควรให้ความสำคัญกับการสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนิเทศ เช่น กลุ่มนิเทศออนไลน์ Face book, line, Google Classroom เป็นต้น มาประยุกต์ใช้ในการนิเทศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำองค์ประกอบของการนิเทศการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้ในการบริหารการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อสรุปภาพรวมขององค์ประกอบและยืนยันประสิทธิภาพขององค์ประกอบการนิเทศ

2. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบรูปแบบการนิเทศการศึกษาระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภูมิภาคต่าง ๆ

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

References

- Burton, William. and Brueckner, Leo J. (1995). *Supervision: A Social Process* (3rd ed). New York: Appleton - century.
- Caldwell, B.J.and Spinks, J.M. (1990). *The Self – Managing School: Administrative Science Quarterly*. London: Taylor and Francis (Mimeographed).
- Cogan, J. & Kubow, P.K. (1997). *Multidimensional citizenship Educational policy for the 21th century: The final report of the citizenship education policy study project*. Tokyo: Sasakawa Peace Foundation.
- Gilmore, G. D., & Cambell, M. D. (1996). *Needs Assessment Strategies for Health Education and Promotion*. Wl: Brown and Benchmark.
- Glickman. (1990). *Supervision Instruction: A Developmental Approach*. (2nd ed). Boston: Allyn and Bacon Inc.
- Myers, Dorothy and Stonehill, R. (1993). *School - Based Management*. (Online) Available: <http://www.ed.gov/pubs/OR/ConsumerGuides/baseman.html>. 7 March 2013.
- Sergiovanni, Thomas J. and Starratt, Robert J. (1971). *Supervisor: A Redefinition* (5th ed.). Singapore: McGraw-Hill.

สมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัด
WORKING COMPETENCIES FOR STAFF'S THAI SUZUKI MOTOR CO.,LTD

ตระกูล จิตวัฒนากร^{*}
TRAKUL CHITWATTANAKORN

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัดและเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของพนักงานบริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัดกับสมรรถนะการทำงาน ในด้านสมรรถนะหลักและด้านสมรรถนะตามสายงาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานบริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัด รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,118 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสมรรถนะหลักอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านสมรรถนะตามสายงานอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัด โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและอายุการทำงาน พบว่า เพศที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัดแต่อายุการทำงานและระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัด

คำสำคัญ สมรรถนะการทำงาน, พนักงานบริษัท

ABSTRACT

The purposes of this study are to study of working competencies for staff's Thai Suzuki Motor Co.,Ltd and compare with a basic database of working competencies for staff's Thai Suzuki Motor Co.,Ltd for 1) core competencies 2) job competencies. The populations of this study total 1,118 persons who are staff's Thai Suzuki Motor Co.,Ltd. The methodology of this study is questionnaire and statistic for analyzing namely frequency, percentage, average, standard deviation, t-test and F-test, the researcher will presenting in the form of tables with essay.

The result of this research found that the working competencies for staff's Thai Suzuki Motor Co.,Ltd found that it was in highest average level. When the working competencies for staff's Thai Suzuki Motor Co.,Ltd were classified into

^{*} Dean of Faculty of Arts, North Bangkok University

gender, education, and work experience found that gender which were not different, However, the different working competencies education and work experience levels affect the staff's Thai Suzuki Motor Co.,Ltd.

Keyword : Competencies, Employees

1. บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้ส่งผลให้ประชาคมโลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ภายใต้อิทธิพล เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งถูกเชื่อมโยงด้วยยุคของข้อมูลข่าวสารที่ถึงกันอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาคมโลกถูกหล่อหลอมเข้าเป็นสังคมเดียวกัน (Srivika Mettavatchaisakul, n.p.) ส่งผลให้แต่ละหน่วยงานมีการแข่งขันกันเพื่อพัฒนาองค์กรให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดอาเซียน ซึ่งหนึ่งในการพัฒนาองค์กรก็คือการพัฒนาศักยภาพการทำงานของพนักงานในองค์กร เมื่อมองจากแนวคิดของโมเดลการคัดเลือกบุคลากร สมรรถนะสามารถใช้เป็นสิ่งที่วัดเพื่อทำนายผลการปฏิบัติงานหรือเป็นส่วนหนึ่งของผลการปฏิบัติงาน สมรรถนะสามารถนำมาใช้ในการบริหารงานบุคคล โดยกำหนดว่าสมรรถนะเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่ส่งผลให้บุคคลสร้างผลงานที่โดดเด่นในองค์กร (Office of the Civil Service Commission (OCSC), 2009) โดยสมรรถนะที่พนักงานควรมีเป็นสมรรถนะของบุคคลซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวทางการกระทำพฤติกรรมหรือการคิดประกอบด้วย สิ่งต่างๆดังต่อไปนี้ 1. แรงจูงใจ (Motive) เป็นสิ่งที่บุคคลคิดถึงหรือมีความต้องการ ซึ่งแรงจูงใจจะเป็นตัวผลักดันหรือ แรงขับให้บุคคลกระทำพฤติกรรม หรือตัวกำหนดทิศทางหรือทางเลือกในการกระทำพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมาย หรือหลีกเลี่ยงจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนไม่พึงปรารถนา เช่น เมื่อบุคคลตั้งเป้าหมายที่ท้าทายจะทำให้เขามีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น และมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ และจะใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ เพื่อทำงานให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป 2. อุปนิสัย (Trait) เป็นคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคล ซึ่งจะแสดงออกมาเพื่อตอบสนองต่อข้อมูล หรือสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ อุปนิสัยเป็นสิ่งที่เกิดจากการศึกษา การอบรมเลี้ยงดู ประสบการณ์ และการเรียนรู้ของบุคคล สมรรถนะด้านอุปนิสัย เช่น การควบคุมอารมณ์ภายใต้สภาวะความกดดัน ความคิดริเริ่ม เป็นต้น 3. อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง อาจรวมถึงทัศนคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) จินตภาพส่วนบุคคล (Self-Image) เป็นต้น 4. บทบาททางสังคม (Social Role) หมายถึง สิ่งที่บุคคลต้องการสื่อให้ผู้อื่นในสังคมเห็นว่าตัวเขามีบทบาทต่อสังคมอย่างไรบ้าง เช่น การเป็นผู้นำทีมงาน ความมีจริยธรรม เป็นต้น 5. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจในหลักการ แนวคิดต่าง ๆ ที่บุคคลจำเป็นต้องมี ในสาขาวิชาชีพนั้น 6. ทักษะ (Skill) หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญหรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานทั้งด้านใช้วชิระ ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย หรือ การใช้สมองเพื่อคิดสิ่งต่าง ๆ (Piriya Anukul, 2007)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มพูนสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานแต่ละคน เช่น ความคิด การกระทำได้ความสามารถ ความรู้ ความชำนาญ ตลอดจนหาแนวทางพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามภาระหน้าที่ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด กับสมรรถนะการทำงาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยมีวิธีดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนในรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด จำนวน 1,118 คน กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อน +5% (Yamane ,1967) รวมจำนวนทั้งสิ้น 295 คน (เก็บข้อมูลกลับคืนมาได้จำนวน 239 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81 ของแบบสอบถามทั้งหมด)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา และอายุการทำงาน ลักษณะข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด ในด้าน 1.ด้านสมรรถนะหลัก 2.ด้านสมรรถนะตามสายงาน ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scales) ได้แก่ มาก ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	ระดับมาก
3 คะแนน	หมายถึง	ระดับปานกลาง

2 คะแนน	หมายถึง	ระดับน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์ไปยังบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยพร้อมกับแบบสอบถามที่ลงรหัสเรียบร้อยแล้ว โดยใช้เวลาทำแบบสอบถาม 2 สัปดาห์ แล้วผู้วิจัยไปรับคืนมา
2. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนทั้งข้อมูลในแบบสอบถามและจำนวนของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาจัดหมวดหมู่
3. คีย์ข้อมูลของแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการบรรยายข้อมูล และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลสภาพสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการบรรยายข้อมูล และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด
3. ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยบรรยายเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามกับสภาพสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด ใช้ค่าสถิติ t-test กรณีข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 2 กลุ่ม และทำการทดสอบด้วยสถิติ F-test กรณีข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 2 กลุ่มขึ้นไป ในกรณีที่ผลการวิเคราะห์ F-test พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีของ

Scheffe โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยบรรยายเป็นความเรียง

4. ผลการวิจัย

4.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จำแนกตามเพศ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 73.6 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและปริญญาตรี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 และจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมา ได้แก่ อนุปริญญา จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 และน้อยที่สุด ได้แก่ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1

4.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด พบว่า สภาพสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$, S.D.=.54) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสมรรถนะหลักอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$, S.D.=.57) รองลงมาได้แก่ ด้านสมรรถนะตามสายงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$, S.D.=.57) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและอายุการทำงาน พบว่า เพศที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัดแต่อย่างใด และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด

5. อภิปรายผล

จากสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสมรรถนะหลักอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านสมรรถนะตามสายงานอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัด โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและอายุการทำงาน พบว่า เพศที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัดแต่อย่างใด และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัท ไทยชูชูกิมอเตอร์ จำกัดซึ่งสอดคล้องกับ Thiamrat Kongthon (2011) ที่ศึกษาระดับความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรในบริษัท ทีเอสที เมทัลเวิร์ค จำกัด และศึกษาเปรียบเทียบระดับความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรในบริษัท ทีเอสที เมทัลเวิร์ค จำกัด จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลและปัจจัยด้านการพัฒนาตนเองกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ บุคลากรในบริษัท ทีเอสที เมทัลเวิร์ค จำกัด จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม เก็บข้อมูลโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าเฉลี่ย (Mean)

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One Way Anova) ทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe') และค่าสถิติที (t-test) มีผลการศึกษา ดังนี้ 1.ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรในบริษัท ทีเอสที เมทัลเวิร์ค จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาต่อสูงสุด รองลงไปเป็นด้านการฝึกอบรม ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง และด้านสภาพและลักษณะของงานที่ทำ ตามลำดับต่ำสุด การพัฒนาตนเองของบุคลากรในบริษัท ทีเอสที เมทัลเวิร์ค จำกัด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรในบริษัท ทีเอสที เมทัลเวิร์ค จำกัด ที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ตำแหน่งงานและการศึกษาต่างกันมีระดับความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง พบว่าบุคลากรที่มีอายุงานต่างกัน มีระดับความต้องการพัฒนาตนเองไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ Apisit Kidsoda (2010) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับสมรรถนะการทำงานของพนักงาน ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างในสังกัดที่ทำการไปรษณีย์จังหวัดสกลนคร โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นพนักงาน ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างในสังกัดที่ทำการไปรษณีย์จังหวัดสกลนครรวมทั้งสิ้น 129 คน โดยทั้งหมดเป็นประชากรเป้าหมายและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แล่งเป็น 3 ตอน สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-test และค่า F-test และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับสมรรถนะการทำงานด้วยสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะการจัดการในความรับผิดชอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความเป็นผู้นำมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ถัดมาเป็นความสามารถในการทำงานเป็นทีม การตัดสินใจ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหาตามลำดับ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1) ควรมีการพัฒนาสมรรถนะการทำงานให้กับพนักงานทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามสายงาน

2) ควรมีการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำงานตามสายงานให้มากขึ้น และต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความสามารถในการทำงาน

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาหารูปแบบการพัฒนาสภาพสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนที่จะสามารถทำให้พนักงานเกิดการพัฒนาทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามสายงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ควรศึกษาสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสมรรถนะการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชน

Reference

- Apisit Kidsoda. (2010). *The relationship between organizational culture and working competency among the officers, regular employees, and wage earners working at the changwatsakon nakhon post office* (Master's Thesis). in Public Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Office of the Civil Service Commission (OCSC). (2009). *Core Competency Guide: Description And behavioral examples*. Bangkok: P.A.living Co.,Ltd.
- Thiamrat Kongthon. (2011). *Sele development needs of personnel in the Metal Work Company Limited*. An independent study for the degree of master of public administration in public administration, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage.
- Yamane, T. (1967). *Elementary Sampling Theory*. Englewood Cliffs, New Jersey : PrenticeHall, Inc.

การจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

STRATEGIC MANAGEMENT OF MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

เดช ชูจันทร์ * สุพิศาล ภักดินฤณาท ** สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล ***
Det Chuchanat, Suphisan Phakdinaruenat, Sanit Sirivisitkul

บทคัดย่อ

บทความวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีประเด็นที่สัมภาษณ์ในการวิจัย คือ ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากผู้บริหาร คณาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างนี้ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย บุคคลที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยประกอบด้วย นักวิชาการ ผู้บริหาร คณาจารย์ที่มีความรู้ และผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการ ผลการศึกษา สภาพ ปัญหาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลการวิจัย พบว่า

ด้านกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่ามี 3 ประเด็นหลักได้แก่ 1) ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายและแผน กลยุทธ์คือเพิ่มขึ้นนำการเดินทาง ซึ่งแผนกลยุทธ์ไม่ได้มาจากการสำรวจและติดตามเชิงประจักษ์บุคลากรของมหาวิทยาลัย ข้อมูลไม่ได้เกิดขึ้นจากการสำรวจ ข้อมูลการพัฒนาบุคลากรเชิงประจักษ์อย่างชัดเจนก่อนยกร่างแผนกลยุทธ์ ข้อมูลการได้มาโดยไม่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) ประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามกลยุทธ์ขององค์กร สารสำคัญคือการดำเนินงานตามกลยุทธ์ขององค์กรจำเป็นต้องใช้งบประมาณมาก ในเมื่องบประมาณมีความเสี่ยงสูงกลยุทธ์ก็เสี่ยงไปด้วย ด้วยเหตุที่มหาวิทยาลัยได้ออกนโยบายไว้หลายนโยบาย บางนโยบายก็ปฏิบัติได้และบางนโยบายปฏิบัติไม่ได้เป็นเพียงนโยบายในอุดมคติ และเป็นเรื่องความเสี่ยงในแง่ของการวางกลยุทธ์ที่ไม่ตรงกับธรรมชาติองค์กร 3) ประเด็นเกี่ยวกับศักยภาพของบุคลากร ซึ่งแผนพัฒนา

* Doctor of Philosophy Program Faculty of Political Science, North Bangkok University.

** Faculty of Political Science, North Bangkok University

*** Faculty of Political Science, North Bangkok University

มหาวิทยาลัยมีการกำหนดมาตรการหรือแนวปฏิบัติในบางประเด็นไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม บางประเด็นนำไปปฏิบัติได้แต่ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์เพราะไม่ตรงกับธรรมชาติขององค์กร นอกจากนี้ แผนพัฒนาบุคลากร แผนการใช้จ่ายเงิน/งบประมาณ ยังอยู่ในระหว่างยกร่างใหม่ การบริหารงานจึงใช้แผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีเป็นกรอบในการดำเนินงานเป็นหลัก ในลักษณะที่ว่ามีเงิน/งบประมาณเท่าไรก็ทำเท่านั้น ทำไปตามงบประมาณที่มีอยู่ ไม่ได้มีแผนกลยุทธ์ในระยะยาว

คำสำคัญ : การจัดการ, การจัดการเชิงกลยุทธ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the opinion of related persons about strategic management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The researcher collected the data by in-depth interview that had the topic for interview of this research, was about the opinion of related persons of strategic management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University from administrators, lecturers which had the involve to strategic management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The sampling group gave the data about state and problem of strategic management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The persons had the experience and specialization to strategic management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University consisted of academicians, executives, educated lecturers and the persons who had the experience in management. The result of study the state and problem of strategic management of Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Findings were as follows:

For the strategy of Mahachulalongkornrajavidyalaya University found that had three matters such as 1) about the policy and plan. Strategy is like the journey indicator that the strategic plan did not come from survey and observe the personnel of university. The data did not come from the survey from personnel development clearly before drafting the strategic plan that the data was not the empirical data. 2. The issue about working according to strategy of organization. The essence of working according to organization which spend much money and the high risky budget and also risky strategy. The university issued the many policies, some policy can use and some could not. Because it was the ideality and the risk of strategy improperly to the nature of organization. 3. The potentiality of personnel which plan of university, had the measure or practical issue could not

really practice. Some issue could practice but could not succeed due to objective because it was not proper to nature of organization. Moreover, personnel development plan, financial plan and budgetary plan is drafting. The management use the annual expenditure plan as the main principle like how much money or budget, should work along with the remaining budgetary frame and no long term strategic plan.

Keywords: Management, Strategic Management, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

1. บทนำ

การศึกษาในประเทศไทยมีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อการผลิตบัณฑิตเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ควบคู่กับคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สังคม และประเทศชาติ ด้วยความสันติสุข ความเปลี่ยนแปลงด้านสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขันในด้านต่าง ๆ ความแตกต่างจึงเกิดขึ้นในสังคมทั้งความคิดความเห็น พฤติกรรมการแสดงออกจึงเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของคนในสังคมไทยสืบเนื่องมาจากความเจริญที่ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วยิ่งสังคมมีความเจริญไปมากเท่าใด คนในสังคมนั้นจะต้องพยายามปรับตัวให้กับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้มากเท่านั้น และความจำเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า มาตรฐานของชีวิตคนที่พยายามให้มีความเสมอภาคกันตามระบบการปกครองที่ทุกฝ่ายต้องการให้มีความสมบูรณ์เหมาะสม เข้ากับยุคสมัยนิยมในการปฏิวัติวิทยาศาสตร์ทางสังคมให้เอื้อต่อการแก้ปัญหาวิกฤตสังคมไทยที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

การทำงานทุกอย่างต้องมีการเกี่ยวข้องประสานงานประโยชน์กับผู้อื่นเสมอ จึงต้องรู้จักทำตัวให้ใจกว้าง ให้ความสำคัญของผู้อื่นและงานของผู้อื่นเท่ากับความสำคัญของตนเอง และสำคัญที่สุดต้องเข้าใจให้ตรงกันว่าการประสานงานกันนั้น คือ ไม่แบ่งฝ่ายแบ่งพวกกัน ไม่แย่งประโยชน์ ไม่แย่งความดีความชอบกัน หากแต่ปรองดองกันด้วยความจริงใจ เห็นใจ และเข้าใจ โดยมุ่งหวังผลสำเร็จร่วมกันเป็นสำคัญกว่าสิ่งอื่น ๆ ดังนั้น ในปัจจุบันนี้การบริหารงานใด ๆ จะเกิดประสิทธิผลได้ ผู้เป็นหัวหน้าหรือของผู้บริหารจะต้องกระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาในหน่วยงานของตน ถึงแม้ว่าไม่มีปัจจัยใดที่สามารถควบคุมการเปลี่ยนแปลงภายในหน่วยงาน ก็ตาม แต่สิ่งหนึ่งที่จะปรับปรุงและพัฒนาได้ตลอดเวลา ก็คือ แนวคิดความสามารถของผู้บริหารในองค์กรบนพื้นฐานที่ว่า ไม่มีรูปแบบการบริหารใด ที่เหมาะสมกับทุกสภาพการณ์ ในทำนองเดียวกันย่อมไม่มีผู้นำคนใดที่จะเหมาะสมกับการบริหารงานในทุกองค์กรและทุกสถานการณ์ ดังนั้นผู้บริหารหน่วยงานจึงต้องมีความสามารถในการใช้บทบาทแนวคิดให้เหมาะสมกับการ

เปลี่ยนแปลงต่างๆ โดยสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ได้และใช้ความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

สังคมมีสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเทคโนโลยีข่าวสาร สังคมที่เน้นคุณภาพการแข่งขันอย่างสูง และสังคมเป็นสังคมที่ไร้พรมแดนแห่งการเรียนรู้ ทำให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะต้องเน้นความเป็นอิสระของการบริหาร และการจัดการตนเอง เพื่อให้มีความคล่องตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มหาวิทยาลัยภายในประเทศไทย จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามครรลองของการบริหารและการจัดการที่เน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องการบริหารคนเพื่อให้ใช้ศักยภาพเต็มขีดความสามารถ เพื่อมุ่งหวังให้ได้คนดีคนเก่งมาปฏิบัติภารกิจที่สำคัญในมหาวิทยาลัย

การปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางในทางเศรษฐกิจ สังคมการเมือง เทคโนโลยีและวัฒนธรรมตามกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้มีการขยายตัวของปริมาณนิสิต นักศึกษา ความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความคาดหวังของสังคมที่มีต่ออุดมศึกษาในฐานะกลไกที่สำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ปัญหาคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือตลาดแรงงานและสภาพความจำกัดด้านงบประมาณ ประกอบกับการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งให้การศึกษาระดับอุดมศึกษามีการบริหารจัดการที่ดี เปิดโอกาสทางการศึกษาแก่บุคคลอย่างเท่าเทียมกัน พัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมและต้องมีความเป็นสากล

ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถือได้ว่าเป็นยุคการปฏิรูปการศึกษาระดับสูงของประเทศครั้งสำคัญ จนกลายเป็นแรงกระตุ้นที่นำมาสู่การสถาปนาระบบอุดมศึกษาไทย ในที่สุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทยที่มีรากฐานมาจากการหลอมรวมโรงเรียนวิชาชีพระดับสูงที่มีอยู่เดิม ต่อมาได้ มหาวิทยาลัยมหาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงสถาปนาขึ้น ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ โดยพระราชทานนามว่า มหาธาตุวิทยาลัย เมื่อปีพุทธศักราช 2430 และได้เปิดดำเนินการศึกษาเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2432 และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้มีการก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2436 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตั้งวิทยาลัยขึ้นในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร พระราชทานนามว่า มหามกุฏราชวิทยาลัยโดยมีพระราชประสงค์เพื่อเป็นที่ศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณร ทรงอุทิศพระราชทรัพย์บำรุงประจำทุกปีและก่อสร้างสถานศึกษาวิทยาลัยแห่งนี้ขึ้น

ด้วยสภาพสังคมในปัจจุบันนี้ ซึ่งเป็นสังคมเทคโนโลยีข่าวสาร สังคมที่ไร้พรมแดน ความรู้จึงทำให้มหาวิทยาลัยไทยต้องพัฒนาตามไปด้วย กลุ่มนักวิชาการ นักบริหาร และนักธุรกิจเอกชน ซึ่งต้องการให้มหาวิทยาลัยไทยมีคุณภาพ สามารถแข่งขันกับมหาวิทยาลัยทั่วโลกได้ ต้องเน้นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต้องการบริหารคนให้คุ้มคุณค่าและศักยภาพ

ตลอดจนการจัดคนที่ไร้คุณภาพออกไป มุ่งหวังจะได้คนดี คนเก่ง มีคุณธรรมจริยธรรม มาปฏิบัติภารกิจในมหาวิทยาลัย ด้วยแนวคิดดังกล่าว มหาวิทยาลัยไทยจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทโดยเฉพาะความคล่องตัวในการบริหารองค์การ การบริหารคน การบริหารวิชาการ การบริหารการเงิน เป็นต้น การที่จะทำให้มหาวิทยาลัยคล่องตัว สร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ สนองความต้องการของสังคมได้ แนวทางหนึ่งคือ มหาวิทยาลัยต้องสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับหน่วยงานและองค์การ หรือแก่นิสิตนักศึกษาที่เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นการผลิตผู้ที่มีความรู้ ควบคู่กับคุณธรรม สู่อำนาจไทย

ประเทศไทย ได้มีมหาวิทยาลัยที่เน้นสร้างบัณฑิตให้มีความรู้ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม อย่างโดดเด่น และเห็นได้ชัด ก็คือ มหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่รับทั้งฆราวาส และพระภิกษุ สามเณรเข้าศึกษา มุ่งเน้นส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

ในขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยสงฆ์ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่ทรงพลังในการสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์ในสังคมให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ จึงมีภารกิจที่สำคัญยิ่งในการดำเนินงานดังกล่าว และมีความเหมาะสมที่จะต้องพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรรูปแบบอื่น ทั้งนี้การที่มหาวิทยาลัยสงฆ์จะก้าวไปสู่ศตวรรษใหม่นั้น มหาวิทยาลัยต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์เพื่อให้สอดคล้องกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนไปสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในอนาคต ในขณะที่ประเทศไทยจำเป็นต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 นั้น คำถามที่สำคัญต่อมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทยในยุคปัจจุบันคือ “จะจัดวางสถานะ บทบาท และทำอย่างไร จึงจะสอดคล้องกับความเป็นไปในวิถีแห่งอาเซียน และนอกเหนือจากการวางสถานะให้สอดคล้องแล้ว คำถามต่อไปคือ จะเข้าไปช่วยส่งเสริมบทบาท แนวทางในการพัฒนาประชาคมอาเซียนใน 3 เสาหลักได้อย่างไร จึงจะทำให้มหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการพัฒนา “พลเมืองอาเซียน” ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขท่ามกลางความหลากหลายของศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และชาติพันธุ์

จากเหตุผลดังกล่าวผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีส่วนที่สำคัญในพัฒนาทุนมนุษย์ เพราะผู้บริหารและบุคลากรจะนำทางและทำให้เกิดกระบวนการของความร่วมมืออย่างขึ้นสภาพแวดล้อมแบบเปิดขององค์กรจะช่วยสนับสนุนการร่วมกิจกรรมและความร่วมมือรวมทั้งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสูง เพื่อให้สามารถนำพาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงเพราะฉะนั้นหมายความว่าผู้บริหารต้องสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ และสร้างแรงจูงใจของผู้ใต้บังคับบัญชาให้รู้ถึงความจำเป็นและความสำคัญในการดำเนินงานเพื่อให้มหาวิทยาลัยเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ซึ่งนำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีศักยภาพหรือสมรรถนะสูง

มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่กำลังกล่าวถึงกันอยู่ในขณะนี้ 2 ประเภท ประเภทแรกเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐตั้งแต่แรกตั้ง อีกประเภทหนึ่งเป็นการพัฒนาจากมหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการและได้มีการเรียกกันอยู่หลายคำ เช่น มหาวิทยาลัยของรัฐนอกระบบราชการ มหาวิทยาลัยนอกระบบ มหาวิทยาลัยอิสระ มหาวิทยาลัยในกำกับ มหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล

มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล เป็นต้น ไม่ว่าจะเรียกว่าอะไรก็ตาม ความหมายสั้นๆ ก็คือ เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีส่วนราชการที่สามารถพัฒนาระบบบริหารเป็นของตนเองที่สอดคล้องกับปรัชญาและจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัย มีความเบ็ดเสร็จในตัว ลักษณะเช่นนี้ ตรงกับคำว่า "Autonomy" ซึ่ง Autonomy นั้น มิได้หมายความว่า เป็นอิสระ (independence) โดยไม่ต้องถูกกำกับและตรวจสอบโดยกลไก ของรัฐ

หลักการสำคัญของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ คือ ความอิสระ ความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูง สามารถพัฒนาองค์กรและระบบงานที่เหมาะสมกับกิจการของมหาวิทยาลัย ลดขั้นตอนการทำงาน สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด การดำเนินการต่างๆ ส่วนใหญ่สิ้นสุดในระดับมหาวิทยาลัย และให้มีการควบคุมจากหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น (Annual Report, Suranaree University of Technology, 2007)

การกำกับของรัฐ หมายถึง การควบคุมดูแลการปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ โดยใช้ระบบรายงานกลับอย่างต่อเนื่อง และหมายรวมถึง ความพยายามของรัฐในการที่จะกำหนดทิศทาง และตรวจสอบกิจการของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรัฐ 3 ประการ คือ 1) เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน 2) เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษา 4) เพื่อกระตุ้นการทำงานของมหาวิทยาลัย (Miskel, 2003)

มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีอิสระในลักษณะดังนี้ 1) มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระจากกฎระเบียบของรัฐบาลในการกำหนดการบริหารภายในสถาบัน การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร การหารายได้จากทรัพย์สินที่ไม่เป็นของรัฐ การคัดเลือกบุคลากร เงื่อนไขการศึกษาเล่าเรียนและอิสระในการสอน ตลอดจนการทํารายวิจัยโดยปราศจากการแทรกแซง ความเป็นอิสระเชิงเนื้อหา (Substantial Autonomy) 2) การมีอิสระในการกำหนดหลักสูตร สาขาวิชาและเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน 3) ความเป็นอิสระเชิงกระบวนการ (Procedural Autonomy) หมายถึง สิทธิของมหาวิทยาลัยในการกำหนดแนวทางและวิธีการในการก้าวไปสู่ความสำเร็จสนองตอบต่อความจำเป็นเร่งด่วนที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับนโยบายประเทศ 4) ความเป็นอิสระเชิงโครงสร้าง (Organic Autonomy) ของสถาบันในการกำหนดโครงสร้างทางวิชาการของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ การบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จะยึดติดความมีอิสระของสถาบันเป็นแนวทางในการบริหาร (Tapper, S. & Salter, 1995)

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเป็นการวางจุดมุ่งหมายของสถาบัน การวางมาตรการดำเนินงาน และการดำเนินงาน โดยมีจุดมุ่งหมายหลักที่จะเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับรัฐบาลใหม่ โดยมหาวิทยาลัยไม่เป็นหน่วยงานราชการ แต่ยังเป็นองค์กรของรัฐ รัฐยอมให้มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระในการบริหารงาน มีอำนาจออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการเงิน การคลัง พัสดุ การบริหารงานบุคคล การกำหนดเงินเดือนเอง และได้รับจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน (Allen Micheal, 1988)

มหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นองค์กรหนึ่งจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และระดับสูงกว่า อุดมศึกษาสำหรับพระภิกษุและสามเณร (ปัจจุบันรับประชาชนทั่วไปเข้าศึกษาด้วย) การศึกษา วิชาการพระพุทธศาสนาและวิชาการชั้นสูงอื่นๆ แบ่งเป็นคณะต่างๆ ได้แก่ คณะพุทธศาสตร์ คณะครุ ศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ เป็นต้น ปัจจุบันมหาวิทยาลัยสงฆ์ มี 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (ฝ่ายมหานิกาย) และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย (ธรรมยุติกนิกาย) ซึ่งพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยสงฆ์นั้น มุ่งผลิตและพัฒนาบัณฑิตให้มี คุณภาพสู่สังคม จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยสงฆ์ต้องพัฒนาศักยภาพขององค์กร เนื่องจาก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และมีการแข่งขันกัน สูงมาก ทุมนมนุษย์จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิด ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของบุคลากร อีกทั้งการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ และเตรียมบุคลากรเพื่อความก้าวหน้าไปสู่ระดับสูงขึ้นให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุด ผู้บริหารควร กำหนดทิศทางการกลยุทธ์การบริหารงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และนำองค์กรไปสู่ องค์กรที่มีสมรรถนะสูงในอนาคต ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเป็นตัวขับเคลื่อนกำลังในการพัฒนา หรือบ่ง บอกถึงศักยภาพภาวะผู้นำในการพัฒนามหาวิทยาลัย ตลอดจนปรับปรุงสถาบันเพื่อรองรับสมาคม อาเซียนที่เกิดขึ้น เพราะปัจจุบันในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ยังมีจุดอ่อน ปัญหา ต่าง ๆ เช่น นิสิตต่างเชื้อชาติ ต่างประเทศ ต่างชนชั้น และต่างวัย ที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ จึงเป็นประเด็นที่ผู้บริหารต้องพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของอาจารย์ที่จะส่งผลต่อการเรียน การสอน ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์ และเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนดังกล่าว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีการจัดการองค์กรด้านกลยุทธ์ยังมีปัญหาและมี อุปสรรคในการจัดการโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายนอกไม่ว่าจะเป็นระเบียบ ข้อบังคับที่ไม่สามารถ บังคับใช้ได้เต็มที่กับหน่วยงานหรือองค์กรภายใน โครงสร้างองค์กรบางครั้งยังมีข้อบกพร่องด้านการ กระจายงานหรือการบริการงานต่อระดับชั้นการทำงานต่าง ๆ ระบบงานการตรวจสอบภายใน หรือ การเงินบางครั้งยังไม่ชัดเจนต่อการบริหารจัดการงบประมาณงบประมาณบางครั้งไม่เพียงพอต่อแผน งบประมาณที่เสนอขอไป บุคลากรสายต่าง ๆ บางท่านไม่มีความสามารถตรงสายงาน เทคโนโลยีสิ่ง สนับสนุนบางจุดหรือบางแห่งไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสมกับการใช้งาน สภาพแวดล้อมภายนอก ภาวะเศรษฐกิจส่งผลต่อการบริการองค์กรของมหาวิทยาลัย นโยบายของรัฐบาล ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ สังคม การเมืองทำให้การจัดการองค์กรขาดประสิทธิผลอย่างยิ่ง

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักในทิศทาง ของการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารการศึกษาของชาติในระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่เปิดรับสมัครทั้งพระภิกษุและ สามเณร ตลอดถึงฆราวาสจากทั่วทุกภูมิภาค จากต่างประเทศ เข้ามาศึกษา จึงทำให้เกิดปัญหาการ จัดการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหา ด้านจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน จากสภาพแวดล้อมภายนอก จากปัญหาดังกล่าว ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน และแนวทางในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัยดังกล่าว ผู้ศึกษามีความต้องการอยากศึกษาประเด็นดังกล่าวข้างต้นจึงทำ

วิจัยเรื่อง การจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยจะเป็นข้อมูลที่สำคัญต่อรัฐบาล สถาบันการศึกษา องค์กรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไป และเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นที่พึงประสงค์ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้การวิจัย เป็นข้อมูลจากเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับ โครงสร้างองค์กร ระบบงานและการตรวจสอบภายใน การเงิน คณะกรรมการดำเนินการ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ หน่วยงานที่สนับสนุน การนำเทคโนโลยีหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการ เอกสารรายงานการประชุมประจำปี ที่ออกโดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและข้อมูลความคิดเห็นจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณาจารย์ และบุคลากรเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตลอดจนถึงผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของแต่ละหน่วยงานในสังกัดของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและยังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน (พ.ศ.2559) มีจำนวน 10 วิทยาเขต 17 วิทยาลัยสงฆ์ 14 หน่วยวิทยบริการ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้จากประชากรกลุ่มนี้มีจำนวน 10 วิทยาเขต 17 วิทยาลัยสงฆ์ 14 หน่วยวิทยบริการ ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่างนี้ได้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กระทำโดยพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหา

จากศึกษาวิจัยในวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหาร คณาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างนี้ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บุคคลที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยประกอบด้วยนักวิชาการ ผู้บริหาร คณาจารย์ที่มีความรู้ และผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการ

กลุ่มตัวอย่างของประชากรกลุ่มนี้ มีจำนวน 20 รูป/คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง หลักการเลือกที่ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi method) ซึ่งระบุว่า การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมากกว่า 17 รูป/คน ขึ้นไป จะทำให้อัตราความคลาดเคลื่อนจะยิ่งลดน้อยลงมาก ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญจึงไม่ควรน้อยกว่า 17 คน (Thomas T.Macmillan:2014.Online) โดยกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ ดังนี้

1. อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. คณบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. รองคณบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. นักวิชาการที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์

กลุ่มตัวอย่างนี้ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่เป็นความคิดเห็นของบุคคลที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเชิงกลยุทธ์ และประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนและวิธีการดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตหน่วยงานที่เก็บข้อมูล คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยทำหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อขอเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
2. บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรและประเด็นที่ศึกษาให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแยกตามแหล่งข้อมูล
3. สัมภาษณ์บุคคลที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยบันทึกข้อมูลลงในแบบฟอร์มที่เตรียมไว้

6. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล จัดระบบข้อมูล และประมวลผลข้อมูล เพื่อให้พร้อมและให้เหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่เกี่ยวกับสภาพ ปัญหาของกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กระทำโดยพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหา
3. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กระทำโดยพรรณนาเนื้อหา

7. สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีประเด็นที่สัมภาษณ์ในการวิจัย คือ ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากผู้บริหาร คณาจารย์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างนี้ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย บุคคลที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยประกอบด้วยนักวิชาการ ผู้บริหาร คณาจารย์ที่มีความรู้ และผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการ ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า

ด้านกลยุทธ์

การกำหนดกลยุทธ์และการตัดสินใจด้านกลยุทธ์รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมาย กลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร และสภาพแวดล้อม อันส่งผลกระทบต่อองค์กร ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants Indicators) ได้ให้ข้อมูลที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันในประเด็นด้านกลยุทธ์ไว้ดังนี้

1) เกี่ยวกับนโยบายและแผน

ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัย ซึ่งกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 11 (2555-2559) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ 24 กลยุทธ์ ซึ่งยุทธศาสตร์แต่ละด้านจะมีแผนงานและโครงการรองรับมีการสร้างตัวชี้วัด (KPI : Key Performance Indicators) ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (รายงานประจำปี,มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557) แม้ผลการประเมินแผนพัฒนามหาวิทยาลัยของ มจร ในระยะที่ 11 (2555-2559) อยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาแยกตามยุทธศาสตร์ ได้แก่ การบริหารจัดการองค์กรซึ่งเป็นพันธกิจที่เพิ่มเข้ามาในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยในระยะที่ 12 ถือว่าเป็นพันธกิจใหม่ แต่มีอยู่เดิมอยู่แล้ว คือ

งานด้านการบริหารจัดการองค์กร ถือว่าเป็นการบริหารจัดการทั้งองค์กรซึ่งต้องดูแลรับผิดชอบหลายด้าน ทั้งการบริหารจัดการองค์กรและการจัดการศึกษา รวมทั้งด้านอื่น ๆ ความเสี่ยงเกี่ยวกับกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยนั้น กลยุทธ์คือเข็มชี้ทางการเดินทาง ซึ่งแผนกลยุทธ์ไม่ได้มาจากการสำรวจและติดตามเชิงประจักษ์บุคลากรของมหาวิทยาลัยอยากได้อะไร การเขียนเป็นแผนขึ้นมาบ่อยครั้งที่เห็นว่าแผนสวยหรูแต่ปฏิบัติไม่ได้ หรือปฏิบัติได้แต่ไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าข้อมูลตรงนี้ไม่ได้เกิดขึ้นจากการสำรวจข้อมูลการพัฒนาบุคลากรเชิงประจักษ์อย่างชัดเจนก่อนยกวางแผนกลยุทธ์ แต่ความเสี่ยงในด้านแผนสิ่งที่ชัดเจนก็คือ ข้อมูลการได้มาโดยไม่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์จากความต้องการของบุคลากรจริงๆ

2) การดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กร

การดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรจำเป็นต้องใช้งบประมาณมาก ในเมื่องบประมาณมีความเสี่ยงสูงกลยุทธ์ก็เสี่ยงไปด้วย การดำเนินตามแผนงานและโครงการก็ทำได้เฉพาะกับงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้มา ถ้ามีกลยุทธ์หรือโครงการใหม่ๆ ขึ้นมาจะลำบากที่จะหางบประมาณสนับสนุน ทำให้กลยุทธ์จึงถูกแข่งแข่งไว้ดูเหมือนจะอ่อนแอด้วย เพราะทุกอย่างไปผูกอยู่กับงบประมาณ ซึ่งการกำหนดงาน ที่ให้ปฏิบัติการได้ตามแผน หรือ การทำงานที่ยังไม่สำเร็จ กลยุทธ์ที่บริหารงานเพื่อความโปร่งใส ด้านการเงิน ยังมีความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน การแปลงนโยบายมาสู่แผนงานและโครงการ ยังทำไม่ได้ตามกลยุทธ์ มีโครงการแต่ยังไม่ได้ทำ ยังขาดเจ้าภาพที่จะดำเนินงาน ในขณะที่มีการตั้งคณะกรรมการแต่ไม่ได้ตามงาน ด้วยเหตุที่มหาวิทยาลัยได้ออกนโยบายไว้หลายนโยบาย บางนโยบายก็ปฏิบัติได้และบางนโยบายปฏิบัติไม่ได้เป็นเพียงนโยบายในอุดมคติ จึงเป็นเรื่องของการแปลงนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติ เพราะฉะนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติเข้าใจตรงนั้นหรือไม่ ถ้าผู้ปฏิบัติไม่เข้าใจในนโยบายก็ไม่สามารถที่จะดำเนินงานไปตามที่ผู้บริหารกำหนดไว้ เป็นความรู้ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานและประสบการณ์ความรู้ความสามารถสื่อสารภายในองค์กรมีส่วนร่วมคือรวบรวมความเห็นในการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติงานเพื่อไปเป็นนโยบายในการปฏิบัติ ดังนั้นในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ในกำกับของรัฐ จึงต้องมีระบบและกลไกมารองรับ ไม่ว่าจะเป็นระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย กฎกระทรวง พระราชบัญญัติต่างๆ มหาวิทยาลัยสงฆ์จะปฏิเสธไม่ได้ว่าจะไม่ทำ เมื่อเป็นกฎหมายแล้วจำเป็นต้องทำ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นของรัฐจะต้องมีการควบคุมกำกับ ติดตามและตรวจสอบ

อีกประเด็นของด้านกลยุทธ์ เป็นเรื่องความเสี่ยงในแง่ของการวางกลยุทธ์ที่ไม่ตรงกับธรรมชาติองค์กร อย่างที่ทราบมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร) เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ในโดยพฤตินัย โดยนิตินัยเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ในกำกับของรัฐ และมีจุดแข็งคือเรื่องการจัดการศึกษาดูการกับศาสตร์สมัยใหม่ เมื่อมหาวิทยาลัยมีนโยบายอย่างนี้ การจัดการศึกษาดูการกับศาสตร์สมัยใหม่ ถ้าวางกลยุทธ์ที่ไม่ตรงกับแนวทางที่ว่านี่ก็จะเป็นสิ่งที่อาจจะเป็นไปได้ยาก ถ้าวางกลยุทธ์ไปแนวอื่น การสรรหาบุคลากรสายวิชาการก็ดี สายปฏิบัติการวิชาชีพก็ดี การรับนิสิตก็ดี การจัดการเรียนการสอนก็ดี การดำเนินการตามพันธกิจก็ดี จะไม่เป็นไปตามธรรมชาติของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งมีเอกลักษณ์ อัตลักษณ์อย่างนี้ การวางกลยุทธ์จึงต้องให้เป็นไปให้สอดคล้อง

ตามอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ จึงจะไม่เกิดความเสียง ถ้าวางกลยุทธ์ไปในแนวอื่น การศึกษาศาสตร์ต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยทางโลกมุ่งเน้นเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนไปตามศาสตร์นั้น ๆ อาจจะต้องไปแข่งขันกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ข้างนอก การเปิดรับนิสิตในหลักสูตรต่าง ๆ ก็จะต้องไปแข่งขันกันกับมหาวิทยาลัยข้างนอก การจัดทำหลักสูตร ถ้าไม่มีวิชาพระพุทธศาสนา วิชาแกนพระพุทธศาสนาแล้ว วิชาแกนพระพุทธศาสนาประยุกต์ โครงสร้างหลักสูตรเหมือนกับหลักสูตรของมหาวิทยาลัยทั่ว ๆ ไป ในระยะยาวคนที่มาสมัครเรียน มาดูแล้ว รัฐศาสตร์ก็ดี เศรษฐศาสตร์ก็ดี บริหารการศึกษาก็ดี ภาษาไทยก็ดี จิตวิทยาก็ดี ไม่เห็นมีความแตกต่างจากมหาวิทยาลัยข้างนอก ในขณะที่บรรยากาศเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้พระภิกษุสามเณร เพราะฉะนั้นความน่าตื่นตาตื่นใจที่จะให้ลูกหลานชาวบ้านมาเรียนไม่มี ความเสี่ยงก็คือ จะไม่มีคนมาเรียน เมื่อกลยุทธ์ทางด้านการผลิตบัณฑิตไม่ตรงกับธรรมชาติของตัวเอง ด้านการดำเนินการก็ไม่ตรงกับธรรมชาติของตัวเอง แล้วจะทำให้ไม่มีจุดขาย ก็จะพอเป็นไปได้ ไปเรื่อย ๆ ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ไม่มีจุดแข็ง ไม่มีจุดขาย (Selling point) ดังนั้น การวางกลยุทธ์ที่ไม่ตรงกับธรรมชาติของตัวเอง จะทำให้เกิดความเสี่ยง ถ้าวางกลยุทธ์ให้ตรงกับธรรมชาติของตัวเองแล้ว ก็จะทำให้ไม่เกิดปัญหา ซึ่งการกำหนดนโยบายของมหาวิทยาลัยสงฆ์นั้นเป็นลักษณะบนสู่ล่าง (top down to bottom up) มิติเดียว ซึ่งควรจะเป็นไปตามลักษณะล่างสู่บน (bottom up to top down) ด้วย นโยบายการบริหารองค์กรที่กำหนดจากผู้บริหารระดับสูงมาสู่เบื้องล่างทำให้เกิดช่องว่างระหว่างการดำเนินงาน เมื่อนโยบายยังไม่ชัดเจน การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติจึงเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก การดำเนินงานจึงเป็นไปในลักษณะด้วยจิตสำนึกบนพื้นฐานของแผนงานที่ยังไม่ชัดเจนขาดประสิทธิภาพ ไม่มีตัวชี้วัดที่ชัดเจน

3) ศักยภาพของบุคลากร

ปัญหาที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ก็คือ ผู้บริหารไม่มีประสบการณ์ ขาดความรู้ความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระราชบัญญัติของ มจร กำหนดไว้ชัดเจนว่า ผู้บริหารระดับสูงตั้งแต่อธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการต่าง ๆ ต้องเป็นพระสงฆ์ เมื่อเป็นพระสงฆ์แล้วเมื่อได้รับการบรรจุเป็นบุคลากรผู้ที่เข้ามาใหม่ มีประสบการณ์น้อย การจะขึ้นมาเป็นผู้บริหาร ยังไม่มีประสบการณ์ มหาวิทยาลัยยังไม่มีจัดการฝึกอบรมให้เป็นระบบว่าคนที่เข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง ระดับสูง ควรจะต้องผ่านหลักสูตรการอบรมอย่างไรมา ซึ่งเป็นข้อจำกัดมหาวิทยาลัยไม่สามารถจะไปหาบุคลากรที่เป็นพระสงฆ์ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรนั้น หลักสูตรนี้มาดำรงตำแหน่งสำคัญได้ ซึ่งในการประกันคุณภาพ แผนการพัฒนาบุคลากรต้องสอดคล้องกัน แผนที่มีระบุคือตัวบ่งชี้ เพราะฉะนั้นการประกันคุณภาพจึงเป็นการกำกับติดตามผลการดำเนินงานว่าบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดหรือไม่ ถ้าไม่บรรลุเป้าหมายต้องมาทบทวนและดูว่าขาดอะไร

สรุปได้ว่า ด้านกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่ามี 3 ประเด็นหลักได้แก่ 1) ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายและแผน กลยุทธ์คือเข้มนำการเดินทาง ซึ่งแผนกลยุทธ์ไม่ได้มาจากการสำรวจและติดตามเชิงประจักษ์บุคลากรของมหาวิทยาลัย ข้อมูลไม่ได้เกิดขึ้น

จากการสำรวจข้อมูลการพัฒนาบุคลากรเชิงประจักษ์อย่างชัดเจนก่อนยกร่างแผนกลยุทธ์ ข้อมูลการได้มาโดยไม่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) ประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามกลยุทธ์ขององค์กรสาระสำคัญคือการดำเนินการตามกลยุทธ์ขององค์กรจำเป็นต้องใช้งบประมาณมาก ในเมืองประมาณมีความเสี่ยงสูงกลยุทธ์ก็เสี่ยงไปด้วย ด้วยเหตุที่มหาวิทยาลัยได้ออกนโยบายไว้มากมาย นโยบายบางนโยบายก็ปฏิบัติได้และบางนโยบายปฏิบัติไม่ได้เป็นเพียงนโยบายในอุดมคติ และเป็นเรื่องในแง่ของการวางกลยุทธ์ที่ไม่ตรงกับธรรมชาติองค์กร 3) ประเด็นเกี่ยวกับศักยภาพของบุคลากร ซึ่งแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมีการกำหนดมาตรการหรือแนวปฏิบัติในบางประเด็นไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม บางประเด็นนำไปปฏิบัติได้แต่ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์เพราะไม่ตรงกับธรรมชาติขององค์กร นอกจากนี้ แผนพัฒนาบุคลากร แผนการใช้จ่ายเงิน/งบประมาณ ยังอยู่ในระหว่างยกร่างใหม่ การบริหารงานจึงใช้แผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีเป็นกรอบในการดำเนินงานเป็นหลัก ในลักษณะที่ว่ามีเงิน/งบประมาณเท่าไรก็ทำเท่านั้น ทำไปตามงบประมาณที่มีอยู่ไม่ได้มีแผนกลยุทธ์ในระยะยาว

8. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำไปใช้

ด้านกลยุทธ์ มีข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ ดังนี้ ในประเด็นเกี่ยวกับ 1) นโยบายและแผน 2) การดำเนินการตามกลยุทธ์ขององค์กร 3) ศักยภาพของบุคลากร ควรมีการยกร่างแผนพัฒนาบุคลากรและแผนกลยุทธ์ทางการเงิน โดยจัดให้มีการเสวนาทางวิชาการเพื่อระดมสมอง (Brain storming) และทำประชาพิจารณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเชิงประจักษ์ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายหรือมาตรการที่แก้ปัญหาขององค์กรได้ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) ควรดำเนินการในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งเป็นแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการปฏิบัติ กระบวนการพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการสภาพปัญหาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2) ควรเพิ่มกรณีศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ในกำกับของรัฐแห่งอื่น ๆ เพื่อเพิ่มบริบทของการวิจัยให้ได้องค์ความรู้และรูปแบบการจัดการสภาพปัญหาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3) ควรศึกษาวิเคราะห์การนำหลักทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการเข้ากับหลักการจัดการสภาพปัญหาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

References

- Allen Micheal. (1988). *The goals of universities*. Milton Keyncs : SRHE and Open University Press,.
- Miskel. (2003). *Vision of Success : Pedagogical practices of African American community college teachers*. Retrieved June 24.
[http://ad,arc,nrru,ac,th/dao/detail,nsp](http://ad.arc.nrru.ac.th/dao/detail,nsp).
- Tapper, S. & Salter, Oxford, (1995). *Cambridge and the Chanting Idea of the University : The Challenge to Donnish Domination*. Great Britain : SRHE and Open University Press.

รูปแบบการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดนครสวรรค์

A MODEL OF BUDDHIST HUMAN CAPITAL MANAGEMENT OF LOCAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN
NAKHON SAWAN PROVINCE

ภาราดร อมรเวที* เกียรติศักดิ์ กิตติปณโณ** สุรินทร์ นียมางกูร***

Pharadon Amaravedi Kiettisak Kittipanno Surin Niyamangkoon

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการทุนมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ 2) เพื่อศึกษาการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามรูปแบบวิธีการวิจัยเอกสาร และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 28 ท่าน พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างโดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อเข้าสู่กระบวนการถอดบทเรียนและค้นหารูปแบบการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ และดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน เพื่อทำการยืนยันความสมบูรณ์ของข้อมูล

*

Doctoral Programme in Public Administration, Faculty of Social Sciences, MahachulalongkornrajavidyalayaUniversity.

**

Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkorn-rajavidyalayaUniversity.

Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkorn-rajavidyalayaUniversity.

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการทุนมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีการจัดการทุนมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ในระยะดูแลรักษา ในขณะที่ได้บุคลากรเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรแล้ว ทั้งการพัฒนาศักยภาพ และการสร้างแรงจูงใจ ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาทักษะ ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการทำงานให้แก่บุคลากร ที่สอดคล้องกับหลักคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ซึ่งให้เกิดผลลัพธ์ในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสูง 2) ด้านการพัฒนาความรู้ มีกระบวนการอย่างชัดเจนในการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ด้านวิชาการโดยการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป การเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่วข้องกับการปฏิบัติงานราชการ ศึกษาดูงานในพันธกิจที่ตนเองรับผิดชอบโดยตรง ในขณะที่เดียวกันได้ส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม ผ่านศาสตร์พระราชอย่างต่อเนื่อง 3) ด้านการพัฒนาทัศนคติบุคลากร พบว่า มีลักษณะที่เอื้ออาทรต่อกันสูง เพื่อให้เกิดความเสมอภาค เช่น การทำงานที่ตรงต่อเวลาและตรงต่อหน้าที่ที่รับผิดชอบไม่มีการก้าวร้าวหน้าที่กัน แต่มีการประสานงานกันเป็นอย่างดี

2. การจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานราชการอย่างสม่ำเสมอผ่านกิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมที่พัฒนาด้านทักษะ เช่น การส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการฝึก อบรม สัมมนา ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ 2) กิจกรรมที่พัฒนาด้านความรู้ ได้เปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป โดยสร้างแรงจูงใจจากการปฏิบัติงานที่ดี 3) กิจกรรมที่พัฒนาด้านจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด เช่น โครงการปฏิบัติธรรม เพื่อส่งผลที่ดีต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ด้านทัศนคติ

3. รูปแบบการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์โดยการนำหลักสัปปริสธรรม 7 มาบูรณาการเข้ากับการพัฒนาทุนมนุษย์ทั้ง 3 ด้าน คือ การจัดการทุนมนุษย์ด้านทักษะ การจัดการทุนมนุษย์ด้านความรู้ และการจัดการทุนมนุษย์ด้านทัศนคติ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรม 7 เป็นรูปแบบในการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธได้อย่างเหมาะสม โดยผ่านกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ 7 ประการ ดังนี้ 1) ให้รู้จักวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์ว่าเมื่อกระทำสิ่งนี้จะได้ผลตอบแทนเป็นความสุข ที่ส่งเสริมให้บุคลากรทำงานอย่างเป็นระบบ ในด้านการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การวัดและประเมินผลสำเร็จ พร้อมทั้งการปรับปรุงการทำงานอย่างสมเหตุสมผล 2) ให้รู้จักการประเมินผลลัพธ์ เพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในอนาคต 3) ให้รู้จักประพฤติดตนให้เหมาะสมแก่ภาวะของตน ส่งเสริมให้บุคลากรประเมินตนเองจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและพัฒนาจุดด้อย 4) ให้รู้จักประมาณค่าเงินชีวิตให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ส่งเสริมให้บุคลากรใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่าและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5) รู้จักเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมต่างๆ

คำสำคัญ: การจัดการ ทุนมนุษย์เชิงพุทธ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of the research were: (1) to study the state of the human capital management of local administrative organizations in Nakhon Sawan Province, (2) to study the Buddhist human capital management of local administrative organizations in Nakhon Sawan Province, and (3) to present the model of the Buddhist human capital management of local administrative organizations in Nakhon Sawan Province.

The methodology was the Qualitative Research collecting the data from 28 key informants by In-Depth interview and the Focus Group Discussions with 9 experts. The tools of the research were the structured questionnaire for the content analysis.

The findings were as follows:

1. The state of the human capital management of local administrative organizations in Nakhon Sawan Province had 3 aspects: 1) for the skill development, the administrators gave the importance in the activity arrangement promoting in the working skill for the personnel conforming to the morality and ethics in Buddhism. The result was the high effective administration, 2) for the knowledge development, it had the obvious process in promoting the academic knowledge development with the higher education, training in the curriculum about the working, studying the activities in their responsibilities, and promoting the personnel to learn the morality and ethics through the King's philosophy, and 3) for the attitude development of the personnel, it was found that the personnel was highly generous together.

2. Overall, the Buddhist human capital management of local administrative organizations in Nakhon Sawan Province was found that the activity arrangement promoting the morality and ethics for the benefit in working through the activities: 1) the activity for the skill development was promoting the personnel to train in their responsibilities, 2) the activity for the knowledge development was giving the opportunity to higher education by making the motivation in good working, and 3) the activity the mental development was the Project on the meditation practice for the good attitude in the human capital development.

3. The model of the Buddhist human capital management of local administrative organizations with the application of the Sappurisdhamma 7

(qualities of a good man) for the human capital development in 3 aspects: the human capital management in the skill, knowledge and attitude found that the application of the Sappurisdhamma 7 was the model of the Buddhist human capital development Nakhon Sawan Province through the activities promoting the personnel to know the 7 situations: 1) knowing the causes, 2), knowing the results, 3) knowing themselves, 4) knowing the moderation, 5) knowing the occasion

Keywords: Management Human Capital Local Administrative organizations

1. บทนำ

คำว่า “ทุนมนุษย์” จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญและเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรและเป็นแหล่งในการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่สำคัญขององค์กร ซึ่งถ้ากล่าวถึงทุนมนุษย์ขององค์กรอาจมองได้ว่าหมายถึงคนที่มีทักษะสูง มีความคิดสร้างสรรค์ มีแรงจูงใจ มีพลังความร่วมมือ และเป็นบุคคลที่รอบรู้ซึ่งเข้าใจถึงกลไกของสภาวะแวดล้อมในการดำเนินงานขององค์กรและนำองค์การไปสู่การแข่งขันได้ นอกจากนั้นทุนมนุษย์ยังมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ มีการสร้างคุณค่าเพื่อสนับสนุนการแข่งขันขององค์กร ให้บรรลุจุดประสงค์ ทั้งนี้จะต้องมีการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการแบ่งปัน การบูรณาการและการใช้ความรู้ทั้งในระดับของส่วนบุคคลและในกลุ่มผู้ร่วมงานเพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขันขององค์กร ถือเป็นการสร้างนวัตกรรมใหม่และกระบวนการในการดำเนินกิจการที่รวดเร็วและเชิงรุกโดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความสำเร็จขององค์กรทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังที่ Mark A. Huselid (1995: 635-672) กล่าวว่ามีการศึกษาจำนวนมากที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความสามารถในการปฏิบัติงานของคนในองค์กรกับผลปฏิบัติงานขององค์กร องค์กรไหนมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีการพัฒนาขีดความสามารถในแต่ละคนให้เพิ่มมากขึ้นอย่างหลากหลาย รวดเร็ว มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กันในองค์กรและระหว่างบุคคลเพื่อต่อยอดความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ อยู่เสมอก็จะทำให้องค์กรนั้นสามารถแข่งขันได้และเกิดความคุ้มค่าในการลงทุน

พระพุทธศาสนา มีคำสอนที่เป็นศาสตร์แห่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ยั่งยืนและดำรงความเป็นมนุษย์ที่จะอยู่ร่วมกันโดยสันติสุขนั่นคือ ศาสตร์ในการบริหารจัดการเชิงพุทธ หลักสัปปุริสธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ มี 7 ประการคือ

1. อัมมัญญตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ คือ รู้ความจริง รู้หลักการ รู้กฎเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมได้ รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผลและรู้จักหลักการที่จะทำให้เกิดผล
2. อัตถัญญตา ความเป็นผู้รู้จักผลหรือความมุ่งหมาย คือ รู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่เกิดขึ้น สืบเนื่องจากการกระทำตามหลัก
3. อัตตัญญตา ความเป็นผู้รู้จักตนคือ รู้จักเราว่าเรานั้น โดยฐานะภาวะเพศ ความรู้ความสามารถและคุณธรรมเป็นอย่างไรและเท่าใด แล้วประพฤติให้เหมาะสมและรู้จักที่จะปรับปรุงต่อไป
4. มัตตัญญตา ความเป็นผู้รู้จักประมาณ คือ ความพอดีในการจ่ายโภคทรัพย์
5. กาลัญญตา ความเป็นผู้รู้จักกาล คือ รู้กาลเวลา อันเหมาะสม และระยะเวลาในการประกอบกิจ
6. ปริสัณญตา ความเป็นผู้รู้จัก ชุมชน คือ รู้ரியที่จะประพฤติดต่อชุมชนนั้น ว่าควรจะดำเนินการอย่างไร การบริหารจัดการ จำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ ทั้งที่เป็นพันธมิตร และคู่แข่ง การสร้างสรรค์ หรือการประสานงานกับชุมชน

7. บุคคลัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักบุคคล คือ รู้จักความแตกต่างของบุคคลว่าโดยอาศัยความสามารถ และคุณธรรม ตลอดจนรู้ในความสามารถของบุคคล และใช้มอบงานที่เหมาะสมให้การบริหารจัดการในการรู้จักบุคคล

ภาพทั่วไปของปัญหาทุนมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ในปัจจุบันพบว่า มีหลายองค์กรที่บุคลากรมีปัญหาด้านพฤติกรรมการทำงาน เช่น บุคลากรไม่สามารถสนองตอบต่อระบบการให้บริการและมาตรฐานคุณภาพของการให้บริการตามความคาดหวังของผู้ใช้บริการ หลายหน่วยงานขาดระบบการกำกับดูแล ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพ ไม่มีการกำหนดมาตรฐานการรองรับคุณภาพ อีกทั้งยังมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์หรือทุนมนุษย์ที่ผ่านการฝึกอบรมมาเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สุดท้ายจึงเกิดปัญหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ที่ยังไม่ดีพอเนื่องจากยังไม่มีมาตรฐานวิชาชีพที่อยู่ในระดับที่ไม่สูงพอ ปัญหาเชิงพฤติกรรมของทุนมนุษย์ที่แสดงออกจนกลายเป็นลักษณะประจำอย่างหนึ่งซึ่งพบเห็นโดยทั่วไป คือ การลืมนหน้าที่ที่แท้จริงว่าตนคือส่วนหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะต้องมีหน้าที่ในการบริการหรือรับใช้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งท้ายที่สุดแล้วการแก้ไขพฤติกรรมเชิงลบต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำสัปปริสธรรม 7 เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อการแก้ไขปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือเจตนารมณ์ รวมถึงจะส่งผลนำมาซึ่งความสุขในการทำงานด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการทุนมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์
- 2.2 เพื่อศึกษาการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์
- 2.3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จะมุ่งเน้นศึกษาหลักสัปปริสธรรม 7 และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ (ด้านทักษะ, ด้านความรู้, ด้านทัศนคติ) สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบในการพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืนและลงตัวกันได้อย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นรูปแบบการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ที่ยั่งยืน การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิใน 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 ท่าน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 23 ท่าน และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิจากฝ่าย

ข้าราชการประจำ จำนวน 2 ท่าน ส่วนการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) นั้น ผู้เข้าร่วมจะเป็นผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 กลุ่ม ที่ไม่ใช่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 9 ท่าน พื้นที่การวิจัยคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

4. ผลการวิจัย

การจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ได้ศึกษาค้นคว้าภายใต้กรอบแนวคิดตามตัวแบบที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ 3 ระดับ คือ 1) การเรียนรู้ที่ส่งผลต่อทักษะการทำงาน 2) การเรียนรู้ที่ส่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 3) การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีกับการสร้างแรงจูงในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้นำมาเป็นต้นแบบในการศึกษา ล้วนแต่เป็นองค์กรที่ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ในเรื่องของการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธบูรณาการ ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุหลักในการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 คือ มาเป็นแนวทางในการถอดบทเรียน เพื่อประโยชน์เชิงวิชาการ โดยมีข้อค้นพบพอสรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านสภาพการจัดการทุนมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ 3 ด้าน คือ

1. การจัดการทุนมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ด้านการพัฒนาทักษะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ส่วนใหญ่ได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการทำงานให้แก่ข้าราชการ พนักงานลูกจ้างประจำและพนักงานจ้าง ที่สอดคล้องกับหลักคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ซึ่งให้เกิดผลลัพธ์ในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสูงที่ปรากฏชัดแบ่งได้เป็น 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ จะจัดให้มีการปฐมนิเทศข้าราชการลูกจ้างประจำพนักงานจ้างที่บรรจุใหม่ รวมไปถึงบุคลากรที่ได้รับการเลื่อนขั้นหรือการโยกย้ายตำแหน่งเพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่วิสัยทัศน์พันธกิจและโครงสร้างองค์กรผู้บริหารรวมทั้งวัฒนธรรมองค์กรของส่วนงานราชการ ซึ่งทำให้มีการปรับทัศนคติที่ดีสู่การปฏิบัติการณ์ในอนาคต

มิติที่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้างประสบการณ์การทำงานให้แก่บุคลากร และยังเป็นการส่งเสริมการเข้าร่วมการสัมมนาที่เกิดขึ้นจากภาคีและแนวร่วมต่างๆก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน นอกจากนี้ได้สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการอบรมด้านคุณธรรมและธรรมาภิบาล เข้ารับการปฏิบัติธรรมฝึกจิตฝึกสมาธิตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือโดยไม่มุ่งเน้นไปเพียงศาสนาใดศาสนาหนึ่งให้แก่บุคลากรเพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์การทำงาน

มิติที่ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ได้สนับสนุนให้บุคลากรในสังกัดเข้ารับการฝึกอบรมสัมมนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูน ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเชิงประจักษ์โดยส่วนใหญ่พบว่า ทั้ง 28 ส่วนงานได้จัดให้มีการ

ทดสอบความรู้ด้านระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นระยะ เพื่อวัดและประเมินผลการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. การจัดการทุนมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ด้านการพัฒนาความรู้ของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีกระบวนการ อย่างชัดเจนและส่งเสริมการพัฒนาความรู้ด้านวิชาการโดยการเข้าศึกษาต่อในระดับสูงยิ่งขึ้นไป การเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานราชการ ศึกษาดูงานศึกษาดูงานในพันธกิจที่ตนเองรับผิดชอบโดยตรง ในขณะเดียวกันได้ส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม ผ่านศาสตร์พระราชาอย่างต่อเนื่อง

3. การจัดการทุนมนุษย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ด้านการพัฒนาทัศนคติ การบริหารงานบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครสวรรค์ส่วนมากจะใช้ลักษณะแบบเอื้ออาทรต่อกัน โดยใช้หลักการทำงานที่ตรงต่อเวลา และตรงต่อหน้าที่ที่รับผิดชอบไม่มีการก้าวก่ายหน้าที่กัน แต่มีการประสานงานกันเป็นอย่างดี การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีประกาศหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ และแต่ละจังหวัดจะนำมาประกาศเป็นหลักเกณฑ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของแต่ละจังหวัดอีกครั้งหนึ่ง มีการกำหนดนโยบายในการจัดทุนมนุษย์ โดยเฉพาะด้านความรู้ความสามารถและความชำนาญงานของบุคลากร คำนึงถึงสายการบังคับบัญชา มอบหมายงานตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งหน้าที่งานของแต่ละบุคคล เพราะว่าบุคลากรเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จหรือเป้าหมายในการพัฒนาท้องถิ่นได้

4.2 การจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์

การจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ได้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักในเรื่องการจัดการทุนมนุษย์ พร้อมทั้งศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เพื่อสนับสนุนการสังเคราะห์ สามารถสรุปการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์จากการศึกษา พบว่า มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

1. ธัมมัญญาตา หรือการรู้จักเหตุ คือ การวางแผนตามแต่ละอย่างจะเริ่มจากการสำรวจความต้องการของประชาชนเป็นหลักและจะต้องมีการหารือและดำเนินงานตามแผนงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และคุ้มค่าต่อการลงทุน นำปัญหามาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานวางแผนงานโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปฏิบัติเป็นผู้สรุปปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกัน

2. อัตถัญญาตา รู้จักผล คือ การประเมินผลลัพธ์ในการดำเนินงานแต่ละครั้งจะต้องมีการวางแผนโดยให้บุคลากรวิเคราะห์ผลลัพธ์และความเสี่ยงที่จะลงมือปฏิบัติงานทุกครั้งโดยจะหาคำปรึกษาจากผู้มีความรู้ความสามารถและเข้าใจในระเบียบปฏิบัติ

3. อัตตัญญาตา รู้จักตน คือ การดำเนินงานการประเมินผลงานจะประเมินจากความพึงพอใจของประชาชนและจะพัฒนาให้ดีขึ้นจากการประเมินผลงานโดยให้ความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ทุกคนประเมินตนเองและให้ความเข้าใจในการที่จะพัฒนา

ปรับปรุงตนเองให้ทุกคนประเมินจากผลงานตามที่ได้มอบหมายว่าจะเป็นผลต้องพิจารณากับความดีความชอบของแต่ละคน

4. มัตตัญญูตา รู้จักประมาณ คือ ในการปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและประหยัดที่สุดเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีและคุ้มค่าจึงต้องใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาช่วยในการดำเนินงานคือพยายามใช้สิ่งของที่มีอยู่ในสำนักงานก่อนที่จะจัดหาจากที่อื่น นิยมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตและครอบครัว นำหลักธรรมาภิบาลหลักความคุ้มค่าคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารการจัดการ

5. กาลัญญูตา รู้จักกาล คือ การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และการตรงต่อเวลาเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานงานจะสำเร็จลุล่วงไปได้ต้องมีความซื่อสัตย์อีกอย่าง ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเช่นกฎระเบียบข้อบังคับ นำปฏิทินการปฏิบัติงานหรือแผนการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมาใช้ในการกำหนดระยะเวลาซึ่งแสดงถึงเป้าหมายรายละเอียดกิจกรรมงบประมาณระยะเวลาที่ชัดเจน

6. ปริสัญญูตา รู้จักชุมชน คือ การรู้จักหมู่คณะหรือกลุ่มชนว่าดีหรือไม่ดี ควรคบหาสมาคม ควรเข้าหาไปอยู่เป็นพวกหรือไม่ รู้กิจวิสัยที่จะพึงประพฤติ แล้วประพฤติตนให้เหมาะสมต่อชุมชน และสังคมนั้นๆ มีกระบวนการปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อองค์กรและงานที่รับผิดชอบ เรื่องมวลชนสัมพันธ์เป็นเรื่องที่ส่งเสริมให้บุคลากรนำมาเป็นแบบอย่างแรกโดยการเข้าถึงชุมชนทำงานร่วมกับชุมชนอย่างดีโดยมีการหารือศึกษาชุมชนทุกครั้งที่จะมีการวางแผนการดำเนินงาน

7. บุคคลัญญูตา รู้จักบุคคล คือ การรู้จักประเภทบุคคลแต่ละคนว่ามีความสามารถหรือไม่มีคุณธรรมหรือไม่ แล้วคบหาให้เป็นคุณประโยชน์ เลือกใช้ให้เหมาะสมกับกิจการหรือเพื่อที่จะปฏิบัติกับเขาได้อย่างเหมาะสมและที่สำคัญ ก็คือจะสนทนากับเขาอย่างรู้เรื่องและราบรื่น ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนภายในและคนภายนอกองค์กร

4.3. รูปแบบการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์

รูปแบบการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาบูรณาการเข้ากับการพัฒนาทุนมนุษย์ทั้ง 3 ด้าน คือ การจัดการทุนมนุษย์ด้านทักษะการจัดการทุนมนุษย์ด้านความรู้ การจัดการทุนมนุษย์ด้านทัศนคติพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นรูปแบบในการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธได้อย่างเหมาะสม โดยผ่านกิจกรรมส่งเสริมให้บุคลากรรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ 7 ประการ ดังนี้ 1) ให้รู้จักวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์ว่าเมื่อกระทำสิ่งนี้จะได้ผลตอบแทนเป็นความสุขที่ส่งเสริมให้บุคลากรทำงานอย่างเป็นระบบ ในด้านการวางแผนการดำเนินงานตามแผน การวัดและประเมินผลสำเร็จ พร้อมทั้งการปรับปรุงการทำงานอย่างสมเหตุ 2) ให้รู้จักการประเมินผลลัพธ์ เพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในอนาคต 3) ให้รู้จักประพฤติตนให้เหมาะสมแก่ภาวะของตน ส่งเสริมให้บุคลากรประเมินตนเองจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและพัฒนาจุดด้อย 4) ให้รู้จักประมาณ ดำเนินชีวิตให้อยู่ในสภาพที่

เหมาะสม ส่งเสริมให้บุคลากรใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่าและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5) รู้จักเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมต่างๆ และรู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องกับกาลเทศะ ที่ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา 6) ให้รู้จักหมู่คณะหรือกลุ่มคนที่ควรคบหาสมาคม และประพฤติตนให้เหมาะสมต่อชุมชนและ 7) ให้รู้จักแยกแยะประเภทบุคคล เลือกใช้ให้บุคคลเหมาะสมกับกิจการหรือเพื่อที่จะปฏิบัติร่วมกันให้เหมาะสม

5. อภิปรายผล

5.1 ด้านการจัดการทุนมนุษย์ด้านความรู้ พบว่า หลักธรรมที่สนับสนุนการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ส่งเสริมให้รู้จักวิเคราะห์สาเหตุของสถานการณ์ และความเป็นไปของชีวิตหรือรู้จักหลักความจริงจะคิด จะทำอะไรก็มีหลัก รู้ว่าเมื่อกระทำสิ่งนี้จะได้ผลตอบแทนเป็นความสุข ที่ส่งเสริมให้บุคลากรทำงานอย่างเป็นระบบ ในด้านการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การวัดและประเมินผลสำเร็จ พร้อมทั้งการปรับปรุงการทำงานอย่างสมเหตุ การวิเคราะห์เชิงตรรก โดยให้คำนึงว่าเมื่อมีเหตุก็ย่อมมีผล เมื่อมีปัญหาอันใด เกิดขึ้นเราจะต้องใช้หลักเหตุผลมาพิจารณาปัญหาเหล่านั้น เพราะผลเกิดจากเหตุเสมอ การรู้จักเปรียบเทียบเหตุและผล ที่ส่งเสริมให้บุคลากรประเมินผลลัพธ์และลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Charusri Petkong (2009:) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทุนมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก” พบว่า ปัจจัยการพัฒนาทุนมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ประกอบด้วย 9 ปัจจัย คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ค่านิยมในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กร 3) ความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ 4) การบริหารผลการปฏิบัติงานและการพัฒนาผู้ที่มีความรู้ความสามารถสูง 5) ความสมดุลของชีวิตและงาน 6) การส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและการแบ่งปันความรู้ 7) วัฒนธรรมองค์การที่มุ่งสร้างคุณภาพและการแข่งขัน 8) การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการปฏิบัติงานและการพัฒนา 9) ความเหนียวแน่นของทีมงาน

5.2 ด้านการจัดการทุนมนุษย์ด้านทัศนคติ พบว่า หลักธรรมที่สนับสนุนการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด นครสวรรค์ ส่วนใหญ่จะใช้หลัก ส.3 = อัตตัญญตา เป็นผู้ตระหนักในความเป็นผู้ที่รู้จักตนเอง โดยฐานะ ภาวะ เพศ วัย ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมอื่นๆ มีศรัทธา ศีล สุตตะ จาคะ ปัญญา เป็นต้น แล้วประพฤติตนให้เหมาะสมแก่ภาวะของตน ส่งเสริมให้บุคลากรประเมินตนเองจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและพัฒนาจุดด้อย ในขณะที่ PhraKhunivitsilakhan (2014:) ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านศีล จะเน้นไปที่การประพฤติดี ประพฤติชอบ ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ตามท่วงทำนองคลองธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีอันดีงามทั้งทางกาย ทางวาจา ไม่เป็นการทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่ทำให้ตนเองเดือดร้อน การพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสมาธิ ถือเป็นการฝึกฝนพัฒนาจิตใจเพื่อส่งผลไปสู่การพัฒนาด้านศีลและ

ปัญญา โดยฝึกให้สามารถบังคับจิตใจของตนไว้ได้ในสภาพที่จะใช้มันให้เป็นประโยชน์หรือให้เกิดประโยชน์มากที่สุดตามที่ตนต้องการ บังคับให้อยู่ในลักษณะที่พร้อม มีสมรรถภาพถึงที่สุดในการปฏิบัติหน้าที่ทางจิตและ Wanchai Suktam (2012:) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทุนมนุษย์วิถีพุทธในยุคโลกาภิวัตน์” พบว่า แนวคิดเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม เป็นแนวคิดที่สามารถผลักดันให้ทุนมนุษย์ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หลักพุทธธรรมที่สำคัญ ได้แก่ ภาวนา 4 ไตรสิกขา สปัจริยธรรม 7 จริต 6 รวมทั้งการพิจารณากลุ่มผู้รับเข้าการพัฒนาทุนมนุษย์ด้วยการมองหลักการต่างๆ จากการคิดเรื่องบัว 4 เหล่าอันเป็นการพิจารณาคุณสมบัติในการเรียนรู้ของบุคคลทางพระพุทธศาสนา

5.3 ด้านการจัดการทุนมนุษย์ด้านทักษะ ที่พบว่า การจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ คือ 1) สร้างความเข้าใจให้่องแก่ที่เกี่ยวกับความพอดี ความพอเหมาะ พอสมควร การรู้ประมาณ 2) ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รู้จักเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมต่างๆ และรู้จักปฏิบัติตนให้ถูกกับกาลเทศะ 3) ส่งเสริมให้รู้จักหมู่คณะหรือกลุ่มชนว่าดีหรือไม่ดี ควรคบหาสมาคม ควรเข้าหาไปอยู่เป็นพวกหรือไม่ รู้กิริยาที่จะพึงประพฤติ แล้วประพฤติตนให้เหมาะสมต่อชุมชน และสังคมนั้นๆ มีกระบวนการปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อองค์กรและงานที่รับผิดชอบ เรื่องมวลชนสัมพันธ์เป็นเรื่องที่ส่งเสริมให้บุคลากรนำมาเป็นแบบอย่างแรกโดยการเข้าถึงชุมชนทำงานร่วมกับชุมชนอย่างดีโดยมีการหารือศึกษาชุมชนทุกครั้งที่จะมีการวางแผนการดำเนินงาน ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานดำเนินการกิจกรรมโดยมีส่วนร่วมกับชุมชนข้อเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชนเพื่อนำมาปรับปรุงและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และ 4) รู้จักให้แยกแยะประเภทบุคคลแต่ละคน ว่ามีความสามารถหรือไม่ มีคุณธรรมหรือไม่ แล้วควหาให้เป็นคุณประโยชน์ เลือกใช้ให้เหมาะสมกับกิจการหรือเพื่อที่จะปฏิบัติกับเขาได้อย่างเหมาะสมและที่สำคัญ ก็คือจะสนทนากับเขาอย่างไรเรื่องและราบรื่น ที่ส่งเสริมให้บุคลากรมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อคนภายในและคนภายนอกองค์กรในขณะที่ Phadungsit Chamnanborirak (2009) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในการบริการการแพทย์ อุกฉินในชุมชน : กรณีศึกษาในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ผลการวิจัยพบว่า ขีดความสามารถของบุคลากรในการบริการการแพทย์อุกฉินในชุมชน ในประเทศไทยและสปป. ลาว พบว่าในประเทศไทยมีปัญหาขาดทักษะและความชำนาญ เพราะ ไม่ได้ฝึกอบรมทักษะอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรมภาคปฏิบัติโดยอธิบายลักษณะขั้นตอนและการสาธิตการปฏิบัติงาน การทดลองปฏิบัติโดยแบ่งออกเป็นฐานฝึกปฏิบัติการ และกำหนดสถานการณ์จำลองให้ผู้เข้าฝึกอบรมทำการช่วยเหลือผู้ป่วยอุกฉินในสถานการณ์ที่กำหนดไว้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บุคลากรมีทักษะในภาระหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้บริหารควรมีการกำหนดโครงสร้างโดยกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาบุคลากร โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการทุนมนุษย์รวมถึงการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมคุณธรรมจริยธรรมให้ชัดเจนและสามารถทำให้เป็นรูปธรรมได้

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความสำคัญในการวางแผนและกรอบการจัดการทุนมนุษย์เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการทำงานของบุคลากรในองค์กรและเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรให้มีความโดดเด่นเป็นการเฉพาะ

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการบูรณาการหน่วยงานภาครัฐกลับหน่วยงานทางพระพุทธศาสนาเพื่อร่วมกันวางแผนและจัดทำภารกิจที่เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรในองค์กรรวมถึงแผนกิจกรรมเหล่านี้ไปสู่ประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคลเกี่ยวกับการสร้างองค์กรธรรมาภิบาล พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่โดยเน้นหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการที่ดีเรื่องคุณธรรมจริยธรรม

3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดทำแผนมีการจัดฝึกอบรมหรือส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทาวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยในพื้นที่อื่นที่มีบริบทแตกต่างกัน เช่น การบริหารองค์กร การจัดการทุนมนุษย์ และวัฒนธรรมองค์กร เป็นต้น ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ประสบความสำเร็จเพื่อหาแนวทางในแก้ไขปัญหา

2) ควรนำหลักธรรมที่เกี่ยวกับการจัดการทุนมนุษย์อื่นๆ มาศึกษาเชิงเปรียบเทียบการจัดการทุนมนุษย์เชิงพุทธเพื่อสร้างรูปแบบ เงื่อนไขในการเลือกและการประยุกต์ใช้หลักธรรมได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3) ควรใช้การวิจัยแบบผสมวิธี โดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อวัดผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน และวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์หาสาเหตุในเชิงลึกเพื่อทวนสอบผลการวิจัย

References

- Charusri Petkong. (2009) *.Human Capital Development of Nursing College Phra Boromarajchanok Institute* (Doctor of thesis). Graduate School: Silpakorn University.
- Mark A. Huselid. (1995). The impact of human resource management practices on turnover, Productivity, and Corporate Financial Performance”, *Academy of Management Journal*, 38, 635-672.
- Kengsak Bunma. (2007). *Development of the potential of assistant administrators of private vocational schools under Industrial development in the country.* (Doctor of thesis). Educational Administration : Silpakorn University.
- Phadungsit Chamnanborirak (2009). *Model of human resource development in medical service. Community Emergencies: A Case Study in Thailand and the Lao People's Democratic Republic.* (Doctor of Philosophy thesis). Rajabhat Loei University.
- Wanchai Suktam (2012). Human capital development, Buddhist way of life in globalization (*Master of Thesis*). Graduate School: Valaya Alongkorn Rajabhat University Under The Royal Patronage,

พุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนา
THE BUDDHIST INTERGRATION OF RELIGIOUS PROPERTY MANAGEMENT
OF MONESTRY IN BUDDHISM

พระมหาสุนันท์ สุนนโท* พระสุธีวีรบัณฑิต (ไชว้ ทสสนิโย)** พระมหากฤษฎา กิตติโสภณ***

พระครูภาวนาวชิรคุณ**** อนูวัต กระสังข์*****

Phramaha Sunan Sunandho, Phramaha Krisada Kittisobhano (Saelee),
Phrakhrabhavanawachirakun, Anuwat Krasang

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปฏิบัติการกระบวนการในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ และนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 ท่าน และงานวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 324 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

* Department of Political Science Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** Department of Political Science Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*** Department of Political Science Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

**** Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chaibabumi Campus.

***** Department of Political Science Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

1) ระดับปฏิบัติการในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.740) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. กระบวนการจัดการศาสนสมบัติของวัดเป็นงานที่ละเอียดอ่อนเป็นตัวหลักของการคณะสงฆ์ แต่ผู้ปฏิบัติโดยตรงคือเจ้าอาวาสซึ่งเป็นพระสังฆาธิการระดับวัด เจ้าคณะทุกส่วนทุกชั้นต้องมีความสัมพันธ์กัน 2 ประการ คือ (1) ควบคุมการจัดการศาสนสมบัติ ได้แก่ 1) ควบคุมการทำแผนผังวัดให้สอดคล้องกับยุคพัฒนา 2) ควบคุมแบบแปลนเสนาสนะแต่ละวัด ให้อยู่ในหลักประหยัดและพอเหมาะพอควรแก่สภาพท้องถิ่น และให้ก่อสร้างตามแบบแปลน (2) ส่งเสริมการจัดการศาสนสมบัติ ได้แก่ 1) ออกตรวจตราเยี่ยมเยียนเจ้าอาวาสผู้เร่งรัดการพัฒนาวัด 2) แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าอาวาส

3. พุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนาประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นฉันทะ (วางแผน) ได้แก่ มีการวางแผนจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาวัด มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน จัดประชุมเจ้าอาวาสและไวยาวัจกรเพื่อชี้แจงการจัดทำเอกสาร รวมถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการด้านศาสนสมบัติขึ้นหนึ่งชุดทำหน้าที่ในการชี้แจงควบคุมการดำเนินการ งานด้านศาสนสมบัติ ขั้นวิริยะ (ลงมือทำ) ได้แก่ ดำเนินการตามแผนแม่บท จัดประชุมชี้แจงเจ้าอาวาสให้ทราบถึงแม่แบบที่กำหนด ให้แต่ละวัดดำเนินการตามแบบบัญชีที่กำหนด จัดทำระบบการจัดเก็บเอกสารให้เจ้าอาวาสนำไปปฏิบัติ ออกตรวจตราเยี่ยมเยียนเจ้าอาวาส ขั้นจิตตะ (ตรวจสอบ) ได้แก่ ตรวจสอบผลการดำเนินการตามแผนแม่บท มีคณะกรรมการจัดจ้างและตรวจรับงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบได้ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลการดำเนินการ ให้แต่ละวัดส่งบัญชีเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง กำหนดให้เจ้าอาวสารายงานผลการดำเนินการในรอบปี เพื่อตรวจสอบ มีการตรวจสอบผลการจัดการศาสนสมบัติของวัดว่าเป็นไปตามกฎ กระทบ หรือไหม จัดทำรายงานผลการส่งเสริมการจัดการศาสนสมบัติ สำนวความพึงพอใจของพระสังฆาธิการ ชั้นวิมังสา (ปรับปรุงแก้ไข) ได้แก่ แก้ไขปรับปรุงแผนแม่บทให้ทันสมัย แก้ไขปรับปรุงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นระหว่างการก่อสร้างโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน หากวัดใดดำเนินการไม่ถูกต้อง ก็ให้กลับไปดำเนินแก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง พัฒนาระบบจัดเก็บเอกสารให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าอาวาส ให้ถูกต้องตาม กฎ กระทบ

คำสำคัญ : พุทธบูรณาการ, การบริหารจัดการ, ศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนา

ABSTRACT

Objectives of this research were to: study management level of religious properties in Buddhist monasteries of Sangha Administrators, to study the religious properties management process of Buddhist monasteries and To propose the Buddhism integration for religious properties management of Buddhist monasteries Methodology was the mixed methods: the qualitative research collected data from 18 key informants by in-depth-interviewing and 8 part explant in focus group discussion. The quantitative research collected data from 324 samples with questionnaires by the researcher and analyzed data with frequency, percentile, mean and standard deviation. Findings were as follows:

1. The level of religious properties in monasteries management of Sangha administrators was at the high level with mean score at 3.96, SD. at 0.740 and all aspects were at high levels.

2. Religious properties management was the sensitive process of Sangha principles. The abbots, who are the Sangha administrators at monastery levels, have direct responsibilities. Sangha administrators at all levels have to work relatedly at 2 levels; 1) religious property control, (1) monastery lay-out plan control corresponding to development plan, (2) plan of each monastery control to be in line with economy and context of each communities and construction in line with plan. 2) religious properties management promotion; (1) monitoring and visiting abbots who are eager to develop monasteries, (2) helping solve abbots' problems.

3. Buddhism integration for religious properties management of Buddhist monasteries consisted of 4 steps: Chanda, aspiration;(Plan) there are master plan for monastery development, opening to public hearing, abbots and monasteries lay managers meeting work on document. There should be appointment of a committee for religious properties to inform, operate, control and manage the religious properties in monasteries. Viriya, effort; (Do) operation according to the master plan, abbots meeting to inform the set rules, accounts, book-keeping and plan to follow, visiting abbots regularly. Chitta, attention;(Check) checking and

evaluating the operation according to the master plan by checking committee, opening opportunities for public to co-check the operation, abbots submitted annual reports on religious properties management if abided by the rules and laws of the ministries, preparing plan for religious properties allocation and abbots' satisfaction survey. Vimamsa, examination; (Act) improve the master plan, correct the mistakes during the past operation by peoples' participation, developing book-keeping and document and keeping them up-to-date at all times, helping solve the abbots' problems and obstacle in line with the rules and regulations of the ministries.

Keyword : Buddhism Integration , Management

1. บทนำ

การบริหารกิจการคณะสงฆ์มาตั้งแต่สมัยพุทธกาล หลักการบริหารคือพระธรรมวินัย พระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองในประเทศอินเดียและกระจายไปสู่ประเทศต่างๆ โดยได้รับการสนับสนุนอุปถัมภ์จากพระมหากษัตริย์ในอดีตที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง ส่วนประเทศไทยเรานั้นได้นับถือพระพุทธศาสนามาเป็นเวลานานจนมาถึงสมัยปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ภูมิพลอดุลยเดช มหาราช (ร.9) ได้ทรงตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 (Secretariat of the Sangha Sangha,2011) และปรับปรุงแก้ไขในปี พ.ศ.2535 ต่อมาได้ทรงตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่แล้วให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้น พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ดังกล่าวมีการปรับปรุงแก้ไขตามลำดับเพื่อใช้บริหารกิจการคณะสงฆ์จนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบการปกครองคณะสงฆ์และเป็นหลักการจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

การบริหารธุรกิจด้านสังฆาริมทรัพย์และอสังฆาริมทรัพย์ จะดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลที่มีประสบการณ์ร่วมกลุ่มกันเพื่อทำงานเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน คือเป้าหมาย จะต้องใช้ทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อม การบริหารธุรกิจประกอบด้วย (Wichian Witthayaudom, 2010) คน (Man) เงิน (Money) วัสดุดิบ (Material) เครื่องจักร (Machine) วิธีการ (Method) และการจัดการ (Management) หรือที่นิยมเรียกกันว่า 6M's การบริหารจัดการนั้น สามารถจำกัดความตามความเข้าใจได้โดยคำว่าการบริหาร (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูง โดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูง เป็นค่านิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการและคำว่าผู้บริหาร

(Administrator) จะหมายถึงผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐ หรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร สำหรับการจัดการ (Management) หมายถึงการจัดการสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ที่เป็น ธุรกิจเอกชนหรือการทำธุรกิจทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ หมายถึงผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กร ของเอกชนที่มุ่งหวังแสวงหาผลกำไรเพื่อกลุ่มธุรกิจของตนเท่านั้น (Business management)

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดใน กฎกระทรวง มาตรา 41 ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำงบประมาณประจำปีของศาสนสมบัติกลาง ด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้ งบประมาณนั้นได้ การบริหารสาธารณูปการ เป็นงานสำคัญละเอียดอ่อน เป็นงานระดับบารมีของ พระสังฆาธิการ ผลงานจากการจัดการสาธารณูปการได้ชัดเจนถูกต้องตามรูปแบบ เป็นส่วนหนึ่งทำ ให้พระสังฆาธิการได้รับการยอมรับและได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษต่อหน้าที่การงาน แต่บางครั้งก็ เป็นเหตุก่อให้เกิดปัญหา เช่น ปัญหาความขัดแย้งระหว่างวัดกับชาวบ้านจนถึงลูกกลามใหญ่โต เพราะ การสาธารณูปการเป็นต้นเหตุ ถ้าหากเจ้าคณะผู้ใหญ่ได้เห็นความสำคัญตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าอาวาสได้ดี การขัดแย้งระหว่างวัดกับชาวบ้านจะลดน้อยลงตามลำดับ และความสมัคปรสามัคคีระหว่างวัดกับชาวบ้านจะมีมากขึ้น เป็นเหตุให้การบริหารกิจการคณะสงฆ์ดำเนินไปด้วย ความเรียบร้อยดีงาม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อการบริหาร จัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนา” เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการ จัดการศาสนสมบัติของวัดเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักพุทธธรรมเพื่อการจัดการศาสนสมบัติ ของวัด และเพื่อนำเสนอแนวทางพุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดใน พระพุทธศาสนา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับปฏิบัติการและกระบวนการในการจัดการศาสนสมบัติของวัดใน การบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ

2.2 เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดใน พระพุทธศาสนา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

3.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากพระสังฆาธิการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดอ่างทอง จำนวน 1,709 รูป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้ทำการสุ่มมาจากประชากรจำนวน 648 คน โดยคำนวณตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)

3.3.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย พระสังฆาธิการ เจ้าอาวาส และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระบุรี และจังหวัดอ่างทอง เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 18 รูป/คน

3.3.4 ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากพระสังฆาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระบุรี และจังหวัดอ่างทอง เพื่อยืนยันพุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนา จำนวน 8 รูป/คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) 2) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนา

ข) เชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire)

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนา” แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และ 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่เป็นผู้ทรงวุฒิ 18 ท่าน มาจำลองเป็นพุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนาขั้นต้น (Basic Model) ก่อนจะนำไปขอคำชี้แนะจากที่ปรึกษาโครงการวิจัย

3) หาข้อสรุปและข้อเสนอแนะจากที่ปรึกษาโครงการวิจัยถึงกลยุทธ์เบื้องต้น (Basic Model) ก่อนที่จะพัฒนาไปเป็นคำถามหลักสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 8 ท่าน

4) สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ก่อนที่จะมีการประมวลผลและสรุปกลยุทธ์ต่อไป

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย

1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาความเป็นไปได้ของการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนา โดยสถิติดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนา ใช้สถิติการวิเคราะห์คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยทำการรวบรวมจากแบบสอบถามแล้วจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ สรุปผล และนำเสนอเขียนเป็นความเรียง หรือตาราง

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญในกลยุทธ์การบริหารองค์กรสงฆ์ที่เข้มแข็งในยุคโลกาภิวัตน์ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

4.1 ผลการศึกษาระดับปฏิบัติการในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ

การวิเคราะห์ระดับปฏิบัติการในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการโดยภาพรวมใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การได้ทรัพย์สินมาเป็นศาสนสมบัติของวัด 2) การกันที่ดินซึ่งเป็นที่วัดให้เป็นที่จัดประโยชน์ 3) การให้เช่าที่ดินหรืออาคาร 4) การให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่กลปนาหรือที่วัด 5) การเก็บรักษาเงินของวัด พบว่า ระดับปฏิบัติการในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.740) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ 1. ด้านการเก็บรักษาเงินของวัด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.806) 2. ด้านการได้ทรัพย์สินมาเป็นศาสนสมบัติของวัด ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.793) 3. ด้านการให้เช่าที่ดินหรืออาคาร ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.764) 4. ด้านการให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่กลปนาหรือที่วัด ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.805) และ 5. ด้านการกันที่ดินซึ่งเป็นที่วัดให้เป็นที่จัดประโยชน์ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.789)

4.2 ผลการศึกษาระบบการในการจัดการศาสนสมบัติของวัด

กระบวนการจัดการศาสนสมบัติของวัดเป็นงานที่ละเอียดอ่อนเป็นตัวหลักของการคณะสงฆ์ แต่ผู้ปฏิบัติโดยตรงคือเจ้าอาวาสซึ่งเป็นพระสังฆาธิการระดับวัด เจ้าคณะทุกส่วนทุกชั้นต้องมีความสัมพันธ์กัน 2 ประการ คือ (1) ควบคุมการจัดการศาสนสมบัติ (2) ส่งเสริมการจัดการศาสนสมบัติ การควบคุมนั้นเจ้าคณะจะเพิกเฉยมิได้ถ้าเพิกเฉยเสียเป็นการละเว้นการปฏิบัติต้องสอดส่องดูแลชี้แจงแนะนำในการสาธารณูปการของเจ้าอาวาส ดังนี้ 1) ควบคุมการทำแผนผังวัดให้สอดคล้องกับยุคพัฒนา 2) ควบคุมแบบแปลนเสนาสนะแต่ละวัด ให้อยู่ในหลักประหยัดและพอเหมาะพอควรแก่สภาพท้องถิ่น และให้ก่อสร้างตามแบบแปลน 3) ควบคุมให้แต่ละวัดที่สร้างถาวรวัตถุให้เป็นทรงไทยหรือให้รักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสำคัญ 4) ควบคุมการเงินและบัญชีรับ - จ่ายของแต่ละวัดให้เป็นไปตามหลักบัญญัติ 5) ควบคุมดูแลการเอกสารต่างๆ ของเจ้าอาวาส เช่นรายงานขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาให้เป็นไปโดยถูกต้อง 6) ควบคุมการจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไป

ตาม กฎ กระทรวง การส่งเสริม เจ้าคณะทุกชั้นควรส่งเสริมเจ้าอาวาสในการจัดการศาสนสมบัติ ดังนี้ 1) ออกตรวจตราเยี่ยมเยียนเจ้าอาวาสผู้เร่งรัดการพัฒนาวัด 2) แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าอาวาส (1) ในการจัดหาช่างดำเนินการก่อสร้าง (2) ในการดูแลแบบแปลนอาคารตลอดแผนผังวัด (3) ในการทุนก่อสร้างด้วยการขอเงินงบประมาณอุดหนุนจากทางราชการ (4) ชี้แจงแนะนำการปฏิบัติงานสาธารณูปการเพื่อให้ เข้าใจ ถูกต้อง (5) ขจัดความขัดแย้งระหว่างวัดกับชาวบ้านซึ่งมีการสาธารณูปการเป็นเหตุ 3) แนะนำการจัดงานวัด และการเรียไรให้เป็นไปตามระเบียบและคำสั่งมหาเถรสมาคม 4) ช่วยยกฐานวัดที่ได้พัฒนาดีแล้วเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง 5) ช่วยยกย่องเจ้าอาวาสผู้มีผลงานสาธารณูปการดีหรือแมรื่องเจ้าอาวาสและหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสก็ควรยกย่องด้วย แต่อย่าให้เกินกว่าเจ้าอาวาส 6) แนะนำแจ้งการจัดประโยชน์ของวัดให้ถูกต้องตาม กฎ กระทรวง

4.3 นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทศาสนา

พุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทศาสนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นฉันทะ (วางแผน) ได้แก่ วางแผนจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาวัด วางแผนจัดทำพิมพ์เขียวก่อนก่อสร้างเสนาสนะ เปิดรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน วางแผนจัดทำแม่แบบในการสร้างถาวรวัตถุ วางแผนจัดทำต้นแบบหรือโปรแกรมบัญชีต่างๆ เพื่อแจกจ่าย จัดประชุมเจ้าอาวาสและไวยาวัจกรเพื่อชี้แจงการจัดทำเอกสาร แต่งตั้งคณะกรรมการด้านศาสนสมบัติขึ้นหนึ่งชุดทำหน้าที่ในการชี้แจง ควบคุมการดำเนินการ แต่งตั้งคณะกรรมการในการส่งเสริมการจัดการศาสนสมบัติ

ขั้นวิริยะ (ลงมือทำ) ได้แก่ ดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ดำเนินการก่อสร้างตามพิมพ์เขียวซึ่งระบุรายละเอียดต่างๆไว้อย่างครบครัน จัดประชุมชี้แจงเจ้าอาวาสให้ทราบถึงแม่แบบที่กำหนด ให้แต่ละวัดดำเนินการตามแบบบัญชีที่กำหนด จัดทำระบบการจัดเก็บเอกสารให้เจ้าอาวาสนำไปปฏิบัติ ชี้แจง และควบคุมการจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตาม กฎ กระทรวง มีการประชุมคณะกรรมการอยู่ประจำ ออกตรวจตราเยี่ยมเยียนเจ้าอาวาสผู้เร่งรัดการพัฒนาวัด ช่วยยกฐานวัดที่ได้พัฒนาดีแล้วเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง ช่วยยกย่องเจ้าอาวาสผู้มีผลงานสาธารณูปการดีหรือแมรื่องเจ้าอาวาสและหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสก็ควรยกย่องด้วย แต่อย่าให้เกินกว่าเจ้าอาวาส

ขั้นจิตตะ (ตรวจสอบ) ได้แก่ ตรวจสอบผลการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ มีคณะกรรมการจัดจ้างและตรวจรับงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบได้ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลการดำเนินการ ให้แต่ละวัดส่งบัญชีเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง กำหนดให้เจ้าอาวาส

รายงานผลการดำเนินการในรอบปี เพื่อตรวจสอบ มีการตรวจสอบผลการจัดการศาสนสมบัติของวัดว่าเป็นไปตาม กฎ กระทรวง หรือไหม จัดทำรายงานผลการส่งเสริมการจัดการศาสนสมบัติสำรวจความพึงพอใจของพระสังฆาธิการ

ชั้นวิมิงสา (ปรับปรุงแก้ไข) ได้แก่ แก้ไขปรับปรุงแผนแม่บทให้ทันสมัย แก้ไขปรับปรุงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นระหว่างการก่อสร้างโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน หากวัดใดดำเนินการไม่ถูกต้อง ก็ให้กลับไปดำเนินแก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง พัฒนาระบบจัดเก็บเอกสารให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าอาวาส แนะนำการจัดงานวัด และการเรียไรให้เป็นไปตามระเบียบและคำสั่งมหาเถรสมาคม แนะนำแจ้งการจัดประโยชน์ของวัดให้ถูกต้องตาม กฎ กระทรวง

5. อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงพุทธบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนา โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

ระดับปฏิบัติการในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดในพระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Sunan Sunandho (2014) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการจัดการศาสนสมบัติของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า 1. ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการบริการศาสนสมบัติวัด ให้เกิดการบริการเชิงสงเคราะห์ประชาชน ประชาชนรับรู้ถึงความมีเมตตาธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา 2) ปัจจัยด้านการควบคุมศาสนสมบัติวัด เป็นใช้การควบคุมตรวจสอบให้เกิดการจัดการศาสนสมบัติตอบความต้องการทุกภาคส่วน 3) ปัจจัยด้านการแต่งตั้งบุคลากรที่ดูแลรักษาและดำเนินการ เป็นการดึงบุคคลเข้าช่วยเหลืองานจัดการศาสนสมบัติวัดของเจ้าอาวาส 4) ปัจจัยด้านการทำบัญชีรักษาสถาสนสมบัติวัดและเงินผลประโยชน์ของวัด เป็นวิธีการแบบแผนที่เป็นฐานข้อมูลช่วยให้เจ้าอาวาสตัดสินใจจัดการศาสนสมบัติวัดได้เหมาะสม 5) ปัจจัยจัดทำบัญชีให้เป็นรูปแบบที่เหมาะสม เป็นการปรับปรุงแบบบัญชีตามความเหมาะสมกับสภาพที่ผู้ปฏิบัติสามารถจัดทำบัญชีได้ ปัจจัยทั้ง 5 มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานจัดการศาสนาสมบัติวัดของเจ้าอาวาส ซึ่งใช้ศิลปะให้เกิดการจัดการศาสนสมบัติวัดให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น วางแผน

จัดการความสัมพันธ์บุคคล อำนาจการและควบคุมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ให้ดำเนินงานจัดการศาสนสมบัติวัดไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) มหาเถรสมาคม กำหนดกฎเกณฑ์ และมาตรการให้วัดทุกวัดทั่วประเทศบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดให้โปร่งใสตรวจสอบได้

2) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรสนับสนุนงบประมาณให้คณะสงฆ์ในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดอย่างทั่วถึง

3) มหาเถรสมาคมร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมกันกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการศาสนสมบัติของวัดอย่างต่อเนื่อง

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) วัดควรวางแผนจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาวัด วางแผนจัดทำพิมพ์เขียวก่อนก่อสร้างเสนาสนะ เปิดรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน วางแผนจัดทำแม่แบบในการสร้างถาวรวัตถุ วางแผนจัดทำต้นแบบหรือโปรแกรมบัญชีต่างๆ เพื่อแจกจ่าย จัดประชุมเจ้าอาวาสและไวยาวัจกร เพื่อชี้แจงการจัดทำเอกสาร แต่งตั้งคณะกรรมการด้านศาสนสมบัติขึ้นหนึ่งชุดทำหน้าที่ในการชี้แจง ควบคุมการดำเนินการ แต่งตั้งคณะกรรมการในการส่งเสริมการจัดการศาสนสมบัติ

2) วัดควรดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ดำเนินการก่อสร้างตามพิมพ์เขียวซึ่งระบุรายละเอียดต่างๆไว้อย่างครบครัน จัดประชุมชี้แจงเจ้าอาวาสให้ทราบถึงแม่แบบที่กำหนด ให้แต่ละวัดดำเนินการตามแบบบัญชีที่กำหนด จัดทำระบบการจัดเก็บเอกสารให้เจ้าอาวาสนำไปปฏิบัติชี้แจง และควบคุมการจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตาม กฎ กระบวน มีการประชุมคณะกรรมการอยู่ประจำ ออกตรวจตราเยี่ยมเยียนเจ้าอาวาสผู้เร่งรัดการพัฒนาวัด ช่วยยกฐานวัดที่ได้พัฒนาดีแล้วเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง ช่วยยกย่องเจ้าอาวาสผู้มีผลงานสาธารณูปการดีหรือแม้มองเจ้าอาวาสและหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสก็ควรยกย่องด้วย แต่อย่าให้เกินกว่าเจ้าอาวาส

3) วัดควรมีการตรวจสอบผลการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ มีคณะกรรมการจัดจ้างและตรวจรับงาน เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบได้ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลการดำเนินการ ให้แต่ละวัดส่งบัญชีเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง กำหนดให้เจ้าอาวาสรายงานผลการดำเนินการในรอบปี เพื่อตรวจสอบ มีการตรวจสอบผลการจัดการศาสนสมบัติของวัดว่าเป็นไปตาม

กฎ กระทรวง หรือใหม่ จัดทำรายงานผลการส่งเสริมการจัดการศาสนสมบัติ สำนวความพึงพอใจ
ของพระสังฆาธิการ

4) วัดต้องแก้ไขปรับปรุงแผนแม่บทให้ทันสมัย แก้ไขปรับปรุงข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น
ระหว่างการก่อสร้างโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน หากวัดใดดำเนินการไม่ถูกต้อง ก็ให้กลับไป
ดำเนินแก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง พัฒนาระบบจัดเก็บเอกสารให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ แก้ไข
ข้อขัดข้องของเจ้าอาวาส แนะนำการจัดงานวัด และการเรียไรให้เป็นไปตามระเบียบและคำสั่งมหา
เถรสมาคม แนะนำแจ้งการจัดประโยชน์ของวัดให้ถูกต้องตาม กฎ กระทรวง

References

- Phramaha Sunan Sunandho (2014). *Development of temple management style in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province* Doctor of thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Secretariat of the Sangha Sangha. (2011). *Monk's manual* Bangkok: National Bureau of Buddhist Printing.
- Sis Phanphinit. (2004). Ted Nick, research in equality science. Bangkok: The Tuning Company Limited,
- Suwari Siriphokhaphirom. (2003). *Educational Research*. Lopburi: Department of Printing Documents, The Rajabhat Institute.
- Wichian Witthayaudom. (2010). *Organization and management*. Bangkok: Thanadatch Printing Co., Ltd.

CONCEPT AND PRACTICE OF MEDITATION IN LANNA

Phrakhrupariyattianusath^{*} Boon Nilaket^{**}
Thepprawin Chanraeng^{***} PhramahaChaiwichitJayābhinando
(Sopharat)^{****} SongsirmSeangthong, Panlob Harukhumja^{*****}

ABSTRACT

This article focuses on (1) To study the concepts and practices of meditation in the Lanna Thai. (2) To study the method of meditation practice of the senior monks (PhraThera) in Lanna Thai.(3) To analyze the concept and practice of meditation according to Buddhist scriptures and the senior monks (PhraThera) in Lanna Thai. The research methodology was used to document the knowledge of *kammaṭṭhāna* in the past and present. The results of the study the concept and practice of meditation in the Lanna Thai scripture is a psychological training. The benefits of meditation in this perspective is the base of enlightenment to cause to destroy the wisdom enlightened passion for all possible Buddhism. The practice of *wipāśānā kammaṭṭhāna*. Practice is important to life of the people in the Lanna Thai. Because the meditation practice allows practitioners to see the effects of their practice, they can develop their minds to be good, morally better. See the benefits of the practice. Do you want to try it? And those who have observed the effects of the practice, the more faith in Buddhism, the more the propagation of meditation practice is to point out. The practitioners have seen the results of their practice clearly and clearly. Can understand what the Buddha taught truly. Keywords: Concepts and principles, meditation (*wipāśānā kammaṭṭhāna*), phra^āthera in Lanna Thai

^{*} Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chaingmai Campus.

^{**} Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chaingmai Campus.

^{***} Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chaingmai Campus.

^{****} Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chaingmai Campus.

^{*****} Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chaingmai Campus.

Keyword: Concept , Practice, Meditation in Lanna

1. INTRODUCTION:

This article focuses on research results, concepts and principles of meditation practice in Lanna. Nowadays, there is high technological advancement and very advanced science which influences on the life of the human race is a factor in the lives and livelihoods of the vast majority of human beings who have the ability to self-build and develop modern technology to work in a variety of ways to facilitate effective work (of helps to work effectively), and which the focus is on object development but the psychological aspects have not developed as it should. After the Bodhisattva attained the enlightenment to be the Lord Buddha he had practiced on teaching people to achieve. Those who follow his teachings or attainment are called disciples. (Buddhaghosajariya, 2504: 7). The enlightenment errands are practice the theory that they have studied it to prove the result and the truth of the subject that they have learned. (Phradhammadhiraramahamuni, 2552: 2-3). Both of these two enlightenment errands are nothing compared to the human and animal components that are important on the two of body and mind to Live each other. The body is just like a home which is the living place. The heart is just like a man who is living in the house. How is to be the house? To be strong, clean or dirty depends on the landlord. Because everything has been accomplished from the mind and nothing appears in the mind without un-appearing in the mind first (Phramahabunruang Rakkhitadhammo, 2006: 67). The practical office which is very popular is the official meditation of Watmahathatuyuwarathrangsalit that so-called swollen- collapse style or is that the official meditation virtue of the 4 foundations of mindfulness because of that Somdethphraphutthajarn (Arth Aasaphamahathera) as in the time of his rank of Phraphimoldham had asked the wise meditation master from Burma to teach how to practice Vipassana meditation at Watmahadhatu. He, after that, sent Phradhammadhirarajmahamuni (Chodok Nanasiddhi) to study how to practice meditation of Myanmar for one year and then returned to Thailand in 2495 B.E. (1952 A.D.). He, in addition, invites two monks from Burma, i.e. Phra-Aasapha Kammatthanacariya and Phra-Indavamsa Kammatthanacariya and then established an office of meditation practice at

WatMahathatu. Later Somdethphraphuthajarn as the administrative chancellor let the provinces choose a Buddhist monk to study and practice at Watmahadhatu, and then back to their domicile in each province making these practical ways spread throughout the country. In the land of Lanna before Phradhammarachanuwatra (Phra Attasivamahathera) will send Phradhammamangkalajarn (Thong Sirimangkalamahathera) to study the ways of meditation practice at Watmahadhatu there is a way to practice in local style which generally known as the “Kruha pattern” and is more specific than the other patterns, i.e. using the bead to be a tool for practicing meditation. A preceptor, in the beginning of ordination of monks and novices in Lanna, would give the bead and teach primary meditation until now it can say that the bead is a composition of practice. From the preliminary study we found that there are unique characteristics of meditation in Lanna, i.e. having a prayer with 5 flower pots of Kothark at first as in the scripture of Wat Pratoopa (2013:9) said that there are many meditation experts in north-tern Thailand. Some of them have a cave for practice meditation in the valleys, back of the temple but the instruction of meditation practice in Lanna, in the present, is replaced by other styles of meditation practice, e.g., acknowledging style of Rising-Falling, Samma-arahang, and Na-Ma-Pha-tha etc., which let Lanna’s ways of meditation practice lose. Learning and practicing of this kind of meditation, right now, is not spread in so far and the official meditation place is very less of continuity.

With this reason researcher is interesting to study “Concept and Practice of meditation in Lanna” which is the way of solution to the problem from enjoy the world in abundance but it cannot be truly spiritual happiness. Instate of getting experience with happiness due to the result of meditation belong to the ways of meditation practice in Lanna with forest meditation master until she/he can change their mind into the middle path, i.e. morality, concentration and wisdom which are the ways in Buddhist meditation practice of Buddhist Sanggha in Lanna Thai. It will benefit both themselves and society throughout the nation later on.

2. RESEARCH OBJECTIVES

2.1 To study the concept and practice of meditation on Scripture of Northern Thailand

2.2 To learn how to practice meditation of the Thera (old monk) in Northern Thailand

2.3 To analyze the concept and practice of meditation based on Buddhist scriptures, and Thera (old monk) in northern Thailand.

3. HOW TO CONDUCT

Research This research study is documentary research by researching documents as following steps.

3.1 This research study is documentary research, learning documents, scripture, book and the result of research works about knowledge of insight meditation even in the past and the present.

3.2 To find out about books and the Enlightenment texts 3. Conducted in-depth interviews and down for interviewed to obtain data. 4. Collect all the documents and interviews in the area. 5. Be analyzed regarding objectives 6. Conclusions and documented research report.

4. RESEARCH RESULTS

Research "The concept and practice meditation in Lanna (Northern Thailand)."The findings are as follows: 1. The concept and practice of meditation on Scripture in Thai Lanna (Northern Thailand). Insight meditation practice is one of the main functions of the Buddhists coupled with the teachings of the Buddha appeared in the Tripitaka and Atthakathā because education is the teacher of the practice. The result is thus attaining enlightenment is required to meet compliance objectives. Insight Meditation is training intelligence to know the fact such as realizing or reporting the fact of Five aggregates that is the state of impermanence, suffering and non-self in the body which cannot be control and so-called Vipassana as the Buddha said " Oh! works, these two kinds of Dhamma, i.e., tranquility and insight meditation which are the cause of wisdom". (MCU Tripitaka thai, 1996,

21/173/91) The importance of Vipassana meditation is to learn the nature of ourselves, to see the true nature of the reasons that the life of each of us depends on as the law of karma. One who created it, he himself will have its result of action. If he had done the better thing, he'll get a good result. If he had done bad thing, the evil will be the result of it. Meditation practice, at last, is to relief of suffering, to access genuine happiness, to joy forever, and to be never troubled again. (MCU Tripitaka, thai, 1996, 25/99/476) Meditation practice consists of two categories: 1. Concentration or restful meditation which is the mental training to achieve peace of mind that is the main practical way to have tranquility in mind, (MCU Tripitaka Pali, 1992, 3/27/111) and 2. Insight meditation which is training and intelligence to be enlightened the truth as the Buddha said " Oh! works, these two kinds of Dhamma, i.e., tranquility and insight meditation which are the cause of wisdom". (MCU Tripitaka thai, 1996, 21/173/91) The practice of insight meditation is belonging to four foundations of mindfulness (Satipatthana 4) in Buddhism. Four foundations of mindfulness that is fairly represents the location of consciousness and means the mood of consciousness, including physical or body, compassion or feeling, spirituality or mind and morality or mind object.

The insight meditation practice of Kruba Chao Srivijaya, Watbarnpang, Amperlee, Jangwatlamphun, which along with Chiang Mai Sangha groups and Yong's Sangha groups in Lamphun. He belongs to 5 precepts which are excellent property and basic of purity. When the holy or morality sacrament tranquility and the concentration will also come, then the alarm wit and it would have been wise which is to know that non-existence with his wisdom. Meanwhile the passion or defilement was gone, spiritual wisdom is simple and free from suffering at all. Krubajaosrivichai is a strictly routine discipline and spectacular as shown by the prayers that . "Let attain Dharma and holding only nirvana or the enlightenment..." at the end of his scripture leaves he created all times. (Phresrivichaiyachanaphikkhu, m.p.p. 16) The insight meditation practice of Phrasuphromyan (Krubha Chao Phromma Brahmcaikko), Watphrabathtakpha, Pasang district, Lamphun province

Analysis of the principles and practice meditation according to Buddhist scriptures and Buddhist monks in Thai Lanna. Performance insight is the core function of a Buddhist Canttura coupled with the teachings of the Buddha appeared in the Tripitaka and scriptural exegesis. Their development is required to practice the meditation training, Soros Wisdom, Insight 16, a layer of high in Khandhasantāna. Buddha said: Meditation practice the only way to help the human mind can develop a mental highest quality in Buddhism. And live independently of external objects. Without meditation practice, then man is still wandering endlessly. Unable to overcome the lust, greed, anger and pride because they are conscious of having too few. The passion will add strength to overcome it. To practice meditation using mindfulness and wisdom Consider, name, physical unfair situation, compassion, affection, justified by the fact that no one is suffering is not a soulless animal, not a person's identity are his. While the current configuration to make the power of mindfulness meditation and more. Take conscious control of lust, greed, anger, occurring within their mind to weaken it. Dissemination of meditation practice the Missionary demonstrated the importance of meditation practice. To permit persons who have never heard. Never understand meditation practice. When I heard the value and benefits of meditation practice even more. The practice of meditation can be spiritual development of human beings who are harsh. From the bad habits Turns out someone with a gentle soul. A good moral up. Meditation practice enhances the good of society.

1) The recommendations of the research.

Study concept and practice meditation in Lanna. It's helpful to practice a lot. The practice of meditation is to settle the spiritual practice of purification clean until achieving ambitious nirvana. The ultimate aim of Buddhism. The Buddha is coming off Khan's death. He gave his life to the property of a Buddhist 4, Bhikkhu, Bhikkhuni, Upāsaka, Upāsikā. The firm has achieved a fair level of growth, with any meditation, the Buddhist would make those companies more confidence to grow his meditation by that. The growth of the meditation practice to develop the spirit of man can attain nirvana. The ever growing disenchantment with meditation

aimlessly or discourage the practice. It is encouraging to practice more. Meanwhile, those who have failed to achieve any level of the fair was able to develop their spiritual and more. The ultimate goal is to achieve the nirvana. It will benefit global society is at peace. Practicing with the various problems facing the world will be reduced accordingly. For residents who are of good quality. There are many in society.

2) suggestions on how to do research next time.

In this study “The study on the concept and practice meditation in Lanna”. By the study Practice meditation Kruba Srivichai (Krubā Srivijayachānabhikkhū) BanPang District, Lamphun Province, Practice meditation guidelines KrubāBrahmā Wat Prabat-Tak-Pha Pa Sang, Lamphun, Insight Meditation Practice guidelines Pradhammamangālāgāra (Thong Sumangālo) Wat Phrathatsrijomtong Chom Thong, Chiang Mai. The current agency practice for many This will be the integration of Vipassana meditation, spiritual and intellectual development of agency practice both at home and abroad. This will make the process even more diverse, spiritual and intellectual.

Reference

- Pra Bhaddata Asabhathera. (1996). *Vipassantipanidhika*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Pramahā Rung-ruang Rakkittadhammo (Pamaka). (2006). *The meditation practice: a case study of young people who practice meditation at a meditation garden Weluwan Muang Khon Kaen*. (Doctor of thesis). Graduate School: Maha Chulalongkorn University College.
- Kruba Srivijayachanabhikkhū. (unknow). (2474). *Preaching the merits of the precepts of the Kruba Srivijaya*. Inscribed on temple Wat Phra Singh. Chiang Mai. BC.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1992). *Tripitaka Pali the rules reflect Mahachulalongkornrajavidyalaya Tepic 2500*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1992). *Tripitaka in Thailand Version of Mahachulalongkornrajavidyalaya*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Printing.
- Mahamakutrajawittayalai College. (2001). *Translation of the Holy Scriptures and commentary on a series of 91 books. Edition 4*. Bangkok: Printing Mahamakutrajawittayalai College.

LAND OF BUDDHADHAMMA AND PEOPLE IN PEACE

Phramaha Boonsook Suddhiyano^{*}

ABSTRACT

Buddhadhamma is the Buddha's words consisting of the general theories and the law for the monks and people. We called "dhammavinaya". It is the universal rules (Esther and Jerry Hicks, 2006) in the world where every nationality can live in the peace together. The practical harmony or unity is the best tenet for living and researching the big profit or benefit for people on the world. It has the good characteristics for the human beings who inspired the happiness and peace in the recent society. For the individual habits, people need the well-being and success in the economics, the society, the religions and the civilized culture in the communities where have many nationalities.

The practical harmony is the dhamma or theory that people would learn and take it to practice and use generally. It would be learnt in the objective usages for protecting the truth and peace in the world. Its practical actions are created or built in the real life in the real communities.

The harmony is the most need in the world when it is facing to the dangers from the fighting of the men with the men who are full of passion and greed. It is only one purpose that draw the men turn back to the negotiation together. They should open mind for learning it that is the words of Buddha who had the kindness to proclaim dhammavinaya that the unity is a part of dhammavinaya in the large number of people.

^{*} Curriculum and Teaching Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

The harmony is meant to the unity among the people who want the happiness and peace in their life. They have to depend the bravery, the love, the forgiveness, and the public policy. The mechanism in the society has the several dimensions because plurality of human beings who have the nationalities, the culture and the believes. These made them busy and dangerous under the wrong view that directs their actions, but it will lead people turn back to the usual living because they had really found the usages of it. Therefore, they learn it by depending its characteristics.

1. Harmony's Characteristics

Everything has the specific manners to tell or show its unique until people can understand it such as the water has the characteristics of coolness, the sun has the specific characteristics of hotness and light etc. In the same way, the harmony or the unity has the specific characteristics as follows:

1) Kindness is the basic issue that can reconcile the people who wanted to live safely and smoothly. It is the best characteristics for displaying the unique of the harmony or the unity that people have the passion to know and learn together. The kindness or love helps or supports the actions of people to create the reconciliation in the group of people who have the conflict and different view from the others. If they have kindness or love in their mind, they will try to control their mind and the peaceful objectives for people and the world. The dawn of happiness and peace will get bloom in every community. When people have the kindness, they are wise to forgive everyone.

2) Forgiveness is the hard action, but it can change the bad things into the good ones in the world. It is the best characteristics for disclosing the unique of the harmony in the number of people who hope and play the roles of reconciliation. It relieves the pain of every part in the group of people who have the conflict

because it might get the wounds inside the heart of them when they had mistaken in some actions. The pain with dispute will be made clean by the forgiveness until they can love each other again. It is a part of the sincere actions.

3) Sincere Actions (Pongsuk Tangkana, 2015) are the real roles for indicating the hard work in reconciliation or the harmony in the communities. It guarantees the possibility into the unity, because people will begin to look at the appearances outside for being the confidence and needs to cooperation together. A transparency is a part of the sincere actions that collect the first success to absorb the unity of people who have just passed the bad situations when they had faced the pain or suffered with tempered emotion or inside wounds. The sincere actions will be seemed as the cool water that poured on their heart. It will effect to the general living in all the country with the public policy.

4. Public Policy (Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto),2015) is the most important to build the unity because it gives the general profits to people who have participated in such society. It depends the people who will move and drive the power of society in the social movement, economics, education, and culture that are the root of development.

Shortly, the characteristics are the kindness, the forgiveness, the sincere actions and the public policy. Whole of these will create the success of development, happiness and peace to the human being over the world, because they use it practically.

2. PRACTICAL HARMONY

Buddha's theories can really be used in daily life and it becomes the strategy of countries if all the countries are interested. It is fact that anything is not

result if without practice. Therefore, people should be interested in the practical tenet of Buddhism as follows:

1) **Giving up** is the first window and way to talk together for looking for the peace in every society. People are bravery to give up the corrupted things and the small usages for the biggest ones. They will found the unity easily in the society where they are living. In the direct dhamma of Buddha, it is pariccaga that must be acted out for conforming the patience.

2) **Patience** is the stable post or pole to stand up smartly. It is fact that a man has the patience in his mind or heart he will do everything with grand perseverance because he has seen the purpose that it is more important than the timely benefits. In dhamma, it is meant to khanti. The patience of people is the bigger power to change the riot into the peace. For an example, Adhivasanakhantitapasa had the highest patience. He had never mind to his life because he had the khanti so he could give up his life but he preserved the patience and told a king that it was not end and it was not in some meat or bones of nay one. The most famous leader likes Abraham Lincoln had the patience to protect the principle of democracy and to show his bravery and patience in his for changing better in the future within USA.

3) **Opened Heart** is as an empty glass that is opened and sit on the outdoor. It can take the pure water. The opened mind is ready to take the information and have a walk into the peace sincerely. It has given an opportunity to solve the problem if we have the wide heart with the kindness that helps all the activities succeed though they are difficult to do. By the way, we have the truth for being the light in leading on the way until we try to do successfully.

Truth is the first dhamma in the world that we cannot avoid it though we will know or not. It is proved that something is always wrong or true, because we

must depend the truth when we are performing to solve the problems and living in the world of survival. Everything has the truth but it might be learnt by ourselves and able to inform it to the others who will support and become the power to purpose the end of the goal.

Equity (Thonglor Wongdhamma,2011) is the most important because the people love it and depend upon it for living happily and peacefully when they try to work and find the happiness. The equity is the practical unity to help them be power to get rid of the problem and create the unity in the group of people who must give up the greed, hatred, ignorance and fearfulness then they can protect the equity for being the top of the practical unity in every society.

3. PUBLIC BENEFITS

The success in the society is symbol and happiness coming true for everyone who lives together and becomes the communities complexly so the public benefits are hoped by the people in the same communities. The need these things as follows:

1) Well Being for People is the basis for everyone who takes a part in the community because they need the food, drug, residence and clothe until they have the comfortable things for giving the facility in daily life. The unity helps them find it easily because they have the power of the people who are ready to support each other.

2) Happiness for People is the goal for everyone who was born at the first second minute in the world. They need the happiness in different formations although they will understand it all or not. In the same time, they have to depend upon it for living with unity because they take the benefits together in the same community.

3) Peace for People is the order along the law or the rules and in their mind that is the central of the world as Buddha said “the mind is the big in the world, everything is led by the mind”. Therefore, the peace would be created with outside and inside peace together it then stays longer.

4) Creation for People JIBSC, (2015) is a factor following after the wellbeing, happiness and peace because this has to depend upon the three item as we said above. It will grow up in the community on account of ideas that make or develop everything on the world it came from the creation of people who want the peace for people.

Inclusively, the highest goal of people is the peace in the outside and inside level in accordance with the people’s need and learning. They practice along with the principle of unity truly and sincerely they can overcome the obstructions in the world and have peace finally.

Reference

- Esther and Jerry Hicks. (2006). *The Law of Attraction: The Basics of the Teaching of Abraham*. USA: Hay House, Inc.
- Pim Dhammadharo. *Auspicious Dhamma: Highest Thing for Life*. Bangkok, Dhammasbha Publishing.
- Pongsuk Tangkana. (2015). *Law of the Universe*. Bangkok: Giving Heart Mind in Peace Foundation Publishing.
- Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto).(2015). *Characteristics of Buddhism*. Bangkok: Chareondeemankongkarnpim Publishing.
- Thonglor Wongdhamma. (2011). *Introduction to Ethics: Man with Idealism and Moral Order*. Bangkok: OS Printing House Publishing.

THE LEADERS OF EDUCATIONAL INSTITUTION IN THE GLOBALIZATION ACCORDING TO THE BUDDHISM

Chuangchote Bhuntuvech^{*} Phramaha Yannawat Thitavaddhano.^{**}

Boonmee Pansa^{***} Phramaha Prasert Thavaro.^{****}

ABSTRACT

The leadership was very important to organizational development and management because it could make the purpose of the organization to achieve the goals. Whether the organization was the public, the private, at the world level or at the local level, the leadership was very important because it made the different result. Some leadership managed a poor organization to be active organization and someone managed organization to have vision and the challenging forever. The leadership had to take the knowledge, thought, ability and the morality for working until it had proficiency as any knowledge such as budget, cultural and traditional preserving plan, good government and praising others. The leadership of educational institution in the globalization consisted of 1) ability, 2) mind, 3) team work and 4) honesty.

Key word: Leadership, Educational institution, Globalization

^{*} Independent Academician and Propagator

^{**} Curriculum of Buddhist Educational Administration, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

^{***} Curriculum of Teaching English, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

^{****} Independent Academician

1. INTRODUCTION

The educational management is consistent with the objectives and achieves the goals. The government has to support the process of educational management such the budget, educational equipment and technology. It is believed that the person who is the leader in society is the leadership because the leadership is important to manage the education for achieving the goals.

Phradhammapitaka, (1998: 63) says that the leadership is very important to develop the organization and to manage all levels of organization not only the public sector, the private sector, at the nation level but at the world level so the leadership is important to manage the organization. There is the problem in bureaucracy. It needs to resolve instantly. It needs the leadership who is strong, intense and intelligent to solve this problem and to change the organization. The leadership can make the inspiration for working in bureaucratic system so the leadership is important for the process and the structure of the organization; furthermore, it is agreed that the leader is an important component of organizational management. The organization will succeed or fail of working due to the leader. If the organization gets the leader who is intelligent and capable, he can order the followers to work or to do some activities of organization to get the achievement but if the organization gets the leader who is not intelligent and capable, he cannot order the followers to believe or to work so the leader is the person who sets the direction of organization's policy by vision and strategy. The leader has to intend to environment of the organization and the system of educational organization.

2. THE LEADERSHIP OF EDUCATIONAL INSTITUTION IN THE GLOBALIZATION

In the era of a change, the organization has to face with a change all the time and it is not a change in the same style but it is the change of characteristic of the leader of the organization or characteristic of management. The technology has

important role to management, the leader and others in the time of the change so the leadership in the globalization consists of

1. Quality of Ability

Ability is an important factor of management, supporting to achieve the management and sustainable growth. The measurement of management is a challenge for educational administration. The equipment is taken to use in institutional management for achieving the objectives of the educational management. It was very important for both public sector and private sector. The factor of success of good educational management is developing of human beings to have a good quality of body and wisdom.

2) Quality of Mind

The qualification of administrator has to control the emotion and develop mind in any factors such as 1) developing of body; having an exercise daily life, having a good food, 2) developing of emotion; making meditation, joining the recreation, relaxing and travelling, 3) developing society; joining social activity or helping social activity and 4) developing the wisdom.

3) Quality of Team Work

Team work is not occurred by itself but it was occurred by the idea of the leader because he wanted to work as a team. The characteristics of team work were 1) orientation, 2) on the same page, 3) finding the conclusion and 4) working.

4) Quality of Honesty

The honesty is the important characteristic of the leader. It takes the organizational management to achieve the success. The leader or the administrator has to be proved by the honesty. It is the good equipment to measure because the every man had greed, if the leader has honesty; he will be the leader for a long time. The leader does not keep money of the organization.

3. THE LEADERSHIP ACCORDING TO BUDDHISM

The man who is the complete leadership consisted of the seven Dhammas:

1. Knowing the principles (Dhammaññutā), whenever you are in any positions, you should know the principle, the work, the duty and the law for example the governor has to know political science principle and the rule of the state that is the law or constitutional law. Whether the community, society, organization or any sectors has to follow the principle, the rule and the law, the leader has to follow the Dhammaññutā. The leader according to the Sappurisadhamma is (Thongyoi, 1993: 8-9)

(1) Knowing the truth; knowing how the situation is.

(2) Knowing the principle; knowing how to the work and knowing how the result happening.

(3) Knowing the principle to get the result; knowing when doing this principle, and then getting that result. Knowing the principle, the work, the law was the important qualification of the good leader.

2. Knowing the purpose (Atthaññutā), knowing the purpose means having definite purpose and getting the purpose. This is the important quality. When the mind concentrates to the purpose, but if there is anything disturbing it, it will not change. Don't care of useless emotion and useless matter, to intend to only the way to purpose. The one who is the leadership should know this Sappurisadhamma (Phraratdhammanidhet (Rabeab dhitiyano), 1993 : 233)

The leader who has Atthaññutā has to know the result or purpose of working. He has to know what the purpose he does. Whenever he gets this result, he can know that it depends on that event. When the leader knows the result and purpose of this Dhamma, he can have the vision to develop the society to the prosperity.

3. Knowing oneself (Attaññutā) means knowing who you are, what position you are and how consciousness and wisdom you have, and you have to remind

yourself. The leadership is not the perfect man. He has to develop all the time. It is said that the highest purpose of the Buddhism is knowing oneself, controlling the body, speech and mind definitely. Knowing the oneself means knowing who you are, and knowing all this matter;

- (1) Knowing who one is means knowing what position you are such as knowing you are a monk, a writer, a parents, a son, a leader or a follower.
- (2) Knowing what one has means knowing the position, knowing how much the morality you have, how much the knowledge you have and how much power and money you have.

4. Knowing the moderation (Mattaññutā), knowing the sufficiency means knowing the process of doing any matter for example the governor knows how sufficient to punish and to get the tax, not depending on the need, knowing the situation so the sufficiency takes to the success (Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto) 1994 : 25-26). The sufficiency or the knowing how to be temperate for example the governor know how sufficient to use the power, punishment. The leader has to use Dhamma to govern the country and he has to know three elements of sufficiency;

- (1) Knowing the moderation of getting, it means how to get, how much to get, what for to get, if you don't know how get, it will have a problem of getting.
- (2) Knowing the moderation of receiving from others. It is suitable for you to receive the benefit.
- (3) Knowing the moderation of eating, knowing moderation of speaking, working, learning, relaxing, sleeping (Phraratdhammanidhet (Rabeab Dhitayano), 1993 : 233).

5. Knowing the proper time (Kālāññutā), knowing what time to work, what time to stop, what time to do, what time not to do, knowing the time to speed, the time to be slow, knowing the moderation of time for working that how much time

to use, knowing to use the time to be useful, never waste the time. Kālaññutā is the cause for making the person be on time, knowing the value of time, and working on time to get praising and it is the cause to take the prosperity. The person who consists of Kālaññutā is good, intelligent man.

6. Knowing the assembly (Parisaññutā), it means knowing the society, knowing the society of the world, knowing how problems the world have, especially if you want to help anybody, you have to know their problem and need, so you will help them with their need (Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto) 1998 : 26)

7. Knowing the individual (Puggalaññutā), it means knowing the individual people or different people specially the people who cooperate of working, knowing how to speak, to praise, to complain, knowing how to make them accept , knowing to use the people to suit for the work, the leader should know how to get the benefit of life.

4. CONCLUSION

The leadership of educational institution in globalization has taken place from integration with the leadership according to the western idea and the Dhamma in Buddhism. They are divided into four elements for applying to work as 1) the quality of ability, 2) the quality of mind. The administrator believes that the characteristic is the controlling the emotion peacefully, 3) the quality of team work and 4) the quality of honesty, it is the characteristic of the leader for managing the educational institution to achieve the goals of educational management. The integration of leadership's working according to the Dhamma reveals to the resolving of educational management. The obstacle of the organization is the leadership without the knowledge, ability. According to the Dhamma in Buddhism, lacking of knowledge (Avijjā) is the problem of the organization, the leadership should know the Dhamma in Buddhism for solving the problem.

The leader has to know how to make the unity of team, make the new knowledge of management. The Buddhist leadership has to take the knowledge, thought, ability and morality to work until having efficiency. The leader should use loving-kindness, the principle of praising the others, punishment as the fault. As the vision of Buddhist society believes that the man should respect to each other, live in the society peacefully and preserve the morality and follow with three Dhammas;

1. Wisdom, it means knowing as the truth, everything in the world helps each other.
2. Purity, it means the purity without greed
3. Compassion, it means sympathy for the animal and environment because the Buddhism teaches to know the compassion and to know the done favour to all human beings.

Reference

- Thongyoi Sangsinchai. Seven Sappurisadhammas, *the seven qualities of a good man*. Bangkok: Department of Religious Affairs printer. 1987.
- Bin Mutukan. *Phutthasat V.III*. Bangkok: Mahamakut Buddhist University printer. 1992.
- Phradhammakosachan (Prayura Dhammachito). *Phutthavithiborihan*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya printer. 1996.
- Phradhammabhitaka (P.A. Prayutto), Pravet Vasi, Anan Panyarachun and Sippanon Ketutat. *The leadership*. Bangkok: Matichon printer. 1998.
- Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto). *Thammanunchivit*. Bangkok: Department of Religious Affairs printer. 1994.
- Phra Ratchadhammanidhet (Rabaeb Dhitiyano). *Nithetthamma*. Bangkok: Emitrading printer. 1993.
- Office of the Education Council. *Ruamkhitruamkhianpatirupkanrianrupuriansam kantisut*. Bangkok: Phikwankrapphik printer. 2000.

TIME MANAGEMENT WITH BUDDHIST INTEGRATION

Patcharee Cheamchoy^{**} Suvin Ruksak^{**} Suchao Ploychum^{***}
Phra Srivinyaporn (Sairung Indavudho)^{****}
พัชรี แฉ่มช้อย, สุวิน รุกสัค, สุเชาว์ พลอยชุม,
พระศรีวินยาภรณ์ (สายรุ้ง อินทวุดโธ)

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the General Time Management (GTM) theory, 2) to study the Time Management in Buddhism (BTM). 3) to integrate the General Time Management theory with Time Management in Buddhism, and 4) to propose a guideline and a new body of knowledge on "Integrated Buddhist Time Management Model". The data of this qualitative research were collected from the Tipitaka, Commentaries, Buddhist literary works, related documents, in-depth interviews with 11 key - informants, and focus group discussions with 32 experts. The data were analyzed, synthesized and classified in category.

The results of the thesis were found as follows:

Time management is spending the time in accordance with activity, work and life with the plan focusing on the outcome of the task relating to happiness and achievement as the goal. Time management consists of planning, organizing, priority, proper work distributing, and learning the nature of oneself in order to

* Doctor of Philosophy Program in Buddhist Studies, Mahamakut Buddhist University

** Mahamakut Buddhist University

*** Mahamakut Buddhist University

**** Mahamakut Buddhist University

manage time more effectively. Time management in this way can cause stress and suffering in life easily.

Time management in Buddhism emphasizes the duration of time. It is moving forward without limitation and has distinction in state of existence and plane of existence, and conditions of individual desires. Time is a frame or scope set up for a particular activity or purpose. Time is not the factor used to determine the outcome of dhamma. Time management in Buddhism is both art and science in doing activities in living a life. Spending time in every step of life-long activities is the perfect time consuming, not dependent on any auspicious occasion and horoscope. Time management in Buddhism is focused on advantage, righteousness and mindfulness as the goal, not recall to the past, worry to the future, but concentrate to do best at the present.

The time management with Buddhist integration is a holistic activity management including life and awareness of reason, principle, method and system of oneself and the others as dependent factors. Knowledge as the art is focused for an achievement of advantage and life development of individual and society in an appropriate time by not wasting the time in activity process. The time management in Buddhism is based on the righteousness, justice, and approvable goodness. The time management in Buddhism is the effective management of man and work in an appropriate time with awareness and knowledge based on utilization and truth.

The body of knowledge on time management in Buddhism is the awareness of present and mindfulness in time spending based on knowledge in utilization and truth. The knowledge obtained from the study can be concluded in "MKUT Model".

Key words: Time Management, Buddhist Time Management, Buddhist Integration

1. INTRODUCTION

It was known widely timing passed on the through the life of all creatures, It seemed likely no waiting for anyone, and then completed pass on and on, including itself (Ku. Ja. (Thai) 27/190/116) the timing with none-permanence because everything always was changed in every second by natural law, including human as a part of natural law, was effect by 4 elements; birth, aged, sickness and dead finally. For this reason time in human had limited function so ones have to keep value of time constantly.

According to the value of time above mention and the thought of The Wholly Buddhist King of Thailand Somdej Phra Nyasamvara Somdet Phra Sangharaj remind to public that life is short and time is swift (Sodet Phra Nyanasamvara Somdet Phra Sanghara, 2017 : 1) so that ones must be awareness of time consuming for doing goodness and utilizes for global society with happiness in human daily life.

In addition, at the present the globalization was move quickly as fast as possible. That effect the directly to human way of life which be depress to become unhappy and work hard under the limit of time condition. As the result the researcher consider to find out the application of the Time Management in Buddhism method for implementing in order to solve the problem and develop the process of work to be successful and happy life.

2. OBJECTIVE

2.1 To study the General Time Management (GTM) theory

2.2 To study the Time Management in Buddhism (BTM)

2.3 To integrate the General Time Management theory with Time Management in Buddhism

2.4 To propose a guideline and a new body of knowledge on "Integrated Buddhist Time Management Model"

3. SCOPE OF THE RESEARCH

3.1 Content scope;

1. General Time Management (GTM): planning, organizing, priority, proper work distributing

2. Time Management in Buddhism (BTM): qualitative research were collected from the Tipitaka, Commentaries, Buddhist literary works, related documents

3.2 Population scope

1. Focus group discussions with 32 key-informants

2. In-depth interviews with 11 Buddhist experts

4. RESEARCH METHODOLOGY

4.1 The data of this qualitative research were collected from the Tipitaka, Commentaries, Buddhist literary works, related documents

4.2 In-depth interviews with 11 key-informants, and focus group discussions with 32 experts.

4.3 The data were analyzed, synthesized and classified in category.

5. THE RESULTS OF THE THESIS

5.1 General Time Management (GTM)

Reference to the definition of time management, there were several points had been made for instance indicated that the Western society committed specifically to outcome of the production, which occurred on the process of activities as priority, work provisioning etc. (Michael Roberts, 2006 : 27). Contrastly in the Eastern side, GTM application was finding into the dairy function, and a little bit increasing, with talking the job on easily operating, it was also spread the time for working inflexible basis, and talking care the housekeeping as well. It considered working and time management was compiled in the life (Kriengsak Charoenwongsak, 2000 : 3).

For conceptual Framework of GTM; According to the researcher's observation, both sides (Western-Eastern) concluded the application of GTM conceptual frame in to fine expected and supported the argument Lisa (Lisa J.Downs, 2008 : 105) and others in 5 topics 1.Planning: setting main goal and support goal with clearly and can measurement, 2. Organizing: make a list, thing to do today step by step, section by section, 3.Priority: follow by planning, the importance thing, urgent, waiting list and acting, 4. Proper working: work smart with the right attitude, finish work on time and 5.Distributing: put the man in the right job and assignment in the right way.

In addition, the result of GTM using time to control activities and work with 5 topics concerning above. So that effective of time management but this way can cause stress and suffering in life easily.

5.2 Time Management in Buddhism (BTM)

Buddhist indicated clearly that Time Management is specific to the frame of area which be created by the person. The time is depended upon individual factor that could be manipulated of specifically, time moving forward without limitation and has distinction in state of existence and plane of existence.

For the Buddhist practical, it preferred were untimely for life that lifting on task. As well The BTM in Buddhism is focused on advantage, righteousness and mindfulness as a goal as the person lived hundreds without mindfulness that be less value than live one day accordingly (Ma.Au. (Thai) 14/272/319). It was placed either on the more Fortune taller but arranged the task on priority of work which was hurry of delay on its evident (Au.dhi. (Thai) 2/156/399). All aspect was going on their evident without carelessness.

The good model of time management in Buddhism is the Buddha, He has daily routine was divided into five parts: the morning session, the afternoon session, the first watch, the middle watch, and the last watch, and he has manage his time to helping and teaching people in daily for 45 years. (Phra

Brahmagunabhorn (P. A. Payutto), 2009 : 8). The Buddha have very clearly planning and spending his time with high value to helping people understand themselves, the natural law and make their life successfully with happiness, that mean when the people working by following Buddha taught and setting very clearly planning, spending time to doing goodness, it can make time to high value, because itself doesn't have value.

However the value of BTM must be focus on mindfulness, not recall to the past, not worry to the future, but concentrate to do best at the present, example the Buddha taught the man name Malunkhayaburd (M.M.(Thai) 13/126/139). If the person feel pain by arrow who shoot him but he don't want to see a doctor immediately, he has a lot of questions: he need to know who shoot him, what it the arrow make from silver or iron, who make the arrow, which village, how long they take time to make the arrow. If the man asks many questions like that it take long time to get all the answers, that answers it not helping him reduce his pain, if he don't take the arrow out, he will dead suddenly. As the same in normal of human life: time is very short and limited, the people need to understand value of time and spending time with doing goodness immediately, don't wait, and then can make life happiness no suffering anymore. If not they will spend their time with unreasonable and then feel unhappy, can't successful anything in their life.

In additional, the result of BTM using the opportunity to make high value of time by concentrate to do all activities in the best at present on advantage, righteousness and mindfulness.

5.3 Time Management with Buddhist Integration

Both, GTM and BTM are applying base upon such Knowledge (Right or Wrong), reasonable or unreasonable the selected as function the appropriate method for the task, and timeframe with good planning activities, utilization, including considering the advantages of in advantage, truth of faith, and lead to

achieve successful result upon the target goals so that the good result occurred become of planning and more attempting. Continually, and get the happiness and pleasant.

6. THE NEW BODY OF KNOWLEDGE ON "INTEGRATED BUDDHIST TIME MANAGEMENT MODEL".

GTM method was concentrated on the theory and principal, and less of flexibility and emphasis on the result to the task, there were too much works that consuming more time, and urgently contrastly, acting, used GTM for life expectation, and be given value of life, and mindfulness.

The mindfulness is attached with the present time and support knowledge of right or wrong, good or bad including time for practicing activities while the knowledge was the advantage for both oneself and other and become the advantage of public, can utilization which was leading to achieve ultimate goal, and the truth. The Mindfulness, Knowledge, Utilization and the Truth can be call to MKUT Model

Figure 1: MKUT Model

7. THE RECOMMENDATION HOW TO USING THE MKUT MODEL

The MKUT Model is the mindfulness development method that supports the task which create knowledge and lead to implementation process, then enable to get achievement of task successfully, it creates the mindfulness permanently and provide more advantaged completely. Example: The man who suffering with his overload working, can't finish work on time, that effect: he has no time for develop or relax himself and spend time with his family. He can apply using the MKUT Model to solve the problem: Staring with set clearly planning for his life with mindfulness, then using knowledge to organizing his job description, set the priority, proper work and can distributing his task to all person concerning with the utilization, then doing consistency with happiness, because he know the value of time. Finally he can finish his working on time, can using his time for develop or relax himself and spending his time for his family, no suffering anymore.

8. RECOMMENDATION

8.1 Policy recommendation

1. The Educational institute both public and private can apply the BTM model to organize the teaching training and curriculum development
2. The department of Human Resource Development use the time table and job assignment rules and regulation for employee in order to reduce stress and suffering can use the BTM model for solve the problem
3. According the attitude of scientist dimension, the time was related to the factors that suitable of scientist, the finding it on science expects related lass to Buddhism dimension and can we applied to the innovation of human life

8.2 Research recommendation

Buddhist time management (BTM) recommended for the next research are as follow:

1. The study on potential of BTM to human life
2. To study relationship of the man life with BTM model
3. To study the BTM in term of culture relationship

References

- Kriengsak Chareonwongsak. *Time management for success*. Bangkok: Success Media. 2000.
- Lisa J. Downs. *Time Management Training*. Victor Graphics, Inc. Baltimore, Maryland.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *The Tipitaka in Thai Version belonging to Mahachulalongkornrajavidyalaya University*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Michael Roberts. *Time Management. Bangkok*. Bangkok: Thanapad Publishing Co., Ltd. 2006.
- Phra Brahmaganabhorn (P. A. Payutto). (2009). *Chronology of Buddhism in World Civilization*, Bangkok: Phlithamm Publishing Co., Ltd.
- Somdet Phra Nyanasamvara Somdet Phra Sangharaj (2017) *Life is Short and Time is Swift*, Bangkok: Mahamakuta Rajavidyalaya Foundation.

PERCEPTION IN KATHĀVATTHU

Panya Senawiang^{*} Homhuan Buarabha^{**}

ปัญญา เสนาเวียง, หอมหวล บัวระภา

ABSTRACT

The purpose of this article was to study perception in Kathāvatthu. Methodology of study began with the collection, classification, analysis, synthesizes and summarize for the purpose. The study found that the perception in Kathāvatthu is beginning to contact of aggregate, namely, if perception occurs when the internal aggregate – eye, ear, nose, tongue, body and mind-impression contact to external aggregate – visible object, sound, smell, taste, touch, and mind-objects. There is contact between internal aggregate – sense organs and external sense – the objects and sending information to consciousness and conduct to meaning. There are four perception in Kathāvatthu 1) Indriyāṇa–sense impression, 2) Manovinyāṇa–mind impression 3) Svasaṃvedanā– self- knowledge of the mind and 4) Yogic Intuition– the knowledge of ascetic yogi.

Keyword: Kathāvatthu, Perception, Indriyāṇa, Manovinyāṇa, Svasaṃvedanā, Yogic Intuition

^{*} Ph.D. Student in Eastern Philosophy and Religion, Faculty of Humanities and Social Sciences Khon Kaen University.

^{**} Asst. Prof. Dr., in Eastern Philosophy and Religion, Faculty of Humanities and Social Sciences Khon Kaen University.

1. INTRODUCTION

Perception in eastern philosophy is called Pratyakṣa (B.N.Singh, 1988: 72) and the Pratyakṣa derived from 2 word, is that, prati + akṣa. The word prati mean that ‘Connection with’ and akṣa mean the ‘each sense’ , therefore Pratyakṣa or Perception is cognition with the sense (Homhuan Buarabha. 2001: 84), namely, sensation related to the sense. The word “related to the sense” mean function of each of the sense-organs in the object such as Connection with subject and object.

Vasubandu explained Perception is knowledge arising from that very thing(HomhuanBuarabha. 2001:80) but Dignāga defines perception as that which is free from mental perception name class like and being free from preconception. (B.N. Singh.1988: 78 and Satihs Chandra Vidyabhusan. 1988: 277) Its related to Dhammakirti as perception is free from conception, which consists in joining name and kind. (Georges B.J. Dreyfus. 1997: 348) and Stcherbatsky that perception is kind of cognition which is produce by the sense or by a stimulus exercised by an object upon the sense(TH. Stcherbatsky. 2000: 148). Also perception combined intuition of ascetic yogi and intention of this research was the perception especially in Kathāvatthu.

2. OBJECTIVE AND METHODOLOGY

Objective of this research were to study the source and detail of Perception in Kathāvatthu and this research was documentary research which collected primary and secondary source, content classification, analyzed and synthesized according to the object by descriptive analysis.

3. DEFINITION

3.1 Kathāvatthu is the one of Abhidhammapitaka—Volume 37 in Theravada Buddhism.

3.2 Perception is cognition which occurred from connection of sense – perception with the object immediately and special cognition which occurred from directly mind.

3.3 Indriyāṇa is sense impression i.e. eye, ear, nose, tongue and body.

3.4 Svasaṃvedanā is self- knowledge of the mind.

3.5 Manovinyāṇa is mind impression.

3.6 Yogic Intuition is the knowledge of ascetic yogi.

4. PERCEPTION IN KATHĀVATTHU

The contents of the object are all interrelated. The content is the interaction between the parties, which represent the Theravāda clergy and the counterparts, representing the other non-Theravāda. The content of the object is divided two parts, the content and the method. The content is the main argument about ego, existence, transcendence and characteristic of Buddha etc. The method is to use reasoning in the argument, which is considered to be a logical way.

According to the analysis of the material in Kathāvatthu found the material of Kathāvatthu is two parts: the description of perception and inference. The perception is knowledge that is directly related to the knowledge of the perceived world and inference are two kind– inference for oneself or Svarathānumān and inference for the others or Parathānumān. The Parathānumān are two that the Anuloma–Parathānumān and Patiloma–Parathānumān but in this article was to study perception in Kathāvatthu.

4.1 Meaning of Perception

Perception in Kathāvatthu have at Satiputthānakathā (Abhi. 37/ 301/ 236-240) Kukkulakathā (Abhi.37/ 338/ 310-313) Sābhogātikathā (Abhi. 37/ 854/ 637) Anantarapucchayakathā (Abhi. 37/ 693/ 740) and Kanisakakathā (Abhi. 37/ 826/ 862), its means that perception by channel of the eye, ear, nose, tongue and body.

Indeed, there is word Manasikāra which is mean mind impression and Manovinyāna is channel of mind. therefore perception is knowledge by eye, ear, nose, tongue, body and mind, If perception occurs than internal sense–Cakkhu, Sota, Ghāna, Jivhā, Kāya and Mano contact to external sense–Rupa, Sadda, Gandha, Rasa, Photthabha and Dhamma.

4.2 Perception in Kathāvatthu

There are four kind of perception in Kathāvatthu as follows:

4.2.1 Indriyāna is knowledge by Indriya and this word means the sense organs - eye, ear, nose, tongue and body. For example

[826] Theravadin. Did person see a visible object by eye?

Non Theravadin. Yes.

Theravadin. Did person sound by ear... Did person smell by nose...

Did person test by tongue... Did person tangible object by body?

Non Theravadin. Yes.

[580] Theravadin. Did Chakkhāyatana appear with Chakkuvinyāna together?

Non Theravadin. It should not be said.

Theravadin. Did Chakkhāyatana appear with Chakkuvinyāna together?[repeat]

Non Theravadin. Yes.

4.2.2 Manovinyāna is knowledge after the Indriyāna, namely, this Indriyāna and external sense–fields appear with a moment and after than knowledge become Manovinyāna (Homhuan Buarabha. 2001: 128-129) which corresponds to the writing of Som Sujira(2015: 21-22) who tries to explain the 6 channel through the concept of science that "The light wave hits the eye at a speed of 300,000 kilometers per second. Light is only 1 in millionths of a second, the eye catches the image and it lasts for 1 in 10 seconds, so the eyes deceive us all the time. For instant in Kathāvatthu:

[906] Theravadin. Is not mind–object occurs in a moment?

Non Theravadin. Yes.

Theravadin. The earth, the ocean, Sineru Mountain, water, Fire, Wind and so no appear in the mind or not?

Non Theravadin. It should not be said.

Theravadin. Is not mind-object occurs in a moment?

Non Theravadin. Yes.

Theravadin. Did Chakkhāyatana appear with Chakkuvinyāna together?[repeat]

Non Theravadin. It should not be said.

[907] Non Theravadin. Did you accept Is not mind-object occurs in a moment?

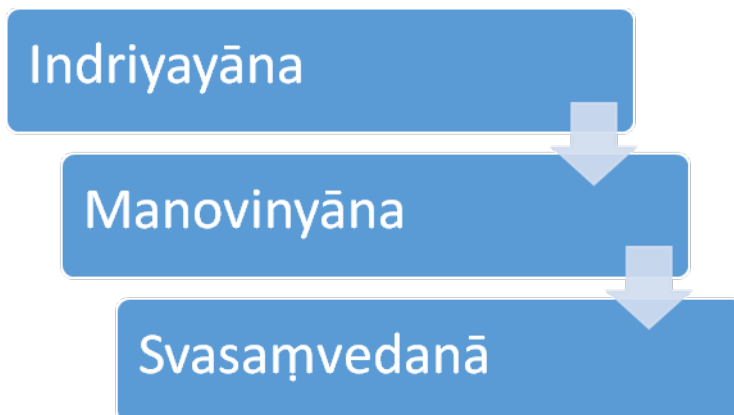
Theravadin. Yes.

Non Theravadin. Is not Dhamma eternal unchangeable?

Theravadin. It should not be said.

Non Theravadin. Therefor dhamma is in a moment.

4.2.3 Svasamvedanā is self awareness or Cetasika – the adjuncts of consciousness (Homhuan Buarabha. 2001: 131). It is postulate of Indriyayāna and Manovinyāna which in Athigihamanasikarakathā of Kathāvatthu.

4.2.4 Yogic Intuition is Knowledge manifested by meditation. It is the direct knowledge that is derived from the perseverance to achieve the ultimate goal of religion. Also yogic intuition is a mysterious knowledge of the priests. Conception of this in Kathāvatthu different from yogic intuition of Hindu, Mahayana Buddhist traditions and Zen. For example in Kathāvatthu

[418] Theravadin. Is not Vimutti deliverance?

Non Theravadin. Yes.

Theravadin. Is Vimutti deliverance or not?

Non Theravadin. It should not be said.

[816] Non Theravadin. Did not you accept that yogi pass away first absorption to the other?

Theravadin. Yes.

Non Theravadin. Did not the Buddha's state " Monks, monks in here peace of mind to pass fourth absorption", really?

Theravadin. Yes.

Non Theravadin. Therefor Yogic pass from first absorption to the other.

From the above, both non Theravadin and Theravadin accepted yogic intuition similarly but the details of the parties did not agree.

5. CONCLUSION AND SUMMARY

Perception in Kathāvatthu is the knowledge that occurs directly within the internal-sense fields, ie, the eyes, ears, nose, tongue, body and mind contact with visible object, sound, odour, taste, tangible object and mind object. There are four kind of perception in Kathāvatthu – Indriyāñā, Manovinyāñā, Svasaṃvedanā Yogic Intuition and this based on knowledge in Buddhism for Public Debate (TH.Shcerbasky. 1994: 2)

To study in Kathāvatthu found that there is an explanation of Indriyāñā, Manovinyāñā, Svasaṃvedanā, Yogic Intuition that related with the description of

perception in Buddhist Logic by Stcherbatsky. He classified as "Sense-Perception" and "Intuition". However Yogic intuition in Theravada Buddhist philosophy is special, namely, Theravada Buddhism explained the intuition in the hierarchical order of attainment – the first Absorbtion, the second Absorbtion, the thrid Absorbtion and the fourth Absorbtion.

References

- B.N. Singh. (1988). *Indian Logic*. Varanasi: Ratna Printing.
- David J. Kalupahana. (2011). *A History of Buddhist Philosophy*. Delhi: Motilal Banarsidass Publishers Private Limited.
- Georges B.J. Dreyfus. (1997). *Recognizing Reality: Dharmakirti's Philosophy and Its Tibetan Interpretation*. New York: State University Press.
- Homhuan Buarabha. (2001). *The Buddhist theories of perception(with special reference to Dharmakirtri's Nyayabindu*. (Doctoral Dissertation) Kurukshetra University.
- _____ (2006). *Logic : Theory of Knowledge in Theravada Buddhist Philosophy*. Journal of Philosophy. Khon Kaen: Khangnanadhama Publishing. 111–153.
- Mahachulalongkornrajvidyalaya *Tipitaka*. Volume 37. Bangkok: Mahachulalongkornrajvidyalaya University Press.
- Phradhammapidok.(P.A. Payutto). (2000). *Dictionary of Buddhism*. 9th ed. Bangkok: Mahachulalongkornrajvidyalaya University Press
- Satihs chandra Vidyabhusan. (1988). *A History of Indian Logic*. Delhi: Motilal Banarssidass Publishers Private Limited.
- Stcherbatsky, TH. (1994). *Buddhist Logic*. Delhi: Motilal Banarssidass Publishers Private Limited.

การจัดการความรู้ในปฏิสัมพันธ์มรรค: มิติไตรสิกขา
KNOWLEDGE MANAGEMENT IN PAṬISAMBHIDĀMAGGA:
THREEFOLD TRAINING DIMENSION

ภาคภูมิ ศรีถาวร* พระศรีวินยาภรณ์** สุเชาวน์ พลอยชุม*** จ่านอง คั่นธิก****

Pakpoom Srithaworn, Phrasrivinayaphon, Suchao Ploychum, Chamnong Kanthik

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการความรู้ในปฏิสัมพันธ์มรรค: มิติไตรสิกขา มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ 2) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขา 3) เพื่อบูรณาการการจัดการความรู้ในปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขา 4) เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการการจัดการความรู้ในปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการสร้าง การจัดการ การแบ่งปัน และการนำความรู้ไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และการจัดการความรู้ในพุทธศาสนา หมายถึง การแสวงหาความรู้ในคำสอนของพระพุทธเจ้า (พระไตรปิฎก) แล้วนำมาจัดการเผยแพร่ต่อสาธารณะ เพื่อใช้ความรู้นั้นมาแก้ไขความทุกข์জনดับทุกข์ได้ 2. ปฏิสัมพันธ์มรรค เป็นคัมภีร์ที่ว่าด้วยความรู้แตกฉานในหลักธรรมต่าง ๆ รวม 30 กถา หรือ 30 เรื่อง และปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขา เป็นการสังเคราะห์ความรู้ปฏิสัมพันธ์มรรคลงในกรอบของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา 3. บูรณาการการจัดการความรู้ในปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขา เป็นการนำแนวคิดการจัดการความรู้ SECI Model มาประยุกต์กับปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขา ทำให้ได้ผลการดำเนินการดังนี้ 1) ได้ความรู้ปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขา 2) นำความรู้ที่ได้สร้างเป็นหนังสือ และe-Document ประเภท PDF File 3) ทำให้อะไร e-Document ประเภท PDF File ได้ถูกเก็บรักษาและเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก 4) กลุ่มผู้ศึกษาปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขาได้รับความรู้และประโยชน์จากการศึกษาบนเครือข่าย

* Doctor of Philosophy Program in Buddhist Studies, Mahamakut Buddhist University

** Mahamakut Buddhist University

*** Mahamakut Buddhist University

**** Mahamakut Buddhist University

สังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก 4. องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบบูรณาการการจัดการความรู้ในปฏิสัมพันธ์ทางสังคมคือ CAPA Model

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ABSTRACT

The objectives of the thesis entitled “Knowledge Management in Paṭisambhidāmagga: Threefold Training Dimension” were as follows: 1) to study the knowledge management, 2) to study knowledge management in Paṭisambhidāmagga in the dimension of the Threefold Training, 3) to integrate the knowledge management in Paṭisambhidāmagga with the Threefold Training, and 4) to propose a guideline and new body of knowledge about the knowledge management in Paṭisambhidāmagga in the Threefold Training dimension.

The results of the study found that

1. The knowledge management means the process of creating, managing, sharing and implementing knowledge to achieve the purposes. In Buddhism, knowledge management means to search for the knowledge from the Buddha’s teachings, to manage the knowledge, and then to propagate it to the public for solving general problems until eradicating the suffering.

2. Paṭisambhidāmagga is a scripture covering analytical understanding in Dhamma composed of thirty chapters or kathā. Paṭisambhidāmagga in the Threefold Training Dimension is to synthesize the knowledge in Paṭisambhidāmagga into Tisikkhā; Sīla (morality), Samādhi (concentration) and paññā (wisdom).

3. The integration of the knowledge management in Paṭisambhidāmagga with Threefold Training dimension is to apply the concept of SECI model with knowledge in Paṭisambhidāmagga in the dimension of the Threefold Training. The outcomes are as follows; 1) to knowledge in Paṭisambhidāmagga in the Threefold Training Dimension, 2) to create a book and e-Document in PDF File, 3) to upload and propagate the e-Document on social network, and 4) the e-Document can be

ยังใช้วิธีการสืบทอดด้วยการท่องจำ จนราวพ.ศ. 433 ที่อาโลกเลณสถาน ประเทศศรีลังกา มีการทำสังคายนาขึ้นเพื่อจารึกคำสอนเป็นลายลักษณ์อักษรโดยจารึกลงในใบลาน และยังได้จารึกอรรถกถาลงไว้ด้วย จากนั้นมาได้มีการทำสังคายนาในพม่า และไทย (Sujip Panyanup. (2007)

ดังนั้นเมื่อพิจารณาเนื้อหาของคัมภีร์ปฏิสัมพันธ์ทางมรรค จะพบว่าเนื้อหาเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา มีกระจายอยู่ในหมวดธรรมต่าง ๆ กล่าวคือ 1. เรื่องศีล ปรากฏในศีลมยญาณนิตเทศ (ขุ.ป. (ไทย) 31/37/57). 2. เรื่องสมาธิ ปรากฏในสมาธิภาวนามยนิเทศ (ขุ.ป. (ไทย) 31/43/65). นอกจากนี้ยังได้อธิบายเรื่อง อานาปานสติ (ขุ.ป. (ไทย) 31/152/233). วัฏโดยพิสดาร 3. เรื่องปัญญา ปรากฏในญาณกถาว่าด้วยญาณ 73 ญาณ (ขุ.ป. (ไทย) 31/1/7). เป็นต้น ซึ่งหากนำเนื้อหา มาจัดให้อยู่ในกรอบของไตรสิกขาแล้ว จะทำให้ได้ความรู้ปฏิสัมพันธ์ทางมรรคมิติไตรสิกขาที่เหมาะสมแก่การนำไปศึกษา และปฏิบัติ เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการจัดการความรู้
- 2.2 เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ทางมรรคมิติไตรสิกขา
- 2.3 เพื่อบูรณาการการจัดการความรู้ในปฏิสัมพันธ์ทางมรรคมิติไตรสิกขา
- 2.4 เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการการจัดการความรู้ในปฏิสัมพันธ์ทางมรรคมิติไตรสิกขา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นหลัก โดยการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องแม่นยำ ผู้วิจัยเลือกการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากบุคคลซึ่งเป็น ผู้รอบรู้และมีประสบการณ์ในประเด็นที่สัมภาษณ์ เพื่อหาคำยืนยันผลการวิจัยเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามความคิดเห็น

วิธีการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

- 3.1 วิเคราะห์เอกสารแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) หลักการจัดการความรู้ตามแนวคิดเซกิโมเดล (SECI Model) ของโนนาเกและทาเกอุชิ 2) พระไตรปิฎกและอรรถกถา ได้แก่หลักไตรสิกขา และปฏิสัมพันธ์ทางมรรค

3.2 นำข้อมูลที่ได้มาจัดประเภท วิเคราะห์ ตีความ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.3 สร้างเครื่องมือและการสัมภาษณ์ ได้สร้างเครื่องมือสัมภาษณ์เป็นแบบไม่มีโครงสร้าง โดยใช้คำถามปลายเปิด ส่วนแบบสอบถามความคิดเห็นได้จัดทำขึ้น 2 ชุด คือ 1) แบบสอบถามแสดงความเห็นของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาที่มีต่อหนังสือปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขา 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ศึกษาปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขาบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊ก

3.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วนำเสนอออกมาเป็นองค์ความรู้ใหม่ (MODEL)

4. ผลการวิจัย

4.1 การจัดการความรู้ หมายถึง การสร้าง จัดระเบียบ ประมวลความคิด การกระทำตลอดจนประสบการณ์ของบุคคล เพื่อสร้างเป็นความรู้ที่เป็นลายลักษณ์อักษร และจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตให้บรรลุเป้าหมาย และผู้วิจัยพบว่าแนวคิดการจัดการความรู้ SACI Model สามารถนำมาใช้ในการจัดการความรู้ในคัมภีร์ปฏิสัมพันธ์มรรคได้ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ การสร้าง การรวบรวมความรู้ โดยการเก็บข้อมูลจากการอ่านตีความคัมภีร์และการสัมภาษณ์ อันเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงของผู้สื่อสารระหว่างกัน ระหว่างผู้วิจัยกับคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผลที่ได้รับจากขั้นตอนนี้คือ "ความรู้ปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขา" 2. การสกัดความรู้ออกจากตัวคน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ซ่อนเร้นไปเป็นความรู้ที่ชัดเจน โดยการนำข้อมูลจาก ขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำให้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้การถ่ายทอดและสามารถเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น 3. การผนวกความรู้ เป็นการนำความรู้ปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขา มาเก็บรักษาและเผยแพร่ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ 4. การผนึกความรู้ เป็นการศึกษาของผู้สนใจความรู้ปฏิสัมพันธ์มรรค โดยศึกษาจากสื่อสังคมออนไลน์ แล้วเกิดความรู้ ประสบการณ์ติดอยู่ในตัวผู้ศึกษา จากนั้นก็จะนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อไป

4.2 ปฏิสัมพันธ์มรรคมิติไตรสิกขา เป็นการศึกษาคัมภีร์ปฏิสัมพันธ์มรรค และหลักไตรสิกขา โดยพบว่า ปฏิสัมพันธ์มรรคเป็นผลงานของพระสารีบุตรอยู่ในพระสูตรต้นตปิฎก ขุททกนิกาย แบ่งเป็น 30 เรื่อง แต่ละเรื่องมุ่งแสดงทางแห่งปฏิสัมพันธ์ญาณ 4 คือ 1. อุตถปฏิสัมพันธ์ หมายความว่า ปัญญาแตกฉานในความหมายและผลที่ปรากฏของธรรมต่าง ๆ 2. ธรรมปฏิสัมพันธ์ หมายความว่า ปัญญา

แตกฉานในชื่อหรือตั้งหัวข้อธรรม และเหตุการณ์เกิดของธรรมต่าง ๆ 3. นิรุติปฏิบัติสัมภีทา หมายถึง ปัญญาแตกฉานในภาษา สามารถใช้คำพูดชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจได้ 4. ปฏิภาณปฏิบัติสัมภีทา หมายถึง ปัญญาแตกฉานในความรู้ทั้ง 3 ได้แก่ อตถปฏิบัติสัมภีทา ธรรมปฏิบัติสัมภีทา นิรุติปฏิบัติสัมภีทา เมื่อนำความรู้ในคัมภีร์มาสังเคราะห์เข้ากับหลักไตรสิกขาจึงทำให้ได้ความรู้ “ปฏิบัติสัมภีทามรรคมิติไตรสิกขา” ขึ้นโดยมีเนื้อหา 6 ประการ ดังนี้ 1. ปฏิบัติสัมภีทามรรค : ศีล (อภิสีลสิกขา) 2. ปฏิบัติสัมภีทามรรค : สมาธิ (อภิจิตตสิกขา) 3. ปฏิบัติสัมภีทามรรค : ปัญญา (อภิปญญาสิกขา) 4. การปฏิบัติไตรสิกขาให้บริบูรณ์ หมายถึง การปฏิบัติเพื่อให้ไตรสิกขาบริบูรณ์หรือเกิดมรรคสมังคี 5. ผลการปฏิบัติในไตรสิกขาที่บริบูรณ์ หมายถึง การปฏิบัติไตรสิกขาจนได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน 6. การนำหลักปฏิบัติสัมภีทาญาณไปใช้กับปฏิบัติสัมภีทามรรคมิติไตรสิกขา

4.3 บุรณาการการจัดการความรู้ในปฏิบัติสัมภีทามรรคมิติไตรสิกขา การบูรณาการการจัดการความรู้ในปฏิบัติสัมภีทามรรคมิติไตรสิกขาเกิดจากการศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้ SACI Model และปฏิบัติสัมภีทามรรคมิติไตรสิกขา แล้วบูรณาการเข้าด้วยกันมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การแลกเปลี่ยนความรู้ในปฏิบัติสัมภีทามรรคมิติไตรสิกขา เป็นการอ่านตีความคัมภีร์ปฏิบัติสัมภีทามรรค และการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยกับคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผลที่ได้รับจากขั้นตอนนี้คือ “ความรู้ปฏิบัติสัมภีทามรรคมิติไตรสิกขา” มีรายละเอียด 6 ประการดังนี้

1) ปฏิบัติสัมภีทามรรค : ศีลมีดังนี้

ความหมายของศีลมีความหมายหลายนัย ได้แก่ 1. เจตนาเป็นศีล 2. เจตสิกเป็นศีล 3. ความสำรวมเป็นศีล 4. ความไม่ล่วงเป็นศีล ชื่อว่าศีลเพราะอรรถว่าสำรวม ในความหมายของ อภิสีล หมายถึง สังวร ปาริสุทธิ ความบริสุทธิ์ด้วยความสำรวมเป็นอภิสีล ส่วนความหมายของความสำรวมในศีล วิสุทธินั้น เป็นอภิสีลสิกขา ศีลนัยของมรรค 8 ได้แก่ สัมมาวาจา สัมมาอาชีวะ สัมมากัมมันตะ เหตุที่ทำให้เกิดศีลคือ กุศลศีลที่มีกุศลจิตเป็นสมุฏฐาน ส่วนอรรถกถา สัทธรรมปกาสิณี (ขุ.ป.อ. (ไทย) 1/2/22-23). แสดงเหตุใกล้ของศีล คือ หิริและโอตตปปะ ประเภทของศีล แสดงไว้ 3 นัย ได้แก่ ศีล 2 ประการ ศีล 3 ประการ และศีล 5 ประการ ส่วนการปฏิบัติศีล เริ่มจากการละอกุศลกรรมบถ 10 จากนั้นละธรรมคู่ตรงข้าม 37 ประการ จนถึงการละกิเลสทั้งปวงด้วยอรหัตมรรค ส่วนผลการปฏิบัติของศีล จำแนกได้โดยได้ผลในปัจจุบัน คือ ความไม่เดือดร้อนของจิต เป็นต้นจนบรรลุนิพพาน หากยังไม่บรรลุนิพพานผลของศีลก็นำไปเกิดในสุคติภูมิ

2) ปฏิสัมพันธ์มารค : สมาน มีดังนี้

คำว่า สมาน มีความหมายถึง 25 นัย เช่น อรรถาภิธานเป็นอันเดียว อรรถาภิธานไม่ฟังชัน เป็นต้น คำว่า อธิจิต หมายถึง จิตตั้งอยู่ในความบริสุทธิ์ด้วยความสำรวม ย่อมไม่ถึงความฟังชัน อภิธานปาริสุทธิ ความบริสุทธิ์ คือความที่จิตไม่ฟังชัน เป็น อธิจิต ส่วนคำว่า อธิจิตตสิกขา หมายถึง ความไม่ฟังชันในจิตวิสุทธิ ส่วนนัยของมารค 8 นั้นได้แก่ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ สมานนั้นมิเหตุเกิดได้จาก 1.การคำนึงถึงเพื่อประโยชน์ 2.การมีฉันทะ 3.การมนสิการแก่ความไม่ฟังชัน และ 4.ความปรากฏเป็นธรรมชาติเดียวด้วยความสามารถสมานัตริย์ ทั้ง 4 ประการนี้เป็นเหตุให้เกิดสมานตามนัยที่ปรากฏในทริยกา ส่วนอรรถกา สัทธรรมปกาสิณี แสดงว่าเหตุใกล้ของสมาน คือ สุข (ขุ.ป.อ. (ไทย) 1/3/24). ประเภของสมาน จำแนกได้ 10 หมวด รวมมี 55 ประการ การปฏิบัติสมาน มีวิธีการปฏิบัติ 2 ประการ คือ อานาปานสติ มี 16 ขั้นตอน และการเจริญเมตตาเจโตวิมุตติมีวิธีการปฏิบัติสรุปได้ 4 ตอน 1. การแผ่เมตตาโดยไม่เจาะจง 2. การแผ่ไปโดยเจาะจง 3. การแผ่ไปสู่ทิศทั้งหลาย 4. การแผ่เมตตา เจโตวิมุตติด้วยธรรม 4 หมวด เมื่อปฏิบัติสมานได้แล้วย่อมได้ผล ดังนี้ การเจริญอานาปานสติ ย่อมทำให้กายและจิตของผู้นั้นไม่หวั่นไหว ไม่ดิ้นรน ละอุปกิเลสได้ วิตกย่อมสงบไป และเป็นบาพฐานให้เกิดปัญหาต่อไป ส่วนผลการปฏิบัติเมตตา มีอานสงส์ 11 ประการ เช่น ผู้เจริญเมตตาย่อมหลับเป็นสุข ตื่นเป็นสุข ย่อมเข้าถึงพรหมโลก เป็นต้น

3) ปฏิสัมพันธ์มารค : ปัญญา มีดังนี้

คำว่า ปัญญา อรรถาภิธานชัด ส่วนคำว่าอภิปัญญา หมายถึง การเห็นสังวรปาริสุทธิโดยชอบ ย่อมเห็นอภิธานปาริสุทธิโดยชอบ ทสนปาริสุทธิความบริสุทธิ์แห่งทสนะ เป็นอภิปัญญา และ คำว่า อภิปัญญาสิกขา หมายถึง ความเห็นในทวิวิสุทธิ ส่วนนัยของมารค 8 ได้แก่ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ เหตุที่ทำให้เกิดปัญญานั้น อรรถกา สัทธรรมปกาสิณี แสดงว่าสมานเป็นเหตุใกล้ให้เกิด (ขุ.ป.อ. (ไทย) 1/1/20). ประเภของปัญญา มี 73 ประการ แบ่งเป็นปัญญาแก่บุคคลทั่วไปมี 67 ประการ และปัญญาเฉพาะพระพุทเจ้า มี 6 ประการ การพัฒนาปัญญา พระสารีบุตรนำพระพุทพจน์มาแสดงว่าเหตุ 4 ประการนี้ ได้แก่ สปัปฐิสสังเสวะ สัทธรรมสวณะ โยนิโสมนสิการ ธรรมานุธรรมปฏิบัติ เมื่อสร้างขึ้นได้ย่อมมีปัญญาในลักษณะต่าง ๆ

4) การปฏิบัติไตรสิกขาให้บริบูรณ์ มี 2 วิธี คือ (1) การเจริญวิปัสสนามีสมณะเป็นเบื้องต้น มีแสดงใน 1. อานาปานกา 2. อินทริยกา 3. พลกา (2) การเจริญสมณะมีวิปัสสนาเป็นเบื้องต้น มีแสดงใน 1.สติปัญฐานกา 2.วิปัสสนากา 3.วิโมกขกา

เมื่อเลือกปฏิบัติวิธีใดวิธีหนึ่งจนสำเร็จแล้ว ย่อมทำให้แจ้งในสังขะ 4 ซึ่งคัมภีร์ปฏิสัมภิทามรรค แสดงไว้ในกถาต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดลึกซึ้งเป็นลำดับ เริ่มตั้งแต่วิเวกกาแสดงมรรค 8 โพชฌงค์ 7 พละ 5 อินทรีย์ 5 ที่ประกอบด้วยวิเวก 5 มรรคกถา แสดงความหมายของมรรค 8 โพชฌงค์ 7 พละ 5 อินทรีย์ 5 ศีลวิสุทธิ จิตตวิสุทธิ ทิณฺณวิสุทธิ ว่าเป็นมรรค และเมื่อมรรคสมังคิกันแล้ว ก็กระทำให้แจ้งในสังขะ ซึ่ง**สังจกถา** แสดงความหมายของอริยสังข และการแทงตลอดด้วยญาณเดียวพร้อมด้วยอาการ 4 ประการ 9 ประการ 12 ประการ 16 ประการ ส่วน**วิราคกถา** แสดงสภาวะขณะแห่งมรรค 4 และผล 4 ใน**อภิสมยกถา** แสดงความหมายของการตรัสรู้ด้วยอะไร และอย่างไร จนสุดท้ายใน**สุญญกถา** แสดงถึงความสูญของกิเลสต่าง ๆ และความสูญประเภทอนุภาทิสเสนิพพานเป็นการสูญจากกิเลสและขันธ 5 ในที่สุด

5) **ผลการปฏิบัติไตรสิกขาที่บริบูรณ์** เป็นการเข้าถึงโลกุตระ เป็นการข้ามพ้นโลก ได้แก่ พระอริยบุคคลในพุทธศาสนา ในที่นี้ได้จำแนกเนื้อหา 2 ส่วน คือ (1) ผลการบรรลุเป็นพระอริยบุคคล ใน**ทิวฏฐิกถาและวิปาสกถา** มีเนื้อหาสรุปว่า พระโสดาบัน ละทิณฺณได้ทุกประเภท แต่ยังละ วิปาสาได้ไม่หมด ส่วนพระอนาคามีละวิปาสาเพิ่มได้ 2 อย่าง คือ 1. สัญญาวิปาสา ความสำคัญผิดว่ารูปเป็นของงาม 2. จิตตวิปาสา ความคิดผิดว่ารูปเป็นของงาม ส่วนพระอรหันต์ละวิปาสาได้หมด (2) ผลการได้ตรัสรู้เป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า ในกถาต่าง ๆ แสดงว่าพระพุทเจ้ามีความสามารถเฉพาะ คือ แสดงธรรมจักร มีพระญาณเฉพาะ 6 ประการ มีตถาคตพละ 10 และแสดงปาฏิหารย์ 3

6) การนำหลักปฏิสัมภิทญาณไปใช้กับปฏิสัมภิทามรรคมติไตรสิกขา

เมื่อได้ศึกษาปฏิสัมภิทามรรคมติไตรสิกขาในหัวข้อที่ 1 – 5 มาแล้วแต่จะอย่างไรที่จะมีความรู้ในปฏิสัมภิทามรรคมติไตรสิกขาได้อย่างแตกฉาน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้นำหลักปฏิสัมภิทา 4 มาอธิบายความให้เห็นว่าจะนำไปใช้ได้อย่างไร แม้ว่าปฏิสัมภิทา 4 จะเป็นญาณของพระอริยบุคคล แต่ก็อาจนำหลักเกณฑ์มาใช้พัฒนาตนเองได้เบื้องต้นนี้ ขอทำความเข้าใจหลักปฏิสัมภิทา 4 ก่อน แล้วจึงแสดงวิธีนำไปใช้ มีรายละเอียดต่อไปนี้

ญาณกถา ปฏิสัมภิทญาณนิเทศ แสดงว่า “ปัญญาในอรรถต่าง ๆ ชื่อว่าอรรถปฏิสัมภิทญาณ (รู้ความหมาย,รู้ผล) ปัญญาในธรรมต่าง ๆ ชื่อว่าธัมมปฏิสัมภิทญาณ (รู้ชื่อ,รู้เหตุ) ปัญญาใน นิรุตต่าง ๆ ชื่อว่านิรุตติปฏิสัมภิทญาณ (รู้ในภาษาคือปัญญาทั้ง 2 ข้างต้น) ปัญญาใน ปฏิภาณต่าง ๆ ชื่อว่าปฏิสัมภิทญาณ (รู้ในปัญญาทั้ง 3 ข้างต้น) (ขุ.ป. (ไทย) 31/76/127).

เมื่อรู้ในหลักปฏิสัมภิทา 4 แล้วก็นำหลักปฏิสัมภิทามรรคมติไตรสิกขา มาปรับใช้ ผู้เขียนสรุปได้ดังนี้

(1) **การปฏิบัติในศีล** เมื่อรู้ว่า ศีล เป็นธรรมอย่างหนึ่ง มีอรรถว่า สำรวม มีเหตุเกิดขึ้นได้ เพราะมีหิริและโอตตัปปะ ผลของการมีศีล ทำให้เป็นผู้มีกาย วาจา ใจ สะอาด การรู้แบบนี้ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถตรวจสอบกับตนเองได้ว่า ในขณะที่มีศีล มีการสังวรติดอยู่หรือไม่ ถ้าไม่มีจะสร้างได้อย่างไร หรือถ้ามีแล้วศีลนั้น ตอนนี้มีลักษณะที่ขาด ทะลุ ต่าง พร้อย หรือไม่ก็สามารถปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

(2) **การปฏิบัติในสมาธิ** เมื่อรู้ว่า สมาธิ เป็นธรรมอย่างหนึ่ง มีอรรถว่าไม่ฟุ้งซ่าน เหตุให้เกิดสมาธิ คือ สุข ผลของการมีสมาธิ คือ จิตมีความไม่หวั่นไหว ทำให้เกิดปัญญา การรู้แบบนี้ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถตรวจสอบกับตนเองได้ว่า ในขณะที่มีจิตเป็นสมาธิอยู่หรือไม่ ถ้าไม่มีจะพัฒนาได้อย่างไร เพราะบางครั้งการทำสมาธิ คนทั่วไปนั้นคิดว่าเป็นการนั่งขัดสมาธิอยู่นิ่ง ๆ ตลอดการนั่ง แต่ถ้านั่งแล้วจิตเกิดความฟุ้งซ่านตลอด สมาธิก็ไม่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นผู้ปฏิบัติมีความรู้ที่ดีแล้ว ก็ย่อมรู้ว่าสมาธิ คือ ความไม่ฟุ้งซ่านในจิตก็สามารถตรวจสอบจิตของตนเองได้ว่ามีสมาธิหรือไม่ แม้ตอนเจริญสมถกรรมฐานสามารถนำไปใช้ได้อีกกล่าวคือ เมื่อเจริญกุสณ กิรคัพท รู้ความหมาย วิธีการเจริญกุสณ รู้ผลที่ได้จากการเจริญกุสณ รู้พยัญชนะของกุสณแต่ละประเภท เช่น บริกรรมว่า นีล แปลว่า สีเขียว ก็รู้ได้ถูกต้อง การรู้ย่อบรรณในสมาธินี้ ก็อาศัยหลักปฏิสัมภิทา 4 นี้

(3) **การปฏิบัติในปัญญา** เมื่อรู้ว่าปัญญา เป็นธรรมอย่างหนึ่ง มีอรรถว่าทราบชัด เหตุที่ทำให้เกิดปัญญา คือ สมาธิ ผลของการมีปัญญา คือ มีความหายหลง การรู้แบบนี้จึงเข้าใจได้ว่าปัญญาของพุทธศาสนาคืออะไร ส่วนการพัฒนาปัญญาผู้เขียนขอยกตัวอย่างการเจริญสติปัฏฐาน 4 ใน **สติปัฏฐานกถา ปฏิสัมภิทามรรค** (ขุ.ป. (ไทย) 31/34/592). โดยนำหลักปฏิสัมภิทา 4 มาปรับใช้ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาหัวข้อหรือศัพท์ เช่น “เป็นผู้พิจารณาเห็นกายในกายอยู่อย่างไร” คือ (รู้ธรรมปฏิสัมภิทา)

3.2 ศึกษาความหมายของหัวข้อ หรือศัพท์ เช่น “เป็นผู้พิจารณาเห็นกายในกายอยู่อย่างไร”(รู้ธรรมปฏิสัมภิทาญาณ) หมายถึง พิจารณาเห็นกองธาตุดิน ย่อมพิจารณาเห็นกองธาตุดินโดยความเป็นของไม่เที่ยง ไม่พิจารณาเห็นโดยความเป็นของเที่ยงพิจารณาเห็นโดยความเป็นทุกข์ ไม่พิจารณาเห็นโดยความเป็นสุข พิจารณาเห็นโดยความเป็นอนัตตา ไม่พิจารณาเห็นโดยความเป็นอัตตา ย่อมเบื่อหน่าย ไม่ยินดี ย่อมคลายกำหนด ไม่กำหนด ย่อมดับ ไม่ให้เกิด ย่อมสละคืน ไม่ถือมั่น เมื่อพิจารณาเห็นโดยความเป็นของไม่เที่ยง ย่อมละนิจจสัญญาได้ เมื่อพิจารณาเห็นโดยความเป็นทุกข์ย่อมละสุขสัญญาได้ เมื่อพิจารณาเห็นโดยความเป็นอนัตตา ย่อมละอัตตสัญญาได้ เมื่อเบื่อหน่าย ย่อมละความยินดีได้ เมื่อคลายกำหนด ย่อมละความกำหนดได้ เมื่อดับ ย่อมละสมุทัยได้ เมื่อ

สละคิณยอมละความยึดถือได้ วิกุฬุพิจารณาเห็นกายโดยอาการ 7 นี้ กายปรากฏ ไม่ใช่สติ สติปรากฏด้วย เป็นตัวสติด้วยวิกุฬุยอมพิจารณาเห็นกายนั้นด้วยสติและญาณนั้น เพราะเหตุนี้ ท่านจึงเรียกการพิจารณาเห็นกายในกายว่า สติปัฏฐานภาวนา (ส่วนกองอาโปธาตุ กองเตโชธาตุ กองวาโยธาตุ กองผม กองขน กองผิว กองหนัง กองเนื้อ กองเอ็น กองกระดูก กองเยื่อในกระดูก 11 ประการนี้รวมอยู่ในกายนำมาพิจารณาได้)

3.3 นำความรู้จากข้อ 3.1 และ 3.2 มาใช้สวดสาธยายเพื่อให้ตนเองเกิดความรู้สึกคล่องแคล่วเมื่อเวลานำไปปฏิบัติ หรือมีผู้สอบถามก็สามารถตอบได้ถูกต้องไม่สับสน เพราะเข้าใจพยัญชนะและอรรถ (รู้ปริตติบัญญัติสัมภิตาญาณ) เช่น เมื่อพิจารณากายในกาย ก็รู้ว่าพิจารณากายอยู่ ไม่ใช่พิจารณาเวทนา จิต ธรรม เพราะเนื่องจากได้รู้ชื่อและความหมายในสติปัฏฐานทั้ง 4 ดีแล้วจะไม่พิจารณาผิดสภาวะ ต่อไปก็นำไปใช้ปฏิบัติให้เกิดมรรค ผล

3.4 นำความรู้จากข้อ 3.1 3.2 และ 3.3 มาใช้พัฒนาจิตให้มีปัญญารุ่งเรือง (รู้ปริตติบัญญัติสัมภิตาญาณ) เช่น ก่อนจะภาวนาสติปัฏฐาน 4 ให้สำรวจตนเองว่ามีความรู้เหล่านี้หรือไม่ คือ 1.“รู้คำว่ากายในกาย” 2.“รู้ความหมายของกายในกาย” 3.“รู้อรรถและพยัญชนะของคำว่ากายในกาย” เมื่อรู้ว่ามีความรู้ในสามประการข้างต้น ย่อมใช้สติตามพิจารณากายในกายได้ถูกต้องกำหนดอาการของกายในกายได้ทั้ง 7 ประการ กำหนดผล 7 ประการที่ได้

4.4 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

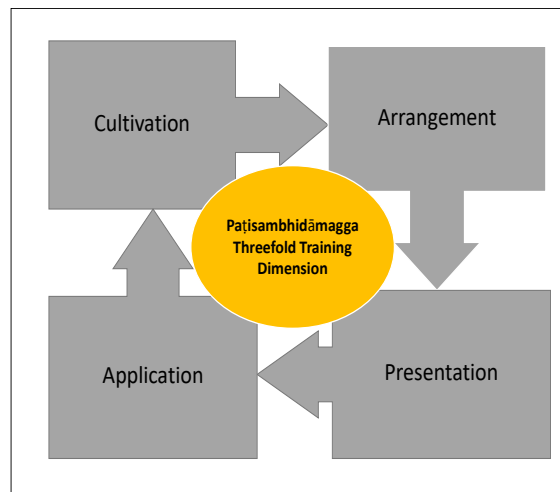
ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยการวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางการจัดการความรู้ แนวคิดเกี่ยวปฏิสัมพันธ์ทางมรรคมิติไตรสิกขา จากนั้นได้นำมาบูรณาการเนื้อหาแล้วสอบถามความคิดเห็นกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา และการจัดการความรู้ รวมจำนวน 9 ท่าน แล้วผู้วิจัยจึงสังเคราะห์ความรู้ที่ได้ออกมาเป็นรูปแบบบูรณาการการจัดการความรู้ในปฏิสัมพันธ์ทางมรรคมิติไตรสิกขาโดยเรียกว่า CAPA Model มีความหมายดังนี้

C = Cultivation of Paṭisambhidāmagga Threefold Training Dimension หมายถึง การสร้างความรู้ปฏิสัมพันธ์ทางมรรคมิติไตรสิกขาขึ้น เป็นขั้นตอนแรกของการจัดการความรู้ เมื่อสร้างความรู้ปฏิสัมพันธ์ทางมรรคมิติไตรสิกขาขึ้นแล้ว จึงส่งต่อมายังขั้นตอนที่ 2

A = Arrangement of Paṭisambhidāmagga Threefold Training Dimension หมายถึง การจัดความรู้ปฏิสัมพันธ์ทางมรรคมิติไตรสิกขาให้อยู่ในรูปแบบหนังสือและe-Document ประเภทไฟล์ PDF เป็นขั้นตอนที่ 2 ที่ทำให้ความรู้ปฏิสัมพันธ์ทางมรรคมิติไตรสิกขาปรากฏเป็นรูปธรรมขึ้นแล้ว จึงส่งต่อมายังขั้นตอนที่ 3

P = Presentation of Paṭisambhidāmagga Threefold Training Dimension หมายถึง การนำเสนอความรู้ปฏิสัมภิทามรรคมิติไตรสิกขาบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก เป็นขั้นตอนที่ 3 ที่เก็บรักษาความรู้และนำความรู้ปฏิสัมภิทามรรคมิติไตรสิกขาออกเผยแผ่สู่สาธารณะ แล้วจึงส่งต่อมายังขั้นตอนที่ 4

A = Application of Paṭisambhidāmagga Threefold Training Dimension หมายถึง การใช้ความรู้ปฏิสัมภิทามรรคมิติไตรสิกขา เป็นขั้นตอนที่ 4 ที่ทำให้ความรู้ปฏิสัมภิทามรรคมิติไตรสิกขาได้เกิดขึ้นกับตัวผู้ศึกษาและนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่องวนไป

รูปแบบบูรณาการ “การจัดการความรู้ในปฏิสัมภิทามรรคมิติไตรสิกขา”

5. บทสรุป

การจัดการความรู้ปฏิสัมภิทามรรคมิติไตรสิกขา เป็นการวิจัยที่เน้นเรื่องการพัฒนาความรู้ เพื่อพัฒนาชีวิตมนุษย์ตามหลักพุทธศาสนา โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ 1. ศึกษาแนวคิดการจัดการความรู้โดยใช้แนวคิด SACI Model ที่ประกอบด้วยการสร้าง การจัดการ การเผยแผ่ และการใช้ความรู้ 2. ศึกษาปฏิสัมภิทามรรคมิติไตรสิกขา จากนั้นนำความรู้ที่ได้มาบูรณาการกัน จนได้เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการความรู้ในพุทธศาสนาได้ ทั้งในด้านคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาที่มีอยู่เป็นจำนวนมากที่ยังเป็นอักษรโบราณ ให้สามารถนำความรู้อันมีคุณค่าเหล่านั้นมาจัดการความรู้ให้ปรากฏสู่สาธารณะชน หรือแม้แต่ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลที่มีความรู้ความสามารถสูงในทางพระพุทธศาสนาก็สามารถนำมาสร้างความรู้ขึ้น แล้วจัดเก็บอย่างเป็นระบบ

นำไปเผยแพร่ ผู้สังคมให้กว้างขวาง ก็จะทำให้ความรู้ของพระพุทธศาสนายังยืนสืบต่อไปยังอนุชนรุ่นหลังได้

References

- Chutharat Sarawanawong. (2012). *"Unit 2 Conceptual Theory of Knowledge Management" in the Knowledge Management Module*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Sathianphong Wannapok. (2012). *Description of the Tripitaka*. 7. Bangkok: Thammasat.
- Sujip Panyanup. (2007). *The Tipitaka edition for the public*. 17. Bangkok: Mahamakut Buddhist College.

**รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน
ของวัดในจังหวัดสิงห์บุรี**
**A MODEL OF VIRTUAL MORALITY PROMOTION FOR THE YOUTH
OF BUDDHIST TEMPLES IN SINGBURI PROVINCE**

พระครูโสภิตสัทธาธรรม* พระอุดมสิทธินายก** สุรพล สุยะพรหม***
Phrakhrusopitsatthadham, Phraudomsittinayok, Surapon Suyaprom

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัดในจังหวัดสิงห์บุรี 2) ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ในจังหวัดสิงห์บุรีและ 3) นำเสนอรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ในจังหวัดสิงห์บุรี

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการบันทึกเสียง วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบคำถามสนทนากลุ่มเฉพาะ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงสำรวจ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 183 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

*** Master of Arts Program in Buddhist Studies Department of Buddhist Studies
Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya
University.

** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkorn-
rajavidyalaya University.

*** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkorn-
rajavidyalaya University.

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัดในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า จุดแข็ง มี 2 ข้อ คือ 1.1 สถานศึกษามีเพียงพอ 1.2 เด็กได้รับการศึกษาที่เหมาะสม จุดอ่อน มี 3 ข้อ คือ 2.1 เยาวชนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม 2.2 พบเด็กกลุ่มเสี่ยง อาทิเช่น ติดเกมส์ ดิทยาเสพติด และตั้งครร์ก่อนวันอันครว โอกาส มี 1 ข้อคือ 3.1 พ่อแม่มีเวลาอบรมลูก และอุปสรรค มี 1 ข้อ คือ 4.1 การใช้สื่อออนไลน์ในทางไม่สร้างสรรค์

2. แนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ในจังหวัดสิงห์บุรี ประกอบด้วยวิธีการ 5 ส่วน คือ 1) ด้านหลักสูตร ต้องพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมที่วัดดำเนินการอยู่ให้ดีขึ้น คือ ค่ายคุณธรรมจริยธรรม เช่น ค่ายวัยใส ค่ายวัยรุ่น ค่ายพักค้างแรม เป็นต้น 2) ด้านผู้เข้าอบรม กลุ่มเป้าหมาย คือ เยาวชนแต่ละรุ่นควรมีจำนวนไม่มากและ ไม่น้อยเกินไป 3) ด้านวิทยากร วิทยากรต้องผ่านการอบรมการจัดกิจกรรมอบรมค่ายคุณธรรม มีประสบการณ์ที่มีความเชี่ยวชาญในกิจกรรมด้านต่าง ๆ 4) ด้านการจัดการ ต้องพัฒนาสถานที่ เช่น หอพัก ห้องน้ำ บริเวณรอบนอก ความสะอาด และความปลอดภัย เป็นต้น) ด้านงบประมาณ จัดทำงบประมาณค่าย ที่แสดงให้เห็นถึงที่มาของเงิน เพื่อดำเนินงานค่ายและจัดทำรายละเอียดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จัดทำระบบบัญชีและการเงินในค่ายพร้อมทั้งจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องด้านการเงิน เพื่อวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้เพียงพอ

3. รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ในจังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่ 1. ด้านความขยันการปลูกฝังนิสัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมีความเพียร ความพยายาม ขยัน หมั่นประกอบ หมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อด ทน 2. ด้านความประหยัดนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในวิถีชีวิตการกระทำทั้งหลายต้องเกิดจากจิตสำนึกหรือความตระหนักในคุณและโทษที่มีต่อตนเองและส่วนรวมจนเกิดสำนึกรับผิดชอบ ซึ่งเป็นรากฐานของจิตใจเป็นปัจจัยภายในที่ต้องการอาศัยการ บ่มเพาะอย่างต่อเนื่อง 3. ด้านความซื่อสัตย์ การปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะควบคุมความประพฤติของตนเอง ขณะอยู่กับผู้อื่น 4. ด้านความมีวินัยความมีวินัยในการแสดงความเคารพความมีวินัยในการรักษาความสะอาดความมีวินัยในการรักษาความเป็นระเบียบ 5. ด้านความสุขภาพปลูกฝังให้เด็กมีความตั้งใจจริงในการปรับปรุงพัฒนาการพูดของตนเอง 6. ด้านความสะอาดการดูแลรักษาร่างกายและของใช้ให้สะอาด รักษาฟันให้แข็งแรงและแปรงฟันทุกวันอย่างถูกต้อง ล้างมือให้สะอาดก่อนกินอาหารและหลังการขับถ่าย กินอาหารสุก สะอาด ปราศจากสารอันตราย และหลีกเลี่ยงอาหารรสจัด สีสุนัข ดิบหรือ สุรา สารเสพติด 7. ด้านความสามัคคี มอบหมายงานให้เด็กได้ทำงานเป็นกลุ่ม เริ่มจากการทำงานเป็นคู่ 8. ด้านความมีน้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล ให้ความรักแก่ผู้อื่น และให้ความร่วมมือ

ช่วยเหลืออย่างสุดความสามารถด้วยความจริงใจที่มี ก็ย่อมเป็นที่รัก ที่ต้องการ เป็นคนมีคุณค่าต่อสังคม และเป็นที่ชื่นชมของผู้อื่นเสมอ

คำสำคัญ : รูปแบบ, การส่งเสริม, คุณธรรมจริยธรรม, เยาวชน

ABSTRACT

The Objectives of this research were: 1. To study the general context of virtual morality promotion for the youth of Buddhist temples in Singburi Province, 2. To study the way to a model of virtual morality promotion for the youth of Buddhist temples in Singburi Province and 3. To propose a model to virtual morality promotion for the youth of Buddhist temples in Singburi Province.

Methodology was the mixed methods Research: The qualitative research collected data from 24 key informants with structured-in-depth-interview scripts, and from 9 participants in focus group discussion. Data from both methods were analyzed by descriptive interpretation. The quantitative research collected data from samples with questionnaires the researcher collected data by himself and analyzed data with sociological analysis program with frequencies, percentiles, mean and standard deviation.

Findings were as follows:

1. General context of virtual morality promotion for the young in Sinburi Province were: Strength; 1.1 Educational institutes were enough available, 1.2 The youths had enough opportunities for education. Weakness; 2.1 Children had inappropriate behaviors, 2.2 There were risk groups of children; games addict, narcotic addict, 2.3 pregnancy before appropriate time. Opportunity; 3.1 parents had time to nurture their children, Threat; 4.1 social media or on line media were sending not so creative contents.

2. Guidelines for virtual morality promotion for the youth of Buddhist temples in Singburi Province 1) The curriculum must develop a moral and ethical curriculum that is better measured in ethical and moral camps, such as youth camps, youth camps, camps, etc. 2) Participants The target audience is young people. Not too small. 3) Speakers, lecturers must be trained in moral training

camp. Experienced in various activities. 4) Management. To develop a place such as a dormitory, a toilet, an outer space, cleanliness and security, etc.). Budgeting budgeting camps that demonstrate the origin of money. To work in the camp and prepare details of expenses, prepare the accounting and finance system in the camp and prepare the relevant documents. Organize a financial stakeholder meeting To plan enough budget.

3. Models for virtual morality promotion for the youth of Buddhist temples in Singburi Province: 1) diligence, nourishing diligent habits in working with effort, strength, energy and patience, 2) economy, applying the Sufficiency Economy Philosophy in daily life. All actions arise from consciences knowing good and bad, harmful to oneself and others. Good foundation of minds depended on long and continuous nourishment. 3) honesty, honesty nourishing helped children to know how to control oneself while being with others, 4) disciplines, disciplines to pay respect, discipline keep and abide by the rules and regulations, 5) politeness, training children to be eager to improve themselves in speech and manner, 6) cleanliness, keeping body and clothes clean and neat, keep teeth cleaned and brushing teeth regularly and correctly, washing hands before meals and after toileting, eating cooked, clean food without dangerous substances, avoiding spicy and colorful food, avoiding cigarette, liquor and narcotics, 8) hospitality, helping, sharing, loving others, cooperative, and helping with full force and sincerity, then children would loved, wanted. Worthy and admirable in societies.

Keywords: A Model, Virtual Morality, Promotion , Youth

1. บทนำ

สภาพสังคมไทยได้เปลี่ยนไปจากสังคมเอื้อเฟื้อ มีคุณธรรม มีเมตตาธรรมตามหลักธรรมของศาสนา ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมข่าวสาร พร้อมทั้งอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาทำให้เกิดความเจริญทางด้านวัตถุโดยเฉพาะเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ภาวะทางเศรษฐกิจ ค่าครองชีพสูงขึ้น และความสับสนทางการเมือง ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยซึ่งแต่เดิมเคยอยู่กันอย่างเรียบง่าย ทามหาภิณฑลตามสบาย มีความสุขกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมมีน้ำใจไมตรีเกื้อกูลพึ่งพากัน ปัจจุบันคนไทยต้องแก่งแย่งแข่งขันกันทามหาภิณฑล และแสวงหาโอกาสเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตน คนในเมืองใหญ่ อยู่กันอย่างแออัด สภาพชีวิตที่สับสนวุ่นวาย ซึ่งก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรม ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม สุขภาพกายสุขภาพจิต ต่างมีความเห็นแก่ตัว เอารอดเอาเปรียบ ฉกฉวยโอกาสโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น ขาดความรับผิดชอบ ศีลธรรมอันดีงามหมดไป สังคมจึงขาดความสงบสุข เกิดปัญหามากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาแหล่งอบายมุข และปัญหาเยาวชน จึงก่อให้เกิดปัญหาสังคมไม่มีวันสิ้นสุด

ปัญหาของเยาวชน คือ สถานศึกษามีไม่เพียงพอ เด็กไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสม เยาวชนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม อาทิเช่น ติดเกมส์ ติดยาเสพติด และตั้งครมก่อนวันอันควร โอกาส พ่อแม่มีเวลาอบรมลูก และการใช้สื่อออนไลน์ในทางไม่สร้างสรรค์

ดังนั้นจึงควรศึกษารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับเยาวชนที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนหรือเยาวชนทั่วไป ควรได้รับการปลูกฝังด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเน้นความมีคุณธรรมจริยธรรม ให้เกิดขึ้นอย่างดีมีคุณภาพกับเยาวชนด้วยการศึกษารูปแบบนี้จึงมีความมุ่งหมายที่จะวิจัยรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพและมีคุณธรรมจริยธรรม บูรณาการที่เหมาะสม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในจังหวัดสิงห์บุรี
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัดในจังหวัดสิงห์บุรี
- 2.3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ในจังหวัดสิงห์บุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการบันทึกเสียง วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบคำถามสนทนากลุ่มเฉพาะ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการบันทึกเสียง วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงสำรวจ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 183 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ผลการวิจัย

4.1 สภาพปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนในจังหวัดสิงห์บุรี

จุดแข็ง มี 2 ข้อ คือ 1.1 สถานศึกษามีเพียงพอ 1.2 เด็กได้รับการศึกษาที่เหมาะสม จุดอ่อน มี 3 ข้อ คือ 2.1 เยาวชนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม 2.2 พบเด็กกลุ่มเสี่ยง อาทิเช่น ติดเกมส์ ติดยาเสพติด และตั้งครร์ก่อนวันอันควร โอกาส มี 1 ข้อคือ 3.1 พ่อแม่มีเวลาอบรมลูก และอุปสรรค มี 1 ข้อ คือ 4.1 การใช้สื่อออนไลน์ในทางไม่สร้างสรรค์

4.2 แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัดในจังหวัดสิงห์บุรี

ประกอบด้วยวิธีการ 5 ส่วน คือ

1) ด้านหลักสูตร ต้องพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมที่วัดดำเนินการอยู่ให้ดีขึ้น คือ ค่ายคุณธรรมจริยธรรม เช่น ค่ายวัยใส ค่ายวัยรุ่น ค่ายพักค้างแรม เป็นต้น และต้องพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมที่วัดดำเนินการอยู่อีกรูปแบบหนึ่ง คือ การปฏิบัติวัปปัสสนากรรมฐาน เช่น วัดอัมพวันของหลวงพ่ोजริญ เป็นต้น ทั้งสองหลักสูตรให้โดดเด่นและเป็นรูปธรรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางศาสนา

2) ด้านผู้เข้าอบรม กลุ่มเป้าหมาย คือ เยาวชนแต่ละรุ่นควรมีจำนวนไม่มากและ ไม่น้อยเกินไป เนื่องจากมีการลงทุนที่สูงมาก ทั้งเรื่องวิทยากร สถานที่ สื่ออุปกรณ์ อาหาร เสื้อผ้า ฯลฯ การดูแลใกล้ชิดกับเยาวชนมากที่สุด การจัดกิจกรรมย่อย ในกรณีแบ่งฐานจะได้ไม่น่าเบื่อ รวมทั้งความสะดวกเรื่องการจัดที่พัก สถานที่ อบรมทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย และเรื่องอาหารที่เป็นเรื่องสำคัญของการจัด โครงการฯ

3) ด้านวิทยากร วิทยากรต้องผ่านการอบรมการจัดกิจกรรมอบรมค่ายคุณธรรม มีประสบการณ์ที่มีความเชี่ยวชาญในกิจกรรมด้านต่าง ๆ และต้องพัฒนาบทบาทตนเองใน 4 ด้าน คือ 1. ด้านพิธีการและกระบวนการจัดค่าย 3. ด้านหลักการเดินจงกรม-นั่งสมาธิ 3. ด้านองค์ความรู้

ภาพรวม 4. ด้านกิจกรรม ที่จัดในแต่ละกิจกรรม สามารถจัดได้เป็นลำดับ ขั้นตอน ทั้งนี้อาจมีวิทยากรเฉพาะด้าน วิทยากรพิเศษ และ พี่เลี้ยงร่วมด้วย

4) ด้านการจัดการ ต้องพัฒนาสถานที่ เช่น หอพัก ห้องน้ำ บริเวณรอบนอก ความสะอาด และความปลอดภัย เป็นต้น จัดทำป้ายบอกทางเป็นระยะ และพัฒนาด้านอุปกรณ์ เช่น จัดหาเต็นท์ให้เพียงพอ กับสมาชิก ที่มาเข้าค่ายและควรมีจัดระบบเพื่อการแก้ปัญหา จัดระบบรักษาความปลอดภัย จัดระบบช่วยแก้ปัญหาบุคลากร ระบบจัดการเพื่อช่วยแก้ปัญหาการจัดกิจกรรม เป็นต้น

5) ด้านงบประมาณ จัดทำงบประมาณค่าย ที่แสดง ให้เห็นถึงที่มาของเงิน เพื่อดำเนินงานค่ายและจัดทำรายละเอียดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จัดทำระบบบัญชีและการเงินในค่ายพร้อมทั้งจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง จัดประชุมผู้เกี่ยวข้องด้านการเงิน เพื่อวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้เพียงพอ

4.3 รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ในจังหวัดสิงห์บุรี มี 8 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ด้านความขยัน รูปแบบการส่งเสริมกิจกรรมของวัดมีลักษณะของการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความขยันหมั่นเพียร กิจกรรมที่นำมาใช้ในการส่งเสริมการอบรม เป็นการจัดให้เด็กได้มีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมทำความสะอาดวัด การทำความสะอาดสถานที่ฝึกอบรม ประกอบการบรรยายหัวข้อหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เยาวชน

รูปแบบที่ 2 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ด้านความประหยัด การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควรพอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ผู้ที่มีความประหยัด ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายที่ รู้จักฐานะการเงินของตนคิดก่อนใช้คิดก่อนซื้อ

รูปแบบที่ 3 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ด้านความซื่อสัตย์ ประพฤติตรงไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช้เล่ห์กล คดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม

รูปแบบที่ 4 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ด้านความมีวินัย ยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคมผู้มีวินัย ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศ

รูปแบบที่ 5 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ด้านความสะอาด ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่อนคลาย เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็นผู้ที่มีความสะอาด ผักผ่อนจิตใจมีให้ชุ่มฉ่ำ จึงมีความแจ่มใสอยู่เสมอ

5. อภิปรายผล

รูปแบบที่ 1 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ด้านความขยัน รูปแบบการส่งเสริมกิจกรรมของวัดมีลักษณะของการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความขยันหมั่นเพียร กิจกรรมที่นำมาใช้ในการส่งเสริมการอบรม เป็นการจัดให้เด็กได้มีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมทำความสะอาดวัด การทำความสะอาดสถานที่ฝึกอบรม ประกอบการบรรยายหัวข้อ หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เยาวชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Maha Kritsada kittiSophano Sae Lee (2014) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาของพระธรรมวิทยากร” ผลการวิจัยพบว่า พระธรรมวิทยากรมีบทบาท สำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญ 9 ด้าน คือ 1. ด้านการ ให้คำปรึกษา 2. ด้านการสนทนาธรรม 3. ด้านการอบรมเยาวชน 4. ด้านการจัดกิจกรรมทาง 5. ด้านการร่วมกับสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการ 6. ด้านการจัดทำทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 7. ด้านการพัฒนาเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน 8. ด้านการจัดค่ายคุณธรรม 9. ด้านการประเมินผลกลุ่มเป้าหมายร่วมกับสถานศึกษา และมีการนำเอาหลักธรรมในทาง พระพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขา หลักอริยสัจ 4 หลักอิทธิบาท 4 และหลักภavana 4 มาใช้ในการ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้วย

รูปแบบที่ 2 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ด้านความประหยัด การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควรพอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ผู้ที่มีความประหยัด ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายที่ รู้จักฐานะการเงินของ ตนคิดก่อนใช้คิดก่อนซื้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ PhraWisithSutthipattthada (2010) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธของหมู่บ้านจักสาน : กรณีศึกษากลุ่มจักสาน อำเภอนันทนิคม จังหวัดชลบุรี” ผลการศึกษาพบว่าความสำคัญในการนำหลักธรรมคำสอนทาง พระพุทธศาสนามาบูรณาการเพื่อให้เกิดผลต่อกลุ่มอาชีพจักสานและพุทธศาสนิกชนทั่วไป ซึ่งทำให้ เกิดมิติของการเผยแผ่หลักคำสอนต่อบุคคลในสังคมและชุมชน ที่ช่วยส่งเสริมให้เข้าถึงหลักธรรมได้ โดยง่าย โดยเฉพาะการสอนเรื่องหลักธรรมที่ภูมิคุ้มกันภัยประโยชน์ 4 และ/หรือหลักของความ พอเพียงเป็นเรื่องที่คนทั่วไปมักตกอยู่ในความประมาทในการดำเนินชีวิต แต่ในโปรแกรมการกระทำ

สาเหตุ ได้จัดชุดกิจกรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ได้ผลเชิงประจักษ์และมีความสมบูรณ์ในกิจกรรมทุกชุด ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนเพิ่มขึ้น หลังเข้าร่วมกิจกรรมในระดับมาก

รูปแบบที่ 3 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ด้านความซื่อสัตย์ ประพฤติตรงไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดภัยจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Anak Kongkhunthod (2014) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัญหาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ ตามแนวความคิดของท่านพุทธทาสในจังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า ในการวางแผนงาน / โครงการเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาจริยธรรม ด้านเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ด้านเป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ ด้านเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทย

รูปแบบที่ 4 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ด้านความมีวินัย ยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคมผู้มีวินัย ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Veerachan Ananteser (2014) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัดไทย” ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนโดยใช้หลักธรรมที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน ของวัดได้แก่ หลักเบญจศีล อริยสัจ 4 มรรค พรหมวิหาร 4 เป็นต้น

รูปแบบที่ 5 การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน ของวัด ด้านความสะอาด ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็นผู้ที่มีความสะอาด ผิวกายจิตใจมีให้ชุ่มฉ่ำ จึงมีความแจ่มใสอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Maha Kritsada kittiSophano Sae Lee (2014) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาของพระธรรมวิทยากร” ผลการวิจัยพบว่า พระธรรมวิทยากรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา โดยมีบทบาทสำคัญ 9 ด้าน คือ 1. ด้านการให้คำปรึกษา 2. ด้านการสนทนาธรรม 3. ด้านการอบรมเยาวชน 4. ด้านการจัดกิจกรรมทาง 5. ด้านการร่วมกับสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการ 6. ด้านการจัดทำทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม 7. ด้านการพัฒนาเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน 8. ด้านการจัดค่ายคุณธรรม 9. ด้านการประเมินผลกลุ่มเป้าหมายร่วมกับสถานศึกษา และมีการนำเอาหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขา หลักอริยสัจ 4 หลักอิทธิบาท 4 และหลักภavana 4 มาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) วางนโยบายในการวางแผน การจัดองค์กรการจัดกิจกรรม การจัดงบประมาณ การประสานงานและการประเมินผลเพื่อให้มีคุณธรรมที่พึงประสงค์ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ การข่มใจ ความอดทน การเสียสละ ความรับผิดชอบ ความมีสติสัมปชัญญะ ความขยันหมั่นเพียร ความมีวินัย การประหยัด ความกตัญญู ความสามัคคี ความพอเพียงในการดำเนินงานมีปัจจัยเงื่อนไขในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

2) ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัว สื่อมวลชน องค์กรชุมชน มูลนิธิและเครือข่ายประชาสังคม และ องค์กรภาครัฐกระบวนกรในการปลูกฝังคุณธรรม ได้แก่ การอบรมสั่งสอน การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาการเสริมสร้างประสบการณ์ การสร้างภูมิคุ้มกันและการสร้างเครือข่าย การส่งเสริมคุณธรรมโดยการเป็นแบบอย่างที่ดี การสร้างระบบสื่อสาร การมีสื่อส่งเสริมคุณธรรม และ การมีส่วนร่วมส่งเสริมคุณธรรม

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ควรมีกิจกรรมในการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างนักเรียนต่างระดับชั้นเรียนกัน เพื่อเสริมสร้างทัศนคติ เชาวน์ปัญญา เชาวน์อารมณ์ ร่วมกันรวมทั้งเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่เรียนด้วยกัน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นไปในทางบวกเช่นเดียวกัน

2) ผู้ปกครองควรให้การดูแล เลี้ยงดู ให้ความรักความอบอุ่น การเอาใจใส่ให้ความยุติธรรมและยอมรับนับถือในความสามารถของนักเรียน เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น คอยแนะนำและช่วยเหลือเมื่อจำเป็น วิธีการอบรมเลี้ยงดูเช่นนี้จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูง และช่วยป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยให้ข้อปฏิบัติที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กนักเรียนพัฒนา

6.3 ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบนักศึกษาอายุต่างกันมีความ คิดเห็นต่อการเสริมสร้างคุณธรรมและ จริยธรรมที่แตกต่างกัน รวมทั้ง ชั้นเรียน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้าง คุณธรรมและจริยธรรมต่างกัน และสภาพ ครอบครัวต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมต่างกัน สภาพแวดล้อมทางสังคมต่างกันมีความ คิดเห็นต่อการเสริมสร้างคุณธรรมและ จริยธรรมต่างกัน นอกจากนี้ อาชีพและรายได้ ของผู้ปกครองต่างกันมีความ คิดเห็นของ นักศึกษาต่อปัจจัยการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมที่แตกต่างกัน และค่าใช้จ่ายต่อเดือน ของนักศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นต่อปัจจัยการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ต่างกัน

2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ พฤติกรรมเชิงคุณธรรมและจริยธรรมโดยใช้ เครื่องมือวัดประเมินในรูปแบบอื่นๆ เช่น แบบสอบถามสถานการณ์และแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาว่าผลสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

References

- Anaak Kongkhunthod. (2010). *A Study of Ethical Issues of Secondary and Professional Secondary School Students." The concept of Buddhist monks in Surat Thani.* (Research Report). Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phra Maha Kritsada kittiSophano Sae Lee. (2014). *The Model of Promoting the Moral Ethics in the School of Dhamma Instructor.* (Doctor of thesis) Buddhist management. Bachelor's Degree: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phra Wisith Sutthipatthada. (2010). *The Development of Buddhist Ethics of Basketry Village: A Case Study of the Basketry Group."* Phanat Nikhom District Chonburi province. (Research Report). Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Veerachan Ananteser. (2014). *The Strategy for Ethical Development for the Youth of Wat Thai.* (Doctor of thesis) Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Yannapat Yodkheaw. (2011). *The relationship between exposure Knowledge and attitude towards the ASEAN community of Dharma Speakers* (Research Report) Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University.

การบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร
THE MANAGEMENT OF THE RELIGIOUS STUDIES IN PALI OF SANGHA
ADMINISTRATOR IN PHICHIT PROVINCE

พระมหาวิโรจน์ วิโรจโน* พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกโร)** พระมหาสุนันท์ สุนนโท***

Phramaha Wiroj Virochano, Phraudomsitthinayok (Kumphol Kunangkar),

Phramaha Sunan Sunando

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร

ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการสำรวจกลุ่มตัวอย่างได้แก่พระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร จำนวน 361 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.974 เป็นทั้งคำถามปลายเปิดและปลายปิด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน

* Master of Arts Program in Buddhist Studies Department of Buddhist Studies
Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya
University

** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkorn
rajavidyalaya University

*** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkorn
rajavidyalaya University

เบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t-test และ F-test และงานวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์กับ
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1) พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.587) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการวัดและการประเมินผล มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.367) รองลงมา ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.603) และด้านหลักสูตรมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.620) และน้อยที่สุด ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.654) ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตรโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ พรรชา วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม วุฒิการศึกษาสามัญพบว่าพระสงฆ์ที่มี อายุ พรรชา วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม วุฒิการศึกษาสามัญ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร แตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร พบว่า 1) เนื้อหาสาระ และภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยากโดยเฉพาะเนื้อหาสาระในแผนกบาลีเน้นการจำและการแปลมากกว่าความเข้าใจ ขาดการประยุกต์ใช้ ไม่เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน 2) การจัดเวลาเรียนยังไม่เป็นระบบ ไม่แน่นอน มีเวลาเรียนน้อยเกินไป จึงไม่สามารถทำความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง 3) เน้นการท่องจำ และการแปล ไม่ค่อยมีการประยุกต์ใช้และขาดการคิดวิเคราะห์และขาดสื่อที่การเรียนการสอนที่ทันสมัย ข้อเสนอแนะควรนำอิทธิบาท 4 คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ, คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา 1) ควรให้มีการปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาให้น่าสนใจและง่ายขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียนมากขึ้น และควรเน้นการท่องจำในส่วนที่ต้องใช้เฉพาะหรือที่สำคัญเพื่อให้นักเรียนเกิดความอยากเรียนมากขึ้นและไม่ต่อต้านการเรียน 2) ควรให้มีการวางแผนในการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับยุคสมัย ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และมีแผนปฏิบัติการประจำปี 3) ควรมีการประชุมวางแผนชี้แจงให้ครูผู้สอนเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้นคือง่ายไปหายาก

คำสำคัญ : การบริหารการจัดการ, ศาสนศึกษา, พระสังฆาธิการ

ABSTRACT

Objectives of Research Articles were to: 1. study general management context of Religious Studies, Pali division, of Sangha Administrators, in Pichit Province, 2. compare sanghs' opinion levels toward the management of Religious Studies, Pali section of administrative monks in Pichit Province by personal factors and 3. study problems, obstacles and proposal of the management of Religious Studies, Pali section, of administrative monks in Pichit Province.

Methodology was the mixed methods: The quantitative research collected data from a sample of 361 monks in Pichit Province with open and closed ended questionnaires with reliability value at 0.974, anazed data was descriptive statistics: frequency, percentile, mean and standard deviation and hypothesis test with t-test and F-fest. The qualitative research collected data from 10 key informants by in-depth-interviewing, analyzed data by descriptive interpretation.

Findings were as follows:

1. Sanghas'opinions toward the management of Religious Studies, Pali section in Pichit Province by overall were at the high level ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.587) and opinions toward all aspects of management were also at high level; measurement and evaluation were at highest level with the mean at ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.367), secondly, learning and teaching activities were at ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.603), curriculum was at ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.620) and the lowest aspect was the learning and teaching activities management was at ($\bar{X} = 3.99$, S.D.=0.654 respectively.

2. Opinion comparison classified by personal data; age, ordained years, educational level, Dahhamma degree, Pali degree and regular education level was that; monks with different age, ordained years Dhamma and Pali education levels and regular education levels had different opinions toward the management of Religious Studies, Pali section at the significant level at 0.05 accepting the set hypothesis.

3. Problems and obstacles of the management of Religious Studies, Pali Section of administrative monks in Pichit Province were that: 1) the content of

curriculum were too old, the language used in the Pali text was difficult to understand, the study method emphasized memory and translation rather than comprehension, lacked of application, not suitable for learners; maturity, 2) study time table was not systematic and consistent, the study session was limited, not enough time to absorb the content of subject profoundly, 3) learning emphasized memory and translation, there was not new technique application and analysis and lacking modern teaching aids. As for the recommendation was as follows: Itthipatha 4 path of accomplishment; basis for (Passion) (Diligence) (Mind or Consciousness) (Investigation). 1) there should be improvement of the curriculum, adding more interesting contents and making it easier so that learners would be eager to learn and memory and learning by heart should be emphasized only the necessary parts or the part that needed to be used at the specific purpose so that learners would be more eager to learn, not to be reluctant to learn. 2) there should be a short and long plan for curriculum improvement so that the curriculum would be up to date and yearly operation plan and 3) there should be a meeting plan for teacher orientation to understand and implement the curriculum wisely so that learners would comprehend the content from simplicity to high level content.

Keywords: Management, Religious Studies, Sangha

1. บทนำ

การศึกษาของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน เป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่2) พ.ศ.2535 กฎระเบียบคำสั่ง และข้อบังคับของคณะกรรมการมหาเถรสมาคมคณะสงฆ์กระทรวงศึกษาธิการ และกรมศาสนา โดยมีกรรมการมหาเถรสมาคมองค์สูงสุดของคณะสงฆ์สภาการศึกษาของคณะสงฆ์คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์คณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ของมหาเถรสมาคม พ.ศ.2540 แม่กองบาลีสนามหลวง เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบลและเจ้าอาวาสเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารตามลำดับ ในปัจจุบันการศึกษาที่คณะสงฆ์จัดให้พระภิกษุสามเณร ได้ศึกษามีอยู่ 4 ประเภท คือ 1) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม

2) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนบาลี 3) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ 4) การศึกษาระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง (Department of Religion, 1992 : 9)

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีมี สภาพปัญหาและอุปสรรคดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระ และภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก โดยเฉพาะเนื้อหาสาระในแผนกบาลี การจัดการเรียนการสอนยังไม่เป็นระบบ ใช้วิธีการเรียนการสอนเน้นการท่องจำ และการแปลไม่ค่อยมีการประยุกต์ใช้และขาดการวิเคราะห์ 2) ด้านกระบวนการเรียนการสอน ครูผู้สอนไม่มีเพียงพอ มักใช้ระบบการศึกษาแบบพี่สอนน้อง ครูขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ขาดประสบการณ์ ไม่สามารถประยุกต์ใช้กับสภาพจริงได้ 3) ด้านการวัดและการประเมินผล เกณฑ์การวัดและการประเมินผล มักวัดความจำมากกว่าความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ให้มีเกณฑ์มาตรฐาน และเกณฑ์แน่นอน ในผลงานวิจัยนี้ยังได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีไว้ดังนี้ คือ หน่วยงานรับผิดชอบควรจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนส่งเสริมจัดทำและพัฒนาสื่อที่น่าสนใจ และใช้อย่างแพร่หลาย และควรมีการทดสอบความยากง่าย ของข้อสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ให้ครอบคลุมทุกด้าน (นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม และวลัยพร ศิริภิรมย์, 2545, น. 15)

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา “การบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตร” เพราะ ในทศวรรษหน้าคณะสงฆ์จะเกิดวิกฤติการขาดแคลนผู้เข้ามาบวชเรียนและให้ความสำคัญของการศึกษาแผนกบาลีนี้ ซึ่งเป็นผลร้ายต่อพระพุทธศาสนาเพราะจะขาดศาสนทายาทสืบทอดพระพุทธศาสนา และขาดผู้เรียนและผู้ศึกษาภาษาบาลี ซึ่งเป็นภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธพจน์ เพราะเป็นกุญแจไขสู่พระไตรปิฎกด้วยเหตุผล และความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาในเรื่องนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงใน 5 ด้าน เพื่อให้การจัดการศึกษาด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น โดยมีความเชื่อเบื้องต้นว่า การจัดการศึกษาการเรียนการสอนประเภทนี้ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุและสามเณร ให้เข้าใจหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเรื่องนี้ เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน ด้านศาสนศึกษาแผนกบาล จังหวัดพิจิตร อันจะทำให้นักเรียนได้รับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและดำรงอยู่ตลอดไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของ

พระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed - Method Research) โดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

3.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ พระสงฆ์ในพื้นที่ปกครองคณะสงฆ์ ในจังหวัดพิจิตร โดยมีกลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มตัวอย่าง/ประชากร ทั้งสิ้น 12 อำเภอ ซึ่งมีพระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่จำนวน 3,702 รูป (สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดพิจิตร, 2560)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 ชุด ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกลับคือด้วยตนเอง และการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความงานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตร เพื่อสร้างเครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยเสนอขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะสังคมศาสตร์ สาขาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อแจ้งต่อเจ้าคณะจังหวัดเพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างภายในจังหวัดและขอสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามรายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะสังคมศาสตร์ สาขาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พร้อมทั้งแบบสอบถามไปแจกให้กับประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างกลับคืนด้วยตนเอง

3.5 วิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนา “การบริหารจัดการด้านศาสนาศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร” สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบ “การบริหารจัดการด้านศาสนาศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดพิจิตร” โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยการจัดระบบเนื้อหาตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย แล้วทำการแปลผลเป็นความเรียง

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและรายงานผลการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-25 ปี จำนวน 156 รูป คิดเป็นร้อยละ 43.21 ผู้มีพรพรรษา 1 - 5 ปี จำนวน 159 รูป คิดเป็นร้อยละ 44.0 จบนักธรรมชั้นเอก จำนวน 153 รูป คิดเป็นร้อยละ 42.38 ผู้ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 79.22 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 152 รูป คิดเป็นร้อยละ 42.11

4.2 ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตร

พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.587) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวัดและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลง ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน และ ตามลำดับ

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตรโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าพระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตรทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกัน

2) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตรโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตรทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกัน

3) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มี

ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตรโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตรทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกัน

4) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตรโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตรทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกัน

5) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตรโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตรทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกัน

5. อภิปรายผล

5.1 ด้านหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตร อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.620) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Phra Maha Sarapong Manun (2008) ที่ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี : กรณีศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอดงพิกุล จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรการเตรียมหลักสูตรก่อนใช้ และการประเมินการเรียนการสอนอย่างดี

5.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตร อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.654) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Maha Sarapong Manun (2008) ที่ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัด

การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี : กรณีศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี วัดตากฟ้า อำเภอดงตาล จังหวัดนครสวรรค์ มาจากด้านกระบวนการเรียนการสอน 1) ผู้บริหารโรงเรียนมอบงานตามถนัดตรวจสอบงานประชุมแนะนำครู จัดหางบประมาณอาคารสถานที่ อุปกรณ์เพียงพอ และแก้ปัญหารวดเร็ว 2) ครูเตรียมเนื้อหาที่เหมาะสมใช้สื่อในการเรียนการสอนดี มีรายงานผลและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

5.3 ด้านสื่อการเรียนการสอนผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการใน จังหวัดพิจิตร อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.625) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrupalatphaithun methodo (Maha Boon) (2014) ที่ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนต่อการเรียนการสอน จะต้องมีการวางแผนในการจัดเตรียม อุปกรณ์ สถานที่ สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย

5.4 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.603) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramahaamnath Pawatthano. (2014) ที่ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาแบบแผนการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม” ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบันนี้ พระสังฆาธิการได้ดำเนินการพัฒนาแบบที่เกี่ยวกับการจัดการเพื่อการพัฒนาที่เหมาะสมกับการศึกษาพระปริยัติธรรมให้มีการสอดคล้องตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ตลอดจนถึงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสำนักเรียนเพื่อส่งเสริมการสร้างทรัพยากรบุคคลคือพระภิกษุสามเณรผู้เป็นศาสนทายาทสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาในอนาคต

5.5 ด้านการวัดและประเมินผลผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการด้านศาสนศึกษาแผนกบาลีของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.626) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Maha Theerasuk Thammasaro (Aphrodite) (2557) ที่ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี : กรณีศึกษาสำนักเรียน วัดโมลีโลกยาราม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ทุกด้านควรมีการวัดผลและประเมินผล สำนักเรียนควรประเมินผู้เรียนหลาย ๆ ด้าน เช่น ความรู้ ความประพฤติเป็นสิ่งสำคัญและควรมีเวลาเตรียมตัวเพื่อวัดผลประจำเดือนอย่างน้อยเกินไป

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ด้านหลักสูตร ควรให้มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนและเนื้อหาให้มีความน่าสนใจเพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียนมากขึ้น และควรให้มีการวางแผนในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้เหมาะกับยุคสมัย ควรมีการประชุมวางแผนชี้แจงให้ครูผู้สอนเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดให้มีครูผู้สอนอย่างพอเพียงและได้คุณภาพในแต่ละชั้นเรียน และควรสร้างแรงจูงใจด้วยการให้รางวัลแก่ผู้เรียน เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้เรียนและควรนำผลการสอบประจำปี มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงวางแผนการเรียนการสอนในปีต่อไป

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรพัฒนาคุณภาพบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้สื่อที่สร้างสรรค์เข้ากับยุคสมัยใหม่ และควรมีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้สอนจะได้แนะนำผู้เรียนให้มีความเข้าใจในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้นและเพื่อแสวงหาความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมได้จากห้องสมุดและสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ

4) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และควรมีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำ และตรวจงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น การบ้าน และงานกลุ่ม และควรมีการจัดกิจกรรมจัดกลุ่มห้องแบบเรียนบาลีไวยากรณ์และนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนในแต่ละระดับความเข้าใจที่ไม่เท่ากัน

5) ด้านการวัดผลและประเมินผล ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการวัดผลและประเมินผลของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงานว่ามีข้อดี ข้อเสีย ในด้านใดบ้างแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และควรให้มีการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณและอุปกรณ์การเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

6.2 ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรจะศึกษาเรื่องมีการการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษา แผนกบาลีของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 4

2) ควรจะศึกษาเรื่องการบริหารจัดการด้านศาสนศึกษา แผนกธรรมของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์อื่น ๆ

3) ควรศึกษาการบริหารจัดการวัดที่มีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี โดยรวมคณะสงฆ์ในเขตปกครองอื่นๆ เพื่อศึกษาความเหมือนและความแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้อย่างไร

4) ควรศึกษา ปัญหา อุปสรรค การเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 4 ในสำนักเรียนต่างๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลอย่างถี่ถ้วนในส่วนของปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้นเพื่อจะได้แก้ปัญหานั้นที่ถูกจุดต่อไป

References

- Department of Religion, Ministry of Education. (2003). *The history of Buddhism in Ratanakosin 200 years*. Bangkok: Author: Sathian.
- Ministry of Education. (1998). *The Development of Buddhist Pali Canonical Education*. Bangkok: Department of Religious Affairs.
- Phra Maha Vajnavirudee (2004). *Pali Education History of the Thai Buddhist Sangha in Siam*. Bangkok: Printing Workshops.
- Phra Thep Pariyat Suthi (Voravit Cogakarm) (2002). *The monks and the religious*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Prayer for the palliative merit (Mahayana). (2016). *The development of the Pali Canon Buddhist Ecclesiastical Management Efficiency in Monastic Discipline Region 14* (Doctor of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Phra Maha Theera Sukumarro (Panchai). (2014). *Pali Canonical Study: Case Study Wat Phra Mahathat Bangkok Yai Bangkok* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Mahasarapong Manun (2008) . *Factors Affecting Success in Prajadhipok School A case study of the Buddhist Scripture School, Bali Temple, Takiab district, Tak Province, Nakhon Sawan province* (Master of Thesis). Graduate School: Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
- Phramahaamnat Pawatthano. (2014). *The development of Buddhist education* (Doctor of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

เทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย
จังหวัดสระบุรี

BUDDHIST METHODS FOR BUDDHISM PROPAGATION OF MONKS
IN KAENG KHOI DISTRICT, SARABURI PROVINCE

พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมาลอ (คงเมือง)* พระมหาสุนันท์ สุนนโท**

พระปลัดระพิน พุทธิสารโ***

Phra-athikan Surasak Sukhumalo (Khongmuang) Phramaha Sunan Sunando,
Phrapalad Raphin Buddhiso

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.982 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี จำนวน 235 รูป วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าเอฟ (f-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบมีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญ

* Master of Arts Program in Buddhist Management, Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachula
longkornrajavidyalaya University

น้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูป ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือและวิเคราะห์พรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า สัมผัสสังขาร สมุทเตชนา และสันตัสสนา อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวม พบว่า พระสงฆ์ที่มี อายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม และวุฒิทางการศึกษาสามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ได้แก่ พระสงฆ์มีประสบการณ์ด้านการใช้กลยุทธ์เทคนิคต่างๆในการเทศนายังไม่ดีพอ เนื่องจากพื้นฐานในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของแต่ละบุคคลนั้นต่างกัน บางรูปมาจากนักวิชาการจะถนัดในหลักธรรม บางรูปมาจากสำนักวิปัสสนาจะถนัดในพระอภิธรรม ความรู้ความสามารถจึงต่างกัน การแสดงเทศนาจึงมีแนวทางต่างกันไปด้วย การชี้แนะแนวทางให้ผู้ฟังนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติตามยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื้อหาในการเทศนาขัดกับอุปนิสัยหรือวัยของผู้ฟัง หรือนำเรื่องทางการเมืองมาสอดแทรก การอ่านคัมภีร์ไม่ชัดเจน ใช้วาจาความไม่เหมาะสมกับเพศและวัย ข้อเสนอแนะ คือ ควรฝึกหัดกลยุทธ์และเทคนิคต่างเพื่อทำให้การแสดงธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หมั่นศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอนให้แตกฉานมีความรู้และสามารถนำไปเทศนาได้ มีวิธีการเทศน์การปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นตัวอย่างให้นำไปประพฤติปฏิบัติตาม

คำสำคัญ: เทศนาวิธี, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the Buddhist methods for Buddhism propagation of monks in Kaeng Khoi district, Saraburi province. 2) to compare the opinions of monks to the Buddhist methods for Buddhism propagation of monks in Kaeng Khoi district, Saraburi province classified by personal factors and 3) to present the problems, obstacles and suggestions about the Buddhist methods for Buddhism propagation of monks in Kaeng Khoi district, Saraburi province. This research was the mixed methods research between the quantitative research that the tool for data collection was used the questionnaires that created by researcher with reliance as 0.982. The sample was the 235 monks in Kaeng Khoi district, Saraburi province. The research findings analysis was used by the ready computer program of social sciences. The statistics used the frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.) and tested hypothesis from the person data of respondents of questionnaires such as gender, age, level of education careers, and income, F-test, One Way ANOVA. Least Significant Difference: LSD and the qualitative research through in depth interview from 7 key informants structured interview and the data analysis was used by interviewing as the tool and then analyzed the data through the descriptive analysis technique.

The findings of the research were as follows:

1. The monks had the opinions was at moderation level with mean and standard deviation scale at ($\bar{X}$ =3.42, S.D.=0.628), when considered in each aspect found that it was at the moderation level in all aspects as follows : *Sampahamsanā* aspect or to make fresh and happy heart to get an advantage ($\bar{X}$ =3.48, S.D.=0.567), *Samādapana* aspect or to persuade to practice ($\bar{X}$ =3.42, S.D.=0.703), *Samuttejana* aspect or to motivate for brave for working hard ($\bar{X}$ =3.41, S.D.=0.688), *Sandassanā* aspect or clearly teaching ($\bar{X}$ =3.39), S.D.=0.710) respectively.

2. The fangs opinions comparison of the monks to Buddhist methods for Buddhism propagation of monks in Kaeng Khoi district, Saraburi province classified by personal factors in overall found that the monks who had the differences of age, ordination year, Dhamma education qualification, had the opinions to the Buddhist methods for Buddhism propagation of monks in Kaeng Khoi district, Saraburi province differently. It accepted the hypothesis with significantly statistics at 0.05. But the monks who had the differences of personal factors like Pali education qualification and general education qualification, had the opinions to province differently as significantly statistics at 0.05 indifferently. It rejected the hypothesis.

3. Problems, obstacles, and suggestions for the development of the method on how to propagate the Buddhist monks in Kaeng Khoi. Saraburi Province.

3.1 *Sandassanā* aspect. The main explanation of Pali is un-clear and can make confusion to the audiences; The Speaker lacked the technical strategies for Public Speaking (preaching). The suggestion was to study the principles of reading, translating, and expanding the Pali texts. To be correct. Should practice the strategies and techniques to make the fair is effective.

3.2 *Samādapāṇā* aspect. The Speaker doesn't has the right way to convince the audieances. The suggestion is that there should be a way to preach good deeds, to be follow the doctrine and good example to the follower.

3.3 *Samuttejanā* aspect. The content of the Buddhist is out of time or not and the content is not concise, understandable. The suggestion is that content should be streamlined to the present and compact, easy to understand. There should be a way preach in ways that allow the audiences to ask what they do not understand.

3.4 *Sampahamsanā* aspect. The Speech is unsuitable to the age of the audiences. Or bring political issues to criticism. The Bible is not easy to read. The suggestion is to use content in the Buddhist to suit the age of the audiences and

not bring the political commentary without the positive ideas. The preacher must focus to punctuation of messages in Pali too.

Keywords: The sermon methods, Buddhism propagation

1. บทนำ

ปัจจุบันโลกของเราได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีการสื่อสารไร้พรมแดน ข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเป็นอย่างมาก ความเจริญทางด้านวัตถุ ทำให้คนตกอยู่ในอำนาจของวัตถุ สภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อสภาพจิตใจให้โน้มเอียงไปในทางที่ต้องการความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น มีความดิ้นรนขวนขวายค้นหาในสิ่งที่ตนพอใจ ต่อสู้กับสิ่งยากเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ฉะนั้นเราจึงควรทราบถึงปัญหาในการเผยแผ่พุทธธรรม เพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป สำหรับประเด็นที่สำคัญ คือ

1. การเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนายังไม่มีประสิทธิภาพพอ เนื่องจากพระภิกษุ สามเณร หรือผู้นำทางศาสนา ยังขาดความรู้และทักษะที่เพียงพอในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ขาดสื่อการสอนที่น่าสนใจ ภาษาที่ใช้ไม่เป็นที่เข้าใจสำหรับประชาชน อีกทั้งยังขาดแคลนพระภิกษุ สามเณรผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ปัญหาและอุปสรรคด้านวิธีการหรือกลวิธีการเผยแผ่ธรรมะ เช่น ไม่มีการกำหนดหัวข้อธรรมะที่เหมาะสมกับผู้ฟัง นอกจากนี้พระสงฆ์ไม่ได้มีการฝึก การผลิต และการใช้สื่อดิจิทัลบูรณาการกัน รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่จึงมุ่งใช้สื่อบุคคลเป็นหลัก ทำให้การเผยแผ่ธรรมะกระทำได้ในเขตจำกัด (Mental Development Plan, 2015:17) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สำคัญ ๆ เกิดขึ้นหลายองค์กรด้วยกัน องค์กรการเผยแผ่ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ก็เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่เป็นกำลังสำคัญในการผลิตนักเทศน์ที่มีความรู้และความสามารถเพื่องานเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์กรเผยแผ่วัดประยุรวงศาวาส ได้รับการยกย่องว่าเป็นสำนักที่มีชื่อเสียงในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เปิดให้มีการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาการเทศนาแก่พระภิกษุ สามเณร โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ๆ เช่น เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ภิกษุ สามเณร มีความกระตือรือร้นและเห็นความสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ จนสามารถนำเอาหลักการและวิธีการเทศน์ไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมบุคลากรของ

คณะสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีปริมาณและคุณภาพเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นจุดกำเนิดให้เกิดการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

จากข้อความเบื้องต้น ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องนี้ จึงได้เขียนงานวิจัยเกี่ยวกับเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี พร้อมทั้งเทคนิคและวิธีการเผยแผ่ธรรมะในแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบัน รวมถึงเคล็ดลับการนำเสนอเนื้อหาสาระพุทธธรรมต่อพุทธบริษัทตามสถานที่ต่าง ๆ ให้เกิดความน่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระภิกษุ สามเณร รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พุทธศาสนาทั่วประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการเผยแผ่พุทธธรรม และได้เทคนิควิธีการโน้มน้าวใจแก่พุทธบริษัทให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมได้ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ในเบื้องหน้า และประโยชน์อย่างยิ่งคือพระนิพพาน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปของเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “เทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูป

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสงฆ์ที่อยู่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี จำนวน 565 รูป กลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์จาก 16 ตำบล จำนวน 565 รูป โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 (Suwari Siripokapirom. 2003.น 129-130) เพื่อศึกษาเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ใน 4 ด้าน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้เขียนงานวิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ขึ้นไปและหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.982 และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้เขียนงานวิจัยสร้างและพัฒนาเพื่อกำหนดประเด็นข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสัมภาษณ์นั้น ผู้เขียนงานวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการจดบันทึกและบันทึกเทป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้เขียนวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

1. นำแบบสอบถามจำนวน ๒๓๕ ชุด โดยประชากรที่เป็นพระสงฆ์ที่สังกัดเขตการปกครองคณะสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บคืน

2. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากพระสงฆ์แต่ละวัดในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ทั้งหมดโดยอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ จำนวน ๒๓๕ ชุด คิดเป็นแบบสอบถามที่ได้รับคืนร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

ข. เชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นั้น ผู้เขียนวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งบันทึกการสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกและบันทึกเทป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้เขียนวิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจำแนกเป็นประเด็นสำคัญ วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท และทำการสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “เทคนิควิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี” สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 74 รูป คิดเป็นร้อยละ 31.5 มีพรรษา 21 - 25 พรรษา จำนวน 61 รูป คิดเป็นร้อยละ 26.0 มีวุฒิการศึกษานักธรรมตรี จำนวน 78 รูป คิดเป็นร้อยละ 33.2 ไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จำนวน 191 รูป คิดเป็นร้อยละ 81.3 และมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 201 รูป คิดเป็นร้อยละ 85.5

4.2 ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อเทคนิควิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี พบว่า โดยภาพรวมใน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า ด้านสัมพันธสนา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสมาธิปนา ด้านสมุตเตชนาและที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ ด้านสันทสสนา

4.3 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อเทคนิควิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ f-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อเทคนิควิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด

ปัจจัยส่วนบุคคลของพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมและวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อเทคนิควิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเทคนิควิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

1) ด้านสันทสสนา พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ การอธิบายหลักของบาลีไม่ถูกต้อง ซึ่งทำให้ผู้ฟังสับสนเข้าใจความหมายไปในทางที่ผิด การเทศน์โดยไม่ยกนิทานขึ้นมาประกอบ ทำให้ผู้ฟังเกิดการเบื่อหน่าย และง่วงซึม ตอนจบการเทศน์การสรุปธรรมโดยรวบรัดไม่สมบูรณ์ทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจ ข้อเสนอแนะ คือ ควรศึกษาหลักการอ่าน แปล และขยายบทความของภาษาบาลี ให้ถูกต้อง

ตามหลักควรยกนิทาน หรือ ข้อคิด คำคม เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกผ่อนคลายจากอาการเบื่อและง่วงซึม ควรเตรียมบทสรุปในการเทศน์ไว้เพื่อความสมบูรณ์และทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ

2) ด้านสมารถพบา พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ ไม่มีวิธีการชี้แนวทางให้ผู้ฟังนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติตาม เห็นแก่ลาภสักการะและมุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไป ไม่มีการส่งเสริมให้ภิกษุ สามเณรได้แสดงธรรม ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีวิธีการเทศน์การปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นตัวอย่างให้นำไปประพฤติปฏิบัติตาม ไม่ควรเห็นแก่ลาภสักการะ มุ่งประโยชน์แก่ผู้ฟังเป็นสำคัญ ควรส่งเสริมภิกษุ สามเณรให้ฝึกแสดงธรรมเพื่อขยายการเผยแผ่ให้กว้างขึ้น

3) ด้านสมุตเตชนา พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ เทศน์โดยไม่การยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ขาดวิธีการเทศน์ที่ทำให้ผู้ฟังมีกำลังใจแข็งขันมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอน ไม่แนะนำส่งเสริมให้ผู้ฟังนำหลักธรรมไปสอนผู้อื่นให้มีกำลังใจในการต่อสู้ปัญหาของชีวิต ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่างที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ควรมีวิธีปลุกแรงบันดาลใจให้ผู้ฟังมีกำลังใจที่จะนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติ ควรมีหลักในการส่งเสริมให้ผู้ฟังนำหลักธรรมแนะนำผู้อื่นให้มีกำลังใจและต่อสู้ปัญหาของชีวิต

4) ด้านสัมปหังสนา พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ เทศน์ไม่ตรงกับวัยของผู้ฟัง หรือนำเรื่องทางการเมืองมาวิจารณ์ การอ่านคัมภีร์ไม่คล่อง แบ่งวรรคตอนไม่ถูกฟังแล้วจับใจความไม่ได้ เทศน์โดยไม่เน้นให้เห็นประโยชน์หรือผลดีที่จะได้รับจากการประพฤติตามคำสอน ข้อเสนอแนะ คือ ควรใช้เนื้อหาในการเทศน์ให้เหมาะสมกับวัย ของผู้ฟัง และไม่นำเรื่องการเมืองเข้ามาวิจารณ์ ก่อนจะเทศน์ควรฝึกอ่านคัมภีร์ให้คล่อง จัดวรรคตอนให้ถูก ควรเน้นให้เห็นประโยชน์หรือผลดีจากการประพฤติตามคำสอน

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ผลการเปรียบเทียบเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน

พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า เทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรมีการพัฒนาปฏิบัติงานและฝึกอบรม สร้างทักษะ และเรียนรู้หลักพระธรรมคำสั่งสอนให้มีความรู้มากขึ้น จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Chanok Khemakāmo

(Klaewkla). (2014) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ของพระสงฆ์ในจังหวัดจันทบุรี” ผลวิจัยพบว่า รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ของพระสงฆ์จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72

5.2 ผลการเปรียบเทียบเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน

1) ด้านสันตัสสนา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า เทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีกลยุทธ์และเทคนิคในการเทศนา แต่ความรู้ความสามารถทางด้านการอธิบายหลักธรรม สุภาชิตภาษาบาลี และวิธีการเทศนาโดยใช้นิทาน การอุปมา อุปมัยให้เข้ากับเนื้อหาธรรม หรือแม้แต่การสรุปท้ายสุดพระธรรมเทศนา อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhru Wiboonwarawat (Teera Atipaktho). (2014) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่ของพระสงฆ์ในอำเภอแสวงหาจังหวัดอ่างทอง” ผลการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ในอำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง มีความคิดเห็น ในด้านการใช้สื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49

2) ด้านสมาทปานา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า เทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี มีแนวทางและวิธีการเทศนาให้ผู้ฟังนำไปประพฤติปฏิบัติตามได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhruwisutthisilaphiwat (Mataphiwat Thitikol). (2016) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัย พบว่า พุทธศาสนิกชนที่มีความคิดเห็นต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

3) ด้านสมุตเตชนา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า เทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีพัฒนาแนวทางการเทศนาในรูปแบบปจฺฉา วิสัชนา คือการเทศน์แบบถามตอบ ในขณะที่เทศนาธรรมหรือบรรยายธรรมจะมีคำถามให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมถามคำถามและตอบคำถามไปด้วย เพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดความเพลิดเพลิน และได้ความรู้จากสิ่งที่สงสัยหรือไม่เข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrasamu Boonma

Papassaro (Petch-O). (2013) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในตำบลบางปลา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัย พบว่า พระสงฆ์และประชาชนมีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4) ด้านสัมพันธสนา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอกำแพงคอย จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 3 อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า เทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีการเทศนาในรูปแบบต่างๆที่สามารถทำให้ผู้ฟังเกิดความเบิกบาน ร่าเริง และมีความเพียรที่จะปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhruwisutthisilaphiwat (Mataphiwat Thitikol). (2016) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษามีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง

5.3 ผลการเปรียบเทียบเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในอำเภอกำแพงคอย จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอกำแพงคอย จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์ ได้ยินได้ฟังได้เรียนรู้หลักธรรมคำสั่งสอนมาจนมีความชำนาญและมีเทคนิควิธีการเฉพาะตัวที่จะทำการเผยแผ่ธรรมะให้เข้าถึงผู้ฟังอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhruwisutthisilaphiwat (Mataphiwat Thitikol). (2016) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบพระสงฆ์ที่มีอายุ ต่างกัน มีบทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอกำแพงคอย จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษามากจะมีประสบการณ์ มีความชำนาญและมีเทคนิควิธีการเฉพาะตัวที่จะทำการเผยแผ่ธรรมะให้เข้าถึงผู้ฟังอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งพระสงฆ์ที่มีพรรษาน้อยจะมีประสบการณ์น้อยกว่า จึงทำให้ความชำนาญและมีวิธีการเผยแผ่ที่แตกต่างกับพระสงฆ์ที่มีพรรษามากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phraathigan Chalerm Indaviro. (2014) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการเผยแผ่ธรรมะทางสถานีวิทยุของพระสงฆ์ในจังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษา

ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่ธรรมะทางสถานีวิฑูญของพระสงฆ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกันมีความคิดเห็นต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมในระดับต่างๆ จะมีความรู้ในธรรมวินัยมากกว่าพระสงฆ์ที่ไม่ได้รับการศึกษา เพราะการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับ Phramaha Narong mahāpaṇṭho (Suksomgit). (2015) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ พบว่า พระภิกษุสามเณรที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกันตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกันมีความคิดเห็นต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าพระสงฆ์จะมีวุฒิการศึกษาบาลีในระดับใด หากตั้งใจใฝ่รู้และศึกษาการเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างเข้าใจลึกซึ้ง ซึ่งสอดคล้องกับ Phratanadon nakhiphuth. (2008) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “เรื่องการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า พระสังฆาธิการที่มี วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม แตกต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ไม่แตกต่างกัน

5) พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกันมีความคิดเห็นต่อเทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าพระสงฆ์จะมีวุฒิการศึกษาสามัญอยู่ในระดับใดก็สามารถติดตามข่าวสารจากสื่อต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่จะนำมาเผยแผ่ธรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Chaowalit Jatamadhī (khonggaew). (2009) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า วุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดภูเก็ต ไม่แตกต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรให้พระสงฆ์ สามเณรเข้ารับการฝึกอบรมและเรียนรู้หลักธรรมหรือเทคนิคในการเทศนาให้มากยิ่งขึ้น สำนวนหรือเนื้อหาในการแสดงธรรมควรใช้ภาษาที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย ภาษาบาลีควรอธิบายให้ถูกต้องตามหลักและไม่บิดเบือนไปจากคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

2) ควรมีการจัดตั้งการเรียนการสอนและจัดงบประมาณสนับสนุนหลักสูตรการเทศนาประจำจังหวัดและอำเภอ และมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการในการเผยแผ่ให้เป็นเชิงรุกสามารถเข้าถึงประชาชนและสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

3) ควรจัดตั้งสถาบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีหลักสูตรการเรียนการสอนอย่างจริงจัง มีสถานที่ให้ผู้ศึกษาได้ทดสอบการเทศนา เพื่อสำหรับมุ่งเน้นผลิตบุคลากรที่มีศักยภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ควรมีหลักการและวิธีการเทศนาเพื่อให้ผู้ฟังนำไปปฏิบัติหรือไปแนะนำให้ผู้อื่นได้ประพฤติดีปฏิบัติชอบตามหลักพระธรรมคำสอน จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหรือการปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นการชักนำให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม

2) ควรมีแนวทางและวิธีการเทศนาแบบมีส่วนร่วม คือมีคำถามเพื่อให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการตอบคำถามหรือเพิ่มแรงกระตุ้นให้ผู้ฟังตื่นตัวตลอดเวลา มีแนวทางและวิธีการเทศนาเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ฟังได้เกิดความเชื่อมั่นและความพยายาม

References

- Mental Development Plan Committee the Social Welfare Council of Thailand. (1985). *New dimension of mental development*. Bangkok: Prathuan Witthayalai Publishing House.
- Phradhammapitok (P.A. Prayutto) (1996). *Thais and technology*. 5th edition. Bangkok: Dharma Dharma Foundation.
- Suwari Siripokapirom. (2003). *Educational Research*. Lopburi: Printing Department, Rajabhat Institute.
- Missionary Organization Wat Prayoon Wongsawat Worawihan . *Sermon*. Bangkok: Religion Publishing House.

- Phramaha Chanok Khemakāmo (Klaewkla). (2014). *The Model of Buddhism Propagation Whith The Modern Technology for Buddhist Monks in Chanthaburi Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrasamu Boonma Papassaro (Petch-O). (2013). *The Roles in The Sangka Propagation At Bangplasub District, Banglan District, Nakhonpathom Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhru Wiboonwarawat (Teera Atipaño). (2014). *The Roles on Buddhist Propagation of Sangka in Sawaengha District, Angthong Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhruwisutthisilaphiwat (Mataphiwat Thitikol). (2016). *Buddis Propagation of Monk in Saohai District, Saraburi Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phraathigan Chalerm Indavairo. (2014). *The Efficiency of Buddhist Propagation by Radio Station of Monks in Chanthaburi Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhrusangharak Pariwath Siridhommo (Kongyod). (2013). *The Roles of Sangha on Buddhism Propagation At Secondary School in Chalerm Phra Kiet District, Saraburi Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phramaha Chaowalit Jatamadhī (khonggaew). (2009). *The role of the monks in the administration of monks: case study. Monk in Phuket province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phratanadon nakhiphut. (2008). *Management of the Sangha Buriram province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phramaha Narong mahāpañño (Suksomgit). (2015). *The role of Buddhist monks propagation in Bang Len District, Nakhon Pathom Province* (Master of Thesis) Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

THE ROLE OF COMMUNITY LEADERS IN IMPLEMENTING
THE PROJECT OF VILLAGES OBSERVING THE FIVE PRECEPTS :
A CASE STUDY IN HUAYSAI SUB-DISTRICT, SANKAMPHAENG DISTRICT,
CHIANG MAI PROVINCE

Phon Namanee^{*} Viroth Vichai^{**}

โพน นามณี, วิโรจน์ วิชัย

Abstract

This article was part of the research entitled “the Role of Community Leaders in Implementing the Project of Villages Observing the Five Precepts: A Case Study in Huaysai Sub-district, Sankamphaeng District, Chiang Mai Province.” The research found that the role of community leaders in creation of network was the organization of a system for the group of members to carry out their activities happily and successfully based on the moral principles of unity, intellect, and veneration. With regard to the support, the village leaders co-operated and well supported all the parties with Huaysai sub-district’s monk leader and community stores according to the principle of four acts of doing favors. Regarding the plan for observation, the members held the meetings by incorporating the Buddhist doctrines into a blended approach with the Buddhist principles of four paths to success. As for the monitoring and assessment of the project, there was a system of collecting and analyzing data and reporting the results to other agencies for improvement and solution to increase the quality and effectiveness of project implementation. With regard to the problem, there was the lack of understanding of the project and the committee explained it to every village. There was a suggestion from the community that the community should be informed in advance to be prepared for the event.

^{*} Lecturer of the Master of Arts Program (Buddhism and Philosophy), Graduate School, Mahamakut Buddhist University; Lanna Campus.

^{**} Lecturer of the Master of Arts Program (Philosophy), Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University; Chiang Mai Campus.

Keyword: Role, community leaders, villages observing the five precepts

1. INTRODUCTION

Buddhists believe that observing the precepts is the principle of good conduct for everyone because keeping the body, speech and mind to calm is a normative discipline and practice of abstaining from doing bad things (Ti.Pa. (Thai) 11/261/210). The essence of the precepts is the intention not to transgress against both oneself and others. Therefore, the "precepts" mean no intention of transgression and persecution (Ma.Ma. (Thai) 13/204/242). General precepts for laymen are known as Five Precepts, such as an intention of abstaining from killing and encroaching animals (Vi.Ma. (Thai) 4/106/168). Observing the Five Precepts is thus to control the physical and verbal behavior in a good and peaceful way. The precepts are prescribed according to the principle of natural law and serve as a basic practice with the mind determining the "intention." According to Sariputta mentioning in the Patisampidamagga Scripture, Yanakatha, "Intention is precepts. Cetasika is precepts. Composure is precepts. Non-encroachment is precepts. The precepts are a combination of composure, non-encroachment, and intention occurring at the time of such composure and non-encroachment" (Khu.Pa. (Thai) 31/39/60). Therefore, observing the precepts is a must for all human beings; however, the precepts are now often seriously observed by women and old people while those in working age often cite that they have no time. In addition, the Thai economy during this period is lean and the political leaders have no interest in the precepts leading to a lack of reconciliation and unity with chaos across the country. For this reason, the monks have realized the benefits and necessities of observing the Five Precepts that can help solve these problems and therefore agreed to implement the Project of Villages Observing the Five Precepts. According to Somdej Phramaharajmangalajarn's idea given on November 17, 2015, "Five Precepts are important to mankind. When all people have these precepts, the society, i.e. the people, will be happy, and such village will be named as the village observing the Five Precepts." This is in line with government policy assigning the government agencies to establish reconciliation among the people in the country by integrating the cooperation from the monks, government agencies, local government organizations, community leaders, private organizations, associations,

foundations, and people sector in the form of provincial, district, sub-district, and village committees.

The role of community leaders is like a mirror that can reflect the thoughts of the local people and these leaders are close to the people and very important to social mechanisms. Local community leaders are sub-district chiefs and village headmen (Sakcharoon Daosuk, 2001: 4). Community leaders are therefore important factors in influencing community management in terms of both behavioral creation and control. Sub-district chiefs and village headmen are intermediaries between the government and the people in preparing development and project plans, organizing conferences and seminars, performing procurements and constructions, and following up the implementation of various projects (Lakkana Luecha, 2010: 5). In addition, the abbots of the local temples also play an important role as a local leader and representative of the monks at the same time.

In this study, the researchers selected Huaysai Sub-district, Sankamphaeng District, Chiang Mai Province, because the role of its community leaders in implementing the Project of Villages Observing the Five Precepts is still facing problems of group or network communication, communication with communities and other agencies, planning to support the successful implementation of the project, actual implementation, and monitoring and reporting of the project implementation to the relevant government agencies. Since, in Huaysai Sub-district, there are eight villages, temples and primary and secondary schools together with a higher economic and social development than those of other sub-districts, its sub-district chiefs and village headmen are likely to receive different information from other sub-districts, including different situations and environments. For this reason, it was interesting to see how much the role of community leaders in implementing the project. In addition, this research could provide information on the project documentation to those who are interested in further research and utilization according to the intention of the monks and the government.

2. RESEARCH OBJECTIVES

1. To examine the role of community leaders in implementing the Project of Villages Observing the Five Precepts in Huaysai Sub-district, Sankamphaeng District, Chiang Mai Province;

2. To examine the problems in implementing the Project of Villages Observing the Five Precepts in Huaysai Sub-district, Sankamphaeng District, Chiang Mai Province; and

3. To seek a way to improve the implementation of the Project of Villages Observing the Five Precepts based on the role of community leaders in Huaysai Sub-district, Sankamphaeng District, Chiang Mai Province.

3. RESEARCH METHODOLOGY

This study was a qualitative research based on relevant documents and actual data obtained from interviews with the following details:

1. Target population

The target population was 30 community leaders in Huaysai Sub-district, Sankamphaeng District, Chiang Mai Province, including authoritative monks, sub-district chiefs, village headmen, assistant village headmen, and leaders from the Huaysai Municipality Office.

The researchers selected the samples through a simple sampling specifically based on the number of committee and gathered the data through interviews, group discussions, and observations until the research process in each village had been completed.

2. Research instruments

The instruments used to collect data were interviews, group discussions, and observations based on the research objectives. The steps to create and find the quality of these instruments were as follows:

1. Relevant documents and studies were examined.
2. An interview form was drafted to cover and meet the research objectives and checked by three experts for verifying its validity based on the research content and objectives.
3. The draft interview form checked and suggested by experts was revised based on the research content and objectives.
4. It was then used to collect actual data with community leaders in each target group.

3. Data collection

The data collection from three target groups was planned as follows:

1. Permission to collect data would be asked from ten target leaders attached with a structured in-depth interview form in order to get prepared and schedule their interviews.

2. The researchers would collect the data at the scheduled date and time using interview equipment, such as tape recorder and notebook.

3. The group discussions would be held one week after the interviews.

4. The observations would be done throughout the duration of the project and individuals in each village had been specified.

Secondary data collection was involved with examining relevant documents, research papers, books, academic articles, textbooks, and publications.

4. Data analysis

A descriptive analysis of data was conducted to see the different relationships and the data were categorized according to the established research objectives.

5. Data verification

The researchers verified all the data.

6. Data presentation

The researchers presented the descriptive data in the sequence of the interviews as variables to be investigated.

4. RESEARCH RESULTS

The study found that data from interviews, group discussions, and observations were consistent with a few differences and can be summarized as follows:

1. Role of community leaders in implementing the Project of Villages Observing the Five Precepts: Leaders played a role in managing the network and organizing the groups of people in each village to carry out their activities happily and achieve their objectives under three moral principles of unity, intellect, and veneration. Once the mission of the project was accomplished, the network might be abolished. However, if there was a need or a new mission, the network members might gather again. As for the support, the village leaders jointly organized the project with all parties led by Luangphor Phrakru Theerasad Sunthorn, abbot of Wat Mae Tat, and integrated with the principles of Four Bases of Social Solidarity. As for the planning of observing the Five Precepts,

the leaders played a role in attending the planning meetings by applying modern concepts and Buddhist doctrines in a mixed way so the project could be smoothly implemented. Finally, the monitoring and evaluation of the project were:

- 1) Systematically made to obtain reliable information;
- 2) Conducted for increasing efficiency and effectiveness;
- 3) Conducted for finding information to improve the operations;
- 4) Conducted for finding information that shows the success and failure of the project; and
- 5) Conducted for finding information that shows the effectiveness of the project.

It can be discussed that good community leaders must do their jobs well, that is, they must be able to work in accordance with the laws, and exhibit community leadership in various forms by acting or playing a role in line with their assigned tasks based on their potential. Concrete roles can be seen from the following three aspects of acts:

1. Ideal role is a role expected by general people in society as a perfect guideline for actions.
2. Perceived role is a role expected by oneself on how it should be and depends on the attitude, value, personality, and experience of each individual.
3. Actual role is an actual act of the persons and depends on the current events at that time, which causes different role plays.

The roles of a good leader include:

- 1) Networking role;
- 2) Supporting role; and
- 3) Monitoring role.

In other words, leaders should have the following four main duties:

- 1) Duty to their organization;
- 2) Duty as a supervisor to their subordinates;
- 3) Duty to other agencies in the same organization; and
- 4) Duty to themselves or good demeanor.

2. Problem of network management: All three groups of the population provided the same information that community leaders encountered several problems in implementing the project, but they could have solved these problems

successfully. The biggest problem was about their gathering due to their different workloads, times, and assignments from higher authorities, although they got an appointment in advance. As for the support, there were only a few problems and the basic problem was involved with less budget financing to support the project. For this reason, since every aspect of the project implementation, such as travelling and contacting, required money, the project sometimes needed to be stalled or postponed. The next problem was a question why it must be organized as a project rather than observing the precepts as conducted in the past. Community leaders were therefore required to meet several times to find out how to make a plan and follow it. Once the project had been implemented for a certain period, it must be checked or a preliminary report must be prepared, and at the end of the project, the report must be submitted to the government agencies. Thus, as an initial planning, the key members must be called to attend a planning meeting and they questioned and discussed the process of the plan extensively. Finally, the plan was successfully understood. Although some people did not fully understand or agree, everybody was required to follow the resolution of the majority. The last problem was about finding persons from each village to learn how to make a report. Community leaders played a role in monitoring the project implementation and a change in some activities as well as in following up the progress and quality of operations. They tried to solve the problems successfully.

3. Guidelines for improving the project implementation: As for the guidelines for improving the network management, the committee attempted to solve the problems by planning to set up a network without timelines and giving phone numbers and Facebook accounts to all members to contact each other at any time with no commitment or obligation to work together. In addition, the committee sought the trainers by asking both authoritative monks to lead and contact senior monks in the district and the province to serve as advisors. As for the guidelines for improving the training support, the less financial budget was managed in the most cost-effective way, such as making a phone call in some cases only. In the case of problem in contacting trainers and trainees, the committee could have solved the problem by trying to communicate clearly and consistently before going to meet or pick up the trainers or speakers to participate in the events. As a suggestion, the project should be organized during the school holidays or after the

harvests because villagers in the community have a lot of free time. In addition, both the government agencies and community leaders should find available and eloquent people to practice as a sub-district trainer for the project. As for the guidelines for improving the observance of the Five Precepts, the traditional practices needed not to be reported, checked, and planned; however, in this project the committee planned to arrange several meetings so that the same purpose and appropriate actions could be understood. In addition, once the project had been implemented for a certain period of time, it must be periodically reviewed and reported. Finally, as for the guidelines for improving the project monitoring, the committee jointly set up a personal development plan. Everyone was trained to follow the plan and the data collection and report writing must be conducted by local people. For this reason, the committee determined the process of improving and monitoring the project by:

- 1) Assigning one responsible person for each village;
- 2) Observing the operations in all phases and recording such observations;
- 3) Defining the working procedures for each village;
- 4) Training on how to write a formal report; and
- 5) Writing a formal report.

The data obtained from all three groups of the population were consistent indicating that the project was periodically improved. This means that the community leaders in this sub-district have a good vision and role in their operations with high responsibility and sacrifice. The leaders must perform the following five main duties:

- 1) They are responsible for the work under their responsibilities;
- 2) They help to maximize the quantity and quality of the work;
- 3) They give working instructions and advices to their subordinates;
- 4) They contact and coordinate within the organization to achieve efficiency; and
- 5) They direct and control the work.

Sub-district chiefs and village headmen are an important part of the government to help accomplish the regional and national government work and purposes successfully. However, because most leaders have little education or knowledge, it is not possible to develop the locality in their own duties as good as it should be.

5. RECOMMENDATIONS

There are two levels of recommendations as follows:

1) Policy recommendations

- (1) Committee of the community leaders should have a clear policy to promote the persons observing the Five Precepts.
- (2) There should be channels to listen to the issues from members of each village.
- (3) Community leaders should clarify to the people to understand the principles of observing the Five Precepts properly.
- (4) Members in each village should be trained to write a report to the government.
- (5) There should be a team to visit and consult with other networks.

2) Research recommendations

- (1) There should be further research on the peace obtained from the Project of Villages Observing the Five Precepts among the people in Huaysai Sub-district, Sankamphaeng District, Chiang Mai Province.
- (2) There should be further research on the factors that contribute to the sustainable success of the project.

References

- Tripitaka Siamrath Edition*. Bangkok: Mahamakut Buddhist University Printing House. 1980.
- Lakkana Luecha. (2000). *Leadership of sub-district chiefs and village headmen on administrative efficiency of sub-district administrative organizations: A case study of Saraphi District, Chiang Mai Province*. Thesis for the Master of Political Science. Graduate School: Chiang Mai University.
- Sakcharoon Daosuk. (2001). *How to prevent and suppress amphetamines successfully in the views of sub-district chiefs, village headmen, and public health volunteers: A case study of Hang Dong District, Chiang Mai Province*. Thesis for the Master of Political Science: Chiang Mai University.

FAMILY STATUS OF BUDDHIST MONK AND NOVICE UNDER FAMILY LAW

Kansinee Tipmontien *

กานต์สินี ทิพย์มณฑิธร

ABSTRACT

When a man obtains Buddhist monkhood or ordains as a novice, his family status does not terminate. He is still a child, a husband or a father as he is before obtaining Buddhist monkhood or ordaining as a novice, so he has the rights or duties to maintain his parents or his wife or his child. However, he cannot enter into an engagement or marriage because such doing is contrary to public order or good morals and is void. If he is an illegitimate child, he can take an action for legitimization. Moreover, if he is an illegitimate father, he can take the registration of legitimization. In case of adoption, he cannot be an adopter, but can be the adopted.

Keywords: Family status of Buddhist monk and novice, Betrothal , Marriage, Legitimation, Adoption

1. INTRODUCTION

Family is the smallest unit, but important in society, because all members in society come from family. Family includes parents and children. If spouses cannot have children or have not enough children, they can adopt another person. Under the Thailand Civil and Commercial Code Book V : Family, family status of person

* Faculty of Law, Rajabhatmahasarakham University

starts from being the betrothed, husband and wife, parents and child, the adopter and adopted. The law sets conditions, qualifications or rules for constitution of such status, relation, rights and duties between family members i.e husband and wife shall cohabit as husband and wife, shall maintain each other according to his or her ability. Parents are bound to maintain their children and to provide education for them during their minority, or children are bound to maintain their parents. Such the rights and duties also apply to adopter and adopted person.

Above mentioned status, relation, rights and duties shall be applied to all natural persons in family. However, for Buddhist monks or novices who have obtained monkhood or have ordained as a novices for long time, they are natural persons under the law, they also have priest status which causes them apart from their family and they live in temples by refraining from sexual misconducts. It looks like that their lives are nearly cut off from layman-life. In consequence, some legal problems shall be considerable whether obtaining monkhood and ordaining as a novice in Buddhism has any effects to Buddhist monk and novice on the family status, relation, rights and duties provided by family law.

2. LEGAL PROBLEMS CONCERNING FAMILY STATUS OF BUDDHIST MONK AND NOVICE

Buddhist monk (Bhikkhu) are generally man on completion of twenty years of age and has obtained monkhood. Bhikkhu means the begger; the seer the danger of the round of rebirth; and the destroyer of all defilements. The lives of all Buddhist monks are governed by the code of monastic disciplines or 227 precepts (Phraphromkhunaphorn (P.A. Payutto) 2008 : 288). Novice or Samanera is usually man under twenty years of age and has ordained by taking the Threefold Refuge,

he is governed by 10 precepts and shall take some religious observances. (Phraphromkhunaphorn (P.A. Payutto) 2008 : 439). Before becoming Buddhist monk or novice, they have family status; being child of parents, husband of wife or father of child, but after obtaining monkhood or ordaining as a novice, they shall leave their family and shall live in temples, cannot live with their family anymore and generally they are also well-beloved by Buddhist people. Such way of life and special status of Buddhist monk and novice leads to some legal problems as follows :

1. Does family status of man who obtaining monkhood or ordaining as a novice terminate ?

Family status means being legitimate child, husband or father. All Buddhist monks and novices usually have such family status like other natural people. The question is whether monkhood or being a novice causes such family status to terminate?

In legal aspect, If marriage is made on registration, status of being legitimate child or father is not terminated even such marriage is voidable or void, or such marriage terminates by death, divorce or being cancelled by the Court (Ratsada Egabutra. 2001 : 40) Therefore, even man has been in monkhood for long time or for his lifetime, such family status always remains and is not terminated. On Buddhist side, after attaining enlightenment, the Buddha went to Kapilabastu to see his relatives; his father - Suddhodana, wife - Pimbayasodhara, and son - Rahula, and went to the heaven of the Thirty - three Goods (Tavatingsa) to see his mother - Sirimahamaya (Somdejkrumphraparamanuchitchinoros. 1983 : 244-258, 335-346) and the Buddha praised the monk who maintained and supported his parents that such doing is well-done and it is the way of great sages (Committee on Text Books.

2015 : 217-220). It was shown that the Buddha placed an importance on family status before obtaining monkhood and supported the monk to maintain his parents. Thus, according to both family law and Buddhist tradition, family status of Buddhist monk as child or father always remains. He still has rights and duties under the family law, that means he shall maintain his parents until his parents are gone, but his parents shall not maintain him because he already has been sui juris. In case Buddhist monk is legitimate father, he shall maintain his child and can exercise parental power with his wife.

If Buddhist monk is legitimate husband before obtaining monkhood and the marriage still exist, such obtaining monkhood shall not cause the marriage terminated, it is only the ground of action for divorce provided in section 1516 (4) or (4/2), so being husband and wife, system of properties, rights and duties between husband and wife are still remain (Kansinee Tipmontien. 6 (2) : 52-55). However, the relation in aspect of cohabitation between the monk and his wife is prohibited by code of monastic discipline which does not allow the monks have any sexual intercourses with any women. Therefore, Buddhist monks cannot cohabit as husband and wife with his wife anymore.

If Buddhist monk is not legitimate child of his father because his parents do not get marriage on registration, or his father dose not take legitimation, or if he is not legitimate husband of wife because the marriage is not on registration, he shall not maintain his father, his wife and his child as provided by law. On the other hand, he also does not have right to be maintained by his parents, wife and child. His mother, however, is always his legitimate mother even she does not get marriage on registration as provide in section 1546, and Buddhist monk is also legitimate child of his mother, so he shall maintain his mother, but his mother does

not have the same duty because Buddhist monk has been mature. In case the monk is not legitimate father of his child, such status still remains and his child can take action of legitimation as provided in section 1555 and section 1556. For novice, his family status including the rights and duties are like to Buddhist monk. There is pretty difference i.e. parents are bound to maintain novice until he becomes mature,

2. Can Buddhist monk or novice constitute family status ?

The constitution of family status means the declaration of intention to conclude agreement or contract which leads to family status i.e betrothal, marriage, legitimation, an action of legitimation and adoption. The problem is whether Buddhist monk or novice can constitute such family status by conditions and rules as provided in family law. It can be considerable as follows:

2.1 Can Buddhist monk or novice get the betrothal?

In legal aspect, the betrothal means agreement between man and woman to make marriage on registration and cohabit as husband and wife (Prasopsook Boondej. 2016 : 43). Civil and Commercial Code Book V sets the conditions of betrothal i.e the man and the woman have completed seventeenth year of age, if the betrothal is contrary this condition, it shall be void as provided in section 1435, if a minor will conclude a betrothal, the consent of the persons is required; parents, father or mother or adopter, or the guardian as provided in section 1436 and Betrothal is not valid until the man gives or transfers the property which is Khongman to the woman as evidence that he will marry her after the betrothal has taken place as provided in section 1437. In case of betrothal between Buddhist monk and woman, if they agree to get marriage on registration after Buddhist monk leaving monkhood, and Buddhist monk also gives or transfers Khongman to the woman, such betrothal may be completed under the law.

In this case, however, there is opinion that the betrothal shall be subject to general principles of the declaration of intention to conclude juristic act, if the objective of betrothal is contrary to public order or good morals, such betrothal is void as provided in section 150 such as betrothal between brother and sister of full blood is contrary to good morals, and the marriage between them is prohibited by law, so betrothal is void (Prasopsook Boondej. 2016 : 50). Under Spouse law (Thai ancient law) section 40 and section 41, and the Case of the First Parajika Act B.C. 2463, if Buddhist monk have any sexual intercourses, he shall commit Parajika, if he takes betrothal with the woman, the betrothal should be void (Senee Pramote. 1965 : 25). Even other person concludes betrothal on behalf of Buddhist monk and novice without their consents, such doing leads to the antagonistic way of priesthood, causes impurities to Buddhism. This betrothal, therefore, is contrary to public order or good morals and is void (Sa-ad Naweejaroen. 1950 : 26) According to these opinions, it can be concluded that the betrothal is a contract, it shall be subject to the general provisions of juristic act and contract law. When the code of monastic discipline prohibits Buddhist monk and novice from having any sexual intercourses with woman, and people usually give them the respect as they are the priests, the betrothal between them and woman is contrary to the monastic disciplines and creates impurities to Buddhism, so such betrothal is void as provided in section 150.

2.2 Can Buddhist monk or novice conclude the marriage ?

Generally, the marriage means the status of man and woman who cohabit for social and legal aims (Prasopsook Boondej. 2016 : 109). Civil and Commercial Code sets conditions of marriage as follows: (1) the man and woman shall have completed their seventeenth year of age as provided in section 1448, (2) the man and woman shall not be an insane person or adjudged incompetent as provided in section 1449, (3) the man and woman shall not be blood relations in the direct

ascendant or descendant line or brother or sister of full or half blood as provided in section 1450, (4) An adopter cannot marry the adopted as provided in section 1451, (5) the man and woman shall not be already the spouse of another person as provided in section 1452, (6) the widow could marry again when previous marriage has been terminated not less than three hundred and ten days as provided in section 1453, (7) In case of marriage of a minor, consent of his or her parents or the guardian is required as provided in section 1454, and (8) the man and woman shall agree to take each other as husband and wife as provided in section 1458. Moreover, marriage shall be effected only on registration being made as provided in section 1457.

The marriage which is made against abovementioned conditions has different effects. If the marriage is contrary to the conditions as specified in (2), (3), (5) and (8), such marriage is void as provided in section 1494. If the marriage is contrary to the conditions as specified in (1) and (7), such marriage is voidable. If the marriage is contrary to the condition as specified in (4), it causes the adoption to be dissolved as provided in section 1598/32. Moreover, the marriage which is made in contravention of condition as specified in (6), if the Registrar allows to record such marriage, is completed by law. And in this case, if the woman gives birth to a child within three hundred and ten days from the day of termination of the marriage, the child shall be presumed to be the legitimate child of the new husband as provided in section 1537.

There is a question whether Buddhist monk or novice and woman, if they are not contrary any abovementioned conditions, can get marriage on registration? It may be easily answered that they cannot get marriage on registration in any ways because Buddhist monk and novice are prohibited by monastic disciplines to have

wife, but in legal aspect, there are still arguments, the first opinion is that marriage will be void when it is made against only aforesaid conditions in (2), (3), (5) and (8) as provided in section 1495, therefore, the marriage which is made not against any conditions is not void such as in case of unregistered marriage or the adopter married with the adopted person, Court cannot renounce these marriages to be void (Phairote Kamphusiri. 2017 : 131), or the marriage between the foreigner who enter illegally into Thailand and Thai, the marriage between the man and woman being pregnant with another man, or the marriage between spouses who believe in different religious, these marriages are not void (Prasopsook Boondej. 2016 : 310). According to this opinion, Buddhist monk or novice and woman may get marriage on registration.

The second opinion is that such marriage may be void as provided in section 150 because, in Thai ancient law, Buddhist monk or novice could not marry. Though the marriage in this case is not prohibited by current Civil and Commercial Code, but the permission for such marriage is contrary to public order or good morals (Chatchai Ukgharawiboon. 2009 : 159). Moreover, beyond the conditions as provided in Chapter V, there is another condition i.e. Buddhist monk and novice cannot marry or have wife, if they do against this condition, the marriage shall be against public order or good morals and void (as provided in section 150), this is the condition which is not written in Civil and Commercial Code (Senee Pramote. 1965 : 69, Sa-ad Naweejaroen. 1950 : 48, and Serm Winijhaikul. 1949 : 37)

I agree with the second opinion that the marriage in this case is void as provided in section 150 which is the general principle. In my opinion, it can be interpreted that there are two aspects of being void of the marriage; (1) the marriage which is made against conditions in (1) - (8) and is void as provided in

section 1495 and (2) the marriage which is contrary to public order or good morals and is void as provided in section 150. These two aspects of nullity of the marriage have different effects i.e. the marriage which is void as provided in section 1495 has more special aspects than the marriage which is void as provided in section 150 because only the judgment of the Court shall effect the void of the marriage which is made against the aforesaid conditions in (2), (3), and (8) as provided in section 1496, and any interested person may allege or apply for a judgment of the Court effecting the void of the marriage which is made against the condition in (5) as provided in section 1497. Therefore, if there is no the judgment of the Court or an allusion of the any interested person, the void marriage is still completed legally (Prasopsook Boondej. 2016 : 312), the man and woman are spouses, having the rights and duties to each other, child born during that time is legitimate child, and the spouse who has married in good faith shall not lose the rights acquired before pronouncing the final judgment effecting the void of the marriage as provided in section 1499. But nullity as provided in section 150 is null from the beginning, cannot be ratified, and its nullity may be alleged at any time by any interested person as provided in section 172. Therefore, the marriage between Buddhist monk or novice and woman which is void in this aspect, even made on registration, is null from the beginning. It is hold that there is no the marriage from the beginning, Buddhist monk or novice and woman are not husband and wife, they do not have the rights or duties to each other, child born during that time is illegitimate, and there is no special aspects of nullity as provided in section 1499.

2.3 Can Buddhist monk or novice take the registration of legitimation ?

If the man and woman cohabit without marriage on registration and woman gives birth to child, child is only mother's legitimate child. Child shall be legitimate

of father by three methods as provided in section 1547 i.e (1) father and mother take marriage on registration later, (2) father takes the registration of legitimation or (3) the Court judges that child is legitimate. If Buddhist monk's and novice's child is illegitimate and Buddhist monk or novice wants his child to be legitimate, he cannot get marriage with his wife because the marriage is void. However, Buddhist monk or novice can take the registration of legitimation, or his child can take an action for legitimation as provided in section 1555 and section 1556. If Buddhist monk or novice is illegitimate child, he can also take an action for legitimation. These methods are not contrary to public order or good morals because it is the institution of family status existing before becoming monk or novice.

2.4 Can Buddhist monk or novice adopt another person or be adopted?

In adoption, the adopter shall be not less than twenty five years old, provided he is at least fifteen years older than the adopted person as provided in section 1598/19. If the adopter or adopted person is married, he must obtain consent of his spouse as provided in section 1598/25. For the adopted person, If he is not less than fifteen years of age, he must give the consent as provided in section 1598/20. If he is a minor, the consent of his parents or the order to permit of the Court is required as provided in section 1598/21.

There is a question whether Buddhist monk or novice can adopt another person? The first opinion is that expect to the qualification on age of the adopter, section 1598/19 does not provide another qualifications, therefore, Buddhist monk or novice or nun can adopt another person or can be adopted because being parents and child between the adopter and the adopted person is only fictitious parentage (Prasopsook Boondej. 2016 : 748) But the second opinion, on the other hand, is that the way of life of Buddhist monk is different from layman, Buddhist

monk shall live by the contentment and quietude of heart, but the objective of the adoption is to give a new family to child who will be adopted, so the adoption is greatly contrary to the life-way of Buddhist monk. Moreover, there has been the regulation issued by the Council of Sangha Ministers in B.C. 2496, which prohibit Buddhist monk adopt another person, as result, Buddhist monk cannot adopt another person (Ajaree Meeinkerd. 1998 : 99)

I agree with the second opinion because the adoption is mostly child-adoption and adopted persons are both boys and girls, if Buddhist monk adopts child, he shall maintain the adopted child until the adopted child becomes mature, and it causes exceedingly effects to the life-way of Buddhist monk. Lastly, even Buddhist monk is not prohibited by law to adopt another person, but the Council of Sangha Ministers has been prohibited such adoption, therefore such adoption is not suitable to Buddhist monk at all.

The next question is whether Buddhist monk can be adopted? In my opinion, Buddhist monk should not be able to adopt another person according to aforesaid reasons, but when Buddhist monk has qualification to be adopted, and abovementioned regulation does not prohibit being adopted, so Buddhist monk can be adopted.

For novice, most novices are not completed twentieth year of age, they do not have the qualification to be adopted, so they cannot adopt another person. However, a novice has the qualification to be adopted, so he can be adopted like other people.

3. CONCLUSION

Under family law and Buddhist traditions, family status i.e. being child, father, or husband of the man who obtaining monkhood or ordaining as a novice does not terminate. If Buddhist monk or novice is legitimate child, husband, or father, he shall maintain his parents, wife or child. If a novice is minor, he has the right to be maintained by his parents until he becomes sui juris. If Buddhist monk or novice is illegitimate child, husband or father, he does not have such rights. Concerning with the constitution of family status, Buddhist monk and novice cannot conclude the betrothal and marriage because such betrothal and marriage is void. However, Buddhist monk or novice is illegitimate father, he can take the registration of legitimation, and in case of adoption, Buddhist monk and novice cannot adopt another person, but they may be adopted.

References

- Kansinee Tipmontien. (2017). Properties of Buddhist monk who having spouse. *Journal of MCU Social Science Review*, 6 (2), 52-55.
- Committee on Text Books. (2015). *Mangalatthadipani Book 2 (translated into Thai)*. Bangkok : Mahamakut Buddhist University.
- Chatchai Ukgharawiboon. (2009). *The Explanation on Civil and Commercial Code Book V : Family*. Bangkok : Samnakphimwinyuchon Co., Ltd.
- Phraphromgunaphorn (A.P. Payutto). (2008). *Dictionary of Buddhism*. Bangkok : R.S. Printing Mass Products Co., Ltd.
- Prasopsook Boondej. (2015). *The Explanation on Family Law*. Bangkok : Krungsiam Publishing Co., Ltd.

- Rasada Egabut. (2012). *The Explanation on Civil and Commercial Code Book V : Family, Parents and Child*. Bangkok : Samnakphimwinyuchon Co., Ltd.
- Somdejphraparamanuchitchinoros. (1983). *Phrapathamaphodhikatha*. Bangkok : Thammabannaghan.
- Sa-ad Naweejaroen. (1950). *Civil and Commercial Law related to Family*. Bangkok : Thammasat University.
- Senee Pramote. (1965). *Civil and Commercial Law related to Family and Succession*. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Serm Winijjhaikul. (1949). *Civil and Commercial Law related to Family*. Bangkok : Thammasat University.
- Ajaree Meeinkerd. (1998). "Conditions of Adoption under Civil and Commercial Code" (*Thesis for Master of Law*). Bangkok : Thammasat University.

English Reading Techniques for Undergraduates in Effectively Increasing Learning and Knowledge

Phattanaphong Tira^{*}

Abstract

English reading techniques are extremely important for undergraduates in increasing learning and knowledge because learning English in Thailand is based on reading techniques, therefore, English reading techniques are crucial skills for Thai undergraduates to achieve not only their academic needs, but more importantly for their life goals. The article of “English Reading Techniques for Undergraduates in Effectively Increasing Learning and Knowledge” aims to present; (1) the meaning of reading, (2) theories of reading, and (3) English reading techniques for undergraduates to facilitate increased learning and knowledge for success in the future.

Keywords: Reading, Techniques, Undergraduates

1. Introduction

English reading techniques are so important for undergraduates in order to increase learning and knowledge because Learning English in Thailand is based on reading techniques. According West (2011:7), Reading in a foreign or second or third language is much more difficult than reading in your mother tongue. It doesn't come naturally and needs a lot of practice, so, English reading techniques are crucial skills for Thai undergraduates to satisfy not only their academic needs, but more importantly for their life goals.

The article of “English Reading Techniques for Undergraduates in Effectively Increasing Learning and Knowledge” aims to present: (1) the meaning of reading, (2) theories of reading, and (3) English reading techniques for undergraduates in effectively increasing learning and knowledge for the success in the future. As Johnson (1994: 2) points out, a highly developed reading ability is the advantage that helps students succeed in their college education.

^{*} Lecturer of Bachelor of Arts Program in English, Faculty Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University

2. The Meaning of Reading

Reading is one of basic skills that graduates accept as essential techniques to achieve not only their academic needs, but more importantly, their life goals. (written or printed). It was stated in Webster's Dictionary that the word "read" is "to go over or become acquainted with or get through the contents of a book, magazines, newspaper, letters, etc." According to Urquhart & Weir, 1998 states that Reading is the interactive process between reader and writer, and reader and the text. Reading involves receiving and interpreting information from printing. Mary Finocchiaro (1973:119) explains more about reading in that reading is bringing meaning to and getting meaning from printed or written material. Reading is a language related process unto which students should be helped to respond to the visual symbols which represent the same auditory signals to which they had responded previously. In addition, reading is usually attached by the word "comprehension", as defined in Oxford Learner's Dictionary it means: "power to understand something, exercise to improve one's understanding" and Webster's School New Dictionary and Office states that comprehension means: "to grasp with the mind, conceive" and enhancing by Koda (2005) that comprehension occurs when the reader extracts and integrates the information from the text and combines it with background knowledge.

So, I would like to summarize that reading is about understanding written texts. It is a complex activity that involves both perception and thought. Reading consists of two related processes of word recognition and comprehension. Word recognition refers to the process of perceiving how written symbols correspond to one's spoken language. Comprehension is the process of making sense of words, sentences and connected text. Readers typically make use of background knowledge, vocabulary, grammatical knowledge, experience with text and other strategies to help them understand written text in their reading. In order for the non-native speaker language learner to be successful the nuance of the language must be gleaned from personal experience and reading long ago vocabulary words in context so as to measure the full meaning and feeling of the written inferences. In its' simplest form, "I love you" is understandable but the comprehension of the nuanced "I love you for your kindness, depth of character and inner sweetness" needs a more comprehensive knowledge gleaned from reading.

3. Reading Theories

These are only three main theories that explain the nature of learning to read for helping the development of graduates' abilities in teaching methodology: 1) The "Traditional Theory", or bottom up processing, which focused on the printed form of a text. 2) The "Cognitive Theory", or top-down processing, enhanced the role of background knowledge in addition to what appeared on the printed page. 3) The "Metacognitive Theory", which is based on the control and manipulation that a reader can have on the act of comprehending a text, and thus, emphasizes the involvement of the reader's thinking about what he is doing while reading.

3.1. The Traditional Theory

Many ideas referred to the "Traditional Theory" as follows: according to Omaggio (1993 : 45 - 46) claimed about learning was based upon "habit formation, brought about by the repeated association of a stimulus with a response" and language learning was characterized as a "responses system that humans acquire through automatic conditioning processes," where "some patterns of language are reinforced (rewarded) and others are not," and "only those patterns reinforced by the community of language users will persist". Dole et al. (1991) told that novice readers acquire a set of hierarchically ordered sub-skills that sequentially build toward comprehension ability. Having mastered these skills, readers are viewed as experts who comprehend what they read. Accomplished readers are passive recipients of information in the text. Meaning resides in the text and the reader has to reproduce meaning. Gray and Rogers, cited in Kucer (1987), the bottom - up approach to reading is known as phonics, which requires the learner to match letters with sounds in a defined sequence. According to this view, reading is a linear process which readers decode a text word by word, linking the words into phrases and then sentences. Samuels and Kamil (1988 : 25), emphasized behaviorism and treated reading as a word recognition response to the stimuli of the printed words, where "little attempt was made to explain what went on within the recesses of the mind that allowed the human to make sense of the printed page". In other words, (Anderson, 1994), stated that textual comprehension involved adding the meanings of words together the meanings of clauses. Nunan (1991), told that reading in this traditional theory is basically a matter of decoding a series of written symbols into their aural equivalents in the quest for making sense of the text. He referred to this process as the "bottom-up" view of reading and McCarthy (1999), has called this

view “outside-in” processing, referring to the idea that meaning exists in the printed page and is interpreted by the reader then taken in.

3.2 The Cognitive Theory

Many ideas referred to the cognitive theory as follows: In the 1960s a paradigm shift occurred in the cognitive sciences. Behaviorism became somewhat discredited as the new cognitive theory represented the mind’s innate capacity for learning, which gave new explanatory power to how humans acquired their first language; this also had a tremendous impact on the field of ESL/EFL as psycholinguists explained “how such internal representations of the foreign language develop within the learner’s mind” (Omaggio, 1993 : 57) and the new cognitive and top-down processing approaches revolutionized the conception of the way students learn to read (Smith, 1994). In this view, reading is not just extracting meaning from a text but a process of connecting information in the text with the knowledge the reader brings to the act of reading. In this sense, reading is a dialogue between the reader and the text which involves an active cognitive process in which the reader’s background knowledge plays a key role in the creation of meaning (Tierney and Pearson, 1994). Reading is not a passive mechanical activity but purposeful and rational, dependent on the prior knowledge and expectations of the reader. It is not merely a matter of decoding print to sound but also a matter of making sense of written language (Smith, 1994 : 2). Schema theory closely related to top-down processing called schema theory also had a major impact on reading instruction. It describes in detail how the background knowledge of the learner interacts with the reading task and illustrate show a student’s knowledge and previous experience, Schema theory is based on the notion that past experiences lead to the creation of mental frameworks that help a reader make sense of new experiences. In addition, the “top-down” model is in direct opposition to the “bottom-up” model, according to Nunan (1991) and Dubin and Bycina (1991), the psycholinguistic model of reading and the top-down model are in exact concordance, then Goodman (1967; cited in Paran, 1996) presented reading as a psycholinguistic guessing game, a process in which readers sample the text, make hypotheses, confirm or reject them, make new hypotheses, and so forth. Here, the reader rather than the text is at the heart of the reading process. Enhancing of the Schema Theory of reading also fits within the cognitively based view of reading. Rumelhart (1977) has described schemata as “building blocks of cognition” which are

used in the process of interpreting sensory data, in retrieving information from memory, in organising goals and subgoals, in allocating resources, and in guiding the flow of the processing system. Rumelhart (1977) has also stated that if our schemata are incomplete and do not provide an understanding of the incoming data from the text we will have problems processing and understanding the text.

3.3 The Metacognition Theory

According to Block (1992), there is now no more debate on “whether reading is a bottom-up, language - based process or a top -down, knowledge - based process.” It is also no more problematic to accept the influence of background knowledge on readers. Research has gone even further to define the control executed by readers on the trial to understand a text. This control is what Block has referred to as meta-cognition. Meta - cognition involves thinking about what one is doing while reading. Klein et al. (1991) stated that strategic readers attempt the following while reading by identifying the purpose of the reading before reading, identifying the form or type of the text before reading, and thinking about the general character and features of the form or type of the text.

So, I would like to summarize that the traditional theory in reading focused on the printed form of a text and moving to the cognitive view that enhanced the role of background knowledge. Although this theory of reading has almost always been under attack as being insufficient and defective for the main reason that it relies on the formal features of the language, mainly words and structure. It is possible to accept this rejection in fact. The cognitive theory in reading emphasized on the interactive nature of reading and the constructive nature of comprehension because besides knowledge brought to bear on the reading process, a set of flexible, adaptable strategies are used to make sense of a text and to monitor ongoing understanding in reading. Metacognition theory in reading enhanced and enriched the learning experiences, applied metacognitive strategies such as self-awareness and self monitoring, developing independent learners who can control their own learning and learn how to learn for life in a step-by-step process of evaluation during the learning process and developing higher learning and problem solving skills in reading.

4. Reading Techniques

According to Sullivan, W.R. (2014) 1:12-15 introduced 4 techniques in skimming, scanning, intensive reading and extensive reading as follows:

4.1 Skimming is reading technique that looks only for the general idea of a reading material. It is just like what the word is, you are just reading parts of the story, article or report in a generalized manner. Most people use skimming reading when the article, story or selection that they are to read is quite long and the topic may not be appealing to them. Students use skimming when they cram; it's like mediocre reading since you claim you have read the text but in reality you have read only a portion of it. Skimming may speed up reading but it may not work all the time in understanding a text. Additionally, since skimming is a technique deployed principally to "plow" through lengthy treatise of substantial volume, it is of little worth when the text is of a highly technical nature or of a literary nature using metaphoric or stylized writing that only in depth reading can be used for successfully.

4.2 Scanning may be similar to skimming technique but you are mainly looking at specific facts that are in a text. You are not reading an entire text at all but instead you are only reading specific information. This may work for informative reading material but not for fictional reading or literature. It works great in reading instructions and how-to articles since you do not waste time reading introductions but you would rather get on with more important part of your text.

4.3 Intensive Reading is all about reading technique with a deeper purpose and that is to understand the reading material to acquire newer and more complex skills and new knowledge. Although this technique is ideal in retaining learning for a long period of time it may require time to do and thus could be time consuming.

4.4 Extensive Reading is simply relaxed reading technique. This kind of reading is done by book lovers as they read a book that they intend for leisure purposes. You read in a recreational manner and may at the same time let your imagination take flight as you imagine yourself being a character or an element in the story. A person that does extensive reading may read in whatever pace he is comfortable with; there is no rush but if he can read using speed reading techniques he may be able to finish as many stories or books as he can. You may adapt a variety of reading types and may use one for a particular activity. However, by using speed reading techniques you can double or triple the amount of topics, articles and paragraphs that you can read and understand in one sitting! And remember that the more you read the more you will learn so technically you will be able to learn a lot when you adapt speed reading in your everyday activities.

4.5. Speed Reading by Wise, T. (2014), it is a set of methods and techniques which are applied to train someone in reading more quickly, quite basically. These can be learned and applied by an individual or they can also do it by joining a special program, by reading books, watching videos and even attending dedicated seminars.

4.6. SQRRR or SQ3R is a reading comprehension technique named for its five steps: survey, question, read, recite, and review. The technique was introduced by Francis P. Robinson, an American education philosopher in his 1946 book *Effective Study*. The method offers a more efficient and active approach to reading textbook material. It was created for college students, but is extremely useful for young students as well. Classrooms all over the world have begun using this method to better understand what they are reading.

Step 1: Survey: The first step, survey or skim, advises that one should resist the temptation to read the book and instead first go through a chapter and note headings, sub-headings and other outstanding features, such as figures, tables, and summary paragraphs. This survey step only takes 3-5 minutes, but it provides an outline or framework for what will be presented. The reader should identify ideas and formulate questions about the content of the chapter.

Step 2: Question: Generate questions about the content of the reading. For example, convert headings and sub-headings into questions, and then look for answers in the content of the text. The Question step again only takes 3-5 minutes to complete, but it will motivate the reader to seek answers to the questions.

Step 3: Read (R^1): Use the background work done with "S" and "Q" in order to begin reading actively. This means reading in order to answer the questions raised under "Q". Passive reading, in contrast, results in merely reading without engaging with the study material.

Step 4: Recite (R^2): The second "R" refers to the part known as "Recite." The reader should try to retrieve from memory what was learned in the same manner as telling someone else about the information. It is important that the reader use his/her own words in order to formulate and conceptualize the material. Try recalling and identifying major points and answers to questions from the "Q" step. This recital step may be done either in an oral or written format and is related to the benefits of retrieval in boosting long-term memory for the material.

Step 5: Review (R³): The final "R" is "Review." Once you reach the end of the passage, say back to yourself what the point of the whole passage is again, using your own words.

Six English reading techniques are introduced for undergraduates in increasing learning and knowledge that are so important for them because reading techniques are crucial skills to achieve not only their academic needs, but more important for their life goals by starting from skimming, scanning, intensive reading, extensive reading, speed reading and SQ3R reading.

In any event, one must employ various techniques in the quest of reading proficiency and while there are substantive arguments for this theory or that theory, the reality is that theory and technique cannot substitute for application in fact, rather than theory. It is hardly opinion that successful "non-native" speaking readers, through diligence, perseverance and application of all of the above techniques will find an increased ability to comprehend and digest more completely even the most nuanced of texts with continued practice in these disciplines.

References

- Anderson, R. 1994. **Role of the reader's schema in comprehension, learning, and memory.** In Ruddell, Ruddell, and Singer 1994, 469–482.
- Block, E. L. 1992. **See how they read: comprehension monitoring of L1 and L2 readers.** TESOL Quarterly 26(2)
- Dole, J. A. Duffy, G. G., Roehler, L. R., and Pearson, D. D. 1991. **Moving from the old to the new: research on reading comprehension instruction.** Review of Educational Research 61.
- Dubin, F., and Bycina, D. 1991. **Models of the process of reading.** In Celce-Murcia (ed.), Teaching English as a Second or Foreign Language. Boston, Mass.: Heinle and Heinle.
- Finochiaro, Mary.1973.**The Foreign Language Learner : A Guide for Teacher.** New York : Regents Publishing Company.
- Johnson, B.E. 1994. **The reading Edge Thirteen ways to build reading comprehension.** Lexington, Mass: D.C. Heath.
- Klein, M. L., Peterson, S., and Simington, L. 1991. **Teaching Reading in the Elementary Grades.** Needham Heights, Mass.: Allyn and Bacon.

- Koda, K. (2005). **Insights into second languages learning**. New York: Cambridge University Press.
- Kucer, S.B. 1987. **The cognitive base of reading and writing**. In the dynamics of language learning, ed. J. Squire, 275-31. Urbana, IL: National Conference on Research in English.
- Manser, Martin H, et.al. (1995). **Oxford's Learner's Pocket Dictionary**. London : Oxford University Press.
- McCarthy, C. P. 1999. **Reading theory as a microcosm of the four skills**. Applied Linguistics Series.
- Nunan, D. 1991. **Language Teaching Methodology**. Hertfordshire: Prentice Hall International.
- Omaggio, M. A. 1993. **Teaching language in context**. Boston, Mass.: Heinle and Heinle.
- Paran, A. 1996. **Reading in EFL: facts and fiction**. ELT Journal 50
- Robinson, Francis Pleasant. 1978. **Effective Study (6th.ed.)**. New York: Harper & Row.
- Rumelhart, D. E. 1977. **Toward an interactive model of reading**. In S. Dornic (ed.), Attention and Performance IV. New York, NY: Academic Press.
- Samuels, S. J., and M. L. Kamil. 1988. **Models of the Reading Process**. In Carrell, Devine, and Eskey, eds. 1988. 22-36.
- Smith, F. 1994. **Understanding Reading**. 5th ed. Hillsdale, NJ : Lawrence Erlbaum.
- Sullivan, W. R. 2014. **Speed Reading Training: A Beginner's Course Covering the Most Effective Speed Reading Techniques**, Gamma Mouse a dba of Xilytics, LLC. 1:12-15
- Tierney, R. J., and P. D. Pearson. 1994. **Learning to learn from text : A framework for Improving Classroom Practice**. In Rudell, Ruddell, and Singer, eds. 1994. 496-513.
- Urquhart, S., & Weir, C. (1998). **Reading in a second language: Process, product and practice**. New York: Longman.
- Webster, Merriam. 1986. **Webster's Third New International Dictionary of the English Language**. Massachusetts : Springfield.
- West, C. 2011. **Reading Techniques**. Cambridge University Press.
- Wise, T. 2014. **Speed Reading Learn to Read Faster: Comprehend Better and Accelerate Your Life and Career**, Gamma Mouse, a dba of Xilytics, LLC. 1:8

RURAL DEVELOPMENT ACCORDING TO ROYAL INITIATIVE "SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY"

Phrakhrusangharak Chakkit Bhuripaño* Phrakhrusripariyattayarak**
Phramaha Prakasit Sirimedho*** Pairat Chimhad****

ABSTRACT

The 11th National Economic and Social Development Plan (2012-2016) was established in a time when Thailand was facing socio-economic and environmental conditions rapidly changed and severely affected in the past period. Accordingly, the government has adopted the principle of "Sufficiency Economy Philosophy" to apply in the development of country from individual, family, community, society to national level in order to strengthen immunity and to help Thai society to stand firmly and sustainably develop amidst the world economy changes.

Keywords : Sufficiency Economy Philosophy, rural development

1. INTRODUCTION

The Thai society has evolved into a fast-changing country-to-city transition. Unfortunately, rural development and politics are discrete, lack of links to balance development affecting some people in the countryside to face poor situation that is not appropriate. As if people of the country are weak, the nation also will be weak. So that it should be cared about and paid great attention of solving poor problems of rural people continuously and stimulated to enable them apply knowledge and ability to develop self capability to be self-reliant.

First of all, developmental concepts should be aware of the fact that development must be determined targets on development's results and decision-making to use fundamental values to determining as well as direction of the country

* Lecturer, Department of Educational Administration, Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** Independent Academician and Propagator.

*** Lecturer, Buddhapanyasridvaravadi Sangha Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya
University

**** Lecturer, Nakhonsridhammaraj Campus, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

development that will vary according to the values and basic beliefs of the social ideology. Secondly, the development goals describe the desirability of society in terms of economy, society and politics will depend on determining value of the democratic government's development goals. As a representative of the masses in society, the country development can be divided into two sectors: the urban and the rural development sector. In fact, the rural development is part of national development.

2. RURAL DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH THE ROYAL INITIATIVE

The rural development in accordance with the projects of the royal initiative focuses on matters as strategies and solutions (Development Military Commander, Unit. Supreme Military Command. 2007: 603) as follows:

2.1 Help to be Self-reliant

Factually, the poverty of rural people is a major problem due to involving the majority of people. The government itself admits that there are at least 10 million rural people who are still in poor situation and be unable to help themselves properly.

Accordingly, His Majesty the King Rama IX was aware of such problems and aimed to help people to develop themselves for their self-reliance under His initiative as follows:

"... Understanding situations and circumstances of those whom we aim to help is most important. Helping them to get what they deserve as needed that is the most effective way to help each case. We need to consider desirers and needs first and also need to understand whom we are helping to realize what are their positions?, how to get help?, and how much? And on the other hands, to help it is important that we will help them in order to enable them help themselves..."

The development is aimed at strengthening community as the self-reliant community. The village leaders who are respected by the villagers like monks or abbots may be used to help bringing prosperity to the village, starting from small activities at first. In this connection, the King used term "blast from inside" meaning that the community or village should be strong at first, then come out to the outside society. It is not the taking of prosperity or the person from outside society to clash with the community or village that did not prepare or set up. According to this, the King gave example of development in the way of building roads and creating infrastructure vastly, sometimes, it is not sure that will succeed to develop as self-reliant communities. What is the important tool? to make a strong community is that people learn to work as a

group in form of a cooperative to solve problems of community or to make a living together.

2.2 The promotion of modern academic principles suitable to people.

Agriculture is the basic profession of Thai countryside society for long times. About two thirds of the population live in agriculture. Accordingly, the agricultural development is regarded as an important goal of rural development and the country as a whole. Agriculture is a branch of high importance in every National Socio-economic Development Plan. Although the results of development in the past would make huge progress of the agriculture, but agriculture is also a branch of production with several problems. A main problem of agricultural development today is efficiency of productivity. One factor that affects agricultural productivity is knowledge and understanding of production based on modern academic principles.

His Majesty The King Rama IX had paid great attention on the said problem as considered by the Royal Initiative as follows:

"... the life of a farmer or all people has food, cloth, dwelling, and medicine ... in the profession of farmer, it must be cultivated. The cultivation or livelihood is required academic principles from which plants should be appropriate, how to use fertilizer or machine. It is regarded as academic principle which is part of life ... and also in academic terms, presently, tools and fertilizer as well as academic principle have been applied, but expensive, so if you try to practice in the scope of power before, then, gradually build up more academic it will be stable ..."

His main principle of development is, firstly, development depending on problems and environments of each area. Therefore, the development in accordance with the Royal Project in nature of the study and the research took place, well-known as "the Royal Development Study Center" is located in various regions around the country so that people can learn and train various training programs: agriculture, household industry and living arts that learner can bring for actual implementation.

2.3. Natural Resources Conservation

Natural resources can be considered as a basic production factor that is the base of long-term development of the country. The result of the development focusing on economic growth affects development of the various areas focusing only on enhancing the productivity of every branch of production, regardless problems and limits of natural resources such as land, water, forest, etc. The use of those increased rapidly and finally those have deteriorated and less respectively, as follows:

1) Conservation of Forest Resources

His Majesty the King Rama IX thought that forest is regarded as a resource that humans consume such as woodworking, forest product finding, lumber production, etc., resulting in the public income and the nation, somehow. It is also an important factor for success of rural development especially in terms of solution to the problem of drought or floods caused by the destroyed forest.

2) Soil Development

The farmer should be encouraged to learn and understand how to conserve soil and water as well as to improve soil quality that can be done manually. In this connection, His Majesty the King Rama IX had the initiative to improve and conserve soil, not to plow or peel, but the remaining trees must be preserved in order to maintain the moisture of soil. Besides, there is also a royal initiative the Center for Development Studies in which the study was conducted on the creation of soil and water conservation systems as an example to prevent leaching, soil erosion, plant propagation for soil conservation and soil maintenance, including demonstration of soil development for farmers; in some areas, degraded soils have been degraded by various causes, such as soil, swamp, salty soils, and sandy soils, to be suitable for agricultural uses. On the other hands, soil development process must be explained to people to be practiced just for benefits of public participation.

3) Water Resources Conservation

The agricultural area in Thailand is about 147 million rais, of which only 16 million rais are located in irrigation. In this area, only 4-5 million rais of irrigation water is used for whole year. Therefore, it can be seen that most farmers still rely on agriculture for rain water, especially in the Northeast. There are about 60 million rais of agricultural areas, and only 1.6 million rai of agricultural area in the irrigation area.

2.4. Quality of life

His Majesty the King Rama IX considered ways to improve life quality of population by focusing on basic problem that is about the four factors: the need to have quality food, clothes, proper dwelling, and people health to get rid of disease that encroaches, and to educate as well as to promote moral for people. It is evident that the development will be effective, starting with "good morale" to be able to fight against possible obstacles and to be strong enough to develop oneself and the nation so far.

Sumeth Tantivejjakul, (Thai Encyclopedia for the Youth, Vol. 12, 1988), sited that while the natural environment that affects agricultural production, such as water, forest, etc., has deteriorated over time. As a result, rural development has failed to achieve its goals effectively. So that efficiency of management should be added by

supporting roles of community and organizations in preventing and addressing security issues in the targeted areas, and encouraging volunteer and cooperation for community and local development. It also includes the cooperation of all concerned parties by considering the development of social and economic capitals in the existing targeted areas to maximize the benefits of development.

Having discussed on the concept of rural development, many scholars have given their views on principles, methods and strategies for rural development as follows:

1. Rural Development as Agricultural Development: This concept is a result of economic growth theory because agriculture has been regarded as the main branch of countryside. If there is development of agriculture, it will make people in the rural areas have income and standard of living. In this connection, there are 2 factors affecting agricultural development: Essential Factor and Accelerated Factors.

1. Education for Development
2. Credits for Agriculture
3. Operation of Farmer Group.
4. Improvement and Expansion of Planted Area
5. National Planning for Agricultural Development

The concept of rural development is agricultural development being main concept of rural development in general and also concept that is closely related to the theory of economic growth. The essence of this concept is that in the Third World the rural economy is agricultural economy, the major sector in which the people are less than 3 quarters of the country (Pridi Chotchuang et al., 2003: 89)

3. CONCLUSION

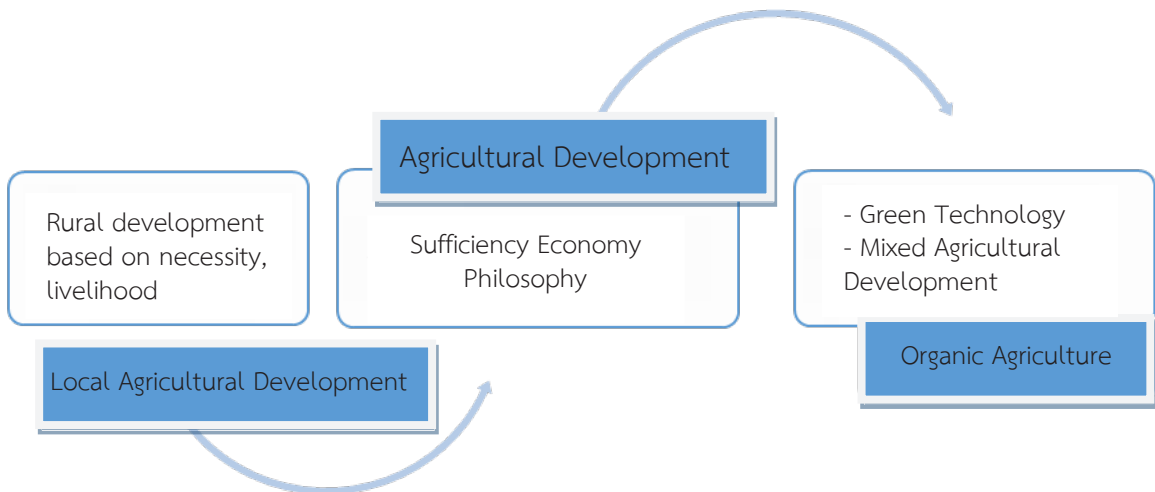
Development of life quality to properly live and develop oneself as well as the country to prosper in accordance with the development guidelines that can be resolved at the root of problem relevantly is regarded as His Majesty the King's ideas on "Sufficiency Economy" or "New Theory" aiming self-reliance and external dependence to a minimum, whether inputs or market for consumption first, the remains are then brought to market integrated into agricultural production management with a complete system in itself and clear management process. After His Majesty the King Rama IX had guided the way of life via the philosophy of sufficiency economy to step through the economic crisis in Thailand and to adhere to the sufficiency economy with the ability of Thai rural community. Whether it is consumer production and commercial production,

not in the consumer society and no bondage with anything, but the philosophy of sufficiency economy should be adhered for living in daily life.

The Thai Rural Development in accordance with the Royal Initiative should focus on human development in which man and society are to be developed along the way by transforming the development structure into a holistic, multi-link dimensional together like economy, society, technology, religion, culture and environment in order to develop according to the principles of reasonableness, understanding, accessibility, development, knowledge, love, unity, unshake the barriers, adhere to the common good and for the benefit of people in the sequence. It is also consistent with the way of life of Thai society and enhances morals, morality as well as ethics in the performance of duties and lives with sufficiency, which will be a good immunity of society and the nation as a whole.

The study of basic concepts of driving development according to the strategic plan for integrating development driven by the Sufficiency Economy Philosophy 2016-2017 shows the development of a linkage economy system from the national development framework by determining 7 strategies: The first Strategy: Driving development according to Sufficiency Economy Philosophy in agriculture and rural sectors.

The second Strategy: To develop study of the philosophy of sufficiency economy by cultivating children, youth and ordinary people to have enough living features. Third Strategy: Service for Tourism, Industry and entrepreneurship to promote and support private businesses, industry and retailers. Fourth Strategy: Promote driving development in accordance with the Philosophy of Sufficiency economy in foreign affairs for propagation worldwide. Fifth Strategic: Increase the role of information proactively to propagate a philosophy of sufficiency economy to the public. Sixth Strategy: develop in accordance with the Philosophy of Sufficiency economy in aspect of security integrated drive between the Army and the Agency. Seventh Strategic: to create a management mechanism to drive performance with efficiency and integration into technology as the diagram of relationship of rural development under the concept of sufficiency economy.

The concept of rural development under the philosophy of sufficiency economy demonstrates the link between rural development principles and the Sufficiency Economy Philosophy by integrating modern science or eco-friendly agriculture and makes a major income for the family and self-reliance.

Reference

- Development Military Commander. (2007). *Supreme Command Headquarters*. The 45th Anniversary of the Development Military Command.
- Sumeth Tantivejjakul, (1 9 8 8) " *Rural Development by the Royal Initiative*", Thai Encyclopedia for Youth, Vol. 12,
- Pridi Chotchuang, et al., (2003). *Rural Development, Meaning, Patterns and Concepts in Rural Development*, 2nd Edition. Bangkok: Bophit Printing Public Company Limited.

บทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน
อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร
THE ROLES OF SANGHA ADMINISTRATORS FOR SUPPORT PEOPLE
IN WANG SAI PHON DISTRICT, PHICHIT PROVINCE

พระใบฎีกาสมคิด นาสีโล* พระมหาภคฤชญา กิตติโสภโณ** พระมหาสุนันท์ สุนนโท***

Phrabaideeka Somkitd Nathasiro, PhraMaha Krisada Kittosopano,
Phramaha Sunan Sunando,

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาบทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะบทบาทของพระสังฆาธิการในการเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

การวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.921 และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสงฆ์ จำนวน 166 รูป วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิด

* Master of Arts Program in Buddhist Studies Department of Buddhist Studies
Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya
University.

** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkorn-
rajavidyalaya University.

*** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkorn-
rajavidyalaya University.

ทางเดียว (One way Analysis of Variance) และการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา ด้านสมานัตตตา ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นบทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวม ด้วยวิธีการทดสอบค่าเอฟ (F-test) พบว่า โดยภาพรวมพระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาปริญญาธรรม แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับพระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะบทบาทของพระสังฆาธิการในการเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ได้แก่ 1) การขาดแผนงานและ การกระจายงานและ อนุเคราะห์ส่งเสริมในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั้ง 4 ด้านให้แก่ชุมชนไม่ทั่วถึงครอบคลุมทุกพื้นที่ 2) ขาดการจัดกิจกรรมการด้านส่งเสริมในงานการสาธารณสงเคราะห์ให้แก่ชุมชน และการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมขาดความต่อเนื่องและเป็น รูปธรรม 3) คือขาดกำลังทุนสนับสนุนและ ขาดการประสานร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานเอกชน 4) คือขาดการส่งเสริมสนับสนุน จากคณะสงฆ์ และประกอบกับการทำงานต่างวัดต่างทำขาดความร่วมมือกันทำงาน ทำให้การทำงาน ไปคนละทิศไม่สอดคล้อง กันทำให้งานด้านการสาธารณสงเคราะห์ไม่ก้าวหน้า 5) ขาดบุคลากรที่มี คุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานและรองรับการปฏิบัติงานในอนาคตเป็นจำนวนมาก ข้อเสนอแนะวัดต้องมีการวางแผนงานที่ดีและมีการแบ่งงาน กระจายงานในด้านการพัฒนาจิตใจ ให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ และวัดต้องมีการสร้าง กิจกรรมและส่งเสริมการมีส่วนกับชุมชน ในงานพัฒนาจิตใจ และควรจัดอย่างต่อเนื่องมีแบบแผน ที่ชัดเจนและมั่นคง วัดต้องจัดหางบประมาณ และทุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ เหมาะสม และต้องร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงาน ของเอกชนเพื่อจะได้ร่วมมือกัน ทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และคณะสงฆ์ต้องให้ความสำคัญใน การส่งเสริมสนับสนุน และ ต้องมีประสานงานร่วมมือเป็นเครือข่ายเดียวกัน เพื่อการทำงานจะได้มี ทิศทางเดียวกัน ตลอดจนวัดต้องพัฒนาส่งเสริมบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงาน และรองรับ การปฏิบัติงานในอนาคตเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญควรทำงานอย่างมีระบบเป็นแนวทาง เดียวกัน และมีเครือข่ายร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาต่อไป

คำสำคัญ : บทบาท : พระสังฆาธิการ : ประชาชน

ABSTRACT

Objectives of this research were: 1. To study the roles of administrative monks in people at Wang Sai Phon District, Phichit Province , 2. To study the comparison of administrative monks' roles in Supporting people at Wang Sai Phon District, Phichit Province and 3. To study problems, obstacles and recommendation the roles of administrative monks in Supporting people at Wang Sai Phon District, Phichit Province.

Methodology was the mixed methods; The quantitative research collected data by survey method from 166 samples with questionnaires, analyzed data with statistics: frequency, percentile, mean and SD, standard deviation, t-test and F-test and one way ANOVA. The qualitative research collected data from 10 key informants, interviewing with structured in-depth-interviewing scripts and analyzed data by descriptive interpretation.

Findings were as follows:

1. The roles of administrative monks in Supporting people at Wang Sai Phon District, Phichit Province by overall were at high level (= 4.10) and classified by each aspect; giving, sweet words, beneficially and proper behavior were also at high levels consecutively.

2. Monks' opinions towards the roles of administrative monks in people at Wang Sai Phon Districtm Phichit Province by F-test finding that administrative monks with different age, Dhamma and Pali educational levels, had different roles in peoplecharity, accepting set hypothesis. Administrative monks with formal

educational levels did not have different roles in Supporting people at Wang Sai Phon District, Phichit province, denying the set hypothesis.

3. Problems, obstacles and recommendation for the roles of administrative monks in people at Wang Sai Phon District, Phichit Province were that 1) lack of working plan for charity distribution to cover the whole communities, 2) lack of continuous and concrete promotion activities to promote the charity distribution, 3) lack of support and coordination with state and private agencies, 4) lack of support from Sanga Order, each monastery conduct the activities on their own in their own ways at different directions causing the activities not effective, 5) lack of qualified personnel preparation to manage the works effectively in the future.

Recommendation: Monasteries must have good planning and job division, empowerment of works in mental development and should conduct this activity continuously with good, clear and sustainable plan, monasteries must allocate enough and proper budget, cooperating with state and private agencies in order to work effectively. Sangha Order must see the importance of this charity , coordinating with other agencies and networks so that the work would be in the same direction, Monasteries must develop and support personnel for higher positions and responsibility in the future. More importantly, Sangha Order must work together systematically with network to move in the same direction seriously for the sustainability of Buddhism.

Keywords : The Roles, Sangha, People

1. บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูล และเพื่อความสุขแก่มหาชนเป็นอันมาก เพื่อเป็นการอนุเคราะห์ต่อชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ประกายความคิดที่เกิดขึ้นภายในพระทัยของพระโพธิสัตว์ก่อนที่จะเป็นพระโพธิสัตว์ในอดีตกาล จนถึงเป็นเจ้าชายสิทธัตถะเกิดจากพื้นฐานเดียวคือปรารถนาความทุกข์ที่เกิดขึ้นแก่สรรพสัตว์ มีความประสงค์จะช่วยให้พระองค์หลุดพ้นจากสังสารทุกข์ แล้วจะช่วยคนอื่นให้หลุดพ้นจากสังสารทุกข์ตามไป ความคิดนี้ดำรงอยู่ในพระทัยผ่านภพชาติมาเป็นอเนกจนในที่สุดก็ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าภารกิจของพระองค์ต่อชาวโลกในการประดิษฐานพระพุทธศาสนานั้นสอดคล้องกับอุดมการณ์ข้างต้น ดังที่ทรงแสดงการบังเกิดของเอกบุคคลไว้ใน อังคุตตรนิกาย เอกนิบาตความว่า “เอกบุคคล เมื่อบังเกิดขึ้นในโลก ย่อมบังเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลเพื่อความสุขแก่ชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์ต่อชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อความสุข แก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เอกบุคคลนั้นคือ พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า” ดังนั้นงานประดิษฐานพระพุทธศาสนาของพระองค์ จึงมุ่งตรงไปที่การพัฒนาคุณภาพของพุทธบริษัทให้สามารถเข้าถึงที่พึงของตนด้วยตนเอง พระองค์ได้ตรัสแก่สัทมบดีพรหมที่มาราบพูลอาราธนาตอนหนึ่งว่า “บัดนี้เราเปิดประตูอมตะแก่ท่านแล้วผู้ประสงค์จะฟังจงน้อมศรัทธามาเถิด (Phrathepdilok (Rabaep Thitayano),2006:45-46)

ประเด็นที่สำคัญอันเป็นสิ่งที่พระสงฆ์และวัดพึงตระหนักจากสภาพสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมและชุมชนเปลี่ยนไปมาก รวมทั้งประชาชนในรอบความเป็นอยู่อย่างลำบากในการดำเนินวิถีชีวิตยิ่งขึ้น โดยเฉพาะปัญหาในด้านจิตใจและการคล่องชีพ กระแสวัตถุนิยมและการบริโภคนิยม ตลอดจนละเลยและขาดการใส่ใจในศิลปวัฒนธรรมของคนรุ่นใหม่จึงทำให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ ขึ้นชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็น เจ้าอาวาสวัด ซึ่งเป็นแกนนำหลักของชุมชนในการให้การอนุเคราะห์สงเคราะห์ให้บริการด้านต่างๆ แก่ชาวบ้านในชุมชนในด้านสาธารณสงเคราะห์นั้น จึงเห็นว่ามีความจำเป็นมาก ที่จะต้องทำวิจัยศึกษาเรื่อง บทบาทของวัดต่องานด้านสาธารณสงเคราะห์ เพื่อจะได้ทราบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อวัดและมีความต้องการให้ช่วยสงเคราะห์ในเรื่องใดบ้าง และศึกษาผลกระทบในด้านใดกับวัดบ้าง เพื่อวัดจะได้มีแนวทางปรับปรุงพัฒนาวางแผนดำเนินงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ให้เป็นไปในทางทิศใดอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่วัดและชุมชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์ในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะบทบาทของพระสังฆาธิการในการ
แก้ปัญหากลุ่มประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีความเชื่อมั่น
ทั้งฉบับเท่ากับ 0.921 และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสงฆ์ จำนวน 166 รูป วิเคราะห์
ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิด
ทางเดียว (One way Analysis of Variance) และการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth
Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พระสังฆาธิการที่ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.00 มีพรรษา 11-20 พรรษา คิดเป็นร้อย
ละ 35.50 มีวุฒิการศึกษานักธรรมเอก จำนวน 117 รูป คิดเป็นร้อยละ 70.50 วุฒิการศึกษาต่ำกว่า
เปรียญ 3 ประโยค จำนวน 110 รูป คิดเป็นร้อยละ 66.30 มีวุฒิการศึกษาสามัญต่ำกว่าปริญญาตรี
จำนวน 109 รูป คิดเป็นร้อยละ 65.7

4.2 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือแก้ปัญหากลุ่ม
ประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร พบว่าบทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือ
แก้ปัญหากลุ่มประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} =$
4.05, S.D. = 0.343) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงระดับค่าเฉลี่ยจาก
มากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอรรถจริยา ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.512) ด้านสมานัตตตา ($\bar{X} = 4.11$, S.D.=
0.438) ด้านปิยวาจา ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.395) ด้านทาน ($\bar{X} = 3.78$, S.D.= 0.453)

4.3 การเปรียบเทียบบทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือแก้ปัญหากลุ่มประชาชน
อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร สรุปได้ดังนี้ ผลการทดสอบสมมติฐานของบทบาทของพระสังฆา
ธิการในการช่วยเหลือแก้ปัญหากลุ่มประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร โดยจำแนกตามอายุ
พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม และวุฒิการศึกษาสามัญ เพื่อนำไปสู่การ
ตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

4.4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ คือการขาดแผนงานและ การกระจายงานและ
อนุเคราะห์ส่งเสริมในการช่วยเหลือแก้ปัญหากลุ่มประชาชนทั้ง 4 ด้านให้แก่ชุมชนไม่ทั่วถึงครอบคลุมทุก

พื้นที่ ขาดการจัดกิจกรรมการด้านส่งเสริมในงานการสาธารณสงเคราะห์ให้แก่ชุมชน และการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมขาดความต่อเนื่องและเป็น รูปธรรม

5. อภิปรายผลการวิจัย

ด้านทาน พระสังฆาธิการเป็นสื่อกลางในการรวบรวมทรัพย์สินและสิ่งของจำเป็นเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อน หรือตกทุกข์ได้ยาก พบว่า (1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับแรกคือ ด้านการพัฒนาท้องถิ่นรองลงมาคือ ด้านการพัฒนาจิตใจ (2) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ในการเข้าวัดต่างกัน ตลอดจนมีความประพฤติดีด้วยศีลจรรย์วัตรตามหลักพระธรรมวินัย มีความอดทนและเสียสละทุ่มเทอย่างจริงจัง เพื่อความมั่นคงพระพุทธศาสนาต่อไป สอดคล้องกับผลงานวิจัย Phrasamucharan Charu Charoenwong (2012) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทการปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในจังหวัดนครปฐม พบว่า (1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการปฏิบัติศาสนกิจด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านปิยวาจา จากผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัย Phrakhrusakhonwiriya (Phuma Kiao) (2013) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่ต่อบทบาทการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร” มีผลต่อการวิจัยพบว่า (1) ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ ด้านการดำเนินการเอง และด้านการเกื้อกูลประชาชนและสรรพสัตว์ (2) ประชาชน เพศ อายุ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกันแต่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน

ด้านอรรถจริยา จากผลการศึกษาพบว่าพระสังฆาธิการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ในด้านอรรถจริยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X} = 4.66$) พระสังฆาธิการไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด($\bar{X} = 3.66$) พระสังฆาธิการช่วยส่งเสริมสัมมาชีพเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เจริญรุ่งเรืองข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัย Phrakhrusakhonchotitham (Samruai Kittiphattho) (2013) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการด้านสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการการตามทัศนะ

ของคนในเขตเทศบาลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า (1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการการตามทัศนะของคนในเขตเทศบาลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า อันดับแรก ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการการในด้านการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือการบริการจัดการด้านการปฏิบัติและอันสุดท้ายคือ การจัดการและการวางแผน (2) ประชาชนที่มีเพศรายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการตามทัศนะของประชาชนในเขตเทศบาลอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แต่ต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอยู่ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ด้านสมานัตตดา จากผลการศึกษาพบว่าพระสังฆาธิการ มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ในด้านสมานัตตดา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.50$) พระสังฆาธิการปฏิบัติตนเรียบง่าย เข้าถึงง่าย ไม่ถือตน พร้อมให้คำปรึกษาต่อประชาชนตลอดเวลา ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.81$) พระสังฆาธิการเยี่ยมเยียนประชาชนอยู่เสมอ ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัย Phrakhrukittisakhontham (Siri Wimarachan) (2013) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า (1) ประชาชนมีส่วนร่วมด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก อันดับแรกคือ ด้านการแสวงหาการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการให้การสนับสนุน อยู่ในระดับมาก และระดับสุดท้ายคือ ด้านการสงเคราะห์แบบให้เปล่า อยู่ในระดับปานกลาง (2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในเขตอำเภอมืองสมุทรสาครจังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสังฆาธิการในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

วัดควรให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาจิตใจประชาชนให้มากเป็นพิเศษ ควรมี การทำงานที่เป็นระบบระเบียบและมีเครือข่ายเดียวกัน และควรมีความร่วมมือและประสานงาน กันอย่างมีความสามัคคี วัดควรกำหนดนโยบายและแผนงาน และจัดงบประมาณ เพิ่มบุคลากร มีการ ติดตามผลงาน ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจังและมีความต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังให้ ชุมชนและคนไทยใกล้ชิดและเห็นความสำคัญของวัด มีแผนการและมาตรการในการพัฒนาเพิ่ม ศักยภาพ ของพระสงฆ์ให้เป็นผู้มีความพร้อมในด้านการท างานด้านการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้มี ความ เข้มแข็งและมีคุณภาพต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ควรนำผลของการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการด้านการช่วยเหลือเกื้อกูล ประชาชนในอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ควรนำปัญหาที่ได้จากการวิจัยนี้มาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังมีปัญหายอยู่ โดยให้ทุก ภาคส่วน ในอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาควรมีการปรับปรุงกล ยุทธ์และบูรณาการการบริหารการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนในจังหวัดพิจิตรให้สม่ำเสมอและทั่วถึง ยิ่งขึ้น

References

- Phrakrukittisakhontham (Siri Wimarachan). (2013). *Public participation The public service of the monks. Amphoe Mueang Samut Sakhon Samut Sakhon* (Master of Thesis). Graduate School: Mahamakut Buddhist College Sirinthorn Rajabhat University.
- Phrakrusakhonchotitham (Samruai Kittiphattho). (2013). *Management of the public welfare of the monks, the views of the people in the municipality of Ban Phae. Samut Sakhon Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahamakut Buddhist College Sirinthorn Rajabhat University.
- Phrakrusakhonwiriyaikhun (Phuma Kiao). (2013). The opinions of the public on the role of public service of the monks in Muang District. Samut Sakhon (Master of Thesis). Graduate School: Mahamakut Buddhist College Sirinthorn Rajabhat University's Royal College.
- Phrathepdilok (Rabaep Thitayano). (2006). *Buddhism to happiness*. Bangkok: National Bureau of Buddhist Printing.

การจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา
THE ACCOUNTING MANAGEMENT FOR THE PUBLIC PROPERTY OF TEMPLES
IN PHA NAKORN SRI AYUTTHAYA DISTRICT

พระประจักษ์ มหาปณฺโณ (เมฆหมอก)* ประเสริฐ ธิลาวั ** พระมหาภุชญา กิตฺติโสภณ ***
PhraPrajiak Mahāpaṇṇo (Mekmok), Prasert Thilao, PhramahaKrisada Kittisobhano.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1. ศึกษาการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา 2. ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสังฆาธิการ และพระสงฆ์ ที่มีต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา

ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed - Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากพระสงฆ์ในอำเภอพระนครศรีอยุธยาได้จำนวน 251 รูป จากพระสงฆ์ทั้งหมด 675 รูปโดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.978 เป็นคำถามแบบปลายเปิด และปลายปิด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-Test) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

* Master of Arts Program in Buddhist Studies Department of Buddhist Studies
Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya
University

** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkorn-
rajavidyalaya University

*** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkorn-
rajavidyalaya University

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการเก็บรักษาเงินของวัด ด้านการให้เช่าที่ดินหรืออาคาร ด้านการกั้นที่ดินซึ่งเป็นที่ดินให้เป็นที่จัดประโยชน์ ด้านการได้ทรัพย์สินมาเป็นศาสนสมบัติของวัด ด้านการให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่กลบนาหรือที่วัด ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ ต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าพระสงฆ์ที่มีสถานภาพ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ 1) เจ้าอาวาสและไวยาวัจกรบางวัดขาดความรู้ในการจัดการทรัพย์สินที่ได้มาเป็นศาสนสมบัติของวัด ตามที่กำหนด 2) เจ้าอาวาสและไวยาวัจกรหรือผู้จัดผลประโยชน์ของวัดมีการจัดทำแผนผังที่ดินไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด 3) เจ้าอาวาสและไวยาวัจกรบางวัดไม่มีการระบุวัตถุประสงค์ในสัญญาเช่าที่ดินของวัดชัดเจน 4) เจ้าอาวาสและไวยาวัจกรกำหนดค่าเช่าไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติสงฆ์ 5) เจ้าอาวาสและไวยาวัจกรหรือผู้จัดผลประโยชน์ของวัดขาดความรู้ด้านการจัดทำบัญชีและการเก็บรักษาเงินวัด ข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ควรให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ความรู้ จัดฝึกอบรมในการได้ทรัพย์สินมาเป็นศาสนสมบัติของวัด เพื่อให้การจัดการทรัพย์สินเป็นไปตามที่กำหนด 2) ควรจัดทำแผนผังภายในวัดเพื่อกำหนดพื้นที่แต่ละชนิดให้ชัดเจนแปลงมีพื้นที่เขตพุทธาวาสเขตสังฆาวาสและเขตธรณีสงฆ์ 3) การทำสัญญาเช่าที่ดินของวัดในแบบสัญญาเช่าต้องระบุวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าเช่าไปทำอะไร เพราะอาจจะนำที่ดินวัดไปใช้กิจกรรมส่งเสริมอบายมุขก็ได้ 4) วัดควรมีมาตรการที่ชัดเจนในการบริหารจัดการเรื่องค่าเช่าที่ไม่ขัดกับพระราชบัญญัติสงฆ์ 5) ควรพัฒนาความรู้ความสามารถของพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัดให้เพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : การบัญชี, การจัดการ, ศาสนสมบัติ

ABSTRACT

The Objectives Of This Research Were: 1. To Study The Accounting Management for Public Property Of Temples in Phranakorn Sri Ayutthaya District, 2. To Compare Monks' Opinions Towards The Accounting Management for The Public Property And 3. To Study Problems, Obstacles And Proposal for The Accounting Management for Public Property Of Temples in Phranakorn Sri Ayutthaya District.

The Methodology Was The Mixed Methods: The Quantitative Research Collected Data By Using The Survey Method From 251 Samples Derived From Populations Of 675 Monks Using Taro Yamane'S formula With Opened And Closed End Questionnaires That Had A Reliability Value At 0.978, Analyzed Data With Descriptive Statistics: Frequency, Percentile, Mean And Sd, Standard Deviation, T-Test And F-Test. The Researcher Used The Qualitative Research To Collect Data From 9 Key Informants, Interviewing With Structured In-Depth-Interviewing Scripts And Analyzed Data By Descriptive Interpretation.

Findings Were As Follows:

1. The Opinions of The Monks Were The Opinions of The Accounting Management for Public Property of Temples in Phranakorn Sri Ayutthaya District As A Whole At High Level When It Was Found That A High Level in All Aspects of The Measure To Keep The Money. The Property Has Religious Properties of The Renting of Land Or Buildings On The Land, Which Is A Measure That Is Useful. The Rental Tietrnisgstiekalpna Or Measured Respectively

2. Monks' Opinions Comparison About The Opinions of The Accounting Management for The Public Property of Temples in Phranakorn Sri Ayutthaya District, Classified By Personal Factors And The Finding Came Out That Monks With Different Stat Usages, Dhamma Educational Levels, Educational Theologian And Educational Pili Formal, Did Not Have Different Opinions Towards The Opinions of The Accounting Management for Public Property of Temples in Phranakorn Sri Ayutthaya District, Denying The Set Hypothesis. Monks With Different Ordained And Pali Educational Levels Had Different Opinions Towards The Accounting Management for Public Property of Temples in

Phranakorn Sri Ayutthaya District With Statistical Significant Level At 0.05 Accepting The Set Hypothesis.

3. Problems Or Obstacles of The Accounting Management for Public Property of Temples in Phranakorn Sri Ayutthaya District Were That 1) The Abbot And The Counsellors in Some Temples Lack The Knowledge Asset Management Acquired for The Public Property of Temples, 2) Abbot And Counsellors Or The Benefits of Making Land Planning Relevant Standard, 3) The Abbot And The Counsellors in Some Temples Had No Specified Objectives in The Land of Clear, 4) The Abbot And The Counsellors in Some Temples Configure Rentals Not Act Disciplines, 5) The Abbot And Counsellors Or The Benefits Lack of Knowledge in Accounting And Retain The Money Measure Suggestion. It Was Found That 1) There Should Be The Agency Received Like Knowledge, Training On The Property, As The Public Property of Temples. in Order To Manage The Assets According To The Set, 2) There Should Be A Preparation Within The Temple Area Diagram To Determine Each Kind To Clear The Field Area And Area of Buddha Monk Area Churchyard, 3) Contract Rent Land of Temples in The Contract Should Specify The Purpose And Make Clear That Rent To Do As It Might Bring The Land Use Activities Can Measure Functions, 4) Measure Should Take Measures To Clear The Management About The Rent Not Contrary To The Law of, And 5) To Develop Knowledge And Ability of The Monks, Novices And Personnel Within The Temples Even More.

Keywords : Accounting, Management, Public Property.

1. บทนำ

การจัดทำบัญชี มีความสำคัญต่อกิจการ เพราะจะทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการการควบคุมภายในและสามารถตรวจสอบได้ขององค์กร ทั้งองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไร และองค์กรที่เป็นสถาบันที่มีได้หวังผลกำไร องค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไรนั้นย่อมมีระบบบัญชีที่ดีเนื่องจากองค์กรเหล่านั้นมีเงินทุนในการจ้างบุคลากรผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านการบัญชีเป็นผู้ออกแบบ และวางระบบบัญชีซึ่งต้องจัดทำบัญชีตามกฎหมาย ในขณะที่องค์กรที่เป็นสถาบันที่มีได้หวังผลกำไรยังขาดระบบบัญชีที่เหมาะสม ดังเช่นกรณีของวัด ซึ่งเป็นสถาบันการกุศล มีรายได้จากการรับบริจาคและจากการทำกิจกรรมทางศาสนาตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 วัดในพระพุทธศาสนาเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย (Institute of Buddhist Monks National Office of Buddhism, 2015 : 9)

ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับระบบบัญชีของวัดได้แก่ ข้อบังคับการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายวัดในประเทศไทย เริ่มขึ้นเมื่อปี 2511 กำหนดในกฎกระทรวงฉบับ 2 ออกความตามใน พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ให้วัดที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย โดยส่งข้อมูลให้เจ้าคณะปกครองปีละ 1 ครั้ง ก่อนปรับเปลี่ยนในปี 2550 เพิ่มข้อบังคับการส่งข้อมูลให้กับ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ซึ่งที่ผ่านมาพบปัญหาไว้วางใจ และเจ้าอาวาสไม่มีความรู้เรื่องการจัดทำบัญชี ทำให้ขาดการนำส่งข้อมูล จาก 4 มหานครทั่วประเทศ มีเพียงร้อยละ 30 เท่านั้นที่มีความพร้อมบางวัดยังมิได้จัดทำบัญชีตามคำแนะนำของกรมการศาสนา ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษา และจัดการศาสนสมบัติของวัด แต่ละวัดมีการจัดทำบัญชีกันเอง โดยส่วนใหญ่เจ้าอาวาสเป็นผู้จัดทำบัญชี ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของการบันทึกรายการทางบัญชีบางวัดไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่กัน ระหว่างผู้มีหน้าที่ความรับผิดชอบดูแลทรัพย์สินกับผู้จัดทำบัญชีเนื่องจากมีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ รวมถึงผู้ทำบัญชีของวัดขาดความรู้ความสามารถทางด้านการวางระบบบัญชีและการบริหารจัดการทรัพย์สิน ขาดเอกสารสำคัญในการรับเงิน และการจ่ายเงินในแต่ละกิจกรรมของวัดทำให้ไม่สามารถแสดงข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงหรือไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลทางการเงินได้อย่างถูกต้องทำให้การควบคุมดูแลทรัพย์สินไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ซึ่งส่งผลให้เกิดการทุจริตได้ดังจะเห็นได้จากกรณีของวัดที่มีการนำเงินที่ได้รับจากการบริจาคไปใช้ในลักษณะที่ส่อทุจริต เช่น การนำไปซื้อที่ดินเพื่อโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้เป็นของพระสงฆ์ระดับผู้บริหารของวัด การขาดหลักฐานในการรับบริจาคเงิน เป็นต้น

จากความสำคัญของวัดดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นที่วัด ซึ่งเป็นองค์กรศาสนาและในฐานะนิติบุคคลเพื่อให้การดูแลรักษา และการจัดการศาสนสมบัติวัดเป็นไปตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ และกฎกระทรวง จะต้องยึดหลักการบริหารจัดการที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ (Good governance) ซึ่งระบบธรรมาภิบาล คือ การบริหารของภาครัฐที่มุ่งความดีงาม และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่รัฐและประชาชนอย่างทั่วถึงและยุติธรรม โดยมุ่งเน้นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (Accountability) รวมถึงมีการจัดทำรายงานทางการเงินที่ต้องเปิดเผยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้

รับรู้และตรวจสอบ จึงเป็นประเด็นที่ต้องศึกษาถึงพัฒนาการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัดว่ามีรูปแบบ วิธีการและกระบวนการอย่างไร มีการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในพัฒนาการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสังฆาธิการ และพระสงฆ์ ที่มีต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed - Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากพระสงฆ์ในอำเภอพระนครศรีอยุธยาได้จำนวน 251รูป จากพระสงฆ์ทั้งหมด 675 รูปโดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ 0.978 เป็นคำถามแบบปลายเปิด และปลายปิด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-Test) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา เชิงพรรณนา

4. ผลการวิจัย

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านสถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นพระภิกษุ จำนวน 207 รูป คิดเป็นร้อยละ 82.5 รองลงมาเป็นพระสังฆาธิการ จำนวน 44รูป คิดเป็นร้อยละ 17.5 ตามลำดับ

ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31- 40 ปี จำนวน 69รูป คิดเป็นร้อยละ 27.5 รองลงมามีสถานภาพ41- 50 ปี จำนวน 62รูป คิดเป็นร้อยละ 24.7 ถัดมาสถานภาพ20 – 30 ปี จำนวน 55รูป คิดเป็นร้อยละ 21.9ถัดมาสถานภาพ51 – 60 ปี จำนวน 45 รูป คิดเป็นร้อยละ 17.9 สุดท้ายสถานภาพ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ

ด้านจำนวนพรรษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีจำนวนพรรษา 6 – 10 พรรษา จำนวน 76 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.3 รองลงมามีจำนวนพรรษา 1- 5 พรรษา จำนวน 62 รูป คิดเป็นร้อยละ 24.7 ถัดมาจำนวนพรรษา 11 – 15 พรรษา จำนวน 49 รูป คิดเป็นร้อยละ 19.5 ถัดมาจำนวนพรรษา 21 พรรษาขึ้นไป จำนวน 45 รูป คิดเป็นร้อยละ 17.9 สุดท้ายจำนวนพรรษา 16 – 20 พรรษา จำนวน 19 รูป คิดเป็นร้อยละ 7.6 ตามลำดับ

ด้านวุฒิการศึกษาสามัญ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 165 รูป คิดเป็นร้อยละ 65.7 รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 64 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.5 สุดท้ายระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 22 รูป คิดเป็นร้อยละ 8.8 ตามลำดับ

ด้านวุฒิการศึกษาทางธรรม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมนักธรรมชั้นเอก จำนวน 143 รูป คิดเป็นร้อยละ 57.0 รองลงมาคือ วุฒิกศศึกษานักธรรมชั้นตรี จำนวน 47 รูป คิดเป็นร้อยละ 18.7 ถัดมาคือ วุฒิกศศึกษานักธรรมชั้นโท จำนวน 42 รูป คิดเป็นร้อยละ 16.7 สุดท้ายไม่มีวุฒิการศึกษาทางธรรม จำนวน 19 รูป คิดเป็นร้อยละ 7.6 ตามลำดับ

ด้านวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่วุฒิการศึกษาเปรียญธรรมไม่มีวุฒิปเรียญธรรม จำนวน 168 รูป คิดเป็นร้อยละ 66.9 รองลงมาคือ วุฒิกศศึกษาประโยค 1 – 2 – ป.ธ.3 จำนวน 44 รูป คิดเป็นร้อยละ 17.5 ถัดมาคือ วุฒิกศศึกษาป.ธ. 4 – 6 จำนวน 32 รูป คิดเป็นร้อยละ 12.7 สุดท้ายวุฒิกศศึกษาป.ธ.7 – 9 จำนวน 7 รูป คิดเป็นร้อยละ 2.8 ตามลำดับ

2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

1) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ T – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการได้ทรัพย์สินมาเป็นศาสนสมบัติของวัด ที่แตกต่างกัน

2) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ

การจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าและรายด้าน แตกต่างกันทุกด้าน

4) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าและรายด้าน แตกต่างกันทุกด้าน

5) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาแผนกนักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่ไม่แตกต่างกันคือ ด้านการได้ทรัพย์สินมาเป็นศาสนสมบัติของวัด ด้านการกัณฑ์ดินซึ่งเป็นที่ดินให้เป็นที่จัดประโยชน์ด้านการให้เช่าที่ดินหรืออาคาร และด้านการเก็บรักษาเงินของวัดส่วนด้านการให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่กลบนาหรือที่วัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ จึงทำการ เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในมิติทางด้านสังคมด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อย ที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

6) ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F – test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาแผนกบาลีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่ไม่แตกต่างกันคือ ด้านการให้เช่าที่ดินหรืออาคารด้านการให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่กลบนาหรือที่วัด และด้านการเก็บรักษาเงินของวัด ส่วนด้านการได้ทรัพย์สินมาเป็นศาสนสมบัติของวัดและด้านการกัณฑ์ดินซึ่งเป็นที่ดินให้เป็นที่จัดประโยชน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ จึงทำการ เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ในมิติทางด้านสังคมด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อย ที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

5. อภิปรายผล

พระภิกษุมีความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงินของวัด การได้ทรัพย์สินมาเป็นศาสนสมบัติของวัด การให้เช่าที่ดินหรืออาคาร การกัณฑ์ดินซึ่งเป็นที่ดินให้เป็นที่จัดประโยชน์ การให้เช่าที่ธรณีสงฆ์ ที่กลบนาหรือที่วัด เป็นอย่าง

ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Supatra Natan. (2010) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ผลการบริหารงานการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วยด้านบุคลากร ด้านโครงสร้างการจัดการองค์กร ด้านอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น อยู่ในระดับมาก

พระสงฆ์ที่มีสถานภาพ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า สถานภาพ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม ไม่ส่งผลกระทบต่อระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrusobhonpariyattayanuyut (Jamsuk Kittivanno) (2005) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณูปการ ในอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสังฆาธิการ พระภิกษุ สามเณร และพุทธศาสนิกชน ที่มีต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณูปการ ในอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลโดยรวม พระสงฆ์ที่มีสถานภาพ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการสาธารณูปการในอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “การจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา” โดยมีลักษณะที่สำคัญในแต่ละด้าน คือ

6.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป (1) ควรให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ความรู้ จัดฝึกอบรมในการได้ทรัพย์สินมาเป็นศาสนสมบัติของวัด เพื่อให้การจัดการทรัพย์สินเป็นไปตามที่กำหนด (2) วัดควรใช้เอกสาร ใบเสร็จรับเงิน และเอกสารใบอนุโมทนาบัตร เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง วัดควรมีการจัดทำทุกครั้งที่ได้รับเงินบริจาค ทรัพย์สินบริจาค รวมไปถึงการรับจากรายรับอื่นๆ เพราะเป็นเอกสารที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของจำนวนเงินได้ (3) ควรทำทะเบียนคุมสินทรัพย์ของวัด เพื่อให้ทราบถึงปริมาณของสินทรัพย์และป้องกันการสูญหาย (4) ควรจัดทำแผนผังภายในวัดเพื่อกำหนด

พื้นที่แต่ละชนิดให้ชัดเจนแปลงมีพื้นที่เขตพุทธาวาสเขตสังฆาวาสและเขตธรณีสงฆ์ (5) เจ้าอาวาสควรมีความรู้และความเข้าใจกฎระเบียบต่าง ๆ อย่างถูกต้อง

6.2 ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป (1) ควรศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ในพื้นที่อื่น (2) ควรศึกษาเรื่อง แนวทางในการพัฒนาการจัดทำบัญชีเพื่อการจัดการศาสนสมบัติของวัด ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

References

- Institute of Buddhist Monks National Office of Buddhism. (2015). *The Manual of Administrative Monks*. Bangkok : Printing Company of National Office of Buddhism.
- Ministerial Regulation. (1968). Issued Under The Sangha Act in The Year of 1962. (2004), *Ecclesiastical Law in The Law Ministry Update C.E. 2004*. Bangkok : The Publishers Soutpaisal.
- Supatra Natan. (2010). *A Study of The Effectiveness of Financial And Account Administration At Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khonkaen Campus*” (Research Paper) Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhrusobhonpariyattayanuyut (Jamsuk Kittivanno). (2005). *The Sangha Administration On The Buddhist Construction And Repairation in Nakhonluang District, Ayutthaya Province* (Research Paper). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhrupaladkittiwat (Khacha Panyadharo). (2011). *The Temple Management of The Sangha Administors in Banglen District, Nakhonpathom Province* (Research Paper). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

การป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการ CORRUPTION PREVENTION IN LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS BY BUDDHIST INTEGRATIVE MECHANISM

ศุภยาเยาว์ นาคเงินทอง* พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ** อภินันท์ จันทะนี***

Supayao Nakngerntong, Phramaha Boonlert Intapanyo, Apinant Chantaneer

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพการเอื้อประโยชน์ต่อการทุจริตที่มีต่อสังคมไทย 2) ศึกษารูปแบบการป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบตามแนวพระพุทธศาสนา และ 3) เสนอรูปแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากเอกสาร การระดมความคิดเห็นจาก โครงการประชุมเสวนาเครือข่ายการต่อต้านการทุจริต โดยอาศัยกลไกของรัฐเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ได้แก่ บุคคลจากภาครัฐ/เอกชน/ประชาชนจากทั่วประเทศ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานส่วนกลาง จำนวน 5 คน ผู้บริหารระดับสูงและบุคลากรในพื้นที่ 4 จังหวัด ที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำจำนวน 30 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จากคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน เพื่อยืนยันความถูกต้อง โดยวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

* Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

1. สภาพการเอื้อประโยชน์ต่อการทุจริตที่มีต่อสังคมไทย แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ (1) ระดับบุคคล ได้แก่ บุคลากรของรัฐขาดความรู้ความเข้าใจ ระเบียบแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงประโยชน์หรือเอื้อประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง การขาดจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และภาคประชาชนมีค่านิยมจ่ายสินบนให้แก่บุคลากรภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกในการรับบริการ เห็นว่าการทุจริตเป็นเรื่องปกติ ไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง การร้องเรียนไม่กล้าระบุตัวบุคคล แต่ระบอบองค์กร ทำให้กลไกการตรวจสอบการทุจริตเป็นไปได้ยาก (2) ระดับองค์กร เนื่องจากระบบราชการมีขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อนทำให้บุคลากรภาครัฐอาศัยช่องว่างของกฎหมาย แสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้ ในบางกรณีกฎระเบียบที่วางไว้ทำให้คนสุจริตไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ประกอบกับการวางระบบควบคุมภายในขาดประสิทธิภาพ กลไกการตรวจสอบการทุจริตจากหน่วยงานภายนอก รวมทั้งกระบวนการยุติธรรมล่าช้า ไม่ทันการณ์ การลงโทษด้านกฎหมายและด้านสังคมไม่รุนแรง

2. การป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบตามแนวพระพุทธศาสนา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารจัดการด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้นโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยตระหนักถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะหลักความโปร่งใส ซึ่งมีตัวชี้วัดตามที่สถาบันพระปกเกล้ากำหนด และแบ่งรูปแบบการป้องกันการทุจริตเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับบุคคล ด้วยการปลูกจิตสำนึกโดยปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม ผนวกให้รักษาศีลห้า ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ระดับองค์กร ด้วยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรประสานงานกับองค์กรอิสระ ในการให้ความรู้ความเข้าใจและร่วมตรวจสอบองค์กรให้เกิดความโปร่งใสพร้อมทั้งเน้นกลไกการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการตรวจสอบกระบวนการดำเนินการบริหารจัดการท้องถิ่นทุกขั้นตอน

3. รูปแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการ ประกอบด้วย การดำเนินการใน 2 ระดับคือ (1) ระดับบุคคล ใช้หลักโลกบาลธรรม (หิริ โอตตัปปะ) เป็นกลไกในการบูรณาการ เพื่อปลูกและปลูกจิตสำนึกของบุคคลในองค์กรให้เกิดความละอายต่อความชั่ว และเกรงกลัวต่อผลของการประพฤติชั่วพร้อมทั้งปลูกฝังค่านิยมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นการพัฒนาที่จุดเริ่มต้นของคน (2) ระดับองค์กร ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ใช้ในการปกครอง เพื่อให้องค์กรเกิดความเข้มแข็ง มีความสามัคคีของหมู่คณะ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนาเป็นกลไกบูรณาการร่วมกับหลักธรรมาภิบาล ขับเคลื่อนการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้โปร่งใสปราศจากการทุจริตอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การป้องกันการทุจริต, กลไกพุทธบูรณาการ

ABSTRACT

Objectives of this research were 1. to study general context of organization administration soliciting corruption in Thai society, 2. to study a procedure of corruption prevention in local administrative organizations by the Buddhist method, and 3. to propose a model for corruption prevention in local administrative organizations by means of Buddhist integrative mechanism

Methodology was the qualitative method collecting data from document and anti-corruption network by state mechanism and in-depth-interviewing 30 key informants, purposefully selected from state and private sectors and 5 high ranking administrators from head department and people from 4 provinces with administrative organizations that received the Gold Phrapokklao Award. Data were also collected from 9 participants in Focus Group Discussion to cross-check the findings and data were analyzed by descriptive interpretation.

Findings were as follows:

1. General context that solicits corruption in Thai society could be Divided into two levels: 1) personal level; state personnel do not understand the rules and regulations so they use positions for bribery solicitation for themselves and their associates, lacking of virtuous consciences in practicing duties. People also like to pay bribery to state personnel for the good and fast services. So they see that bribery is normal, not personal involvement. Those who made complaint against bribery dared not disclose the names people involved, mentioned only organizations. These contexts made corruption scrutiny difficult to check, 2) organizational level; Owing to bureaucratic system was complicated, so that state personnel use this gap to seek for unprofitable bribery for themselves. Some cases the rules and regulations were set so that the right persons could not perform their duties. Internal checking mechanism was not efficient. External corruption control mechanisms and judicial process were slow, not right to minute. Punishment by law and by society were not tough enough.

2. Corruption prevention of local administrative organizations according to Buddhism was that local administrative organizations had transparency and participation management in line with national strategy of corruption prevention emphasizing good governance, particularly the transparency with indicators set forward by Phrapoklao Institute and dividing the corruption prevention into 2 levels: 1) personal level; emphasizing values and attitudes of personnel to abide by the virtuous morality and observing the five precepts and live the life by the Sufficiency Economy Philosophy, 2) Organizational level; administration by good governance, coordinating with independent agencies to generate common knowledge to check the organization for transparent and participatory action from people in every step.

3. A model of corruption prevention in local administrative organizations by Buddhism integrative mechanism consisted of two internal administrative levels: 1) personal level; integrating Lokapaladhamma; the virtues that protect the world, (Hiri, moral shame and Ottappa, moral dread) as generating mechanism to implant the consciences of personnel in organizations to enhance moral shame and moral dread, to be afraid of the consequences of bad doing and implanting the morality consciences that is the starting point of human development, 2) organizational level; integrating Apparihaniyadhamma 7; the virtues for administration leading to only prosperity and strength, harmony of the group, elder respect, abiding rules and regulations, total responsibility and practicing along religious, good and well-believed traditions and cultures. By integrating these virtues along with good governance as driving mechanism, local administrative organizations would be sustainable corruption-free organizations.

Keywords: Corruption Prevention, Buddhism Integrative Mechanism

1. บทนำ

การคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดประการหนึ่งของหลายประเทศ โดยมีระดับและความรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้นและสลับซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัย มีระบบการบริหารราชการที่ทันสมัย มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรอิสระต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ต่างเห็นพ้องกันว่าคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจน และเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง (Eak Tangsapwattana, 2011) รวมไปถึงการทุจริตระหว่างประเทศมีรูปแบบซับซ้อนมากขึ้น อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารและคมนาคมไร้พรมแดน ที่เอื้อให้การทำทุจริตได้ง่าย รวดเร็ว และตรวจจับได้ยากยิ่งขึ้น

ปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์การทุจริตคอร์รัปชันอย่างต่อเนื่องและรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ พบว่า มี 2 ประการหลัก คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ การขาดประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในหน่วยงานของภาครัฐและภาคการเมือง ซึ่งภาคการเมืองมีการผูกอำนาจในการบังคับใช้นโยบาย ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ พบว่า ยังประสบปัญหาการทำงานที่ขาดการบูรณาการ เนื่องจากปัจจัยในด้านกรอบของกฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับของแต่ละหน่วยงาน อีกทั้งหน่วยงานเหล่านี้ ขาดกลไกการติดตามและตรวจสอบการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แม้ว่าในปัจจุบันจะมีความตื่นตัวในเรื่องของการทุจริต แต่โอกาสในการที่ประชาชนจะได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐยังคงถูกจำกัด ด้วยเหตุนี้ ส่งผลให้การดำเนินงานด้านการขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขาดความต่อเนื่องและล่าช้า (Prachak Kongdeerati, 2014)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา การป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการ เพื่อศึกษาถึงสภาพการเอื้อประโยชน์และการป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบตามแนวพระพุทธศาสนา ตลอดจนนำเสนอรูปแบบการป้องกันการทุจริตในโดยใช้กลไกทางพระพุทธศาสนา อันจะเป็นทางออกที่ดีและสามารถแก้ปัญหาการทุจริตที่มีในสังคมไทยได้ในระยะยาวและให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมกันในทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหาการทุจริตได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อวิเคราะห์สภาพการเอื้อประโยชน์ต่อการทุจริตที่มีต่อสังคมไทย
- 2.2 เพื่อศึกษารูปแบบการป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบตามแนวพระพุทธศาสนา
- 2.3 เพื่อเสนอรูปแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

- 3.1 ศึกษาจากเอกสาร ได้แก่หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก เอกสารวิชาการ ตำรา งานนิพนธ์ บทความ วารสาร งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 3.2 เก็บข้อมูลจากการประชุมเสวนาซึ่งอาศัยกลไกภาครัฐเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ โดยมีผู้เข้าร่วมเสวนาในระดับนโยบายจากผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย และระดับปฏิบัติการ โดยระดมความคิดเห็นจากบุคลากรของภาครัฐ/เอกชน/ประชาชน ประมาณ 1,400 คน
- 3.3 ศึกษาโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคำถามและลำดับขั้นตอนการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เป็นการพูดคุยสนทนาตามธรรมชาติ ตอบแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญภายใต้บรรยากาศของการมีปฏิสัมพันธ์ที่สโรหว่างกัน ซึ่งแบบสัมภาษณ์มีความแตกต่างกันตามอำนาจหน้าที่ของผู้เก็บข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารและบุคลากรในระดับพื้นที่ที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับรางวัลพระปกเกล้าทองคำด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ 4 จังหวัด (เทศบาลตำบลอุโมงค์ จ.ลำพูน, เทศบาลเมืองแม่เหียะ จ.เชียงใหม่, เทศบาลเมืองสีคิ้ว จ. นครราชสีมา, องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี) โดยผู้ให้ข้อมูลในแต่ละพื้นที่รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 รูป/คน ประกอบด้วยพระภิกษุ ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้บริหารส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ ได้แก่ ท้องถิ่นจังหวัด ป.ป.ช.จังหวัด ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ธรรมาภิบาลจังหวัด และกลุ่มผู้บริหารระดับสูง หรือผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนกลางจำนวน 5 คน ประกอบด้วย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า และกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- 3.4 การสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของรูปแบบงานวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิเชี่ยวชาญจำนวน 9 รูป/คน

4. ผลการวิจัย

4.1 สภาพการเอื้อประโยชน์ต่อการทุจริตที่มีต่อสังคมไทย พบว่า รูปแบบการทุจริตมีการพัฒนาตลอดเวลาซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาค้นคว้าเป็น 2 ระดับ คือ

1) ระดับบุคคล ได้แก่ บุคลากรของรัฐบาลความรู้ความเข้าใจ ระเบียบแนวทางปฏิบัติ ตามระเบียบกฎหมาย การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงประโยชน์หรือเอื้อประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง การขาดจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และภาคประชาชนมีค่านิยมจ่ายสินบนให้แก่บุคลากรภาครัฐ เพื่ออำนวยความสะดวกในการรับบริการ เห็นว่าการทุจริตเป็นเรื่องปกติ ไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง การร้องเรียนไม่กล้าระบุตัวบุคคล แต่ระบุงอ์ครเนื่องจากผู้ร้องเรียนเกรงกลัวภัยและอิทธิพลถึงตนและครอบครัว ทำให้กลไกการตรวจสอบการทุจริตในการหาข้อเท็จจริงเป็นไปได้ยาก

2) ระดับองค์กร เนื่องจากระบบราชการมีขั้นตอนยุ่งยากซับซ้อนทำให้บุคลากรภาครัฐอาศัยช่องว่างของกฎหมาย แสวงหาผลประโยชน์ที่มีควรได้ ในบางกรณีกฎระเบียบที่วางไว้ไม่สอดคล้องกับงานที่ดำเนินการ ทำให้คนสุจริตไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ขั้นตอนการตรวจสอบไม่เอื้ออำนวยต่อผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบ เพราะ ถูกครอบงำจากผู้มีอำนาจ ประกอบกับการวางระบบควบคุมภายในขาดประสิทธิภาพ กลไกการตรวจสอบการทุจริตจากหน่วยงานภายนอกกระทำไม่ได้ยาก รวมทั้งการผลักดันกรณีทุจริตให้เป็นคดีสู่ศาล และกระบวนการยุติธรรมล่าช้า ไม่ทันการณ์ การลงโทษด้านกฎหมายและด้านสังคมไม่รุนแรง ประการสำคัญคือขาดกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการป้องกันและต่อต้านการทุจริต

4.2 การป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบตามแนวพระพุทธศาสนา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ ได้ดำเนินการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เสนอขอรับรางวัลพระปกเกล้าทองคำซึ่งเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องบริหารจัดการด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งผู้วิจัยได้ แบ่งรูปแบบการป้องกันการทุจริตเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับบุคคล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการดำเนินการด้วยการปลูกและปลูกจิตสำนึกโดยปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม รณรงค์ให้รักษาศีลห้า ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) ระดับองค์กร ด้วยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร ประสานงานกับองค์กรอิสระ ในการให้ความรู้ความเข้าใจและร่วมตรวจสอบองค์กรให้เกิดความโปร่งใสพร้อมทั้งเน้นกลไกให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในการตรวจสอบกระบวนการดำเนินการบริหารจัดการท้องถิ่นทุกขั้นตอน

4.3 รูปแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกลไกพุทธบูรณาการ แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้ 1) ระดับบุคคล การป้องกันการทุจริตต้องเริ่มที่ตัวบุคคลด้วยการปลูกและปลูกจิตสำนึก โดยเสริมสร้าง บูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักโลกบาล หรือ หิริโอตตปละเป็นธรรมะสำคัญที่นักปกครองหรือบุคคลใช้ควบคุมจิตใจมนุษย์ให้อยู่ในความดี ใช้ในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม การดำเนินงานและการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีหิริโอตตปละ ซึ่งเมื่อจำแนกคำว่า หิริ หมายถึง ความละอายต่อบาป ละอายต่อการทำความชั่วในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การไม่ซื่อสัตย์ การสร้างโอกาสในทางผิด การประพฤติมิชอบ การเลือกปฏิบัติต่อการใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด

2) ระดับองค์กร ด้วยการนำหลักอภิธานิยธรรม 7 เป็นกลไกพุทธบูรณาการในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควบคู่กับหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ (1) หลักนิติธรรม (2) หลักคุณธรรม (3) หลักความโปร่งใส (4) หลักการมีส่วนร่วม (5) หลักความรับผิดชอบ (6) หลักความคุ้มค่า และเพื่อให้การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลมีประสิทธิภาพ ป้องกันการทุจริตได้อย่างโปร่งใส ควรบูรณาการด้วยหลักธรรมอภิธานิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมเพื่อป้องกันความเสื่อมและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับองค์กรซึ่งเปรียบเสมือนเป็นหลักธรรมาภิบาลตามแนวทางพุทธศาสนาที่ควรค่าแก่การปฏิบัติ 7 ประการ ดังนี้ ข้อที่ 1 การประชุมกันเป็นเนืองนิตย์เป็นหลักของการประชุมหารือและมุ่งฉันทาคติในการอยู่ร่วมกันเชิงสร้างสรรค์อันนำไปสู่ความเข้มแข็งขององค์กร ข้อที่ 2 พร้อมเพรียงกันประชุมและเลิกประชุม เป็นการแสดงออกทั้งหมู่คณะหรือการพร้อมใจกันเป็นหนึ่งในอันที่สร้างความสามัคคี ข้อที่ 3 ไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ได้บัญญัติ และไม่เลิกสิ่งที่ได้บัญญัติไว้แล้ว ได้แก่ การบริหารจัดการองค์กรให้คำนึงถึงวัฒนธรรมองค์กรว่าสิ่งที่ได้บัญญัติไว้เป็นวัฒนธรรมที่ดงามควรให้มีการยึดถือเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีหรืออักษะ 4 ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ได้แก่ การให้ความเคารพต่อผู้อาวุโส หรือผู้ได้บังคับบัญชาในองค์กร ข้อที่ 5 ไม่ข่มเหงสตรี เป็นการให้เกียรติสตรี ซึ่งในการบริหารจัดการองค์กรผู้บริหารและบุคลากรจะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ข้อที่ 6 เคารพบูชาสักการะเจดีย์ เป็นหลักธรรมในการให้ความเคารพสถานที่ ปูชนียสถาน ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ในการปลูกใจให้คนทำความดีและเป็นที่รวมใจของบุคคล ข้อที่ 7 ให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล เปรียบเสมือนกับการให้ความคุ้มครองรักษาคนดีมีคุณธรรม เช่น คุ้มครองผู้ที่ประพฤติตนสุจริต และปราบปรามการทุจริต

5. อภิปรายผล

5.1 สภาพการเอื้อประโยชน์ต่อการทุจริตที่มีต่อสังคมไทย สาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีสาเหตุมาจากการขาดความซื่อสัตย์และคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการหรือ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ทั้งนี้เป็นเพราะข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ ภาครัฐ มีความเห็นแก่ตัว มีความโลภ ขาดการยับยั้งชั่งใจ ขาดจิตสำนึก ขาดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีค่านิยมที่ผิด ไม่คำนึงถึงความถูกต้อง เห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเอง มากกว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตินันท์ (Chitinan Sukhiket, 2010) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางป้องกันทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการขาดคุณธรรม จริยธรรมของคนใน สังคมไทย เนื่องจากขาดการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก และการ มีค่านิยมความเชื่อ วัฒนธรรมการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง โดยเห็นว่าความร่ำรวยเป็นสิ่งที่ดีงาม สังคมยอมรับนับหน้า ถือตา ทำให้เกิดรากเหง้าของการแสวงหาโอกาสที่ทำให้ ร่ำรวยขึ้นทุกวิถีทาง โดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่ได้มาว่า ถูกต้องหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของผาสุก (Pasuk Pongpachit, 2014) ได้วิจัยเรื่อง คอร์รัปชันในภาครัฐ : ความเห็นและประสบการณ์ในครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุการ คอร์รัปชันของข้าราชการเป็นเพราะเงินเดือนของ ข้าราชการไม่เพียงพอ แรงจูงใจทางวัตถุนิยมที่เกิดจาก ค่านิยมทางสังคมกับบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนต้องการเงินทอง ตลอดจน สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เกี่ยวกับการแสดงออกในทางวัตถุนิยม

5.2 รูปแบบการป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบตามแนวพระพุทธศาสนา การป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนานั้น ต้องสอดคล้องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าสู่ตัวบุคคลที่เป็นเจ้าพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิธีที่ดีที่สุด คือ การทำให้บุคคลเหล่านั้นตระหนักในหน้าที่ของตน มีหน้าที่อะไร ควรทำหน้าที่นั้นให้ดีที่สุด และต้องมีความสุจริต 3 ประการ ได้แก่ 1. ไม่บกพร่องต่อหน้าที่ 2. ไม่ละเว้นหน้าที่ 3. ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตินันท์ (Chitinan Sukhiket, 2010) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางป้องกันทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ให้แนวทางป้องกันการทุจริตไว้ ว่า คณะผู้บริหารต้องยึดหลักคุณธรรม และยึดความ ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย สร้างจิตสำนึกและเป็น ตัวอย่างให้กับบุคลากร ในส่วนของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ประการแรก ไม่บกพร่องต่อหน้าที่ ข้าราชการ เจ้าพนักงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องอุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ใด จะต้องทำหน้าที่นั้นอย่างดีที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดความบกพร่องเสียหายแก่งานในหน้าที่

5.3 รูปแบบการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้กลไกพุทธบูรณาการ ความตื่นตัวของบุคคลในการสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง ผลกระทบจากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และรู้ถึงบทบาทของตนเองในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องการ

ต่อต้านปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันแล้ว ส่วนนี้ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่า จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญ ทั้งนี้รวมไปถึง เป้าหมายหลัก การพัฒนาอบรบบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเน้นเรื่องความโปร่งใส เจาะลึกลงไป ถึงหลักธรรมาภิบาล มุ่งให้ความสำคัญเรื่อง จริยธรรมสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรศักดิ์ (Surasak Toprateep, 2010) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์การบริหารส่วนตำบลมีธรรมาภิบาลในการบริหารงานคลังในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความสำนึกรับผิดชอบหลักความโปร่งใส หลักประสิทธิภาพ และหลักการควบคุมการคอร์รัปชัน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) แต่งตั้งคณะทำงานในระดับชาติ เพื่อติดตามประเมินการดำเนินงานและทำวิจัย การดำเนินการตามนโยบายแผนยุทธศาสตร์ชาติอย่างจริงจัง
- 2) ภาครัฐควรดำเนินการตามหลัก 3 ป. 2 ย. (ปลูกฝัง ป้องกัน ปราบปราม ยกย่อง ชมเชย ยึดหลักการบังคับใช้กฎหมาย)
- 3) ควรกำหนดหลักสูตรภาคบังคับปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมด้วยหลักธรรมต่างๆ เพื่อปลูกจิตสำนึกของบุคคลโดยให้จัดอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับชั้น
- 4) องค์กรตุลาการต้องพิจารณาคดีทุจริตอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งพัฒนาปรับปรุงกฎหมายให้มีบทลงโทษรุนแรงมากขึ้นให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
- 5) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการรณรงค์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจังสนับสนุนการสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) อปท. ต้องกำหนดนโยบายการสร้างเสริม คุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ให้แก่บุคลากร โดยเริ่มปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจากสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา ส่งเสริมค่านิยม ยึดคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต
- 2) นำนโยบายรัฐบาลเป็นแนวทางปฏิบัติให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมพร้อมทั้งใช้กลไกศาสนาเป็นเครื่องมือกระตุ้นปลูกจิตสำนึก
- 3) กระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ระบบต้องมี ขั้นตอนการกลั่นกรอง โดยนำเกณฑ์คุณธรรมจริยธรรมมาพิจารณาควบคู่กับองค์ความรู้
- 4) องค์กรอิสระบูรณาการความร่วมมือกำกับดูแลตรวจสอบระบบการปฏิบัติหน้าที่ของภาครัฐอย่างจริงจัง

References

- Charuwan Sukhumalapong. (2013). *Trend on Corruption in Thailan*. (Research Report). Secretariat Office of House of Representatives. Bangkok.
- Chitinan Sukhiket. (2010). *Trend on Anti-Corruption in Local Organization of Pakchong District*. (Research Report). Khonkaen:Local Administration College, Khonkaen University.
- Eak Tangsapwattana and staffs. (2011). Guidelines for applied international standard for anti-corruption of Thailand, *Anti-Corruption Academic Journal*, 4(1), 74-75.
- Office of the National Anti-Corruption Commission. (2014). *Handbook for Buddhist Corruption Training Curriculum in Secondary School level*. Cooperation between Office of the National Anti-Corruption Commission and Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Office of the National Anti-Corruption Commission. (2014). *Strategy for Anti-Corruption, Step 2 for 2556-2560*. Nonthaburi. Corruption Protection Office.
- Pasuk Pongphaichit and staffs. (2014). *Corruption in the Public Sector: Opinions and Experiences of Households*. (Research Report). Research Supporting Fund Office.
- Prateep Makmitra. (2007). *Ethics of Higher Education Institutions Executives* (Doctor of Thesis). Post Graduate School. Silapakorn University.
- Raksa Sudsenphom. (2014). *Factors effects on Success of Decentralization to Local Administration Organization of Lower Northeast of Thailand* (Doctor of Thesis). Post Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Surasak Toprateep. (2010). *Good Governance of Public Finance Management of Sub-District Local Administrative Organization*. (Doctor of Thesis). Post Graduate School: Ramkhamhaeng University.

การจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี

THE MANAGEMENT OF THE COMMUNITY PRODUCT

IN LINE WITH THE BUDDHIST WAY IN KANCHANABURI PROVINCE

พระจิตศิลป์ เหมรังสี (อภิรักษ์มนตรี)* ประเสริฐ ธิลาอ**
พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ***
Phra Jitsil Hemarangi (Apilukmontri), Praseat Thilao,
Phrakhrusangkharak Kiettisak Kittipakho

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี 2. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธ และ 3. เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 25 รูป/คน ทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปของการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การจัดการสินค้าชุมชนตามหลักการบริหาร 4M คือ บุคลากร การเงิน วัสดุและอุปกรณ์ และการจัดการ หัวใจหลัก คือ บุคลากรที่เข้ามาทำหน้าที่ต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้านนี้ เป็นหลักสำคัญของความสำเร็จในทุกมิติของ

* Master of Arts Program in Buddhist Studies Department of Buddhist Studies
Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya
University

** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkorn-
rajavidyalaya University

*** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkorn-
rajavidyalaya University

การจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี ด้านบุคลากร ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จนั้นความร่วมมือของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้นการจัดการสินค้าชุมชนถ้ามีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์กรนั้น ก็ควรที่จะมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาสินค้าชุมชน เพื่อนำกลุ่มสินค้าชุมชนให้ขับเคลื่อนแบบองค์รวม ด้านการเงิน กลุ่มสินค้าชุมชน หรือ ธุรกิจย่อย ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของแต่ละสังคมด้วยสิ่งเล็ก ๆ เหล่านั้น มีความดีงาม ความพอดี เป็นหลักแฝงอยู่ และเมื่อกลุ่มสินค้าชุมชน หรือ ธุรกิจชุมชนขนาดเล็กมีแรงขับเคลื่อนไปข้างหน้าพร้อม ๆ กันนั้นหมายถึง การพัฒนาประเทศชาติด้วยความยั่งยืน ด้านวัสดุและอุปกรณ์ การผลิตสินค้าชุมชนที่คำนึงถึงการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและช่วยรักษาสภาพแวดล้อม แนวคิดนี้สอดคล้องแทรกเข้ามาอยู่ในกลยุทธ์ทางการตลาด เนื่องจากในปัจจุบันตลาดโลกให้การตอบรับกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือ ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติเป็นอย่างมาก ด้านการจัดการ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ว่าจะท้องถิ่นในเมืองหรือในชนบท จะมีบุคลากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ที่สั่งสมกันต่อ ๆ มาสามารถช่วยแก้ปัญหาหรือเสนอแนะสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมกว่าได้ในหลายเรื่อง ดังนั้น การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น องค์คณะอื่น จะช่วยให้การทำงานสำเร็จได้โดยง่าย ทั้งนี้เนื่องจากว่าองค์ความรู้ในท้องถิ่นนั้น เป็นความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงที่สืบทอดกันมา

2. วิธีการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถียุทธ ด้านบุคลากร วางคนให้ถูกกับงาน มีปัญญา ต้องมีความอดทน อดกลั้น ขยัน มีความสามัคคี ความตั้งใจในการสร้างผลประโยชน์ให้กับกลุ่มสินค้าชุมชน ด้านการเงิน ความซื่อสัตย์ ความอดทน การเสียสละและแบ่งปัน ขยันหา รู้จักรักษา รักษาสิ่งจะ ติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มสินค้าชุมชน และบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กลุ่มสินค้าชุมชนกำหนดไว้ ด้านวัสดุและอุปกรณ์ สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และรู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ สามารถสร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกในทีมได้ ด้านการจัดการ รู้และเข้าใจถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายของกลุ่มสินค้าชุมชน เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในทีมให้สามารถตอบสนองวิสัยทัศน์ของกลุ่มสินค้าชุมชน

3. รูปแบบการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถียุทธในจังหวัดกาญจนบุรี ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านบุคลากร ตามหลักฉันทะ ได้แก่ คนที่มีจิตสาธารณะสูงทำเพื่อส่วนรวมเป็นหลักตามหลักวิริยะ ได้แก่ ความสำนึกเรื่องความถูกต้องการตอบแทนชุมชน สังคม หลักจิตตะ ได้แก่ บุคคลที่พร้อมช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่ม ตามหลักวิมังสา ได้แก่ บุคคลที่ทำงานละเอียดถี่ถ้วนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ด้านการเงิน ตามหลักฉันทะ ได้แก่ จิตสำนึกในความสุจริต รู้จักและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ตามหลักวิริยะ ได้แก่ ออมทรัพย์เพื่อการผลิตเก็บเงินทุกเดือน ตามหลักจิตตะ ได้แก่ การเสียสละและแบ่งปันซื่อสัตย์ ตามหลักวิมังสา ได้แก่ จัดทำบัญชีด้วยความละเอียดเรียบร้อยด้าน

วัสดุและอุปกรณ์ ตามหลักฉันทะ ได้แก่ ผลิตด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตามหลักวิริยะ ได้แก่ รักษาคุณภาพสินค้าให้สม่ำเสมอ ตามหลักจิตตะ ได้แก่ กลุ่มสินค้าชุมชนต้องรู้จักใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า ตามหลักวิมังสา ได้แก่ ไม่ผลิตสินค้าตามกระแส เพราะไม่มีความยั่งยืนในระยะยาว และด้านการจัดการ ตามหลักฉันทะ ได้แก่ สินค้าชุมชนผลประโยชน์เพื่อมาดูแลชุมชนตามหลักวิริยะ ได้แก่ สร้างความสามัคคีในสมาชิกชุมชน ตามหลักจิตตะ ได้แก่ รู้ตนรู้ประมาณ รู้หลักการตลาด ตามหลักวิมังสา ได้แก่ สามารถประเมินประสิทธิภาพการทำงานของสินค้าชุมชนโดยเปรียบเทียบ กับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของกลุ่มสินค้าชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การจัดการ สินค้าชุมชน วิถีพุทธ

ABSTRACT

The research objectives are 1) to study the generality of local products management in Kanchanaburi Province. Secondly is 2) to study for potential approach to develop local products management by using Buddhist ways. and 3) is to propose a method of management the local products by using Buddhist way.

The methodology used in this research are Qualitative Research by documentary analysis cooperated with In-depth Interview from 25 key informants and focus group discussion with 9 experts.

The Research Results

1. Generality of local products management in Kanchanaburi Province can be described into 4 points/aspects which are Strength, Weakness, Problem, and Threat as below explanatory. Strengths are 1) The local products are unique in each area. 2) The variety of material, culture, folk wisdom in the area create a gorgeously modest. 3) The items can be developed to be local tourist market. Weaknesses are 1) Human resources / local workers have no production standard due to they have no use of technology to apply in their production process. 2) The producer cannot create "Product Image" for their items like "Made in Japan". 3) There is no successor who intend to inherit the local wisdom. Threats are 1) Lacking of Unity in community. 2) Lacking of Support from people in same community. 3) People need to do farming periodically, therefore, no labor to produce the local products to the

market continuously. Opportunities are 1) Specific local products are ate from local material, local skill, local life style. 2) The products can be develop to be gift or souvenirs. 3) The products are local handmade showing local wisdom and artistic taste in the area. 4) Reacting to the local tourist policy. Local products management by implementing 4M which are Man, Money, Material and Method. The key success factor is “Man” who implement the 4M in every dimension in managing local products in Kanchanaburi Province.

2. Methodology in managing local products in Kanchanaburi Province by using Buddhist way: There are many Buddhist principles which can be applied to our day-to-day life or even high level management. With only single principle, it can be applied with management system in international range. Research has brought Dharma principle which conform to management system which consist of Human Resource (Man) match with 20 Buddhist moral codes. Money Management match with 14 Buddhist moral codes. Material Management match with 8 Buddhist moral codes. Management match with 21 Buddhist moral codes.

3. Type of managing local products by Buddhist ways by Ittibath Four (path of accomplishment, basis for success) Managing people by Chanta (Passion), for example, the high public charity mind people will have passion to so something aiming for public interest. By Viriya (Attempt), for example, the people in community can stay in their home town work and earn, no need to relocation to somewhere else. By Jitta (Dedication), for example, people will always ready to support others. By Vimangsa (Investigation), for example, people will work accurately, do the assignment as per rules/regulations. In terms of Money Management, by Chanta (Passion), they can list the reasonable price for the product with a mind of dedicating, sharing and honest. By Viriya, people will save up their earning every month. By Jitta, the people will be honest and faithful. By Vimangsa, people will do the book-keeping with neat, tidy and accurately. In terms of Material and Equipment, by Chanta, people will produce the unique local items by local wisdom. By Viriya, people will always maintain their products quality. By Jitta, production will concerned about environment. By Vimangsa, people will not follow the face-pace trend as it is not endure for the product. In terms of

Management, by Chanta, it will create unity in the community. By Viriya, the business will be for social interest to the community. By Jitta, know thyself, know ones' ability, know market strategy. By Vimangsa, learning to know the future trend of the business and prepare team for going further.

Keywords: management the community product the buddhist way

1. บทนำ

การประชุมพระสังฆาธิการ ตามมติมหาเถรสมาคม ที่ 143/2546 ครั้งที่ 1/2558 ได้มีนโยบายเพื่อดำเนินงานด้านพระศาสนาให้เป็นอย่างมีระบบ ให้เป็นที่เจริญศรัทธาของสาธุชนและได้หารือในประเด็นและโครงการสำคัญต่าง ๆ โดยมีโครงการที่น่าสนใจ ดังนี้ ด้านการเผยแผ่มีโครงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการสาธารณสงเคราะห์มีโครงการศูนย์การเรียนรู้และฝึกอาชีพโดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง พร้อมกันนี้ได้กำชับให้คณะสงฆ์นำนโยบายไปปฏิบัติเพื่อความยั่งยืนของพระพุทธศาสนา (Sangha Manual, 2015)

ในอดีตประเทศไทยเป็นประเทศที่สงบสุขมีวิถีทางการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย มีประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม มีภูมิปัญญาแต่ละท้องถิ่นแต่ละภูมิภาคที่แตกต่างกันไป ในปัจจุบันจึงได้มีการส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ การสนับสนุนโครงการจากภาครัฐจึงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถเพื่อให้ประชาชนมีทักษะในการประกอบอาชีพสร้างงานและผลผลิตให้กับชุมชนนั้นๆ อย่างยั่งยืนโดยใช้ทรัพยากรแต่ละชุมชน ดังนั้นจึงมีการก่อตั้งโครงการขึ้นอย่างมาก เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นแนวทางอันหนึ่งที่จะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน ทำให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง สามารถที่จะพึ่งพาตนเองและยังยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น อาศัยการผลิตและการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและจุดขายที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นเพื่อให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ช่วยสร้างรายได้ให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลนั้นๆ และยังเป็นการเปิดชุมทรัพย์ทางปัญญาของประชาชนซึ่งจะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นการสืบทอดต่อไป จึงถือได้ว่าเป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้น เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (Provincial Community Development Office of Kanchanaburi, 2015)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อให้ทราบถึงหลักการวิธีการและแนวทางการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี สินค้าชุมชนที่มีบริบทแตกต่างกันเพื่อป้องกันความล้มเหลวในการปฏิบัติ ผู้วิจัยต้องการเสนอรูปแบบของการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อความดำรงอยู่ของสินค้าชุมชนและพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนในสังคมไทยสืบไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี
- 2.2 เพื่อศึกษาวิธีการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธ
- 2.3 เพื่อเสนอรูปแบบการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่กลุ่มผู้บริหารสินค้าชุมชน กลุ่มนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา กลุ่มข้าราชการ กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มปราชญ์ชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสินค้าชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 25 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการสินค้าชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 รูป/คน เพื่อศึกษาแนวคิดและวิธีการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาไว้ ดังนี้ การจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรีมุ่งศึกษากระบวนการการจัดการสินค้าชุมชน ด้วยกระบวนการพัฒนาระบบตามวิถีพุทธโดยใช้แนวคิดทฤษฎีการจัดการปัจจัยสี่ (4M) คือ 1) Man คือ ด้านบุคลากร จะใช้คนอย่างไรถึงจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด 2) Money คือ ด้านการเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุดและให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากที่สุด 3) Materials คือ ด้านวัสดุและอุปกรณ์ ในการดำเนินงานว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด หรือก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4)

Management คือ การจัดการ คือกระบวนการจัดการควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่

แนวคิดโครงการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้หลักอิทธิบาท 4
1) ฉันทะ ได้แก่ มีความรัก พอใจในสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ อยากให้งานนั้น บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย 2) วิริยะ ได้แก่ มีความเพียร มีความอาจหาญแก้อุปสรรค บากบั่นไปสู่เป้าหมาย ไม่ย่อท้อ ต่ออุปสรรค และความยากลำบาก 3) จิตตะ ได้แก่ ความมีจิตจดจ่อ หรือเอาใจใส่ มีความผูกพันอยู่กับงานนั้น ไม่แปรผันเป็นอื่น 4) วิมังสา ได้แก่ การไตร่ตรองทบทวน ประเมินผลการกระทำงานนั้น ๆ อย่างเสมอว่าทำอะไร ไปถึงไหน ยังเหลืองานอีกเท่าไร ตรงต่อวัตถุประสงค์หรือไม่

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารต่างๆ ตามขอบเขตด้านเนื้อหาและลำดับขั้นตอนการวิจัย คือ สภาพการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี (SWOT) หลักการจัดการองค์กร 4M 1) Man คือ ด้านบุคลากร 2) Money คือ ด้านการเงิน 3) Materials คือ ด้านวัสดุและอุปกรณ์ 4) Management คือ ด้านการจัดการ และหลักพุทธธรรม อิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ 4) วิมังสา ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ รูปแบบการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพทั่วไปของการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การจัดการสินค้าชุมชนตามหลักการจัดการองค์กร 4M ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวัสดุและอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ทั้ง 4 ด้านนี้เป็นหลักสำคัญของความสำเร็จในทุกมิติของการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรีเป็นอย่างมาก ดังต่อไปนี้ ด้านบุคลากร ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จนั้นความร่วมมือของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้นการจัดการสินค้าชุมชนถ้ามีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ขององค์กรนั้น ก็ควรที่จะมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาสินค้าชุมชน เพื่อนำกลุ่มสินค้าชุมชนให้ขับเคลื่อนแบบองค์รวม โดยการพัฒนาบุคลากรจัดเป็นกลยุทธ์และมีมาตรการในการดำเนินการเรื่องต่างๆ เพื่อสร้างกลไกการพัฒนาบุคลากรของกลุ่มสินค้าชุมชน อย่างเป็นระบบในเชิงรุกตามศักยภาพของตนเอง และตามความต้องการของหน่วยงาน เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ ด้านการเงิน ยุคโลกาภิวัตน์ อาจจะมีใช้ยุคที่ดีที่สุดในโลกของการพัฒนาของโลกโดยภาพรวม เพราะหากยุคนี้เป็นตัวแทนของการรวมตัวเป็นบริษัทข้ามชาติ เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ มหาศาล และเป็นยุคที่ผู้ด้อยโอกาสมีความได้รับความเสมอภาคตามสิทธิของตนเองแต่เพียงลักษณะเดียว

แล้ว ยุคนี้จะเป็นยุคที่ทำลายองค์กร ธุรกิจชุมชน กลุ่มสินค้าชุมชนขนาดเล็กให้สลายตัวไปได้ในไม่ช้า และส่วนเล็ก ๆ หลายส่วน เช่น สถาบันครอบครัว ธุรกิจขนาดย่อม ชุมชนเล็กๆ ก็จะอยู่ไม่ได้ไปด้วย ซึ่งอันที่จริงในยุคนี้ต้องคำนึงถึงหน่วยย่อย ธุรกิจย่อย ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของแต่ละสังคมด้วย สิ่งเล็ก ๆ เหล่านั้นมีความดีงาม ความพอดี เป็นหลักแฝงอยู่ และเมื่อธุรกิจชุมชนขนาดเล็กมีแรงขับเคลื่อนไปข้างหน้าพร้อม ๆ กัน นั้นหมายถึง การพัฒนาประเทศชาติด้วยความยั่งยืน ด้านวัสดุ และอุปกรณ์ การผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนโดยคำนึงถึงการประหยัดทรัพยากรธรรมชาติและช่วยรักษา สภาพแวดล้อม แนวคิดนี้สอดคล้องแทรกเข้ามาอยู่ในยุทธศาสตร์การบริหาร เนื่องจากว่าทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้นไม้ สัตว์ป่า แม่น้ำ ลำคลอง ภูเขา อากาศบริสุทธิ์ ฯลฯ นั้น นับวันแต่จะลดลงหากใช้ไม่ถนอม และไม่บูรณะทดแทน ปัจจุบันมีการนำพลังงานที่มีใช้สิ่งหมดเปลือง อาทิ พลังน้ำ พลังลม พลังแสงอาทิตย์ และพลังคลื่นในมหาสมุทรมาใช้มากขึ้น กลุ่มสินค้าชุมชนต้องรู้จัก ใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่า แนวคิดหนึ่งในเรื่องนี้ คือ 3 Re's คือ Reduce : ใช้ให้น้อยลง, Re-used : ใช้แล้วใช้อีก และ Recycle : ใช้แล้วเปลี่ยนรูปเป็นอย่างอื่นเพื่อใช้อีก ด้านการจัดการ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) ไม่ว่าท้องถิ่นในเมืองหรือในชนบท จะมีบุคลากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ที่สั่งสมกันต่อ ๆ มาสามารถช่วยแก้ปัญหาหรือเสนอแนะสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมกว่าได้ในหลายเรื่อง ดังนั้น การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น องค์กรคนอื่น จะช่วยให้งาน บางงานสำเร็จได้โดยง่าย ทั้งนี้ เนื่องจากว่าองค์ความรู้ในท้องถิ่นนั้น เป็นความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงที่สืบทอดกันมา และสามารถปรับใช้ในหลายสถานการณ์ได้

4.2 วิธีการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธ พบว่า วิธีการที่เป็นหลักพุทธธรรมทาง พระพุทธศาสนานี้มีมากมายที่จะนำมาใช้ในการจัดการองค์การโดยแม้จะยกมาเพียงหัวข้อธรรมเดียว ก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับระบบการจัดการ ในด้านต่าง ๆ ในทฤษฎีสากลได้

1. ด้านบุคลากร (Man) ตามหลักฉันทะ ยอมรับในถึงกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มสินค้าชุมชน และมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการทำงานเป็นมาตรฐาน เดียวกันด้วยความเป็นธรรม ตามหลักวิริยะ แสดงออกถึงการเคารพและไม่ก้าวท้าวในรายงานและเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น และไม่นำทรัพย์สินของกลุ่มสินค้าชุมชนไปใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ตามหลักจิตตะ ความตั้งใจในการสร้างผลประโยชน์ให้กับกลุ่มสินค้าชุมชน และสามารถสอนแนวทางและหลักปฏิบัติในการทำงานบนพื้นฐานของกลุ่มสินค้าชุมชนให้กับสมาชิกในทีมได้ ตามหลักวิมังสา เป็นตัวอย่างของพนักงานในกลุ่มสินค้าชุมชน ในการใช้หลักข้อสัตย์สุจริตในการทำงานและดำเนินชีวิตให้อยู่ด้วยกันอย่างเป็นปกติสุขบนหลักความสามัคคี
2. ด้านการเงิน (Money) ตามหลักฉันทะ จิตสำนึกในความสุจริต รู้จักและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนรวมทั้งสามารถจัดลำดับ ความสำคัญของงานได้ ตามหลักวิริยะ สร้างผลงานที่มีคุณภาพ ถูกต้อง และครบถ้วนตรงตาม วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตามหลักจิตตะ การ

ทำงานให้ตอบสนองต่อเป้าหมายหลักของกลุ่มสินค้าชุมชนช่วยสมาชิกในทีมหาวิธีการทำงาน ติดตามการทำงานเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ ตามหลักวิมังสา ติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มสินค้าชุมชน และบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กลุ่มสินค้าชุมชนกำหนดไว้ 3. ด้านวัสดุและอุปกรณ์ (Materials) ตามหลักฉันทะ เข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในส่วนของตนได้เป็น อย่างดีเพื่อส่งเสริมการบรรลุผลสำเร็จของทีม ตามหลักวิริยะ มีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน และสามารถสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีกับสมาชิกในทีมได้ ตามหลักจิตตะ หน้าที่รับผิดชอบของทีมงาน หลายทีมที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงและที่ซับซ้อนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ รวมทั้งสื่อสารให้แต่ละฝ่ายเข้าใจอย่างชัดเจน ตามหลักวิมังสา สามารถสื่อสารกับผู้ร่วมทีมเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้การทำงานของทีมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 4. ด้านการจัดการ (Management) ตามหลักฉันทะ รู้และเข้าใจถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายของกลุ่มสินค้าชุมชน ตอบสนองวิสัยทัศน์และภารกิจของกลุ่มสินค้าชุมชน ตามหลักวิริยะ อธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจถึงวิสัยทัศน์ และเป้าหมายในการทำงานของกลุ่มสินค้าชุมชน ตามหลักจิตตะ สร้างบรรยากาศให้สมาชิกกลุ่มสินค้าชุมชนมีส่วนร่วมและผูกพันต่อวิสัยทัศน์ และภารกิจของกลุ่มสินค้าชุมชนตามหลักวิมังสา สามารถประเมินประสิทธิภาพการทำงานของ กลุ่มสินค้าชุมชนโดยเปรียบเทียบ กับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของกลุ่มสินค้าชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

4.3 รูปการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ด้านบุคลากรตามหลักฉันทะ ได้แก่ 1) ผู้นำที่เป็นธรรมชาติจะสามารถนำชุมชนได้ 2) จัดสรรให้ทำหน้าที่ตามความถนัด 3) คนที่มีจิตสาธารณะสูงทำเพื่อส่วนรวมเป็นหลัก 4) จ้างแรงงานในชุมชน ตามหลักวิริยะ ได้แก่ 1) สร้างบุคลากรใหม่ ๆ ขึ้นมาทดแทน 2) คนที่ใคร่ครวญด้วยสติ ตามหลักจิตตะ ได้แก่ 1) บุคคลที่พร้อมช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่ม 2) ส่งบุคลากรอบรมเพิ่มเติมความรู้ ตามหลักวิมังสา ได้แก่ 1) บุคคลที่ทำงานละเอียดถี่ถ้วน 2) ปฏิบัติตามกฎระเบียบ 3) ยินดีกับความสำเร็จของสมาชิก และส่งเสริมให้สมาชิกมีความก้าวหน้า ด้านการเงิน ตามหลักฉันทะ ได้แก่ 1) ไม่เป็นหนี้นอกระบบ 2) กองทุนของชุมชนจะมีความมุ่งมั่นตั้งใจมากที่สุด 3) กองทุนภาครัฐสำรองไว้สนับสนุน 4) การเสียสละและแบ่งปันซื้อสัตย์ ตามหลักวิริยะ ได้แก่ 1) ออมทรัพย์เพื่อการผลิตเก็บเงินทุกเดือน รูปแบบเหมือนสหกรณ์แต่เป็นกลุ่มของชุมชน 2) ต้องอดทนกับปัญหาอย่าคาดหวังคืนทุนเร็ว ตามหลักจิตตะ ได้แก่ 1) เมื่อมีรายได้ต้องคืนเงินต้นเข้ากองทุนเสมอ 2) เมื่อมีกำไรนำมาต่อยอดและแบ่งปัน ตามหลักวิมังสา ได้แก่ 1) เรียนรู้ค่าใช้จ่ายให้ครบต้นทุน ค่าแรง ค่าขนส่งค่าซ่อมบำรุงค่าบริหารในส่วนต่าง ๆ 2) จัดทำบัญชีด้วยความละเอียดเรียบร้อย 3) ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ด้านวัสดุและอุปกรณ์ ตามหลักฉันทะ ได้แก่ 1) วัตถุดิบต้องอยู่ในชุมชน 2) ผลิตด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ 3) ศึกษาความยั่งยืนของวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ให้เพียงพอ ตามหลักวิริยะ

ได้แก่ 1) รักษาคุณภาพสินค้าให้สม่ำเสมอ 2) ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นนั้น ๆ ให้สุดความสามารถ ตามหลักจิตตะ ได้แก่ 1) ด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนต้องดูแลสิ่งแวดล้อม 2) คำนึงเรื่องการขาดแคลนด้านวัตถุดิบเสมอ 3) วัสดุและอุปกรณ์มองจากท้องถิ่นเป็นหลัก ตามหลักวิมังสา ได้แก่ 1) ประเมินในการใช้จ่ายทรัพยากรวัสดุและอุปกรณ์ 2) คิดค้นพัฒนาวัตถุดิบเพื่อความยั่งยืนในวิชาชีพ 3) ไม่ผลิตสินค้าตามกระแส เพราะไม่มีความยั่งยืนในระยะยาว ด้านการจัดการ ตามหลักฉันทะ ได้แก่ 1) ใช้หลักเต็มใจทำ แข็งใจทำตั้งใจทำ แล้วก็เข้าใจทำเป็นแรงผลักดัน 2) สร้างความสามัคคีในสมาชิกชุมชน ตามหลักวิริยะ ได้แก่ 1) ธุรกิจเพื่อสังคมผลประโยชน์มาดูแลชุมชน 2) จัดหากองทุนสำรองให้กับสมาชิกในชุมชน 3) ริเริ่มสิ่งใหม่เพื่อความเป็นผู้นำตลาด ตามหลักจิตตะ ได้แก่ 1) ธุรกิจเพื่อสังคม คือ ชุมชนได้ประโยชน์ได้ดูแลกัน ได้เกิดความรักความสามัคคีกัน 2) สร้างเครือข่ายสินค้าชุมชนเพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกด้าน 3) รู้ตน รู้ประมาณ รู้หลักการตลาด ตามหลักวิมังสา ได้แก่ 1) ปัจจุบันการตลาดแบบดิจิทัลมีความเติบโตเป็นอย่างมาก 2) มองการตลาดล่วงหน้าว่าจะไปในแนวทางใด 3) สร้างบุคลากรเตรียมไว้รองรับทิศทางการตลาด

5. การอภิปรายผลการวิจัย

5.1 สภาพทั่วไปของการจัดการสินค้าชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า สามารถสร้างคุณค่าด้วยงานฝีมือความพิถีพิถันของภูมิปัญญาดั้งเดิมเพื่อความยั่งยืนและการพึ่งพาตนเองด้วยเรื่องราวตำนานรากทางวัฒนธรรมสนองตลาดการท่องเที่ยว มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Allan, Barbara. & Lenwis, Dina. (1981) ได้วิจัยเรื่อง “ผลการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชน โดยใช้กรณีศึกษาการเรียนรู้จากสภาพจริงและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ใช้ระยะเวลาในการศึกษา 4 ปี ผลการวิจัย พบว่า การเรียนรู้ของบุคคล เกิดจากการปฏิบัติจริง และการประกอบอาชีพ ที่สามารถนำไปสู่ความ ชำนาญการได้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากสภาพจริงใหม่ ๆ ในชุมชน จะทำให้สมาชิกในชุมชนมีการพัฒนาอาชีพ และส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้เกิดนวัตกรรมในการเรียนรู้และดำรงชีวิต

5.2 วิธีการจัดการสินค้าชุมชนให้เป็นตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า หลักธรรมะของพระพุทธเจ้าเปรียบเสมือนใบไม้ในป่าใหญ่ หยิบใบไม้มากำมือเดียวก็เพียงพอแล้ว สำหรับใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต หลักในการพิจารณาเลือกคำสอนพุทธศาสนาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suyada Soonthornsaratoon (2009) ได้วิจัยเรื่อง

“รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน ในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็ก และเยาวชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ วัฒนธรรมชุมชนเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน ภาครัฐรวมถึงภาคเอกชนเริ่มตั้งแต่ การวางแผน การปฏิบัติการ การตรวจสอบการ ดำเนินการให้เหมาะสม รวมถึงการประเมินผล

5.3 รูปแบบการจัดการสินค้าชุมชนตามวิถีพุทธในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า บุคลากร ตั้งแต่ผู้บริหารกลุ่มสินค้าชุมชนลงมาถึงผู้ได้ปกครองสมาชิกในกลุ่มสินค้าชุมชนนั้นมีความสำคัญเป็น อย่างมากว่าจะต้องประพุดิตนอย่างไรถึงให้หน้าที่การงานนั้นสำเร็จได้ด้วยดี สอดคล้องกับงานวิจัย ของ Shan Takawicharna (2007) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ” ผลการวิจัย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธ มีองค์ประกอบการพัฒนา ดังนี้ การพัฒนาระดับบุคคล ระดับ กลุ่มและการพัฒนาในระดับองค์กร เพื่อให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางพุทธมี ปฏิสัมพันธ์กับบริบททั้งทำให้องค์การที่เป็นระบบใหญ่ต้องมีเป้าหมายขององค์การที่เศรษฐกิจแบบ พอเพียงมีพุทธเศรษฐศาสตร์เป็นแนวทางของระบบเศรษฐกิจ มีกระบวนการทัศน์การพัฒนาที่ ประกอบด้วยกระบวนการทัศน์การพัฒนาเพื่อผลงาน กระบวนการทัศน์การพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ กระบวน ทัศน์การพัฒนาโลกียธรรม และกระบวนการพัฒนาระดับโลกุตตรธรรม การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ในระดับบุคคล และระดับองค์การจะมีตัวแบบในการพัฒนา ซึ่งสามารถใช้เป็นกระบวนการใน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธได้ด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กระทรวงมหาดไทยควรมีนโยบายในการสนับสนุนชุมชน ด้านการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเชิงวิถีชีวิตด้านประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นการสนับสนุนกลุ่มสินค้า ชุมชนทั้งกลุ่มที่ผลิตสินค้าชุมชน และด้านการบริการ เพื่อความยั่งยืนของชุมชนสู่การพัฒนา ประเทศชาติสืบต่อไป

2) คณะสงฆ์ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ทุกวัดพัฒนาศักยภาพด้านสาธารณสงเคราะห์ เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนให้กลับมามีความสามัคคีและความเข้มแข็งดังเดิม

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) ควรมีการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินธุรกิจสินค้าชุมชนให้มีความชัดเจน และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
- 2) การผลิตสินค้าชุมชนควรมีความมั่นคงทางด้านเอกลักษณ์ และแสดงวิถีชีวิตของชุมชนถ่ายทอดลงสู่ผลิตภัณฑ์อย่างชัดเจน เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของสินค้าทางการตลาด

References

- Allan, Barbara. & Lenwis, Dina. (2006) *The Impact of Membership of a Virtual Community on Individual Learning Careers and Professional Identity*. British Journal of Education Technology,
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1992) *Pali Tripitaka. The Rules Reflect Mahachula Tepic*. 2500. Bangkok: Chulalongkorn University Printing College.
- Provincial Community Development Office of Kanchanaburi. (2015). *OTOP Report 2015 (Report)*. Kanchanaburi: Community Development Department.
- Sangha National Office of Buddhist. (2015). *Sangha Manual*. Bangkok: National Office of Buddhist.
- Shan Takawicharna. (2007). *Buddhist Human Resources Development*. Public Administration. Ramkhamhaeng University.
- Suyada Soonthornsaratoon. (2009). *A Cooperation Model of Hoem, Monastery School and Community for Building Cultural Immunity Children and Young People in the Perimeter of Bangkok Methropolis Cultural Immunity Promotion in the Suburban Bangkok Metropolis*. Faculty of Cultural Science. Mahasarakham University.

**บทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน
ในจังหวัดชลบุรี**
**PROACTIVE ROLES FOR PROMOTING THE PEOPLE'S QUALITY OF LIFE
IN CHONBURI PROVINCE**

พระครูอุดมธรรมรส อสิลาโณ (ชัยยุทธ การเร็ว)* ประเสริฐ ธิลา** สุรพล สุยะพรหม***
Phrakhru Udomthammaros (Chayut Asiḷāno), Prasert Thiloo Assoc, Surapon
Suyaprom

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพบทบาทปัจจุบันของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี 2) เพื่อศึกษาการประยุกต์และหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี และ 3) เพื่อนำเสนอบทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 ท่าน และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจุบันพระสงฆ์มีส่วนร่วมได้น้อยเกี่ยวกับประชาชน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่ยอมให้วัดเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่สำคัญคือ การขาดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถเป็นวิทยากร ทั้งนี้สถานการณ์ทางสังคมของพระสงฆ์ ถือว่าเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของคนในชุมชน มีบทบาทในการเทศน์เนื่องในโอกาสต่างๆ ให้ ลด ละ เลิก อบายมุขต่างๆ ยังมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในระดับบุคคล และกลุ่มบุคคลด้วย อีกทั้งช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

* Doctor of Philosophy in Buddhist Studies Department of Political Science Faculty of Social Sciences College of Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

2. การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ด้านร่างกาย ต้องมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงได้รับการดูแล โดยนำหลักศีลธรรมมาควบคุมความประพฤติ การมีวินัย ในการใช้ชีวิตโดยการรักษาศีล ปฏิบัติตน ลด ละ เลิก อบายมุข เพื่อสุขภาพที่ดีบริโภคอาหารถูกสุขลักษณะ พักผ่อนและออกกำลังกายเป็นประจำ ด้านจิตใจ นำหลักอิทธิบาทเป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ที่มีฐานแห่งความสำเร็จ มีความเพียรพยายาม เป็นนิสัย ความเอาใจใส่มีเหตุและผล โดยใช้ปัญญาเป็นเครื่องนำทาง สอนให้คิดแบบ โยนิโสมนสิการ คือ การรู้จักคิด วิเคราะห์ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจในชุมชนในท้องถิ่นจะดี ถ้าประชาชน คิดได้ คิดเป็น โดยมีพระสงฆ์ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจ สอนให้มีความขยันหมั่นเพียร ประกอบอาชีพสุจริต ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้รู้จักใช้ รู้จักจ่าย และเก็บออม สังคหวัตถุในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสังคม สังคมจะน่าอยู่ ถ้าคนในสังคมอภัยาศัยที่ดีต่อกัน เป็นเกราะป้องกันให้ชุมชนยั่งยืน การให้ความรู้ การแนะนำที่ถูกต้อง เช่น การเป็นพระวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้กับชาวบ้าน หลักอวาสาสัปปายะในการส่งเสริมด้านสภาพแวดล้อม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึง ความสำคัญของการมีสภาพแวดล้อมที่

3. พระสงฆ์มีบทบาทเชิงรุกของในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี ด้วยการส่งเสริม สนับสนุน และให้การสงเคราะห์ แก่ประชาชนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยหลักชุมชนดีเพราะคนสุขภาพดี จิตใจมีศีล มีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวคนในชุมชน รู้จักใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสังคมที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันความรู้ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อกัน มีสภาพแวดล้อมดี ร่วมกันอนุรักษ์ น้ำ อากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ด้านร่างกาย คือ การพิจารณาสุขภาพทางกายให้รู้เห็นตามสภาพความเป็นจริงของสังขาร เพื่อสุขภาพที่ดี โดยมีพระสงฆ์เป็นต้นแบบ "วัดส่งเสริมสุขภาพ" ด้านจิตใจ เพราะวัดเป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน พระสงฆ์อบรมเมื่อมีโอกาส ให้มีจิตใจที่ดีงาม มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมประชาชนให้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขยันทำมาหากิน ไม่พึงสิ่งมลาย ส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริม ด้านสังคม การส่งเสริมสถาบันครอบครัว แสดงธรรมที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เป็นวิทยากรให้ความรู้ แก้ปัญหาของเยาวชนโดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ด้านสิ่งแวดล้อม เทศนาสั่งสอนชาวบ้านให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในคุณประโยชน์และโทษของการตัดไม้ทำลายป่า ให้เห็นเป็นรูปธรรม ช่วยกันรักษาธรรมชาติให้เจริญตาและช่วยกันอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร

คำสำคัญ : บทบาทเชิงรุก, การส่งเสริม, คุณภาพชีวิต

ABSTRACT

The objective of this research were : 1) to study General Status the Proactive Roles of Sangkha for Promoting The People's Quality of Life in Chonburi Province, 2) to study the roles Proactive Roles of Sangkha for Promoting The People's Quality of Life in Chonburi Province, and 3) to study the problem, barriers and ways to promote the Proactive Roles of Sangkha for Promoting The People's Quality of Life in Chonburi Province. This research is a qualitative research (Qualitative Research) used in this study was a structured interview (Structured Interview) used in-depth interviews (In-depth Interview) 25 Person research studies using qualitative research. (Qualitative)

The findings of this research are as follows : -

1. The present time the participation of the monk about Proactive Roles of Sangkha for Promoting the People's Quality of Life in Chonburi Province found that the temple is the center of community since the past up to now. The temple should play the major role as the past for the good quality of life and should be the center of promoting the quality of life and well beings of the people.

2. The Promoting The People's Quality of Life in Chonburi Province, 1) Buddhist Propagation: The monks have the role to propagate the Buddhism for developing the mind with Dhamma for the usefulness of people and developed society. 2) Mental development Proactive Roles of Sangkha for Promoting The People's Quality of Life in Chonburi Province by applying the Dhamma with activities for control the mind of people. 3) Public Welfare: The temple play the major to develop the quality of life of the people in Wat Nok, Muang District, Chonburi Province.

3) The Proactive Roles of Sangkha for Promoting The People's Quality of Life in Chonburi Province to promote the Proactive Roles of Sangkha for Promoting The People's Quality of Life in Chonburi Province. The people do not go to temple and the people do not accept the temple as the life development center, 1. Body system monks behavior the temple example to take care the body of quality 2. Spiritual Monk have kindness to the people should give dhamma

teaching and training to the people 4. Economic to be about sufficiency economy
suing to development the community of Chonburi 4. Social to promote family
institution and daily give knowledge and soul the problem of life 5. Environment
giving the reason of people. Suggestions: The temple should cooperate seriously to
develop the quality of life and should propagate the Dhamma or Buddhism in the
approach. It means the temple should teach the people without going to good
Body, Spiritual, Economics, Society and Environment etc.

Key word: Proactive Roles, Quality of Life

1. บทนำ

วัดเป็นสถาบันที่มีความสำคัญ กล่าวคือวัดเป็นที่พำนักอาศัยศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติ
ตามพระธรรมวินัย วัดเป็นสถานที่ชาวบ้านส่งกุลบุตรมาอยู่รับใช้พระสงฆ์ และรับการฝึกอบรมทาง
ศีลธรรมและเล่าเรียนวิชาการต่างๆ ในสมัยนั้นเป็นสถานที่พ่อแม่ตลอดจนคนแก่คนเฒ่า และสตรีมา
รับความรู้ด้วยการสดับพระธรรมเทศนา เป็นสถานพยาบาลที่รักษาผู้เจ็บป่วยตามภูมิรู้ของคนใน
สมัยก่อน โดยวัดเป็นแหล่งตำราแพทย์และพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นหมอรักษาพยาบาลคนเจ็บป่วย
ทั่วไป เป็นสถานสงเคราะห์ที่บุตรหลานชาวบ้านที่ยากจนได้มาอาศัยเลี้ยงชีวิตและศึกษาเล่าเรียน
ตลอดจนถึงผู้ใหญ่ที่ยากจนได้มาอาศัยเลี้ยงชีพ เป็นสถานที่รื่นเริงที่จัดเทศกาลและมหรสพต่างๆ
สำหรับชาวบ้านทั้งหมดเป็นบ่อเกิด และเป็นศูนย์กลางของศิลปกรรมแขนงต่างๆ ตลอดถึงเป็น
สถานที่ชาวบ้านได้มาพบปะสังสรรค์และพักผ่อนหย่อนใจโดยที่ทางวัดได้จัดสถานที่ต่างๆ ในบริเวณ
วัด แม้ชาวต่างชาติที่ได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยชั่วระยะเวลาหนึ่งก็ยังสามารถมองเห็นบทบาทของ
วัดดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

ปัญหาในจังหวัดชลบุรี ระยะหลังโครงการพัฒนาวัดต่างๆ ในจังหวัดชลบุรีมีปัญหาคือ
ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดอุปกรณ์การพัฒนาพระสงฆ์ ขาดแรงเสริมในการทำงาน การเข้าไม่ถึง
จิตใจชาวบ้าน ไม่มีทีมงาน ไม่มีคณะทำงานที่รู้งาน ขาดกลยุทธ์ในการทำงาน ดังนั้นพระสงฆ์ใน
จังหวัดชลบุรี ต้องปรับเปลี่ยนบทบาท โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเผยแผ่แก่สังคม
ให้คนในสังคมได้นำเอาหลักธรรมนั้นเป็นแนวทางไปประพฤติปฏิบัติ พระสงฆ์จึงต้องมีการติดต่อ
ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางราชการและทางเอกชน เข้าร่วมดำเนินการด้วยเช่น
โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนใน
ชุมชน

จากสภาพดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะบทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี และเป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยมีพระสงฆ์เป็นศูนย์กลาง ทำหน้าที่ในการช่วยรัฐพัฒนาให้เป็น “พลเมืองที่ดี มีคุณภาพ ที่แข็งแรง เข้มแข็งทั้งกายและใจ” ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อให้ประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีงามอย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพบทบาทปัจจุบันของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี
- 2.2 เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี
- 2.3 เพื่อนำเสนอบทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
งานวิจัยเรื่อง “บทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี” นี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 25 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 12 รูป/คน
- 3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักเชิงคุณภาพ ประกอบไปด้วยบุคคล 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ให้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 25 รูป/คน
- 3.3 การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยผู้ร่วมสนทนาได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน จำนวน 12 รูป/คน
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์
 - 1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

2) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึก และการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

4) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

2) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาบทบาทปัจจุบันของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัดชลบุรี จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ปัจจุบันพระสงฆ์เข้าสู่องค์กรประชาชนการมีส่วนร่วมได้น้อย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่ยอมให้วัดเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่สำคัญคือ การขาดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถเป็นวิทยากร ทั้งที่สถานภาพทางฐานะทางสังคมของพระสงฆ์ ถือว่าเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของคนในชุมชน มีบทบาทในการเทศน์เนื่องในโอกาสต่างๆ ให้ ลด ละ เลิก อบายมุขต่างๆ ยังมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในระดับบุคคลและกลุ่มบุคคลด้วย อีกทั้งช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.2 การประยุกต์หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับบทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ด้านร่างกาย ต้องมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงได้รับการดูแล โดยนำหลักศีลธรรมมาควบคุมความประพฤติ การมีวินัย ในการใช้ชีวิตโดยการรักษาศีล ปฏิบัติตน ลด ละ เลิก อบายมุข เพื่อสุขภาพที่ดีบริโภคอาหารถูกสุขลักษณะ พักผ่อนและออกกำลังกายเป็นประจำ ด้านจิตใจ นำหลักอิทธิบาทเป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ที่มีฐานแห่งความสำเร็จ มีความเพียรพยายาม เป็นนิสัย ความเอาใจใส่มีเหตุและผล โดยใช้ปัญญาเป็นเครื่องนำทาง สอนให้คิดแบบ โยนิโสมนสิการ คือ การรู้จักคิด วิเคราะห์ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจในชุมชนในท้องถิ่นจะดี ถ้าประชาชน คิดได้ คิดเป็น โดยมีพระสงฆ์ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจ สอนให้มีความขยันหมั่นเพียรประกอบอาชีพสุจริต ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้รู้จักใช้ รู้จักจ่าย และเก็บออม สังเกตพฤติกรรมในการ

ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านสังคม สังคมจะน่าอยู่ ถ้าคนในสังคมอาศัยที่ดีต่อกัน เป็นเกราะป้องกันให้ชุมชนยั่งยืน การให้ความรู้ การแนะนำที่ถูกต้อง เช่น การเป็นพระวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้กับชาวบ้าน หลักวาสสัปปายะในการส่งเสริมด้านสภาพแวดล้อม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีสภาพแวดล้อมที่ดี

4.3 บทบาทเชิงรุกของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี พระสงฆ์มีบทบาทเชิงรุกของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ในจังหวัดชลบุรี ด้วยการส่งเสริม สนับสนุน และให้การสงเคราะห์ แก่ประชาชนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยหลักชุมชนดี เพราะคนสุขภาพดี จิตใจมีศีล มีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวคนในชุมชน รู้จักใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสังคมที่เอื้อเฟื้อ แบ่งปันความรู้ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อกัน มีสภาพแวดล้อมดี ร่วมกันอนุรักษ์ น้ำ อากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ และป่าไม้ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

ด้านร่างกาย อธิบายได้ว่า การพิจารณาสุขภาวะทางกายให้รู้เห็นตามสภาพความเป็นจริงของสังขาร ในการส่งเสริมสุขภาพอยู่อย่างมีศีล และมีธรรมเป็นกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต โดยการลด ละ เลิก อบายมุข เพื่อสุขภาพที่ดี โดยมีพระสงฆ์เป็นต้นแบบ "วัดส่งเสริมสุขภาพ"

ด้านจิตใจ อธิบายได้ว่า เป็นศูนย์กลางพัฒนา ธรรมะให้ประชาชนลด ละ เลิกอบาย มุข เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน พระสงฆ์อบรมเมื่อมีโอกาส ให้มีจิตใจที่ดีงาม มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจให้ชาวบ้านมองเห็น มีความคิด และมีทักษะให้อยู่ในกรอบของศีลธรรม ในการพัฒนาไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ด้านเศรษฐกิจ อธิบายได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ให้ ลด ละ เลิก อบายมุขต่างๆ ส่งเสริมประชาชนให้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขยันทำมาหากิน ไม่พึ่งสิ่งมลาย ส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริม ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อหากิจกรรมและสร้างอาชีพให้กับท้องถิ่น

ด้านสังคม อธิบายได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมสถาบันครอบครัว แสดงธรรมที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อต้านยาเสพติด วัดเป็นสิ่งแวดล้อมปลอดสารเสพติด พระสงฆ์เป็นแบบอย่างแก่เยาวชนคนไทย เป็นวิทยากรให้ความรู้ แก้ปัญหาของเยาวชนโดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ

ด้านสิ่งแวดล้อม อธิบายได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทเชิงรุกในการอนุรักษ์เทศนาสั่งสอนชาวบ้านให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในคุณประโยชน์และโทษของการตัดไม้ทำลายป่า ให้เห็นเป็นรูปธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ให้น่าอยู่ ช่วยกันรักษาธรรมชาติให้เจริญตา ตันไม้อุดม แหล่งน้ำดี อากาศสดชื่น และช่วยกันอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร

5. อภิปรายผลการวิจัย

ด้านร่างกาย อภิปรายได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทช่วยเหลือโดยการให้การสนับสนุนให้ทุกคนสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง มีศีลธรรมประจำใจ ส่งเสริมให้ประพฤติและปฏิบัติโดยนำหลักธรรมคำสอนมาเป็นแนวทางในการใช้ชีวิตอย่างมีระเบียบวินัย สงเคราะห์ด้วยการให้ความรู้ที่ถูกต้อง โดย

วัดเป็นแหล่งเรียนรู้และมีพระเป็นแบบอย่าง เพื่อสุขภาพทางกายให้ประชาชนรู้เห็นตามสภาพความเป็นจริงของสังขาร พระสงฆ์จึงมีศักยภาพที่จะเป็นผู้นำ แขนงในการพัฒนาส่งเสริมสุขภาพเป็นกลไกที่สำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพไปสู่ท้องถิ่นได้อย่างเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ มีกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต โดยการลด ละ เลิก อบายมุข เพื่อสุขภาพที่ดี โดยมีพระสงฆ์เป็นต้นแบบ "วัดส่งเสริมสุขภาพ" ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrapalatphiratdet Thitawangso (Maha Montri) (2015) ได้วิจัยเรื่อง "พุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี" ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิต มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านจิตใจ อภิปรายได้ว่า พระสงฆ์และวัดเป็นศูนย์กลางพัฒนา ธรรมะทำให้ประชาชนลด ละ เลิกอบาย มุข เมื่อมีโอกาส ให้มีจิตใจที่ดีงาม มีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ สงสารและให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ ต่อความทุกข์ยากของคนที่ยากกว่า ในการอยู่ร่วมกันในชุมชน สังคม พระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการชักจูงประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตน การสร้างความเข้าใจให้ชาวบ้านมองเห็น มีความคิด และมีทัศนคติ ที่ถูกต้องเป็นพลังมวลชน ให้อยู่ในกรอบของศีลธรรม ในการพัฒนาไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrubaidika Saard Paṅkāḍīpo (2016) ได้วิจัยเรื่อง "รูปแบบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในชุมชน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2" ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย การพัฒนาด้านกาย (กายภาวนา) ได้แก่ กิจกรรมการส่งเสริมอาชีพในชุมชน การพัฒนาด้านศีล (ศีลภาวนา) ได้แก่ กิจกรรมการส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 การพัฒนาด้านจิตใจ (จิตภาวนา) ได้แก่ สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด กิจกรรมปฏิบัติธรรม การพัฒนาด้านปัญญา (ปัญญาภาวนา) ได้แก่ เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน เป็นโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ด้านเศรษฐกิจ อภิปรายได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมประชาชนให้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขยันทำมาหากิน ไม่พึ่งสิ่งมงาย มีสติในการประกอบอาชีพเป็นเครื่องเลี้ยงชีวิต ส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริม โดยการเป็นแกนนำในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อหากิจกรรมและสร้างอาชีพให้กับชาวบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Theerachai Chutimant (2016) ได้วิจัยเรื่อง "รูปแบบการจัดการชุมชนตามแนววิถีพุทธที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการจัดการชุมชนกับหลักพุทธธรรมในท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น และกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม อธิบายได้ว่า พระสงฆ์มีบทบาทเชิงรุกในการอนุรักษ์เทคนาสั่งสอนชาวบ้านให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในคุณประโยชน์และโทษของการตัดไม้ทำลายป่า ให้เห็นเป็นรูปธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ให้น่าอยู่ ช่วยกันรักษาธรรมชาติให้เจริญตา

ต้นไม้อุดม แหล่งน้ำดี อากาศสดชื่น และช่วยกันอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Theerachai Chutimant (2016) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการชุมชนตามแนววิถีพุทธที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการจัดการชุมชนกับหลักพุทธธรรมในท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนช่วยกันในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ สิ่งแวดล้อม ป่า เขา ต้นไม้ ต้นน้ำลำธาร

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของพระสงฆ์ต่อท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

6.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับ การส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของพระสงฆ์ร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”

6.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบประสิทธิภาพการจัดการชุมชนเข้มแข็งของพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่สนองต่อนโยบายทางเศรษฐกิจ

References

- Phrakhrubaidika Sa-ard Paññāḍīpo. (2015). *A Model of Participation of Monk in Promoting Quality of life at Sangkha Administration, Region 2.* (Doctor of thesis). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
- Theerachai Chutimant. (2016). *A Model of Community Management according to Buddhist Method Impacting Local Development of Local Administrative Organization* (Doctor of thesis). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Training Sector, Planning Division. (1999). *Religions Department Educational Ministry* (Doctor of thesis). Bangkok : Religions Publis , 1999.
- Phrapalatphiratdet Thitawangso (Maha Montri). (2015). *Buddhist Integrated Development of the Quality of Life of Fund Members Women's role development* (Doctor of thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT WITHIN THE TEMPLES OF MONKS
IN WANG NOI DISTRICT, PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

พระอธิการสมาน กนฺตธมฺโม* พระปลัดระพิน พุทธิสารโ** พระมหาภุชญา กิตติโสภณ***

Phraathikansaman Kutadhummo, Phrapalad Raphin Buddhiso, Phramaha Kritisada Kittisobhano

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.896 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๑๙๕ รูป วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ใน

* Master of Buddhist Studies Buddhist Studies Department of Political Science Faculty of Social Sciences College of Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*** Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

กรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูป/คน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือและวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับ ($\bar{X}$ = 3.75 , S.D. = 0.736) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการใช้้อย่างยั่งยืน ($\bar{X}$ = 3.83 , S.D. = 0.864) ด้านการจัดของเสีย/มลพิษ ($\bar{X}$ = 3.76 , S.D. = 0.931) ด้านการควบคุมกิจการและการจัดการ ($\bar{X}$ = 3.67 , S.D. = 0.904)

2. ผลการเปรียบเทียบสมมติฐานการวิจัยระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม มีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้ง

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ปัญหา อุปสรรค พบว่า ขาดการวางแผนระยะยาว ไม่มีบุคลากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับมลพิษและสิ่งแวดล้อมไม่มีการจัดระเบียบแผนงานนำถังขยะวางไว้เป็นจุดทิ้งหรือการกำจัดขยะ พบว่า สิ่งแวดล้อมต่างทั้งในวัดและชุมชนรอบวัด ถูกละเลย ปล่อยให้รกสกปรก ไม่มีแผนการปรับปรุงทัศนียภาพวัดและชุมชนดูสวยงาม ข้อเสนอแนะพบว่า ควรนำเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัว มาใช้ จัดตั้งกลุ่มจิตอาสาดูแลความสะอาดบริเวณวัด ควรมีการวางแผนงานจัดทำโครงการรณรงค์ทิ้งขยะให้ถูกที่และการนำขยะมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ควรมีการจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ ให้น่ามองอยู่เสมอ

คำสำคัญ : การจัดการสิ่งแวดล้อม, วัด

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the environmental management within the temples of Sangha administrators in Wangnoi district, Ayutthaya province 2) to compare the opinions of monks on the environmental management within the temples of Sangha administrators in Wangnoi district, Ayutthaya province classified by personal factors and 3) to present the problems, obstacles and suggestions about the environmental management within the temples of Sangha administrators in Wangnoi district, Ayutthaya province. This research was the mixed method research between the quantitative research that collected the data by using the questionnaires that created by own researcher with reliability coefficient of as 0.896. The sampling group was the 195 monks in Wangnoi district, Ayutthaya province. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation(S.D.) and tested hypothesis from the person data of respondents of questionnaires such as gender, age, level of education careers, and income, T-test, F-test, One-way Analysis of Variance least Significant Difference : LSD and the qualitative research through in depth interview from 8 key informants with the tool of research as the structured interview and the data analysis was the descriptive analysis technique.

The findings of the research were as follows:

1. The monks had the opinions to environmental management within the temples of Sangha administrators in Wangnoi district, Ayutthaya province in a verall, at the high level with mean and standard deviation scale at ($\bar{X}$ =3.75, S.D.=0.736), when considered in each aspect it was found that it was at the high level in all aspects as follows : sustainable using aspect ($\bar{X}$ =3.83, S.D.=0.864), waste or pollution management aspect ($\bar{X}$ =3.76, S.D.=0.931), enterprise control and management aspect ($\bar{X}$ =3.67, S.D.=0.904).

2. The findings of research assumptions comparison of personal factors like age, ordination year, general education qualification, Dhamma education qualification and Pali education qualification found that the monks who had the age , ordination year, general education qualification, Dhamma education qualification, had the opinions to

environmental management within the temples of Sangha administrators in Wangnoi district, Ayutthaya province indifferently. It rejected the hypothesis.

3. The suggestions to develop the environmental management within the temples of Sangha administrators in Wangnoi district, Ayutthaya province like the problems and obstacles that found that lacked of the budget to support, no educated personnel about pollution and environment, no specific place for dustbins setting as throwing the wastes point that found that environment within temples and community around temples was ignored and dirtiness, not plan for scenario adjustment within temple and community. The suggestions: should have the budget to support the temples to have the activity for environment within the temple, should have the plan for rubbish or waste campaigning project correctly and to use the rubbish to have an advantage, should have the environmental management within temple and outside community including environmental preservation with good scenario.

Keywords : management, enviromental, temples

1. บทนำ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโลกปัจจุบันเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของมนุษย์อันเกิดมาจากความต้องการพื้นฐานและความต้องการความสะดวกสบายในด้านต่างๆ ของมนุษย์ กระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และวิทยาในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ได้อย่างสะดวกสบายและง่ายยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาด้านเสียงและผลของการบริโภคทำให้เกิดของเสียกระจายสู่สิ่งแวดล้อมในรูปของขยะมูลฝอย น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ฯลฯ (Somphong Dunyaanukit, 2006)

การบริหารจัดการองค์กรใดก็ตาม จุดมุ่งหมายที่สำคัญอยู่ที่ความต้องการให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลอยู่เสมอ ทั้งนี้ย่อมจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ คือ คนหรือบุคลากร (Man) เงินหรืองบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) การจัดการหรือเทคนิคในการบริหาร (Management) องค์ประกอบทั้ง 4 ประการมีความสำคัญมาก แต่องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการองค์กรก็คือ คน หรือ บุคลากรในการบริหารจัดการในองค์การทางศาสนาที่เช่นกัน วัดจะเจริญรุ่งเรือง เป็นที่ร่มรื่นเป็นที่ศรัทธาและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับคน บรรดาสิ่งก่อสร้างโบสถ์ วิหาร ลาน

เจดีย ศาลาการเปรียญ วัตถุอุปกรณ์ จะมีความสมบูรณ์เพียงใดก็ไม่ได้มีความหมาย ถ้าบุคลากรเหล่านั้นไม่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Prawet Wasi, 2002) การบริหารจัดการวัดให้มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของพระภิกษุสามเณรภายในวัดเป็นสำคัญ เจ้าอาวาส ซึ่งเป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ระดับต้น ซึ่งมีหน้าที่ในการบริหารจัดการวัดในด้านต่างๆ เจ้าอาวาส ซึ่งเป็นผู้นำเบื้องต้นนับเป็นปัจจัยสำคัญในการนำองค์กรไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะเจ้าอาวาสเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และบริหารบุคลากรในองค์กร ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรจำเป็นจะต้องมีความสามัคคีและทำงานให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม

ดังนั้น การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัด จึงเป็นงานหนึ่งของเจ้าอาวาส ในงาน 6 ด้าน งานการสาธารณูปการ ซึ่งเป็นการจัดระเบียบรูปแบบของวัดให้สวยงามเจริญตาเจริญใจในการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชนทั่วไป ดังจะเห็นโดยทั่วไปว่า การบริจาครูปในพุทธศาสนานั้น ส่วนมากจะบริจาคเพื่อการสร้างถาวรวัตถุ หรือไม่ก็เป็นบูรณปฏิสังขรณ์ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญว่าพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นได้ดำเนินการบริหารจัดการงานคณะสงฆ์ด้านสิ่งแวดล้อมภายในวัดไปในรูปแบบใดบ้าง ซึ่งในปัจจุบันการบริหารจัดการด้านดังกล่าวยังมีข้อบกพร่องที่พระสังฆาธิการระดับผู้บริหาร คือตัวเจ้าอาวาสอาจมีปัญหาและอุปสรรคบางประการที่จะพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมภายในวัดให้ดียิ่งขึ้น ฉะนั้นในตัวผู้วิจัยเองจึงสนใจที่จะทำการวิจัย ว่าปัญหาและอุปสรรคด้านสิ่งแวดล้อมภายในวัดมันคืออะไรและหากได้พบปัญหาหรืออุปสรรคในบางประการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยอยู่นี้ ก็จะทำให้ทางคณะสงฆ์ได้ดำเนินการพัฒนาให้มีความเจริญยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

งานวิจัย “การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 รูป/คน

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 397 รูป กลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์ 7 ตำบล จำนวน 195 รูป โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 (สุรวิทย์ ศิริโกศาภิรมย์. 2542. น 129-130) เพื่อศึกษา การจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใน 3 ด้าน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้เขียนงานวิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.20 – 1.00 ขึ้นไปและหาความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.896 และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้เขียนงานวิจัยสร้างและพัฒนาเพื่อกำหนดประเด็นคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสัมภาษณ์นั้น ผู้เขียนงานวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการจดบันทึกและบันทึกเทป

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 59 รูป คิดเป็นร้อยละ 30.3 มีพรรษาต่ำกว่า 5 พรรษา จำนวน 75 รูป คิดเป็นร้อยละ 38.5 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 117 รูป คิดเป็นร้อยละ 20.0 มีวุฒิ

การศึกษานักธรรมชั้นโท จำนวน 55 รูป คิดเป็นร้อยละ 28.2 และไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จำนวน 170 รูป คิดเป็นร้อยละ 87.2

4.2 ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการใช้อย่างยั่งยืน ด้านการจัดของเสีย/มลพิษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อที่ ๔ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการควบคุมกิจการและการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

4.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผลการเปรียบเทียบสมมติฐานการวิจัยระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลบุคคล คือ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิก่อนการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม กับการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ดังนี้ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัยที่ตั้งไว้

4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

ด้านการใช้อย่างยั่งยืน พบว่า พระสังฆาธิการมีการวางแผนงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดค่อนข้างน้อย โดยมีตัวปัจจัยที่สำคัญ คือผู้บริหาร ที่เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการต่างๆ ภายในวัดให้ดียิ่งขึ้น เพราะผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลทันกับยุคสมัยของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และไม่ควรถังความเรียบง่ายแต่ได้ประโยชน์ทั้งตัวบุคคลและสถานที่

ด้านการจัดของเสีย/มลพิษ พบว่า ปัญหา อุปสรรค วัดบางวัดยังขาดการเอาใจใส่เกี่ยวกับความดูแลความสะอาดโดยเฉพาะของเหลือที่เป็นเศษอาหารในแต่ละวันโดยมากจะใช้วิธีทิ้งลงตามแต่จะทิ้งโดยไม่มีการนำภาชนะมาเป็นที่เก็บเศษอาหารและยังขาดการวางแผนที่เป็นระบบในการเก็บขยะมูลฝอยและการวางแผนระยะยาวในเรื่องสาธารณูปการทั้งระบบ

ด้านการควบคุมกิจกรรมการจัดการ พบว่า วัดมีสิ่งก่อสร้างมากเกินความจำเป็น ไม่มีบุคลากรดูแลทำความสะอาด ขาดบุคคลที่เป็นตัวขับเคลื่อนในกิจการต่างๆ ทั้งในด้านสิ่งปลูกสร้างเก่าและสิ่งปลูกสร้างใหม่ในการจัดระเบียบของสิ่งปลูกสร้างยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

ในการวางแผน ขาดการเอาใจใส่ในการทำให้วัดเป็นที่ให้ความร่มเย็นของต้นไม้ ในการจัด
สัดส่วนพื้นที่ให้เป็นป่าไม้บางส่วนในบริเวณวัด

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ผลการเปรียบเทียบการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวัง
น้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกโดยภาพรวมและรอบด้าน

พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอ
วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสังฆาธิการ
และประชาชนในอำเภอวังน้อย มีการจัดการสิ่งแวดล้อมในวัดและรอบชุมชน ทั้ง 3 ด้านได้ดี มีความ
ร่วมมือร่วมแรงกันอนุรักษ์ และรักษาสภาพแวดล้อมให้ดูสวยงามตามธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ Phrakhrupalatphoen Wachiro (2010) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์
ในการพัฒนาชุมชนศึกษาเฉพาะกรณีหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ ”
จากผลการวิจัย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ มีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการ
พัฒนาชุมชนของหน่วยอบรมประจำตำบล ในจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย ด้านศีลธรรมและ
วัฒนธรรม ด้านสุขภาพอนามัยด้านสัมมาชีพ ด้านสันติสุข ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสา
ธารณสงเคราะห์ ด้านกตัญญูต่อเวทิตาธรรม และด้านสามัคคีธรรม พบว่า พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการ
พัฒนาชุมชนของหน่วยอบรมประจำตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน
ระดับมากทุกด้าน

5.2 ผลการเปรียบเทียบการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวัง
น้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

พระสังฆาธิการที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระ
สังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ที่มี
อายุมากหรือน้อยก็จะมีประสบการณ์ ได้ยินได้ฟังได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม การ
อนุรักษ์ทรัพยากร ผ่านทางสื่อต่างๆ ดังนั้นพระสังฆาธิการที่มีอายุมากหรืออายุน้อย ย่อมได้รับ
ข่าวสารได้เหมือนกัน จึงทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suwimon Mongkhonsirak (2011) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมี
ส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนบ้านปางกล้า ตำบลวัง
ทอง อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมใน
การจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมต่อการ

จัดการสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แสดงว่า การมีส่วนร่วมด้านองค์กรท้องถิ่นเป็นการบริหาร จัดการโดยให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน และการมีส่วนร่วมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นการดำเนินการเพื่อร่วมสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของทรัพยากรในชุมชนต่อสภาพเศรษฐกิจความเป็นอยู่ทางสังคมของคนในชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งผลให้เกิดกิจกรรมการพัฒนาชุมชนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พระสังฆาธิการที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า การศึกษาต่างกัน สามารถที่จะจัดการสิ่งแวดล้อม ด้วยอาศัยความเป็นผู้มีประสบการณ์ ได้เรียนรู้สิ่งต่างและได้ยินได้ฟังได้เห็นวิวัฒนาการมามาก จึงอาศัยประสบการณ์ จัดการสิ่งแวดล้อมได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yutthana Sudakham (2012) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาบ้านป่าสักงาม ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พระสังฆาธิการที่มีวุฒิศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า พระสังฆาธิการมีความรู้ความเข้าใจ และสนใจในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จึงเรียนรู้จากสื่อ หนังสือ ต่างๆ และปฏิบัติอยู่ในวัดของตนได้เหมือนกัน จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrusutthikitwithan Paphatsaro (Saengarun) (2014) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาวัดแก้วฟ้าจุฬามณีกรุงเทพมหานคร (การพัฒนาสังคม)” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนจากการศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของพระสังฆาธิการในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำมาพัฒนาสิ่งแวดล้อมในวัดและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

6.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเปลี่ยนจากการศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในวัดของอำเภอช้างเคียง เช่น อำเภอเมือง อำเภอท่าเรือ เพื่อนำมาเปรียบเทียบในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในอำเภอวังน้อยได้ดียิ่งขึ้น

References

- Phrakhrupalatphloen Wachiro. (2010). *The involvement of the clergy in community development: case study. Public Training Unit in Samut Prakan Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Phrakhrusutthikitwithan Paphatsaro (Saengaran). (2014). *The role of monks in community development: A case study of Wat Kaew Fah Luang, Bangkok. (Social development).*(Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Prawet Wasi. (2002). *Priests with social knowing. Measurement Management in the Globalization Era*. Bangkok: Rajabhat Institute Council.
- Somphong Dunyaanukit. (2006). *Social Sciences and Development*. Bangkok: Odean Store
- Yutthana Sudakham. (2012). *Public Participation in Environmental Management: A Case Study of Pa Sak Village*. Doi Saket District, Doi Saket Chiangmai Province. (Independent Study). Graduate School: Chiang Mai University.

**รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผล
ตามหลักพุทธธรรม**
**DEVELOPMENT MODEL FOR EFFECTIVENESS OF COOPERATIVES
MANAGEMENT ACCORDING TO BUDDHADHAMMA**

พันตรีหญิงชัชญา วงศ์สรรค์* พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโณ** บุญทัน ดอกไธสง***

Major Chatchaya Wongsan, Phrakhrusangkharakkietisak Kittipaño,
Boonton Dockthaisong

บทคัดย่อ

บทความเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรม มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีประสิทธิผลของการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ตามหลักพุทธธรรม 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรม

การวิจัย ครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัย ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ นำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ และทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในแต่ละสหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 20 คนและสัมภาษณ์พระสงฆ์ระดับผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการบริหารจัดการ จำนวน 5 รูป รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้นจำนวน 25 รูป/คน สรุปรูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ออม

* Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

ทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมแล้ว นำมาจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 รูป/คน จึงทำการคิดวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา แล้วนำมาสังเคราะห์เชิงระบบ อย่างละเอียดลุ่มลึกหาประเด็นร่วมและประเด็นหลัก อธิบายเนื้อหาที่ละประเด็นๆ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร การบริหารจัดการสหกรณ์จึงมีลักษณะแตกต่างจากการจัดการธุรกิจอื่น เป็นสถาบันทางการเงินมีส่วนราชการกำกับจัดตั้งขึ้นให้การเอื้อเพื่อแก่ชุมชนโดยทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ในทุกๆปี คือกำไรกลับสู่ชุมชนและสังคมอย่างมีปัญหาคือ การบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพการทำงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายอุปสรรค คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐและของผู้บริหาร

2. ปัจจัยที่มีประสิทธิผลของการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ตามหลักพุทธธรรม มี 2 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยทฤษฎีการบริหารจัดการทั่วไป มี 7 ด้าน 1) การวางแผนอย่างมีหลักการ 2) การจัดองค์กรรู้เท่าทันสถานการณ์ 3) การจัดการทรัพยากรบุคคลอย่างมีศักยภาพ 4) การวินิจฉัยสั่งการอย่างมีความรับผิดชอบ 5) การประสานงานสร้างสรรค์โอกาส 6) การรายงานผลคุณธรรมจริยธรรม 7) การบริหารงบประมาณสร้างความเป็นธรรมนำสุขและ (2) ปัจจัยหลักพุทธธรรม มี 7 ด้าน 1) รู้จักกฎเกณฑ์แห่งเหตุผล 2) รู้จักผลรู้ประโยชน์ 3) รู้จักประเมินศักยภาพของตน 4) รู้จักประมาณรับจ่ายให้พอดี 5) รู้จักกาลอันเหมาะสมประกอบกิจ 6) รู้จักจารีตชุมชน 7) รู้จักเลือกคบบุคคล

3. รูปแบบการพัฒนาบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผล มี 7 รูปแบบ 1) รูปแบบการวางแผนที่มีหลักการ รู้จักผลที่เกิดขึ้น รู้จุดแข็งจุดอ่อน มุ่งวิสัยทัศน์ 2) รูปแบบการจัดองค์กรที่รู้จักผลสัมฤทธิ์ รอบคอบชัดเจนรู้สถานการณ์ 3) รูปแบบการจัดการทรัพยากรบุคคลที่เน้นความรู้ความสามารถมิตรไมตรีจริงใจสุจริต มีความรับผิดชอบ 4) รูปแบบการวินิจฉัยสั่งการหรือการอำนวยความสะดวกที่ยึดคำสั่งประกาศ ระบบคณะกรรมการ อำนาจหน้าที่ พอเพียงพอประมาณเที่ยงตรง 5) รูปแบบการประสานงานที่รู้จักกาลเทศ สร้างสรรค์โอกาสทันเหตุการณ์รู้เขารู้เรา 6) รูปแบบการรายงานผลที่มีประสิทธิผลเป็นเลิศ ประเมินผลงานคุณธรรมจริยธรรมรู้บุคคลที่มีส่วนได้เสียจริงใจต่อกัน 7) รูปแบบการบริหารงบประมาณที่เสมอภาคสร้างความเป็นธรรมมุ่งประโยชน์องค์กร

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนา การบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์,หลักพุทธธรรม

Abstract

The dissertation objectives were folwing: 1) to study the state of problems and obstacles to co-operative management, 2) to study the factors effected to effectively co-operative management according to Buddhadhamma, 3) to present the Development Model for Effectiveness of Cooperatives Management according to Buddhadhamma.

The study of this research was the qualitative research by studying the documents, concepts, research theory about co-operative management and applying of Buddhdhamma towards co-operative management and collected the data through in depth interview from 20 key informants in each co-operative and interviewed the Sangha executives who have well knowledge and understanding about Buddhadhamma of management. Therefore, there were totally 25 key informants. The summary of model development of effectively co-operative management according to Buddhadhamma had the focus group from 10 specialists and had the carefully content analysis for category of content and then, had the systematic synthesis deeply for searching the co-issues and main issues and lastly, explained the content in each issue.

The findings of the research were as follows :

1. For the state of problems and obstacles the co-operatives management is the non – profit organization that the co-operative management is the different from other business management. The co-operatives is the financial institution under government control for the sake of personnel in that organization and had the financial management of co-operatives through the principle of moderation and to give the hospitality to community by having the annually public domain activity and the profit is back to community and society.

2. For the factors effected to effectively co-operative management according to Buddhadhamma, it has 2 factors (1) the general management theory

factor (2) the factor of Buddha Dhamma. The first factor is the general management theory that has 7 sides as following : (1) principally planning (2) smartly organization management (3) effectively personnel management (4) responsibly command (5) creatively contact (6) moral and ethics report and (7) fairly budget management for happiness. The second factor is Buddha Dhamma that has 7 sides namely (1) to know the rule of rationality (2) to know the benefit (3) to know own potential assessment (4) to know properly spending (5) to know suitably time of action (6) to know the community tradition and (7) to know making friendship with good persons

3. Development Model for Effectiveness of Cooperatives Management According to Buddhaddhamma has 7 models namely : (1) The model development of effectively co-operative management according to Buddhaddhamma : principle of rationality, to know the results of strengths and weakness, visions that adjusts with change of potential rule focus on the facts and determine the policy that has the same direction of mission to community for career development. (2) The model development of effectively co-operative management according to Buddhaddhamma : rules and regulations, to know the efficacy , meaning , effects, potentiality, co-decision making, scrutiny for the current situation and division of labour , to know the duty of task assignment and have the good relations with others for conflict solution. (3) The model development of effectively co-operative management according to Buddhaddhamma : to smartly advisors for potentially activity focusing on knowledge and friendship for career security and to promote the moral to work with transparency and responsibility. (4) The model development of effectively co-operative management according to Buddhaddhamma : focus on rule and regulation, committee system, authority, sufficiency, moderation , fairness and justice to solve the problem through knowing the law and understanding the development to create opportunity of the security

with rationality. (5) The model development of effectively co-operative management according to Buddhaddhamma : to know the properly time and create the opportunity to know the real situation, equality, benefit , correction , annually report, properly network contact to government agency and community with compromising. (6) The model development of effectively co-operative management according to Buddhaddhamma : security in the principle of excellent effectiveness for moral and ethics assessment and to know the stakeholders and benefit of community including no bias for annually report for income and expenditure of organization correctly. (7) The model development of effectively co-operative management according to Buddhaddhamma : equality creates the justice, focus on interest of organization and aim at income and expenditure correctly including scrutiny for knowing the properly budget, accountancy work, sustainably annual budget equally and efficiently to sustainable management with security and good cooperation.

Keyword: Development Model, Effectiveness, Cooperatives Management According, Buddhaddhamma

1. บทนำ

ในปัจจุบันมีสหกรณ์ออมทรัพย์ที่จดทะเบียนจำนวน 1,358 สหกรณ์ (Department of Cooperative Promotion, 2014) จากจำนวนสหกรณ์ออมทรัพย์มีเป็นจำนวนมากในปัจจุบันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีการแข่งขันการประกอบธุรกิจต่างๆ มีการแข่งขันกันอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ ขนาดกลางหรือขนาดเล็ก โดยเฉพาะที่เป็นลักษณะสถาบันการเงินอย่างสหกรณ์ออมทรัพย์ก็ต้องแข่งขันกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งการแข่งขันดังกล่าวไม่เป็นการแข่งขันกับตัวเองหรือแข่งขันกับสถาบันการเงินประเภทอื่นเท่านั้นแต่สหกรณ์ออมทรัพย์ยังต้องแข่งขันกับเวลา โอกาส ข้อมูล ข่าวสาร การบริการและประสิทธิภาพในการบริหารการเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเป็นไปตามหลักสหกรณ์ แต่เมื่อมีการแข่งขันกันอย่างมากในปัจจุบันก็พบว่า

การทุจริตในการบริหารสหกรณ์และผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามกฎหมาย ดังนั้นในการบริหารงานสหกรณ์ต้องให้สมาชิกทุกคนได้รับการบริการทุกอย่างเท่าเทียมกัน โปร่งใสและเป็นธรรมตลอดจนสามารถให้สมาชิกทุกคนตรวจสอบการบริหารได้ เพื่อให้สมาชิกมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในการบริหารงานของสหกรณ์ (Savings Bank of Thailand Co-operative Limited, 2001)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยมีการนำหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเข้ามาประยุกต์เพื่อให้เกิดการพัฒนา และมีประสิทธิผลในการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น มีการบริหารจัดการที่เป็นที่ยอมรับจากสมาชิก รวมทั้งมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การดำเนินงานได้รับความสำเร็จตลอดจนนำรูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมมาเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อไปประกอบการปฏิบัติงานต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษา สภาพ ปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีประสิทธิผลของการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรม
- 2.3 เพื่อนำเสนอการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบวิธีวิจัย เป็นการวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผล ตามหลักพุทธธรรม” ได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ล้วน

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยจะศึกษาการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรม ปัจจัยที่มีประสิทธิผลของการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ กล่าวคือ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการตามทฤษฎีของ Gulick, Luther., & Lyndall F. Urwick ที่เรียกว่า POSDCoRB Model ในขอบเขตของพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และระเบียบข้อบังคับตลอดจนกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสหกรณ์ และหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์ เชิงลึก (In Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ในแต่ละสหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 20 คนและสัมภาษณ์พระสงฆ์ระดับผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาในการบริหารจัดการจำนวน 5 รูป รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้นจำนวน 25 รูป/คน สรุปรูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมแล้ว นำมาจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 รูป/คน

3.4 ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษา คือ 1) ปัจจัยของการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรม 2) รูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรม

3.5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอนหลักๆ ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการ

สหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบันและศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมและสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ขั้นตอนที่ 2 1) วิเคราะห์และสังเคราะห์ ปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 แล้วนำมาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรม 2) ตรวจสอบเพื่อยืนยันรูปแบบที่พัฒนาในข้อ 1 ว่าเป็นรูปแบบการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผลตามหลักพุทธธรรมจริงหรือไม่ โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาช่วยพิจารณา และวิจารณ์แบบประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion)

3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แบบมีโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล โดยมีวิธีการสร้างเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วสร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 2) จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์และรายการข้อคำถามแต่ละประเด็น 3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลหลักเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีประสิทธิผล สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ 1) จุดแข็ง เป็นหน่วยงานราชการ มีการตัดสินใจที่ง่าย เนื่องจากเป็นระบบสายการบังคับบัญชาที่เป็นระบบ 2) จุดอ่อน ความร่วมมือระหว่างองค์การภาครัฐและสหกรณ์ยังไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการของสหกรณ์ยังขาดจิตสำนึกในการสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้สมาชิกสหกรณ์ 3) โอกาส มีโอกาสแสวงหาเงินกู้จากภายนอก มีเครือข่ายนำไปฝากได้ เนื่องจากสมาชิกมีรายได้ที่แน่นอน สามารถพัฒนาเติบโตได้อย่างยั่งยืนได้ 4) อุปสรรค การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบายของรัฐที่ไม่แน่นอนมีผลต่อการส่งเสริมสหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายของผู้บริหาร ทำให้มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของสหกรณ์

5.2 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ ผู้บริหารจัดการต้องเข้าใจและบริหารจัดการอย่างดีที่สุด ต้องมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นมืออาชีพ และการบริหารจัดการที่ดี มีองค์ประกอบ 7 ประการ 1) หลักการ รู้กฎเกณฑ์ รู้จักหลักการที่จะทำให้เกิดผลหรือบรรลุผลสำเร็จของงานนั้นๆได้ โดยพิจารณาหลักการและเกณฑ์แห่งเหตุผลมาบริหารจัดการสหกรณ์ดังกล่าวมาประกอบเรียกว่า ฉันทมัญญตา (Knowing the Law, Knowing the Cause) 2) รู้จักผล หรือความมุ่งหมาย ผลกระทบ ในที่นี้หมายถึงการมีแผนงานที่ดี การ

วางแผนที่ดี การวิเคราะห์ผลกระทบด้านต่างๆ รู้ผลสัมฤทธิ์ว่าต้องการอะไรจากการบริหารจัดการ นั้นเรียกว่า อุตัญญตา (Knowing the Meaning, Knowing the Purpose) 3) รู้ศักยภาพความรู้ความสามารถ รู้จักการปรับปรุงองค์กรให้ทันต่อเหตุการณ์ที่มีผลกระทบ รวมทั้งการบริหารมีความแตกต่างที่จะทำให้สหกรณ์เป็นเลิศมีประสิทธิภาพ และมีมั่นคงถาวร เรียกว่า อัตตัญญตา (Knowing Oneself) 4) รู้จักพอเพียงพอประมาณความพอดี โดยการวางแผนงานโครงการที่รอบคอบชัดเจน มีการวิเคราะห์ให้รู้ต้นทุนผลผลิต เรียกว่า มัตตัญญตา (Moderation Knowing how to be temperate) 5) รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสมและสร้างโอกาสว่าเวลาใดควรขยายกิจการที่จะบริหาร องค์กรให้ประสบผลสำเร็จต่อมากที่สุดเรียกว่า กาลัญญตา (Knowing the Proper time) 6) รู้กลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้เสีย โดยการบริหารจัดการที่รู้จักชุมชนที่สำคัญประการหนึ่งคือ การรู้จักทำประโยชน์ต่อชุมชนด้วย ชุมชนหรือประชาชนก็จะพึงพอใจและมีเจตคติที่ดีต่อบริษัทหรือองค์กรของเรา เรียกว่า ปริสัญญตา (Knowing the Assembly, Knowing the Society) 7) รู้ธรรมาธิปไตย ความสามารถและคุณธรรม จะทำให้สามารถมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของเขา ก็จะทำให้การบริหารจัดการสหกรณ์มีความราบรื่นมีประสิทธิภาพได้ เรียกว่า บุคคลัญญตา (Knowing the individual, Knowing the different individuals)

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ด้านการวางแผน มีการวางแผนเพิ่มสมาชิก ด้านสวัสดิการ ทางแผนด้านการเงิน ผู้บริหารสหกรณ์มีการวางแผนเพื่อเพิ่มสมาชิกสหกรณ์ วางแผนในการจัดการด้านสวัสดิการของสมาชิกสหกรณ์ ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัย (Supode Wattanavichien, 2009) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย”

6.2 ด้านการจัดองค์กร มีสร้างการบริหาร มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบแต่ละหน้าที่ มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ ผู้บริหารได้จัดองค์กรให้มีระดับการบริหารอย่างมีโครงสร้างและอัตรากำลังที่จะทำให้บรรลุความยุทธศาสตร์อย่างจริงจัง

6.3 ด้านการจัดการเรื่องบุคคล การส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรม กับทางหน่วยงานอื่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน มีการกำหนดภาระงานของแต่ละสายงาน ส่งเสริมให้ความรู้แก่บุคลากร มีการหมุนเวียนหน้าที่ภายในองค์กร มีการประเมินผลงาน ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Somyong Keawsuphan, 2009) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา”

6.4 ด้านการอำนวยการ มีการมอบหมายงาน ชี้แนะและตรวจสอบการทำงานของพนักงานให้ดำเนินไปตามแผน สร้างความเข้าใจร่วมกันกับบุคคลหรือองค์กรภายนอก ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก”

6.5 ด้านการประสานงาน ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นโดยผู้บริหารเป็นผู้ริเริ่มและส่งพนักงานเป็นตัวแทนแต่ละแผนก เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น

6.6 ด้านการรายงาน (Reporting) รายงานผลการปฏิบัติหรือการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ ทุกด้านเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาการกำหนดแนวทางการทำงานหรือการแก้ไข

6.7 ด้านการจัดการงบประมาณ มีการประชุมเพื่อชี้แจงการดำเนินงานงบประมาณของสหกรณ์ มีการจัดทำแผนงบประมาณ มีรายงานการเงิน ค่าใช้จ่ายต่างๆ สอดคล้องกับผลการวิจัย (Tanapon Panthasen, 2006) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการเปลี่ยนแปลงสู่การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์แบบยั่งยืน : จากกระบวนการทัศน์อดีตสู่บูรณาการ”

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรส่งเสริมดำเนินการบนหลักการสหกรณ์ เลือกบุคลากรที่มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต โอกาส คนเก่ง คนดี นำระบบธรรมาภิบาลมาใช้ นำหลักสัปปุริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้กับหลักการบริหารสหกรณ์

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) นำเทคโนโลยีสมัยใหม่และเทคนิคใหม่มาใช้ในงานจัดประชุม เพื่อสามารถแก้ปัญหาได้รวดเร็วและตรงกับสภาพความเป็นจริง

2) จัดให้มีการศึกษาวิจัย วิเคราะห์การจัดประชุม เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดประชุมให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและควรเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาว่า ทำอย่างไรการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อให้มีประสิทธิภาพ

2) ควรมีการศึกษาว่าควรมีมาตรการอย่างไรเกี่ยวกับระบบการตรวจสอบถ่วงดุล

References

- Avolio, B.J. (1978). *Full Leadership Development*. California : SAGE Publication,1999.Burns,J.M., *Leadership*. New York : Harper & Row.
- Bass, Bernard M and Avolio, Bruce J.(1994). *Improving Organization Effectiveness Trough Transformational Leadership* Thousand Oaks : Sage.
- Bennis, W., and Nanus., (1985). *Leaders : The Strategies for Taking Change*, New York: Harper and Row.
- Savings Bank of Thailand Limited, (2017). Rallies of Savings Bank of Thailand,Financial Stability Standard of the 60th Saving Cooperative, Nonthaburi.
- Somyong Keawsuphan. (2009) *An Effective Administration Model for Educational Quality Assurance in Basic Education Schools*. Philosophy Program in Regional Development Strategies.
- Supode Wattanavichien, (2009). *Development of Agricultural Cooperatives in the Northeastern Region of Thailand*. Philosophy Program in Regional Development Strategies.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
FACTORS' EFFECTING HEALTH OF FARMERS IN MUANG DISTRICT,
LAMPUN PROVINCE

จักรพงษ์ พวงงามชื่น * พูนพัฒน์ พูนน้อย ** ทองเลียน บัวจุม *** ศศิธร สังข์อู ****

Jukkaphong Pongngamchuen, Poonpat Poonnoy,

Tonglian Buwjoom, Sasithorn Sang-U

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ประสบปัญหาด้านสุขภาพมานานสืบเนื่องจากสารเคมีและของเสียจากนิคมอุตสาหกรรม รวมทั้งจากการทำเกษตรเคมีโดยเฉพาะการปลูกลำไย ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาปัจจัย 5 ด้านที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกร ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยทางจิตสังคม 3) ปัจจัยทางพฤติกรรม 4) ปัจจัยสนับสนุน และ 5) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม รวมทั้งภาวะสุขภาพ 5 ด้านเช่นกันคือ 1) สุขภาพกาย 2) สุขภาพจิต 3) การเรียนรู้ด้านการดำเนินชีวิต 4) ความเพียงพอของปัจจัยดำรงชีวิต และ 5) ความปลอดภัยของชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่อาศัยหรือประกอบอาชีพเกษตรกรรมใกล้เคียงกับเขตนิคมอุตสาหกรรมลำพูน และเกษตรกรที่ผลิตลำไยด้วยวิธีเกษตรเคมี จำนวน 300 รายใน 15 ตำบล อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้วยแบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย (ร้อยละ 67.00) มีอายุเฉลี่ย 43.50 ปี เกษตรกรหนึ่งในสาม (ร้อยละ 34.30) จบการศึกษาในระดับประถม 4 และมีรายได้เฉลี่ย 103,600 บาทต่อปี จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกร พบว่า ปัจจัยทางพฤติกรรม (พฤติกรรมสุขภาพ) ส่งผลต่อภาวะสุขภาพกาย และอายุส่งผลต่อภาวะสุขภาพจิต การ

* Department of Agricultural Development, Extension and Communications, Faculty of Agricultural Production, Maejo University

** Department of Food Engineering, Faculty of Engineering and Agro-industry, Maejo University

*** Department of Animal Nutrition, Faculty of Animal Science and Technology, Maejo University

**** Department of Occupational Therapy, Faculty of Medical Technology, Chiang Mai University

เรียนรู้ในการดำเนินชีวิต และความเพียงพอของปัจจัยดำรงชีวิตของเกษตรกร ในขณะที่ไม่มีปัจจัยใดส่งผลในด้านความปลอดภัยของชุมชน สำหรับปัญหาต่อการรักษาภาวะสุขภาพที่ดีของเกษตรกรนั้นเกี่ยวข้องกับอายุของเกษตรกรที่มากขึ้น และมีโรคประจำตัวที่เกิดจากการใช้สารเคมี และผลกระทบจากสารเคมีที่ปนเปื้อนมากับน้ำที่ใช้อุปโภคและบริโภค

คำสำคัญ: ภาวะสุขภาพ, สุขภาพจิต, สุขภาพกาย, การเรียนรู้ในการดำเนินชีวิต, ความเพียงพอของปัจจัยดำรงชีวิต, ความปลอดภัยของชุมชน

ABSTRACT

Farmers in Maung District, Lampun Province has been affected health problem due to chemical and waste from Lampun Industrial Estate. Moreover, chemical farming and its effect especially from longan orchard. Therefore, this study aimed to investigate 5 factors effecting farmers' health as followed: 1) personal factors 2) psychosocial factors 3) behavior factors 4) supporting factors and 5) environmental factors. Five health factors also reviewed as followed: 1) physical health 2) mental health 3) learning for living 4) adequate of living and 5) community security. Interview schedule was applied for data collection from 300 farmers in 15 sub-district, of Muang District, Lampun Province who were living nearby Lumpun Industrial Estate and implemented chemical farming. Obtained data were analyzed by using descriptive and inferential statistics. The results revealed that, two-thirds (67.00%) of farmers were male and having an average age of 43.50 years old. More than one-third of them (34.30%) were fourth year elementary graduated and had an average income of 103,600 Bath per year. In terms of factors effecting farmers' good health, behavior factor (health behavior) had effected to the physical health. On the other hand, age was the main factor effecting mental health, learning for living and adequate of living. By the way of contrast, there were no any factors effecting farmers' health in terms of community security. Most of farmers facing problem of their age and congenital diseases from chemical using in agricultural activities.

Keywords: Health, Mental Health, Physical Health, Learning for Living, Adequate of Living, and Community Security

1. บทนำ

ประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ในการกำหนดทิศทางของประเทศ จากเดิมซึ่งมุ่งเน้นกลไกหลัก คือ ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เป็นกำหนดให้ “คนคือศูนย์กลางของการพัฒนา” พร้อมทั้งยังได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 9 มาเป็นแนวทางชี้แนะประเทศให้เดินไปในทางสายกลาง ดังนั้น การขับเคลื่อนนโยบายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จนถึงปัจจุบันจึงมองที่การพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม หรือบูรณาการทุกภาคส่วนมากกว่าเฉพาะเจาะจงเป็นเรื่องๆ เหมือนในอดีต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), 2554) จากแนวคิดดังกล่าว “สุขภาพ หรือ สุขภาวะ หรือ ภาวะสุขภาพ” ของ “คน” จึงถูกกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาทางสาธารณสุข โดยให้ความสำคัญกับการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างอยู่เย็นเป็นสุขบนพื้นฐานของ “ระบบสุขภาพแบบพอเพียง” ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาสุขภาพของประชาชนให้ไปสู่การมีสุขภาพทั้งมิติทางกาย จิต สังคม และปัญญา โดยมีระบบบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ มาตรฐาน เข้มแข็งเพียงพอ และเข้าถึงได้สะดวก ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนบนต้นทุนที่เหมาะสม ตามแผนการพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ฉบับที่ 11 (Office of Policy and Strategy Office of the Permanent Secretary, Ministry of Public Health, 2007) และฉบับที่ 12 ในปัจจุบันอีกด้วย

สำหรับภาคเหนือตอนบน มีรายงานเกี่ยวกับสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ว่า กำลังประสบกับปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข ฝักระวัง และส่งเสริมภาวะสุขภาพของประชาชนทุกช่วงวัย ตั้งแต่เด็กแรกเกิดไปจนถึงผู้สูงอายุ เนื่องจากพบปัญหาทางสุขภาพหลายประการ (Department of Health, 2013) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดซึ่งมีขนาดเล็กที่สุดของภูมิภาค คือ จังหวัดลำพูน พบว่าหลายปัญหาที่มีความซับซ้อน รุนแรง และยาวนานกว่าจังหวัดอื่นๆ ดังเช่นการฆ่าตัวตายที่มีสถิติรายงานว่าจังหวัดลำพูนมีอัตราการฆ่าตัวตายของประชาชนสูงที่สุดในประเทศในรอบ 10 ปี (2545-2554) ยกเว้นเพียงปี 2552 เท่านั้น (Department of Health, 2012) นอกจากนี้ ในปี 2547-2551 ยังมีอัตราการเกิดของประชากรต่ำที่สุดจนทำให้อัตราการเพิ่มนั้นติดลบ เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ ในเขตภาคเหนือตอนบน (Ministry of Public Health, 1997)

จากการศึกษาเบื้องต้น พบว่า จังหวัดลำพูนมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม กล่าวคือ การสร้างนิคมอุตสาหกรรมในเขต

อำเภอเมือง อีกทั้งประชาชนหันมาใช้สารเคมีและสารกำจัดศัตรูพืชกันอย่างแพร่หลาย จึงมีความเป็นไปได้ที่ประชาชนต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้านสุขภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการศึกษาถึงภาวะสุขภาพของเกษตรกรใน 5 ด้าน คือ 1) สุขภาพกาย 2) สุขภาพจิต 3) การเรียนรู้ด้านการดำเนินชีวิต 4) ความเพียงพอของปัจจัยดำรงชีวิต และ 5) ความปลอดภัยของชุมชน และค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกรใน 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยทางจิตสังคม 3) ปัจจัยทางพฤติกรรม 4) ปัจจัยสนับสนุน และ 5) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม จึงเป็นเรื่องสำคัญและเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนควบคุมตัวกำหนดภาวะสุขภาพของเกษตรกรในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนารูปแบบและกระบวนการจัดการปัญหา ตลอดจนการสร้างเสริมสุขภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ตลอดจนนักวิชาการ และสังคมในลักษณะภาคีเครือข่ายตามแผนการวิจัยในระยะต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยของเกษตรกร 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางจิตสังคม ปัจจัยทางพฤติกรรม ปัจจัยสนับสนุน และปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมของเกษตรกร

2.2 เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพของเกษตรกรใน 5 ด้าน คือ สุขภาพกาย สุขภาพจิตการเรียนรู้ด้านการดำเนินชีวิต ความเพียงพอของปัจจัยดำรงชีวิต และความปลอดภัยของชุมชน

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 5 กับภาวะสุขภาพ 5 ด้านของเกษตรกรอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ได้กำหนดประชากรในการศึกษา คือ เกษตรกรในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรจำนวนทั้งสิ้น 1,203 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตร Taro Yamane (1973 อ้างใน จักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ, 2556) และคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรใน 15 ตำบล ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน จากสูตร Slovin's formula (Gintingsugtihen, 1993 อ้างใน Pong-ngamchuen J. and et.al., 2015) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยทางจิตสังคม 3) ปัจจัยทางพฤติกรรม 4) ปัจจัยสนับสนุน 5) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม และ 6) ภาวะสุขภาพของเกษตรกรใน 5 ด้าน คือ สุขภาพกาย สุขภาพจิต การเรียนรู้ด้านการดำเนินชีวิต ความเพียงพอของปัจจัยดำรงชีวิต และความปลอดภัย

ของชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ ตำรา บทความ รายงานวิจัยต่างๆ ศึกษาข้อมูลภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสถิติสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางจิตสังคม ปัจจัยทางพฤติกรรม ปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยสิ่งแวดล้อม และภาวะสุขภาพของเกษตรกร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติ ไคสแควร์ (Chi-square) เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกร อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

4. ผลการวิจัย

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างสองในสาม (ร้อยละ 67.00) เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 43.50 ปี โดยเกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.60) มีอายุอยู่ระหว่าง 51-60 ปี และเกษตรกรประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 34.30) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยมีเพียง 2 ราย (ร้อยละ 0.70) ที่ไม่ได้รับการศึกษา และมีเพียง 5 ราย (ร้อยละ 1.70) ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นระดับที่สูงที่สุด เกษตรกรมากกว่าสามในสี่ (ร้อยละ 76.30) สมรสแล้ว และมีรายได้เฉลี่ยต่อปี 103,600 บาท โดยเกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 42.60) มีรายได้ในภาคการเกษตรอยู่ระหว่าง 50,000 – 100,000 บาท

4.2 ปัจจัยทางจิตสังคม

ปัจจัยทางจิตสังคมประกอบด้วย (1) **ค่านิยมด้านสุขภาพ** ผลการศึกษา พบว่า ค่านิยมด้านสุขภาพของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.41) และรายละเอียดทุกประเด็นของค่านิยมด้านสุขภาพอยู่ในระดับมากเช่นกัน คือ การมีความสุขและความพึงพอใจในชีวิต (ค่าเฉลี่ย 2.35) ความสามารถในการจัดการกับความเครียดและปัญหาชีวิตที่เกิดขึ้น (ค่าเฉลี่ย 2.27) ความภูมิใจในตนเอง (ค่าเฉลี่ย 2.54) ความเป็นคนมองโลกในแง่ดี (ค่าเฉลี่ย 2.52) และการไปพบแพทย์ทุกครั้งที่ไม่สบาย (ค่าเฉลี่ย 2.39) (2) **ความเชื่อด้านสุขภาพ** ผลการศึกษา พบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพในภาพรวมของเกษตรกรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.58) โดยเกือบทุกประเด็นด้านความเชื่อด้านสุขภาพอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ ความเชื่อด้านการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ส่งผลต่อสุขภาพที่ดีแข็งแรง (ค่าเฉลี่ย 2.76) ความเชื่อว่าสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีมาจากสภาพแวดล้อมชุมชนที่ดี (ค่าเฉลี่ย 2.77) ความเชื่อว่าสุขภาพที่ดีย่อมเกิดจากการมีสุขภาพจิตที่ดี (ค่าเฉลี่ย 2.72) ความเชื่อเรื่องการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่แข็งแรง (ค่าเฉลี่ย 2.70) ในขณะที่ความเชื่อด้านการรักษาอาการป่วยด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 2.03) อยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 1)

4.3 ปัจจัยทางพฤติกรรม

ปัจจัยทางพฤติกรรมประกอบด้วย (1) **พฤติกรรมสุขภาพ** ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีพฤติกรรมด้านสุขภาพในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.86) โดยมี 2 ประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน คือ พฤติกรรมการรับประทานอาหารเช้าครบ 5 หมู่ ทั้ง 3 มื้อ (ค่าเฉลี่ย 2.18) และพฤติกรรมการออกกำลังกาย (ค่าเฉลี่ย 1.90) ส่วนพฤติกรรมการรับประทานอาหารเช้า กึ่งสูงกึ่งดิบ (ค่าเฉลี่ย 1.51) และพฤติกรรมนอนดึกหรือประมาณเที่ยงคืน (ค่าเฉลี่ย 1.37) อยู่ในระดับน้อย ในขณะที่มีเพียงประเด็นเดียวที่อยู่ในระดับมากคือ พฤติกรรมทำความสะอาดที่อยู่อาศัยเพื่อสุขลักษณะที่ดี (ค่าเฉลี่ย 2.42) (2) **พฤติกรรมเสี่ยง** ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีพฤติกรรมเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (เฉลี่ย 1.99) โดยมี 1 ประเด็นในพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลางเช่นกันคือ พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อ (ค่าเฉลี่ย 2.31) ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงในการรับประทานอาหารเช้าโดยไม่มีช้อนกลางร่วมกับผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย 1.51) พฤติกรรมไม่สูบบุหรี่หรือดื่มสุรา (ค่าเฉลี่ย 1.63) อยู่ในระดับน้อย ในขณะที่มี 2 ประเด็นที่อยู่ในระดับมาก คือ พฤติกรรมการใช้และสัมผัสกับยาฆ่าแมลงหรือยาฆ่าหญ้าที่เป็นสารเคมี และพฤติกรรมการทำความสะอาดร่างกายหลังจากสัมผัสสารเคมี (ค่าเฉลี่ย 2.48) (ตารางที่ 1)

4.4 ปัจจัยสนับสนุน

ปัจจัยสนับสนุนได้แก่ การบริการทางสาธารณสุข โดยผลการศึกษา พบว่า การบริการด้านสาธารณสุขของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.85) โดยมี 3 ประเด็นอยู่ในระดับน้อย คือ ความห่างไกลจากสถานพยาบาล (ค่าเฉลี่ย 1.51) การได้รับการบริการทางสาธารณสุขของทั้งภาครัฐและเอกชน (ค่าเฉลี่ย 1.63) และการได้รับความรู้ด้านสาธารณสุขจากการเข้าอบรมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ค่าเฉลี่ย 1.39) ในขณะที่การได้รับการบริการฉีควัคซีนฟรี (ค่าเฉลี่ย 2.10) อยู่ในระดับปานกลาง และการได้รับการบริการจากผู้นำชุมชนด้านการสาธารณสุขอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.62) (ตารางที่ 1)

4.5 ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมประกอบด้วย (1) **สภาพครัวเรือน** ผลการศึกษา พบว่า สภาพครัวเรือนของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.12) โดยมี 3 ประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน คือ ความสะดวกสบายในการใช้งานของห้องน้ำ (ค่าเฉลี่ย 1.91) การถ่ายเทอากาศของพื้นที่ในบ้าน (ค่าเฉลี่ย 1.77) การแบ่งสัดส่วนของห้องและพื้นที่ใช้สอยอย่างชัดเจนภายในบ้าน (ค่าเฉลี่ย 2.27) ในขณะที่ 2 ประเด็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความแน่นหนา คงทนถาวร ปลอดภัยของบ้าน (ค่าเฉลี่ย 2.48) และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานภายในบ้าน (ค่าเฉลี่ย 2.66)

(2) **มลพิษในชุมชน** ผลการศึกษา พบว่า มลพิษในชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.31) โดยมี 3 ประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน คือ การใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรในบริเวณชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.91) การปนเปื้อนสารเคมีของแหล่งน้ำในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 1.77) อยู่ในระดับน้อย การประสบปัญหาหมอกควันจากการเผาของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.27) ในขณะที่ ความบริสุทธิ์ของอากาศภายในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.48) และภาพรวมปัญหามลพิษทางน้ำ อากาศ ดิน เสียง ภายในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.66) อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ประเด็น (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ปัจจัยด้านต่างๆ ของเกษตรกร อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ปัจจัยทางจิตสังคม	2.36	1.12	มาก
ค่านิยมด้านสุขภาพ	2.41	1.04	มาก
ความเชื่อด้านสุขภาพ	2.58	1.22	มาก
ปัจจัยทางพฤติกรรม	1.93	0.81	ปานกลาง
พฤติกรรมสุขภาพ	1.86	0.93	ปานกลาง
พฤติกรรมเสี่ยง	1.99	0.94	ปานกลาง
ปัจจัยสนับสนุน	1.85	0.84	ปานกลาง
การบริการทางสาธารณสุข	1.85	0.84	ปานกลาง
ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม	2.21	1.01	ปานกลาง
สภาพครัวเรือน	2.12	1.02	ปานกลาง
มลพิษในชุมชน	2.31	1.07	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.08	0.98	ปานกลาง

4.6 ภาวะสุขภาพของเกษตรกร

ภาวะสุขภาพของเกษตรกร เขตอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย สุขภาพกาย สุขภาพจิต การเรียนรู้สำหรับการดำเนินชีวิต ความเพียงพอของปัจจัยดำรงชีวิต และความปลอดภัยของชุมชน ผลการศึกษา พบว่า สุขภาพกายของเกษตรกร การเรียนรู้สำหรับการดำเนินชีวิต และความปลอดภัยของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.42 3.02 และ 3.19 ตามลำดับ) โดยเกษตรกรสามารถทำงานติดต่อกันได้ และช่วยเหลือตนเองในการทำกิจกรรมประจำวันได้ในระดับดี ในขณะที่ สุขภาพจิต และความเพียงพอของปัจจัยในการดำเนินชีวิตใน

ภาพรวมของเกษตรกรอยู่ในระดับดี โดยเกษตรกรมีความภาคภูมิใจในตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.99) มีอาหารเพื่อบริโภคที่เพียงพอ มีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมกับฤดูกาล มีรายได้ที่พอเพียงกับรายจ่ายสำหรับการดำรงชีวิต มีอาชีพที่มั่นคงสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัว และความสามารถเข้าถึงสถานพยาบาลเวลาเจ็บป่วยได้อย่างสะดวกสบาย (ค่าเฉลี่ย 3.85 4.10 3.26 3.53 และ 3.85 ตามลำดับ) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ภาวะสุขภาพของเกษตรกร 5 ด้าน

สภาวะสุขภาพของเกษตรกร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
สุขภาพกาย	3.42	0.93	ภาวะสุขภาพระดับปานกลาง
สุขภาพจิต	3.80	1.14	ภาวะสุขภาพระดับดี
การเรียนรู้สำหรับการดำเนินชีวิต	3.02	0.66	ภาวะสุขภาพระดับปานกลาง
ความเพียงพอของปัจจัยดำเนินชีวิต	3.71	1.03	ภาวะสุขภาพระดับดี
ความปลอดภัยของชุมชน	3.19	0.75	ภาวะสุขภาพระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.40	0.81	ภาวะสุขภาพระดับดี

4.7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกรจากตัวแปรอิสระจำนวน 12 ตัวแปร พบว่า 5 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพของเกษตรกร อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ระดับการศึกษา ความเชื่อด้านสุขภาพ ค่านิยมด้านสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมเสี่ยง โดยพฤติกรรมด้านสุขภาพ และพฤติกรรมเสี่ยง มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับภาวะสุขภาพของเกษตรกร (Table 3) กล่าวคือ ทั้ง 5 ปัจจัยส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกร ซึ่งอาจเป็นปัจจัยเพิ่มเติมจากการใช้สารเคมีทำการเกษตรและการอาศัยอยู่ใกล้เคียวนิคมอุตสาหกรรมลำพูน ที่อาจส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกร ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆ อีก 7 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์หรือไม่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกร คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้ การบริการทางสาธารณสุข สภาพครัวเรือน และมลพิษในชุมชน

5. การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาด้านปัจจัยต่างๆ ที่คาดว่าอาจส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกรจำนวน 5 กลุ่มปัจจัย พบว่า การศึกษาขั้นสูงสุดส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกร กล่าวคือ ภาวะสุขภาพ

ของเกษตรกรจะผันแปรไปตามระดับการศึกษาขึ้นสูงสุดในทิศทางเดียวกัน หรืออีกนัยหนึ่งคือ เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับสูง จะส่งผลต่อภาวะสุขภาพค่อนข้างมากต่อเกษตรกร โดยเมื่อพิจารณาร่วมกับปัจจัยส่วนบุคคลอื่นๆ ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 43 ปี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรเป็นกลุ่มวัยทำงานที่มีการศึกษาในระดับดี มีความอาวุโส และประสบการณ์ชีวิต มีสำนึกรับผิดชอบและมีเวลาที่จะทำงานและสามารถทำงานบรรลุผลที่ตั้งไว้ได้ดี (Jukkaphong Pongngamchuen, 2013) ดังนั้น ระดับการศึกษาของเกษตรกรเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งกล่าวได้ว่าเกษตรกรต้องมีสุขภาพและสุขอนามัยที่ดีหรือมีคุณภาพชีวิตในระดับดี เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ (Pong-ngamchuen J. and et.al., 2015)

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

Independent Variables	Chi-square	Sig.
sex	2.472	0.212
Age	3.871	0.330
Educational attainment	13.315*	0.050
Marital status	1.250	0.654
Income	6.443	0.998
Health Valued	13.445*	0.050
Health Believed	13.445*	0.044
Health Behavior	15.902**	0.000
Risk Behavior	14.074**	0.000
Public Health Services	5.987	0.433
Household	4.789	0.233
Community Pollution	3.766	0.112

เมื่อพิจารณาถึงภาวะสุขภาพของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีภาวะสุขภาพจิตและความเพียงพอของปัจจัยดำรงชีวิตอยู่ในระดับดี กล่าวคือ ภาวะสุขภาพจิตที่ดีและความพึงพอใจในสิ่งที่มีเพื่อดำเนินชีวิต มีผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกรที่ดีเช่นกัน อย่างไรก็ตาม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2554) รายงานว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจมีคะแนนสุขภาพจิตมากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียน ธุรกิจส่วนตัว และเกษตรกร แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีสุขภาพจิตที่ดี เนื่องจากปัจจุบันอาชีพเกษตรกรถือว่าเป็นอาชีพ

หนึ่งที่มีความมั่นคงสูงเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่นๆ หลายอาชีพ ทั้งนี้ แรงกดดันจากสภาพเศรษฐกิจที่ฝืดเคือง สภาพสังคมที่ย่ำแย่ ส่งผลต่อการเลิกจ้างงานในหลายๆ อาชีพ แต่ไม่ส่งผลกระทบต่ออาชีพเกษตรกร นอกจากนี้ แนวโน้มของโลกในการให้ความสำคัญกับสุขภาพนั้น เกี่ยวเนื่องกับการบริโภคอาหารที่เหมาะสมซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีผลผลิตทางการเกษตรส่งออกมีมูลค่ามหาศาลในแต่ละปี จึงมีผลต่อความมั่นคงทางอาชีพของเกษตรกร ก่อให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจและสุขภาพจิตที่ดีของเกษตรกรเช่นกัน

นอกจากนี้ การพัฒนาตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ Pong-ngamchuen J. and et al. (2015) แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจในเสื้อผ้าที่มีอยู่ ตลอดจนความเพียงพอของปัจจัยดำรงชีวิตของเกษตรกร เกิดจากความมีสุขภาพจิตที่ดี และสุขภาพกายที่ดี นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ เกษตรกรต้องรู้จักการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตด้วย จักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ (2558) กล่าวเพิ่มเติมว่า การมีสุขภาพดีกับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นย่อมมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน คือ องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตที่ดีตามทัศนคติของนักจิตวิทยา ซึ่งได้แบ่งคุณภาพชีวิตของมนุษย์ออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านกาย 2) ด้านจิต 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านเศรษฐกิจ สำหรับองค์ประกอบของสุขภาพที่สมบูรณ์ของบุคคลประกอบด้วย 3 ส่วนคือ 1) สุขภาพกาย 2) สุขภาพจิต และ 3) สุขภาพทางสังคม กล่าวโดยสรุปคือ “การมีสภาวะที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ไม่ใช่เพียงการปราศจากโรคเท่านั้น หากแต่ต้องมีสภาวะทางกาย สภาวะทางจิต สภาวะทางสังคม และสภาวะทางเศรษฐกิจที่เกื้อหนุนกันอย่างพอเหมาะ”

ในขณะที่ปัจจัยทางพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมสุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง และส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกรในระดับสูง โดยเฉพาะพฤติกรรมการทำความสะอาดที่อยู่อาศัย แต่ในทางตรงกันข้าม เกษตรกรมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านการใช้ สัมผัสกับยาฆ่าแมลงหรือยาฆ่าหญ้า และพฤติกรรมการทำความสะอาดร่างกายหลังจากสัมผัสสารเคมีแล้ว ทั้งนี้ เมื่อเกษตรกรมีพฤติกรรมปกป้องสุขภาพจากการทำงานที่ถูกต้อง จะทำให้เกิดการบาดเจ็บ หรือโรคร้ายไข้เจ็บจากการทำการเกษตรลดลง (นภมณ ยารวง และพัชรพร สุคนธสรณ์, 2559) ตลอดจนพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ไม่ถูกต้องจะส่งผลต่อผลการตรวจเลือดที่ไม่ปลอดภัย เช่น ไม่เคยสวมหมวกที่ทำจากพลาสติกคลุมศีรษะ ไม่สวมหน้ากาก ไม่สวมเสื้อแขนยาว กางเกงขายาว ซึ่งสารเคมีกำจัดศัตรูพืชสามารถเข้าสู่ร่างกายได้ 3 ทางคือ ทางปาก ทางเดินหายใจ และทางผิวหนัง (Ngamkamon K., 2009) พฤติกรรมข้างต้นส่งผลให้เกษตรกรได้รับสารพิษจากยาฆ่าแมลง และยาฆ่าหญ้าได้นอกจากนี้ การศึกษาของ เจียรระโน ปาลี (2556) ยังสนับสนุนผลการวิจัยนี้ว่า เกษตรกรได้รับ

ผลกระทบทางสุขภาพกายมากที่สุดจากการใช้สารเคมี คือกลิ่นเหม็นของสารเคมีส่งผลต่อระบบทางเดินหายใจ หายใจไม่ออก เวียนศีรษะและคลื่นไส้อาเจียน ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สารเคมีและการป้องกันโทษจากการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง โดยเฉพาะขณะที่ต้องสัมผัสสารเคมี รวมทั้งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์เพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมี ส่งผลต่อสุขภาพของเกษตรกรและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมไม่มีผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกร ทั้งนี้จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เกษตรกรและผู้นำชุมชน พบว่า ชุมชนได้ดำเนินโครงการจัดการป่าชุมชนและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ส่งผลให้มลพิษในชุมชนลดลงในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การศึกษาของ Pong-ngamchuen J. and et. al. (2016) รายงานว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะป่าชุมชนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ซึ่งจากการลงพื้นที่ที่สามารถสังเกตได้ว่า ชาวบ้านเกษตรกร และเยาวชนมีสุขภาพดี จิตใจแจ่มใส มีบุคลิกภาพเป็นมิตรกับผู้อื่น ซึ่งเป็นผลให้สุขภาพของประชาชนในชุมชนอยู่ในระดับดี ก่อนให้เกิดความปลอดภัยในชุมชน

6. สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกรอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มุ่งหวังที่จะค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะสุขภาพ หรือสุขภาพที่ดีของเกษตรกร เขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงนิคมอุตสาหกรรมลำพูน และประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยใช้สารเคมี โดยปัจจัยทั้ง 5 ด้านคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางจิตสังคม ปัจจัยทางพฤติกรรม ปัจจัยสนับสนุน และปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม คาดว่าจะส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกรใน 5 ด้านเช่นกัน คือ สุขภาพกาย สุขภาพจิต การเรียนรู้ด้านการดำเนินชีวิต ความเพียงพอของปัจจัยดำรงชีวิต และความปลอดภัยของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะสุขภาพของเกษตรกร ได้แก่ การศึกษาขั้นสูงสุด ค่านิยมด้านสุขภาพ ความเชื่อด้านสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพ และพฤติกรรมเสี่ยง ในภาพอาจมองว่าเกษตรกรที่พักอาศัยใกล้เคียงกับนิคมอุตสาหกรรมลำพูน ตลอดจนใช้สารเคมีในกิจกรรมทางการเกษตรที่ดำเนินมานาน เป็นเงื่อนไขในการดำเนินชีวิตที่หลีกเลี่ยงยากซึ่งส่งผลต่อสุขภาพ และสภาวะสุขภาพที่ไม่ดีของเกษตรกร อย่างไรก็ตาม การปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตตาม “ตัวแบบคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”⁹ (Pong-ngamchuen J. and et.al., 2015) เป็นอีกทางออกหนึ่งที่อาจเสริมสร้างสภาวะสุขภาพที่ดีขึ้นให้แก่เกษตรกร

References

- Ngamkamon K. 2009. *Health Status and Occupational Safety Behaviors Among Rice Farmers. Master Thesis (Occupational Health Nursing)*. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Poung-ngamchuen J. and et.al. 2015. A Study on People's Sustainability of Quality of Life in Accordance with Philosophy of Sufficiency Economy in Aomkoi District, Chiang Mai, Thailand. *Journal of Marketing and Management*. 6(2): 1-10.
- Poung-ngamchuen J. and et.al. 2016. Development of Indicators Affecting Sustainability of Community Forest Management in Upper Northern Thailand. *International Journal of Social Science and Humanity*. 7(3): 172-178.

การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาด
ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา
A DEVELOPMENT OF TRAINING PROGRAM FOR MARKETERS
IN 21st CENTURY VIA BUDDHIST PSYCHOLOGY

จรรยาจารี ธรรมมา* กมลาศ ภูวนาธิพงษ์**

พระครูพิพิธปริยัติกิจ (ชยันต์ แสนโบราณ)***

Janjaree Thanma, Kamalas Phoowachanathipong, Prakrupipitpariyatki.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพปัญหาและสมรรถนะของนักการตลาดในปัจจุบัน 2).พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา และ 3).ศึกษาผลการใช้โปรแกรมฝึกอบรมฯ ในกลุ่มตัวอย่างนักการตลาดอาสาสมัคร 15 คน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ผลการวิจัยพบว่า (1). สภาพปัญหาของนักการตลาดปัจจุบันยังขาดสมรรถนะ 8 ข้อ คือ 1. การเขียนเชิงธุรกิจ 2. การใช้ภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ 3. การใช้สื่อดิจิทัล 4. การจัดทำโครงการเพื่อสังคม 5.การวางแผนการตลาด 6. การจัดการความเครียด 7. การใช้ทฤษฎีสำคัญการตลาด และ 8. ข้อมูลในศตวรรษที่ 21 (2) โปรแกรมฝึกอบรมที่เหมาะสมเป็นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติของแนวคิด MARKETER TREE ใน 3 กลุ่มรวม 12 กิจกรรมโดยบูรณาการหลักพุทธศาสนา หลักการตลาดและหลักการเรียนรู้เชิงจิตวิทยา (3). ผลการใช้โปรแกรมฯ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะด้านความรู้และสมรรถนะด้านทักษะหลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนผลสมรรถนะด้านเจตคติพบว่าดีขึ้นหลังการอบรมแต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

คำสำคัญ : นักการตลาด, สมรรถนะ, ศตวรรษที่ 21, โปรแกรมฝึกอบรม

* Doctor of Philosophy Program in Buddhist Psychology, Faculty of Humanities,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*** Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to understand current problems and important competencies among Thai Marketers 2) to develop a training program to enhance their marketing competencies within the 21st century using Buddhist psychology and 3) to study the results of the training program among 15 volunteered marketers. Mixed methodology research was exploited. The results are as follows: (1). Current Thai marketers lack of 8 key competencies included 1. Ability to write professionally 2. Ability to use English for business fluently 3. Ability to understand modern digital media 4. Ability to create tangible social responsibility program (CSR) 5. Ability to prepare Marketing Plan 6. Ability to manage work stress 7. Ability to understand key marketing theories and 8. Ability to reach 21st century data (2). The training Program covers 3 modules with 12 activities under “MARKETER TREE” concept behind integration of Buddhism, marketing and psychology. (3). the training program was well responded at .05 confident level after the training program vs. before with both cognitive and performance competencies have improved significantly and affective competencies have improved with no significant difference.

Keywords: Marketer, Competency, 21st Century, Training Program

1. บทนำ

เมื่อโลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 องค์การยูเนสโก (UNESCO, 1997) ได้ให้คำจำกัดความว่าเป็น “สังคมที่กำหนดได้ - Programmed Society” ซึ่งหมายถึงเป็นสังคมที่มี 3 ปัจจัยรวมกัน在一起的เดียวเพื่อจะกำหนดทิศทางของสังคม นั่นคือ การรวมของ 1 เทคโนโลยี 2 ข้อมูลและ 3 การสื่อสาร เข้าด้วยกันทำให้สามารถกำหนดทุกอย่างได้ล่วงหน้า สังคมกำหนดได้นี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม การศึกษา วิทยาศาสตร์ และพัฒนาการของมนุษย์ ตลอดจนได้พลิกวิถีชีวิตของมนุษย์โดยสิ้นเชิง เช่น ความสามารถในการจัดกิจกรรมพร้อมกันทั่วโลกในเวลาเดียวกัน การรณรงค์ในหัวข้อเดียวให้ขยายวงกว้างไปในระดับโลก การเผยแผ่บทความวิชาการด้านต่างๆ ซึ่งสามารถรับรู้กันได้เพียงข้ามคืน นอกจากนี้ ศตวรรษที่ 21 ยังเป็นจุดเริ่มของปัญหาใหม่ๆ อีกมากมาย เช่น ปัญหาโครงสร้างประชากรโลกที่กำลังเปลี่ยนเป็นสังคมของผู้สูงอายุ และจากการลดลงของอัตราการเกิดทารกอย่างมีนัยสำคัญโดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว และอายุขัยเฉลี่ยของประชากรที่สูงขึ้น รวมทั้งปัญหาพลังงานและปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก (World Bank, 2017) ดร.ปีเตอร์ ดรักเกอร์ (Drucker, Peter, 2001) Research in Marketing (2010) กล่าวถึง 5 วิวัฒนาการใหม่ที่สำคัญของโลกธุรกิจในศตวรรษที่ 21 ที่นักการตลาดควรเข้าใจเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ 1. วิวัฒนาการด้านการใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Digital World) 2. วิวัฒนาการของเทคโนโลยีการขนส่งและการติดต่อสื่อสารที่ย่อโลกให้แคบลงอันส่งผลต่อการเคลื่อนย้ายทรัพยากรได้อย่างกว้างขวางและง่ายดายระหว่างผู้ผลิตและผู้จำหน่าย (Flat World) 3. วิวัฒนาการของกฎและกติกาต่างๆ จากภาครัฐ (Government Policy) 4. วิวัฒนาการของการเปลี่ยนโปรแกรมการแข่งขันส่วนแบ่งการตลาดจากการแข่งขันด้านต้นทุนและราคาเป็นการแข่งขันด้านนวัตกรรมการตลาดอื่นๆ รวมถึงด้านการออกแบบสินค้าที่ล้ำยุค (Innovative Competition) 5. ปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและพลังงานของโลก (Environmental and Green Concerns) ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะของนักการตลาดให้สามารถรู้เท่าทันและมีทักษะบริหารจัดการได้ดีเยี่ยมในศตวรรษนี้จึงเป็นเรื่องจำเป็นและท้าทายอย่างยิ่ง

พระพรหมคุณาภรณ์ (Payutto, 2014) ได้กล่าวว่า วิทยาการต่างๆ ที่เจริญก้าวหน้าไม่สามารถช่วยให้มนุษย์แก้ปัญหาของโลกและชีวิตได้อย่างเพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาจิตใจ ปัญหาสังคมหรือปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาเหล่านั้นยิ่งรุนแรงหรือเพิ่มทวี จึงถึงเวลาที่จะมีการก้าวใหญ่ครั้งสำคัญในการหาทางออกให้แก่มนุษยชาติ การพัฒนาสมรรถนะที่สมบูรณ์ควรพัฒนาให้ครบทั้ง 3 ด้าน รวมถึงการพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ให้เป็นคนเก่ง การพัฒนาศีลธรรมของมนุษย์ให้เป็นคนดี และการพัฒนาให้มนุษย์พอใจกับสภาวะเป็นอยู่กับปัจจุบันขณะของตนเองอย่างมีความสุข ซึ่งหมายถึงการมีวิชาการศึกษา การมีวิชาชีพดี และมีวิชาชีพที่ดีพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน แม้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาหลักของประเทศไทยถึงร้อยละ 94 (รายงานสถิติประชากรและสังคมแห่งชาติ, 2554) แต่มักจะถูกใช้ในโปรแกรมของพิธีกรรมมากกว่าที่จะศึกษาและนำไปปฏิบัติในชีวิตการทำงานหรือ

ชีวิตประจำวันด้วยความไม่เข้าใจจึงไม่สามารถเข้าถึงได้ หากมีการบูรณาการแบบเชื่อมโยงทุกส่วน เข้าหากันทั้งเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องและสมดุลแล้วก็จะเกิดความยั่งยืน (Prawet Wasri, 2006) มีผลงานวิชาการจำนวนมากในเรื่องการสร้างสมรรถนะของมนุษย์ และงานบูรณาการพุทธศาสนา เข้าสู่ศาสตร์สมัยใหม่ หากแต่ยังไม่มียานบูรณาการของหลักพุทธ ศาสณากับหลักการตลาด ผู้วิจัยจึงศึกษาอย่างจริงจังเพื่อมุ่งสร้างสมรรถนะนักการตลาดชาวไทย โดย นำหลักพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับหลักการตลาดมาบูรณาการ ซึ่งมุ่งหวังให้เกิดนวัตกรรมทาง วิชาการของการตลาด และเพื่อใช้เป็นสื่อไปยังกลุ่มนักการตลาดรุ่นใหม่ให้เข้าถึงพุทธศาสนาได้ง่าย ขึ้นจนสามารถนำไปใช้ในการทำงานและประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิต สรุปได้ว่าเป็นการพัฒนา สมรรถนะนักการตลาดชาวไทยทั้งในด้านวิชาการ วิชาความรู้ และวิชาชีวิต ควบคู่กับทั้ง 3 ด้าน

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและสมรรถนะในการทำงานการตลาดของนักการตลาดตาม แนวพุทธจิตวิทยา

2.2 เพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา

2.3 เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดใน ศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-method Research) ระหว่างวิธีวิจัย เชิงคุณภาพและวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยทำการศึกษาอย่างละเอียดทั้งข้อมูลและเอกสาร การ สัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การตอบแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การจดบันทึก การเข้าสัมภาษณ์ การจัดอบรมโปรแกรมฯ ที่ได้สร้างขึ้น การประเมินผลก่อนและหลัง การอบรม หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาสังเคราะห์และวิเคราะห์อย่างละเอียด และเขียนรายงาน วิจัยเป็นการบรรยายเชิงสรุป รายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการตลาดและการพัฒนา สมรรถนะมนุษย์

ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานการตลาดในประเทศไทย หลักพุทธธรรม หลักจิตวิทยา และทฤษฎีตะวันตกที่เชื่อมโยงกับการสร้างสมรรถนะ ตลอดจนศึกษา แนวคิดการฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาด

นำเสนอโปรแกรมการสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 แนวพุทธจิตวิทยาลับ บ้าง ซึ่งเป็นชุดฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสัมภาษณ์รายบุคคล นักการตลาดเชิงพุทธต้นแบบ 8

ท่าน และทำแบบสอบถาม นักการตลาดรุ่นปัจจุบันจำนวน 357 คน หลังจากนั้นได้สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปประกอบการสร้างโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาด ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาที่ใช้อบรมแนวคิด หลักการ สื่อการสอน ระยะเวลาวิธีทำกิจกรรม การวัดและการประเมินผล ผู้วิจัยเชิญนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิด้านพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและการอบรม นักการตลาด นักจิตวิทยาด้านปัญญาและจริยธรรม จำนวน 9 ท่าน ร่วมประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมฯ ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น จาก 3 ขั้นตอนนี้

1. ศึกษาปัญหาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน
2. วางแผนและกำหนดแนวทางการฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะ
3. สร้างคู่มือของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะฯ

ทบทวนเครื่องมือและประเมินผลเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้โปรแกรมฝึกอบรมฯ

ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับสมาคมการตลาดฯ เพื่อจัดหานักการตลาดมาเข้ารับการฝึกอบรม โดยก่อนเข้ารับการฝึกอบรมผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบสอบถามเพื่อวัดผลก่อนการฝึกอบรม โดยดำเนินการฝึกอบรมตามกระบวนการเป็นจำนวน 3 วัน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรม ผสมผสานกับโปรแกรมอื่นๆ จนสิ้นสุดกระบวนการฝึกอบรมตามที่กำหนดไว้ เมื่อจบการฝึกอบรม ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามเพื่อวัดผลหลังการฝึกอบรมทันที

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการฝึกอบรม (วัดผลก่อนและหลัง)

เป็นการตอบแบบสอบถามจากผู้เข้ารับการอบรมตามโปรแกรมฯ เพื่อวัดสมรรถนะนักการตลาดก่อนและหลังการฝึกอบรม อีกทั้งยังมีการทำการวิจัยแบบกลุ่ม 3 สัปดาห์หลังการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรม

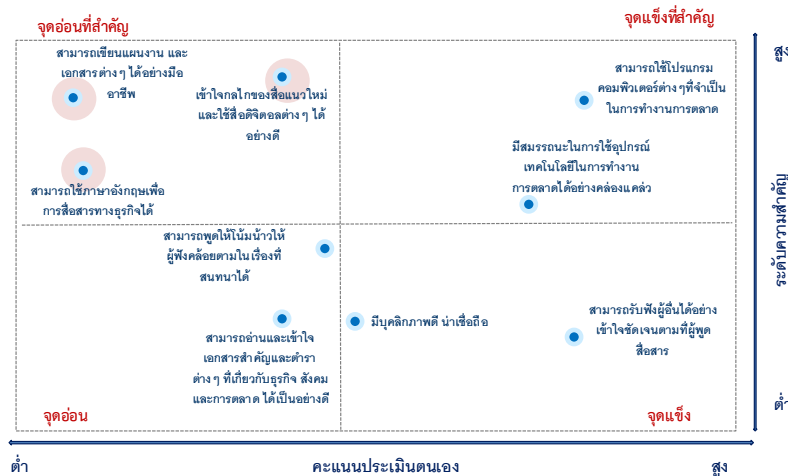
เป็นการเผยแพร่โปรแกรมฝึกอบรมฯ สู่ นักการตลาดและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างนักการตลาดรุ่นใหม่ตามแนวพุทธจิตวิทยาการดำเนินงานวิจัยทั้ง 5 ขั้นตอนข้างต้น ผู้วิจัยเขียนเป็นภาพประกอบการดำเนินการวิจัยพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ด้วยแนวพุทธจิตวิทยาได้

4.ผลการวิจัย

ผลการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1). ผลการวิจัยด้านสภาพปัญหาของนักการตลาดในปัจจุบันยังขาดสมรรถนะในการทำงานการตลาด 8 ข้อคือ 1. ความสามารถเขียนเชิงธุรกิจได้อย่างมืออาชีพ 2. ความสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจได้ 3. ความสามารถเข้าใจกลไกของสื่อแนวใหม่ได้ 4. ความสามารถสร้างสรรค์โครงการเพื่อสังคม (CSR) อย่างเป็นรูปธรรม 5. ความสามารถวางแผนการตลาด 6. ความสามารถจัดการกับความเครียด 7. ความรู้ทฤษฎีสำคัญทางการตลาด และ 8. ความสามารถเข้าถึงข้อมูลแนวโน้มต่างๆ ของศตวรรษที่ 21 ได้อย่างคล่องแคล่ว

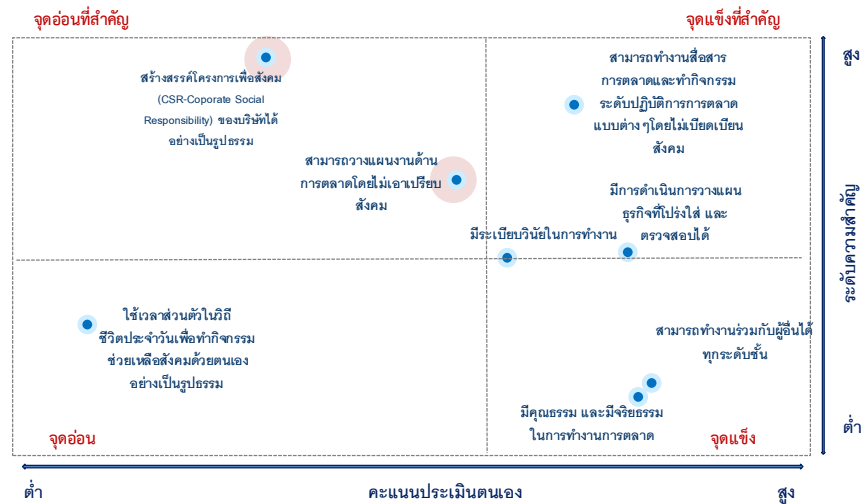
ซึ่งวิเคราะห์จากผลการสัมภาษณ์นักการตลาดเชิงพุทธต้นแบบและผลจากแบบสอบถามนักการตลาดชาวไทย รวมถึงสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสมรรถนะทางกาย ด้านสมรรถนะทางสังคม ด้านสมรรถนะทางจิตใจ และด้านสมรรถนะทางปัญญา ผู้วิจัย ได้คัดเลือก สมรรถนะที่สำคัญและจุดอ่อนที่สำคัญ ในแต่ละด้านสมรรถนะ ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 ตาราง Matrix เปรียบเทียบระดับความสำคัญและการประเมินตนเองด้านสมรรถนะทางกาย (Physical Competency)

จากแผนภูมิที่ 1 ผู้วิจัยพบว่าสมรรถนะที่เป็นจุดอ่อนสำคัญ ซึ่งหมายถึง เรื่องที่มีระดับความสำคัญมากที่มีระดับคะแนนประเมินตนเองในระดับต่ำ ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในเรื่องนั้นเป็นเรื่องเร่งด่วนก่อน ในด้านสมรรถนะทางกาย (Physical Competency) มีทั้งหมด 3 สมรรถนะได้แก่

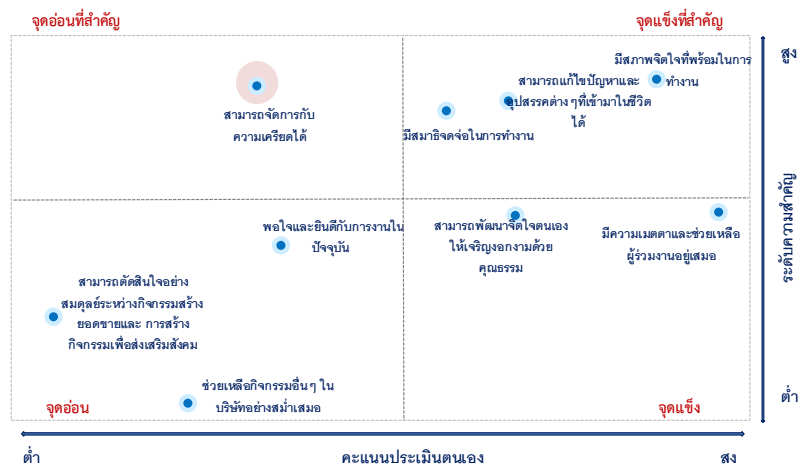
- 1) สามารถเขียนแผนงาน และเอกสารต่างๆ ได้อย่างมืออาชีพ
- 2) สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจได้
- 3) เข้าใจกลไกของสื่อแนวใหม่และใช้สื่อดิจิทัลต่างๆ ได้อย่างดี

แผนภูมิที่ 2 ตาราง Matrix เปรียบเทียบระดับความสำคัญและการประเมินตนเองด้านสมรรถนะทางสังคม (Social Competency)

จากแผนภูมิที่ 2 ผู้วิจัยพบว่าสมรรถนะที่เป็นจุดอ่อนสำคัญ หมายถึง เรื่องที่มีระดับความสำคัญมากที่มีระดับคะแนนประเมินตนเองในระดับต่ำ ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในเรื่องนั้นเป็นเรื่องเร่งด่วนก่อนเรื่องที่อยู่ในระดับที่เป็นจุดอ่อน ในด้านสมรรถนะทางสังคม (Social Competency) เรื่องที่ต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วนมีทั้งหมด 2 สมรรถนะ ได้แก่

- 1.สร้างสรรคโครงการเพื่อสังคม (CSR-Corporate Social Responsibility) ของบริษัทได้อย่างเป็นรูปธรรม
- 2.สามารถวางแผนงานด้านการตลาดโดยไม่เอาเปรียบสังคม

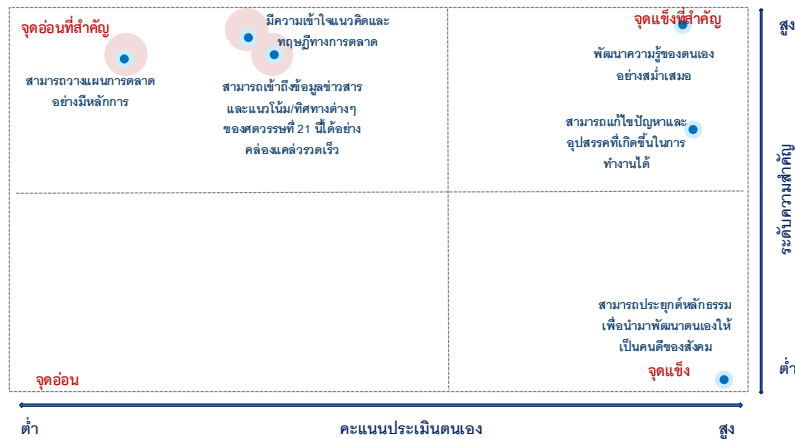

แผนภูมิที่ 3 ตาราง Matrix เปรียบเทียบระดับความสำคัญและการประเมินตนเองด้านสมรรถนะทางจิตใจ (Emotional Competency)

จากแผนภูมิที่ 3 พบว่าสมรรถนะที่เป็นจุดอ่อนสำคัญ หมายถึง เรื่องที่มีระดับความสำคัญมากที่มีระดับคะแนนประเมินตนเองในระดับต่ำ ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในเรื่องนั้นเป็นเรื่องเร่งด่วนก่อนเรื่องที่อยู่ในระดับที่เป็นจุดอ่อน ในด้านสมรรถนะทางจิตใจ (Emotional Competency)

เรื่องที่ต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วนมีทั้งหมด 1 สมรรถนะได้แก่

1..สามารถจัดการกับความเครียดได้

แผนภูมิที่ 4 ตาราง Matrix เปรียบเทียบระดับความสำคัญและการประเมินตนเองด้านสมรรถนะทางปัญญา (Wisdom Competency)

จากแผนภูมิที่ 4 พบว่าสมรรถนะที่เป็นจุดอ่อนสำคัญ หมายถึง เรื่องที่มีระดับความสำคัญมากที่มีระดับคะแนนประเมินตนเองในระดับต่ำ ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในเรื่องนั้นเป็นเรื่องเร่งด่วนก่อนเรื่องที่อยู่ในระดับที่เป็นจุดอ่อน ในสมรรถนะทางปัญญา (Wisdom Competency) เรื่องที่ต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วนมีทั้งหมด 3 สมรรถนะได้แก่

- 1.สามารถวางแผนการตลาดอย่างมีหลักการ
- 2.มีความเข้าใจแนวคิดและทฤษฎีทางการตลาด
- 3.สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแนวโน้ม/ทิศทางต่างๆของศตวรรษที่ 21 นี้ได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว

2). ผลวิจัยด้านโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา พบว่า โปรแกรมที่เหมาะสมเป็นโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ภายใต้แนวคิด MARKETER TREE ประกอบด้วยแนวคิด 3 กลุ่มคือ กลุ่มเพาะสมรรถนะมี 4 กิจกรรม (M-A-R-K) กลุ่มปลูกสมรรถนะมี 4 (E-T-E-R) กิจกรรม และ กลุ่มเก็บเกี่ยวสมรรถนะมี 4 กิจกรรม (T-R-E-E) รวมทั้งสิ้น 12 กิจกรรม โดยเป็นการบูรณาการระหว่างหลักพุทธศาสนา หลักการตลาดและหลักจิตวิทยาเข้าด้วยกัน โดยได้รับการรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดและนักวิชาการทางพุทธ

ศาสนารวม 9 ท่านว่ามีความถูกต้องเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.9 – 1.00 โดยผู้วิจัยใช้หลักการบูรณาการแบบ “ธรรมโมโลยี- Dhammology” เพื่อสร้างโปรแกรมฝึกอบรมฯ โดยใช้หลักการตลาดเป็นตัวตั้งและใช้หลักธรรมที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้แทนเครื่องมือการตลาดแบบเดิม รวม 12 กิจกรรมโดยมุ่งพัฒนานักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา 8 สมรรถนะหลักที่เร่งด่วน โดยมีวิทยากรทั้งหมด 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา

ผู้วิจัยได้พัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมนักการตลาดตามหลักพุทธจิตวิทยาในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย 12 กิจกรรมหลัก โดยได้บูรณาการหลักพุทธศาสนาและหลักการตลาดเข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน ภายใต้ชื่อหลักสูตร: สร้างแบรนด์สู่ศตวรรษที่ 21 ด้วยธรรมโมโลยีการตลาด (Effective Brand Building Towards 21st Century via Dhammology-Marketing) โดยกำหนดระยะเวลา 3 วันเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาได้ครบถ้วน โดยจะมุ่งพัฒนาสมรรถนะต่างๆ ให้ครอบคลุมทั้ง 3 องค์ประกอบ ของทฤษฎีของบลูม คือพุทธิพิสัย (Cognitive Competencies) จิตพิสัย (Affective Competencies) และทักษะพิสัย (Performance Competencies)

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา ภายใต้ชื่อ “หลักสูตรสร้างแบรนด์สู่ศตวรรษที่ 21 ด้วยธรรมโมโลยีการตลาด” เป็นการบูรณาการของหลักพุทธศาสนา หลักการตลาด และตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom Taxonomy)

3). ผลการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงด้านสมรรถนะความรู้และด้านสมรรถนะทักษะหลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดและสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนผลสมรรถนะด้านเจตคติพบว่าหลังการทดลองและก่อนทดลองมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น แต่ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ตามตารางที่ 1,2 และ 3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดใน
ศตวรรษ ที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยาก่อนและหลังการฝึกอบรม “สมรรถนะด้านความรู้”
N=15

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาด ในศตวรรษ ที่ 21 “สมรรถนะด้านความรู้”	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	t	p-value
Pre-test	2.99	.536	11.818*	.000
Post-test	4.08	.379		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาด
ในศตวรรษ ที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยาก่อนและหลังการฝึกอบรม “สมรรถนะด้านความรู้” พบว่า
มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 11.818^*$, $p\text{-value} = .000$) นั้น
หมายความว่า หลังการทดลองโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษ ที่ 21
ตามแนวพุทธจิตวิทยา “สมรรถนะด้านความรู้” มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองโปรแกรม
ดังกล่าว (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และ 2.99 ตามลำดับ)

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษ ที่ 21
ตามแนวพุทธจิตวิทยาก่อนและหลังการฝึกอบรม “สมรรถนะด้านเจตคติ”

N=15

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะ นักการตลาดในศตวรรษ ที่ 21 “สมรรถนะด้านเจตคติ”	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	t	p-value
Pre-test	4.45	.503	1.601	.132
Post-test	4.68	.387		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาด
ในศตวรรษ ที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยาก่อนและหลังการฝึกอบรม “สมรรถนะด้านเจตคติ” พบว่า
ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษ ที่ 21
ตามแนวพุทธจิตวิทยาก่อนและหลังการฝึกอบรม “สมรรถนะด้านทักษะ”

N=15

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการ ตลาดในศตวรรษ ที่ 21	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	t	p-value

“สมรรถนะด้านทักษะ”

Pre-test	3.46	.379	8.831*	.000
Post-test	4.26	.323		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษ ที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยาก่อนและหลังการฝึกอบรม “สมรรถนะด้านทักษะ” พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 8.831^*$, $p\text{-value} = .000$) นั้นหมายความว่า หลังการทดลองโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษ ที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา “สมรรถนะด้านทักษะ” มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองโปรแกรมดังกล่าว (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และ 3.46 ตามลำดับ)

โดยสรุป ผลของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษ ที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) รวมถึงการสัมภาษณ์นักการตลาดต้นแบบ การทำแบบสอบถามนักการตลาดปัจจุบัน จำนวน 357 คน ไปจนถึงการทดลองฝึกอบรมนักการตลาด 15 คน ด้วยโปรแกรมฯ นี้ มีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจ และมีความเหมาะสมที่จะนำไปพัฒนานักการตลาดเพื่อให้ความพร้อมทั้งด้านความรู้ (วิชาการ) ทั้งการปรับนำไปใช้กับงานการตลาด (วิชาชีพ) และทั้งจิตสำนึกที่มีต่อสังคม (วิชาชีพ) และเหมาะสมที่จะปรับใช้ในศตวรรษที่ 21 นี้ เพราะมีการแข่งขันสูงในระดับสังคมโลกในขณะที่มีการมุ่งผลทั้งด้านธุรกิจและการมีส่วนร่วมในการดูแลสังคมในปัจจุบัน โปรแกรมนี้ถือเป็นการบูรณาการของโลกตะวันตก (หลักการตลาด) เข้ากับโลกตะวันออก (หลักพุทธศาสนา) อย่างกลมกลืนและเป็นครั้งแรกในงานการตลาดซึ่งริเริ่มมาจากโลกตะวันตกทั้งสิ้นมากกว่า 70 ปี โดยมีผลการฝึกอบรมโปรแกรมฯ เปรียบเทียบก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้ค่าสถิติ Paired sample t test สรุปได้ดังนี้

1) ผลการเปรียบเทียบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษ ที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยาก่อนและหลังการฝึกอบรม “สมรรถนะด้านความรู้” พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้นหมายความว่า หลังการทดลองโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษ ที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา “สมรรถนะด้านความรู้” มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองโปรแกรมดังกล่าว (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 และ 2.99 ตามลำดับ)

2) ผลการเปรียบเทียบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษ ที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยาก่อนและหลังการฝึกอบรม “สมรรถนะด้านเจตคติ” พบว่ามีคะแนนสูงขึ้น แบบไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3) ผลการเปรียบเทียบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษ ที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยาก่อนและหลังการฝึกอบรม “สมรรถนะด้านทักษะ” พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้นหมายความว่า หลังการทดลองโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษ ที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา “สมรรถนะด้านทักษะ” มีคะแนนเฉลี่ยสูง

5. การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีดังนี้

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ประเด็นสภาพปัญหาและสมรรถนะในการทำงานการตลาดของนักการตลาดตามแนวพุทธจิตวิทยา พบว่านักการตลาดในปัจจุบันมีปัญหาอุปสรรคในการทำงานหลายด้าน เช่น ขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดความเชื่อมั่น ขาดความคืดนอกกรอบ ขาดความมุ่งมั่นในการทำงาน ขาดความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ (ผู้บริโภค) ในเชิงลึกจึงไม่สามารถสื่อสารกับลูกค้าได้ตรงความต้องการ ความรู้ด้านการตลาดเชิงทฤษฎียังไม่เพียงพอที่จะประยุกต์มาใช้กับงานการตลาด สอดคล้องกับเรวัตติ (Rewat Tantayanont, 2559) ที่ได้สรุปปัญหาด้านการตลาดของเอสเอ็มอีไทยไว้อย่างน่าสนใจว่า 1) ไม่สามารถเข้าใจผู้บริโภคได้อย่างลึกซึ้ง 2) ไม่สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้ อุปสรรคของการที่บัณฑิตสาขาการตลาดเริ่มเข้าไปทำงานในตำแหน่งนักการตลาดคือความเหมาะสมของตำแหน่งงานกับตัวบุคคล และอุปสรรคสำคัญประการที่สองคือการที่นักการตลาดเหมาะสมกับตำแหน่งหรือไม่

การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 นี้ อีกทั้ง เอียน (Walker, Ian, 2009) เชื่อว่ามี 8 สมรรถนะสำคัญที่ต้องการพัฒนาเพื่อก้าวสู่สมรรถนะที่ 21 อย่างมั่นใจ นั้นรวมถึงสมรรถนะด้านความรู้ (เช่น การเขียนแผนการตลาด เป็นต้น) สมรรถนะด้านสังคม (การเข้าใจจริยธรรมการตลาด การทำกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) เป็นต้น) สมรรถนะทางกาย (ภาษาอังกฤษและสื่อทางดิจิทัล) และ สมรรถนะทางจิต (การบริหารความเครียด) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของศตวรรษที่ 21 ที่ทำให้นักการตลาดต้องแข่งขันสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรัฐพลและเยาวภา (Rattapol Sanson and Yaowapa Patomsirikul, 2556) ว่ากลยุทธ์การตลาดปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การผสมผสาน ทั้งการวางแผนกลยุทธ์การสื่อสารและกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์มีความจำเป็นอย่างมากสำหรับนักการตลาดในการอยู่รอดของผลิตภัณฑ์นั้นๆ นอกจากนั้น ริชาร์ด อี. บอยาตซิส (Richard E. Boyatzis, 2008) กล่าวว่าสมรรถนะเกี่ยวกับอารมณ์ (Emotional Competencies) สังคม (Social intelligence Competencies) และปัญญา (Cognitive Competencies) เป็นสิ่งที่กำหนดความสามารถของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 และได้ยืนยันว่าสมรรถนะสำคัญเหล่านี้สามารถพัฒนาให้เกิดในผู้ใหญ่ได้ ซึ่งยังสอดคล้องกับแนวคิดของท่านพระพรหมคุณาภรณ์ (Payutto, P.A, 2551) ว่าพุทธวิธีในการแก้ปัญหาในศตวรรษที่ 21 ว่าเป็นเพราะสภาพการพัฒนาของโลกในยุคก่อน (ศตวรรษที่ 20) เกิดจากการมุ่งหวังที่จะให้มนุษย์

ส่วนน้อยมีความสุขก็ต้องให้ธรรมชาติและมนุษย์อื่นส่วนใหญ่ต้องยอมรับความทุกข์เป็นความสุขจากการก่อทุกข์แก่ธรรมชาติและมนุษย์เหล่าอื่นธรรมชาติก็แย่ง สังคมก็ยับเยิน ดังนั้นหากนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ไม่เข้าใจปัจจัยทางสังคมโดยไม่สามารถวางแผนแบบสมดุลระหว่างประโยชน์ภายในและประโยชน์โดยรวมของสังคม ก็จะไม่สามารถสร้างผลสำเร็จได้โดยง่าย ทั้งนี้ผลวิจัยสมรรถนะที่นักการตลาดต้องการจากแผนภูมิที่ 1,2,3 และ 4

สมรรถนะสำคัญที่นักการตลาดต้องการในศตวรรษที่ 21

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา พบว่ามีความเหมาะสมในเรื่องของเนื้อหา การบูรณาการ การผสมผสานกิจกรรม การลำดับกิจกรรมและการมีการปฏิบัติจริงในงานของผู้เข้าอบรมแต่ละหัวข้อ การให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถามวิทยากรได้ขณะฝึกปฏิบัติ นักการศึกษาและนักวิชาการให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะแบบองค์รวมด้วยการบูรณาการ โดยไม่แยกการพัฒนาออกเป็นส่วนๆ (เบญญาภา คงมาลัย, 2556) สรุปได้ว่าการสร้างโปรแกรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะนักการตลาดจำเป็นต้องมองให้ครบทุกด้าน (Kambi, Shampy, 2015) ทั้งปัจจัยด้านความรู้ด้านกลยุทธ์ต่างๆ ด้านจิตใจ และด้านอื่นๆ ที่พบว่าเป็นความต้องการของนักการตลาดเพื่อจะเพิ่มประสิทธิภาพทั้งร่างกายและจิตใจอีกด้วย (Saleh, Alharbi Adel, 2015) เกิดแนวทางการเรียนรู้ และอาจเป็นเพราะโปรแกรมฯ นี้ได้พัฒนามาจากผลวิจัยปัญหาและสมรรถนะที่นักการตลาดต้องการจริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโรเซฟสกี และออฟเฟอร์ (Anne Rosefsky Saavedra, V. Darleen Opfer, 2017, p 8-10) ที่ได้สรุปทักษะในการอยู่รอด (Survival Skills) ในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นคือการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) และการคิดเชิงแก้ปัญหา (Problem Solving) ด้วยโปรแกรมที่มีการฝึกฝนจริงขณะเรียนรู้

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา เป็น “นวัตกรรมทางพุทธศาสนา” เพราะเป็นโปรแกรมใหม่ที่เกิดจากการบูรณาการทั้ง 3 หลักสำคัญ คือ หลักพุทธศาสนา หลักการตลาด และหลักจิตวิทยา เป็นการดำเนินรอยตามพระราชปณิธานและปรัชญาของมหาวิทยาลัยดังที่พระพรหมบัณฑิต (Dhammajitto, P, 2560) ได้กล่าวไว้ว่า การบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ให้เข้าใจง่ายถือเป็นเรื่องสำคัญยิ่งเพื่อคนทั้งหลายจะได้ นำเอาไปขบคิด นำไปทำต่อ สานต่อ ทำวิจัยต่อ เกิดเป็นแรงบันดาลใจเกิดงานวิจัยด้านบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ เรียกกันว่า “นวัตกรรมทางพระพุทธศาสนา” ขึ้นมา ดังนั้นจึงถือว่างานวิจัยชิ้นนี้ได้สร้างขึ้นมา สมดังปณิธานข้อนี้ สอดคล้องกับผลวิจัยของของชินญ์ (Shin Songamornsiri, 2554) ที่สรุปไว้ว่า การตลาดอยู่ในฐานะเป็น "เครื่องมือของศาสนา" มากกว่า "ศาสนาจะเป็นเครื่องมือของการตลาด" เพราะการตลาดจะเข้ามาทำหน้าที่ในการพัฒนาช่องทางให้ศาสนา ในฐานะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในรูปแบบการใช้สติปัญญาในการพิจารณา เพื่อจะนำพาให้มนุษย์หลุดรอดออกจากความกลัว ความสับสน และไร้แรงบันดาลใจ และช่วยใช้หลักการศาสนาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปสู่การค้นพบตัวเอง และเข้าถึงความจริงสูงสุดในทางศาสนา หากจะ

มองในมิตินี้ว่า ธรรมะเป็นประจักษ์พยานว่า การตลาดก็อาจจะเป็นใบพายเพื่อที่จะค้าขาย และพายเพื่อช่วยให้แพไปถึงฝั่งโดยเร็ววันและบรรลุวัตถุประสงค์ได้สำเร็จเป็นต้น

นอกจากนี้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา นี้ยังถือเป็น “นวัตกรรมทางการตลาด” เนื่องด้วยเป็นครั้งแรกที่นำพุทธศาสนาและจิตวิทยามาช่วยสร้างสมรรถนะนักการตลาดอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน และอาจเป็นแนวทางสู่นวัตกรรมใหม่ที่เรียกว่า “การตลาด 5.0” เนื่องด้วยเป็นการพัฒนาไปอีกขั้นถัดจากการตลาด 4.0 ที่กำลังเป็นนวัตกรรมการตลาดที่เป็นที่สนใจของนักการตลาดทั่วโลก โดยปรมาจารย์การตลาดคอตเลอร์และคาร์ธาเจย์ (Kotler, Kartajay, 2017) ที่สรุปไว้ในงานการตลาด 4.0 ว่าในโลกที่เทคโนโลยีสูงเท่าไร คนยังต้องการความใกล้ชิดเท่านั้น (In a high-tech world, people long for high touch) ยิ่งความก้าวหน้าเท่าไร คนยังต้องการของพื้นๆ มากเท่านั้น การตลาด 4.0 มาแทนที่การตลาด 3.0 ที่เน้นเรื่องสื่อดิจิทัล มาเป็นการให้ความสนใจความคิดและสิ่งที่ลูกค้าต้องเผชิญ (Customer Journey) ในแต่ละวัน แต่เน้นว่าบทบาทของนักการตลาดต้องเปลี่ยนเป็นการนำทางให้ลูกค้ารู้จักสินค้าไปจนถึงการทำให้เขารักและพูดถึงในแง่ดีมากขึ้น ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าคุณค่าของงานวิจัยฉบับนี้ สามารถนำเผยแพร่สู่วงการการตลาดทั้งในระดับประเทศและระดับโลก เพื่อสร้างนักการตลาดรุ่นใหม่ (นักการตลาด 5.0) ที่พร้อมทั้งวิชาความรู้ วิชาชีพ และวิชาชีพ

การอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าประเด็นเกี่ยวกับผลของการใช้โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา มีผลการเปรียบเทียบโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยาก่อนและหลังการฝึกอบรม “สมรรถนะด้านความรู้” และ “สมรรถนะด้านทักษะ” มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อย่างไรก็ตาม “สมรรถนะด้านเจตคติ” พบว่ามีคะแนนสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักการตลาดกลุ่มทดลองมีสมรรถนะในด้านเจตคติในระดับสูงก่อนอบรม ซึ่งรวมถึง การพัฒนาศักยภาพของตนเอง ยึดมั่นในจรรยาบรรณ และมีคุณธรรมในการบริหารแล้วในปัจจุบัน ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากการที่นักการตลาดสนใจหลักธรรมพระพุทธศาสนาเป็นทุนเดิมจึงสมัครมาเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมฯ ในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นได้ว่า นักการตลาดเห็นความสำคัญและยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมในการพัฒนาสมรรถนะของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของชินญ์ ทรงอมรสิริ (2554) กล่าวว่า การตลาดที่เน้นแต่, "อารมณ์" เพื่อกระตุ้นให้เกิดค้นหา หรือความรู้จักอยากทางผัสสะต่างๆ เช่น ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจอย่างไม่มีที่สิ้นสุดนั้น อาจจะทำให้มนุษย์เผชิญหน้ากับการแสวงหาสิ่งเสพ เพื่อตอบสนองความอยากอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด แต่การที่มนุษย์มีปัญญารู้เท่าทันความอยาก และเสพอย่างมีสติ โดยตระหนักถึงคุณค่าอันแท้จริง ย่อมทำให้มีท่าทีต่อการบริโภคสินค้าและการบริการ ในฐานะเป็น "สิ่งจำเป็น" มากกว่า "จ่ายยอม" และสนองตอบในฐานะเป็นทาสของการบริโภคเพื่อสนองตอบต่อความต้องการและกระแสสังคม หรือค่านิยมแบบผิดๆ อย่างไรก็ตามหากมีการขยายผลออกไปในวงกว้างสู่นักการตลาดที่ไม่เข้าใจหลักพุทธศาสนามาก่อน อาจสามารถเห็นผล

ความแตกต่างของสมรรถนะข้อเจตคตินี้ระหว่างก่อนและหลังการทดลองได้ชัดเจนขึ้น ดังเช่น ข้อค้นพบจากวิจัยของกมลลาศ ภูวนาธิพงศ์ และ พุทธชาติ แผนสมบุญ (2016) ที่พบว่า การฝึกอบรมที่ใช้กระบวนการไตรสิกขา มุ่งพัฒนาความคิดอย่างแยกคาย โดยเฉพาะรู้จักวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม คุณโทษประโยชน์และทางออก การจะพัฒนาความคิดนี้ได้ก็ต้องมีกลายณมิตรที่ช่วยเหลือ หรือสร้างกระบวนการให้เกิดการเรียนรู้ พัฒนาเป็นความเข้าใจ เปลี่ยนฐานคิดเข้าใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้น วิเคราะห์ แยกแยะสิ่งดีไม่ได้ได้ ผ่านกระบวนการฝึกอบรมแบบองค์รวมคือ ศิล สมาธิ และปัญญาจนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทิศทางที่ดีขึ้น

การอภิปรายผลต่องานด้านพุทธจิตวิทยานั้น สรุปได้ว่านับได้ว่าโปรแกรมสร้างสมรรถนะนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา เป็นการสร้างมิติของพุทธจิตวิทยามาสู่ทางงานด้านธุรกิจ นอกเหนือไปจากงานพุทธจิตวิทยาด้านพฤติกรรมมนุษย์อื่นๆ เช่น การให้คำปรึกษา เป็นต้น การนำพุทธจิตวิทยาเข้าไปมีบทบาทในงานการตลาดมีประโยชน์ 2 ประเด็นคือ สามารถทำให้นักการตลาดเข้าถึงพุทธศาสนาในวงการสาขาอาชีพที่แตกต่างเป็นการเพิ่มโอกาสให้มีความเข้าใจแนวคิดและหลักพุทธศาสนา และ 2. พุทธจิตวิทยาน่าจะมีส่วนให้นักการตลาดสร้างสรรค์งานที่มีคุณค่าทางจิตใจและคำนึงถึงสังคม (สัปปายะ) ด้วยโครงการซีเอสอาร์เพื่อสังคม (Corporate Social Responsibility-CSR) มากขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้พบผลการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรม ดังนั้นงานวิจัยนี้น่าจะมีการพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อนำไปปรับใช้ในอนาคตได้ จึงขอเสนอแนะในเชิงนโยบาย ในเชิงการปฏิบัติและในการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) นักวิชาการและสถาบันที่มีการเรียนการสอนวิชาการตลาดควรศึกษาผลของการคัดเลือกสมรรถนะที่สำคัญตามแนวทฤษฎี 4 เพื่อพัฒนานักการตลาดรุ่นใหม่อย่างแท้จริง
- 2) สถาบันที่มีการเรียนการสอนการตลาดควรพิจารณาบรรจุหลักสูตรเพื่อสร้างนักการตลาดแบบไตรสิกขา รวมถึงการพัฒนาให้เป็นผู้ที่เพียบพร้อมทั้ง 3 ด้าน คือ วิชาความรู้ วิชาชีพ และ วิชาชีวิต เข้าใจการทำงานแบบสมดุล
- 3) องค์กรธุรกิจทุกองค์กรควรให้ความสำคัญกับการพัฒนานักการตลาด ในทฤษฎีที่สำคัญต่างๆ ตามผลการวิจัยทั้ง 8 ข้อ เพื่อการทำงานในศตวรรษที่ 21 ได้ดีขึ้น

2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) ควรเริ่มการพัฒนาสมรรถนะตั้งแต่ระดับนักศึกษาวิชาการตลาด เพื่อให้มีความเข้าใจ และสามารถเลือกใช้ได้ผสมผสานกับหลักการตลาดที่ใช้ในปัจจุบัน โดยไม่เกิดความคุ้นชินกับการตลาดแนวตะวันตก ซึ่งมีการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเพียงอย่างเดียวในปัจจุบัน

2) ควรพิจารณาการพัฒนางานการตลาดแบบครบทุกด้าน ให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสู่กลุ่มผู้บริหารธุรกิจเพื่อสร้างความตระหนักรู้ เนื่องจากผู้บริหารเป็นกลุ่มบุคคลที่กำหนดนโยบายของธุรกิจอันส่งผลให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ของนักการตลาด หากทั้งฝ่ายนโยบายและฝ่ายปฏิบัติมีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน และมีบุคคลหลายฝ่ายมาเป็นแนวร่วมในการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพุทธกับการตลาดได้อย่างจริงจังและต่อเนื่องแล้ว ย่อมส่งผลให้โปรแกรมฯ นี้มีความสำเร็จอย่างกว้างขวางขึ้น

3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการทดลองและพบว่ายังมีการติดตามผลในระยะสั้นและไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นควรนำโปรแกรมนี้ไปทดลองซ้ำโดยมีการศึกษาและติดตามผลสมรรถนะในระยะยาว เพื่อเข้าใจการเปลี่ยนแปลง อุปสรรค และปัญหาจริงต่อเนื่อง เพื่อการปรับปรุงโปรแกรมฝึกอบรมนักการตลาดในศตวรรษที่ 21 ตามแนวพุทธจิตวิทยา

2) การทดลองเป็นการทำในกลุ่มนักการตลาดที่ทำงานมานานเกิน 5 ปีขึ้นไป และคุ้นกับการใช้ทฤษฎีการตลาดตะวันตก จึงควรทดลองในกลุ่มนักศึกษาสาขาการตลาด เพื่อให้เกิดการเข้าใจและการรับรู้แนวคิดนี้ในระยะแรกของการเริ่มต้นในวิชาชีพนี้ เพื่อให้เกิดการคุ้นเคยและยอมรับได้มากขึ้นเมื่อเทียบกับการฝึกเมื่อทำงานแล้ว

3) การทดลองในงานวิจัยนี้ ทำกับนักการตลาดอาชีพ เพื่อเข้าใจถึงความเป็นไปได้ในการเผยแผ่งานบูรณาการนี้ ควรทำวิจัยในกลุ่มนักวิชาการและอาจารย์สาขาการตลาด เพื่อเข้าใจการยอมรับและการปรับนำไปใช้หากมีการรับรู้แนวคิดนี้เพื่อเป็นการปูรากฐานการบูรณาการพุทธศาสนาในวิชาชีพนี้

References

- Alharbi Adel Saleh (2015). The Role of Marketing Capabilities in Firm's Success. *International Journal of Management Science and Business Administration*. China: School of Management, Wuhan University of Technology. 56-56.
- Anne Rosefsky Saavedra and V. Darleen Opfer. (2012). *Learning 21st Century Learning skills required 21st century Teaching*. USA: Santa Monica. RAND Corporation Print.
- Benyapa Kongmalai. (2556). *Program to Develop Knowledge Management Competencies of Academic Students*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Dhammajitto, P. (2560). *Buddhist Integration to Modern Science*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

- Ian Walker et. al.(2009, December). The Development of Competent Marketing Professionals. *Journal of Marketing Education*. Monash University Melbourne, Australia, SAGE Publications. 15-16.
- Kamalas Phoowachanathipong and phuttachat pheansomboon, (2016) , Value and Behavioral Model of Consuming in Online Social Network Using Integration of Buddhist Psychology for Thai Novices, Research Report, Buddhist Research Institute, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Peter F. Drucker. (2001). *Management Challenges for the 21st Century*, USA: Harper Business Paperback edition.
- Payutto, P. (2557). *Buddhism and Modern Science*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Payutto, P. (2551). *Buddhist Methodology to Solve Problem in 21st Century*. Nakornpatom: Wat Yanvejsakavan.
- Prawet Wasri. (2549). [On-line] <http://www.prawase.com/books/23.pdf>. 2549, [search on 2 January 2559]
- Rattapol Sanson and Yaowapa Patomsirikul. (2556). *Strategy to Create Competitive Edge within ASEAN*. Thesis for Doctoral Degree for Marketing. Eastern Asia University.
- Rewat Tantayanont. (2559). *Marketng Foundation for SME*. Bangkok: University of Thai Chamber of Commerce.
- Richard E. Boyatzis. (2008). *Competencies in the 21st century*, Case Western Reserve Journal of Management Development. USA: Cleveland, Emerald Group Publishing Limited
- Shampy Kambi. (2015). *Marketing capabilities and firm performance: literature review and future research agenda*. India: Department of Management Studies, Indian Institute of Technology, Roorkee Print.
- Shin Songamornsiri. (2554). *Direction for Buddhist Promotion using Marketing*. Doctoral Thesis for Buddhist Study Department. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Thailand Statistic Report for Social and Population. (2554). *Report on Social and Culture*. Bangkok: Ministry of Information and Technology.
- UNESCO Publishing. (1997). *World Communication Report*. France: the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization Press.

THE QUALITY OF LIFE WITH ZEN

Phradhepsinghavarajarn (Sophon Yodkumpa)^{*}

พระเทพสิงหราชจารย์ (โสภณ ยอดจำปา)

ABSTRACT

This academic article wish to present the way refer to rapid of the world change that be from the progress of information technology and the stress causes ill health which dropped the quality of life in the present. It is an uncomfortable mindset for use the calm between the fast movement in nowadays that believe a high stress, constant anxiety over tasks and work and life, social anxiety are all a part of the modern way of life. Most people just don't feel a sense of peace, of calm, of serenity, throughout their day. The way some of the time which learned a few things that have helped people create a feeling of calmness much more of the time than ever before. Our lives are filled with all kinds of noise , visual clutter, notifications, social media, news, all the things we need to read. And truthfully, none of it is necessary. Reduce all these things and more, and create some space, some quiet, in human life. Thus Zen meditation practice reminds the person to stay focused. The society is filled with constant distractions and often willfully give in to them. Zen drive the person to focus on the moment and be absorbed by the task at hand and do it well. The person characteristic will become to be habits that are not a one-time change in surroundings or work pattern. The Changing in environment is great, but can't control the things that happen to them much of the time, and the person certainly can't control how other people act. The only thing the person can control is their response and this response matters which can respond to the same event with anxiety or anger, or the person can respond with peace and calmness.

^{*} Abbot of Wat Phrasing Woravihar , Chiangmai Province , Thailand.

Keywords : quality of life, Zen

1.INTRODUCTION

The Japanese way of pronouncing "chan" is zen, which is the Chinese way of pronouncing the Indian Sanskrit "dhyana" or "sunya", meaning emptiness or void. It was strongly influenced by Taoism, and developed as a distinguished Chinese style of Buddhism come from China, Chán spread south to Vietnam, northeast to Korea and east to Japan, where it became known as Japanese Zen.(Aitken, Robert ,1994). This is the basis of zen itself that all life and existence is based on a kind of dynamic emptiness as a view now supported by modern science which sees phenomena at a sub-atomic level popping in and out of existence in a quantum froth.

Zen Buddhism is a branch of Mahayana Buddhism. The Mahayana sutras that were written in India and China form the basis of Zen Buddhism. Of these, the most prominent ones are the Lankavatara Sutra, the Diamond Sutra, the Samantamukha Parivarta, the Heart Sutra, a chapter of the Lotus Sutra and the Platform Sutra of Huineng. The fundamental elements of Buddhist philosophy consist of the basics of Zen Buddhism also. These include the Eightfold Path, the five precepts, the Four Noble Truths, the five skandhas, three dharma seals, etc. The teachings of Zen include various sources of Mahāyāna thought, especially Yogācāra, the Tathāgata-garbha Sutras and Huayan, with their emphasis on Buddha-nature, totality, and the Bodhisattva-ideal. (Suzuki, Shunryu ,1997) The Prajñāpāramitā literature and, to a lesser extent, Madhyamaka have also been influential in the shaping of the "paradoxical language" of the Zen-tradition. Zen philosophy are restricted to the Mahayana Buddhism. The major religious figures in Zen include Samantabhadra Bodhisattva, Mañjushri Bodhisattva, Kuan Yin Bodhisattva, Sakyamuni Buddha and Amitabha Buddha. Zen Buddhism has been influenced by Chinese philosophy to a great extent, especially Taoism. This is because of the fact that Zen emerged as a distinct school in medieval China.

However, the degree of influence of Taoism on Zen Buddhism is still open to debate.

The early Buddhist schools in China were each based on a specific sutra. At the beginning of the Tang Dynasty, by the time of the Fifth Patriarch Hongren, the Zen school became established as a separate school of Buddhism. (Ferguson, Andy , 2000). It had to develop a doctrinal tradition of its own to ascertain its position and to ground its teachings in a specific sutra. Various sutra's were used for this, even before the time of Hongren: the Śrīmālādevī Sūtra or Huike, Awakening of Faith or Daoxin, the Lankavatara Sutra that were East Mountain School, the Diamond Sutra or Shenhui (Harvey, Peter ,1995) the Platform Sutra. Subsequently, the Zen tradition produced a rich corpus of written literature which has become a part of its practice and teaching. Other influential sutras are the Vimalakirti Sutra, Avatamsaka Sutra, the Shurangama Sutra, and the Mahaparinirvana Sutra (Sharf, Robert H. ,1995).

The growing Chán tradition also faced the challenge to put its teachings into words, to bolster its identity and to applicate it in formal teaching settings, without losing the central insight into the "suchness" of reality. (Yoshizawa, Katsuhiro ,2009),One solution to this was the shift of emphasis from the recorded sayings of the historical Buddha, to the sayings of living Buddhas, namely the Chán masters. In the time, these so-called "encounter-dialogues" between masters and students, but also from sermons, became codified and formed the basis of typical Zen-genres, namely the "yü-lü" as record and the classic koan-collections. These too became formalised, and as such became a subject of disputes on the right way to teach Zen and the avoidance of dependence on words.

In its beginnings in China, Zen primarily referred to the Mahāyāna sūtras and especially to the Laṅkāvatāra Sūtra. As a result, early masters of the Zen tradition were referred to as "Laṅkāvatāra masters". As the Laṅkāvatāra Sūtra teaches the doctrine of the "One Vehicle" or in Sanskrit called Ekayāna, the early Zen school was sometimes referred to as the "One Vehicle School".⁽Welter, Albert

,2000), In other early texts, the school that would later become known as Zen is sometimes even referred to as simply the "Laṅkāvatāra school". Accounts recording the history of this early period are to be found in Records of the Laṅkāvatāra Masters. During the Tang Dynasty, the Zen school's central text shifted to the Diamond Sūtra or Vajracchedikā Prajñāpāramitā Sūtra. Thereafter, the essential texts of the Zen school were often considered to be the Laṅkāvatāra Sūtra and the Diamond Sūtra. The school did not call itself Chan as meditation, a rather colorless name. It was in fact still looking for a name, and the custom then was to tie a new teaching to a sutra. Huike used the Srimala sutra, but Daoxin later drew inspiration from the Awakening of Faith. Members of the East Mountain Teaching, realizing that the Awakening of Faith was a sastra, came up with the next best; they conjured up a lineage of Lankavatara sutra masters, this being the sutra that informed the Awakening of Faith. Shenhui then perpetuated the myth that Huineng favored the Diamond Sutra. Actually, none of these labels really identifies the school's ideological affiliation, because this tradition apparently never used one sutra to legitimize itself. (Hori, Victor Sogen, 2000).

The sutra is grounded on the prajnaparamita-teachings on emptiness. This is the central theme in "the dialogue between the bodhisattvas and Vimalakirti on the subject of nonduality". (Snelling, John, 1987) While discussing this subject, the bodhisattvas give a variety of answers. Manjusri is the last bodhisattva to answer, who says that "by giving an explanation they have already fallen into dualism". Vimalakirti, in his turn, answers with silence.

As per a number of modern scholars, the influence was quite shallow, while others contend a deep influence of Taoism on Zen philosophy. It is a mistake to understand Zen as an intellectual philosophy or a solitary pursuit. Rather, it is more of a practice or a way of life. The temples dedicated to zed lay emphasis on a thorough practice of meditation on daily basis. They also advise practicing along with other people, as it helps in preventing the traps of ego. The students of Zen Buddhism are required to perform some of the tedious tasks that one performs at

home.

The description that were referred in above showed Zen Buddhists believe that a person should acquire knowledge from all the aspects of life. This knowledge will help person in the process of enlightenment. The textual hermeneutics have been severely condemned in Zen teachings. The pursuit of worldly treasures is looked down upon. They advise people to focus on meditation, which will ultimately lead person to unmediated consciousness of the processes of both the world as well as their own mind. Then Zen emphasizes rigorous meditation-practice, insight into Buddha-nature, and the personal expression of this insight in daily life, especially for the benefit of others. While a lot of people consider Buddhism to be a religion, most practitioners will tell you it is more 'a way of life' or a life philosophy. Buddha has always said was not a god but just a human like all other people. Everybody can learn what person learned and to help them with that laid down the basics of them discoveries in the Four Noble Truths and the Eightfold path. It will not bring person enlightenment the first time who touch it.

2. WHAT IS THE ZEN SCHOLAR TOUGHT.

The essential of Zen teachings is almost impossible that given the variety of schools as the extended history of 1500 years and the emphasis on suchness as reality just as it is, which has be expressed in daily life. The common to most schools and teachings is this emphasis on suchness and Buddha-nature or the Bodhisattva ideal and the priority of zen. Zen teachings can be likened to the finger pointing at the moon. (Dumoulin, Heinrich,2005.) Zen teachings point to the moon, awakening, "a realization of the unimpeded interpenetration of the dharmadhatu". But the Zen tradition also warns against taking its teachings, the pointing finger, to be this insight itself. The Zen narrative states that it is a special transmission outside scriptures which did not stand upon words. Zen does have a rich doctrinal background which is firmly grounded in the Buddhist tradition. It was thoroughly

influenced by the Chinese understanding of Yogacara and the Buddha-nature doctrine. (Kasulis, Thomas P. ,2003) Zen integrates both Yogacara and Madhyamaka, and the influence of Madhyamaka can be discerned in the stress on non-conceptual insight and the paradoxical language of the koans. Most essential are "the most fundamental teaching that we are already originally enlightened, and the Bodhisattva ideal, which supplements insight with Karuṇā, compassion with all sentient beings. The various traditions lay various emphases in their teachings and practices: There are two different ways of understanding and actually practicing Zen. These two different ways are termed in Chinese pen chueh and shih-chueh respectively. The term pen chueh refers to the belief that one's mind is from the beginning of time fully enlightened, while shih-chueh refers to the belief that at some point in time we pass from imprisonment in ignorance and delusion to a true vision of Zen realization. Our enlightenment is timeless , yet our realization of it occurs in time. According to this belief experiencing a moment of awakening in this life is of central importance. (Sekida, Katuski ,1996)

Contrary to the popular image, literature does play a role in the Zen-training. Zen is deeply rooted in the teachings and doctrines of Mahāyāna Buddhism. Unsui, Zen-monks are expected to become familiar with the classics of the Zen canon. A review of the early historical documents and literature of early Zen masters clearly reveals that they were well versed in numerous Mahāyāna Buddhist sūtras, including Madhyamaka. Nevertheless, Zen is often pictured as anti-intellectual. (Ferguson, Andy 2000) This picture of Zen emerged during the Song Dynasty when Chán became the dominant form of Buddhism in China, and gained great popularity among the educated and literary classes of Chinese society. The use of koans, which are highly stylized literary texts, reflects this popularity among the higher classes. The famous saying "do not establish words and letters", attributed in this period to Bodhidharma, was taken not as a denial of the recorded words of the Buddha or the doctrinal elaborations by learned monks, but as a

warning to those who had become confused about the relationship between Buddhist teaching as a guide to the truth and mistook it for the truth itself.

Zen tradition emphasizes is that the enlightenment of the Buddha came not through conceptualization, but rather through direct insight. (Chappell, David W. ,1993) But direct insight has to be supported by study and understanding of the Buddhist teachings and texts. Intellectual understanding without practice is called yako-zen, "wild fox Zen", but "one who has only experience without intellectual understanding is a zen temma or Zen devil.

The Zen tradition developed a rich textual tradition, based on the interpretation of the Buddhist teachings and the recorded sayings of Zen-masters. Important texts are the Platform Sutra that attributed to Huineng ; the Chán transmission records, teng-lu, such as The Records of the Transmission of the Lamp that Ching-te ch'uan-teng lu , compiled by Tao-yün and published in 1004; the "yü-lü" genre consisting of the recorded sayings of the masters, and the encounter dialogues; the koan-collections, such as the "Gateless Gate" and the "Blue Cliff Record and Dogen's Shobogenzo.

Religion is not only an individual matter, but "also a collective endeavour". Though individual experience and the iconoclastic picture of Zen are emphasised in the Western world, the Zen-tradition is maintained and transferred by a high degree of institutionalisation and hierarchy. In Japan, modernity has led to criticism of the formal system and the commencement of lay-oriented Zen-schools such as the Sanbo Kyodan and the Ningen Zen Kyodan. How to organize the continuity of the Zen-tradition in the West, constraining charismatic authority and the derailment it may bring on the one hand, and maintaining the legitimacy and authority by limiting the number of authorized teachers on the other hand, is a challenge for the developing Zen-communities in the West.

The Chán of the Tang Dynasty, especially that of Mazu and Linji with its emphasis on "shock techniques", in retrospect was seen as a golden age of Chán. (Kasulis, Thomas P. , 2003)This picture has gained great popularity in the West in

the 20th century, especially due to the influence of D.T. Suzuki,(Welter, Albert ,2000) and further popularized by Hakuun Yasutani and the Sanbo Kyodan. This picture has been challenged, and complemented, since the 1970s by modern scientific research on Zen. Modern scientific research on the history of Zen discerns three main narratives concerning Zen, its history and its teachings: Traditional Zen Narrative (TZN), Buddhist Modernism (BM), Historical and Cultural Criticism (HCC). An external narrative is Nondualism, which claims Zen to be a token of a universal nondualist essence of religions. There have been several popular books about Zen Buddhism and martial arts, including Eugen Herrigel's classic *Zen and the Art of Archery* (1948) and Joe Hyams's *Zen in the Martial Arts* (1979). And there have been no end of films featuring Shaolin "kung fu" Buddhist monks, although not everyone may recognize the Zen-Shaolin connection. What is the connection between Zen Buddhism and the martial arts that is not an easy question to answer. It cannot be denied there is some connection, particularly in regard to Zen's origins in China. Zen emerged as a distinctive school in the 6th century, and its birthplace was the Shaolin Monastery, located in China's Henan Province. And there's no question the Chan that Chinese for "Zen", monks of Shaolin practiced martial arts. They still do, in fact, although some complain that the Shaolin monastery is now more of a tourist attraction than a monastery, and the monks are more entertainers than monks.

In Shaolin legend, kung fu was taught by Zen's founder, Bodhidharma, and Shaolin is the birthplace of all martial arts. This is probably hooey. It's likely the origins of kung fu are older than Zen, and there's no reason to think Bodhidharma knew a horse stance from a horse. Even so, the historical connection between Shaolin and martial arts is deep, and cannot be denied. In 618 Shaolin monks helped defend the Tang Dynasty in battle, for example. In the 16th century the monks fought bandit armies and defended the coasts of Japan from Japanese armies.

Although Shaolin monks didn't invent kung fu, they are rightfully known for a particular style of kung fu. In spite of the tradition of kung fu at Shaolin, as Chan

spread through China it didn't necessarily take kung fu with it. The records of many monasteries show little or no trace of martial arts practice, although it does turn up here and there.

Zen can be a philosophy, a spiritual tradition, or simply a “way.” Here are ten diverse thoughts (from teachers, writers and Zen masters) on what it means to walk the Zen path. 1. Zen is not about eliminating thoughts but illuminating them. (Gerald May)2. Zen is not some kind of excitement but concentration on our usual everyday routine. (Shunryu Suzuki)3. The ultimate standpoint of Zen is that... the peace we are seeking so eagerly has been there all the time. (D.T. Suzuki)4. The beauty of Zen is found in simplicity and tranquility, in a sense of the all-embracing harmony of things. (Thich Thien-An)5. The whole point of Zen is to suspend the rules we have superimposed on things and to see the world as it is. (Alan Watts)6. Before enlightenment, I chopped wood and carried water. After enlightenment, I chopped wood and carried water. (Zen Buddhism)7. Zen: If you try to aim for it, you are turning away from it. (Anonymous)8. Zen is not thinking about God while peeling potatoes. Zen is just about peeling the potatoes. (Modern Saying)9. The only Zen you can find on the tops of mountains is the Zen you bring up there. (Robert M. Pirsig)10. There is no need to have a deep understanding of Zen. (Shunryu Suzuki) Overall, Zen means creating a sense of awareness and intention in everything you do. To do this, you do not have to live on a mountaintop or temple – simply breathe and go slowly in order to find your unique path in everyday surroundings.

3. THE ART OF LIVING WITH ZEN AT WORK.

The inherent contradiction in mindfulness or says on one hand that don't need to do anything, achieve anything or change anything about yourself, in order to be happy. In the words of Thich Nhat Hanh, happiness is now or never and yet there are all these teachings and practices that suggest there is something to be

attained, that a happier version of ourselves is available if we could only learn how to access it.

The fact is a paradox. It is possible who can even say necessary, to be both content in the here and now and yet and yet continue taking steps towards improving your happiness – which suggests you're not completely satisfied. This paradox can be understood by separating the mind into different departments, a bit like in a government. They've all got the same ultimate goal of helping the country or self but they also have their own agendas, which are sometimes in conflict.

The seeking department is always looking for something more that might be seeking a pay increase, a holiday, a rest, to be more productive, to be fitter, to be noticed, a spouse, truth, love, understanding, wisdom, likes on Facebook, to know what's happening in the news, to eat something sweet, to be respected and so on. This is a restless and future-focused state of mind because whenever it finds something it's seeking then it either wants more or wants something else.

It's a very important state of mind because it drives person to learn, to improve at person job (Sompran Promtha,1982) to find a lover, to develop person relationships, to develop themselves, to explore the world, and so on. But to be seeking all the time is inherently dissatisfying and exhausting. A lot of people are in the seeking mind about 90% of the time. This is partly because Western culture is constantly appealing to and therefore strengthening the seeker in us. The advertising and the media are constantly trying to persuade person that happiness is to be found in having the 'perfect' body, buying this season's clothes, having more money or status. Example , the organization as Coca-cola is brazenly proclaiming on its current advertisement that was "Open a Coke, open a happiness." It would be a strange world in which happiness required a sugar overdose which someone should point out to person that they're confusing pleasure with long-term contentment and wellbeing, which drinking coke is probably not the key to escape the suffer and made more happy in their life. Anyway there is

another department of person minds, which is always available, although in many people rarely accessed, which is not seeking anything. The non-seeking mind is perfectly content right, here, right now. Accessing it doesn't require hours of meditation, going through therapy or making a fortune. It's already there, waiting to be called on. The paradox is that in order to find happiness, you need to stop seeking it. . For many people though, this is challenging because they have become to attached to the ideas they have of what they need before they can be happy, that to realize that none of those things are actually necessary to be happy right now, can be a bit of a struggle. But although it's possible to access the non-seeking mind just by saying that you are it, it's not easy to stay in it. It's a not a quick fix, it's a quick reveal. It reveals to you that on one level, nothing is required in order to be completely content right now.

On another level, all the yoga or meditation or mindfulness or tai chi or therapy or dance or art or music or martial arts are useful as modalities for letting go of the ideas we have become so attached to of what we need in order to be happy. But if you were non-seeking all the time, you'd never do anything. The real sweet spot is when you integrate the seeking with the non-seeking mind, so that you're both happy now and looking to develop, learn and grow. A coalition government, if you will. Life, as they say, is all about balance.

For example I remember clearly back in the past , while travelling to my corporate job, the moment I decided I had had enough of my life. I was sick of being stressed out, tired and miserable. I figured that there must be a better way and I became determined to find it. In the years since, I've spent hundreds of hours and thousands of dollars learning a variety of tools and techniques to shift to a healthier state of mind. I've met wonderful people and learned some mind-blowing ideas from advanced teachers that have transformed my life. I'm now excited to share what I've learned with you, potentially saving you all that time, effort and money. Being Zen is a struggle when there is so much to do.

That's the advice of cognitive psychologist, who said the way most of us spend our workdays amid a barrage of emails, tweets and meetings, while wolfing down lunch in front of a screen is leading to an "epidemic of mindlessness" that is ruining our ability to think that were slow down and do less for rush around often from one mistake to another. Mindfulness is about connecting with one thing at a time that rather than doing six things at once to advocates being mindful at work which a concept that involves giving your full attention to the task at hand before moving on to the next thing. "It's very simple. It's being able to give our full attention to what we want to give it to rather than being distracted by our thoughts It's being connected with reality," follow are seven tips which if practiced daily, should have the person shredding that to do list in all time. (Verati Sre-on, 2004)

1. Know your limits

One of the main reasons people can get stressed at work is trying to be all things to all people. Instead, a great tip is to put a note on the fridge or somewhere prominent you will see each morning reminding yourself of who you are and want to be knowing ourselves starts with our knowing what we're not. We're not just our miserable thoughts or our problematic body or our identification with our awful or wonderful job and what we really are is fully connected to whatever we're doing right here and right now.

2. Treat present day as new

After you wake up each morning, the optimum state you should try and hold on to throughout the day. Every morning when we wake up we all have a period of peace that lasts from about two microseconds that too short to notice in all day. In this state we are just being that we're not being a particular individual identity with a whole lot of ideas about a whole lot of stuff such as what I have to do at work today and with whom." A good tip is to try and treat colleagues as if you're meeting them for the first time without any preconceived ideas about who is difficult to work with or what might cause a problem. That can be a powerful thing

that can get in the way of working with someone. It gives us the opportunity to work effectively with people who we think we can't work effectively with.

3. Think about what you're doing

In the modern offices can often seem purpose built for maximum distraction with constant emails, messages, phone calls and an open-plan layout making it difficult to get things done. We mistake busyness for productivity, We think if we have all these things happening we'll be more productive but we're actually doing less. The multi-tasking that's become fashionable is about doing lots of things badly rather than one thing well.

4. Take your time

Although it might seem like you're working slower, taking your time to pause between activities is the perfect chance to mentally switch gears and make things more productive in the long run when people are stressed they tend to have "a shallow way of perceiving things", which doesn't help when it comes to tasks that require creative thinking or deep thought. The best thing to do is break between jobs, whether it's to get a drink, take a walk or a few deep breaths to shake out the cobwebs. People do it naturally by having a cup of tea but be more deliberate about that is introducing a punctuation mark which makes sense of our day instead of just scrambling off.

5. Do something for someone else

The service is almost as unfashionable these days as lard, but if we do things for others it means that we're expanding our personal lives," Dr McKenzie said. Listening to other people's ideas, rather than telling them what they want to hear can also be a great way to build better relationships with colleagues who can start our working day practising our mindless misery by resenting everything we do and everyone we do it with or we can start our working day practising mindful happiness and productivity - by doing things for, rather than to other people. (Dangtruen , 2013)

6. Question your reasons for doing things

It's easy to get stuck in person ways about likes and dislikes with stress and anxiety making it hard to think in the workplace. However it's a good idea every now and then to challenge your own beliefs in order to understand other perspectives. Try starting the day practising being reasonable rather than reactive and a great way to start this is by really tuning into the people or whomever who we start the day with this will help us realize that life is more reasonable when we're mindful enough to realize that people have reasons for what they do.

7. Have a sense of wonder

While years working in a corporate environment is enough to kill the sense of childlike wonder in most workers who were remembering to smell the roses will help improve productivity. Three-year-olds don't miss out on what's happening right here and now because they're worried about what the stock market might do today. Three-year-olds are naturally mindful because they aren't jaded by life and we can all remember and therefore return to this state of full aliveness, simply by fully connecting with what is.

4. QUALITY OF LIFE

In the UK stress results in 105 million lost work days per year. The good news is that increasing numbers of organizations are finding mindfulness to be an effective solution: Among employees who attended their Mindfulness course, the number of days off for stress, anxiety and depression fell by 71%. The Ten Principles for Cultivating Peace of Mind and Body that summarized ten guiding principles, largely based on Zen or Buddhist psychology principles, which have found universally helpful in developing internal balance then recommend practicing contemplating these principles in many different situations as you navigate through life's twists and turns. To deepen their understanding of these principles. (McMahan, David L , 2008)

1. Awareness Must first choose to notice what is present before they can become comfortable with its existence. Much counterproductive coping comes from “checking out” or trying to avoid whatever we are feeling that may be uncomfortable. This first principle is about committing to “checking in” and maintaining conscious awareness of your internal experiences.
2. Present-moment focus The mind can focus in so many directions: past, present, future, abstract notions or analytical problem solving, to name a few. All forms of thought have a useful role. In this practice, however, we prioritize awareness of the present moment. They are cultivating the ability to tune into sights, sounds, physical sensations, thoughts and emotions that are occurring in the present moment.
3. Acceptance Once we are aware of what we are experiencing, we can learn to accept that it is true. That does not mean that we like it or that there isn’t a better way for things to be; it just means that we are acknowledging the present reality without fighting it or trying to change it.
4. Non-judgment It is a common reaction for the mind to categorize experiences as good or bad, right or wrong like it, don’t like it. However, it is also possible to simply observe and describe sensations, thoughts or feelings without evaluating them. The mindset we will cultivate during our breathing practice is that of curious interest and attentive observation rather than evaluation or judgment.
5. Validation Whatever they experience internally is valid that is there for a reason, whether they understand it or not. It is not always necessary to understand the origins of an experience or a reaction in order to come to peace with it. Throughout this practice, as they notice thoughts, emotions, or physical sensations, they assume that our reactions are valid based on their learning history, our genetic predispositions, or personality, etc. As such, they cultivate an attitude of validation.

6. Tolerance When they choose to tune in, they may find that some internal experiences are unpleasant or even painful. Rather than trying to immediately change them or block them out, we allow ourselves to experience the sensations, thereby cultivating tolerance for things that are uncomfortable.
7. Compassion Just as they would have compassion for a friend who is in pain, when they notice their own suffering, this creates an opportunity to cultivate compassion toward yourself. This concept is initially quite foreign to people who have developed a habit of self-criticism, but it can be powerfully healing when one learns to breathe fully into an attitude of self-compassion.
8. Invitation At times they notice that an old habit or reaction is not serving their well and could be worth revising. Perhaps the mind is festering in anger or the body is holding on to tension. Rather than chastising themselves to let go and change, they gently invite openness to new possibilities. Forcefulness creates resistance, invitation engenders willingness.
9. Patience The process of growth and discovery can seem painstakingly slow at times. Therefore, they cultivate an attitude of patience toward our own process, because they all know that change is not easy.
10. Practice Understanding the above concepts can be enlightening and inspiring. However, until these notions are put into practice, it's merely an entertaining intellectual exercise. Seeds that are not planted do not grow. Therefore, we make a commitment to actively practice exercises to reinforce these principles and cultivate our peace of mind and body. They may find other terms and concepts that are relevant to your process of self-awareness, personal growth, and consciousness. Feel free to add to this list and modify it as it suits your preferences.

If you have ever watched Tiger Woods play golf, you know the look. Brim pulled down over the eyes, which are locked on some point far down the fairway. Despite all the hubbub, he is locked into the moment His opponent stands off to one side gnawing his knuckles, knowing another defeat is just a few holes away. Credit meditation for Woods' extraordinary focus. An essential part of Tiger Woods' success is what he calls "staying in the present" and not letting his mind wander off to hoisting a trophy or depositing another million-dollar cheque. While other golfers may live in the future, at the moment Woods plays his shots, he is apparently free of the conscious worry which plagues the weekend duffer. And he puts much of this down to meditation and the Eastern philosophy, mostly Buddhist, he learned from his Thai mother.

In addition to his early morning workouts and hours on the driving range, he also meditates daily. The value of meditation has long been known to those who practise it. David Lynch, the director of Blue Velvet and Wild at Heart, established a foundation for "consciousness-based education and world peace" inspired by his 30 years' practising transcendental meditation (Borup, Jørn , 2008). Contrary to popular belief, Zen is not a practice of religion or anything of the sort. It is simply a mental practice developed centuries ago to help people focus and be happy. It is a mindset that turns bad stress into good stress. The most amazing part of Zen is that it does not matter who you are, where you are from, or what faith you believe in. It is merely a method of awareness that helps people take control and have a chance to achieve the best result in anything they do.

With the help of Zen, the person won't be shrouded in negativity and stress that realize that is easier said than done, but you can do it. Here are a few Zen concepts that will ease the burden of stress and make you or your employees a little happier at work. Please note that this is only a starting point; there are thousands of written works and ideas on the subject, so this breakdown is meant to inspire a little enthusiasm or curiosity about Zen. There's plenty more to learn if you like what you see.

1. Be Positive That seems silly, but person would be surprised at how far a little optimism will uplift they, their neighbor, a stressed out co-worker, a stranger, or that angry driver in a traffic jam. Even though their have 80% negative awareness, even a single positive thought, comment, exchange, or smile is enough to reverse the effects of an entire month's worth of negative stress. They should be shocked at how contagious a positive attitude can be! Positivity will influence your customers or co-workers. I dare you to smile at someone today and not get a smile back.

2. Be Present By that, that mean stay centered and focused. People awareness of the present keeps you grounded. Don't worry about the past; it does not exist anymore. Don't worry so much about the future, either, because it's unpredictable and they should not trouble theirselves about things that haven't happened yet. In the action-packed world they live in today with computers, advertisements, television, cell phones that they all need to take a moment in the present to just be aware of ourselves and our bodies. When people feel overwhelmed, it tends to spread quickly and cause their body to enter panic mode. They may not be consciously aware of the negativity and panic, but their unconscious brain absorbs it and can cause their work life to suffer. So, the next time their feel overwhelmed that they know what that feels like that take a moment to understand why they feel overwhelmed instead of freaking out.

3. Breathe Sometimes it's hard to breathe when they are anxious or panicked. When people take a moment to concentrate on their breath, stress relief begins both physically and emotionally. Their brain receives more oxygen when you take deep and concentrated breaths, and it provides a moment of relaxation to sort out the negativity. Deep breaths also free up the part of their autonomic nervous system that called the parasympathetic nervous system that helps their calm down, stay grounded and be at peace on a physical level that have little reminders in my cubicle to remind their to breathe, and it really works.

Work stress affects all of them at one point or another whether we're at jobs that make them happy or at jobs that make them wonder why they even try. Just remember there's a Zen technique for that. They should not feel like a victim of their own anxiety. Workplace Zen is catching on to the point where major companies all around the world, like Apple or Google, have found its benefits in a work setting. Happy employees are not only more productive, but they have better home lives as well. Work isn't the first place we think of when we hear the word zen. In fact it can be quite the opposite. Traditionally, zen, meditation, yoga, or "being present" aren't what they would call their typical career attributes. But this is shifting drastically. Companies like Google, Apple, are starting to realize the benefits of meditation and personal growth workshops for their employees. Even athletes like Tiger Woods claims that his path to success comes from "staying in the present." But if others company isn't as advanced as say Google or Apple are, what are you doing to keep zen at the workplace will become to with peace and calmness.

5. CONCLUSION

Zen is the Buddhism that the Best Way and a cure for education and culture. The materialistic industrial societies are increasingly caught in a round-the clock whirl in which people are trapped, day after day, in a breathless grind of facing deadlines, racing the clock between several jobs, and trying to raise children and rush through the household chores at the same time. Even though the person don't have children this rings so true. Somehow caught in the rat race but going nowhere fast I've lost seemingly all happiness. Not to the point of despair but the person can definitely relate to what Watts is saying in this book. The person have turned to practices such as meditation to cure myself. The east's culture leaves more time for artistic and spiritual development. The people who work for several months out of the year that saving so that they can knock off and do what they really want to do during the downtime. Such people as carpenters, loggers, or

seaman. This is one aspect of what has come to be called the beat movement. Seems to examine people, the people's counter-people and the imitators. I relate this to the troubling times of the new millennia. They are troubled at least with people working more, enjoying less and seeking out happiness in all the wrong places. However, The believe more often than not it is in fantastic mind that makes up these scenarios. To compares and contrast eastern places with western attitudes. like the famous Ryoan-ji Garden in Japan. The most important thing about Japanese gardens is the background in which they find their mind that emptiness with the most happiness.

REFERENCES

- Albert Welter, *Mahakasyapa's smile. Silent Transmission and the Kung-an (Koan) Tradition*. In: Steven Heine and Dale S. Wright (eds)(2000): "The Koan. Texts and Contexts in Zen Buddhism, Oxford: Oxford University Press ,2000.
- Andy Ferguson, *Zen's Chinese Heritage*, Boston, MA: Wisdom Publications,2000.
- David L. McMahan, *The Making of Buddhist Modernism*. Oxford University Press.,2008.
- David W. Chappell, *Hermeneutical Phases in Chinese Buddhism*. In: Donald S,1993.
- Heinrich Dumoulin, *Zen Buddhism: A History. Volume 1: India and China*, World Wisdom Books,2005.
- John Snelling, *The Buddhist handbook. A Complete Guide to Buddhist Teaching and Practice*, London: Century Paperbacks,1987.
- Jr Lopez, *Buddhist Hermeneutics*, Delhi: Motilal Banarsidass, 1993.
- Katsuhiro Yoshizawa,*The Religious Art of Zen Master Hakuin*, Counterpoint Press,2009.
- Katuski Sekida, *Two Zen Classics. Mumonkan, the gateless gate. Hekiganroku, the blue cliff record*, New York & Tokyo: Weatherhill,1996.
- Peter Harvey , *An introduction to Buddhism. Teachings, history and practices*, Cambridge University Press,1995.
- Robert Aitken, *Foreword to "A Buddhist Bible* , Boston, Massachusetts: Beacon Press,1994.
- Shunryu Suzuki, *Branching streams flow in the darkness: Zen talks on the Sandokai*, University of California Press ,1997.
- Sompran Promtha. *Kuanphachamphon*. Bangkok , Chatuchak , 1982.
- Thomas P. Kasulis, *Ch'an Spirituality*. In: *Buddhist Spirituality. Later China, Korea, Japan and the Modern World*; edited by Takeuchi Yoshinori, Delhi: Motilal Banarsidass ,2003.

Thomas P. Kasulis, *Ch'an Spirituality. In: Buddhist Spirituality. Later China, Korea, Japan and the Modern World; edited by Takeuchi Yoshinori*, Delhi: Motilal Banarsidass.2003.

Warrior Monks of Shaolin ,*Peace & Clarity, Body & Spirit Retreats to bring balance your life*, LeadPages® Official Site .

THAI POLITICAL CULTURE AND BUDDHISM APPROACH TO DEMOCRACY DEVELOPMENT

วัฒนธรรมทางการเมืองของไทยกับการพัฒนาประชาธิปไตยเชิงพุทธ

Kanjana Damjutti* Yuttana Praneet**

กาญจนา ดำจิติ, ยุทธนา ปราณีต

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวคิดวัฒนธรรมทางการเมืองของไทยกับแนวทางการพัฒนาประชาธิปไตยเชิงพุทธ วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบแผนของทัศนคติ พฤติกรรมของบุคคลต่อระบบการเมืองที่เกิดจากการเรียนรู้ ความเชื่อ ค่านิยม และการกลมกลืนทางการเมืองจากสถาบันต่างๆ ทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว การศึกษา ศาสนา สื่อมวลชน และสถาบันการเมืองการปกครอง เป็นต้น การพัฒนาประชาธิปไตยจะพัฒนาที่วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา ในหลักความเสมอภาค และเสรีภาพ การเคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง รู้และเข้าใจอย่างมีเหตุและผลในทางสร้างสรรค์ ประชาธิปไตย คือ สิทธิ (ไม่ใช่หน้าที่) และเสรีภาพ (ไม่ใช่เบียดเบียน) ที่มีขอบเขต ผู้นำต้องยึดหลักนิติธรรม และต้องสร้างธรรมาธิปไตยในสังคม เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยให้เป็นธรรมและมีธรรม ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม สังคม และการเมืองไทย ที่เป็นเมืองพุทธ

ABSTRACT

The objectives of this article are to propose the concept of Thai Political Culture and Buddhism approach to democracy development. Political culture is the attitudinal pattern and personal behavior responding to the political system arisen from learning, belief, value and political socialization from various social institutes,

* Power Reach Engineering, Co. Ltd.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

such as family, education, religion, mass media and political and administrative institutions etc. Democracy development is to develop Thai political culture to have confidence and faith in the principles of equality, freedom and respect of the democratic administrative rules and regulations, political activities participations, knowing and understanding with creative reasoning. Democracy is the right, not duty and freedom, not oppression, with limitation. Leaders must abide by the rules of laws, create social good governance to develop democracy to be virtuous with virtues coinciding with the way of life, cultural, social and Thailand political pattern, the land of Buddhism.

KEYWORDS: Thai Political Culture, Buddhism Approach, Democracy
Development

1. INTRODUCTION

Since Thailand had changed the administration from the absolute monarchical to democratic system with the King as the figure Head in 2475 B.E. Majority of Thai people understood the meaning and expression of attitude, belief, feeling of political ideology, standard of personal political norm. Politics sets Thai personal behavior and political culture with the dimension of democracy resulting the foundations and development of democracy in Thailand moving so slow and interrupted periodically. One important reason was that Thai people think that politics is far away, not personal business as well as being tire of some political crisis happening now and then especially the political conflicts in the last decade resulting severe desegregation between the supporting groups and the group with different political belief. (Social and Population Research Institute, Mahidol University, 2556)

2. POLITICAL CULTURE

Political Culture comes from two separated words; culture and Politics. Each word has different meanings. Culture indicates the growth, nourishment, orderliness and fine ethical morality of people. Culture is regarded as the norm that human created and accepted from long learning process and continuously practiced. It appeared to be prominent identity identifying growth and nourishment and social orderliness. Culture is the pattern of human behavior, thought, belief, values and attitudes, together becoming the life pattern of social civilization. It becomes the thinking pattern of living, working, expression, communication and interrelations exchange. The mentioned way of life is the life pattern or way of life of human beings that the majority society accepted and continuously practiced and it can be changed as the time passed by or the new way is found for solving problems and responding to the needs of society better and members of societies preferred (Sanya Sanyavivat, 2532: 182)

Politics is the power or authority to share or divide natural resources for the highest benefits of all people. That is to justly determine, to enforce social rules, regulations and laws responding to people's happy benefits equally with fare shares.

Political culture is the individual norms towards politics and political organizations arising from political socialization in families, peer groups, schools, career groups, religions and mass media transforming onto social norms, belief, behavior, feeling, attitudes, values. So the way of belief and values which derived from the past are regarded as an important political and administrative pillar of country.

Concepts of Political Culture

The system of belief, value, attitude and norms has effects on the political pattern. Political culture is the individual thinking and this thinking is used by the individuals to just the political events or political acknowledgement. The acknowledgement is expressed in forms of political expression or election voting,

protests, opposition or conforms. Political culture is in forms of governments of every country. The differences are only by the belief, values arisen from political socialization according to the environment, society, economy and political system.

Political culture that can support the democratic political system must also be the democratic political culture (Polsak Jirakraisiri, 2524: 20) Political culture created by human is not created by instinct, but by agreement of members of one society or with societies in vicinity to come to an agreement on one system which is called “symbolic system”(Amara Pongsapit, 2551: 25) which is the pattern of attitude and this attitude creates political activities (Gbriel A. Almond and G. B. Powell, 1967 : 903-905) Political culture is the culture that dominates societies, the culture that determines the values and the norms for political debates and decision, the fruit of ideology of governors and inheritors. Governors always use political culture to create political justice (Ruengvit Kasemsuwan, 2549: 236-237)

3. IMPORTANCE OF POLITICAL CULTURE

Political Culture is one part of cultures that are the fruits of knowledge, thoughts and political belief that descended from generations to generations through social or political socialization in the important institutions such as families, educational institutes, religious institutes, political and administrative institutions, mass media, and entertainment institutes. Culture prevails only in human society. Culture creates orderliness and social unity. So culture plays the important roles as follows:

- 1) Political culture is the important factor that supports the political and administrative justice by obeying orders and abiding by the laws resulting the social orderliness.
- 2) Political culture is the important factor that encourages the political change

Jack Panchupet(Jack Panpet, 2550: 186-187) proposed that political participatory behavior of people in each country are different even though those countries have the same political systems due to the political culture derived from different way of political socialization which is regarded as an important tool to the change of the political culture in each country.

4. DEMOCRATIC POLITICAL CULTURE

Tinnapan Nakata had concluded 8 types of democratic political cultures as:

- 1) Confidence and faith in democratic form of government
- 2) Hold to and believe in the importance, dignity, equality and freedom of individuals
- 3) Respect the rules and regulations of democratic form of government
- 4) Interested in political and administrative participation
- 5) Being participants in political and administrative activities
- 6) Being optimistic and trust in human fellows

- 7) Reasonable criticism in creative ways
- 8) No sense of the dictator's mind.

Vichai Tansiri (2551) proposed that society misunderstands all along that election is the democracy. In fact, election is only one form of political participation. Democracy depends on people's political culture in the areas of personal freedom, law obedience and law enforcement with equality. So Democracy development is to create political culture along with good constitution.

5. THAI POLITICAL CULTURE

Thai political culture from past to present can be concluded as follows:

- 1) Authoritarian, Thai people like absolute authority
- 2) Boss and subordinate system. Majority of Thai people in the society belong to one or more groups. Leaders of the group must be charismatic and able to protect and be beneficial to the subordinates. In return, the subordinates support the boss.
- 3) Hold to persons rather than principles. Inter personal relations and personal help are still important in almost every activity.
- 4) Echelon or rank of inter personal relations in organization that creates inequality in right and freedom. Thai people regard that one must know one's status, high or low, not equal. Thais still addict to the birth dignity.
- 5) Freedom minded. Thai people love freedom, do not like to be under others' control resulting the lack of orderliness, rules and regulations in the way of living.
- 6) Hold to the old tradition. Majority of Thai people still believes and practice according to the old traditions and cultures
- 7) Inactive, not enthusiastic in political activities. Thais are self-content with their statuses

- 8) Lost self-confidence and do not trust others from outside. Thais trust only members in the groups and also help cover up the mistakes of those people.
- 9) Peace loving and compromising. Thais love peace, do not like Violence. Political change is carried out peacefully, step by step, avoiding conflict, patience to unfair advantages.(Tinnapan Nakata, 2554: 36-41)

In the past Thai political culture was seldom expressed. But now more and more political activities are expressed, resulting the economic and political changes such as independence, tolerance and power of assimilation.

6. THAI DEMOCRATIC POLITICAL CULTURE

Thai society is the agricultural society that still strictly holds to and practices the traditions. Thai social structure reflects the free and democratically behavior in the aspects of right, equality, privilege in some cases in some cases freedom without responsibility to institutions (Sombat Wogsrirat, 2550:67), changing in attitude and tradition of the way of life. But still told to the social echelon, accepting the authority from the higher ranks, confidence in person rather than principles and compromising. Thai way of life and value socialization is clearly the indicators of Thai political culture which can be concluded as follows:

- 1) Seniority. Thai family traditions accept the authority of the Seniors
- 2) Career base. Career base of Thai people is agriculture. People Living separately. Political thoughts and culture were not accessible.
- 3) Genders. Differences between male and female have important parts in access to political objects. Research findings indicated that male youth in up-country understood political objects more than female youth(Sombat Wogsrirat, 2550:40), This indicated that male is more interested in political activities than female in political society.
- 4) Educational progress. The gap of education between people in the up-country and those in the city is still wide. Political information follow-up is not overall. City people understand and have access to more information than those at up-country.
- 5) Buddhism influence plays an important role to the political Thought. The Buddhist proverb that says “One is one own refuge” makes Thai good alone, not as a team. Also Buddhism teaches to be peaceful, harmonious, forgiveness and reasonable. Etc.
- 6) The term of democratic government is short. Coalition Government lack stability, resulting often elections. The coalition is for supporting the majority power, not for the coalition ideology (Air Marshall Pongsatorn Chaisen, 2558: 10)

7. THAI POLITICAL CULTURE AND THE METHOD OF DEMOCRACY DEVELOPMENT

Thai Political Culture since Thailand changed from the absolute monarchical system to democratic system in the Buddhist Era 2475, there were often coup de ta all along since the last coup de ta by General Prayuth Chanocha, at present the head of National Council for Peace and Order(NCPO) who seized power in 2557 B.E. Thai democracy is still “up and down” or still crippled. Many people suspected that for what reasons Thai politics is full of revolutions or coup de ta, even though Thailand has good constitutions and independent organizations that can check and cross check the state power and not practical and still the military seized the state power or coup de ta?

However, if we consider the Thai political culture we can see that it is opposite of the democratic political culture. Thai people still lack democratic political culture and understanding the democracy and still practice the Thai way of political practice that is the authoritative and patronage pattern, the old system that still plays a big role and still have influences on thought, belief and values in the way of life beyond the rules and regulations in the constitutions. For that reasons the Thai democracy is still up and down for the following reasons:

- 1) Lack of democratic principle. Thai people do not respect the right of others but demand the right for themselves
- 2) Still admiring the absolute power to manage the crisis and not believing in the open society system, preventing others from expressing different opinions, eager to check other’s faults, but being afraid of being checked and trying to protect self and associates from being checked.
- 3) People by overall do not have political participation, still think that politics is the job of politicians, people have only duty to vote.

From the mentioned cases, Thai political culture is authoritative related to patronage system enrooted deeply in the Thais’ conscience. Historically, Siam

people did not request democracy by themselves. Thai government, either from election or from military coup de ta, has the same political culture. Corruption problem came from patronage system. Constitution stability problem from military seizing power came from authoritarian system. Constitutions were torn and rewritten time and time again, but the remaining phenomena in Thai society that is never changed, is that Thai people do not know the true principle of democracy. Bureaucratic system is for power seeking, desegregated, attached to the political and higher institutions. Government officers are honored and praised with dignity. Administrative role and power remain at the top level, not empowered.

Thai democratic political culture indicated the dark power in different forms causing the political power is limited to only specific groups that have money and influential power deterring those knowledge and academic people from getting involved with politics. For this one of the reasons, it is difficult to encourage people to participate in politics.

Some researches indicated that Thai political culture does not encourage people to participate in politics. Thai people believed that politics and administration are the duties of some minority groups. Politics is clearly for the benefits from some strong groups to take advantages of other groups but still declaring that they do it for the benefits of the people. This kind of thought makes people not to have faith and eagerness to participate in politics. The benefit exchange can be seen before and after election.

8. THE WAY TO DEVELOP THE DEMOCRACY

Democratic minds come from various institutions in society that socialize their minds in uniform such as families, schools, communities, work places and mass media. Democratic political system is one form of government that the power to manage the state power comes from the majority votes of people who own the sovereign power. People may use their power directly or through the

representatives. Democracy is an ideal stating that people in a nation together determine the laws and the state operation and determines people to have equal opportunities and yield their will.

Democracy is the right, not duty, freedom, not oppression that have privacy and give equal right and freedom. One cannot abuse the right and freedom of others. Right and duty respect by laws will re-enforce the democracy. For this reason, democracy development by the rules of laws will yield the effective democracy. The principle of people's power, right and freedom and equality must be by laws, not by personal authority. If people lack readiness in education, knowledge of politics, economy and responsibility as the owner of the power and the rulers in the democratic system lack political moral ethics, not holding to the benefits for people and nation and the government with majority votes lacks the rules of laws, this will lose equilibrium of the state power and people power becoming the majority dictator government. It is not good for the objectives of democracy. The balance of power between state and people, the social strength by the rules of laws are the ideal phenomenon of democracy (Air Mashall Pongsatorn Chaisen, 2558: 11)

Democracy development is to develop the way of life and political culture to encourage people to have the democratic minds, responsibility to the whole and the sense of ownership of the country and the country belongs to every citizen and social consciences.

Democracy will be flourishing when people listen to each others' opinions to search the truth, accept the problem solving by peaceful means, with politeness, knowing how to forgive by the Buddhist society, give opportunity to show the responsibility to the society with reasons according to Suppurisadhamma, accepting other's opinions, accepting the change of own opinion when other's opinions are better. Many academicians expressed their opinions about the ways of life and culture according to Thai culture especially Buddhism as the guideline for

living. Thailand can become the democratic country not because of only democratic form of government, but also to create democratic culture in daily life. The components of Thai democracy in the present time consist of the right, freedom, equality, different opinion acceptance, responsibility to public, volunteering minds for the whole, participation, reconciliation, compromise and participation (Kanok Wongtrangan, 2537: 20)

How to create democracy in Buddhist Community

Buddhism is like the root of nationality and national identity socially, culturally and politically. Buddhism creates virtuous democracy and members of the society are good, moral, honest, intellectual and able to judge goodness and badness of people. Leaders must practice by the rules of laws and create the good governance in the society. Dhammadhipateyya or Righteous supremacy means practice by principles, reason, sincerity, righteousness and justice. Doing all administrative activities by the rules of laws, not by the worldly trends that might not be right, not be the righteous supremacy. Sometimes you may not like it. Dhammadhipateyya and Democracy in the Thai political context from the academicians' points of view indicated that Dhammadhipateyya supports democracy to be more justly practical. Dhammadhipateyya derives from Buddhism with the purposes of cultural, social and political alignment (Supote Boonviset and Praiwan kenprom, 2557:31).

It is the most appropriate to apply Dhammadhipateyya to develop democracy. Dhammadhipateyya is the firm foundation to support democracy to be secure, sustain, just, equal and should be applied in every organism from society, organizations, and unit of work, both state and private(Sangvorn Limtapanlop, 2559: 1).

Since Thailand has the democratic form of government with the King as the figure head. The democratic political concept should be in line with the 5 ways as sovereign power of the people, personal freedom, equality, the rules of laws and

the government from general election. If leaders lack virtuous ethics and morality, no religion to hold on to, the power gain by the political ways might be used for the personal gain. Leaders of the country apply religious doctrine to formulate policies. So Dhammadhipateyya or Virtuous Supremacy coincides with Thailand's cultural, social and political context.

8. CONCLUSION

Considering the pure Thai political culture, one can say that it is Opposite to the democratic political culture. Thai society still lacks good understanding of democratic principles and lacks democracy itself as the democratic ideology of the developed countries. Thai society still gets hold of the same old Thai culture. Every time the persons with power to write the constitutions always hide hidden agenda for power inheritance in the constitutions or finding the opportunity for selves or associates to interfere in the political arena.

The concept of authoritarian system related to patronage system is still alive and influential to political thought, belief, values of Thai people in daily life beyond the contents of all constitutions. For this reason, it is said that "If Dhammadhipateyya does not come, Democracy will not be sustainable"

References

- Tinnapan Nakata, *Thai Politics and Administration, The Task of Nation*, Banhkok: Pimlak, 2545.
- Tinnapan Nakata, *Democracy: Meaning, Factors Supporting and Conscience Creation*, Bangkok: Bumrungmeuang, 2547.
- Bookori Yihama, *Introduction to Political Sciences*, Bangkok: Lada, 2550.
- Polsak Jirakraisiri, *Thai Poltical Culture*, Bangkok: Saengrueng Press, 2524.
- Air Marshall Pongsatorn Chaisen, *Secure and Sustainable Democracy Development, Training Curriculum for the Rules of Laws for Democracy*, Office of the Constitution Court, 2558.
- Air Marshall Pongsatorn Chaisen, *Secure and Sustainable Democracy Development, Training Report of Curriculum for the Rules of Laws for Democracy*, Office of the Constitution Court, 2558.
- Associate Proffessor Dr.Supot Boonviset and Praiwan Kenprom, Dhammadhipateyya and Democracy in Thailand's Context, *Journal of Politics, Administration and Laws*, Vol.6, No.3(2014), September- December, 2557: 45-31.
- Ruengvit Kasemsuwan, *Political Science Principles*, Bangkok: Bopit Press, 2551.
- Vichai Tansiri, *Political Culture*, Bangkok: Sukum and Son, 2551.
- Sombat Dhamrongtanyawong, Political Culture of Agricultural Leaders in Central Region, *Master Degree Thesis*, Government, Faculty of Political Science, Graduate School, Chulalongkorn University, 2520.
- Sangworn Limpatapanlop, *Dhammadhitpateyya and Democracy in the Thailand's Context*, Training Report of Curriculum for The Rules of Laws for Democracy, Office of the Constitution Court, 2559.
- Sanya Sanyavivat, *Political Sociology*, 2nd ed. Bangkok: Chaopraya Press, 2532.
- Office of Public Relations, office of the Secretariat, the House of Representatives, *Political Culture*, Bangkok: Office of the Secretariat, House of Representatives Press, 2554.

Amara Pongsapit, *Man and Culture, in Society and Culture*, Bangkok: Chulalongkorn Press, 2551.

Gabriel A. Almond and G. Bingkorn Powell, Jr., Comparative Politics: A Development Approach, *the Journal of Politics* 29, n0.4 (Nov.1976): 903-905.

จิตรกรรมฝาผนังอีสาน : การอนุรักษ์และฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
ISAN MURAL PAINTINGS : CONSERVATIONS AND RENOVATIONS BY
COMMUNITY PARTICIPATION

ประเทศ ปัจจังกะตา* บุญสม ยอดมาลี** สิทธิศักดิ์ จำปาแดง***

Prathet Patchangkata, Boonsom Yodmalee, Sitthisak Champadaeng

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ความเป็นมาของจิตรกรรมฝาผนังอีสาน 2. สภาพปัจจุบันและปัญหาการอนุรักษ์ และฟื้นฟูจิตรกรรมฝาผนังอีสาน และ 3. การอนุรักษ์ และฟื้นฟู จิตรกรรมฝาผนังอีสานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามในจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดร้อยเอ็ด ด้วยวิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเลือกโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงมีจำนวน 100 คน ประกอบด้วยกลุ่มผู้รู้จำนวน 20 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติจำนวน 40 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปจำนวน 40 คน ข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบแบบสามเส้า และวิเคราะห์ตามความมุ่งหมาย เสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

การอนุรักษ์ และฟื้นฟูจิตรกรรมฝาผนังอีสานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ต้องให้มีการอบรมให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์โบราณสถาน และจิตรกรรมฝาผนังให้แก่ชุมชน ซึ่งชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน ภาพจิตรกรรม และไม่ทราบว่าโบราณสถานได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว จึงต้องจัดอบรมมัคคุเทศก์รักษ์แหล่งโบราณสถานและจิตรกรรมฝาผนัง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เยาวชนและชุมชนเกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น การอบรมมัคคุเทศก์เป็นโอกาสให้ชุมชนได้หันมามองเห็นสิ่งที่มีค่าในชุมชน เพิ่มศักยภาพของตนเอง ผักพุด ฟัง บรรยาย เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและสามารถถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้อื่นอันเป็นพื้นฐานของมัคคุเทศก์ในชุมชนที่ดีในอนาคต ให้จัดค่ายศิลปอนุรักษ์โบราณสถานและจิตรกรรมฝาผนังซึ่งปัจจุบันโบราณสถานและจิตรกรรมฝาผนังได้เสื่อมโทรมลงไปตามกาลเวลาและค่อยเลือนหายไป หากบูรณะซ่อมแซมคงขอความร่วมมือไปยังกรมศิลปากรเท่านั้น ชาวบ้านไม่สามารถซ่อมแซมด้วยตนเองได้โดยพลการ ทำให้

* Ph.D. Candidate, Faculty of Cultural Science, Mahasarakham University.

** Ph.D. Candidate, Faculty of Cultural Science, Mahasarakham University. Mahasarakham Thailand 44000.

*** Associate Professor, Faculty of Cultural Science, Mahasarakham University. Mahasarakham Thailand 44000. Correspondence author

เกิดช่องว่างระหว่างชาวบ้านกับการดูแลรักษา การจัดค่ายศิลปะรักษโบราณสถานและจิตรกรรมฝาผนังจึงเป็นการช่วยเสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของโบราณสถานและจิตรกรรมฝาผนัง ให้มีการจัดทำหนังสือหรือสื่อสิ่งพิมพ์หรือหนึ่งประมอทัย เพื่อเป็นการสืบทอดเรื่องราวผ่านจิตรกรรมฝาผนัง โดยการนำเนื้อหาในจิตรกรรมฝาผนังมาจัดทำเป็นเรื่องราวบทแสดง หากไม่มีการสืบทอดศิลปะพื้นบ้านนี้ไว้ ชุมชนอาจต้องสูญเสียภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงจากวิถีของชุมชนไป ให้มีการจัดทำหนังสือเล่มเล็กภาพสีเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัด โบราณสถานและจิตรกรรมฝาผนัง สอดแทรกรูปภาพจิตรกรรม เนื้อหาเรื่องราวที่ปรากฏบนจิตรกรรมฝาผนัง ประวัติของผู้เขียนจิตรกรรม ไว้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน สถานศึกษา และผู้เข้าเยี่ยมชมโบราณสถานและจิตรกรรมฝาผนัง

คำสำคัญ: จิตรกรรม, ฝาผนัง, การอนุรักษ์, การฟื้นฟู

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) To study background of Isan mural paintings; 2) To study circumstances and problems for conservation and renovation of Isan mural paintings in 8 chapels ; and 3) To conserve and renovate Isan mural paintings by community participation. The research data included documentary studies and field work. The fieldwork was carried out in Maha Sarakham, Khon Kaen, and Roi Et Provinces using a basic survey, observations, interviews, and focus group-discussions. The sample consisted of 100 people, consisting of 20 People, 40 people, and 40 informants. And analyze by purpose. Describe the results by descriptive analysis.

The research finding was as follows:

The conservation and restoration of Isan murals by community participation. Must provide training to educate the conservation of historic sites. And murals to the community. Most of the villagers in the community do not have knowledge of preservation of ancient sites and paintings. And it is not known that ancient sites and murals have been registered. They must train the guides to preserve the ancient sites and the mural. In order to stimulate the youth and community to create local love. Training guides a chance to see what the community has embraced valuable. In the community, enhance your self-talk. To be proud and be able to transfer knowledge to others as a basis for good community guides in the future. The camp guard historic art and murals. Nowadays, ancient buildings and murals have deteriorated over time and gradually faded away. The renovations will only cooperate with the

Fine Arts Department. Villagers cannot repair themselves by arbitrarily, causing gap between villagers and maintenance. The art conservation and historic frescoes, thus helping to strengthen awareness of the value of ancient monuments and murals. The preparation of the film, or even attenuated shadow East. To relay the story through murals. The content in the mural to produce a story. If this is not inherited this art. The community may have lost the wisdom of performing arts to community life. Make a booklet of colored images about the history of the temple. Ruins and murals. Insert pictures of painting. Recounts the story appeared on the mural. History of painting The outreach to the community, schools and visits to archaeological sites and murals.

Keyword: Painting, mural, conservation, restoration

1. บทนำ

จิตรกรรมฝาผนังอีสานเริ่มปรากฏมาแล้วตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์โดยฝีมือมนุษย์ ซึ่งเขียนไว้ตามเพิงผาหรือตามผนังของเทือกเขาต่างๆเกือบทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอายุอยู่ในราว 5,000-6,000 ปี (ไพโรจน์ สโมสร. 2532 : 25) ภาพเขียนสีและภาพสลักเป็นงานศิลปะที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “ศิลปะถ้ำ” หรือ “ศิลปะบนหิน” ทั้งนี้เนื่องจากภาพเหล่านั้นปรากฏให้เห็นบนผนังภายในถ้ำหรือหน้าถ้ำและตามผนังของก้อนหินใหญ่หรือเพิงหินและเพิงผาใหญ่ ภาพเขียนสีคือรูปภาพที่สร้างขึ้นด้วย “การลงสี” ที่ได้จากสีธรรมชาติบนพื้นหินโดยการวาดด้วยสีแห้ง เขียนหรือระบายสี ฟันสีทาหรือประทับและการสับดสี ส่วนภาพสลักคือการทำรูปรอยลงในเนื้อหินด้วยการฝน แกะหรือตอกและการจาร (Engraving) ภาพที่เกิดจากการเขียนสีและการสลักมักแสดงให้เห็นเป็นรูปต่างๆ รูปคน รูปสัตว์ รูปต้นไม้ใบไม้และดอกไม้ รูปวัตถุและสิ่งของ รูปสัญลักษณ์ต่างๆ รวมทั้งรูปมือและเท้าด้วย ภาพเหล่านี้อาจแสดงโคตรหมู่เนื้อความเล่าเรื่องในตัวเองหรือภาพประกอบกันเป็นเรื่องราว โดยแสดงให้เห็นถึงการเล่าเรื่อง การล่าสัตว์ การทำการเกษตรกรรม การละเล่นงานรื่นเริง การประกอบพิธีกรรม ตลอดจนภาพการร่วมเพศซึ่งมีความสัมพันธ์กับความเชื่อและพิธีกรรมในประเทศไทย ภาพเขียนสีและภาพสลักมักจะทำขึ้นบนผนังเพิงหินหรือเพิงผาใหญ่มากกว่าที่จะทำขึ้นในถ้ำ แต่เรามักจะเรียกเพิงหินนั้นว่า “ถ้ำ” เสมอ (พัชรี สาริกบุตร. 2553 : เว็บไซต์) ลักษณะของภาพเขียนสีที่ปรากฏแก่สายตาในงานศิลปะถ้ำมี 2 อย่างคือ 1.ภาพแบบธรรมชาติ หรือภาพสัจนิยม หมายถึงภาพที่แสดงรูปร่างท่าทางอาการได้เหมือนจริง เห็นได้ชัดเจนว่าต้องการแสดงภาพอะไร 2. ภาพแบบสัญลักษณ์หรือแบบคตินิยม หมายถึงภาพที่ไม่เป็นธรรมชาติ อาจแสดงเป็นเครื่องหมายสื่อแทนบางสิ่งบางอย่างซึ่งอาจเข้าใจได้ยากหรือไม่รู้แน่ชัดว่าต้องการสื่อความหมายอะไร เทคนิคการเขียนภาพมีทั้งแบบเงาที่บด แบบเค้าโครงร่างรอบนอก แบบเงาที่บางส่วนและแบบกึ่งไม้ ซึ่งใช้กับภาพคนโดยเฉพาะส่วนภาพมือนั้นมีเทคนิคในการทำอยู่ 4 แบบคือแบบทาบบ (Imprint) แบบพ่น (Stencil) แบบลายเส้นและแบบระบายทึบ (Silhouette) ภาพเขียนด้วยสีแดง สีดำ สีขาวหรือสี

เหลือง ได้มาจากการนำเลือด เมล็ดพืชบางชนิดเช่นเม็ดในของดอกคำแสด ดินเผาไฟบดหรือแร่ตามธรรมชาติเช่น ดินเทศ (Ochre) ฮีมาไทต์ (Hematite) ที่ให้สีแดง ดินขาว (Kaolin) ซอล์กให้สีขาว ถ่านแกรไฟต์ (Graphite) ให้สีดำ ลิโมนิต (Limonite) ให้สีเหลืองเป็นต้น อย่างใดอย่างหนึ่งบดผสมกับการจำพวบน้ำผึ้งซึ่งขี้ผึ้งยางไม้ไขมันสัตว์น้ำมันพืชไขขาวน้ำคั้นจากผักดอกไม้เพื่อให้สีติดทนนานโดยใช้เนื้อมือพู่กันจากเปลือกไม้ทุบเส้นผมหรือขนสัตว์มัดรวมกันจุ่มสีวาดหรือเขียนลงบนพื้นหินหรืออาจใช้ก้อนแร่สีเขียนลงไปภาพเขียนสีที่พบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบในจังหวัดกาฬสินธุ์พบแหล่งภาพเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์อยู่ 2 แห่ง จังหวัดขอนแก่นพบแหล่งภาพเขียนสีอยู่ 3 อำเภอ คือ อำเภอภูเวียง อำเภอชุมแพ และอำเภอหนองเรือ จังหวัดชัยภูมิ พบแหล่งภาพเขียนสีเพียง 2 แห่งในเขตอำเภอคอนสาร จังหวัดนครราชสีมาพบแหล่งภาพเขียนสีทั้งดงามเพียงแห่งเดียวที่เขาจันทร์งาม จังหวัดเลยพบแหล่งภาพเขียนสีในเขตอำเภอเมืองและอำเภอภูกระดึงทั้งหมด 10 แห่ง จังหวัดศรีสะเกษค้นพบแหล่งภาพสลักลงบนเพิงหิน 2 แห่ง จังหวัดสกลนครพบแหล่งภาพสลักบนเพิงหินหรือผนังถ้ำ 3 แห่ง และแหล่งภาพเขียนสี 1 แห่งบริเวณ 3 อำเภอคืออำเภอเมือง อำเภอเต่างอย และ อำเภอส่องดาว จังหวัดหนองบัวลำภูพบแหล่งภาพเขียนสีและภาพสลักสมัยก่อนประวัติศาสตร์อยู่ 6 แห่ง จังหวัดอุดรธานีพบแหล่งภาพเขียนสีมากที่สุดในประเทศไทยโดยเฉพาะในอำเภอบ้านผือพบแหล่งภาพเขียนสีถึง 64 แห่ง แหล่งภาพเขียนสีทั้งหมดในเขตอำเภอบ้านผืออยู่บนภูพระบาท ซึ่งเป็นภูเขาลูกหนึ่งบนเทือกเขาภูพานน้อยส่วนมากอยู่ใกล้กับวัดพระพุทธบาทบัวบกซึ่งอยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 3 กิโลเมตรสูงจากที่ราบเชิงเขาประมาณ 160 เมตรและจังหวัดอุบลราชธานีพบแหล่งภาพเขียนสีทั้งหมด 32 แห่งและแหล่งภาพสลัก 1 แห่งอยู่ตามแนวเทือกเขาภูพานที่พาดมาทางตะวันออกเฉียงใต้ครอบคลุมอยู่ในเขต 5 อำเภอคืออำเภอโขงเจียม อำเภอศรีเมืองใหม่ อำเภอดงรักการพิชผล กิ่งอำเภอโพธิ์ไทรและอำเภอน้ำยืน (พัชร สารีบุตร. 2553 : เว็บไซต์) ภาพเขียนเหล่านั้นแสดงถึงความเจริญทางศิลปะของมนุษย์ ภาพเขียนสีนี้ถือว่าเป็นงานศิลปกรรมที่มนุษย์ในสมัยนั้นเขียนขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นการดำรงชีวิตชาวบ้านเชียงสมัยก่อนประวัติศาสตร์หลังจากทำหม้อไหสำหรับเป็นเครื่องเซ่นได้เป็นอย่างดีแล้วก็คงคิดดัดแปลงวิธีทำคือแทนที่จะใช้สีแดงโรยลงไปในศพกลับใช้สีทาลงไปบนผิวหม้อทั้งใบทำให้หม้อมีสีแดงสวยงามมากและปรากฏว่านอกจากหม้อไหที่มีลายเขียนสีแดงแล้วชาวบ้านเชียงสมัยนั้นได้นำก้อนสีแดงใส่ไว้ในหม้อวางกับศพด้วย สีแดงจึงเป็นสีสำคัญที่ใช้ในสังคมของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ทั้งพิธีศพและการใช้เขียนภาพผนังถ้ำโดยเฉพาะเป็นสีที่มีความสดและเห็นได้ชัดเจนในระยะไกล และยุคสมัยศิลปะถ้ำที่พบในภาคอีสานนั้นนักโบราณคดีไทยสันนิษฐานว่า มนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ได้เขียนขึ้นในสังคมกสิกรรมหรือยุคโลหะอายุไม่เกิน 3,600-3,000 ปีมาแล้ว ซึ่งเป็นช่วงระยะที่มีความเจริญเติบโตและมีผลผลิตทางการเกษตรด้วยวิธีการเพาะปลูกในระบบกักเก็บน้ำ รู้จักใช้เหล็กสร้างเครื่องมือเกษตรและใช้ควายไถนาพรวนดินจึงทำให้ประชากรในสังคมกสิกรรมมีความเป็นอยู่ดีและมีการขยายพื้นที่ทำการเพาะปลูกไปทั่วภาคอีสาน ชุมชนกสิกรรมนี้รู้จักนำสีแดงมาเขียนบนภาชนะดินเผาแทนลายเชือกทาบที่มีมาแต่เดิม ดังจะเห็นได้จากภาชนะดินเผาที่บ้านเชียงจังหวัดอุดรธานี (พัชร สารีบุตร. 2553 : เว็บไซต์)

จิตรกรรมที่พบในยุคประวัติศาสตร์หรือก่อนสมัยพุทธกาลจะพบการเขียนตามผนังโบสถ์วิหาร หอไตร ศาลาการเปรียญและบนผืนผ้าพระเวส เป็นจิตรกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ลัทธิลังกาวงศ์ซึ่งได้รับอิทธิพลมาพร้อมกับการปกครองตั้งแต่ปลายกรุงศรีอยุธยาจนถึงต้นรัตนโกสินทร์ เนื่องจากการปกครองในสมัยนี้ได้มีการผนวกเอาภาคอีสานเข้าไปอยู่ภายใต้การปกครองของสยามประเทศ พุทธศาสนาเถรวาทที่ยานอย่างลังกาวงศ์ได้ฝังรากเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สุโขทัยเป็นราชธานี ในราวพุทธศตวรรษที่ 19-20 แล้วตกทอดมาสู่กรุงศรีอยุธยาจนถึงพุทธศตวรรษที่ 24 ก็ได้ฟื้นฟูขึ้นใหม่ในสมัยรัตนโกสินทร์ (วิโรฒ ศรีสุโร. 2536 : 24) อีสานในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 นี้ พุทธศาสนาเถรวาทลังกาวงศ์จะผสมผสานกับวัฒนธรรมไต-ลาวของผู้คนทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงที่อพยพเข้ามา เมื่อแผ่นดินอีสานได้รับอิทธิพลทางพุทธศาสนาโดยเฉพาะพุทธศาสนาสมัยล้านช้างมีความเจริญรุ่งเรือง มีการสร้างบ้านแปลงเมือง ประชาชนในภาคอีสานมีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายมาตั้งแต่ครั้งอดีต กาลมีความยึดมั่นต่อพระพุทธศาสนาในเรื่องเกี่ยวกับบาปบุญและมียัดเป็นหลักของพระพุทธศาสนา แต่ละหมู่บ้านจะมีวัดเพื่อให้ลูกหลานชาวบ้านบวชเรียนสืบทอดพระพุทธศาสนาและเป็นสถานที่ทำบุญตามความเชื่อดังกล่าว บทบาทของพระสงฆ์มีส่วนช่วยให้เกิดความสัมพันธ์กับชุมชนที่ต้องมาพึ่งในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ รวมทั้งฝึกฝนด้านอาชีพในทางศิลปวิทยา เช่น งานศิลปะ งานก่อสร้าง เป็นต้น ดังนั้นวัดจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของชุมชนทั้งในเมืองและชนบท ความเข้าใจถึงประวัติและสภาพของชุมชนมีส่วนช่วยในการมองเห็นระยะเวลาในการสร้างวัดเนื่องจากวัดเกิดพร้อมกับการสร้างบ้านเมือง และเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะศิลปวัฒนธรรมอันเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของพื้นถิ่น ตลอดจนวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงที่ปรากฏในงานศิลปะสถาปัตยกรรมได้ตักงานศิลปกรรมที่ปรากฏมีรูปร่างเรียบง่ายตรงไปตรงมา ก่อสร้างด้วยการแก้ปัญหาจากวัสดุที่ใช้ในท้องถิ่นทำให้เห็นลักษณะของพื้นถิ่นอย่างชัดเจน (สุวิทย์ จิระมณี. 2545 : 139-140) ผลงานทางด้านพุทธศิลป์จำนวนมากกระจายสองฝากฝั่งแม่น้ำโขง หนึ่งในจำนวนนั้นคือจิตรกรรมฝาผนังซึ่งสร้างควบคู่กับสิม เป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นอีสานที่มีปรากฏในภาคอีสาน ลิมหรือโบสถ์มีทั้งขนาดใหญ่และเล็ก ปัจจุบันมีความสำคัญมากเพราะเป็นอาคารประธานของวัดแทนสถูปเจดีย์และวิหารที่เคยมีความสำคัญและเป็นประธานของวัดมาก่อน พระอุโบสถทั่วไปจะสร้างด้วยไม้หรือก่ออิฐถือปูน เป็นอาคารที่มีผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีประตูทางเข้าทางด้านหน้าและด้านหลัง ด้านข้างมีหน้าต่าง ภายในทำเป็นฐานชุกชีประดิษฐานพระพุทธรูปประธาน

ปัจจุบันจิตรกรรมฝาผนังภาคอีสานบางแห่งปล่อยทิ้งโดยไม่มีการดูแลรักษาทั้งร้างและขาดการเหลียวแล เกิดภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ลม พายุและน้ำฝน ซะล้างภาพบางส่วนจืดจาง ต้นไม้เถาวัลย์ปกคลุม มีการขีดเขียนเพิ่มเติมทั้งรูปภาพและข้อความ มีการสร้างอาคารโดยไม่คำนึงถึงทัศนียภาพของโบราณสถาน การขาดกำลังเจ้าหน้าที่ที่ทำงานและดูแลสิมและภาพจิตรกรรมฝาผนังเกิดความขัดแย้งระหว่างผู้รับผิดชอบและชาวบ้านไม่มีการประสานการใช้ประโยชน์โบราณสถานร่วมกันจึงทำให้จิตรกรรมฝาผนังนับวันจะสูญสลายไปตามกาลเวลาผลงานจิตรกรรมฝาผนังอีสานจึงมีความสำคัญและมีคุณค่าหลายประการที่ควรดำรงรักษาไว้เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ เป็นสิ่งที่เชิดหน้าชูตาและสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในชาติที่ควรหวงแหนไว้ จึงทำให้ผู้วิจัยมี

ความสนใจที่จะทำการวิจัยจิตรกรรมฝาผนังอีสานในเรื่องการอนุรักษ์และฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของจิตรกรรมฝาผนังอีสาน
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการอนุรักษ์และฟื้นฟูจิตรกรรมฝาผนังอีสาน
- 2.3 เพื่อศึกษาการอนุรักษ์และฟื้นฟูจิตรกรรมฝาผนังอีสานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องจิตรกรรมฝาผนังอีสาน : การอนุรักษ์และฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านตัวแปร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เน้นศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นมาของจิตรกรรมฝาผนังศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของจิตรกรรมฝาผนังศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูจิตรกรรมฝาผนังโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study) โดยการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัย กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง จากกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ รวมทั้งกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูจิตรกรรมฝาผนังเพื่อให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมจำนวนทั้งสิ้น 100 คน จากศาสนสถานที่อยู่ใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดมหาสารคามจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา โดยดำเนินการ ดังนี้

(1) นำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือหลายรูปแบบมาจัดระเบียบข้อมูล (data organizing) เพื่อให้เกิดองค์รวม ของความรู้และภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับจิตรกรรมฝาผนัง ให้ข้อมูลอยู่ใน สภาพที่พร้อมจะนำไปวิเคราะห์ได้ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ได้จากงานวิจัยภาคสนาม และส่วนที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเน้นศึกษาจากกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องกับจิตรกรรมฝาผนัง ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดขอนแก่น

(2) เชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วเข้าด้วยกัน เพื่อบอกเรื่องราวของสิ่งที่ศึกษา

(3) ทำการวิเคราะห์สร้างข้อสรุป แล้วนำผลการ วิเคราะห์และข้อสรุปที่ได้มาบูรณาการ เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูจิตรกรรมฝาผนังอีสานโดยชุมชนมีส่วนร่วม

(4) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล มาหาข้อสรุป

(5) นำรูปแบบใหม่ที่ได้ เสนอปราชญ์ชาวบ้าน และผู้นำชุมชน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการนำรูปแบบใหม่ที่ได้มาใช้ในระดับชุมชน

3.2 ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) จำนวน 100 คนโดยการรวบรวมข้อมูลใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก(In-Depth interview) ควบคู่กับการสังเกต(Observation) และการสนทนากลุ่ม(focus Group Discussion)

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะในเขต จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ วัดยางทองวรารามวัดโพธาราม วัดป่าเรไรย์ จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ วัดสระบัวแก้ว วัดสนวนวารีพัฒนาราม วัดบ้านลาน และ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ วัดกลางมิ่งเมือง วัดบ้านประตูลี้

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลการวิจัยดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม 2558 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2559 รวมระยะเวลา 12 เดือน

4.ผลการวิจัย

สามารถแยกประเด็นการนำเสนอองค์ความรู้ด้านเกี่ยวกับความเป็นมาของจิตรกรรมฝาผนัง ได้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของจิตรกรรมฝาผนังอีสานพบว่าจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏในอีสานเป็นภาพที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อบอกเล่าเรื่องราวที่จินตนาการมาจากวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา เกิดขึ้นจากความศรัทธาอย่างแรงกล้าของ “ช่างแต้ม” ที่มีต่อพระพุทธศาสนา และมีเอกลักษณ์เฉพาะแตกต่างจากจิตรกรรมฝาผนังในภูมิภาคอื่นๆเป็นไปตามทฤษฎีสัญลักษณ์สัมพันธ์ ดังที่ Mead ได้เน้นถึงความสัมพันธ์ของสัญลักษณ์ที่มนุษย์ใดไขรวมกัน การรวมกลุ่มทางสังคมมิได้เกิดขึ้นจากการรวมกัน แต่มาจากการตั้งใจ การกระทำก็แสดงด้วยความตั้งใจ ดานสัญลักษณ์จะเป็นเครื่องกระตุ้นให้บุคคลหนึ่งแสดงโต้ตอบความหมายนั้นๆ จนเกิดความสัมพันธ์กันขึ้น จึงมองเป็นการจัดระเบียบอย่างหนึ่ง สอดคล้องกับสำนักวัฒนธรรมจังหวัดเลย (2551 : 81) ได้วิจัยการอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดโพธิ์ชัย ตำบลนาพึง อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ภาพจิตรกรรมฝาผนังด้านในและผนังด้านนอกเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า พระเวสสันดรชาดก พระเนมิราชชาดก นิทานพื้นบ้านเรื่องสังข์สินไช การเกิดสอดแทรกวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในยุคสมัยและเริ่มรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามา การคมนาคม การแต่งกาย โดยมีภาพปริศนาธรรมต่าง ๆ สื่อความหมายเชิงภาพลักษณ์ให้ได้เข้าใจ ในหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่มุ่งสอนให้นำไปประพฤติปฏิบัติให้เป็นผู้มีสติ มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม รู้ในหลักการรักษาศีล การทำบุญให้ทานตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า อันจะนำไปสู่ความสงบสุขของการดำรงชีวิตของตนและสังคม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศาสตรา เหล่าอรรคะ (2550 : 210-230) ได้ศึกษาอุปแต้มอีสานภูมิปัญญาท้องถิ่นลุ่มแม่น้ำโขง เรื่องราวในสุ

จิตรกรรมฝาผนังเท่าที่สามารถทำได้ (2.3) สนับสนุนให้มีการศึกษา วิจัยองค์ความรู้จิตรกรรมฝาผนังในภาคตะวันออก เพื่อเป็นฐานความรู้และเผยแพร่สู่ชุมชน

5.อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

สภาพปัจจุบันและปัญหา พบว่าปัจจุบันจิตรกรรมฝาผนังทั้ง 8 แห่ง ได้ขึ้นทะเบียนกับกรมศิลปากร และได้รับการซ่อมแซมในส่วนที่ชำรุด เสียหายบ้างในบางส่วน มีการทำความสะอาดบริเวณรอบ ๆ ส่วนบริเวณฐานและผนัง มีรอยแตกร้าว บางแห่งมีน้ำอยู่ใต้ดินทำให้เกิดความชื้น มีสัตว์และแมลงอาศัยอยู่ทำให้เกิดความสกปรก เกิดกลิ่นเหม็นจากมูลของสัตว์และแมลงเหล่านั้น บางแห่งหลังคารั่วมีน้ำฝนไหลลงมา เกิดรอยคราบของน้ำฝนทำให้จิตรกรรมฝาผนังมีสีซีด จาง สีหลุดลอก จิตรกรรมฝาผนังมีคราบของเขม่าควันจากรูป เทียน ใบแมงมุม มูลของสัตว์และแมลง มีการซ่อมแซม ติดตั้งพัดลม เดินสายไฟฟ้า ปลั๊กไฟ ทับลงจิตรกรรมฝาผนัง บางแห่งจิตรกรรมฝาผนังมีการทาสีใหม่ จากช่างพื้นบ้านในชุมชน และมีรอยขีดขีดเขียน โดยชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจต่อคุณค่าของจิตรกรรม ปัญหาของการอนุรักษ์และฟื้นฟู คือ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแล้วกรมศิลปากรไม่ให้ชาวบ้านเข้าไปทำการซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลง จึงทำให้ชุมชนเกรงกลัวต่อการเข้าไปทำความสะอาดซ่อมแซม ปรับปรุง บูรณะ ซึ่งเกรงว่าอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อจิตรกรรมฝาผนัง จึงไม่ขอเข้าไปเกี่ยวข้อง ให้เป็นหน้าที่ของกรมศิลปากรเพียงฝ่ายเดียว ทำให้ชุมชนเกิดความเห็นท่างและมองว่าจิตรกรรมฝาผนังเป็นของเก่าไม่มีค่า ชุมชนไม่มีส่วนในการดูแลรักษา

6.ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง วัด ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาสืม และจิตรกรรมฝาผนังอีสาน
2. ควรส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดูแล ด้านการบำรุงรักษา
3. ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การสนับสนุนงบประมาณโดยมีกรมศิลปากรให้คำปรึกษา
4. ควรนำผลการวิจัยมาทำให้เกิดความสามัคคีภายในชุมชน โดยการนำความร่วมมือมาใช้เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรนำรูปแบบของจิตรกรรมฝาผนังมาประยุกต์ในงานสร้างสรรค์อื่น เช่น การคัดลอกการนำมาเป็นต้นแบบการผลิตสื่อทางวัฒนธรรม

การพัฒนาองค์การโดยใช้แม่แบบการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

ORGANIZATION DEVELOPMENT BY USING THE CONFLICT RESOLUTION
MODEL

เขมิกา ทองเรือง*

khemika Thongrueang*

บทคัดย่อ

จุดสำคัญของการพัฒนาองค์การ คือ การศึกษาว่าสภาพขององค์กรนั้นเป็นอย่างไร และสภาพขององค์กรที่พึงปรารถนาควรจะเป็นอย่างไร จะดำเนินการให้องค์กรไปสู่สภาพที่ปรารถนาได้อย่างไร และจะทราบได้อย่างไรว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นสำเร็จตรงตามที่ต้องการหรือไม่อย่างไร กระบวนการในการพัฒนาองค์การมีขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินงาน เพื่อวางแผนเปลี่ยนแปลงให้องค์กรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีจุดเริ่มต้นที่การเกิดปัญหาและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแก้ปัญหา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาองค์การเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีความสลับซับซ้อนและอาจต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานยาวนานต่อเนื่องกันไป สำหรับแม่แบบ (Model) ของการพัฒนาองค์การมีหลายแม่แบบด้วยกัน ทั้งนี้ก็เพราะว่าองค์กรหนึ่ง ๆ ย่อมมีปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน บทความเรื่อง การพัฒนาองค์การโดยใช้แม่แบบการแก้ปัญหาความขัดแย้ง นี้มุ่งอธิบายถึง 1. ที่มาของการพัฒนาองค์การ 2. ความหมายของการพัฒนาองค์การ 3. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาองค์การ 4. ความจำเป็นในการพัฒนาองค์การ 5. การพัฒนาองค์การโดยใช้แม่แบบการแก้ปัญหา 6. แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง และ 7. การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

คำสำคัญ : การพัฒนาองค์การ , แม่แบบการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

ABSTRACT

The important point of the organization development was the study that “What was the condition of the organization?”, and “How was the desirable condition of the organization?”, “How would you organize your organization into the desirable condition?”, and “How did you know that change was successful or not?” The process of organization development had various stages in operation for planning to change the organization to achieve objectives. The beginning point of problems and

* Master of Public Administration Program in General Administration, Faculty Liberal Arts and Science, Nakhon Phanom University

the need in changing the solution because of the change for the organization development was the complicated change and it might take a long time to operate continuously. For the model of development organization had many models. Because of each organization had the different problem and environment, the article on the title of "Organization Development by Using the Conflict Resolution Model" aimed to explain: 1. The history of organization development. 2. The meaning of organization development. 3. The objectives of organization development. 4. The need in organization development. 5. The organization development by using resolution model. 6. The concept about the conflict, and, 7. the conflict resolution.

Keywords : Organization Development, Conflict Resolution Model

บทนำ

องค์กรเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นที่รวบรวมความมุ่งหมายและกลไกต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อไปสู่ความสำเร็จในวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรม โครงสร้างของการเปลี่ยนแปลง ขั้นตอนการบริหารการเปลี่ยนแปลง การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง และวิธีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การพัฒนาองค์กรคือ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินงาน เพื่อวางแผนเปลี่ยนแปลงให้องค์การเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีจุดเริ่มต้นที่การเกิดปัญหาและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแก้ปัญหา และดำเนินการจนแล้วเสร็จ ดำเนินการประเมินผลเป็นที่พอใจ จึงจะสิ้นสุดกระบวนการของการพัฒนาองค์กร เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาองค์กรเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีความสลับซับซ้อนและอาจต้องใช้เวลาในการดำเนินงานยาวนานต่อเนื่องกันไป สำหรับแม่แบบ (Model) ของการพัฒนาองค์กรมีหลายแม่แบบด้วยกัน ทั้งนี้ก็เพราะว่าองค์กรหนึ่ง ๆ ย่อมมีปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ดังนั้น แม่แบบที่นำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรย่อมแตกต่างกันตามสภาพปัญหา แต่ถ้าพิจารณาทุกแม่แบบแล้ว จะเห็นว่าหลักการหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่คล้ายกัน ดังนั้น บทความเรื่องการพัฒนาองค์กรโดยใช้แม่แบบการแก้ปัญหาคือความขัดแย้ง นี้มุ่งอธิบายถึง 1. ที่มาของการพัฒนาองค์กร 2. ความหมายของการพัฒนาองค์กร 3. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาองค์กร 4. ความจำเป็นในการพัฒนาองค์กร 5. การพัฒนาองค์กรโดยใช้แม่แบบการแก้ปัญหาคือความขัดแย้ง 6. แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง และ 7. การแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้ง ดังนี้

1. ที่มาของการพัฒนาองค์กร

โทมัส จี คัมมิง และ คริสโตเฟอร์ จี จอร์เลย์ (Thomas G Cummings and Christopher G. Worley) ได้กล่าวถึงการพัฒนาองค์กรว่ามีที่มา 5 ทาง ดังนี้ (วรรณวิมล อัมรินทร์นุเคราะห์, หน้า 19 - 34)

1) การฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการ (Laboratory Training)

- 2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการและการสำรวจข้อมูลย้อนกลับ (Action research and Survey feedback)
- 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management)
- 4) การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพชีวิตการทำงาน (Productivity and Quality of work life)
- 5) การเปลี่ยนแปลงทางกลยุทธ์ (Strategic Change)

1) การฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการ (Laboratory Training)

การฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการมีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น การฝึกอบรมรับรู้ความรู้สึก (Sensitivity Training) การฝึกอบรมแบบ T-group การฝึกอบรมแบบนี้เป็นการจัดประชุมในกลุ่มย่อยเล็กๆและจัดขึ้นอย่างไม่กำหนดแบบแผนที่แน่นอนตายตัว ทำให้เรียนรู้เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเติบโตของกลุ่ม ภาวะผู้นำและพลวัตกลุ่ม

การฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการเริ่มเมื่อปี ค.ศ.1946 เคิร์ท เลวิน (Kurt Lewin) และเพื่อนร่วมซึ่งการทำการศึกษาทดลองเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamics) ที่ศูนย์วิจัยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ของ MIT (The Research Center for Group Dynamics at Massachusetts Institute of Technology : MIT) ได้รับคำเชิญจากคณะกรรมการธิการและคณะกรรมการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผู้นำท้องถิ่นในมลรัฐคอนเนตทิคัต (Connecticut) ให้ช่วยดำเนินการสัมมนากลุ่มย่อยเพื่อการวิจัยและฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่น

การฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการครั้งนี้เป็นการทดลองสังเกตพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม โดยให้ผู้ร่วมกลุ่มทุกคนได้มีโอกาสรับทราบพฤติกรรมของตนเองด้วยวิธีการป้อนข้อมูลย้อนกลับสู่กลุ่ม ประสบการณ์จากการจัดประชุมครั้งนี้ทำให้ เลวิน และคณะเชื่อว่า บุคคลน่าจะได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเองและของบุคคลอื่นจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในกลุ่ม ซึ่งอาจทำได้โดยการจัดประชุมให้อยู่ร่วมกันในกลุ่มย่อยและการประชุมนี้จัดขึ้นอย่างไม่กำหนดแบบแผนที่แน่นอนตายตัว

เคอร์ท เลวิน และคณะผู้ร่วมงานของเขาได้สรุปประโยชน์ของการทดลองในห้องปฏิบัติการ ดังนี้

(1) ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ป้อนกลับคืนให้กับกลุ่มเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มนั้นมีผลให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมาก

(2) กระบวนการของการสร้างกลุ่ม (Group Building) มีศักยภาพอย่างสูง ต่อการเรียนรู้ และสามารถที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่เป็นจริงในองค์กร

T-group เป็นวิธีการใหม่ที่ได้รับการสนใจให้มีการติดตามทำวิจัยเพิ่มมากขึ้น ทำให้ศูนย์วิจัยของทหารเรือและสมาคมการศึกษาแห่งชาติได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในรายละเอียดต่อไป โดยให้ดำเนินวิจัยที่กัลท์แอกคาเดมี่ (Gould Academy) ในรัฐเมน (Main) สหรัฐอเมริกาการฝึกอบรมได้จัดขึ้นอีกในปี ค.ศ. 1947 ซึ่งได้ประสบความสำเร็จด้วยดี ดังนั้น มูลนิธิ คาร์เนกี (Carnegie Foundation) ได้ให้เงินสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อตั้งเป็นโครงการวิจัยค้นคว้าในปี ค.ศ. 1948 และ 1949 ซึ่งทำให้เกิดโครงการวิจัยถาวรในหน่วยงานที่เรียกว่าห้องปฏิบัติการแห่งชาติ

(National Training Laboratories : NTL) การวิจัยศึกษาเพิ่มเติมนี้มุ่งเน้นที่จะนำผลการเรียนรู้ที่ได้จาก T-group ไปใช้ด้านธุรกิจ อุตสาหกรรม ดังเช่น งานของ Douglas McGregor ที่ Union Carbide งานของ Herbert Shepard และ Robes Blacke ที่ ESSO Standard Oil งานของ Megregor และ Richard Beckhard ที่ General Mills การประยุกต์เทคนิค T-group ไปใช้กับองค์การเป็นที่รู้จักกันว่าเป็นการสร้างทีมงานซึ่งเป็นกระบวนการเพื่อช่วยให้กลุ่มงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการบรรลุผลงาน และ สร้างความพึงพอใจแก่สมาชิกในองค์การ

2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการและการสำรวจข้อมูล การป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Action research and Survey feedback)

องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการคือการสำรวจข้อมูลและการป้อนข้อมูลย้อนกลับ เคิร์ท เลวิน เป็นผู้เริ่มวิธีการสำรวจข้อมูลและการป้อนข้อมูลย้อนกลับเขาเป็นคนแรกที่ใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจทัศนคติพนักงานในองค์การและป้อนข้อมูลที่รวบรวมได้กลับไปยังองค์การอีกทีหนึ่ง เมื่อ เคิร์ท เลวิน ถึงแก่กรรมในปี ค.ศ. 1947 กลุ่มผู้ร่วมงานของเขาซึ่งนำโดย เรนซิส ลิคเคิร์ท และ ฟลอยด์ แมนน์ (Rensis Likert and Floy Mann) ได้ย้ายจากศูนย์วิจัยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ MIT ไปที่ศูนย์วิจัยสำรวจของมหาวิทยาลัยมิชิแกน (The Suroey Research Center of University of Michigan) และต่อมาศูนย์วิจัยนี้ได้ชื่อว่าสถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Institute for Social Research) ซึ่งได้รวมเอาศูนย์วิจัยสำรวจและศูนย์วิจัยด้านกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เข้าไว้ด้วยกัน ลิคเคิร์ท ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้นำของสถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ ลิคเคิร์ทและคณะได้พยายามศึกษาวิธีการที่จะให้องค์การได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพฤติกรรม ปฏิกริยาทัศนคติ ค่านิยม และการแสดงออกด้านความรู้สึกนึกคิดของสมาชิกในองค์การให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์การแนวปฏิบัติโดยทั่วไปในขณะนั้นหลังจากที่ได้ข้อมูลมาแล้ว ข้อมูลจะถูกส่งไปยังผู้บริหารคนใดคนหนึ่งแล้วข้อมูลก็เลียบหายไป ผู้ที่ได้รับข้อมูลนั้นๆ ไม่ได้มีการนำข้อมูลมาอภิปรายหรือวิเคราะห์ร่วมกันกับผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ดังนั้นข้อมูลที่รวบรวมได้จึงไม่ถูกนำมาใช้เกิดประโยชน์ต่อองค์การทำให้โอกาสในการเปลี่ยนแปลงน้อย แต่ถ้ามีการอภิปรายวิเคราะห์และวางแผนงานร่วมกันแล้วก็จะทำให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่น่าพอใจขึ้น ด้วยเหตุนี้ในปี ค.ศ. 1948 ลิคเคิร์ท จึงได้จัดทำโครงการเรียกว่าวิธีการสำรวจและการป้อนข้อมูลย้อนกลับและได้แต่งตั้งให้ ฟลอยด์แมนน์ (Floyd Mann) เป็นหัวหน้าโครงการ

3) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมาจากความก้าวหน้าของการฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การป้อนข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการบริหาร เรนซิส ลิคเคิร์ท (Rensis Likert) ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดในการบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพ ระบบบริหารนี้มี 4 ระบบ

ระบบที่ 1 ระบบเผด็จการสมบูรณ (Exploitive authoritative systems) เป็นระบบที่อำนาจกตัตสันใจและการควบคุมอยู่ที่ผู้บริหาร เป็นการสั่งการจากข้างบนลงข้างล่างให้

ปฏิบัติงานใช้วิธีกระตุ้นให้ทำงานโดยการบังคับ ลงโทษ และให้รางวัลเป็นบางโอกาส ระบบนี้ผลการทำงานมีคุณภาพปานกลาง ไม่ดีไม่เลว

ระบบที่ 2 ระบบเผด็จการแบบมีคัลป์ (Benevolent authoritative system) คล้ายระบบที่ 1 แต่แตกต่างกันที่ระบบนี้ยอมให้ลูกจ้างแสดงความคิดเห็นได้บ้างภายในขอบเขตที่กำหนด เป็นการบริหารที่มีวิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูก

ระบบที่ 3 ระบบแบบปรึกษาหารือ (Consultative system) เป็นระบบที่ยอมให้ลูกจ้างแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้นตลอดจนยอมให้ลูกจ้างให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น แต่ท้ายที่สุดผู้บริหารจะเป็นผู้ชี้ขาดในการตัดสินใจ ระบบนี้การเพิ่มผลผลิตดีขึ้นและพนักงานได้รับความพอใจพอสมควร

ระบบที่ 4 ระบบแบบมีส่วนร่วม (Participative Group) เป็นระบบที่ตรงข้ามกับระบบที่ 1 ระบบนี้เป็นระบบที่ดีที่สุดในการบริหารมีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การตัดสินใจและแก้ปัญหาจากกลุ่ม ลักษณะความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและการตัดสินใจระหว่างกลุ่มการทำงาน แต่ละกลุ่มจะเหลื่อมล้ำซ้อนกัน

4) การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพชีวิตการทำงาน (Productivity and Quality-of-work-life)

โครงการที่นำไปสู่การปรับปรุงการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพชีวิตการทำงาน (Productivity and Quality-of-work-life : QWP) ได้พัฒนาขึ้นที่ยุโรประหว่างปี ค.ศ. 1950 มาจากการศึกษาวิจัยของ อีริค ทริส (Eric Trist) และผู้ร่วมงานของเขาที่สถาบันมนุษย์สัมพันธ์ทวิสต็อก (Tavistock Institute) ในกรุงลอนดอนโดยตรวจระบบเทคนิคและมนุษย์หรือสังคมในองค์การว่าทั้งสองระบบมีความเกี่ยวข้องกัน ทำให้มีการพัฒนาออกแบบงานโดยใช้วิธีระบบเทคนิคและสังคม (Sociotechnical system) ซึ่งเป็นรากฐานที่พยายามให้เกิดการนำมาใช้ที่สหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน นักปฏิบัติการยุคบุกเบิกอังกฤษ ไอร์แลนด์ นอร์เวย์ และสวีเดน ได้พัฒนาการออกแบบงาน โดยมุ่งรวมเทคโนโลยีและคนให้เข้ากันได้ดีขึ้น โดยทั่วไปการออกแบบงานต้องได้รับความร่วมมือจากสหภาพแรงงานและฝ่ายจัดการ ผลของการออกแบบงานทำให้พนักงานมีความรอบคอบขึ้น งานมีความหลากหลาย และมีการป้อนกลับผลการทำงาน โครงการปรับปรุงการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพชีวิตการทำงานเริ่มเข้าสู่อเมริกาในปี ค.ศ. 1960 ซึ่งมีวิธีตรงข้ามกับการปฏิบัติในยุโรป อเมริกาใช้รูปแบบผสมผสานมากขึ้นนำแนวคิดและเทคนิคที่หลากหลายมาใช้มากกว่าวิธีเดียว ความพยายามบุกเบิกของโรเบิร์ต ฟอร์ด (Robert Ford) เพื่อดำเนินการเพิ่มคุณค่างานที่ AT&T ทำให้มีการใช้ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ส่วนที่เกี่ยวข้องคือการจูงใจพนักงานด้วยการสร้างงานที่ท้าทาย ระดับความรอบคอบเพิ่มขึ้น และมีการป้อนกลับผลการปฏิบัติงาน โครงการคุณภาพชีวิตการทำงานได้ขยายไปยังงานของแต่ละบุคคล กลุ่มงาน และส่วนงานอื่นๆ ในที่ทำงาน ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มผลผลิตและระดับความพึงพอใจของพนักงาน เช่น ระบบการให้รางวัล การไหลของงาน รูปแบบการจัดการ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพส่วนที่ขยายนี้มุ่งไปยังผลลัพธ์ที่กว้างกว่า ระยะเวลาที่ใช้มากกว่า โครงการการเพิ่มคุณค่างานที่ใช้ระยะเวลานานกว่า ที่สำคัญคุณภาพชีวิตการทำงานได้เพิ่มมีมิติวิถีชีวิตที่

มีต่อการจัดการในองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพปัญหาทางเศรษฐกิจและทรัพยากรมนุษย์เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในอเมริกาและประเทศอุตสาหกรรมอื่นๆ ต้องเผชิญระหว่างปี ค.ศ. 1980 ทำให้เกิดการมุ่งเน้นที่จะพัฒนาประสิทธิภาพขององค์การมากขึ้น ในจุดหนึ่งการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพชีวิตการทำงานกลายเป็นที่นิยมมาก เรียกว่าเป็นการดำเนินงานทางอุดมคติ การประชุมระหว่างประเทศมุ่งเน้นเรื่องความร่วมมือของกลุ่มงานระหว่างสหภาพแรงงานและฝ่ายบริหารสนับสนุนแนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน โดยให้พนักงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการมีประชาธิปไตยของอุตสาหกรรม วงจรคุณภาพขยายตัวอย่างมากในบริษัทชั้นนำ และแพร่ขยายไปยังประเทศญี่ปุ่น วงจรคุณภาพเป็นการฝึกอบรมพนักงานในการหาวิธีแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมการทำงาน การเพิ่มผลผลิต และการควบคุมคุณภาพ และนำไปพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานให้ดีขึ้น

5) การเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ (Strategic Change)

การเปลี่ยนแปลงทางกลยุทธ์มีอิทธิพลต่อวิวัฒนาการการพัฒนางานองค์การเมื่อไม่นานมานี้ เนื่องจากองค์การ ระบบเทคนิค การเมือง และสภาพแวดล้อมทางสังคมมีความซับซ้อนและไม่แน่นอนมากขึ้น ขนาดและลักษณะที่ยากแก่การเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงองค์การเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดความจำเป็นต่อด้านกลยุทธ์จากการพัฒนางานองค์การและส่งเสริมกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนระดับองค์การ

การเปลี่ยนแปลงทางกลยุทธ์มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมขององค์การ กลยุทธ์และการออกแบบองค์การ เครื่องมือสอดแทรก การเปลี่ยนแปลงเชิงยุทธวิธีรวมถึงความพยายามที่จะปรับปรุงให้มีความสมดุลระหว่างระบบเทคนิคการเมืองและวัฒนธรรม ความจำเป็นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์มาจากแรงกระตุ้นต่างๆที่เกิดขึ้น เช่น การเพิ่มกฎระเบียบ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี หรือ การมีผู้บริหารระดับสูงคนใหม่จากภายนอกองค์การ

ริชาร์ด เบคเคฮาร์ด (Richard Beckhard) ได้ประยุกต์ใช้เปลี่ยนแปลง เช่น กลยุทธ์กับองค์การระบบเปิด เขาเสนอแนะสิ่งแวดล้อมในองค์การและกลยุทธ์สามารถอธิบายและวิเคราะห์ได้ตามภารกิจหลักขององค์การ สภาพแวดล้อมที่ต้องการและความรับผิดชอบขององค์การทำให้สามารถลดและปรับปรุงการปฏิบัติงาน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเสนอแนะแม่แบบการเปลี่ยนแปลงหลายแม่แบบ แต่ละแม่แบบต้องตระหนักถึงกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงรวมหลายๆระดับในองค์การและการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมองค์การต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงและมีผลกระทบที่สำคัญต่อการปฏิบัติงาน

ภูมิหลังของการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการพัฒนางานองค์การตัวอย่างเช่น กลยุทธ์การแข่งขัน การเงิน การตลาด รวมทั้งการสร้างทีมงาน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การสำรวจข้อมูลและการป้อนข้อมูลย้อนกลับ ทักษะเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานองค์การและช่วยปรับปรุงผู้จัดการให้ดีขึ้น

ผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหานั้นเกิดขึ้นเนื่องจากเมื่อเหมือนถ่านหินได้นำเทคนิคใหม่มาใช้แล้วไม่สนใจความสัมพันธ์ทางสังคมของคนงาน มุ่งเน้นความสัมพันธ์ทางเทคโนโลยีที่นำมาใช้เพื่อประสิทธิภาพองค์การ โดยมองข้ามความสัมพันธ์ทางสังคมของคนงาน ซึ่งสิ่งนี้มีผลต่อขวัญและ

กำลังใจและประสิทธิภาพในการทำงานของคนงาน ผลที่เกิดขึ้นก็คือปัญหาดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นสถาบันทวิสต็อกจึงได้เสนอแนะให้ผสมผสานทั้งสองระบบ ซึ่งได้แก่ระบบเทคนิคและระบบสังคมเข้าด้วยกัน เนื่องเพราะการเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่งต้องมีผลกระทบต่อกันและกัน จึงไม่ควรเน้นความสำคัญด้านเทคนิคหรือด้านมนุษย์เพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่ต้องมุ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ทั้งสองด้าน

2. ความหมายของการพัฒนาองค์กร

การพัฒนาองค์กร (Organization Development) หรือที่เรียกสั้นๆว่า O.D นักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

เวนเดล เฟรนช์ และ เซซิล เบลล์ จูเนียร์ (Wendell L. French, and Cecil. Bell Jr.) ได้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาองค์กร หมายถึง การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงในการพยายามระยะยาวที่จะปรับปรุงความสามารถในการแก้ปัญหาขององค์กรและฟื้นฟูองค์การ โดยทำการวินิจฉัยวัฒนธรรมการบริหารขององค์กรโดยเฉพาะวัฒนธรรมของการทำงานร่วมกันของกลุ่ม ทั้งกลุ่มที่เป็นทางการกลุ่มชั่วคราว และระหว่างกลุ่มต่างๆโดยอาศัยความช่วยเหลือจากที่ปรึกษาด้านการเปลี่ยนแปลงและมีการใช้ทฤษฎีและเทคโนโลยีทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ รวมทั้งการวิจัยเชิงปฏิบัติการเข้าช่วย

วอเรน เบนนิส (Warren G. Bennis) เห็นว่าการพัฒนาการองค์การเป็นการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง เป็นยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สลับซับซ้อน ซึ่งมุ่งใช้เปลี่ยนแปลงความเชื่อทัศนคติ ค่านิยม และโครงสร้างขององค์การ เพื่อให้้องค์การสามารถปรับปรุงตัวเองให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี และสิ่งท้าทายใหม่ๆทางธุรกิจ รวมตลอดถึงการเปลี่ยนแปลงภายในองค์การเอง

ไมเคิล อี แมคกิล (Michael E. Megill) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาองค์การว่า การพัฒนาองค์การเป็นกระบวนการของการวางแผนที่มุ่งจะพัฒนาความสามารถขององค์การ เพื่อให้สามารถที่จะบรรลุและดำรงไว้ซึ่งระดับของการปฏิบัติงานที่พอใจที่สุด ซึ่งสามารถวัดได้ในแง่ของประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และ ความเจริญเติบโตขององค์การ

ริชาร์ด เบคเคิร์ค (Richard Beckhard) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาองค์การ คือความพยายามการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน ซึ่งกระทำต่อระบบทั้งองค์การ โดยเริ่มจากฝ่ายบริหารระดับสูง เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและความเจริญเติบโตให้กับองค์การ โดยใช้การวางแผนเข้าสอดแทรก (Planned Interventions) ในกระบวนการต่างๆขององค์การใช้ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์

ทางด้านนักวิชาการของไทย อรุณ รักธรรม ได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนาองค์การคือความพยายามอย่างมีแผนทั้งองค์การและเริ่มจากฝ่ายจัดการระดับสูง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การและความเจริญของงานขององค์การด้วยการเปลี่ยนแปลงที่มีแผน หรือการใส่สิ่งสอดแทรกอย่างมีแผน (Planned Interventions) ใน "กระบวนการ" ขององค์การ โดยใช้ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์

มนูญ วงศ์นารี ได้สรุปความหมายการพัฒนาองค์การว่า

- 1) แนวคิดหรือความพยายามในการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน
- 2) ในระบบทุกระบบที่ประกอบขึ้นเป็นองค์การ
- 3) โดยอาศัยผลความรู้ที่ได้รับมาจากศาสตร์ทางด้านพฤติกรรม หรือ (พฤติกรรมศาสตร์) เข้าสอดคล้องอย่างมีแผนในระบบและกระบวนการต่างๆ ขององค์การ
- 4) เพื่อวัตถุประสงค์ในการดำรงคงไว้ซึ่งดุลยภาพของระบบทุกระบบเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพประสิทธิผล ตลอดจนความเจริญเติบโตและเพื่อความสามารถในการปรับตัวขององค์การให้เข้ากันได้กับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป

หากพิจารณาจากความหมายการพัฒนางานองค์การในทัศนะของนักวิชาการต่าง ๆ เหล่านี้ จะเห็นได้ว่ามีส่วนที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันบ้าง แต่ไม่ว่าความหมายจะเป็นอย่างไรก็ตาม จุดร่วมที่สำคัญก็คือ การพัฒนางานองค์การนั้นเป็นเรื่องของความต้องการ ที่จะให้องค์การมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ก้าวหน้าขึ้นในอนาคต โดยใช้ความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์เป็นหลัก และทิศทางที่ก้าวหน้าขององค์การในอนาคตนั้นจะเป็นระบบขององค์การที่ได้มีการจัดรูปแบบ

3. วัตถุประสงค์ของการพัฒนางานองค์การ

วัตถุประสงค์ของการพัฒนางานองค์การสำหรับองค์การหรือหน่วยงานแต่ละแห่งย่อมแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะและความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นไม่เหมือนกัน อย่างไรก็ตาม นักวิชาการทาง ด้านการพัฒนางานองค์การส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวัตถุประสงค์ของการพัฒนางานองค์การ มี ดังนี้

- 1) เพื่อช่วยให้หน่วยงานหลุดพ้นจากกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานและการตัดสินใจที่ดี ตลอดจนโครงสร้างระบบการทำงานให้สามารถปรับและยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับลักษณะของงานไม่ใช่ต้องปรับงานหรือภาระกิจที่จะต้องทำให้สอดคล้องกับโครงสร้างที่เป็นอยู่เดิม โดยยึดแนวคิดที่ว่า รูปแบบต้องมาที่หลังหน้าที่ (forms follow functions) ไม่ใช่ทำงานในลักษณะที่ "หน้าที่มาที่หลังรูปแบบ" "(functions follow forms)"

- 2) เพื่อเพิ่มการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยส่งเสริมให้มีการคิดค้นเทคนิคกลไกการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง โดยวางกฎระเบียบในการวิเคราะห์การทำงานการจัดสรรทรัพยากร ตลอดจนสร้างวิธีการที่จะป้องกันข้อผิดพลาด

- 3) เพื่อมุ่งช่วยองค์การให้สามารถตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานไว้สูงและสามารถทำงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพโดยการรวมพลังกันการพัฒนางานองค์การจะช่วยให้คนส่วนใหญ่เข้าใจเป้าหมาย สามารถรวมพลังตั้งใจทำงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายได้

- 4) เพื่อส่งเสริมให้มีทัศนคติแบบร่วมมือร่วมใจต่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ขององค์การ ในขณะเดียวกันก็พยายามลดทัศนคติแบบคิดเอาแพ้เอาชนะในระหว่างพวกเดียวกันให้น้อยที่สุด

- 5) เพื่อประสานเป้าหมายส่วนบุคคลและเป้าหมายขององค์การเข้าด้วยกัน โดยส่งเสริมให้บุคคลในทุกระดับชั้นขององค์การได้วางแผนและปฏิบัติงานโดยมุ่งยึดถือเอาเป้าหมายหลักหรือวัตถุประสงค์

ประสงค์รวมขององค์การเป็นแนวทาง ตลอดจนสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันต่อวัตถุประสงค์ขององค์การแก่คณะบุคคลที่ทำงานอยู่ในองค์การทั้งหมด

6) เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกในองค์การเกิดความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากันเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์มากกว่าการไม่ยอมรับว่ามีปัญหาเกิดขึ้น และพยายามหาทางให้ความขัดแย้งอยู่ภายในกรอบของเป้าหมาย หรือให้มีความสัมพันธ์ต่อจุดมุ่งหมายของงานมากขึ้น

7) เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานที่การตัดสินใจมาจากฐานข้อมูลมากกว่าคำนึงถึงอำนาจตามหน้าที่หรือบทบาทที่เป็นอยู่

8) เพื่อเพิ่มสัมพันธภาพให้ดียิ่งขึ้นระหว่างหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์การ รวมตลอดถึงระหว่างผู้บังคับบัญชาในทุก ๆ ระดับชั้นขององค์การ

9) เพื่อจัดอุปสรรคข้อขัดข้องเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลและกลุ่มคนทั้งในแนวราบและแนวดิ่ง

10) เมื่อมุ่งเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม (ความเชื่อ สิ่งที่เคยปฏิบัติ) ที่ล้าสมัยไม่เอื้ออำนวยต่อการทำงานขององค์การอันเป็นตัวถ่วงความเจริญขององค์การให้เป็นแรงผลักดันหรือตัวเสริมสร้างวิธีการแก้ปัญหาที่ดี ระหว่างบุคคล และระหว่างกลุ่ม และในทุกระดับขององค์การ ให้ปฏิบัติงานบรรลุผลมากยิ่งขึ้น

11) เพื่อเพิ่มระดับความไว้วางใจ (trust) ความเปิดเผยและความร่วมมือสนับสนุนระหว่างบุคคล และระหว่างกลุ่ม และในทุกระดับขององค์การ ให้ปฏิบัติงานบรรลุผลมากยิ่งขึ้น

12) เพื่อพัฒนาระบบการให้บำเหน็จรางวัลหรือความดีความชอบที่ยอมรับทั้งความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การและในด้านการพัฒนาความก้าวหน้าของบุคคล

13) เพื่อช่วยให้การบริหารของฝ่ายบริหารระดับต่าง ๆ สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์การยิ่งขึ้นมากกว่าบริหารไปตามประสบการณ์เก่า หรือตามเป้าหมายซึ่งไม่ค่อยจะมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อขอบเขตความรับผิดชอบนั้น ๆ

14) เพื่อเพิ่มพูนความรู้สึกของบุคคลในองค์การให้รู้จักควบคุมตนเองและมีทิศทางเพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองในการดำเนินงานให้มากขึ้น

15) เพื่อกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบของกลุ่มสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันซึ่งไม่ใช่ความรับผิดชอบตามกฎหมายเท่านั้น แต่ให้มีความรับผิดชอบผูกพันทางจิตใจด้วย

4. ความจำเป็นในการพัฒนาองค์การ

เหตุที่ต้องมีการพัฒนาองค์การเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งจากภายในและภายนอกองค์การจึงทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขสภาพการณ์บางอย่างภายในองค์การให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ความจำเป็นในการพัฒนาองค์การ มีดังนี้

1) ความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ทางการจัดการในองค์การใหม่ เช่น การปรับปรุงแก้ไขกรรมวิธีในการปฏิบัติงาน ระบบการวินิจฉัยสั่งการ การจูงใจ ระบบการ

ติดต่อสื่อสาร ระบบการให้รางวัล เป็นต้น ดังนั้นองค์กรจึงต้องมีการวางแผนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างมีระบบ

2) ความจำเป็นที่ต้องสร้างบรรยากาศขององค์กรที่สามารถสนองทั้งความต้องการของบุคคลและขององค์กรให้สอดคล้องกับ และความจำเป็นที่จะต้อง เปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในองค์กรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3) ความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ค่านิยม และขนบธรรมเนียม ประเพณี ปฏิบัติภายในองค์กรเสียใหม่

4) ความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างและบทบาทใหม่ เนื่องจากการจัดโครงสร้างและการกำหนดบทบาทต่าง ๆ อาจยังไม่เหมาะสม หรือขาดชัดเจน

5) ความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงความร่วมมือร่วมใจในระหว่างกลุ่มให้ดียิ่งขึ้นรวมทั้งความจำเป็นที่จะต้องสร้างทีมงานให้เข้มแข็ง เพื่อรับหรือเผชิญกับปัญหาใหม่

6) ความจำเป็นที่จะต้องทำให้ระบบการสื่อสารเป็นไปอย่างเปิดกว้างยิ่งขึ้นต้องทั่วถึงชัดเจน

7) ความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ดีกว่าเดิม ปัจจุบันการวางแผนและการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานเป็นหน้าที่ของทุก ๆ คนในองค์กรที่ควรทำร่วมกัน

8) ความจำเป็นที่จะต้องยุบรวมหน่วยงานหรือขยายงาน ตลอดจนการเจริญเติบโตในขนาดขององค์กร ทำให้ต้องมีการจัดองค์กรใหม่

9) ความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงวิธีการจูงใจบุคลากรในองค์กรเพื่อให้พนักงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการทำงาน

10) ความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านขนาดขององค์กร ความต้องการจากผู้รับบริการ เทคโนโลยีทางการผลิต การตลาด การติดต่อสื่อสาร สภาพทางเศรษฐกิจที่ขยายตัว การเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายทางการเมือง

5. กระบวนการพัฒนาองค์การโดยใช้แม่แบบการแก้ไขปัญหา

ได้อธิบายกระบวนการพัฒนาองค์การ โดยพิจารณาในแง่ของแม่แบบการแก้ปัญหา (Problem - Solving Model) ไว้ 6 ขั้นตอน คือ (มบุญ วงศ์นารี หน้า 25-36)

ขั้นตอนที่ 1 การตระหนักรู้ปัญหา หมายถึง การที่ผู้บริหารยอมรับว่ามีอุปสรรคขัดข้องบางอย่างเกิดขึ้นในหน่วยงาน และอุปสรรคนั้นเป็นปัญหาที่จำเป็นจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล หมายถึง การหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์การว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร โดยอาศัยเทคนิควิธีการรวบรวมข้อมูลหลายอย่างรวมกัน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การออกแบบสอบถาม การประชุมเพื่อทราบความรู้สึกนึกคิด (Sensing)

การระบายความในใจ (collages) การสำรวจแบบมาตราส่วนของ Rensis Likert การทบทวน ประเมิน ผลหน่วยงานหรือองค์การ ฯลฯ

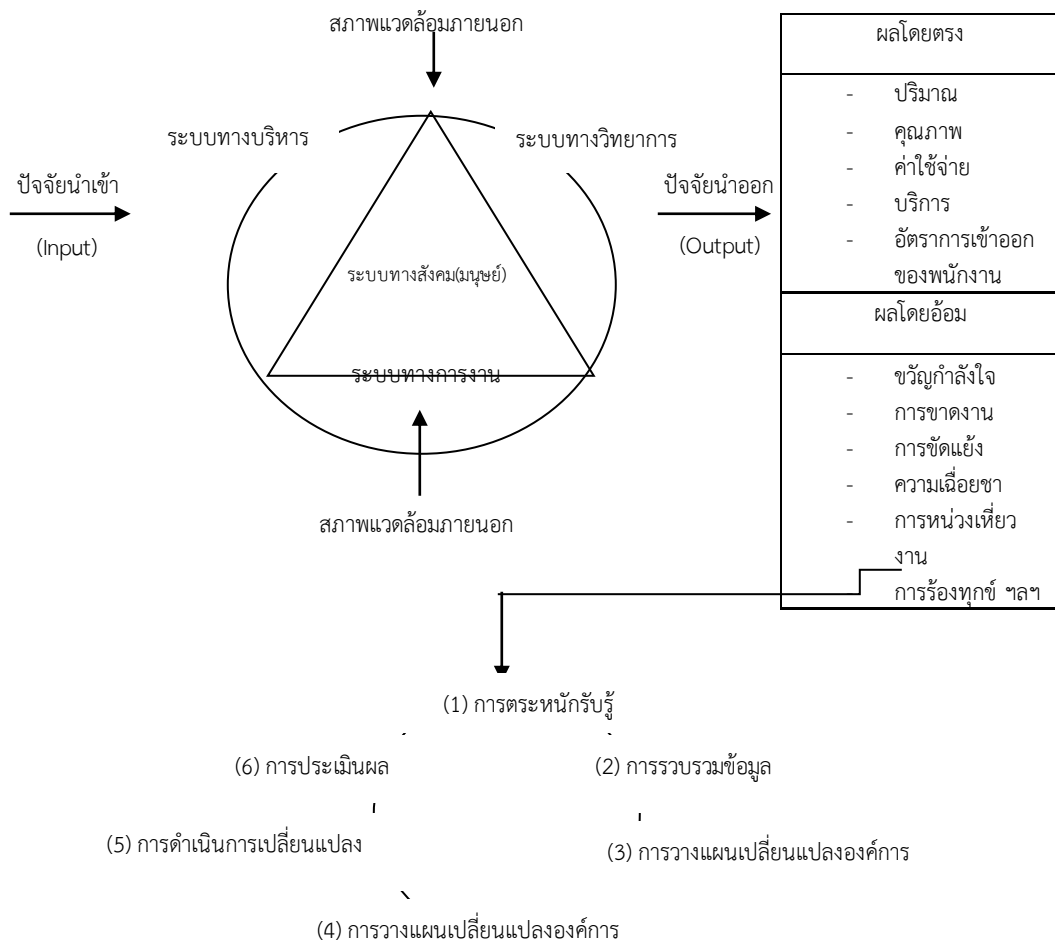
ขั้นตอนที่ 3 การตรวจวินิจฉัยปัญหาองค์การ หมายถึงการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่ รวบรวมมาได้ เพื่อกำหนดหรือชี้ให้เห็นว่า " สภาพการณ์ขององค์การที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบันเป็น อย่างไร " และในขณะเดียวกันต้องสามารถชี้ให้เห็นได้อีกว่า " สภาพการณ์อย่างใดที่องค์การ ต้องการจะเป็น"

ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์การ หมายถึงการกำหนดเป้าหมาย หรือทิศทางที่ต้องการเปลี่ยนแปลงการเลือกวิธีการและสิ่งสอดแทรกที่เหมาะสม รวมถึงการวางแผน รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการและสิ่งสอดแทรกที่จะนำไปใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์การ

ขั้นตอนที่ 5 การใส่สิ่งสอดแทรกหรือวิธีการดำเนินการเปลี่ยนแปลงองค์การ หมายถึง การนำแผนเปลี่ยนแปลงไปปฏิบัติหรือเข้าไปสอดแทรกในกระบวนการต่าง ๆ ตามสภาพการณ์ที่เป็น จริงขององค์การ

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงองค์การ หมายถึงการตรวจสอบดูว่า"สิ่งที่ ต้องการเปลี่ยนนั้นเปลี่ยนไปหรือไม่ และในขณะเดียวกัน "สิ่งที่เปลี่ยนไปนั้นเป็นไปตามความ ต้องการหรือไม่" การวัดผลในโครงการพัฒนาองค์การจะมุ่งเน้นในเรื่องความรู้ทักษะ ทักษะคติ พฤติกรรม ผลงานที่ได้รับ

ภาพที่ 1 กระบวนการพัฒนาองค์การโดยใช้แม่แบบการแก้ปัญหา

ที่มา : มนูญ วงศ์นารี, หน้า 26

6. แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้ง

แนวความคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งในองค์การสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 แนวคิด คือ

1) แนวคิดแบบคงเดิม (Tradition view) เห็นว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงไม่ควรเกิดขึ้นเพราะจะก่อให้เกิดผลในทางลบ

2) แนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral view) เห็นว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ทุกกลุ่มทุกสังคมไม่อาจหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งได้ ความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งที่เลวร้าย แต่เป็นสิ่งที่อาจนำไปสู่ผลทางบวกต่อการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) แนวคิดปฏิสัมพันธ์ (Interactions view) เห็นว่าความขัดแย้งนอกจากเป็นเรื่องธรรมชาติและไม่ใช่สิ่งเลวร้ายแล้วความขัดแย้งบางเรื่องยังเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นให้เกิดขึ้นเพื่อประสิทธิผล ขององค์การ

จะเห็นได้ว่าความขัดแย้งเป็นลักษณะประการหนึ่งขององค์การที่มีอยู่ทั่วไปและเป็นเรื่องธรรมชาติที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ความขัดแย้งเกิดจากพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกลุ่มต่างๆ ที่มีความแตกต่างกันความขัดแย้งอาจมีผลต่อองค์การทั้งในทางสร้างสรรค์และทางทำลายความขัดแย้งที่มีผลทางสร้างสรรค์ทำให้หน่วยงานไม่หยุดอยู่กับที่ ก้าวรุดหน้าอยู่เสมอเกิดความคิดริเริ่มใหม่ เมื่อความขัดแย้งมีประโยชน์ต่อองค์การจึงเป็นสิ่งจำเป็นและการกระตุ้นให้เกิดขึ้นในองค์การเพื่อผลของความก้าวหน้า การคิดเหมือนกันหรือคิดในทางเดียวกันตลอดไม่ใช่สิ่งที่ดีเสมอไปอาจทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่ากลุ่มคิดอย่างเดียวกันตลอด (Group think) ซึ่งอาจก่อให้เกิดการหลงผิดและขาดการทัดทานกันได้ ความขัดแย้งที่มีผลทางทำลาย ทำให้ขาดบรรยากาศของความเชื่อถือไว้วางใจ องค์การไม่สามารถอยู่รอดหรือดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องควบคุมความขัดแย้งให้อยู่ในระดับที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การ

ประเภทของความขัดแย้ง ถ้าแบ่งความขัดแย้งโดยยึดคู่กรณีเป็นหลักอาจแบ่งได้ดังนี้

1) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในบุคคล เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความไม่แน่ใจเกี่ยวกับว่าเขาถูกคาดหวังให้ปฏิบัติงานอะไร หรืออาจเกิดจากการที่บุคคลมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่ เป็นต้น มีบางครั้งอาจเกิดจากความไม่แน่ใจในความรู้ความสามารถของตนเองว่าจะปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางไว้ได้หรือไม่ ทำให้เกิดความวิตกกังวลหรือเกิดความว้าวุ่นสับสนจนตัดสินใจไม่ได้

2) ความขัดแย้งระหว่างบุคคล สาเหตุทั่วไปมาจากบุคลิกภาพส่วนตัวหรือบทบาทในการทำงานแตกต่างกัน ความคิดเห็นไม่เหมือนกัน ความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับเดียวกันหรือต่างระดับ เช่นเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา กับผู้ใต้บังคับบัญชา

3) ความขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่ม จะเกี่ยวข้องกับวิธีที่แต่ละบุคคลปฏิบัติต่อกฎเกณฑ์ ระเบียบ หรือแนวปฏิบัติของกลุ่ม ซึ่งอาจขัดแย้งกับบุคคลส่วนใหญ่ในกลุ่ม

4) ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มภายในองค์การเดียวกัน เป็นความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์การ เนื่องจากต่างฝ่าย ต่างพยายามต้องการให้บรรลุเป้าหมายและประโยชน์ของกลุ่ม แต่ละหน่วยงานต้องเกี่ยวข้องหรือประสานงานกันซึ่งอาจเกิดความขัดแย้งกัน เพราะเป้าหมายต่างกัน หรือประโยชน์ของแต่ละกลุ่มขัดกันก็ได้

5) ความขัดแย้งระหว่างองค์การ เป็นความขัดแย้งระหว่างองค์การธุรกิจที่มีการแข่งขันกัน ในด้านการผลิต การให้บริการ การกำหนดราคาสินค้า เพื่อผลกำไรในธุรกิจของตน

ผลของความขัดแย้ง (Outcomes)

ผลของความขัดแย้งในองค์การแยกพิจารณาได้ 2 ด้าน คือ

- ผลด้านบวก คือ เป็นความขัดแย้งเชิงสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่ความคิดริเริ่มใหม่ ๆ มีการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดประโยชน์ และความกระตือรือร้น หน่วยงาน ไม่หยุดอยู่กับที่ และช่วยลดความตึงเครียดในการทำงาน

- ผลด้านลบ คือ เป็นผลในทางทำลาย จะนำไปสู่ความตึงเครียดในการทำงาน เกิดความแตกแยก ขาดบรรยากาศของความเชื่อถือว่าไว้วางใจ ให้ประสิทธิภาพการทำงานลดต่ำลง มีความล่าช้าในการสื่อสารซึ่งผลที่ตามมาทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง

7. การแก้ปัญหาความขัดแย้งทำได้หลายวิธี

การแก้ปัญหาความขัดแย้งทำได้หลายวิธี ดังนี้

1) การบังคับและกดดัน ซึ่งจะทำให้มีการแพ้ชนะ โดยฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดใช้อำนาจหน้าที่ที่เป็นทางการ

2) การประนีประนอม เป็นวิธี การเจรจาต่อรองเป็นการแลกเปลี่ยนความยินยอม คู่กรณีแต่ละฝ่ายต่างก็ได้ประโยชน์และต้องยอมเสียประโยชน์บ้าง

3) การแก้ปัญหาร่วมกัน คู่กรณีต้องร่วมมือกันแก้ไขความขัดแย้ง หรือหาทางออกที่เหมาะสม

การแก้ปัญหความขัดแย้งก่อให้เกิดผู้แพ้และผู้ชนะในสามลักษณะ

ลักษณะที่ " แพ้ - แพ้ " คู่กรณีทั้งสองฝ่ายจะสูญเสียทั้งคู่

ลักษณะที่ " ชนะ - แพ้ " คู่กรณีฝ่ายหนึ่งพยายามให้ตนเป็นผู้ชนะในขณะที่ฝ่ายหนึ่งแพ้

ลักษณะที่ " ชนะ-ชนะ " ทั้งสองฝ่ายได้รับผลตอบแทนที่เป็นรางวัลทั้งคู่

References

- Amarinukrow , W. (2004) **Organization Development**, from [http://e-book.ram.edu/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=GM422\(47\)](http://e-book.ram.edu/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=GM422(47))
- Beckhard , Richard , **Organization Development** : Strategies and Models , Reading Mass. : Addison – Wesley Publish company , 1969.
- Beckhard , Richard. And Harris , Reuben T., **Organization Transition** : Managing Complex Change , Reading Mass. : Addison – Wesley Publish company , 1977.
- Bennis , Warren , **Organization Development** : Its nature , Origins and Prospects. Reading Mass. : Addison – Wesley Publish company , 1969.
- French , Wendell L., and Bell , Cecil H., Jr. **Organization Development** : Behavioral Science Interventions for Organization Improvement , 3rd ., Englewood Cliffs , New Jersey : Prentice- Hall , Inc., 1984.

- French , Wendell L., and Hollman , ROBERT. “ **Management by Objectives** : The Team Approach , “ California Management Review . 17 (Spring , 1975) 13-22.
- Kast , Fremont E., and Rosenzweig , James E., **Organization and Management** : A systems Approach , 3rd ed. New York : McGraw – Hill Book Company , 1979.
- Katz , Daniel , and Kahn , Robert L., **The Social Psychology of Organization** , 2nd rd. New York : John Wiley & sons , 1978.
- McGill , Michael E. **Organization Development for Operating Manager** . New York : A Division of America Management Association , 1977.
- Thomas G. Gumming and Christopher G. Worly , **Organization Development & Change** , 6th ed. , south - western College Publishing , 1977
- Wongnaree , M. **Organization Development Basics** , n.p , n.d . (photocopy) , 1976.
- Wongnaree , M. **Concepts - Principles in Organization Development** , Bangkok : Mongkol Publishing , 1976.

พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย THE INCLUSIVE SCHOOLING DEVELOPMENT MODEL FOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

วริยนันท์ สิริกรกาญจนา* เด่น ชะเนติยัง**

Vareenun Sirigonganjana, Den Chanetiyoung

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมที่เหมาะสมและเพื่อรับรองรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น จำนวน 30 คน เก็บข้อมูลโดย การวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) การสัมภาษณ์ (Interview) และเทคนิคแบบเดลฟาย (Delphi Technique) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.

ผลการวิจัยพบว่า

1. เห็นด้วยกับองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับเด็กปฐมวัย คือ องค์ประกอบของรูปแบบ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดผลประเมินผล

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย พิจารณาจากค่ามัธยฐานของแต่ละข้อสูงตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยควอไทล์ตั้งแต่ 1.50 ลงมา

3. การรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับเด็กปฐมวัย ตามมาตรฐานด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านอรรถประโยชน์ เห็นด้วยในระดับมาก $\bar{X} = 4.31$ ด้านความเป็นไปได้ เห็นด้วยในระดับมาก $\bar{X} = 4.51$ ด้านความเหมาะสม เห็นด้วยในระดับมาก $\bar{X} = 4.50$ ด้านความถูกต้อง เห็นด้วยในระดับมาก $\bar{X} = 4.45$

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ,การบริหารสถานศึกษา,สถานศึกษาแบบเรียนรวม

* นักศึกษาหลักสูตรดุขุภีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

** อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

ABSTRACT

This research aimed to investigate the elements of administration models for coeducation school in order to propose appropriate models for administration of coeducation school and for accreditation of such models. The sample group of this study comprised of 30 subjects. Data was collected by Content Analysis, Interview and Delphi Technique and then analyzed by applying $\bar{X}$ and Standard Deviation (SD)

The Findings from this research suggested that:

1. Agree with the elements of administration model development for coeducation school including elements of the model, learning activities, media and learning sources as well as measurement and assessment.
2. Administration models for coeducation school for childhood; upon applying Delphi Technique, based on the median of each item was as high as 3.5 or above while the interquartile range was at 1.5 or below.
3. Accreditation of models for coeducation school for childhood referred to standards for various aspects including utility aspect (high level of agreement, $\bar{X}$ =4.31), feasibility study aspect (high level of agreement, $\bar{X}$ =4.51), suitability aspect (high level of agreement, $\bar{X}$ =4.50) and validity aspect (high level of agreement, $\bar{X}$ =4.45), respectively.

Keywords : Development of models, school administration, co-educational school

1.บทนำ

การศึกษาเป็น เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการพัฒนามนุษย์ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ๆ ของช่วงอายุแรกเกิดจนกระทั่งถึงห้าขวบ หรือวัยก่อนเข้าเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่หนึ่งที่เรียกกันว่า “เด็กปฐมวัย” นั้น ให้มีพัฒนาการได้อย่างเหมาะสมและสามารถเติบโตไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่ออนาคตของสังคมและประเทศชาติอีกด้วย จากข้อมูลของนัก เศรษฐศาสตร์ รางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ ศ.ดร.เจมส์ เจ เฮกแมน จากมหาวิทยาลัยชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวว่า “การลงทุนในการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและให้ ผลตอบแทนแก่สังคมดีที่สุดในระยะยาว” โดยคืนผลตอบแทนกลับคืนมาในอนาคตมากถึง 7 เท่า เป็น ทั้งการเพิ่มคุณภาพทรัพยากรบุคคลของประเทศ และลดอัตราการสูญเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต องค์การยูนิเซฟซึ่งเป็นหน่วยงานของสหประชาชาติซึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม พัฒนาการสุขภาพ รวมถึงความเป็นอยู่ของแม่และเด็กในประเทศที่กำลังพัฒนาได้กล่าวว่า เด็กปฐมวัย ที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย จะมีทักษะทางกายภาพ ความฉลาดทางด้านสติปัญญา

และความฉลาดทางด้านอารมณ์ สูงขึ้นกว่าปกติ ซึ่งจะนำไปสู่การมีโอกาสในการเรียนรู้ต่อในระดับที่สูงขึ้น และเป็นแรงงานที่มีคุณภาพที่มีรายได้สูง ส่งผลให้อัตราการก่อคดีหรือสร้างปัญหาสังคมลดน้อยลงด้วย (อภิวัฒน์การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย, 2557)

ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 ได้ให้ความหมายคำว่า “เด็กปฐมวัย” หมายถึงเด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน หรือต่ำกว่า 6 ปี ส่วนการจัดการศึกษานั้นสามารถแบ่งเป็น 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มีการพัฒนาการด้านสมอง และการเรียนรู้อย่างรวดเร็วที่สุด ดังนั้นจึงถือได้ว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่ต้องการการปลูกฝังดูแลเป็นพิเศษ เพื่อจะได้เป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ และการพัฒนาตลอดชีวิต เพื่อให้เติบโตเป็นเด็กฉลาดและประสบความสำเร็จในชีวิต (การดูแลและการศึกษา เด็กปฐมวัย, 2556) จากการติดตามพัฒนาการของเด็กไทยพบว่า เด็กมีพัฒนาการที่ล่าช้าทั้งทางด้านสติปัญญา การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ภาษา และการปรับตัว ทั้งนี้เนื่องจากขณะนี้เด็กปฐมวัยได้รับการสนับสนุนที่ไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของวัย เช่น จากการที่ผู้ปกครองให้เด็กเรียนกวดวิชาเพื่อสอบเข้าโรงเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีชื่อเสียง และอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญคือ การที่โรงเรียนในระดับอนุบาลจำนวนมากเปิดสอนพิเศษเพิ่มเติมในช่วงวันหยุดหรือปิดเทอม รวมถึงการเร่งเรียน การเขียนและการอ่าน เกินการพัฒนาการของเด็ก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ทำให้การศึกษาปฐมวัยในปัจจุบัน มุ่งเน้นแต่การท่องจำความรู้ เพื่อสอบแข่งขัน และเน้นเฉพาะ ด้านเนื้อหาสาระมากกว่าการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ ได้แก่ การคิดแก้ปัญหา การตัดสินใจ การให้เหตุผล รวมถึงการขาดการพัฒนาด้านคุณธรรม และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำเนินชีวิต ส่งผลให้เด็กขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ขาดทักษะในการทำงานร่วมกับคนอื่น และขาดทักษะความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น (เปิดสถานการณ์เด็กปฐมวัย พบปรากฏการณ์เร่งเรียนตั้งแต่วัยอนุบาล, 2557)

นอกจากนี้ก็มีข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในปี พ.ศ. 2555 ได้สำรวจจำนวนเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 0-5 ปีมีจำนวน 4,585,759 คน ซึ่งแบ่งตามการดูแลและการจัดการศึกษาสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กอายุ 0-1 ปี จำนวน 1,509,017 คน และกลุ่มเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 3,076,742 คน พบประเด็นที่น่าสนใจคือ ในการดูแลเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 0-1 ปี ที่ได้รับการดูแลเบื้องต้นจากครอบครัว ยังขาดการส่งเสริมและดูแลอย่างเป็นระบบ เนื่องจากครอบครัวส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดูแลเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม ตามการพัฒนา การเข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษา มีเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวนประมาณ 365,506 คน หรือร้อยละ 12 ของเด็กในช่วง 2-5 ปี ที่ยังไม่ได้เรียนหนังสือขาดการดูแลที่ดีและมีคุณภาพ โดยมีเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 911,111 คน หรือร้อยละ 30 ของเด็กในช่วงอายุ 2-5 ปี อยู่ในการดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือมีมาตรฐานในเกณฑ์ระดับขั้นต่ำ

ยุคของการปฏิรูปการศึกษา ตามมาตรา 10 วรรคสอง กำหนดว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้

และความฉลาดทางด้านอารมณ์ สูงขึ้นกว่าปกติ ซึ่งจะนำไปสู่การมีโอกาสนในการเรียนรู้ต่อในระดับที่สูงขึ้น และเป็นแรงงานที่มีคุณภาพที่มีรายได้สูง ส่งผลให้อัตราการก่อคดีหรือสร้างปัญหาสังคมลดน้อยลงด้วย (อภิวัฒน์การเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย, 2557)

ตามนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 ได้ให้ความหมายคำว่า “เด็กปฐมวัย” หมายถึงเด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน หรือต่ำกว่า 6 ปี ส่วนการจัดการศึกษานั้นสามารถแบ่งเป็น 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดกระบวนการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มีการพัฒนาการด้านสมอง และการเรียนรู้อย่างรวดเร็วที่สุด ดังนั้นจึงถือได้ว่าช่วงปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่ต้องการการปลูกฝังดูแลเป็นพิเศษ เพื่อจะได้เป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ และการพัฒนาตลอดชีวิต เพื่อให้เติบโตเป็นเด็กฉลาดและประสบความสำเร็จในชีวิต (การดูแลและการศึกษา เด็กปฐมวัย, 2556) จากการติดตามพัฒนาการของเด็กไทยพบว่า เด็กมีพัฒนาการที่ล่าช้าทั้งทางด้านสติปัญญา การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ภาษา และการปรับตัว ทั้งนี้เนื่องจากขณะนี้เด็กปฐมวัยได้รับการสนับสนุนที่ไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของวัย เช่น จากการที่ผู้ปกครองให้เด็กเรียนกวดวิชาเพื่อสอบเข้าโรงเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีชื่อเสียง และอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญคือ การที่โรงเรียนในระดับอนุบาลจำนวนมากเปิดสอนพิเศษเพิ่มเติมในช่วงวันหยุดหรือปิดเทอม รวมถึงการเร่งเรียน การเขียนและการอ่าน เกินการพัฒนาการของเด็ก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ทำให้การศึกษาปฐมวัยในปัจจุบัน มุ่งเน้นแต่การท่องจำความรู้ เพื่อสอบแข่งขัน และเน้นเฉพาะ ด้านเนื้อหาสาระมากกว่าการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ ได้แก่ การคิดแก้ปัญหา การตัดสินใจ การให้เหตุผล รวมถึงการขาดการพัฒนาด้านคุณธรรม และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำเนินชีวิต ส่งผลให้เด็กขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ขาดทักษะในการทำงานร่วมกับคนอื่น และขาดทักษะความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น (เปิดสถานการณ์เด็กปฐมวัย พบปรากฏการณ์เร่งเรียนตั้งแต่วัยอนุบาล, 2557)

นอกจากนี้ก็มีข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในปี พ.ศ. 2555 ได้สำรวจจำนวนเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 0-5 ปีมีจำนวน 4,585,759 คน ซึ่งแบ่งตามการดูแลและการจัดการศึกษาสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กอายุ 0-1 ปี จำนวน 1,509,017 คน และกลุ่มเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 3,076,742 คน พบประเด็นที่น่าสนใจคือ ในการดูแลเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 0-1 ปี ที่ได้รับการดูแลเบื้องต้นจากครอบครัว ยังขาดการส่งเสริมและดูแลอย่างเป็นระบบ เนื่องจากครอบครัวส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการดูแลเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม ตามการพัฒนา การเข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษา มีเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวนประมาณ 365,506 คน หรือร้อยละ 12 ของเด็กในช่วง 2-5 ปี ที่ยังไม่ได้เรียนหนังสือขาดการดูแลที่ดีและมีคุณภาพ โดยมีเด็กอายุ 2-5 ปี จำนวน 911,111 คน หรือร้อยละ 30 ของเด็กในช่วงอายุ 2-5 ปี อยู่ในการดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือมีมาตรฐานในเกณฑ์ระดับขั้นต่ำ

ยุคของการปฏิรูปการศึกษา ตามมาตรา 10 วรรคสอง กำหนดว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้

หรือมีร่างกายพิการ ทูพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถที่พึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” วรรคสาม “การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง” มาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” มาตรา 22 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้” และในปี พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นปีการศึกษาเพื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีนโยบายว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน” นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2543 ได้มีนโยบายและเจตนารมณ์ที่จะขยายโอกาสและบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ทั่วถึงและมีคุณภาพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ได้มีนโยบายว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนต้องได้เรียน โดยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม” (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545) การเปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัว และชุมชนมีสิทธิเสรีภาพ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตน การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาได้ถ้าได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความพิการของเขา แนวการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่สำคัญ คือ ให้โอกาสเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับคนปกติในโรงเรียนปกติและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้ สำหรับการจัดการเรียนรวมในโรงเรียน จึงนับเป็นก้าวที่สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย (ดารณี อุทัยรัตนกิจและคณะ. 2546: 53–58) ในการจัดการเรียนร่วมนั้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าเรียนร่วมนั้นใช้เวลาส่วนใหญ่ในห้องเรียนปกติร่วมกับเพื่อนปกติ แต่ไม่ได้หมายความว่าเด็กทุกคน ได้เรียนรู้ด้วยหลักสูตรเดียวกัน แต่เด็กเรียนรวมกันด้วยการปรับหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการ เฉพาะคน เพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาตามความต้องการและความจำเป็น (Stainback & Stainback. 1996: 87–96.) มีผลผลการวิจัยในต่างประเทศยืนยันว่า การศึกษาแบบการเรียนร่วมนั้นให้ประโยชน์ทั้งด้านวิชาการและสังคมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Baker, Wang & Walberg. 1994: 33–35, Stainback & Stainback. 1992: 45–47) และเป็นประโยชน์ต่อเด็กปกติอย่างมากด้วย (Staub & Peck. 1994: 36–40) การจัดการเรียนรวมในประเทศไทยเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่ แต่ได้รับความสนใจในวงการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนจึงเชื่อมโยงกับความเคลื่อนไหวในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งในอดีตเด็กที่มีความต้องการพิเศษในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนพิเศษ และสำหรับความพิการเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียนสอนบุคคลปัญญาอ่อน คนหูหนวก และคนที่มีความพิการทางร่างกาย แต่จากผลการศึกษาวิจัยที่ พบว่าการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพสูงสุดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบกับการรวมพลังในการเรียกร้องของผู้ปกครอง องค์กรเอกชนที่เป็นผู้แทนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (กองทุนรณรงค์ต้นมณีเพื่อสิทธิคนออทิสติก. 2548: ออนไลน์) และการสนับสนุนด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จึงเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญที่ทำให้โรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศไทยรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับ

หรือมีร่างกายพิการ ทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” วรรคสาม “การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง” มาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” มาตรา 22 กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้” และในปี พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็นปีการศึกษาเพื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีนโยบายว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน” นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2543 ได้มีนโยบายและเจตนารมณ์ที่จะขยายโอกาสและบริหารการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ทั่วถึงและมีคุณภาพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ได้มีนโยบายว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนต้องได้เรียน โดยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม” (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545) การเปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัว และชุมชนมีสิทธิเสรีภาพ และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐเพื่อพัฒนากระบวนการ เรียนรู้ของตน การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อว่า เด็ก ที่มีความต้องการพิเศษทุกคนสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาได้ถ้าได้รับโอกาสในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความพิการของเขา แนวการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่สำคัญ คือ ให้โอกาสเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับคนปกติในโรงเรียนปกติและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้ สำหรับการจัดการเรียนรวมในโรงเรียน จึงนับเป็นก้าวที่สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย (ดารณี อุทัยรัตนกิจและคณะ. 2546: 53-58) ในการจัดการเรียนร่วมนั้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ เข้าเรียนร่วมนั้นใช้เวลาส่วนใหญ่ในห้องเรียนปกติร่วมกับเพื่อนปกติ แต่ไม่ได้หมายความว่าเด็กทุกคน ได้เรียนรู้ด้วยหลักสูตรเดียวกัน แต่เด็กเรียนรวมกันด้วยการปรับหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการ เฉพาะคน เพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาตามความต้องการและความจำเป็น (Stainback & Stainback. 1996: 87-96.) มีผลผลการวิจัยในต่างประเทศยืนยันว่า การศึกษาแบบการเรียนร่วมนั้นให้ประโยชน์ทั้งด้านวิชาการและสังคมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Baker, Wang & Walberg. 1994: 33-35, Stainback & Stainback. 1992: 45-47) และเป็นประโยชน์ต่อเด็กปกติอย่างมากด้วย (Staub & Peck. 1994: 36-40) การจัดการเรียนรวมในประเทศไทยเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่ แต่ได้รับความสนใจในวงการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนจึงเชื่อมโยงกับความเคลื่อนไหวในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งในอดีตเด็กที่มีความต้องการพิเศษในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนพิเศษ และสำหรับความพิการเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียนสอนบุคคลปัญญาอ่อน คนหูหนวก และคนที่มีความพิการทางร่างกาย แต่จากผลการศึกษาวิจัยที่ พบว่าการจัดการเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพสูงสุดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบกับการรวมพลังในการเรียกร้องของผู้ปกครอง องค์กรเอกชนที่เป็นผู้แทนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (กองทุนรณรงค์สนับสนุนเพื่อสิทธิคนออทิสติก. 2548: ออนไลน์) และการสนับสนุนด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จึงเป็นแรงสนับสนุนที่สำคัญที่ทำให้โรงเรียนต่าง ๆ ในประเทศไทยรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับ

เด็กปกติเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ตั้งแต่ระดับ ปฐมวัยขึ้นไป แต่โรงเรียนเหล่านี้ยังขาดวิธีการเตรียมความพร้อมหลายด้าน เช่น บุคลากร แหล่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน (ระริน สุรพัฒนานันท์. 2542, อุบล เล่นวารี. 2542, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545, ดารณี อุทัยรัตนกิจ และคณะ. 2546) เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความพิการมีอยู่ประมาณ ร้อยละ 10-15 ของเด็กวัยเรียน ส่วนใหญ่ขาดโอกาสทางการศึกษา รัฐสามารถจัดให้ได้เรียนเพียงร้อยละ 5.43 เท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. 2547) ส่วนเด็กที่มีโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่ก็ได้รับการศึกษาที่ไม่เหมาะสมกับความพิการ หรือไม่ตอบสนองต่อความต้องการ พิเศษของเขา จึงทำให้ไม่สามารถพัฒนาได้ เต็มตามศักยภาพที่มีอยู่ พึ่งตนเองได้และเป็นสมาชิกที่ทำคุณประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติ แต่กลับกลายเป็นภาระให้กับครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ที่ต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายมากมายในการดูแลบุคคลเหล่านี้ไปตลอดชีวิต (ดารณี อุทัยรัตนกิจ และคณะ. 2546) การวิจัยทั้งภาคทฤษฎีและภาคสนามพบว่า การจัดการ ศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพสูงสุด ต้องจัดให้ตั้งแต่วัยต้น ๆ ของชีวิต คือ ตั้งแต่แรกเกิดหรือทันทีที่ค้นพบความพิการ (Strain, Wolery & Izeman. 1998) ดังนั้น การ จัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษช่วงปฐมวัย จึงมีความสำคัญมากที่สุด และเป็นช่วงสำคัญที่เด็กและผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องจะได้ค้นพบความสามารถเด่น และข้อบกพร่อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาเด็กได้ตามศักยภาพในระดับต่อไป โรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ ในการจัดการเรียนรวม การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ขาดประสิทธิภาพเป็นผล จากความเข้าใจผิด และกลไกที่เป็นปัญหาหลายประการที่มาจากทั้งปัจจัยภายในโรงเรียนเองและ ปัจจัยภายนอกโรงเรียน โดยปัจจัยภายในโรงเรียน เช่น ขาดบุคลากรทางการศึกษาที่เข้าใจการจัด การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูขาดความรู้ ความเข้าใจลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญทั้งครูและผู้บริหารจำนวนมาก มีทัศนคติในทางลบต่อการนำเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาเรียน รวมกับเด็กปกติ นอกจากนี้เกิดความเข้าใจผิดที่ว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีศักยภาพที่จะพัฒนาได้ การลงทุนทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อเปรียบเทียบกับรายหัวกับเด็ก ปกติต้องใช้งบประมาณ บุคลากร และแหล่งสนับสนุนมากกว่า แต่พัฒนาได้น้อยกว่า จึงเป็นการลงทุน ที่ไม่คุ้มค่า (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545, ดารณี อุทัยรัตนกิจ และคณะ. 2546) และจากการศึกษาของสุภาพร ชินชัย (2550) พบว่า ปัจจัยภายใน โรงเรียนที่ส่งผลต่อความพร้อมของครูในการจัดการเรียนร่วมนั้น คือ ความพร้อมของโรงเรียนทางด้าน อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรและหลักสูตรของโรงเรียนมีระดับความพร้อม รวมทั้งความพึงพอใจของครูอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรวมให้ ประสบความสำเร็จได้ทั้ง ๆ ที่เป็นโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สำหรับปัจจัยภายนอกโรงเรียนนั้น พบว่า เป็นปัญหาจากการที่พ่อแม่ขาดความรู้ ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความพิการประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะเด็กที่มีความพิการเพียงเล็กน้อย เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เด็กปัญญาอ่อนเล็กน้อย หรือเด็กออทิสติกที่มีความสามารถสูง เด็กสมาธิสั้น ทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาที่เหมาะสม ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของการศึกษา และการขาดบุคลากรทางการแพทย์ นักจิตวิทยาที่จะ

ตรวจวินิจฉัย รวมทั้งการให้คำแนะนำแก่พ่อแม่และชุมชนในการพัฒนาช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (สุภาพร ชินชัย. 2548) จากการที่มีความจำกัดทางด้านทรัพยากรและองค์ความรู้ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงส่งผลให้เกิดปัญหาและความจำกัดด้านปริมาณและคุณภาพของบุคลากร งบประมาณ แหล่งสนับสนุน ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารและการจัดโครงการ การทำงานร่วมกันของนักวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความพิการ เทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เครื่องมือและกระบวนการตรวจวินิจฉัย และองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการพิเศษของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท จากปัญหาที่เกิดขึ้นอันมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายในและภายนอกโรงเรียนนั้นทำให้เด็ก รวมทั้งพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความสิ้นหวังในระบบการศึกษา เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีศักยภาพสูงจำนวนมาก จึงต้องออกจากกระบบโรงเรียนโดยไม่จบชั้นมัธยมศึกษาสูงสุดทั้ง ๆ ที่เขามีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ (กองทุนรณรงค์พัฒนาศักยภาพเพื่อสิทธิคนออทิสติก. 2548: ออนไลน์) การสร้างความตระหนักของบุคคลในสังคม ถึงความสำคัญและความจำเป็นของการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ จะก่อให้เกิดความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพขององค์กรต่าง ๆ ในสังคม ความรู้และทักษะในเรื่องกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษของครู ผู้บริหารโรงเรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดและส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การจัดการฝึกอบรมครูและผู้บริหาร ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรวมให้ประสบ ความสำเร็จได้นั้นต้องการการสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ด้วยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ในการพัฒนาจึงเป็นทางเลือก

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความสนใจ ในการที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับเด็กปฐมวัยโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ขึ้น ซึ่งคิดว่าจะนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มาบริหารสถานศึกษาแบบการจัดการเรียนรวมและให้สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมที่เหมาะสมเพื่อรับรองรูปแบบ

การบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งการดำเนินการสร้างและพัฒนารูปแบบแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม

สำหรับเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 3 การรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย

4. ผล/สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการดำเนินการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนาโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา แบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย

2. เพื่อนำเสนอรูปแบบ การบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย

3. เพื่อรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย และพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยกำหนดขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย โดย 1) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม การบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยที่ปรากฏในรูปของบทความ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ผลการประชุมที่เสนอ โดยผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม การบริหารการศึกษาระดับปฐมวัย หรือเผยแพร่อยู่ในวารสาร วิชาการ หนังสือ สิ่งพิมพ์ รายงานผลการวิจัยและผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลงในตารางวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปเป็นพรรณนาความ 2) การสัมภาษณ์สภาพปัญหาความต้องการแนวทางการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ความคิดเห็นนำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับเด็กปฐมวัยในลักษณะการพรรณนาความ 3) การสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยแบบสอบถามความคิดเห็นดังกล่าว สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ตอบแบบสอบถาม 2 ครั้ง เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (interquartite Range) เพื่อตรวจสอบตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ ได้พิจารณา ทบทวนและยืนยันคำตอบ โดยการแสดงเหตุผลประกอบความคิดเห็น ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม (Delphi Technique)

ตอนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ได้ นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ เอกสาร การสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Delphi Technique) มาดำเนินการวิเคราะห์อีกครั้ง เพื่อพัฒนาและนำเสนอในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ผู้อำนวยการสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน อาจารย์มหาวิทยาลัย และคณะกรรมการประเมิน การบริหาร สถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อศึกษา ความคิดเห็น ความรู้สึก และทัศนคติที่มีต่อ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยได้ วิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่มนำเสนอ แบบพรรณนาความ และจัดทำเป็นเอกสารประกอบ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 3 การรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็ก ปฐมวัย เป็นการรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม จากผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมและการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 คน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม โดยใช้มาตราส่วนประมาณ 5 ระดับ วิเคราะห์ ความถึ ร้อยละ

5.ผลการวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย " สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือการพัฒนา รูปแบบบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งการ ดำเนินการสร้าง พัฒนารูปแบบแบ่งได้ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินรับรองรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมที่เหมาะสม สำหรับเด็กปฐมวัย มีรายละเอียดแต่ละตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 กระบวนการเดลฟาย (Delphi Technic)

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา แบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อกำหนดเป็นกรอบวิจัย โดยผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกองค์ประกอบ พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญต่อไปด้วยเทคนิคเดลฟาย

ตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยทำการแสวงหาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมรูปแบบพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา แบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญด้าน การเป็นครูสอนผู้เชี่ยวชาญ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและการบริหาร

สถานศึกษาแบบเรียนรวม และเผยแพร่อยู่ในวารสาร วิชาการ หนังสือ สิ่งพิมพ์ รายงานการประชุมสัมมนา รายงานผลการวิจัย วิทยานิพนธ์ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 การประเมินความคิดเห็น

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ประเมินความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ต่อไป

6.สรุปผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยดำเนินการ สามารถสรุปผลการวิจัยแบ่งได้เป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย ตอนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย และตอนที่ 3 การรับรองคุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย จากผลการศึกษาเอกสาร (Content Analysis) เพื่อกำหนดแนวความคิดในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับเด็กปฐมวัย โดยกำหนดประเด็นในการวิเคราะห์เอกสาร ดังนี้ (1) สภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับเด็กปฐมวัย (2) แนวทางในการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม (3) การกำหนดแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยและเกณฑ์การประเมินคุณภาพการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม ผลการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่ (1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม (2) ด้านหลักสูตร (3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (4) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และ (5) ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 2 รูปแบบการบริหารสถานศึกษา แบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย จากผลการวิเคราะห์ ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยในด้าน (1) ด้านสภาพแวดล้อม (2) ด้านหลักสูตร (3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (4) ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และ (5) ด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกรู้สีกและทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยในประเด็นดังนี้ (1) สภาพปัญหาการดำเนินการและความต้องการรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม (2) การประสานงานของบุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย (3) กิจกรรม / โครงการเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย และ (4) การวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งผลการสนทนากลุ่ม

ของผู้ทรงคุณวุฒิ สรุป ความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ (1) องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (2) องค์ประกอบที่ 2 ความสำเร็จของนักเรียน (3) องค์ประกอบที่ 3 การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของนักเรียน (4) องค์ประกอบที่ 4 การจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพนักเรียน และ (5) องค์ประกอบที่ 5 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตอนที่ 3 คุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยมีคุณภาพดังนี้

มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยในระดับ(มาก) โดยให้ความเห็นว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับเด็กปฐมวัย สามารถใช้ประโยชน์ในการให้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจ สะท้อนให้เห็นจุดแข็งและจุดอ่อนของสภาพการจัดการศึกษาและสร้างความมั่นใจในคุณภาพของสถานศึกษาได้

มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยในระดับ(มาก) โดยให้ความเห็นว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับเด็กปฐมวัย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ส่งเสริมให้บุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม และสามารถตรวจสอบ การดำเนินงานได้ทุกขั้นตอน

มาตรฐานด้านความเหมาะสม ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยระดับ(มาก) โดยให้ความเห็นว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสมกับการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเอกชน และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานด้านความถูกต้อง ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยในระดับ(มาก) โดยให้ความเห็นว่าการประเมินคุณภาพการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม สำหรับเด็กปฐมวัยมีความถูกต้องในด้านมาตรฐานที่มีตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินมีความถูกต้อง

7.อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนซึ่งผู้วิจัยค้นพบและได้นำมาอภิปรายผลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยจากการที่ผู้วิจัยศึกษาเอกสารสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม และการบริหารจัดการการศึกษาปฐมวัย พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยได้แก่(1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม(2) ด้านหลักสูตร(3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้(4) การสื่อและแหล่งเรียนรู้และ(5) การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับอัจฉริยา กุดหอม (2550) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนรวม:การวิจัยพหุกรณีศึกษา

แสงจันทร์ ยิ่งสัมพันธ์เจริญ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย และนภภรณ์ ธัญญา (2551) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบของบทเรียน

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยจากการที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ในประเด็นการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวม และนำผลการวิเคราะห์เสนอเป็นข้อมูลเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งผลการสนทนากลุ่มสรุปความเป็นไปได้ของกรอบแนวคิดสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พบว่า รูปแบบการบริหารการศึกษาแบบเรียนรวมทุกด้านมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นองค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน องค์ประกอบที่ 2 ความสำเร็จของนักเรียน องค์ประกอบที่ 3 การจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของนักเรียน องค์ประกอบที่ 4 การจัดทำแผนพัฒนานักเรียน และองค์ประกอบที่ 5 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ล้วนส่งผลให้รูปแบบมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแซมมอนส์ ฮิลแมน และมอร์ติเมอร์ (Sammons, Hillman and Mortimore 1995:8) ได้ศึกษาวิจัย และและพัฒนาองค์ประกอบที่ส่งผลถึงความสำเร็จหรือความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและนงลักษณ์ เรือนทอง (2550:177-178) การศึกษาวิจัยองค์ประกอบของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพได้แก่ (1) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (2) ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารและครู (3) การประกันคุณภาพการตรวจสอบได้และความน่าเชื่อถือได้ (4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (5) มีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน (6) เน้นการเรียนการสอน (7) การเรียนการสอนอย่างมีวัตถุประสงค์ (8) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง

3. คุณภาพรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่มีข้อคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันพบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมที่มีประสิทธิภาพ ควรมีโครงสร้างการบริหารโรงเรียนและโครงสร้างการจัดการเรียนรวมที่ชัดเจน ควรปรับอาคารสถานที่ให้มีความปลอดภัยเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้โรงเรียนควรประชุมผู้ปกครองนักเรียนทั่วไปเพื่อให้ทราบแนวทางการจัดการเรียนรวมของโรงเรียนสอดคล้องกับ ลัทธัมแฮม (Latham.1997:245) ได้ศึกษาเจตคติและความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรวมของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในและด้านการให้บริการพบว่าครูปกติ ผู้บริหารสถานศึกษา มีเจตคติต่อการจัดการเรียนรวมและเชื่อตรงกันว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีสิทธิได้รับการบริการทางการศึกษา และเชื่อว่าการจัดการเรียนรวมจะสำเร็จได้ต้องได้รับการร่วมมือทั้งวิธีการจัดการเรียนการสอน และประชาสัมพันธ์

การพัฒนาารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยในครั้งนี้มีคุณภาพสามารถสรุปเหตุผลได้ดังนี้

1. ได้วิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัย ที่มีคุณภาพ

ประกอบด้วยการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาแบบเรียนรวม ตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบร่วมกันค้นหาแนวทางและวางแผนในการแก้ปัญหาการลงมือปฏิบัติและการติดตามประเมินผลสะท้อนที่เกิดขึ้น

2. การส่งเสริมให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยโดยการนำประสบการณ์ของแต่ละคนมาสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันและได้แผนงานแนวทางในการปฏิบัติไปให้ถึงวิสัยทัศน์ของกลุ่มเป็นกระบวนการใช้ อนาคต เป็นจุดประสงค์เพื่อการทำงานแทนการใช้ปัญหาและการแก้ปัญหาเป็นตัวตั้งในการทำงานซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้ง (ธีรพงษ์ แก้วหาญ .2546)

3. ปัจจัยที่ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยประสบความสำเร็จจากผลการวิเคราะห์การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยพบว่าปัจจัยที่จะช่วยให้ดำเนินการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จมีดังนี้

3.1 โครงสร้างบริบทของชุมชนที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรียนตามวิสัยทัศน์ การจัดการเรียนรวมให้ประสบความสำเร็จนั้นถ้ามีการระดมทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในครอบครัวชุมชนเข้ามาช่วยจัดการศึกษา โดยที่ทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสได้รับบริการทั่วกัน ก็จะสามารถทำให้การจัดการเรียนรวมดำเนินไปอย่างความสำเร็จได้มากขึ้น (นงลักษณ์ วีรัชย์. 2544)

3.2 ความเข้มแข็งของผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการจัดการเรียนรวม มีความยืดหยุ่นเพื่อให้สามารถปรับการใช้ทรัพยากรสำหรับการสอน การสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับครอบครัวของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและชุมชน เพื่อการทำงานเป็นที่รับผิดชอบร่วมกัน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. 2543)

3.3 การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก สามารถให้การช่วยเหลือเพื่อให้โรงเรียนสามารถเข้าถึงการให้บริการได้ เช่น การให้การอบรมความรู้ในด้านต่าง ๆ ทางด้านการจัดการศึกษา เครื่องมือ การคัดกรองพัฒนาการของนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาครูส่วนเกิน ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การจัดการเรียนรวมประสบความสำเร็จ (ผดุง อารยะวิญญู)

8.ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบของการวิจัยและพัฒนาเพื่อใช้พัฒนาการบริหารจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยจึงควรมีการนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในโรงเรียนที่มีบริบทที่แตกต่างกันเพื่อการยืนยันคุณภาพของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสามารถนำไปเผยแพร่และปรับใช้ในโรงเรียนต่าง ๆ

2. ควรมีการติดตามผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กปฐมวัยในระยะยาวเพื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินการการปรับปรุงเพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

References

- Kullaya,G. (2007) Syed founded drug The "National Conference on time 1 study included" the nation September 5 Edition 2007.
- Chayaporn,C. (2014). School management including the development by structure PA-SEAT case study schools, ban Huai HRM. Office of primary education, Mae Hong Son district 1.
- Daranee Lili & al. (2546). Management, as well as in schools and teachers for learning of students. Bangkok: National Research Council
- Daranee ,U & al. (2003). Management, as well as in schools and teachers for learning of students. Bangkok: National Research Council.
- Theraphan ,K.(2003). The process of strengthening and community strengthening. Khon Kaen, Thailand: International Library Science Publishers.
- Nonglak,R.(2007)-Gold Calatrava. The format for an effective school management. Dissertation University of Sri Nakarinwirot.
- Napaporn,T.(2009). The development of the electronic collar online lessons, science-based concept, high co BU students for level 3 fifth Raja school under the patronage of the University. Dissertation work and teaching university courses branch camphor PA.
- Padung,A.(1992). Education for children with special needs. Llanelli conduct ad hoc trading
- Padung,A.(1999) Education for children with special needs. Bangkok glass glasses publishers.
- Vimonrat,S.(2004) The study included Bangkok Chulalongkorn University.
- Supaporn,Ch.(2008) The development model for children with special needs: a case study of school, school in Chiang Mai.
- Achariya,K.(2007) Operation of vocal learning, including special education standards, school classes together. Bangkok: a case study of the phahu research branch • Bachelor's degree in psychology,

Department of research and education, Faculty of education,
 Chulalongkorn University.

Ubon,L.(2006). Service and management of special education classes.

Llanelli Dancing Thailand express

Latham (1997). A guide to classroom management a scientific look at education.

Retrieve: <https://psuf10.wordpress.com/2015/10/15>

Sammons, Hilman and Mortimore (1995). "Key characteristics of effective schools A review of school effectiveness research." A report by the Institute of Education for The Office for standards in Education.

(Strain,Wolery & Izeman. 1998) Collaborative Model for Promoting Competence and Success for Students with ASD

Stainback & Stainback. 1992: 45–47) Behavioral Disorders: Practice Concerns and Students with EBD

(Stainback & Stainback. 1996: 87–96.) The lighthouse handbook on vision impairment and vision rehabilitation .

(Baker, Wang & Walberg. 1994: 33–35, The effects of inclusion on learning. Educational Leadership, December/January, 33–35. Google Scholar.

(Staub & Peck. 1994: 36–40) Leading Effective Meetings, Teams, and Work Groups in Districts and Matthew Jennings - 2007 - Education What are the outcomes for nondisabled students? Educational Leadership, 36–40.

**มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษา
ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน**
**LEGAL MEASURES REGARD TO SERVICE CONSUMER PROTECTION OF IN THE
PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

บุญมาก กันหาสาย* ศิริพงษ์ โสภ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาถึงปัญหาการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ทำให้ผู้รับบริการทางการศึกษาได้รับการจัดการศึกษาที่ไม่ได้คุณภาพและมาตรฐาน โดยทำการศึกษาถึงการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้ผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน และเยียวยาผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการรับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาจากเอกสาร ได้แก่ ตำราวิชาการ กฎหมาย คุชชินพันธ์ ผลงานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของไทยและต่างประเทศ การวิจัยจะถูกรวบรวมความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ และความเที่ยงตรงโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Field Research) จากกลุ่มประชากรเป้าหมายโดยศึกษามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการภาคสนามจากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในประเทศ ในการสำรวจและสัมภาษณ์ทัศนคติของ ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาองค์กรหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กลุ่มอาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร กลุ่มทนายความหรือผู้ใช้กฎหมาย กลุ่มนิสิตนักศึกษา หรือผู้รับบริการทางการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก มีทั้งที่เป็นมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถาบัน เนื่องจากคนในสังคมบางกลุ่มเข้าใจว่า การเปิดสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนเป็นการประกอบธุรกิจประเภทหนึ่งที่ให้ผลตอบแทนค่อนข้างสูง ซึ่งแท้จริงแล้ววัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาให้กับประชาชนเป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐที่ไม่สามารถจัดการศึกษาให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึง เพราะการจัดการศึกษาเป็นการลงทุนที่ใช้เงินจำนวนมาก รัฐจึงมอบอำนาจให้เอกชนไปจัดการศึกษาแทนรัฐ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชน และทำให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถ เพิ่มทักษะต่างๆ ที่จะใช้ในการพัฒนาประเทศต่อไป แต่การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางแห่ง จัดการศึกษาโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพและมาตรฐานที่รัฐกำหนดไว้ กลับแสวงหาแต่กำไรจากการศึกษาเพียงอย่างเดียว จึงเป็นเหตุให้ผู้รับบริการทางการศึกษาไม่ได้รับการ

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

** คณะนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

จัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน อีกทั้งบางสาขาวิชาโดยเฉพาะวิชาชีพเมื่อจบการศึกษาไปแล้ว กลับประกอบวิชาชีพที่ตนเองเรียนไม่ได้ ด้วยเหตุที่ว่า สภาวิชาชีพไม่รับรองคุณวุฒิจากเหตุผลดังกล่าว ข้างต้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะการแก้ไขปัญห 3 เรื่อง ได้แก่ 1) แก้ไขพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พ.ศ. 2546 2) เรื่องที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาควรดำเนินการ และ 3) เรื่องที่ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรดำเนินการ

คำสำคัญ : ผู้รับบริการทางการศึกษา, ผู้ประกอบธุรกิจทางการศึกษา, สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

Abstract

This thesis is aimed at studying problems regarding educational organization of private university where the students have not gain the standard and quality education by studying about university governance and university's educational organization in order to be a guideline for solving the problems to the university's students to be gained the standard and quality educational organization and to be remedied the students who received service loss from receiving university's academic services.

The results of study found that presently, there are many private universities even as university, college, institute due to the fact that some group of people think that to be established the private universities can gain a good return on investment. Which in the fact, the objective of the educational organization for the people in order to share the government's duties that cannot organize the education to the people thoroughly because the educational organization has to invest in a large number of money, then the government assigned the authority to the private sector to organize the education for the government in order to increase the educational opportunities to the people and making the people have knowledge, abilities and increase in different skills that can use to develop the country in further. Since some private university's organization organized the education by without taking into standard and quality consideration that is determined by the government change to try to only benefit from education, then it is the cause that the students have not received the standard and quality educational organization. Also some subjects especially professional subjects when graduate from university but cannot carry on an occupation as their own major as a result of the qualification is not certified by the council of professional.

From the reasons as aforesaid, then the author suggests to solve the problems as follows; 1) amend The Private University Act B.C. 2546. 2) The case that The Higher

Education Commission should be carry on. And 3) The case that the private university should be carry on.

Keywords : Educational service recipients, Educational Operator,
Private Higher Education Institutions, Educational Services

1. บทนำ

การศึกษาแบบดั้งเดิมของไทยสมัยก่อน เป็นการศึกษาที่เน้นความเรียบง่ายและส่วนมากผูกพันอยู่กับวัด เป็นเพียงการศึกษาที่เน้นเฉพาะการศึกษาความรู้พื้นฐานเท่านั้น เพียงแต่ให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ และในขณะเดียวกันก็สอดแทรกจริยธรรมเพื่อหล่อหลอมเกล้าให้ผู้เรียนมีจริยธรรมควบคู่ไปกับการเรียนด้วยเสมอ เพราะการศึกษาสมัยก่อนเด็กๆ ที่จะเรียนหนังสือ จะถูกนำไปฝากไว้ที่วัด หรือบ้างที่ถูกเรียกขานว่า ศิษย์วัด วิธีการศึกษาคือให้พระเป็นอาจารย์อบรมสั่งสอนไม่ว่าจะเป็นการศึกษาด้านอักษรวิธี กิริยา มารยาทต่างๆรวมทั้งการอบรมสั่งสอนเรื่อง จริยธรรมคุณธรรมต่าง ก่อนที่จะถึงวัยที่เติบโตเป็นวัยที่ต้องใช้แรงงาน หรือมีครอบครัวต่อไปหรือบางคนก็บวชเรียนเพื่อศึกษาในทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้เกิดความแตกฉานในระดับที่สูงขึ้น จะเห็นว่าการศึกษาของไทยแบบดั้งเดิมนั้นเป็นการศึกษาที่ไม่มีกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนที่แน่นอน เพราะเป็นไปตามสภาพชุมชนและสถาบันศาสนาของแต่ละท้องถิ่นนั้นๆการศึกษาสมัยนั้นเพียงแต่เป็นการการศึกษาตามจารีตประเพณีเท่านั้น แทนที่จะเป็นการศึกษาตามระบบการศึกษาแบบสมัยใหม่ และในขณะเดียวกันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยแบบดั้งเดิมนั้นเป็นการศึกษาอันมีลักษณะเฉพาะสำหรับเจ้านายหรือลูกหลานของชนชั้นสูงเท่านั้น เป็นการศึกษาศิลปวิทยาการระดับสูง เพื่อเตรียมสู่เป็นชนชั้นปกครอง ในขณะที่สามัญชนคนทั่วไปหากต้องการศึกษาในระดับสูงต้องแสวงหาการศึกษาโดยวิธีบวชเรียนตามวัดต่างๆ ซึ่งส่วนมากแล้วก็จะศึกษาเน้นไปในทางศาสนาหรือจริยธรรมเท่านั้น

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเกือบทุกฉบับ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ การศึกษาถือเป็นการจัดทำบริการสาธารณะเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐ ซึ่งรัฐต้องมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายแห่งรัฐในด้านการศึกษารัฐต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษาในทุกระดับของการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษานั้นต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาให้ผู้ศึกษามีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ประกอบด้วยคุณธรรมและจริยธรรม ควบคู่ไปกับการศึกษา เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถใช้ชีวิตในสังคมและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนาตัวเองและประเทศชาติต่อไป การจัดการศึกษานั้นรัฐอาจดำเนินการเองหรือมอบหมายให้เอกชนไปจัดทำบริการด้านการจัดการศึกษา โดยการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนขึ้น

จากการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยรัฐได้มอบหมายให้กับเอกชนจัดการศึกษาแทนรัฐ เนื่องจากว่ารัฐนั้นไม่สามารถที่จะจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงเพราะขาดแคลนด้านเงินทุนและด้านบุคลากรพร้อมทั้งการดำเนินการจัดการศึกษาดังกล่าว รัฐจึงมอบหมายให้ภาคเอกชน

เป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาแทนรัฐโดยมีการใช้กฎหมายมหาชนควบคู่กับการใช้กฎหมายเอกชน จากการที่รัฐมอบหมายให้เอกชนดำเนินการในด้านจัดการศึกษาแทนรัฐดังกล่าว ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางแห่งใช้อำนาจหน้าที่เกินขอบเขต หรือมุ่งที่จะแสวงหากำไรมากเกินไปจนล้มหลักการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้ผู้รับบริการทางการศึกษาได้รับความเสียหายและยังมีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางแห่งเปิดหลักสูตรโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสภาสถาบัน หรือจัดการเรียนการสอนโดยไม่คำนึงถึงองค์วิชาชีพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยและต่างประเทศ แนวคำพิพากษาศาล มาตรการทางกฎหมาย และผลงานวิจัย
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยว่ามีปัญหาอย่างไร และควรแก้ไขอย่างไร
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของต่างประเทศว่าเหมือนหรือแตกต่างกับของไทยอย่างไร
4. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของไทยและต่างประเทศที่มีความเหมาะสม เพื่อนำมาปรับใช้กับสถานการณ์ปัจจุบันให้เกิดประสิทธิภาพทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ

3. กรอบแนวความคิดในการทำวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้ศึกษาจากแนวคิดดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค
4. ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการอุดมศึกษา
5. บทบาทของรัฐในการดำเนินการทางการศึกษา
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีทั้งหมด โดยการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจึงได้กลุ่มตัวอย่างเป็นดังนี้

1. ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาองค์กรหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
2. กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหรือผู้แทน
3. กลุ่มอาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร
4. กลุ่มทนายความหรือผู้ใช้กฎหมาย
5. กลุ่มนิสิต นักศึกษา หรือผู้รับบริการทางการศึกษา

4. วิธีการวิจัย

1. วิจัยเอกสาร (Documentary Research)

1.1 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารประกอบกับการเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามและนำเสนอผลงานในเชิงวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 เป็นการใช้วิธีการศึกษาโดยการค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ บทความทางวิชาการ วิทยุวรรณกรรม รายงานการวิจัย และตลอดจนศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ ตลอดจนศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายต่างๆในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาเพื่อนำมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากข้อมูลดังกล่าว

1.3 การเก็บข้อมูลกรณีศึกษาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2. การออกแบบสัมภาษณ์

โดยแบบสัมภาษณ์ได้แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักกฎหมายว่าด้วยมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตอนที่ 4 อุปสรรคของการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

5. สรุปผลการวิจัย

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสรุปผลสัมภาษณ์ได้ดังนี้

ผลจากการสัมภาษณ์ในประเด็นมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพบว่า ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางแห่งยังขาดวิสัยทัศน์ จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และขาดการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนขาดประสิทธิภาพ ผู้รับการศึกษาไม่มีคุณภาพ สถาบันอุดมศึกษาจะมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือประสิทธิภาพนั้นมักแปรไปตามผู้นำเสมอ ไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับตัวผู้นำแล้วยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกหลายอย่างเช่น ปัจจัยที่มีการบริหารงานที่ดีความสามารถในการจัดองค์กร และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าหรือไม่อีกด้วย และสถาบันอุดมศึกษาเปิดหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนซ้ำซ้อนกัน ทำให้เกิดการแย่งชิงตลาดการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกันเองในพื้นที่เดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงว่าบัณฑิตจะว่างงาน ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้มีระบบการคัดกรองเด็กที่มีคุณภาพมาตรฐานที่แท้จริง หากแต่เป็นระบบเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนสามารถเข้าศึกษาต่อได้ทั้งหมดและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษายังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของการเป็นกรรมการสภาสถาบัน และการบริหารสถาบันอุดมศึกษาอย่างเพียงพอ ก่อให้เกิดความย่อหย่อน ผลประโยชน์ทับซ้อน การบริหารที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนและการปกปิดหรือไม่เปิดเผยข้อมูลให้นักศึกษาทราบ ว่าหลักสูตรของสถาบันที่เปิดการเรียนการสอน ได้รับการรับรองหรือไม่ และการโฆษณาชวนเชื่อให้นักศึกษามาเรียนหลักสูตรที่สถาบันอุดมศึกษาเปิดการเรียนการสอน เมื่อสำเร็จการศึกษาจะมีงานทำที่ได้รับผลตอบแทนสูงทำให้ผู้เรียน สมควรใจเรียน

มีข้อเสนอแนะว่าควรที่สถาบันอุดมศึกษาต้องเปิดเผยข้อความจริงเกี่ยวกับหลักสูตรที่ได้รับรองของแต่ละหลักสูตรในการโฆษณารับสมัครเข้าศึกษาต่อ เพื่อเป็นข้อมูลก่อนการตัดสินใจเรียนของผู้เรียนและเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมาทีหลัง

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหรือผู้แทน สรุปผลสัมภาษณ์ได้ดังนี้

ผลจากการสัมภาษณ์ในประเด็นมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนหรือผู้แทนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภายในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีความรู้ความเข้าใจตัวบทกฎหมายที่ยังไม่ดีพอ ทำให้ไม่ทราบถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ของตนเอง ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายขาดประสิทธิภาพ รวมถึงการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สภาสถาบัน และอธิการบดี ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีบทบาท อำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน ทุกหน่วยงานจะต้องรู้บทบาท อำนาจหน้าที่ของตนเองแล้วจะทำให้การกำกับดูแลเกิดประสิทธิภาพและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานขาดความเข้าใจระบบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาและบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา ทำให้ไม่เข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเอง และหลักเกณฑ์การลดหย่อนภาษีสำหรับผู้บริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการศึกษายังไม่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริจาคเท่าที่ควร เช่น การจำกัดเงินที่สามารถนำไปลดหย่อนภาษี การกำหนดให้ผู้บริจาคต้อง

บริจาคให้แก่สถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดเท่านั้น เป็นต้น ทำให้การบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการศึกษาไม่ได้รับความสนใจจากผู้มีเงินได้ เมื่อเทียบกับการทำบุญ หรือบริจาคเงินให้แก่ วัดหรือสาธารณะกุศล อีกทั้งการรับรองของสภาการพยาบาลรับรองเป็นรายปี มิได้รับรองตลอดหลักสูตรการศึกษา เนื่องจากสภาพยาบาลเห็นว่า แต่ละปีจำนวนนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจะเพิ่มขึ้น เช่น ปีแรกมีเฉพาะนักศึกษาปีหนึ่ง ปีที่สองมีนักศึกษาปีหนึ่งและปีสอง ปีที่สามมีนักศึกษาปีที่หนึ่ง สอง และสาม ปีที่สี่มีนักศึกษาปีที่หนึ่ง สอง สาม และสี่ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาจะต้องเพิ่มอาจารย์ รวมถึงอุปกรณ์ในการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น

มีข้อเสนอแนะ อยากให้รัฐมีงบประมาณช่วยสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และจัดอบรมระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐผู้ปฏิบัติงานและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อให้มีความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติที่ตรงกัน

กลุ่มที่ 3 อาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสรุปผลสัมฤทธิ์ได้ดังนี้

ผลจากการสัมภาษณ์ในประเด็นมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าอาจารย์ประจำหลักสูตรหรือผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐมีข้อจำกัด ในบางครั้งไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายได้ ด้วยเหตุผลบางประการ ประกอบกับวัฒนธรรมของสังคมไทยให้เกียรติและเกื้อกูลกัน มีความเกรงใจผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมือง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนมากจะแต่งตั้งกรรมการสภาสถาบันเป็นบุคคลที่มีบารมีในสังคม ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ได้อย่างเต็มที่ หรือในบางครั้งเจ้าหน้าที่ต้องตีความกฎหมายไปในทางที่เป็นคุณต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และปัจจุบันยังไม่มียกกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองนิสิตนักศึกษาโดยตรง มีแต่บทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่ให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนโดยทั่วไป ทำให้นิสิตนักศึกษาไม่ทราบถึงสิทธิต่างๆ ที่ตนเองพึงได้รับ นิสิตนักศึกษาจึงถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ให้บริการทางการศึกษา ที่มุ่งหวังกำไรจากการจัดการศึกษาเพียงอย่างเดียว จนลืมนึกถึงคุณภาพมาตรฐานของบัณฑิตที่จบการศึกษาออกไปจะเป็นอย่างไร โดยสาเหตุหลักของปัญหาเรื่องนี้ คือ การที่นิสิตนักศึกษาไม่ทราบข้อมูลที่จำเป็นต่อการตัดสินใจในการเลือกสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาหลายแห่งให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือปกปิดข้อมูล เช่น หลักสูตรที่เปิดสอนได้รับการรับรองหรือรับทราบจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือสภาวิชาชีพหรือไม่ ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว อีกทั้งปัญหาในเรื่องคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของชาติ ผลกระทบความพร้อมและความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ในการจัดการศึกษา ความซ้ำซ้อนของหลักสูตรการศึกษา และแนวทางในการผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบที่ร้ายแรงที่สุดต่อระบบการศึกษาของไทย เกียรติภูมิและศักดิ์ศรีแห่งปริญญาบัตร และคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และความพร้อมและความเหมาะสมของสถานที่ที่ใช้ในการจัดการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งจะต้องจัดให้มีสิ่งสนับสนุนทางการศึกษาและบริการต่างๆ ให้เพียงพอ

เช่นเดียวกับการจัดการศึกษาในสถานที่ตั้ง รวมถึงการให้คำปรึกษาทางวิชาการ การแนะแนวอาชีพ การจัดบริการสวัสดิการนักศึกษา การจัดสภาพแวดล้อม ความปลอดภัย และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ และสถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการจัดการศึกษาออกสถานที่ตั้งได้ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งต่างแข่งขันกันเปิดสอนในหลักสูตรเดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน โดยไม่คำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็นตามกฎหมาย

กลุ่มที่ 4 ทนายความหรือผู้ใช้กฎหมาย สรุปลักษณะได้ดังนี้

ผลจากการสัมภาษณ์ในประเด็นมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพบว่า ทนายความ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าค่านิยมทางการศึกษาเพื่อให้ได้ปริญญาโดยไม่ได้มุ่งหวังความรู้อย่างแท้จริง สภาพสังคมไทยเป็นสังคมที่ทำให้คุณค่ากับปริญญาบัตรมากกว่าความสามารถของบุคคล และการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐมีข้อจำกัดในบางครั้งไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายได้ ด้วยเหตุผลบางประการประกอบกับวัฒนธรรมของสังคมไทยให้เกียรติและเกื้อกูลกัน มีความเกรงใจผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมือง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนมากจะแต่งตั้งกรรมการสภาสถาบันเป็นบุคคลที่มีบารมีในสังคม ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ได้อย่างเต็มที่ หรือในบางครั้งเจ้าหน้าที่ต้องตีความกฎหมายไปในทางที่เป็นคุณต่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อีกทั้งบทบัญญัติการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา ไม่มุ่งเน้นการลงโทษผู้กระทำความผิดแบบประมวลกฎหมายอาญา เพราะเห็นว่า การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาระดับปัญญาชน ทุกคนมีวุฒิภาวะ มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากพอ ไม่จำเป็นต้องมีบทลงโทษที่รุนแรงเพื่อป้องปรามผู้กระทำความผิด และ มาตรการลงโทษบางอย่างไม่สามารถใช้บังคับได้ดีเท่าที่ควรจะเป็น เช่น การยกเลิกการรับรองวิทยฐานะ การเพิกถอนใบอนุญาต และการไม่รับทราบหลักสูตร เนื่องจากเป็นบทลงโทษที่จะมีผลกระทบต่อนักศึกษาที่ศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐต้องคิดอย่างรอบคอบ หากไม่มีความจำเป็นก็จะไม่ใช้มาตรการลงโทษดังกล่าว

มีข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มบทลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญาสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาที่ไม่ได้คุณภาพให้มากกว่าปัจจุบันและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

กลุ่มที่ 5 นักศึกษา หรือผู้รับบริการทางการศึกษาสรุปลักษณะได้ดังนี้

ผลจากการสัมภาษณ์ในประเด็นมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนพบว่านักศึกษา หรือผู้รับบริการทางการศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจะมีหลักสูตรที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเปิดรับสมัครนิสิตเรียนว่าเป็นหลักสูตรที่ได้รับมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดและการปกปิดหรือไม่เปิดเผยข้อมูลให้นักศึกษาทราบว่าหลักสูตรวิชาชีพบัณฑิต ว่าสภาการวิชาชีพให้การรับรองหรือไม่ และการโฆษณาชวนเชื่อให้นักศึกษามาเรียนหลักสูตรต่างๆของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นไปในทางโฆษณาเกินความเป็นจริงเพราะเมื่อสำเร็จการศึกษาจะมีงานทำที่ได้รับผลตอบแทนสูง อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษาไม่จัดหาอาจารย์ประจำหลักสูตรตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด รวมถึงไม่จัดหาห้องปฏิบัติการ

อุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นไปตามที่สภาวิชาชีพกำหนดและสถาบันอุดมศึกษาควรเปิดเผยข้อเท็จจริงการจัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ให้แก่ผู้รับบริการทางการศึกษาทราบว่า สำนักงานเลขาธิการ ครูสภามีนโยบายที่จะไม่รับรองการจัดการศึกษาหลักสูตรดังกล่าวนอกสถานที่ตั้ง

และเนื่องจากสถานศึกษาหลายแห่งให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนหรือปกปิดข้อมูล เช่น หลักสูตรที่เปิดสอน ได้รับการรับรองหรือรับทราบจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือสภาวิชาชีพหรือไม่ ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงขอความร่วมมือให้สถาบันอุดมศึกษาส่งข้อมูลให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อที่จะเผยแพร่ให้นักศึกษาได้ทราบ แต่สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งเพิกเฉย ไม่ให้ความร่วมมือ และไม่แจ้งข้อมูลที่เป็นความจริงต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

มีข้อเสนอแนะสำนักคณะกรรมการอุดมศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้มากกว่านี้ และควรเพิ่มบทลงโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญาสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาที่ไม่ได้คุณภาพให้มากกว่าปัจจุบันและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง พร้อมเยี่ยวนิสิตที่ได้รับผลกระทบ

6. อภิปรายผล

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. เห็นควรให้หน่วยงานที่กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตรวจสอบการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาอย่างจริงจังและเพิ่มบทลงโทษให้มากทั้งทางแพ่งและทางอาญา
2. เห็นควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภายในสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจตัวบทกฎหมายมาก รวมทั้งทราบถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ของตนเองและการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนตระหนักถึงการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สภาสถาบัน และอธิการบดี ให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด
3. เห็นควรเพิ่มเติมบทบัญญัติผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่ควรเปิดหลักสูตรที่ซ้ำซ้อนกันมากเกินไป ทำให้เกิดการแย่งชิงตลาดการศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาด้วยกันในพื้นที่เดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงบัณฑิตที่จะว่างงาน ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีระบบการคัดกรองนิสิตนักศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานที่แท้จริง หากแต่เป็นระบบเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษาทุกคนสามารถเข้าศึกษาได้ทั้งหมด และสถาบันอุดมศึกษาควรศึกษาว่าค่าใช้จ่ายในการศึกษาที่เป็นธรรมสำหรับผู้รับบริการทางการศึกษาควรจะเป็นเท่าไรจึงจะเหมาะสม และกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสภาสถาบันอุดมศึกษาต้องพิจารณาร่วมกันและออกเป็นประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ

4. เห็นควรให้มีการจัดนิเทศหรืออบรมให้ผู้บริการสถานศึกษาบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีประสิทธิภาพ ผู้รับการศึกษาทางการศึกษาจะได้มีคุณภาพ จะเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาจะมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ นั้นมักแปรปรวนไปตามผู้นำเสมอ ไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับตัวผู้นำแล้วยังขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกหลายอย่างเช่น ปัจจัยที่มีการบริหารงานที่ดี ความสามารถในการจัดองค์กร และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

7. ข้อเสนอแนะ

1. ต้องบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนั้น ให้สามารถคุ้มครองผู้รับบริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในเรื่องต่างๆ ได้ เช่นการที่ผู้รับบริการทางการศึกษาได้รับการบริการทางการศึกษาที่ไม่ได้คุณภาพและได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้รับบริการทางการศึกษาอันพึงได้รับจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจึงควรที่จะต้องแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีบทลงโทษและแนวทางแก้ไขที่สามารถปฏิบัติได้

2. ต้องจัดให้มีการนิเทศหรืออบรม (Induction/Orientation) กรรมการการอุดมศึกษา ก่อนเข้ารับตำแหน่งกรรมการการอุดมศึกษา โดยจัดอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมาย เพื่อให้ทราบถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้จัดการศึกษาได้คุณภาพและมาตรฐาน รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน

3. ต้องเพิ่มเติมบทบัญญัติให้มีกระบวนการเรียกร้องค่าเสียหายจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่ทำให้ผู้รับบริการทางการศึกษาได้รับความเสียหายจากการรับบริการทางการศึกษา เช่น การจัดการศึกษาที่ไม่ได้คุณภาพและมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด การเรียนจบแล้วไม่สามารถใช้คุณวุฒิไปประกอบวิชาชีพได้ จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้ เป็นต้น

4. ต้องส่งเสริมให้การประเมินคุณภาพภายในและภายนอกมีความเข้มแข็งโดยให้ความสำคัญกับระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยกำหนดเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับกลไกเป็นวัฒนธรรมของการทำงานปกติของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และประชาสัมพันธ์ผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก รวมถึงข้อมูลต่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อให้ประชาชนใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกสถาบันอุดมศึกษาที่ตนจะเข้าศึกษา

8. บรรณานุกรม

สำนักงานนโยบายและแผนการอุดมศึกษา. (2552). คู่มือและแนวปฏิบัติในการพิจารณาออกใบอนุญาตให้จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

_____. (2552). ปรัชญาการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาสำนัก
 นิติการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). รวมกฎกระทรวงสถาบันอุดมศึกษา
 เอกชน. กรุงเทพฯ: สำ นักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
 ณัฐพัชร จันทรสุต. (2549). การนำเสนอร่างกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับการเปิด
 เสรี การค้าบริการทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา
 อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 ธีรวุฒิ ทองทับ. (2553). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา:ศึกษา
 เฉพาะ กรณี การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา
 นิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
 คณะอนุกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). สภาพปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพและมาตรฐานการ
 อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะกรรมาธิการการอุดมศึกษา วุฒิสภา.
 ศิริพงษ์ โสภ. (2558). มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทาง
 เศรษฐกิจในสถาบันการเงิน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ครั้งที่ 3 วิทยาศาสตร์
 และ สังคมศาสตร์ หน้า 380

The higher education policy and Planning Bureau (2009). Manuals and guidelines to
 consider licensing the establishment of private higher education institutions.
 Bangkok: the Commission on higher education.

Nattapat Chantrasut .(2006).Presentation of the draft law, higher education to
 support the liberalization of trade services education. master thesis subjects of
 higher education. Bangkok: Chulalongkorn University.

Treerawut Thongtup.(2010). Legal measures in protection of consumer advertising:
 study A case of advertising alcohol. MA thesis, law. Bangkok: Dhurakij Pundit
 University

The higher education Subcommittee (2009). Condition and quality problems Higher
 education. Bangkok: Senate higher education Committee.

Siripong Sopha (2015). Legal measures to prevent and deter crime phoprap The
 economy in the financial institution. the academic journals University of Western
 science and social sciences, The 3rd times, page 380.

Bryan A. Garner. (2004). Black' s Law Dictionary (6th ed.). St. Paul, MN: West.

Hornby A S. (2002). Oxford advanced learner's dictionary of current English
(6th ed.).London: Oxford University Press.

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการลงทุน
ในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

LEGAL ENFORCEMENT RELATED TO TOURISM PROMOTION AND
INVESTMENT IN THE SPECIAL BORDER ECONOMIC ZONE

กฤษฎา แสงจันทร์* ศิริพงษ์ โสภา**

บทคัดย่อ

ดุษฎีนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับ ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยว และการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษของไทยเปรียบเทียบกับของ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547 และกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ มีการสัมภาษณ์เชิงลึกประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่า มีปัญหาที่สำคัญคือ การควบคุมที่พักแรม ในปัจจุบันมีโรงแรมที่ไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงแรมหรือโรงแรมเถื่อนเป็นจำนวนมาก เพราะโทษของการเปิดโรงแรมโดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงแรมมาตรา 59 นั้นมีบทลงโทษที่น้อยไปไม่เหมาะสมกับค่าเงินในปัจจุบัน ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขกฎหมายให้มีโทษหนักขึ้น ต้องแก้ไขประกาศสำนักพัฒนาท่องเที่ยว เรื่องมาตรฐานโฮมสเตย์ให้มีสภาพบังคับให้โฮมสเตย์ทุกแห่งปฏิบัติตามสำหรับกรณีที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรมตามมาตรา 4 ต้องมีการออกกฎหมายมาบังคับโดยตรงเพื่อให้ที่พักแรมมีมาตรฐานในเรื่องความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมเดียวกันเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานที่พักแรมให้สูงขึ้น โดยนำมาตราการด้านกฎหมายตัวเรือดของสหรัฐอเมริกา ระเบียบแห่งการสุบบุหรีแห่งมลรัฐยูทาห์ และระเบียบว่าด้วยการป้องกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของสาธารณรัฐมัลดีฟส์มาปรับใช้ให้มีความเหมาะสม

การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมีอุปสรรคที่สำคัญ คือ เรื่องไม่มีกลไกส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของภาครัฐ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกแบบและการพัฒนาพื้นที่ การจัดการแรงงานต่างด้าวไม่ให้เคลื่อนย้ายออกนอกพื้นที่ และปัญหาการส่งมอบที่ดินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และให้เอกชนเช่า ดังนั้น ต้องมีกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการออกนโยบายเพื่อการพัฒนาพื้นที่ กำหนดสิทธิพิเศษให้กับแรงงานต่าง

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

** อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

ตัวที่ทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น เรื่องค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน ค่าจ้างแรงงาน การพัฒนาฝีมือแรงงานและการเข้ารับสิทธิประกันสังคม เพื่อเป็นการจูงใจให้นักลงทุนมาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนตามเป้าหมายที่กำหนด

คำสำคัญ : การท่องเที่ยว, เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

Abstract

This dissertation aims to study Law Enforcement Issues Concerning Promotion of Tourism and Investment in the Special Border Economic Zone To study the theory of tourism business. And the establishment of a special economic zone in Thailand. This research is a qualitative research study of the 2004 Hotel Law and the Special Economic Zone Law. In-depth interviews with the sample population on the tourism industry.

According to studies, it has been found that There is a major problem. Accommodation Control At present, there are many hotels that do not have a hotel or hotel bargain. Because of the penalty of opening a hotel without a license under Section 59 of the Hotel Act, there are penalties less appropriate to the current monetary value. Therefore, the law should be amended to be more serious. Tourism Authority of Thailand The homestay standard requires that all housing be followed. In the case of non-hotel accommodation under Section 4, direct legislation must be enacted so that the accommodation has the same standards of safety, hygiene and environmental protection as the standard for accommodation. By adopting US legal measures Smokey Law of Utah And regulations on environmental protection in the tourism industry of the Republic of Maldives to adapt to suit.

Investment in the border economic zone is a major obstacle. There is no mechanism for promoting tourism in the Border Economic Zone. Lack of public participation in design and development of space. Management of foreign workers not to move out of the area. And the problem of land delivery for infrastructure development. Therefore, the law requires a special border economy. To be used in effective management. The state must allow people to participate in the development of the area. Special privileges for foreign workers working in special economic zones such as registration fees. Wages Skill development and social

security entitlement In order to attract investors to invest in the border economic zone as the target.

Keywords: Tourism Border, Economic Zone

1. บทนำ

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ก็เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศจากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียนตามข้อตกลงการค้าเสรีอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นกลุ่มที่สร้างรายได้ลำดับต้นๆ ให้กับประเทศไทย โดยในปี พ.ศ. 2558 มีรายได้จากการท่องเที่ยวถึง 2.23 ล้านบาท แต่ถึงแม้รัฐบาลจะพยายามผลักดัน โดยการให้สิทธิพิเศษในการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของกลุ่มธุรกิจต่างๆ แต่เนื่องด้วยปัญหาการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ตั้งแต่เริ่มต้นเดินทางเข้ามายังประเทศไทย จนกระทั่งเดินทางออกจากประเทศไทยต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบางส่วน ยังไม่เอื้ออำนวยต่อเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ให้ความสำคัญ ทั้งเรื่องคุณภาพ ความสะดวก และความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ประกอบกับขาดการบังคับใช้กฎหมายในประเด็นที่สำคัญ ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้ (สำนักกรรมการ 1,2560 : 2) ดังนี้

1.1.1 ปัญหาข้อเท็จจริง

ปัจจุบันที่พักเพื่อการท่องเที่ยวนั้นก็มีหลายรูปแบบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ โรงแรม ที่พักที่มีห้องพักไม่เกิน 4 ห้องและผู้เข้าพักไม่เกิน 20 คน เช่น เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ รีสอร์ท บังกะโล และที่พักแบบพิเศษ เช่น แพ บ้านต้นไม้ เรือ เครื่องบินเก่า รถเก่า รถบ้าน เต็นท์ แคปซูล และด้วยที่พักมีหลายรูปแบบ แต่มีกฎหมายควบคุมที่พักเฉพาะบางกลุ่มจึงทำให้เกิดปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาการควบคุมสถานที่พักเพื่อการท่องเที่ยว

1.1 ปัญหาโรงแรมที่ไม่ได้รับใบอนุญาต ปัจจุบันมีโรงแรมที่ไม่ได้รับใบอนุญาต หรือที่เรียกว่าโรงแรมเถื่อนประกอบกิจการเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัญหาโรงแรมที่ผิดกฎหมายส่งผลให้ไทยไม่สามารถยกระดับธุรกิจโรงแรมไปสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพและราคาสูงได้ รัฐบาลต้องปราบปรามและเร่งรัดให้โรงแรมและห้องพักทำให้อีกกฎหมาย เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (ข่าวสด, 2558: ออนไลน์)

1.2 ปัญหาการควบคุมโฮมสเตย์ที่มีสองมาตรฐาน คือ จะยื่นจดทะเบียนเป็นโฮมสเตย์ไทยหรือไม่ก็ได้กฎหมายไม่ได้บังคับ

1.3 ปัญหาการควบคุมด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมของที่พักที่ไม่ใช่โรงแรม ธุรกิจโรงแรมนั้นอยู่ภายใต้การบังคับของพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547 ซึ่งได้วาง

หลักเกณฑ์ต่างๆ ด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมเอาไว้เรียบร้อยแล้ว และหากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมใดไม่ปฏิบัติตามก็จะมีโทษตามที่กฎหมายกำหนด แต่สำหรับที่พักเพื่อการท่องเที่ยวอื่น คือ ที่พักแรมซึ่งมีห้องพักไม่เกิน 4 ห้องและผู้เข้าพักไม่เกิน 20 คน กับที่พักแรมรูปแบบพิเศษ ไม่อยู่ในความหมายของโรงแรมจึงทำให้ไม่อยู่ภายใต้การบังคับของพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547 จึงทำให้มีปัญหาด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมที่ไม่ได้รับการดูแลที่ดี

2. ปัญหาเกี่ยวกับการลงทุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2.1 ไม่มีกลไกส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของภาครัฐ ธุรกิจท่องเที่ยวเป็นกลุ่มที่รัฐส่งเสริมให้มีการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนลำดับที่ 13 แต่ไม่มีการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ซึ่งดูได้จากประกาศ คำสั่งที่ออกโดยคณะกรรมการความสงบแห่งชาติไม่มีฉบับใดเลยที่ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

2.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกแบบและการพัฒนาพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นนโยบายของรัฐ แต่ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง

2.3 ปัญหาการจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน แรงงานต่างด้าวเป็นแรงงานไม่อยู่ถาวรไม่ยึดติดกับนายจ้างและประเภทของการทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือ เมื่อได้รับการฝึกฝีมือในระดับหนึ่งก็จะเคลื่อนย้ายเข้าสู่พื้นที่ที่มีอัตราค่าจ้างและโอกาสในการทำงานที่สูงกว่า (สำนักงานสภาพัฒนาการเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งชาติ, 2558:ออนไลน์)

2.4 ปัญหาการจัดหาที่ดินในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ที่ผู้อยู่อาศัยเดิมไม่ยอมออกจากพื้นที่

1.1.2 ปัญหาข้อกฎหมาย

1. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมที่พักแรม

1.1 ปัญหาข้อกฎหมายในการควบคุมโรงแรมที่ไม่ได้รับใบอนุญาต

1.1.1 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พระราชบัญญัติผังเมือง เป็นอุปสรรคต่อการขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม ทำให้มีโรงแรมที่ไม่ผ่านการได้รับใบอนุญาตต้องประกอบกิจการโรงแรมโดยไม่มีใบอนุญาตกลายเป็นโรงแรมเถื่อน

1.1.2 บทลงโทษตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547 ไม่รุนแรง

1.2 ไม่มีกฎหมายควบคุมธุรกิจโฮมสเตย์

1.3 ไม่มีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับควบคุมที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรม

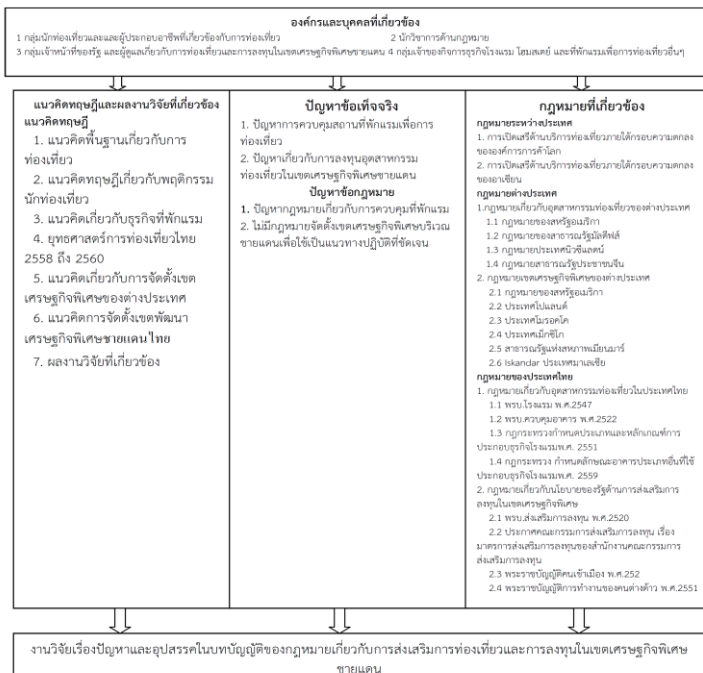
2. ไม่มีกฎหมายจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณชายแดนเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน หากนักลงทุนจะเข้ามาประกอบการในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องศึกษากฎหมาย และต้องดู

คำสั่ง และประกาศต่างๆ อีกหลายฉบับ ดังนั้น จึงควรจะมีการเร่งดำเนินการให้มีกฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษออกมาใช้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของนักลงทุน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการลงทุนของประเทศไทยในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในทบทวนคดีของกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการลงทุนของไทย ว่ามีปัญหายังไงและควรแก้ไขอย่างไร
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบทบทวนคดีของกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศไทยกับของต่างประเทศว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
4. เพื่อเสนอแนะมาตรการของกฎหมายที่เหมาะสมเป็นแนวทางแก้ไขกฎหมายไทยในการสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจชายแดนของไทยให้มีประสิทธิภาพและทัดเทียมนานาประเทศ

3. กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย (Conceptual Framework)

4. วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยกลุ่มเป้าหมายที่เลือกในการสัมภาษณ์หาข้อมูลนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือบุคลากรผู้ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ในเรื่องการท่องเที่ยวและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน มาใช้ในกระบวนการสอบสวน คือ กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มนักวิชาการด้านกฎหมายท่องเที่ยว กลุ่มธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ดูแลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

วิธีการเก็บข้อมูล

1. การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) คือสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยเรียงลำดับประเด็นคำถามตามแบบฟอร์มสัมภาษณ์เชิงลึก

2. บันทึกการสนทนาในกระดาษ เครื่องบันทึกภาพ และเครื่องบันทึกเสียง

แหล่งทุติยภูมิ ได้มาจากการศึกษาเอกสารจากตัวบท กฎหมาย ตำราทางวิชาการ งานวิจัย คุชชินนิพนธ์ บทความจากวารสารหรือนิตยสารทางกฎหมาย เอกสารประกอบการสัมมนา สถิติ ข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา สรุปและข้อเสนอแนะ

5. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย แบ่งการศึกษาหลักเป็นสองส่วนคือ การควบคุมสถานที่พักแรมเพื่อการท่องเที่ยว และปัญหาเกี่ยวกับการลงทุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การควบคุมสถานที่พักแรมเพื่อการท่องเที่ยว มีปัญหาที่สำคัญคือ 3 ประการ คือ

1.1 การควบคุมโรงแรมที่ไม่ได้รับใบอนุญาต สาเหตุของการเกิดโรงแรมเถื่อนมี 2 กรณี คือ ปัญหาการขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมทำได้ยากเพราะติดกฎหมายหลายฉบับ โดยผู้ประกอบการในกลุ่มนี้ต้องการที่จะขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมให้ถูกต้องแต่ก็ติดปัญหาที่กฎหมายหลายฉบับ เช่น ติดปัญหาเรื่องที่จะจ่อรถตามกฎหมายควบคุมอาคารที่กำหนดให้โรงแรมต้องมีที่จอดรถ แต่โรงแรมขนาดเล็กบางแห่งมีพื้นที่จำกัดจึงไม่มีที่จอดรถทำให้ไม่ผ่านกฎหมายควบคุมอาคาร ปัญหาเรื่องห้ามก่อสร้างโรงแรมตามกฎหมายผังเมือง และปัญหาการจัดทำรายงาน

การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่โรงแรมขนาดเล็กไม่สามารถทำได้เนื่องจากมีงบประมาณที่สูง และไม่มีความรู้ด้านการทำวิจัยหรือการประเมินต่างๆ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มที่ผู้ประกอบการโรงแรมมีเจตนาทุจริตไม่ของใบอนุญาตประกอบกิจการโรงแรม เนื่องจากอาจเห็นว่าโทษในการประกอบกิจการโรงแรมโดยไม่ได้รับใบอนุญาตนั้นไม่รุนแรง

1.2 การควบคุมโฮมสเตย์ ไม่มีกฎหมายฉบับใดบังคับให้ธุรกิจโฮมสเตย์ต้องผ่านการตรวจสอบมาตรฐานจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวแต่อย่างใด และบทลงโทษของการไม่ปฏิบัติตามระเบียบเหล่านั้นก็คือการยึดป้ายมาตรฐานโฮมสเตย์คืนเท่านั้น โดยไม่มีบทลงโทษประการอื่น ในประเทศจีนมีระเบียบสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ ที่ควบคุมด้านความปลอดภัย โดยมีวัตถุประสงค์กำหนดการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในโฮมสเตย์ ด้านสุขอนามัยกำหนดให้โฮมสเตย์จะต้องจัดให้มีอุปกรณ์ด้านสุขอนามัยและสุขาภิบาลตามที่กฎหมายกำหนด เช่น กำหนดให้ในห้องพัก และห้องน้ำแต่ละห้อง จะต้องมีการระบายอากาศและแสงสว่างที่เพียงพอ

1.3 การควบคุมด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมของที่พักรวมที่ไม่ใช่โรงแรม

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547 ให้ความหมายไม่ครอบคลุมที่พักรวมบางประเภท ซึ่งต่างจากสหรัฐอเมริกา ที่ให้ความหมายของโรงแรม (Hotel) ค่อนข้างกว้างและครอบคลุมถึงสถานประกอบการไม่ว่าจะเรียกชื่อว่าอย่างไร หากมีลักษณะเปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าพักโดยมีค่าตอบแทนอันเป็นการประกอบธุรกิจตามปกติของผู้ให้บริการที่พักรวมแล้ว ก็จัดเป็นโรงแรมได้ และประเทศสหรัฐอเมริกา ก็มีกฎหมายควบคุมด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมในที่พักรวม คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 รักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่มีข้อจำกัดทางกายภาพ กฎหมายตัวเรือด ใช้บังคับแก่ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักรวมทุกแห่งในรัฐมินเนโซต้า ให้ปฏิบัติการกำจัดและป้องกันการแพร่ระบาดของตัวเลือกภายในที่พักรวม ระเบียบแห่งการสูบบุหรี่แห่งมลรัฐยูทาห์ ซึ่งมีมาตรการเรื่องเขตปลอดบุหรี่ในที่พักรวม รัฐบัญญัติคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนียซึ่งบังคับให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก เช่น โรงแรม รีสอร์ท หรือที่พักเชิงนิเวศต่างๆ ที่มีแนวโน้มจะดำเนินงานกระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อม ต้องทำการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยจัดทำเป็น “รายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สาธารณรัฐมัลดีฟส์” ก็มีกฎหมายควบคุมมาตรฐานของที่พักรวม คือ ระเบียบว่าด้วยการป้องกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีเจตนากรณีที่ปะกป้องสิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และด้านสุขอนามัยก็ห้ามรีสอร์ททำกิจกรรมใดที่จะก่อให้เกิดการปนเปื้อนต่อแหล่งกักเก็บน้ำ

แต่ความหมายของโรงแรมตามมาตรา 4 ไม่ครอบคลุมที่พักรวมซึ่งมีห้องพักไม่เกิน 4 ห้อง และผู้เข้าพักไม่เกิน 20 คน กับที่พักรวมรูปแบบพิเศษอื่นๆ จึงนำพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547 มาใช้ควบคุมที่พักรวมที่ไม่ใช่โรงแรมเหล่านี้ไม่ได้ จึงทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญ คือ การควบคุมด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่มีมาตรการบังคับให้ต้องแต่งตั้งผู้จัดการเพื่อดูแล

เรื่องการจัดทำทะเบียนผู้พักแรม จึงทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรมเข้ามาหลบซ่อนในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ที่พักแรมบางแห่งไม่มีมาตรฐานในการทำความสะอาดเครื่องนอน เครื่องใช้ ไม่มีมาตรการควบคุมโรคติดต่อ และการนำน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ หรือน้ำบาดาลมาใช้อย่างไม่ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งการกำจัดขยะโดยวิธีการเผาซึ่งทำให้กระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพราะเกิดมลพิษทางอากาศ การเท ปล่อยหรือระบายอุจจาระหรือปัสสาวะจากอาคารหรือยานพาหนะลงในทางน้ำ ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ ซึ่งที่พักแรมถึงแม้ไม่ใช่แหล่งกำเนิดมลพิษที่มีได้ถูกควบคุมการระบายน้ำเสีย หรือของเสีย แต่ก็ถือว่าเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ และยังคงมีหน้าที่ในการควบคุมการระบายน้ำเสียหรือของเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่ถูกกำหนดขึ้น (รัฐสุภา ฤาแรง, 2556:63)

2. กรณีการลงทุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน มีประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือ

2.1 ไม่มีกลไกส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของภาครัฐ เพราะคำสั่งของคณะกรรมการความสงบแห่งชาติที่ออกมาเพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมด้านการค้าและบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมุ่งเน้นการส่งเสริมการค้าและลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษด้านอื่นๆ แต่ไม่มีกลไกการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกแบบและการพัฒนาพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นปัญหาหนึ่งที่เป็นอุปสรรคในการลงทุนในเขตเศรษฐกิจชายแดนทุกเขต เพราะประชาชนยังไม่รู้ไม่เข้าใจว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษคืออะไร และเมื่อก่อตั้งเสร็จแล้วประชาชนจะได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง

2.3 ปัญหาการจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน หัวใจหลักของปัญหาในข้อนี้ คือ จะมีวิธีการบริหารจัดการอย่างไรให้แรงงานต่างด้าวทำงานอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยไม่ลักลอบหรือหลบหนีเข้ามาทำงานในพื้นที่ชั้นใน เช่น กรุงเทพมหานคร หรือปริมณฑลเพราะมีอัตราค่าจ้างที่สูงกว่า ซึ่งจากการศึกษาพบว่าเรื่องการจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมีปัญหาสำคัญคือ เรื่องการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว นายจ้างไม่พาแรงงานไปขึ้นทะเบียนให้ถูกกฎหมาย เพราะมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงและนายจ้างต้องสำรองจ่ายไปก่อน และหากลูกจ้างได้รับใบอนุญาตแล้วทำงานไปสักระยะจนมีฝีมือที่ดีขึ้นก็จะมีคนมารับเพื่อเข้าไปทำงานยังพื้นที่ชั้นใน ปัญหาค่าจ้างแรงงาน และปัญหาการพัฒนาฝีมือแรงงาน

2.4 ปัญหาการจัดการที่ดินในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นปัญหา คือ อยู่ๆ รัฐบาลก็ใช้มาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 ออกคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 17/2558 เรื่องการจัดหาที่ดินเพื่อใช้ประโยชน์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ความสำคัญของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 17/2558 นั้นได้ทำ

การเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ เพิกถอนเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี เพิกถอนเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน และถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตามแนวเขตแผนที่ในคำสั่งนี้ ให้ตกเป็นที่ราชพัสดุ เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่มาก่อนปรับตัวไม่ทันและไม่ยอมออกจากพื้นที่ จึงไม่สามารถนำพื้นที่นั้นไปใช้ประโยชน์ หรือส่งมอบให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปก่อสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ ได้

6.อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าในการศึกษาเรื่องปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทยมีผลที่ได้จากการศึกษา ดังนี้

1. การควบคุมที่พักแรมเพื่อการท่องเที่ยว มีปัญหา คือ การควบคุมโรงแรมเถื่อน การควบคุมโฮมสเตย์ และการควบคุมที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรม

1.1 การควบคุมโรงแรมที่ไม่ได้รับใบอนุญาต โรงแรมเถื่อนเกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 กรณี คือ

กรณีแรก การขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงแรมทำได้ยากเพราะติดกฎหมายหลายฉบับ ได้แก่ กฎหมายควบคุมอาคาร ซึ่งไม่อนุญาตให้นำอาคารขนาดเล็ก หรือบ้านมาปรับเปลี่ยนโครงสร้างให้เป็นโรงแรม ดังนั้น โฮมสเตย์ เกสเฮาส์ บังกะโลและรีสอร์ท ที่มีห้องพักในหลังเดียวกันไม่เกิน 10 ห้อง ห้องแถว ตึกแถวที่ดัดแปลงเป็นโรงแรม โรงแรมที่เป็นอาคารอยู่อาศัย หรืออยู่อาศัยรวม จึงไม่สามารถขอใบอนุญาตประกอบโรงแรมได้เพราะไม่ผ่านหลักเกณฑ์ของกฎหมายควบคุมอาคาร แต่อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ.2559 ได้มีการออกกฎกระทรวง กำหนดลักษณะอาคารประเภทอื่นที่ใช้ประกอบธุรกิจโรงแรมพ.ศ. 2559 อนุญาตให้โรงแรมประเภทที่ 1 คือ ให้บริการห้องพัก และประเภทที่ 2 คือ ให้บริการห้องพัก ห้องอาหาร ที่มีอยู่แล้วซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้มีลักษณะหรือมาตรฐานความปลอดภัยของอาคารตามที่กฎหมายกำหนด สามารถขออนุญาตเปลี่ยนการใช้อาคารเพื่อประกอบธุรกิจโรงแรมได้ ซึ่งก็สามารถแก้ไขปัญหากิจการโรงแรมที่ต้องการขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงแรมได้ส่วนหนึ่ง ปัญหาที่จอตลอด พบว่า กฎกระทรวงปี 2555 กำหนดให้โรงแรมที่มีห้องโถงและพื้นที่เพื่อการพาณิชย์ 300 ตารางเมตรขึ้นไปต้องมีที่จอดรถ หากเป็นกรุงเทพฯ เอาเฉพาะพื้นที่นั้นหารด้วย 120 ออกมาเป็นจำนวนที่จอดรถที่ต้องมี ถ้าเป็นต่างจังหวัดหารด้วย 240 ถ้าห้องโถงและพื้นที่เพื่อการพาณิชย์ไม่ถึง 300 ตารางเมตร ไม่ต้องมีที่จอดรถก็ได้ โดยนิยามห้องโถงคือล้อมบ้โรงแรม ไม่นับทางเดินหน้าห้องพัก ถ้ามีหลายอาคารต้องนำพื้นที่ห้องโถงและพื้นที่เพื่อการพาณิชย์ทั้งหมดรวมกันถ้าอยู่บนเกาะไม่มีที่จอดรถได้ สำหรับผังเมืองได้มีการแก้ไขเรื่องของผังเมืองที่เปิดให้โรงแรมขนาดเล็กสามารถเปิดให้บริการได้ในทุกผังสีที่เป็นที่อยู่อาศัย และจากการผ่อนปรน

ในกฎหมายเรื่องดังกล่าว ทำให้มีโรงแรมขนาดเล็กยื่นใบขออนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมมากขึ้น แต่ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการตรวจสอบเพื่อออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรม

กรณีที่สอง เจ้าของที่พักแรมมีเจตนาทุจริตที่จะไม่ขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงแรม เพราะการขอใบอนุญาตประกอบธุรกิจโรงแรมต้องทำตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด เช่น มาตรฐานด้านความปลอดภัย โครงสร้างอาคารต้องมีความคงทน แข็งแรง มีระบบการจัดทำทะเบียนผู้พักแรม มีการนำอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยต่าง เช่น อุปกรณ์ดับเพลิง กล้องวงจรปิดมาใช้ในที่พักแรม พร้อมทั้งต้องมีพนักงานรักษาความปลอดภัย มีมาตรการด้านสุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม ซึ่งหากทำให้ถูกต้องและได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดผู้ประกอบการต้องลงทุนสูงมาก จึงหลีกเลี่ยงโดยการไม่ขอใบอนุญาตประกอบกิจการโรงแรมเพื่อลดต้นทุนในการประกอบกิจการ ดังนั้น โรงแรมเถื่อนส่วนมากจึงไม่ได้มาตรฐานเมื่อเกิดเหตุร้ายแรง นักท่องเที่ยวก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองหรือรับผิดชอบความสูญเสียที่เกิดขึ้น เหตุผลประการสำคัญที่ยังทำให้มีโรงแรมเถื่อนจำนวนมากนั้นเป็นเพราะว่า บทลงโทษตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 ไม่รุนแรง จึงทำให้ผู้ประกอบการโรงแรมเถื่อนไม่เกรงกลัว โดยผู้ที่ประกอบธุรกิจโรงแรมโดยไม่ได้รับอนุญาตจะมีโทษเพียงต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ ซึ่งที่ผ่านมามีการจับกุมโรงแรมประมาณ 20-30 แห่ง และมีบทลงโทษตั้งแต่ปรับ 3,000 บาท, ปรับ 5,000 บาท, ปรับ 10,000 บาท และที่เห็นสูงสุดคือปรับ 12,000 บาท กรณีลงโทษปรับรายวันยังไม่มีการนำมาใช้ ส่วนบทลงโทษจำคุก มีอยู่ประมาณ 1-2 กรณีที่ศาลสั่งลงโทษจำคุก 3 เดือน รอลงอาญา 2 ปี ดังนั้น จึงต้องมีการแก้ไขบทลงโทษให้มีความรุนแรงขึ้น คือ การปรับโทษจำคุกจากไม่เกิน 1 เป็นจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับจาก 20,000 บาท เป็น 200,000 บาท เพื่อให้ผู้ประกอบการโรงแรมเถื่อนมีความเกรงกลัวกฎหมายมากขึ้น

1.2 การควบคุมโฮมสเตย์ ในพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนหากจะลงทุนเกี่ยวกับธุรกิจที่พักแรมส่วนมากจะเหมาะกับการทำธุรกิจโฮมสเตย์มากกว่าที่พักแรมรูปแบบอื่นๆ และสำหรับธุรกิจโฮมสเตย์นั้นมีมาตรการควบคุมมาตรฐาน 8 ด้าน ตามประกาศเกี่ยวกับการกำหนดให้ใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548 และมีประกาศสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2551 ระเบียบสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วยการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2552 ระเบียบสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วยการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2551 ซึ่งประกาศและระเบียบเหล่านี้ออกมาเพื่อกำหนดมาตรฐานในธุรกิจโฮมสเตย์ โดยให้ธุรกิจโฮมสเตย์จดทะเบียนต่อสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อควบคุมมาตรฐานด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวด้านสภาพแวดล้อม มาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่ม ด้านการส่งเสริมการตลาด อันเป็นระเบียบที่ออกมาเพื่อบังคับควบคุมธุรกิจโฮมสเตย์และเพื่อคุ้มครองความ

ปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ประกาศและระเบียบดังกล่าวจะถูกนำมาใช้เฉพาะแต่โฮมสเตย์ที่มีความประสงค์ให้สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวตรวจสอบมาตรฐานเท่านั้น ซึ่งไม่มีกฎหมายฉบับใดบังคับให้ธุรกิจโฮมสเตย์ต้องผ่านการตรวจสอบมาตรฐานจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวแต่อย่างใด และบทลงโทษของการไม่ปฏิบัติตามระเบียบเหล่านั้นก็คือการยึดป้ายมาตรฐานโฮมสเตย์คืนเท่านั้น โดยไม่มีบทลงโทษประการอื่น ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ส่วนมากไม่ยื่นขอเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยเพื่อเป็นการลดต้นทุนในการทำธุรกิจ ทำให้มีผลกระทบกับกลุ่มโฮมสเตย์ที่ดำเนินการตามมาตรฐาน 8 ด้าน และได้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยที่ต้องลงทุนสูงกว่า แต่มีผู้เข้ามาพักแรมน้อยกว่าโฮมสเตย์ที่ไม่ได้มาตรฐาน ด้วยเหตุผลที่ว่า มีห้องพักราคาที่แพงกว่า ดังนั้นจึงต้องมีการปรับแก้กฎหมายโดยบังคับให้โฮมสเตย์ทุกแห่งต้องยื่นขอเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย เพื่อให้โฮมสเตย์ทุกแห่งมีมาตรฐานเหมือนกันหมดทุกแห่ง เพื่อเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว และเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับที่พักแรมในประเทศไทย สำหรับกรณีการกำหนดโทษต้องกำหนดโทษในลักษณะที่เหมือนกับมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547 กำหนดคือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่ เพราะจะมีลักษณะเป็นโทษที่ผู้ฝ่าฝืนได้รับผลกระทบอย่างเป็นรูปธรรม

การศึกษากฎหมายต่างประเทศพบว่า ประเทศจีนมีระเบียบสำหรับการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์กำหนดการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในโฮมสเตย์ และมีมาตรการด้านความปลอดภัย เช่น กำหนดหน้าที่ใช้ความระมัดระวังสอดส่องของผู้จัดการโฮมสเตย์ มาตรการป้องกันอันตรายจากสิ่งปลูกสร้าง มาตรการป้องกันอัคคีภัย ด้านสุขอนามัย มีมาตรการด้านสุขลักษณะ และอนามัย เช่น กำหนดให้ในห้องพัก และห้องน้ำแต่ละห้อง จะต้องมีการระบายอากาศและแสงสว่างที่เพียงพอ ต้องรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมภายในโฮมสเตย์ ควบคุมคุณภาพของน้ำดื่ม การควบคุมโรคติดต่อ และมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม ต้องมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ถ้าเจ้าของกิจการไม่ยื่นส่งข้อแถลงผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะถูกลงโทษปรับ

1.3 การควบคุมด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมของที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรม เนื่องจากที่พักแรมที่มีห้องพักไม่เกิน 4 ห้อง และมีผู้พักแรมไม่เกิน 20 คน และที่พักพิเศษรูปแบบอื่น เช่น บ้านต้นไม้ บ้านรถ บ้านแพริมน้ำ ไม่ใช่โรงแรมตามความหมายของโรงแรมในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547 จึงทำให้ที่พักแรมเหล่านี้ ไม่มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมจึงทำให้เกิดปัญหา ดังต่อไปนี้

1. ด้านความปลอดภัย

1.1 ไม่มีการแต่งตั้งผู้จัดการที่พักแรม ซึ่งถ้าเป็นโรงแรมจะต้องมีการแต่งตั้งผู้จัดการโรงแรมตามมาตรา 30 และมีคุณสมบัติตามมาตรา 33 โดยผู้จัดการโรงแรมจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ใน

การบริหารจัดการโรงแรมในทุกๆ เรื่อง ทั้งหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยตามมาตรา 34 (5) (8) และมีหน้าที่จัดทำทะเบียนผู้พักแรมตามมาตรา 35 คือ มีการอบรมผู้จัดการโรงแรมเกี่ยวกับเรื่องมาตรฐานโรงแรม การบริหารจัดการในภาวะวิกฤต การบริหารความเสี่ยง ระบบบัญชี การเงิน กลยุทธ์การตลาดและการขาย กฎหมาย การบริหารงานบุคคล ตลอดจนวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ อีกทั้งผู้จัดการโรงแรมยังมีส่วนในการดูแลเรื่องสุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมด้วย แต่เมื่อที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรมไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 การไม่แต่งตั้งผู้จัดการโรงแรมจึงไม่ผิดกฎหมาย แต่มีผลเสียต่อการบริหารจัดการที่พักแรม คือ ผู้ที่ดูแลที่พักแรมเหล่านี้จะไม่ผ่านการอบรมหลักสูตรการบริหารงานโรงแรม ทำให้ ไม่ทราบกระบวนการหรือหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยของผู้พักแรมหรือนักท่องเที่ยว เช่นมาตรการ ด้านดูแลรักษาสภาพของโรงแรม ให้มีความมั่นคงแข็งแรง และจัดให้มีระบบการป้องกันอัคคีภัย หรือการจัดทำทะเบียนผู้พักแรมว่าต้องทำอะไร และหากเกิดเหตุสุดวิสัยขึ้นบุคคลเหล่านี้ก็ไม่มีทักษะในการแก้ไขปัญหา หรือการระงับภัยก่อนเกิดเหตุ

1.2 การจัดทำทะเบียนผู้พักแรม ไม่มีกฎหมายกำหนดให้ที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรมต้องจัดทำทะเบียนผู้พักแรม ซึ่งตามมาตรา 35 กำหนดให้โรงแรมต้องจัดให้มีการบันทึกรายการต่างๆ เกี่ยวกับผู้พักและจำนวนผู้พักในแต่ละห้องลงในบัตรทะเบียนผู้พักในทันทีที่มีการเข้าพัก จากนั้นรายงานให้นายทะเบียนทราบทุกสัปดาห์ตามมาตรา 36 เหตุผลในการกำหนดมาตรฐานด้านนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบประวัติผู้ที่เข้ามาพักแรมว่ามีความเป็นมาอย่างไร เป็นอาชญากรที่ทางการต้องการตัวหรือไม่ เพราะเมื่ออาชญากรเหล่านี้ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองมาแล้ว รัฐก็หวังจะให้ที่พักแรมเป็นด่านสกัดอีกด่านหนึ่งซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ แต่หากที่พักแรมไม่มีการจัดทำทะเบียนผู้พักแรมก็อาจจะเป็นแหล่งซ่อนตัวของอาชญากรแฝงได้

1.3 การนำอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยมาใช้ในที่พักแรม โรงแรมที่ได้มาตรฐานจะมีการนำอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยต่างๆ เช่น กุญแจประตูระบบคีย์การ์ด กล้องวงจรปิด สัญญาณเตือนไฟไหม้โรงแรม อุปกรณ์ดับเพลิง มาใช้ในการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว แต่ที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรมไม่นิยมนำอุปกรณ์เหล่านี้มาใช้เพราะลงทุนค่อนข้างสูง อีกทั้งบางแห่งยังไม่มีเครื่องมือแซมให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้

1.4 ไม่มีมาตรการกำหนดระบบรักษาความปลอดภัย ถ้าเป็นโรงแรมตามมาตรา 4 จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎกระทรวงกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551 โดยข้อที่ 4 (4) กำหนดให้โรงแรมต้องจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยอย่างทั่วถึงตลอด 24 ชั่วโมงแต่ที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรมไม่อยู่ในบังคับของกฎกระทรวงฉบับนี้ จึงทำให้ไม่มีมาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะที่พักแรมที่อยู่ในเขตชนบท หรือใกล้ชัฒติ หรือที่พักแรมเชิงอนุรักษ์ก็จะมีเพียง เจ้าของที่พักแรมซึ่งอาจเป็นคนชรา หรือผู้เฒ่าที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะดูแล เมื่อเกิดเหตุร้ายขึ้นก็จะไม่สามารถช่วยเหลือนักท่องเที่ยวได้

1.5 การควบคุมด้านความมั่นคงแข็งแรงของอาคารและระบบการป้องกันอัคคีภัย

กรณีโรงแรมต้องทำตาม ของมาตรา 34 (8) คือ การควบคุมด้านความมั่นคงแข็งแรงของอาคารและระบบการป้องกันอัคคีภัยให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารและคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น และเป็นไปตามมาตรฐานตามที่กฎกระทรวงกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรมพ.ศ. 2551 กำหนด ข้อ 3 เรื่องของสถานที่ที่ตั้งต้องตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและอนามัยของผู้พักและมีการคมนาคมสะดวกและปลอดภัย ข้อ 8 สถานที่จอดรถของโรงแรมที่อยู่ติดห้องพักต้องไม่มีลักษณะมิดชิดและต้องสามารถมองเห็นรถที่จอดอยู่ได้ตลอดเวลา รวมถึงข้อ 9 และข้อ 10 เรื่องการตรวจสอบสภาพความมั่นคง ปลอดภัยแข็งแรงของอาคารด้วย แต่ที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรมไม่อยู่ในความควบคุมนี้ จึงทำให้มีการสร้างที่พักแรมที่ไม่ได้มาตรฐาน เช่น มีรูปทรงที่บิดเบี้ยวไม่ได้ส่วน ไม่มีที่จอดรถที่ปลอดภัย มีทางเข้าออกเพียงทางเดียว เป็นต้น

ระบบการป้องกันอัคคีภัย มาตรา 34 (5) กำหนดให้จัดให้มีแผนผังแสดงทางหนีไฟไว้ในแต่ละชั้นของโรงแรมและห้องพักทุกห้อง และป้ายทางออกฉุกเฉินไว้ในแต่ละชั้นของโรงแรม และกฎกระทรวงกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรมพ.ศ. 2551 ข้อ 12 อาคารสำหรับใช้เป็นโรงแรมต้องติดตั้งเครื่องดับเพลิง ข้อ 13 กำหนดให้ต้องติดตั้งระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ และข้อ 15 กำหนดให้ต้องมีทางหนีไฟหรือบันไดหนีไฟตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารแต่จากการสำรวจพบว่าที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรม เช่น โฮมสเตย์ เกสเฮาส์ บังกะโล รีสอร์ท บ้านแพริมน้ำ หรือห้องแถว ส่วนมากไม่มีการติดตั้งอุปกรณ์ดังกล่าว สำหรับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 กำหนดให้อาคารที่ต้องได้รับการตรวจสอบ หมายถึงอาคารที่มี 80 ห้องขึ้นไปทำให้ไม่สามารถนำมาตรการตรวจสอบ ป้องกันและระงับอัคคีภัยมาใช้กับที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรมได้

จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศพบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็มีกฎหมายควบคุมด้านความปลอดภัย คือ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ได้กำหนดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมถึงสิทธิของนักท่องเที่ยวผู้พักที่ที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติและจะได้รับความปลอดภัยจากการใช้บริการธุรกิจที่พักแรม มีรัฐบัญญัติส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแห่งมลรัฐแคนซัสที่มีมาตรการเพื่อความปลอดภัย โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจที่พักแรมมีหน้าที่แจ้งเตือนภัยให้นักท่องเที่ยวทราบ (Warning Notice Requirements)

2. ด้านสุขอนามัย

มาตรา 34 (7) กำหนดให้โรงแรมต้องดูแลรักษาความสะอาดด้านสุขลักษณะและอนามัยของโรงแรมให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุข แต่มาตรการในข้อนี้ไม่ได้ใช้บังคับกับที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรม จึงพบว่า ไม่มีการนำเครื่องนอน เครื่องใช้มาฆ่าเชื้อ จึงทำให้มีตัวเรื้อดอยู่ในที่นอนและกักตุนรายนักท่องเที่ยวยที่พัก

แรม และพบว่าที่พักแรมที่อยู่ในแหล่งน้ำธรรมชาติมีการนำน้ำขึ้นมาใช้โดยไม่ผ่านกระบวนการทำให้น้ำนั้นสะอาดเสียก่อนจึงทำให้นักท่องเที่ยวเกิดอาการแพ้ น้ำ หรือมีการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้โดยไม่ได้มาตรฐานความลึกที่เพียงพอทำให้ได้น้ำที่ไม่สะอาดมาใช้ก็เป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวได้รับอันตรายจากการแพ้ น้ำ เช่นกัน

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศพบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกามีกฎหมายตัวเรือด ที่บังคับให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักแรมทุกแห่งในรัฐมินเนโซต้า ปฏิบัติการกำจัดและป้องกันการแพร่ระบาดของตัวเรือดภายในที่พักแรม ระเบียบแห่งการสูบบุหรี่แห่งมลรัฐยูทาห์ กำหนดว่าถ้าธุรกิจที่พักแรมใด เช่น โรงแรม โมเต็ล ที่พักแบบบริการอาหารเข้าสถานที่อื่นๆ ที่อำนวยความสะดวกด้านที่พัก ได้อนุญาตให้สูบบุหรี่ในที่พักแรมแล้ว จะต้องกำหนด ห้องสำหรับสูบบุหรี่ (Smoking Allowed Room) และต้องจัดระบบระบายอากาศเพื่อไม่ให้อากาศในห้องดังกล่าวปะปนกับอากาศในพื้นที่ส่วนอื่น

สาธารณรัฐมัลดีฟส์ ก็มีกฎหมายควบคุมมาตรฐานด้านสุขลักษณะ คือ ระเบียบว่าด้วยการป้องกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ห้ามรีสอร์ททำกิจกรรมใดที่จะก่อให้เกิดการปนเปื้อนต่อแหล่งกักเก็บน้ำ และห้ามนำน้ำบาดาลที่อยู่ใต้รีสอร์ทต่าง ๆ มาใช้เป็นน้ำอุปโภคหรือบริโภคสำหรับแขกผู้มาพัก หรือพนักงาน ส่วนน้ำดื่มจะต้องกักเก็บไว้อย่างปลอดภัย ด้วยวิธีที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนซึ่งคุณภาพน้ำดื่ม จะต้องไม่ต่ำกว่าค่ากำหนดโดยหน่วยงานผู้มีอำนาจ

3. ด้านสิ่งแวดล้อม ที่ที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรมไม่อยู่ในการควบคุมของมาตรา 34 (9) ที่กำหนดให้ดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จึงทำให้มีปัญหาที่พัสดังกล่าวกระทำการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การทิ้งน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ การกำจัดขยะโดยไม่ถูกวิธี เช่น การเผาขยะทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ

ในต่างประเทศ คือ ในสหรัฐอเมริกา มีรัฐบัญญัติคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งบังคับให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่พัก เช่น โรงแรม รีสอร์ท หรือที่พักเชิงนิเวศต่างๆ ที่มีแนวโน้มจะดำเนินงานกระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อม ต้องทำการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำเป็น “รายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Report-EIR)”

สาธารณรัฐมัลดีฟส์ ก็มีกฎหมายควบคุมมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม คือ ระเบียบว่าด้วยการป้องกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กำหนดว่ากิจกรรมต่างๆ จะดำเนินต่อไปได้เมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวงการท่องเที่ยวแล้ว เช่น การขุดทะเลสาบหรือแผ้วถางที่ดิน การกำจัดขยะ หรือสิ่งปฏิกูลและระบบบำบัดน้ำเสีย กำหนดให้มีถังขยะที่เพียงพอ และต้องคัดแยกขยะแต่ละประเภทโดยมีฝาปิดอย่างมิดชิด และห้ามไม่ให้เผาขยะ

2. การลงทุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

ด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ต่ำกว่ากฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายที่ดิน กฎหมายสิ่งแวดล้อม และกฎหมายส่งเสริมการลงทุน ทั้งนี้ระเบียบฯ ไม่ได้ให้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จ จึงแต่ทำให้ต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว ที่จะยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายบางฉบับ และให้อำนาจ สิทธิ หรือสิทธิประโยชน์ เพื่อการบริหารจัดการของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จึงทำให้เกิดปัญหา ดังนี้

2.1 ไม่มีกลไกส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของภาครัฐ

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษต้องอาศัยกลไกของรัฐเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทั้งด้านการค้าและบริการโดยสร้างกลไกพิเศษเพื่อความคล่องตัว ดังนั้น รัฐบาลภายใต้การปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ จึงมีการออกคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติขึ้นมาหลายฉบับเพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมด้านการค้าและบริการในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน แต่มีปัญหาคำสั่งของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยทุกฉบับ มุ่งเน้นการส่งเสริมการค้าและลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษด้านอื่นๆ แต่ไม่มีกลไกการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว จึงทำให้การลงทุนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่มีความแตกต่างจากการลงทุนในพื้นที่อื่นๆ จึงยังไม่มีกลุ่มย่อยกิจการกลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยวมาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเลยนั่นเอง

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกแบบและการพัฒนาพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจะสำเร็จลุล่วงไปได้นั้น ต้องมีการทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ โดยความเข้าใจพื้นฐานเลยคือ ให้ประชาชนเข้าใจว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น คือ อะไร และประชาชนจะได้รับประโยชน์อย่างไร เพราะเมื่อประชาชนเข้าใจแล้วก็จะลดปัญหาการต่อต้านการสร้างธุรกิจต่างๆ เช่น ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเส้นเงินของประเทศจีนได้กำหนดเงื่อนไขการประกอบการไว้ในข้อที่ 4 ว่า การจ้างแรงงานที่มีใช้แรงงานด้านเทคนิคและบริการจัดการ ต้องใช้แรงงานจีนซึ่ง “บริษัทจัดหางานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ” ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้เป็นผู้จัดหาให้ ในการนี้ พนักงานและคนงานชาวจีน ทุกคนที่จะทำงานภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษต้องผ่านการทดสอบจากบริษัทดังกล่าวก่อนการจ้างงานด้วย สำหรับแบบของสัญญาจ้างงานเป็นไปตามที่ GPC กำหนด นอกจากนี้ผู้ประกอบการต้องมีมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงานและสุขอนามัยของพนักงานและคนงานด้วย ซึ่งหากประเทศไทยมีข้อกำหนดเช่นนี้แล้วเผยแพร่ให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบก็จะลดแรงต่อต้านการลงทุนได้ แต่ประชาชนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนทั้ง 10 เขตส่วนมากไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเลย เช่น ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตาก ก็มีปัญหว่า มีการให้ข้อมูลและการสร้างความเข้าใจ

ให้กับประชาชนยังมีน้อยเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาจึงทำให้ชาวเขาเข้าไม่ถึงข้อมูลเขตเศรษฐกิจพิเศษ และมีข้อเสนอจากภาคประชาชนให้มีการศึกษา เปิดเวทีแสดงความคิดเห็น และพิจารณาพิจารณาการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษอย่างกว้างขวางและจริงจัง เนื่องจากมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจุบันยังเป็นเพียงความต้องการระดับนโยบายและบางหน่วยงานเท่านั้น ทำให้ยังขาดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานและประชาชนระดับท้องถิ่น โดยจะเห็นได้ว่ายังมีความคิดเห็นและข้อมูลที่ยังไม่ชัดเจน ตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้องเรื่องพื้นที่และขอบเขตยังไม่ชัดเจน ซึ่งควรทำความเข้าใจให้ผู้มีส่วนได้ส่วนได้ในระดับพื้นที่อย่างแท้จริงได้มีส่วนร่วมด้วย (ดิเรก พันเขียว, 2559:122)

2.3 การจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

เรื่องการจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมีปัญหาสำคัญคือ 1. เรื่องการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว มีปัญหา คือ เมื่อนายจ้างพาแรงงานไปจดทะเบียนโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว แรงงานมีการฝึกฝีมือในการทำงานจนกลายเป็นแรงงานที่มีฝีมือ ก็จะเริ่มขยับขยายหาช่องทางเข้ามาทำงานในเขตพื้นที่ชั้นในที่ได้ค่าแรงสูงกว่า ทำให้นายจ้างได้รับผลกระทบเพราะนายจ้างบางคนได้ออกเงินค่าทะเบียนแรงงานให้ก่อนประมาณ 3,850 บาทต่อคนซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงมาก เมื่อลูกจ้างหลบหนีไปทำงานที่อื่นจึงทำให้นายจ้างต้องจ้างแรงงานที่ผิดกฎหมายมาทำงานเพื่อให้งานดำเนินต่อไปได้ ดังนั้นการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวต้องมีการปฏิบัติตามหลักสากลคือ การดูแลแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมายให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามเงื่อนไขที่เหมาะสมได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมในมิติประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การขึ้นทะเบียนที่มีค่าใช้จ่ายต้องได้รับสวัสดิการครอบคลุมที่เหมาะสม ไม่ให้เป็นภาระด้านงบประมาณและการจัดสวัสดิการด้านอื่นๆ ของประเทศไทยและประชาชนไทยรวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อพื้นที่และระดับประเทศต้องมีการบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ

2. เรื่องค่าจ้างแรงงาน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในเขตพื้นที่ชั้นในมากกว่าในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เพราะว่ามีค่าแรงที่สูงกว่าในกรณีนี้หากรัฐต้องการให้แรงงานต่างด้าวยังคงอยู่ทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนรัฐจะต้องมีข้อยกเว้นจากมาตรฐานของพื้นที่นอกเขตเศรษฐกิจพิเศษหรือ เช่น ค่าจ้างขั้นต่ำ ชั่วโมงการทำงาน การทำงานนอกเวลา ประเภทของงานที่สามารถให้คนต่างด้าวทำได้ อาชีพสงวนสำหรับคนไทย เป็นต้น

3. การพัฒนาฝีมือแรงงาน แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนส่วนมากจะเป็นแรงงานกลุ่มเพื่อพัฒนาฝีมือ หรือแรงงานไร้ทักษะที่ได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งอาจทำให้คุณภาพงานที่ได้ออกมาไม่มีคุณภาพและเจ้าของกิจการต้องเสียหายจากงานไร้คุณภาพนั้น ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ดังนั้นในเขตเศรษฐกิจพิเศษต้องมีการจัดระบบการฝึกทักษะฝีมือแรงงานให้ทั้งแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว โดยต้องเป็นการฝึกทักษะฝีมือแรงงานในหลักสูตรที่มี

ความสอดคล้องกับความต้องการของเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการให้เอกชนหรือผู้ประกอบการ มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรและการวางแผนกำลังคนในรายสาขา

4. การประกันสังคมของแรงงานต่างด้าว แรงงานต่างด้าวจะได้รับความคุ้มครอง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก แรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองถูกต้องตามกฎหมาย กลุ่มที่สอง แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองแต่ผ่านการพิสูจน์สัญชาติเรียบร้อยแล้ว มีหนังสือเดินทางชั่วคราว หรือเอกสารรับรองบุคคล และใบอนุญาตทำงาน กลุ่มที่สาม แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง แต่ได้รับการผ่อนผันตามมติของคณะรัฐมนตรีให้รับจ้างทำงานเป็นการชั่วคราวระหว่างรอการส่งกลับ (สำนักงานสภาพัฒนาการเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งชาติ, 2558: 48)

แต่แรงงานในเขตเศรษฐกิจส่วนมากจะอยู่ในกลุ่มยกเว้นจึงทำให้ไม่ได้รับสิทธิในการประกันสังคม จึงมีปัญหาเมื่อเวลาเจ็บป่วยจากการทำงานก็จะไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิใดๆ ถ้าเจ็บป่วยมากๆ หรือเกิดอุบัติเหตุก็ต้องไปโรงพยาบาล และรัฐบาลไทยก็ต้องออกค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ให้ตามหลักมนุษยธรรม ดังนั้นหากต้องการให้เกิดความคุ้มครองแรงงานกลุ่มนี้ รัฐบาลโดยสำนักงานประกันสังคมต้องแก้ไขข้อบกพร่องโดยให้ความครอบคลุมแรงงานในกลุ่มนี้ แต่อาจทำเฉพาะในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเท่านั้น เพื่อให้แรงงานกลุ่มนี้ได้รับความคุ้มครอง และภาครัฐอาจมีมาตรการส่งเสริมการจ้างงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษผ่านมาตรการอุดหนุนหรือการให้สิทธิประโยชน์อื่น ๆ เพิ่มเติมเป็นต้น

7. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาเรื่องปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนไทย วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การควบคุมสถานที่พักแรมเพื่อการท่องเที่ยว

1.1 ต้องมีการแก้ไขบทกำหนดโทษตามมาตรา 59 ซึ่งแต่เดิมบัญญัติว่า ผู้ประกอบการโรงแรมโดยไม่ได้รับใบอนุญาต “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่” เป็น “ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งถึงห้าปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่” ซึ่งเป็นการเพิ่มอัตราโทษให้หนักขึ้นเพื่อผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมเถื่อนจะได้เกรงกลัวแล้วมาขอใบอนุญาตประกอบการโรงแรมให้ถูกต้องตามกฎหมาย

1.2 ต้องมีกฎหมายกำหนดมาตรฐานให้โฮมสเตย์ทุกแห่งมาจดทะเบียนโฮมสเตย์ไทยเพื่อให้ได้มาตรฐานเดียวกันทั้งหมด เหมือนประเทศจีนที่ออกระเบียบสำหรับการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์มาใช้กับโฮมสเตย์ทุกแห่ง

1.3 ต้องออกกฎหมายเฉพาะมาควบคุมด้านความปลอดภัย สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมของที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรมทุกประเภทให้มีมาตรฐานเดียวกัน

1.3.1 วางรูปแบบการควบคุมความปลอดภัยของอาคารให้เหมาะสมกับอาคารที่พักแรมที่ไม่ใช่โรงแรม

1.3.2 ด้านสุขอนามัย ให้นำมาตรการตามกฎหมายตัวเรือดของสหรัฐอเมริกาที่ใช้บังคับกับที่พักแรมทุกแห่งมาใช้ และ กำหนดให้ที่พักแรมทุกประเภทนำน้ำที่สะอาด มาใช้ในการอุปโภคและบริโภค

1.3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม ต้องกำหนดห้ามที่พักแรมทุกแห่งจัดการขยะด้วยวิธีการเผา หรือโยนทิ้งแหล่งน้ำธรรมชาติ เพราะจะทำให้เกิดมลพิษทางอากาศและทางน้ำได้

1.3.4 ต้องมีการกำหนดโทษที่เหมาะสมและร้ายแรง เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจเกรงกลัว

2. การลงทุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

2.1 รัฐต้องออกนโยบายส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ด้วยการออกระเบียบ หรือประกาศเพื่อกำหนดสิทธิพิเศษให้กับกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวที่สนับสนุน

2.2 รัฐต้องจัดให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในนโยบายการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน โดยเปิดเวทีแสดงความคิดเห็น และประชาสัมพันธ์การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษอย่างกว้างขวางและจริงจัง

2.3 การจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมีข้อเสนอแนะว่า

2.3.1 ต้องปรับค่าธรรมเนียมนการขึ้นทะเบียนแรงงานให้น้อยลง เพื่อจูงใจให้นายจ้างนำพาลูกจ้างมาขึ้นทะเบียน ซึ่งจะได้ลดปริมาณการใช้แรงงานที่ผิดกฎหมายที่ทำให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุข และความมั่นคงของประเทศ

2.3.2 รัฐต้องออกมาตรการข้อยกเว้น เรื่องค่าแรงในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนให้ต่างจากมาตรฐานของพื้นที่นอกเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น ค่าจ้างขั้นต่ำ ชั่วโมงการทำงาน การทำงานนอกเวลา ประเภทของงานที่สามารถให้คนต่างด้าวทำได้ อาชีพสงวนสำหรับคนไทย

2.3.3 ต้องจัดระบบการฝึกทักษะฝีมือแรงงานทั้งแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว โดยสร้างศูนย์ฝึกทักษะฝีมือแรงงานในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนแต่ละแห่ง และการให้เอกชนหรือผู้ประกอบการ มีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรและการวางแผนกำลังคนในรายสาขา

2.3.4 ต้องแก้ไขข้อยกเว้นโดยให้มีความครอบคลุมแรงงานในกลุ่มยกเว้นไม่ต้องขึ้นทะเบียนประกันสังคม แต่อาจทำเฉพาะในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเท่านั้น เพื่อให้แรงงานกลุ่มนี้ได้รับความคุ้มครอง

8. บรรณานุกรม

ข่าวสด. (2558). ช็อก!! โรงแรมเถื่อนเถื่อนไทยกว่า 5 พันแห่ง. แหล่งที่มา :

https://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php

รัฐสภา ถาแรง. (2556). มาตรการกฎหมายในการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางน้ำ. กรุงเทพมหานคร : วารสารกระบวนการยุติธรรม. ปีที่ 6 เล่มที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2556.

ดิเรก พันเขียว. (2559). ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ในพื้นที่จังหวัดตาก.

กรุงเทพมหานคร : วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมืองปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (2559)

สำนักกรรมการธิการ 3. (2558). ปัญหาทางกฎหมายในการประกอบกิจการที่ฟักโฮมสเตย์.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งชาติ. (2558).(ออนไลน์). โครงการศึกษาวิเคราะห์
เรื่องแนวทางการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในเขตเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษา : เขต
พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษแม่สอด. แหล่งที่มา :

www.mol.go.th/.../pdf_okhrngkaarwiekhraaaheruueng_aenwthaan.

Khaosod Live News (2015). Shocking!! over 5 thousand hotel properties Illegal

Source: https://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php.

Ratchada Ruerang.(2013) Legal measures to prevent and resolve water pollution.

Bangkok: the journal of criminal justice. Year 6 books, May 2-2013.

Direk Fhunkhaiew.(2015) Proposals for the development of special economic zone

border. In Bangkok, Tak area.: Journal of marketing, public administration
and political year 5 No. 1 (2015)

บทบาทของกรมการข้าวในการพัฒนาศักยภาพของประเทศ
ตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0
ROLE OF DEPARTMENT OF MONITOR DEVELOPMENT TO COUNTRY'S
POTENTIAL ACCORDING TO THAILAND STRATEGY 4.0.

ชาญชัย ดีบุก* ศรุดา สมพอง**
Chaychai Deebuk, Saruda Sompong

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของกรมการข้าวตามภารกิจ 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของกรมการข้าวที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 3) เพื่อศึกษาถึงแนวทางการดำเนินงานของกรมการข้าวที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นวิธีการศึกษาเพื่อหาองค์ความรู้ใหม่จากผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) และผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน และการสนทนาเฉพาะกลุ่ม จำนวน 7 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลยังเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการจัดเตรียมฐานข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปใช้วิเคราะห์ได้ง่ายขึ้นด้วยการจัดทำกลุ่มข้อมูล เช่น การจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลให้เป็นระบบ ฯ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงของกรมการข้าว ตามนโยบายของรัฐบาลในยุคปัจจุบัน โดยใช้วิธีการหลากหลายเพื่อเก็บข้อมูลสำหรับผลการวิจัยในความเชื่อมั่นของข้อมูลที่ได้รับปรากฏการณ์ของกรมการข้าวที่เกิดขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของรัฐบาลในยุคปัจจุบัน โดยผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อค้นพบดังนี้คือ

ประการแรก คือ ด้านการวิจัยและพัฒนาข้าวที่เป็นเลิศ เป็นการมุ่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยการปรับปรุงพันธุ์ข้าว ป้องกัน กำจัดศัตรูข้าวแบบบูรณาการ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิต ลดการสูญเสีย ตลอดจนการวิจัยพัฒนาข้าวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวตามศักยภาพพื้นที่ (Zoning) ไปจนถึงการวิจัยพัฒนาเพื่อต่อยอดเชิงพาณิชย์ต่าง ๆ เช่น การศึกษาความต้องการงานวิจัยรายสินค้า การวิจัยเพื่อสร้างและเพิ่มมูลค่าข้าว เป็นต้น

ประการที่สอง คือ การเสริมสร้างประสิทธิภาพการผลิตข้าวเป็นการมุ่งการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ โดยให้มีธนาคารเมล็ดพันธุ์

* Doctoral of Ph.D., Program in Philosophy (Public Administration), Graduate School, Western University.

** Department of Public Administration, Graduate School, Western University.

การสร้างร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ที่ได้มาตรฐาน (Q Seed Shop) การส่งเสริมการผลิตข้าวตลาดเฉพาะ (Niche Market) การลดพื้นที่ปลูกข้าวในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตข้าวและการแปรรูปข้าว การสร้างระบบเตือนภัยและป้องกันปัญหาการผลิตข้าว การจัดตั้งศูนย์ข้าวอัจฉริยะ (Rice Intelligence Center) ตลอดจนการพัฒนาและส่งเสริมระบบการตรวจสอบ และรับรองคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐาน GAP, GMP และ Pre GAP เป็นต้น

ประการที่สาม คือ การสร้างความเข้มแข็งแก่ชาวนาที่ยั่งยืน เป็นการมุ่งพัฒนาชาวนาและองค์กรชาวนา เช่น การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmers) การพัฒนาชาวนารุ่นใหม่ การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาชาวนา การจัดตั้งศูนย์บริการชาวนา และหน่วยบริการชาวนาเคลื่อนที่ (Mobile Unit) ตลอดจนการสืบสานโครงการหลวง และโครงการพระราชดำริต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชาวนา เป็นต้นและประการที่สี่ คือ การพัฒนาศักยภาพให้เป็นองค์กรชั้นนำเป็นการมุ่งพัฒนาศักยภาพขององค์กร ให้มีความพร้อมในการรองรับภารกิจ ทั้งในด้านการปรับโครงสร้างองค์กร โดยให้มีความเข้มแข็ง ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค การพัฒนา ระบบฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในระดับบริหารและปฏิบัติการ ให้มีความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ (Career Path) รวมถึงการมองไปข้างหน้าในการขับเคลื่อนสถาบันวิจัยข้าวแห่งชาติ เป็นต้น

คำสำคัญ : บทบาทของกรมการข้าว, การพัฒนาศักยภาพของประเทศ, ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0

ABSTRACT

The objectives of this research were to, 1) study the role and duties of the rice department on mission. 2) Study the factors that affect the operation of the rice department in line with the policy and strategy of Thailand 4.0. And 3) study how implementation guidelines of the rice department in line with the policy and strategy of Thailand 4.0.

Research was qualitative research. It is a method to study new knowledge from the perspective of the key informant and the researcher studied the document. In-depth interview the data analysis also analyzes the qualitative data by providing a database that can be easily used for analysis by creating a data set, such as the data of interviews, group discussions, etc.

Findings Result were as follows:

1. The research and development of rice is excellent. It is aimed at research and development to increase production efficiency. By improving rice varieties, integrated pest control. The use of technology to increase productivity, reduce losses, and research and development of rice to support climate change.

Increasing the efficiency of rice production by the area (Zoning) to research and development for commercial purposes, such as the study of research needs. Research to create and increase rice value.

2. Enhancing the efficiency of rice production is aimed at increasing production efficiency and seed distribution. By having a seed bank. Establish a standard seed shop (Q Seed Shop) Promote niche market. Reduce rice area in inappropriate areas. The use of technology and innovation in rice production and processing. Creating a warning system and preventing the problem of rice production. Establishment of Intelligent Rice Center (Rice Intelligence Center) as well as development and promotion of monitoring systems. GAP, GMP and Pre GAP standards.

3. Strengthening sustainable farmers is the goal of developing farmers and peasant organizations, such as the development of smart farmers, the development of new farmers. Conservation and development of farmer wisdom. Establishment of a Farmer Service Center And Mobile Unit (Mobile Unit) as well as the Royal Project. And royal projects that are useful to the peasants.

4. The development of potential as a leading organization is to develop the potential of the organization. To be ready to serve. In terms of organizational restructuring o be strong. Both in the central and regional database development. And information technology Development of personnel competencies in administrative and operational levels.

Keyword(s): The role of the Department, Development of the countries, Thailand strategy 4.0

1. บทนำ

จากสถานการณ์การส่งออกข้าวของไทยที่ผ่านมาพบว่ายอดการส่งออกข้าวไทยปี 2559 ไทยเป็นผู้ส่งออกอันดับสองของโลกต่อเนื่องเป็นปีที่ 2 (ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2560) สถานการณ์ข้าวไทยส่งผลกระทบต่อการพัฒนาภาพรวมของประเทศไทยซึ่งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ไทยได้เสียตลาดข้าวส่วนใหญ่ให้กับประเทศเพื่อนบ้านอย่างเวียดนามและยังเสียตลาดบางส่วนให้กับ กัมพูชา พม่า อีกด้วยการบริหารจัดการเศรษฐกิจข้าวของภาครัฐไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมาจะนำไปสู่ความขัดแย้ง การดำเนินนโยบายของรัฐมุ่งให้ความสนใจเพื่อประโยชน์ทางการเมืองในระยะสั้นมากกว่าการให้ความสำคัญของการพัฒนาในระยะยาวเพื่อการเสริมสร้างและพัฒนา ประสิทธิภาพของระบบการผลิตและการตลาด ตลอดจนการขาดการพัฒนาแนวทางหรือมาตรการที่จะขจัดหรือลดทอนความเสี่ยงภัยด้านต่างๆ ทั้งในกระบวนการผลิต การตลาดและราคา เป็นต้น

ส่งผลให้เกิดปัญหาหลายด้านกับเศรษฐกิจข้าวไทยและรวมถึงปัญหาการทุจริตในการแทรกแซงตลาดข้าว ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวกำลังบั่นทอนประสิทธิภาพและศักยภาพการแข่งขันของภาคเศรษฐกิจการผลิตและการค้าข้าวของไทยให้ต่ำลง รวมถึงปัญหาในกระบวนการการผลิตข้าว เช่น ต้นทุนการผลิตต่อไร่สูง แต่ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตและผลผลิตต่อไร่เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อศักยภาพในการส่งออกข้าวของไทย และปัญหาระบบชลประทานในพื้นที่เพาะปลูกมีจำกัดซึ่งจากรายงานข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการเกษตรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2551 พบว่า ในปัจจุบันมีระบบชลประทานอยู่ในพื้นที่เพาะปลูกข้าวเพียงร้อยละ 32 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดของประเทศ ส่วนอีกร้อยละ 68 ต้องพึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งพื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีระบบชลประทานส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือของไทย ปัญหาระบบและต้นทุนขนส่งต้นทุนการขนส่งข้าวของไทยอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงเนื่องจากโดยโครงสร้างการทำการเกษตร (ปลูกข้าว) ของไทยส่วนใหญ่ใช้การขนส่งทางถนนเป็นหลัก รองลงมาเป็นทางเรือและทางรถไฟ เพราะไทยมีระบบการส่งทางถนนที่ดีทำให้สะดวกและรวดเร็วแต่ต้นทุนจะสูง จากปัญหาข้างต้นดังกล่าว กรมการข้าวเป็นสถาบันที่รัฐจัดตั้งขึ้นเพื่อดูแลเรื่องข้าวจึงต้องตระหนักในความสำคัญของข้าวที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งความสำคัญของชาวนาผู้ผลิตข้าวเพราะข้าวคือปัจจัยพื้นฐานนับเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่และเศรษฐกิจของประเทศไทยทุกสมัย (Niramon Yuvanaboon.(2010)).

นโยบายภาครัฐกับการเปรียบเทียบเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างของรัฐสภาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภากับประชาชนโดยคำนึงถึงพื้นที่การให้บริการสาธารณะ ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของรูปแบบใหม่ในการจัดโครงสร้างของหน่วยงานในสังกัดของฝ่ายนิติบัญญัติเช่นเดียวกับฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการที่มีหน่วยงานประจำอยู่ทุกจังหวัดของประเทศไทย ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการทำงานของรัฐบาลโดยตรงจากการติดต่อกับสำนักงานรัฐสภาประจำ จังหวัดในแต่ละพื้นที่ มีการยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนให้สำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ประชาชนได้เรียนรู้เรื่องการเมืองและประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมที่สำนักงานรัฐสภาประจำจังหวัดจัดขึ้น (Rakkhwamsuk, E., (2017).)

จากปัญหาการเข้าถึงระบบข้อมูลการบันทึกข้อมูลในระบบฯ แบบเดิมๆ นั้น ผู้กรอกข้อมูลสามารถบันทึกข้อมูลได้และจะปรากฏให้เห็นในหน้าจอของระบบว่ามีการบันทึกข้อมูลได้จริง แต่หลังจากการบันทึกข้อมูลแล้ว หากผู้กรอกข้อมูลออกจากระบบและกลับเข้ามาสู่ระบบอีกครั้งข้อมูลที่เคยกรอกลงไปนั้นจะไม่แสดงให้เห็น จึงทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจในตัวระบบของผู้กรอกข้อมูล เนื่องจากระบบเดิมเมื่อมีการบันทึกข้อมูลใหม่ระบบจะไม่สามารถบันทึกข้อมูลลงไปได้อีกจึงทำให้ผู้กรอกข้อมูลต้องกรอกข้อมูลใหม่อยู่เรื่อยๆ เมื่อทำการวิจัยได้พบว่าการแก้ไขปัญหาคเดิมๆ ของระบบจะต้องมีการพัฒนาระบบเพื่อแก้ไขปัญหาลักษณะนี้ เนื่องจากปัญหาที่ผู้กรอกข้อมูลกดบันทึกแล้วข้อมูลบันทึกเข้าระบบบ้าง ไม่ได้บันทึกเข้าระบบบ้าง จึงได้พัฒนาระบบใหม่และปรับปรุงให้ดีขึ้น (Sompong, S., (2015).)

สภาพปัญหาสำคัญที่เห็นได้ชัด คือ การปฏิรูปการเกษตรตามยุทธศาสตร์ไทยแลนด์ 4.0 จะเห็นได้ว่าปัญหาเรื่องข้าวเป็นปัญหาส่วนใหญ่ที่ต้องแก้ไขของทุกรัฐบาลเพราะถือว่าเป็นปัญหาของคนส่วนใหญ่ของประเทศ การศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นและแนวทางการเตรียมรับมือกับปัญหาความท้าทายดังกล่าวทั้งในระดับนโยบายของประเทศ และระดับภาคส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตหรือการตลาดก็ตาม เพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติงานของกรมการข้าวในประเด็นที่สำคัญจากยุทธศาสตร์ไทยแลนด์ 4.0 ด้านการปฏิรูปการเกษตร ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมและเป็นการเตรียมการเพื่อปรับโครงสร้างเกษตรกรรมเพื่อรับมือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต อันจะทำให้การทำงานเกิดผลสำเร็จตามความคาดหวังของทุกฝ่าย คือ ความอยู่ดีกินดีของชาวนาและความรุ่งเรืองของประเทศชาติ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “บทบาทของกรมการข้าวในการพัฒนาศักยภาพของประเทศตาม ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0” เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของกรมการข้าวตามภารกิจ และศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของกรมการข้าวที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานกรมการข้าวอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของกรมการข้าวตามภารกิจ
- 2.2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของกรมการข้าวที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0
- 2.3 เพื่อศึกษาถึงแนวทางการดำเนินงานของกรมการข้าวที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการตามนโยบายของรัฐบาลที่ประกาศยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 โดยศึกษาแหล่งข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ แนวคิด ทฤษฎี หนังสือ สิ่งพิมพ์จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อทางเว็บไซต์ต่างๆ เกี่ยวกับกรมการข้าว รายงานประชุมสภาผู้แทนราษฎร สำนักนโยบายยุทธศาสตร์ข้าวไทย และผลงานวิจัยของหน่วยงานราชการที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการข้าวของภาครัฐ มาประกอบการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ใน การศึกษาวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลสำคัญ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) แบบเจาะจงผู้เชี่ยวชาญจากข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน 5 คน และข้าราชการส่วนปฏิบัติงานจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ข้าวไทย จำนวน 7 คน รวม 12 คน

และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แบบเจาะจงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ข้าวไทย กรุงเทพมหานคร

4. ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

บทบาทของบทกรรมการข้าวในการส่งเสริมโดยการจะจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปเป็นพี่เลี้ยงหรือผู้จัดการให้ในระยะแรก พร้อมทั้งสนับสนุนความรู้ เมล็ดพันธุ์คุณภาพดี เครื่องมือปลูกข้าว แปลงสาธิตตลอดจนเทคโนโลยีการผลิตแบบใหม่ ๆ โดยใช้ประโยชน์จากดาวเทียม และมีการแนะนำหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ และประสานกับภาคเอกชนในรูปแบบประชารัฐเพื่อขับเคลื่อนให้กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ เชื่อมโยงตลาดรองรับสินค้าที่ผลิตได้ เพื่อหาช่องทางจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศทั้งยังมีสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) (สวก.) เป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงเกษตรฯ ช่วยขับเคลื่อนและเชื่อมต่อระหว่างนักวิจัย เกษตรกร และภาคธุรกิจ เพื่อผลักดันงานวิจัย “จากหิ้งมาสู่ห้าง” กระตุ้นให้ข้าวมารูปเป็นผลิตภัณฑ์นวัตกรรมที่มีมูลค่าสูง เช่น อาหารเพื่อสุขภาพ อาหารเพื่อผู้ป่วย ผลิตภัณฑ์โภชนาภัณฑ์ และเวชสำอาง เป็นต้น แทนการขายข้าวเพื่อใช้บริโภคเพียงอย่างเดียว เพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศและต่อยอดเป็นสินค้าคุณภาพพระดับสากลในอนาคตการดำเนินงานของกระทรวงเกษตรฯ มุ่งร้อยห่วงโซ่การค้าคุณธรรมแบบยั่งยืน ขณะเดียวกันต้องมีการจัดระบบการปลูกข้าวอย่างเข้มงวด เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และยกระดับประสิทธิภาพการผลิตข้าว โดยให้ชาวนาปลูกข้าวไม่เกินปีละ 2 ครั้ง และปลูกพร้อมกันในพื้นที่บริเวณเดียวกัน ซึ่งทางรัฐบาลจะต้องสนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการปลูกพืชหลังนา และพืชปุ๋ยสด พร้อมส่งเสริมให้ชาวนาต้องทำนาอย่างประณีต ใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ลดต้นทุน การผลิต และยกระดับคุณภาพผลผลิตให้ปลอดภัยได้มาตรฐานสากล และส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มข้าว ทั้งการสีแปรสภาพเป็นข้าวสารเอง การแปรรูปสินค้าข้าว ที่เป็นอาหารและไม่ใช่อาหาร เพราะจะทำให้ชาวนามีรายได้เพิ่มขึ้นมาก โดยการสนับสนุนงบประมาณและเครื่องมืออุปกรณ์จากภาครัฐต่อไป

องค์ประกอบที่มีผลต่อบทบาทของกรรมการข้าวในการพัฒนาศักยภาพของประเทศตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 พบว่ามีองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการดำเนินงานหลาย ๆ ด้านเริ่มจากด้านบุคคลากร ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบเนื่องจากพื้นที่ปลูกข้าวมีเกือบทั่วประเทศ แต่ศูนย์วิจัยข้าวมียังมีที่ตั้งไม่ครบทุกศูนย์ ด้านงบประมาณ คือ กรรมการข้าวของงบประมาณในการทำการวิจัยจาก วช.ได้ค่อนข้างน้อย ทำให้ขาดแคลนงบประมาณในการทำการวิจัย องค์ประกอบด้านเครื่องมือ ไม่เพียงพอแต่ต้องดูแลให้ครอบคลุม ปัจจุบันมีทั้งหมด 28 ศูนย์ เช่น ศูนย์วิจัยข้าวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต้องดูแลของจังหวัดอ่างทองด้วย แต่ปกติเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างหน่วยงาน เช่น กรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์จะมีเกษตรอำเภอทุกอำเภอ แต่ของกรรมการข้าวมียังไม่ถึง ถ้าจะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพจริงต้องขอความร่วมมือจากกรมส่งเสริมการเกษตรและ

สหกรณ์ หรือเกษตรกรอำเภอทุกอำเภอ ด้านเครื่องมือ ด้านการขาดงบประมาณในการดำเนินการในเรื่องของการทำวิจัยในเรื่องของนวัตกรรมรูปแบบการบริหารจัดการ มากกว่าอาชีพอื่น เนื่องจากเกษตรกรกรมกรไทยมีอาชีพทำนาเป็นส่วนมากจะอยู่กับชาวไทยมาอย่างยาวนาน แต่เกษตรกรส่วนใหญ่จะพบกับการผลิตข้าวได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ผลผลิตต่อไร่มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ คุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ที่สำคัญคือต้นทุนการผลิตสูงเนื่องจากใช้ปัจจัยการผลิตเกินความจำเป็น ทั้งเมล็ดพันธุ์ข้าว ปุ๋ยเคมี และสารเคมีมีปัญหา ยังต้องมีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศและเพื่อให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0

แนวทางการดำเนินงานของกรมการข้าวที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 (1) ปัญหาการจัดสรรงบประมาณให้กรมการข้าวยังไม่เพียงพอ อำนาจหน้าที่ดูแลการผลิตข้าวของประเทศและต้องดูแลพื้นที่และชาวนาในทุกภูมิภาค โดยเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ข้าวไทย ชาวนากลุ่มต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานของกรมการข้าวเป็นอย่างมาก แต่ปัญหาสำคัญคือ กรมการข้าวได้รับงบประมาณจากรัฐบาลไม่เพียงพอ (2) ปัญหาโครงสร้างองค์กรปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับภารกิจที่มีมากขึ้นในภูมิภาค ผลจากนโยบายปรับโครงสร้างการผลิตข้าวของรัฐบาล กรมการข้าวจำเป็นต้อง ทำหน้าที่ส่งเสริมการผลิตข้าวในระดับจังหวัด และระดับภูมิภาคมากขึ้น ทั้งในรูปของกรมการในคณะกรรมการพัฒนาข้าวระดับจังหวัด (3) ปัญหาระบบฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและอุปกรณ์ของกรมการข้าวไม่ทันสมัย เมื่อพิจารณาถึงการขยายงานของกรมการข้าวในปัจจุบัน และโครงสร้างการดำเนินงานในภูมิภาคที่จะขยายเพิ่มขึ้นในภูมิภาค กรมการข้าวจำเป็นต้องมีระบบฐานข้อมูลการผลิต การตลาดข้าวทั้งในระดับจังหวัด ระดับเขต ระดับภาค และระดับประเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร และการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกรมการพัฒนาระบบฐานข้อมูล และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อให้กรมฯ สามารถเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

5. อภิปรายผล

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงระบบการบริการจัดการภาครัฐส่งผลต่อนโยบายประเทศไทย 4.0 ในการจัดการของกรมการข้าวซึ่งส่งผลกระทบต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการใช้งานข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อค้นพบโดยสรุปดังนี้

1. ด้านการวิจัยและพัฒนาข้าวที่เป็นเลิศ เป็นการมุ่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โดยการปรับปรุงพันธุ์ข้าว ป้องกัน กำจัดศัตรูข้าวแบบบูรณาการ การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิต ลดการสูญเสีย ตลอดจนการวิจัยพัฒนาข้าวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวตามศักยภาพพื้นที่ (Zoning) ไปจนถึงการวิจัยพัฒนาเพื่อต่อยอดเชิงพาณิชย์ต่าง ๆ เช่น การศึกษาความต้องการงานวิจัยรายสินค้า การวิจัย

เพื่อสร้างและเพิ่มมูลค่าข้าว เป็นต้น **ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Nittaya Reensook.(2010).** ที่ศึกษาการลดต้นทุนการผลิตข้าวด้วยเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมเฉพาะพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่า เทคโนโลยีการปลูกวิธีโยนกกล้าและการปลูกโดยวิธีหว่านน้ำตามตามคำแนะนำมีต้นทุนการผลิตต่อไร่ต่ำกว่าเทคโนโลยีการปลูกโดยวิธีหว่านน้ำตามของเกษตรกร ยกเว้นการปลูกโดยใช้เครื่องปักดำซึ่งมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าวิธีของเกษตรกร จากการประเมินการยอมรับและความพึงพอใจของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรีกรุงเทพฯ ฉะเชิงเทรา มีความพึงพอใจกับเทคโนโลยีการโยนกกล้าและนำไปขยายผลในฤดูนาปี 2552 จำนวนกว่า 1,000 ไร่ ส่วนเทคโนโลยีการหว่านน้ำตามตามคำแนะนำ เกษตรกรส่วนใหญ่พึงพอใจกับการลดอัตราเมล็ดพันธุ์และอัตราปุ๋ยเคมีลดลง

2. การเสริมสร้างประสิทธิภาพการผลิตข้าว เป็นการมุ่งการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ โดยให้มีธนาคารเมล็ดพันธุ์การสร้างร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ที่ได้มาตรฐาน (Q Seed Shop) การส่งเสริมการผลิตข้าวตลาดเฉพาะ (Niche Market) การลดพื้นที่ปลูกข้าวในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตข้าวและการแปรรูปข้าว การสร้างระบบเตือนภัยและป้องกันปัญหาการผลิตข้าว การจัดตั้งศูนย์ข้าวอัจฉริยะ (Rice Intelligence Center) ตลอดจนการพัฒนาและส่งเสริมระบบการตรวจสอบ และรับรองคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐาน GAP, GMP และ Pre GAP เป็นต้น **ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Vattanachai Supa.(2011).** ที่ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตข้าวในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า การผลิตข้าวของเกษตรกรในปัจจุบันมีแนวโน้มใช้ต้นทุนการผลิตต่อไร่สูงขึ้นจากการเพิ่มปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ อัตราการใช้เมล็ดพันธุ์ การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูข้าว การถ่ายทอดเทคโนโลยีการลดต้นทุนที่เหมาะสมเฉพาะพื้นที่และจัดทำชุมชนต้นแบบ

3. การสร้างความเข้มแข็งแก่ชาวนาที่ยั่งยืน เป็นการมุ่งพัฒนาชาวนาและองค์กรชาวนา เช่น การพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmers) การพัฒนาชาวนารุ่นใหม่ การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาชาวนา การจัดตั้งศูนย์บริการชาวนา และหน่วยบริการชาวนาเคลื่อนที่ (Mobile Unit) ตลอดจนการสืบสานโครงการหลวง และโครงการพระราชดำริต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชาวนา เป็นต้น **ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Office of Agricultural Economics.(2014).** ที่ศึกษาศักยภาพการดำเนินงานด้านคุณสมบัติส่วนบุคคล ด้านการผลิต ด้านการเงิน และการศึกษา ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จากผลการศึกษา หากต้องการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรก่อนเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ภาครัฐควรให้ความรู้ด้านการผลิตข้าวที่ถูกต้องตามหลักวิชาการแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านการลดต้นทุนการผลิต การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ การดูแลรักษา อาทิ อัตราการใช้สารเคมี/ปุ๋ย การเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพ อีกทั้งควรส่งเสริมการผลิตและการแปรรูปผลผลิตข้าวให้มีการผลิตตามระบบ GAP การแปรรูปตามระบบ GMP และมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่ม

4. การพัฒนาศักยภาพให้เป็นองค์กรชั้นนำ เป็นการมุ่งพัฒนาศักยภาพขององค์กร ให้มีความพร้อมในการรองรับภารกิจ ทั้งในด้านการปรับโครงสร้างองค์กร โดยให้ความเข้มแข็ง ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค การพัฒนา ระบบฐานข้อมูล และเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในระดับบริหารและปฏิบัติการ ให้มีความก้าวหน้าในสายงานอาชีพ (Career Path) รวมถึงการมองไปข้างหน้าในการขับเคลื่อนสถาบันวิจัยข้าวแห่งชาติ เป็นต้น **ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Aorasa Boonprung.(2009).** ที่ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตโดยศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรีผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวจากสื่อบุคคล คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี และเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร สื่อสิ่งพิมพ์ คือ แผ่นพับ สื่อมวลชน คือ วิทยุกระจายเสียง และสื่อกิจกรรม คือ การฝึกอบรม และการสัมมนา โดยภาพรวม เกษตรกรมีความพึงพอใจในระดับมากเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านสารวิทยา คือ ด้านสุขอนามัยเมล็ดพันธุ์ ด้านกายภาพ และด้านพันธุกรรม เกษตรกรมีความรู้มากเท่าใดก็จะส่งผลต่อระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพเมล็ดพันธุ์มากขึ้นไปด้วย

6. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะบทบาทของกรมการข้าวในการพัฒนาศักยภาพของประเทศตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 โดยผู้วิจัยสามารถสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายส่งผลต่อการบริหารจัดการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกรมการข้าวไทยดังนี้

- 1) ให้มีการจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์ของกรมการข้าวให้กับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในกรมการข้าว
- 2) ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์กรมการข้าว พ.ศ. 2558-2562 รวมทั้งจัดตั้งเป็นคณะอนุกรรมการเพื่อเป็นกลไกในการติดตามและประเมินผลในแต่ละปีงบประมาณ และนำไปสู่การปรับปรุงยุทธศาสตร์
- 3) ให้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลในการติดตามและประเมินผลในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ และให้มีการรายงานผลการดำเนินงานจากหน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ผู้วิจัย สรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายส่งผลต่อการบริหารจัดการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกรมการข้าวไทยดังนี้

- 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยรัฐพิจารณาให้การสนับสนุน ด้านสินเชื่อในการขายและทำตลาด โดยกรมการข้าวกำหนดเป้าหมาย ในการจัดตั้งและพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชนให้เพียงพอและเข้มแข็งในทุกภูมิภาค

2) การปรับโครงสร้างการบริหารของกรมการข้าวเพื่อให้มีตำแหน่งข้าวเขตและ ข้าวจังหวัดรวมทั้งสำนักงานฯ รองรับและให้มีผู้แทนของกรมการข้าวในคณะกรรมการพัฒนาข้าวระดับจังหวัด

3) การพัฒนาศูนย์สารสนเทศเพื่อการวางแผนการผลิตและการตลาดข้าวไทยทั้งระบบของกรมการข้าว อาทิ การพัฒนาฐานข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าว และข้อมูลผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของข้าวในพื้นที่ต่าง ๆ ในภูมิภาค เป็นต้น

6.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะทำการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ควรมีการวิจัยเรื่องการศึกษาประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิตข้าวและเป็นองค์ความรู้หรือเครื่องมือสำคัญที่จะเป็นกลไกในการนำไปปฏิบัติงานในเชิงพื้นที่ต่อไป

2) ควรมีการวิจัยในลักษณะเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาพันธุ์ข้าวของกรมการข้าวเพื่อให้เกิดผลในเชิงรูปธรรมที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพของการดำเนินงานต่อไป

7.References

- Aorasa Boonprung.(2009).Farmers Satisfaction on Rice Seed Quality Produced by Ratchaburi Center.Sukhothai Thammathirat University.
- Niramon Yuvanaboon. (2010).Rice Pledge Project: Increasing Productivity and Revenue and risk adjustment. Article Center for Social and Cultural Studies, Faculty of Sociology and Anthropology Thammasat University.
- Nittaya Reensook.(2010).Production, yield, income and outbreaks of weed rice from irrigated rice fields. Uttaradit.Journal of Rice Research.
- Office of Agricultural Economics.(2014).Information on Agricultural Economics 2014. Bangkok.
- Rakkhwamsuk, E., (2017). New Public Service by Provincial Parliamentary Office, Humanities and Social Sciences Western University Vol.3 No.1 (January - April 2017).
- Sompong, S., (2015). The Following of Evaluation, Efficiency and Competency of Local Administration, Office of the Decentralization Commission Prime Minister's Office.
- Vattanachai Supa.(2011).Invention of rice seed drills. MPS: Rice Department, Rice Research and Development Office.

**การเปลี่ยนแปลงการบริหารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
(ศอ.บต.) ภายใต้นโยบายรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)
MANAGEMENT CHANGING, SOUTHERN BORDER PROVINCES
ADMINISTRATIVE CENTER (SBPAC), UNDER THE POLICY OF NATIONAL
COUNCIL FOR PEACE AND ORDER (NCPO).**

วสันต์ ฉิมแดง* ศรุตา สมพอง**
Wasan Chimdang, Saruda Sompong

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงการบริหารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ภายใต้นโยบายรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการบริหารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ภายใต้ นโยบายของรัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้การ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. กลุ่ม ผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2. กลุ่มข้าราชการใน ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) 3. กลุ่มผู้นำ และประชาชนในพื้นที่ ใช้การ วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของ Robert K.Yin รายละเอียดดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 การแยกแยะข้อมูล ขั้นตอนที่ 3 การนำข้อมูลกลับรวมกัน ขั้นตอนที่ 4 การแปล ความหมาย ขั้นตอนที่ 5 การสรุป โดยมีข้อค้นพบสามารถสรุปได้ดังนี้

1.การบริหารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ภายหลังจากที่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ยึดอำนาจและเข้ามาเป็นรัฐบาลบริหารประเทศ ได้ ดำเนินงานการบริหารตามแนวทางของคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดน ภาคใต้ (คปต.) ตามกลุ่มภารกิจหลักของ คปต.7 กลุ่มงาน

2.การรายงานของ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) นั้นต้อง รายงานผ่านให้ กอ.รมน.ภาค4 ทราบ

3.การระงับการปฏิบัติหน้าที่ของสภาที่ปรึกษาการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็น ผลมาจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 14/2559

4.โครงสร้างองค์กร ได้เพิ่มตำแหน่ง ที่เป็นฝ่ายทหาร และฝ่ายพลเรือนทั้ง ในส่วน โครงสร้างของกอ.รมน.ภาค4ส่วนหน้าและที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

คำสำคัญ ; การเปลี่ยนแปลงการบริหาร, ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศอ.บต.),

* Doctoral of Ph.D., Program in Philosophy (Public Administration), Graduate School, Western University.

** Department of Public Administration, Graduate School, Western University.

ภายใต้นโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ภาคใต้

Abstract

This study aims to investigate management changing of the Southern Border Provinces Administrative Centre (SBPAC) under the policy of National Council for Peace and Order (NCPO). The quantitative data was collected by gathering information from in-depth interview. The subjects were from 3 main groups: 1) the executive board of the Southern Border Provinces Administrative Centre (SBPAC) 2) governmental officers of the Southern Border Provinces Administrative Centre (SBPAC) 3) local leaders and local people. The data was analyzed according to the concept of Robert K.Yin: gathering data, identifying data, re-gathering data, interpreting data and summarizing data. The study found that after National Council for Peace and Order (NCPO) has become a government

1. The management of The Southern Border Provinces Administrative Centre (SBPAC) has to conduct the management procedure as the guideline of Committee of Solving Violent Problems in Thailand's Three Southern Border Provinces. According to the main mission of Committee of Solving Violent Problems in Thailand's Three Southern Border Provinces seven tasks groups.

2. Tasks and reports of the Southern Border Provinces Administrative Centre (SBPAC) have to be submitted to Internal Security Operations Command 4 (ISOC 4).

3. As the letter number 14/2559 from the Chief of National Council for Peace and Order (NCPO) has stopped the operation of Advisory Council of Southern Border Provinces Administrative Centre (SBPAC)

4. The positions of military and civil has been added into organization structure of Internal Security Operations Command and the Southern Border Provinces Administrative Centre (SBPAC).

Keywords ; Management changing, Southern Border Provinces Administrative Center (SBPAC), under the policy of National Council for Peace and Order (NCPO).

1.บทนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ตั้งอยู่สุดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และสตูล หลังจากที่รัฐปัตตานีถูกปกครองโดยรัฐไทยที่มีการบริหารจัดการแบบเอารัดเอาเปรียบและกดขี่ข่มเหงจากข้าราชการบางคนจนไม่ได้รับความเป็น

ธรรมในแง่มุมต่างๆ ซึ่งเป็นการทำร้ายสภาพจิตใจอย่างรุนแรง นอกจากนี้ยังเป็นการสูญเสียอำนาจในกลุ่มคนชั้นผู้นำ ด้วยที่มีสภาพทางสังคมจิตวิทยาของประชาชนที่มีเอกลักษณ์ทางศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ที่แตกต่างกัน จึงเป็นปรากฏการณ์เริ่มแรกที่เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่เรื่อยมา

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรูปแบบต่างๆ กันก็ตาม แต่สถานการณ์ความไม่สงบก็ยังคงอยู่ จึงทำให้รัฐบาลปรับการบริหารในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยประกาศใช้การบริหารภายใต้นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 68/2547 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2547 เพื่อบูรณาการการปฏิบัติงานของทุกองค์กรในการป้องกันและต่อต้านการก่อความไม่สงบในพื้นที่ และจัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในส่วนหน้า(กอ.รมน.สน.)เป็นศูนย์ควบคุมและแกนหลักในการประสานการปฏิบัติงานการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้ชื่อว่า “กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.)” ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 69/2547 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2547 โดยมีกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) เป็นผู้ควบคุมในการดำเนินการเพื่อให้เกิดความมั่นคงในระดับที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ การเมือง และสังคม มีรองนายกรัฐมนตรีด้านความมั่นคง มี พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นประธานคณะกรรมการกำหนดนโยบาย มีวัตถุประสงค์เพื่อยุติสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่โดยเร็วที่สุด รวมทั้งปรับปรุงสภาพแวดล้อม และสร้างบรรยากาศให้เกิดความมั่นคงอยู่ในระดับที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ภายในระยะเวลา 3 ปี ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีการปรับโครงสร้างและรูปแบบบริหารงานในรูปแบบที่แตกต่างไปตามนโยบายของรัฐบาล แต่ละยุคสมัยมาหลายครั้ง เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์เฉพาะหน้าว่าจะบริหารอย่างไรเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งก็มีความแตกต่างกัน ในบางยุคก็อยู่ภายใต้คณะรัฐบาลที่เป็นพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้ง บทบาทการบริหารก็สามารถจะตัดสินใจได้ตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แต่พอมาถึงยุคของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งมีแนวทางการบริหารงานเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านทางคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้(คปต.) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ต้องบริหารตามแนวทางการบริหารครอบคลุม 7 กลุ่มงาน และยังต้องมีการบริหารงานภายใต้แผนเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2560 ซึ่งเป็นแผนการบริหารทางทหารของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) การวิจัยครั้งนี้จะส่งผลให้การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีการแก้ไขปัญหามาตรังตรงที่ก่อให้เกิดความสันติสุขโดยเร็วโดยเฉพาะด้านการพัฒนา ซึ่งเป็นบทบาทของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาเพื่อให้ทราบว่าการบริหารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ภายใต้นโยบายของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) การบริหารมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร

ภายหลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้ามาบริหารประเทศเมื่อ ปี 2557 ได้ออกคำสั่ง หัวหน้าคณะ คสช. ฉบับที่ 14/2559 เรื่องคณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) จากคำสั่งฉบับนี้ เป็นการเพิ่มอำนาจให้ กอ.รมน.มากขึ้น เสมือนเป็นการแก้ปัญหา โดยการทหารนำการเมือง การลดบทบาทของศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ให้มีเฉพาะด้านการพัฒนาเท่านั้น การบริหารของศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสภาพการบริหารอย่างไร , ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารของศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นอย่างไร และภายใต้นโยบายของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารของศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้จะดำเนินไปในทิศทางใด

2.วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงการบริหารของศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ภายใต้นโยบายรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารของศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
- 2) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารของศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)
- 3) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการบริหารของศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ภายใต้นโยบายของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

3.ระเบียบวิธีวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) การศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. กลุ่มผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2. กลุ่มข้าราชการในศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) 3. กลุ่มผู้นำ และประชาชนในพื้นที่ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดของ Robert K.Yin รายละเอียดดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 2 การแยกแยะข้อมูล ขั้นตอนที่ 3 การนำข้อมูลกลับรวมกัน ขั้นตอนที่ 4 การแปลความหมาย ขั้นตอนที่ 5 การสรุปข้อค้นพบ

4. ผลการวิจัย

การบริหารของ ศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มี 2 ช่วงใน ปี พ.ศ.2549 ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 207/2549 จัดตั้ง ศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) การบริหารงานก็เป็นไปตามยุทธศาสตร์ และนโยบายของรัฐบาล โครงสร้างองค์กรในขณะนั้นมี ผอ.ศอ.บต.เป็นตำแหน่งที่มาจากรองปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นฝ่ายกิจการพิเศษที่มีลำดับอาวุโสลำดับที่ 5 มี ตำแหน่ง รอง ผอ.ศอ.บต.อ ฝ่ายฝ่ายต่างๆที่มาจากกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับงานด้านนั้นๆ และมีสำนักอีก 7 สำนัก บุคลากรที่ปฏิบัติงานเป็นบุคลากรที่มาจากส่วนราชการต่างๆตามภารกิจของงานที่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จะทำเช่นงานด้านการศึกษาก็จะเป็นบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น ในช่วงนี้ยังไม่มีบุคลากรของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จะมีผู้ช่วย ศอ.บต. จากกระทรวงต่างๆมาเป็นผู้ประสานงานสำหรับอัตราทั้งหมด 200 อัตรา ตามที่ กพ. ได้กำหนดไว้ ที่สามารถดึงมาจากส่วนราชการต่างๆได้ทำให้สามารถดึงเอาผู้ที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานได้ตามภารกิจของงานเมื่อจบภารกิจก็ส่งกลับคืนต้นสังกัดเป็นการหมุนเวียนกำลังพลมาทำงานซึ่งเป็นข้อดี ส่วนข้อเสียคือทำให้ไม่มีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในงานและหน่วยต้นสังกัดมักจะคัดเอาบุคลากรที่ไม่มีขีดความสามารถมาให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เพราะบางครั้งต้องมาช่วยราชการเป็นเวลานาน เช่น DSI มีอัตรา 100 อัตรา แต่ต้องส่งมาประจำที่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) 15 อัตรา กพ.จะอนุมัติอัตราให้ DSI 115 อัตรา แต่ 15 อัตรานั้นต้องส่งมาให้ประจำที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) พอจบภารกิจ 15อัตรา ก็จะกลับ DSI ไม่ได้ จะเป็นอัตราของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) นี่เป็นเงื่อนไขทำให้อัตรายู่ครบแต่คนสามารถเปลี่ยนได้ ด้วยเหตุนี้ทำให้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญมีประสบการณ์งานด้านการผลิตยุทธศาสตร์ให้ผู้อื่นนำไปปฏิบัติเพราะงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นงานใหม่ๆอยู่เสมอจึงงานก็มีความใหม่ตลอดเวลาตามสถานการณ์

ช่วงใน ปี พ.ศ. 2553 เมื่อมี พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 องค์กรของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ประเด็นแรกกลายเป็นหน่วยงานที่ เป็นนิติบุคคลมีฐานะเทียบเท่ากับกระทรวง มีอัตรากำลังและงบประมาณเป็นของตนเอง ซึ่งในช่วงแรกนั้นงบประมาณจะผ่านมาจาก กอ.รมน. สำหรับรายละเอียดของมีพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553จะมีองค์ประกอบอยู่ 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)เป็นองค์กรกลางในการบริหารราชการในจังหวัด. ทุกหน่วยงานที่มาปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) แต่จะมีอยู่ 3 หน่วยงาน คือ ตุลาการ อัยการ และทหาร ประเด็นที่สอง ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นองค์กรยุทธศาสตร์คือเป็นองค์กรที่กำหนดทิศทางของการแก้ไขปัญหาใน จต. โดย มีกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.)ที่กำหนดให้ นายกรัฐมนตรีหรือผู้ที่รับมอบหมายเป็นประธาน มีรัฐมนตรี 17 กระทรวง เป็นคณะรัฐมนตรีชุดเล็กๆ ที่ทำหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์ทิศทางการพัฒนา ทำให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และความต้องการของประชาชน สามารถปรับแก้ไขนโยบายได้ง่าย เพราะในกรรมการชุดนี้ มีศูนย์อำนวยการบริหาร

จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นเลขานุการ การนำเสนอสิ่งต่างๆสามารถกระทำได้โดย เลขานุการ จึงเป็นสิ่งที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ประเด็นที่สาม มีสภาที่ปรึกษา 49 คนซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนจากส่วนต่างๆที่สะท้อนปัญหาที่แท้จริงของพื้นที่ ทั้งสาม ประเด็นนี้ทำให้ องค์กรกลาง ผู้กำหนดนโยบาย และตัวแทนประชาชน ทำให้การบริหารมีความ สอดคล้องกันตรงความต้องการ มีความยืดหยุ่นได้ ภายใน 3 ปี ก็จะมีการออกแบบยุทธศาสตร์กัน ใหม่ และยุทธศาสตร์ต้องได้รับความเห็นชอบจาก สภาที่ปรึกษา จากรัฐสภา จะเห็นว่า ศูนย์ อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นสื่อกลางระหว่างนโยบายและปฏิบัติ

สำหรับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอีกอย่างหนึ่งคือ ตัวข้าราชการใน ศอ.บต. เริ่มมีข้าราชการเป็น ของ ศอ.บต. เอง ซึ่งเป็นหน่วยงานเดียวทำให้ต้องอยู่จนเกษียณ ดัง กม. กำหนดได้ แต่ ลธ.ศอ.บต. , รอง ลธ.ศอ.บต. และตำแหน่งที่ กพ. ตัดโอนมาทั้ง 200 อัตรา ที่อนุมัติมา 200 อัตรา ขาดจาก กระทรวงเดิม ปัญหาที่ตามมา คือ การตัดโอนมาได้ไม่ครบ 200 ตำแหน่ง กระทั่งปัจจุบันถ้าตัดโอน มาได้ครบแล้วทำให้การทำงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่ตามมาอีกก็คือ ความเบื่อหน่าย เนื่องจากไปไหนไม่ได้ ไม่ก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ เพราะตำแหน่งจำกัด สิ่งที่ต้องทำ คือ ต้อง กำหนดสิ่งอื่นๆทดแทน เช่น เงินเพิ่มหรือสิทธิต่างๆ ที่เป็นปัญหาการบริหาร กพ.

สำหรับยุทธศาสตร์ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น จากปัญหาเรื่อง กพ. ทำให้ กระบวนการในการเชื่อมต่อหรือประสานงานกับหน่วยงานเป็นไปอย่างไม่พร้อม เนื่องจากการขาด บุคลากรที่มีฝีมือในการประสานงานอย่างรอบด้าน กพ. ของ ศอ.บต. ต้องโดดเด่นด้าน นวัตกรรม ใหม่ๆ การบริหาร 66 กรม 17 กระทรวง ด้านการบูรณาการให้กับการเชื่อมต่อในหลายหน่วยงาน ให้เป็นเนื้อเดียวกันเพื่อมุ่งสู่วัตถุประสงค์เดียวกัน ด้านการประสานงานต้องโดดเด่นชัดเจนกับทุก ฝ่ายและเชื่อมงานให้ได้แต่บทบาทเหล่านี้เองพัฒนาบุคลากร สำหรับโครงสร้างที่ยังไม่ลงตัวก็ พยายามที่จะดำเนินการให้ลงตัว ในยุค คสช. ไม่น่ามีอะไรเปลี่ยนแปลงไปจากยุคแรก ศอ.บต. ก็ ทำงานกับ กอ.รมน.ฯ อยู่แล้ว ในเรื่องบริหารยังเหมือนเดิม แต่เปลี่ยนแปลงต้นโครงสร้างของ บุคลากร เช่น เพิ่มสำนัก กม. สำนักอำนวยการพัฒนา โดยมีพลเรือนไปร่วมงานกับ กอ.รมน.ฯและ ทาง กอ.รมน.ฯ ก็เอา กพ. ไปร่วมงานกับ ศอ.บต. เป็นต้น องค์กรใน ศอ.บต. นั้นมีการเปลี่ยนแปลง จากเดิม คือ องค์กรระดับล่างถูกตัดไป คือ สภาที่ปรึกษา ทำให้ขาดช่องในการประสานด้าน ยุทธศาสตร์ แต่เนื่องจากการใช้ยุทธศาสตร์เดิม จึงทำให้ยังสามารถขับเคลื่อนไปได้การแบ่งงานกลุ่ม งาน เป็นการแบ่งให้ชัดเจนเท่านั้นเป็นงานที่ทำอยู่แล้ว ทำให้ง่ายต่อการปฏิบัติเท่านั้น เพราะ ยังใช้ ยุทธศาสตร์เดิม 7 กลุ่มงานเป็นวิธีการในการทำงาน ในการดำเนินการ -คปต. มาแทน กพต. ซึ่ง องค์ประกอบเหมือนกันไม่แตกต่างกันสิ่งที่หายไป คือสภาที่ปรึกษา แต่ก็มีกระบวนการในการเข้าถึง ประชาชนมากขึ้น

5. สรุปและอภิปรายผล

สรุปการบริหารงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. 2557 ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

การบริหารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ภายหลังจากที่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ยึดอำนาจและเข้ามาเป็นรัฐบาลบริหารประเทศ ก็ได้ ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 98/2557 เรื่องการแก้ไขปัญหา จชต. ทำให้การบริหาร จัดการของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ ตอบสนองและเข้ากับบริบทของสถานการณ์การบูรณาการ และขับเคลื่อนการทำงานหน่วยงานใน พื้นที่ต้องมาขึ้นควบคู่กับ กอ.รมน.ภาค 4 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ปรับการบริหารตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ต้องให้มีความสงบเรียบร้อย มี ภูมิคุ้มกัน และเดินหน้าด้วยความเข้มแข็งอย่างมีประสิทธิภาพ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้ทบทวนและปรับปรุงแผนงาน/โครงการตามยุทธศาสตร์ให้สอดคล้อง กับ นโยบาย คสช. เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาเร่งด่วน ในการคืนความสุขให้แก่ประชาชนในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ และสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานตาม 12 ค่านิยม 9 ยุทธศาสตร์ 11 ประเด็น โดยดำเนินงานตามแนวทางของคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) ส่งผลให้การดำเนินงานมีการพัฒนา ไปสนับสนุนมิติ ด้านความมั่นคงในการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งทำให้เกิดเอกภาพ การปฏิบัติงาน ระหว่าง กอ.รมน. ศอ.บต. และหน่วยงานกระทรวง/กรม ที่มีแผนงานโครงการในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้โดยมีศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ (ศปก.อ.) เป็นหน่วยบูรณาการในพื้นที่ มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รับผิดชอบพื้นที่หมู่บ้านตำบลอย่างชัดเจน ทำให้เหตุการณ์ความไม่สงบ การสูญเสียและ พื้นที่หมู่บ้านเกิดเหตุลดลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเทียบกับห้วงเดียวกันของปีก่อน ประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้รับการอำนวยความสะดวกมากขึ้นซึ่งมีผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม ตามกลุ่มภารกิจของ คปต.7 กลุ่มงาน คือ งานการรักษาความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สินได้บูรณา การกับผู้บริหารระดับจังหวัด นายอำเภอ หน่วยเฉพาะกิจในพื้นที่หมายเลข 2 ตัว ผู้กำกับการสถานี ตำรวจภูธร นายกเทศมนตรีเขตเมืองหลัก ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบประจำตำบล และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการเสริมสร้างความปลอดภัยและความเข้มแข็งของพื้นที่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน/ตำบล ด้วยการกำหนด เป้าหมาย พื้นที่ปลอดภัยปลอดภัย และตำบลเอาชนะยาเสพติด งานอำนวย ความยุติธรรม และเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ศูนย์ดำรงธรรม ศอ.บต.ได้สนับสนุนดำเนินงาน “ศูนย์ ดำรงธรรม” ตามนโยบาย คสช. ให้มีผลการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมประชาชนเข้าถึงได้ง่ายสะดวกด้วย สโลแกน “คลายทุกข์ต้นทาง” มีแนวปฏิบัติ 3 ประการ คือ สุขใจที่ได้ช่วย โดยมอบหมายให้บัณฑิต อาสาและเครือข่ายต่างๆในพื้นที่รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้ประสบปัญหาส่งต่อให้หน่วยงาน รับผิดชอบดำเนินการ ปลายนี้ร่วมสัมผัสสวัสดิความพอใจเปิดโอกาสให้ประชาชนที่เข้ารับบริการจาก หน่วยงานภาครัฐ ในอำเภอต่างๆแสดงความเห็นว่ามีคามพึงพอใจไม่พอใจหรือเฉยโดยวิธีกดปุ่ม เครื่องแสดงความพอใจที่ติดตั้งไว้ที่ว่าการอำเภอทุกแห่งเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนา ระบบการให้บริการภาครัฐ และทุกที่ทุกเวลาทุกปัญหาที่มีคำตอบโดยให้ประชาชนที่ประสบปัญหา ความเดือดร้อนในพื้นที่โทรแจ้งสายด่วน 1880 ได้ตลอด 24 ชั่วโมง หรือ เจ้าหน้าที่ ศอ.บต.และจัด ชุดเคลื่อนที่เร็วของ ศอ.บต. เข้าช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนในเบื้องต้นและหาแนวทางแก้ไข

ปัญหาแก่ผู้ประสบปัญหาตามกระบวนการให้เสร็จสิ้นโดยเร็วจากจุดเริ่มต้นของการอำนวยความสะดวก ยุติธรรม การสร้างความเข้าใจทั้งในและต่างประเทศและสิทธิมนุษยชนการสื่อสารสร้างความเข้าใจ อันตึงามทั้งในและต่างประเทศรวมทั้งสิทธิมนุษยชนเป็นภารกิจตามมาตรา 9(13)(14) แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2553 และยุทธศาสตร์หลักที่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ดำเนินการอย่างต่อเนื่องนอกจากการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ผลงานกิจกรรมต่างๆ การศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมการส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นภารกิจของ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ตามมาตรา 9 (12) แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2553 ซึ่งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการศึกษาและพัฒนาศักยภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และสังคมพหุวัฒนธรรม และเพื่อการสร้างงานสร้างอาชีพโดยการพัฒนา ผู้เรียน ผู้สอน และหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกันการบริหารจัดการ ให้เยาวชนมีความรู้คู่คุณธรรมนำมาพัฒนาสร้างอาชีพสร้างรายได้ในพื้นที่ตนเองรวมทั้งพัฒนาความร่วมมือกับองค์กรภายในและต่างประเทศและโลกมุสลิมเพื่อการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมการพัฒนา ศักยภาพของพื้นที่ และคุณภาพชีวิตของประชาชนได้บูรณาการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐฝ่ายพลเรือน เพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับ สภาพ ทางสังคมเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของประชาชนการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธีโดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อกระบวนการสร้างความเข้าใจและการประสานความร่วมมือ ในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ตามแนวทาง คสช.ผ่านกิจกรรมสานเสวนาที่มีเป้าหมายพัฒนาความร่วมมือ ในระดับหมู่บ้านของกำนันผู้ใหญ่บ้านผู้นำศาสนาผู้นำท้องถิ่นผู้นำภาคประชาชนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิด ความปรองดองสามัคคีและสันติสุขภายใต้แนวคิด “ประชาชนคิด หน่วยงานรัฐสนับสนุน” การเพิ่มประสิทธิภาพภาครัฐ และการขับเคลื่อนนโยบายโดยการทบทวน ปรับแผนงานโครงการตามยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้สอดคล้อง กับนโยบาย คสช. และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเร่งด่วนของประชาชนภายใต้โครงสร้างของ คณะกรรมการ ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) โดยได้สนับสนุนเจ้าหน้าที่และบุคลากรเพื่อ ปฏิบัติงานตามโครงสร้าง คปต.ทั้งในส่วนสำนักงานเลขาธิการ คปต. ส่วนอำนวยการพัฒนาของ กอ.รมน.ภาค4ส่วนหน้า และการจัดตั้งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหน้า (ศอ.บต. ส่วนหน้า) การสนับสนุนงบประมาณ และกำกับติดตามการทำงานของ ศปค.อ.ในส่วนที่ได้รับ มอบหมายจาก กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า การสนับสนุน การฝึกอบรมสัมมนาและประชุมชี้แจง หน่วยงานและเจ้าหน้าที่รัฐให้ทราบและเข้าใจในนโยบายยุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพให้แก่บุคลากรและ พลังมวลชนที่ ปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้ในรอบ 4 เดือนช่วงปลายปี งบประมาณ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้ริเริ่มโครงการใหม่ในการ เพิ่มประสิทธิภาพและ ขับเคลื่อนการปฏิบัติให้เกิดเอกภาพในระดับพื้นที่และเป็นที่พึงของประชาชน

ได้รวดเร็วมากขึ้นด้วยการอำนวยความสะดวก

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

การเปลี่ยนแปลงการบริหารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ภายใต้นโยบายรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ในปัจจุบันภายใต้ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 98/2557 นั้นผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกได้ให้ข้อเสนอแนะซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวม และใช้เป็นแนวทางในการเสนอแนะในเชิงนโยบายเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่จะทำให้การบริหารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ตอบสนองและเข้ากับบริบทของสถานการณ์การบูรณาการ และขับเคลื่อนการทำงานหน่วยงานในพื้นที่ ดังนี้

ด้านการบริหาร

1. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ต้องทำการทบทวนบทบาทตนเองตามบริบทของกฎหมาย ในเมื่อสถานการณ์ในปัจจุบันเข้าสู่ภาวะที่ปกติมากขึ้นแล้วควรจะมีบทบาทอย่างไร เพราะการที่ตั้งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ขึ้นมานั้นเพื่อต้องการที่จะให้เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการบริหารงานทั้งปวงกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่เพื่อการพัฒนา และสนับสนุนงานทางผ่านความมั่นคงในการแก้ปัญหาและทำให้สถานการณ์ดีขึ้น

2. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ซึ่งทำหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงก็ต้องดูบทบาทของตนเองเช่นกันว่าควรจะมีขอบเขตอยู่ตรงไหน เมื่อเหตุการณ์เริ่มสู้ในทิศทางที่ดีขึ้นควรจะมีมอบงานให้กับ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาอย่างเต็มที่เพื่อที่จะได้มีเอกภาพในการบริหาร และมีอำนาจในการตัดสินใจ

3. รัฐบาลต้องพิจารณาในรายละเอียดในข้อกฎหมายให้ชัดเจนว่า บทบาทของแต่ละฝ่ายไม่ว่าจะเป็นฝ่ายพัฒนาซึ่งเป็นงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ต้องทำอะไร และฝ่ายความมั่นคงซึ่งเป็นงานของ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) จะทำอะไร และงานใดที่ต้องมีการบูรณาการต้องมีความชัดเจนเพื่อลดการแย่งงานกันทำเพื่อให้ได้มาซึ่งงบประมาณเพิ่มเติม

4. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ไม่มีอำนาจ บทบาท และหน้าที่ ที่จะสั่งการหน่วยงานราชการอื่นๆได้ เพราะกฎหมายไม่ได้กำหนด บทบาท หน้าที่ไว้เพียงแต่เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานนโยบาย กับหน่วยปฏิบัติ นอกจากนี้ก็ยังไม่สามารถให้คุณให้โทษใครได้ แต่ถ้าเข้ามาอยู่ในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ก็จะทำให้มีอำนาจในการสั่งการตามสายการบังคับบัญชาของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) กอ.รมน.

ด้านโครงสร้างองค์กร

1. การจัดการบุคลากรในองค์กรในปัจจุบันยังไม่ครบอัตราตามที่ กพ.กำหนดซึ่งเป็นสิ่งที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จะต้องรีบดำเนินการให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ ให้ความชัดเจนว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในเรื่องของการจัดการบุคลากรเพื่อให้อัตราครบตามที่ กพ. กำหนด และหาแนวทางในการรับราชการในหน่วยงานเพื่อให้ผู้ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่แล้วได้มีโอกาสก้าวหน้าในชีวิตรับราชการอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

นำผลการวิจัยควรนำไปสู่การปฏิบัติให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโดย จัดทำแผนงาน/โครงการที่มีการบูรณาการกันอย่างแท้จริง ระหว่างศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับหน่วยงานด้านความมั่นคง จะทำให้การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นบริหารงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาการบริหารของหน่วยงานทางด้านความมั่นคงเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้

7.เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานสภามั่นคงแห่งชาติ. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2564
 อรุณ รักธรรม. (2546). ทฤษฎีบริหารองค์การสมัยใหม่. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
 เอกพร รักความสุข.(2559). การวิจัยเชิงคุณภาพ : หลักการและแนวปฏิบัติ.กรุงเทพมหานคร.โรงพิมพ์เดือนตุลา.
 Anderson, James E. 1994. Public Policy – Making : Introduction. 2nd. New York :Houghton Mifflin Company.
 Balogun and Hope-Hailey. (2009). The three levels of developing a change capability. People Management.
 Barbara Senior,Stephen Swailes. (2010). FourthEdition Organization Change.Financial Times-Prentice Hall .One Southwark Bridge Road,London,United Kingdom.
 Barrie, Donald S. Professional. Construction Management : Including C.M. Design Construct , and General Contracting, 3rd ed., New York, McGraw-Hill.
 Carl J. Friedrich. (1963). An introduction to political theory, twelve lectures at Harvard. New York : Harper & Row.
 ChesterBarnard. (1972). TheFunction of an Executive , 22ded. Cambridge ,Mass. Harverdp.75.
 David Easton. (1953). The political system : an inquiry into the state of political science. New York : Alfred A. Knopf.

- Dale, E. (1967). Organization American Management Association, New York.
- Dye, Thomas R. (1984). Understanding Public Policy. (5th ed). Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice -Hall, Inc.
- Eby, L.T., Adams, D.M., Russell, J. E.A., and Gaby, S.H. (2009). Perceptions for organizational readiness for change: Factors related to employees' reactions to the Implementation of Team-Based Selling. Human Relations, 53, 419-442.
- Herbert A. Simon . (1950). The Administrative Behavior 4th Edition. Holbeche LS, Matthews G. (2012). Engaged: unleashing the potential of your organisation through employee engagement, John Wiley/Jossey Bass.
- Eulau, Heinz and Kennett Prewitt. (1973). Labyrinths of Democracy. Indianapolis: Bobbs-Merrill.
- Kenneth Prewitt and Sidney Verba. (1983). An Introduction to American Government, 4th Edition. New York : Joanna Cotler Books.
- Koontz, Harold, & Cyril O'Donnell. (1968). Principles of Management. New York: McGraw-Hill.
- Luther Gulick and L. Urwick. (1937). Papers On The Science Of Administration By Luther Gulick, L. Urwick, James D. Mooney Henry Fayol, Henry S. Dennison, L. J. Henderson T. N. Whitehead, Elton Mayo, MARY P. Follett John Lee, V. A. Graicunas Institute Of Public Administration Columbia University New York.
- Mark Bevir. (2011). The SAGE Handbook of Governance Edited by Mark Bevir. Molloy, E. and Whittington, R. (2005). HR: making change happen. Executive Briefing. London: Chartered Institute of Personnel and Development.
- Peter F. Drucker. (1954). Practice of Management. Robert B. Denhardt and Janet Vinzant Denhardt. (2007). The New Public Service; serving, not steering. Expanded Edition. New York: Sharpe.
- Robert K. Christensen และ Mary Tschirhart. The SAGE Handbook of Governance Edited by Mark Bevir.
- Robert K. Yin. (2003). Case study research : design and methods.
- Robbins, Stephen P. (1996). Organizational Behavior. 7th ed. New Jersey : Prentice R.P. Vecchio, and S.H. Appelbaum, (1995). Managing Organization Behavior Dryden.
- Robbins, S. P. (1990). Organization theory: Structure, design and applications (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. www.idis.ru.ac.th/report/index.

php?topic=6136.

Robinson. (2006). *Economic Origins of Dictatorship and Democracy* New York:
Cambridge University Press. Google Scholar

Sharkansky, Ira. (1970). *Policy Analysis in Political Science*. Chicago: Markham.

การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการเพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง

THE DEVELOPMENT OF INFORMATION SYSTEM IN ADMINISTRATIVE
MANAGEMENT FOR QUALITY ASSURANCE ON CHILD DEVELOPMENT CENTER
UNDER THE DEPARTMENT OF LOCAL ADMINISTRATION OF CENTRAL REGION

กัญญาณัฐ หวานฉ่ำ* ปรีชา วิหคโต**

Kunyanut Whancham, Preecha Wihoktoe

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นที่ 2 การสร้างระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการเพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขั้นที่ 3 การทดลองใช้ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการเพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เอกสารที่เป็นตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการเพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 60 เล่ม 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ และด้านการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 9 คน 3) ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง จำนวน 4 ศูนย์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบบันทึกข้อมูล 2) ชุดคำสั่ง/โครงสร้าง และระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการเพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง และ 3) แบบประเมินประสิทธิภาพระบบสารสนเทศ การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการ 1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร 2) การสนทนากลุ่ม และ 3) การทดลองใช้ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ทางสถิติ ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการเพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง ได้พัฒนาขึ้นโดยการใช้โปรแกรมตารางการทำงาน ของ Microsoft Office Excel ที่เป็นโปรแกรมสำเร็จรูป ประกอบการ

* Doctor of Philosophy Program Educational Administration Western University

** Doctor of Education Program in Education Administration, Western University

ทำงานบน Cloud Application ที่ใช้ Google Drive ซึ่งเป็นบริการจาก Google มีประสิทธิภาพในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.80$, $SD = 0.25$)

คำสำคัญ : ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประกันคุณภาพภายใน

ABSTRACT

The purposes of this research were to development of information system administrative management for quality assurance on child development center under the department of local administration of central region 1)define conceptual framework for research 2) creation development of information system administrative management for quality assurance in child development center 3)trial information system administrative management for quality assurance in child development center under the department of local administration of central region The samples of this research consisted of 1)document ,Norwich article and 90 research development of information system administrative management for quality assurance in child development center under the department of local administration of central region 2) 9 professional of information system in administration management for quality assurance 3) administrators and teacher working in child development center The data collection was done by using 1)record form 2)command set and information system administrative management for quality assurance in child development center under the department of local administration of central region 3) evaluation form of information system Mean($\bar{X}$)and standard deviation($S.D$)were used to analyze the collected data

The finding indicated that the development of information system administrative management for quality assurance in child development center under the department of local administration of central region. Development by using schedule programme of Microsoft Office Excel. The program is finished work by cloud application on Google and Drive on Google .Has a good level of performance ($\bar{X}=4.80,SD=0.25$)

Keyword(s) : Information System Management, Child Development Center, Quality Assurance.

1. บทนำ

การจัดการศึกษาของไทยมีปัญหาหลายประการ ซึ่งยังไม่สนองตอบและยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศได้สมบูรณ์มากนัก การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผู้เรียนโดยตรงให้มีการดำเนินการทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และ ผลผลิตให้มีมาตรฐานตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็น มาตรฐานหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นและแก้ปัญหาที่กล่าวมาได้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง เป็นสถานศึกษาที่มีการดำเนินการบริหารงานการประกัน คุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้มีการกำหนดแนวทางเพื่อตอบสนองต่อ ความต้องการ และสภาพความเป็นจริงของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานการ ประกันคุณภาพภายในก็คือ การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ การ เข้าถึงข้อมูลที่สำคัญในการบริหารจุดแข็ง จุดด้อย ข้อจำกัด และโอกาสทางการพัฒนา รวมทั้งมี การนำระบบสารสนเทศมาปรับใช้ประกอบการดำเนินการบริหารในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) มุ่งเน้นการพัฒนาเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ เรื่องคุณภาพการศึกษา โอกาสทางการศึกษาและการมีส่วนร่วมที่ได้พัฒนาต่อจาก ข้อมูลของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา รอบทศวรรษระยะหนึ่งที่ผ่านมา พ.ศ.2542-2551 นั้น ได้มีข้อบกพร่องในบางประเด็นที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้สถานศึกษามี ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เข้มแข็ง กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 ลงวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ.2553 ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าสู่การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาอย่างแท้จริง

ในกระบวนการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ จำเป็นต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่ สมบูรณ์ ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน นำข้อมูลมาใช้ได้สะดวก ตรงตามความต้องการ เป็นพื้นฐานของการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ยิ่งสารสนเทศที่ได้จัดหาไว้มีความ เพียงพอ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้มากเท่าใด โอกาสที่จะตัดสินใจดำเนินการอย่างมี ประสิทธิภาพก็ยิ่งมีมากขึ้นตามลำดับ เพราะการมีระบบข้อมูลที่ดี เป็นผลดีกับงานประกันคุณภาพใน แ่งของการมีข้อมูลที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ไว รองรับการประกันคุณภาพการศึกษา เพราะอย่างนี้ ทราบกันดีว่าการประกันคุณภาพยุคนี้จะเน้นตัวบ่งชี้ด้านต่างๆ มากมาย ซึ่งตัวบ่งชี้เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ ต้องอาศัยฐานข้อมูลที่มีการเก็บข้อมูลสารสนเทศการบริหารต่างๆอย่างเป็นระบบ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543:52-53) ตั้งแต่ระบบควบคุมคุณภาพการศึกษา ต้องการใช ข้อมูลสารสนเทศมาแสดงคุณภาพ หรือความสามารถของสถานศึกษาว่าปัจจุบันอยู่ในระดับใด สูง หรือต่ำกว่ามาตรฐาน ส่วนในระบบตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้อง ใช้สารสนเทศ เพื่อแสดงผลสำเร็จ หรือความก้าวหน้าในการดำเนินการประกันคุณภาพในรอบปีว่ามี คุณภาพ หรือความสามารถในการจัดการศึกษาเพียงใด จะได้ปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาให้ได้

ผลสำเร็จตามมาตรฐาน สำหรับระบบประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องใช้สารสนเทศเพื่อแสดงว่าสถานศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานเพียงใด สามารถพัฒนาคุณภาพได้ตามมาตรฐานการศึกษาหรือไม่ มีกระบวนการบริหารและจัดการที่จะนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียนเพียงใด และสมควรได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษาหรือไม่ หลังจากสถานศึกษาดำเนินงานประกันคุณภาพภายในไปแล้วระยะหนึ่ง พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งยังไม่สามารถดำเนินการตามขั้นตอนการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, น. 25) นอกจากนี้กระแสสังคมยังวิพากษ์วิจารณ์ว่าระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายังไม่เข้มแข็ง สถานศึกษาไม่ได้สร้างระบบคุณภาพให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง มุ่งเน้นปรับปรุงเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น.1) ถ้าฟังความคิดเห็นจากครู และอาจารย์ ก็สามารถหาคำตอบได้ไม่ยากว่า คุณภาพการศึกษาที่แท้จริงหายไปกับงานเอกสาร (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2556, ออนไลน์) ดังนั้น กระบวนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น.2) และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบริหารระบบสารสนเทศเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการจัดการข้อมูลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, น.64) สอดคล้องกับ ณัฏฐพล กาฬภักดี (2550, ออนไลน์) และศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศา กุล และเจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ชัย (2549, น.29) ที่กล่าวว่าข้อมูลสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งต้องมีข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานที่จะช่วยส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรได้ คือช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้การดำเนินงานมีความถูกต้อง สะดวก รวดเร็วผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด อดงานเอกสาร และเป็นเครื่องมือในการกำกับ ติดตาม นิเทศ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด

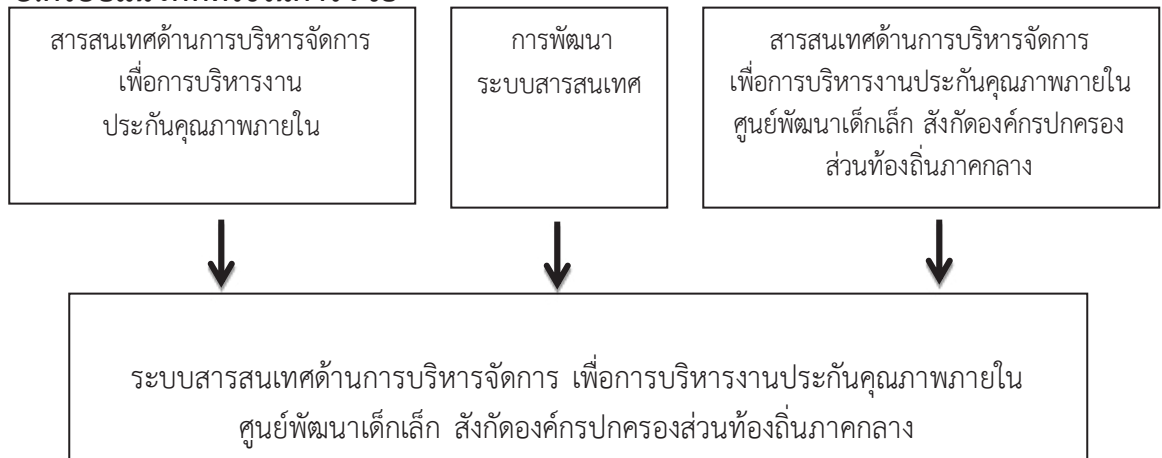
ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคิดในการแก้ปัญหาด้านงานประกันคุณภาพภายใน โดยการพัฒนา ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการจัดเก็บข้อมูลและแสดงผลข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศให้มีระบบฐานข้อมูลการประกันคุณภาพภายใน ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้องค์ประกอบและมาตรฐานคุณภาพของศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ช่วยในการวิเคราะห์ ประมวลผลและสรุป เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีรายละเอียดต่างๆครบถ้วนและเพียงพอ ด้วยการนำระบบสารสนเทศเข้ามาพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมการเขียนรายงานประเมินตนเอง (SAR) งานด้านการประกันคุณภาพภายในเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาข้อมูลทางด้านระบบสารสนเทศงานการประกันคุณภาพภายใน ที่สอดคล้องกับความต้องการที่ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารงานประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดยิ่งขึ้นต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง

3.กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากภาพแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของแนวคิด ที่นำมาใช้ในการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งออกเป็น 3 แนวคิดดังนี้

1. สารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการประกันคุณภาพภายใน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เป็นตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยของนักวิชาการศึกษานักวิจัยทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พนิดา พาณิชกุลและสุธี พงศาสกุลชัย (2552) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาองค์การมหาชน (2553) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) และคนอื่นๆ ได้นำประเด็นสาระสำคัญนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ความหมายของข้อมูลและระบบสารสนเทศ คุณลักษณะของระบบสารสนเทศ ความสำคัญของระบบสารสนเทศ ประโยชน์ของระบบสารสนเทศ ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน ความสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน ขอบข่ายของกาประกันคุณภาพการศึกษา แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน หลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ หรือวงจร PDCA และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การพัฒนาระบบสารสนเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เป็นตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยของนักวิชาการศึกษานักวิจัยทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และ

วิโรจน์ สารรัตน์ (2550) พนิดา พาณิชกุล (2552) น้อย สุวรรณมณี และคณะ (2552) สุมาลี อริยะสม (2552) ถวัลย์วงศ์ ไกรโรจนานันท์ และโกสสันต์ เทพสิทธิพรการณ (2553) ยอดอนงค์ จอมหงส์ พิพัฒน์ (2553) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2554) โนลส (Knowles.1980) บูน (Boone.1992) ฮูลส์ (Houle.1996) และคนอื่นๆ ได้นำประเด็นสาระสำคัญไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ความหมายของการพัฒนาระบบสารสนเทศ ความหมายของระบบสารสนเทศ แนวคิดในการพัฒนาระบบสารสนเทศ คุณสมบัติของระบบสารสนเทศ ประเภทของระบบสารสนเทศ ขั้นตอนของการพัฒนาระบบสารสนเทศ การพัฒนาระบบสารสนเทศ Web Application และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เป็นตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยของนักวิชาการศึกษา นักวิจัยทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบางพลับ (2559) และคนอื่นๆ ได้นำประเด็นสาระสำคัญไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หลักการและแนวคิดในการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน บทบาทหน้าที่และภารกิจของโครงสร้างการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และข้อมูลสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ ที่ใช้ในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development and Engineering : R & D & E) วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นที่ 2 การสร้างระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการเพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง

แต่ละขั้นมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลที่ได้รับ

ขั้นตอนการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้รับ

ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยคำถาม	1. ประชากร ได้แก่ เอกสารที่เป็นตำราบทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 60 เล่ม 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร 4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2. กรอบแนวคิดในการวิจัย
ขั้นที่ 2 การสร้างระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1.นำข้อมูลที่ได้ในขั้นที่ 1 มาวิเคราะห์ และออกแบบผังชุดคำสั่ง/โครงสร้าง และสร้างระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกัน คุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2.ตรวจสอบความเหมาะสมและเป็นไปได้ของระบบ โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้ 1).ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศและการประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยกำหนดคุณสมบัติ จำนวน 9 คน 2).เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ผังชุดคำสั่ง/โครงสร้าง และระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ผู้วิจัยออกแบบและสร้างขึ้น 2) แบบบันทึกข้อมูล 3).การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) 4).การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา	1.ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีความเหมาะสม และเป็นไปได้

ขั้นตอนการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้รับ

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง	1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง และกลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 4 ศูนย์ 2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ 1) ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการเพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง 2) แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ผู้ทดลองใช้ระบบประเมินประสิทธิภาพของระบบ โดยการตอบแบบประเมินด้วยตนเอง 4.การวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง ที่มีประสิทธิภาพ

5.ผลการวิจัย

การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 ผลการสร้างระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง มีรายละเอียดแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สารสนเทศด้านการบริหารจัดการเพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผลจากการศึกษาเอกสารที่เป็นตำรา บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า มี 3 ด้าน 5 ตัวบ่งชี้

ตอนที่ 2 ผลการสร้างระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หลักการและแนวทางการสร้างระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้วยการนำโครงสร้างระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการที่ประกอบด้วยมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ มาออกแบบทำแบบร่างชุดคำสั่งโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อเป็นต้นแบบระบบด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมและเป็นไปได้ของระบบ โดยเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผลจากการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องจากผู้ให้ข้อมูลจริง และนำข้อมูลที่ได้กลับมาวิเคราะห์ และปรับปรุงระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้สมบูรณ์ และนำระบบที่ปรับปรุงกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาระบบ และการประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการเพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง

จากการทดลองใช้ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง จำนวน 4 ศูนย์ ผู้ทดลองใช้ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง จำนวน 5 คน ได้ตอบแบบประเมินประสิทธิภาพของระบบ

6. สรุปผลการวิจัย

ขั้นที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 60 เล่ม ได้ประเด็นสำคัญสำหรับการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพ

ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลางมีทั้งหมด 5 ตำบล 40 เกณฑ์ การพิจารณา

ขั้นที่ 2 การสร้างระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. นำข้อมูลระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้จากกรอบแนวคิดในการวิจัย ในขั้นที่ 1 มาดำเนินการวิเคราะห์ และออกแบบผังชุดคำสั่ง/โครงสร้าง และสร้างระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากที่ผู้วิจัยได้นำระบบสารสนเทศไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group)

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง และกลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 4 ศูนย์

ขั้นตอนที่ 2 อธิบายและนำคู่มือการใช้ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง และกลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 4 ศูนย์

ขั้นตอนที่ 3 นำระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง ไปทดลองใช้เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง และกลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 4 ศูนย์

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นภาคกลาง เป็น 2 ตอน แต่ละตอนประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปผลได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานะเป็นผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 คน มีสถานะเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 2 คน และมีสถานะเป็นครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-50 ปี และมีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง จำนวน 5 คน ได้ตอบแบบประเมินประสิทธิภาพของระบบ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง โดยรวมมีประสิทธิภาพและเป็นไปได้ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.80, SD = 0.25$) ด้านที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากเรียงลงไปตามลำดับ ได้แก่ด้านกระบวนการทำงาน ($\bar{X} = 4.87, SD = 0.30$) ด้านผลลัพธ์หรือการรายงานผลการประเมิน ($\bar{X} = 4.83, SD = 0.19$) และด้านการออกแบบ ($\bar{X} = 4.70, SD = 0.41$)

7.อภิปรายผล

1. จากการทดลองใช้ระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง แล้วประเมินประสิทธิภาพ พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในระดับดีมาก โดยเฉพาะด้านกระบวนการทำงาน ด้านผลลัพธ์ หรือการรายงานผลการประเมิน และสุดท้ายด้านการออกแบบ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ชัยพจน์ รังงาม (2549) ที่เห็นว่า การเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปเอกสารนั้น การนำไปใช้ไม่สามารถสนองความต้องการเฉพาะได้ เพราะการประมวลผลที่ใช้แรงงานจากคนทำได้เฉพาะเรื่อง และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ยังไม่สามารถตอบสนองความซ้ำซ้อนและความคาดเคลื่อนจากตัวแปรได้ และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลทำให้ยุ่งยาก จึงทำให้สารสนเทศไม่สมบูรณ์หรือไม่เป็นปัจจุบัน การพัฒนาแนวใหม่เป็นการสร้างฐานข้อมูลไว้ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ ให้ชุดข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันนำมาจัดเก็บไว้ด้วยกันเพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลเหล่านั้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการขององค์ได้ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรหรือตามสภาพแวดล้อม การพัฒนาระบบจึงมีความทันสมัย พร้อมจะเรียกใช้ตลอดเวลา ดังนั้นการเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาโดยระบบสารสนเทศแนวใหม่จึงต้องอาศัยคอมพิวเตอร์ (Hardware) และโปรแกรม (Software) ตลอดจนเครื่องมือการสื่อสาร (Communication) เพื่อทำให้มูลติบซึ่งประมวลผลเป็นข้อมูลสารสนเทศทำได้อย่างต่อเนื่อง

ประหยัด คุ่มค่า และรวดเร็ว

2. ผลจากการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องจากผู้ใช้อ้างอิงจริง และนำข้อมูลที่ได้กลับมามีวิเคราะห์ และปรับปรุงระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้สมบูรณ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามคำบอกเล่า (Content Analysis) จากท่านผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเห็นด้วยกับ ผังชุดคำสั่ง/โครงสร้างของระบบสารสนเทศด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ว่ามีความเหมาะสม ด้านการออกแบบ ด้านกระบวนการทำงาน และผลลัพธ์หรือการรายงานผลการประเมิน มีประสิทธิภาพ ครบถ้วน ถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน สามารถป้อนข้อมูลได้สะดวก ช่วยลดขั้นตอนการทำงานและความซ้ำซ้อน ในการจัดทำรายงานข้อมูล รายการแต่ละรายการมีรายละเอียดและรูปแบบที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ทำให้ค้นหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและทันต่อความต้องการใช้งาน มีเอกสารคู่มือเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถปฏิบัติได้สะดวก การออกแบบหน้าจอคอมพิวเตอร์เพื่อป้อนข้อมูลมีรูปแบบและมีลักษณะเหมาะแก่การใช้งาน ความสามารถในการพิมพ์ข้อมูลเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รายงานจากระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นตรงตามความต้องการที่จะนำไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ชัยพจน์ รักงาม (2549) กัญญา บุโรทกานนท์ (2544) ที่พบว่า ระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน ผู้ใช้ระบบสารสนเทศมีความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศในภาพรวมและรายด้าน ทั้งด้านการนำเข้าข้อมูล การประมวลผล และการสรุปรายงาน ระบบสารสนเทศที่พัฒนามีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้ใช้ ให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน ครอบคลุมตัวบ่งชี้ในแต่ละด้าน สอดคล้องภารกิจของหน่วยงาน สามารถสืบค้นร่องรอยหลักฐาน ในการตัดสินใจผลการประเมินระดับตัวบ่งชี้ และระดับรายด้านได้สะดวก รวดเร็ว และสามารถรายงานสรุปผลการประเมินตามรายด้าน และตัวบ่งชี้ได้อย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ ครบถ้วน สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน

8. ข้อเสนอแนะ

1. ระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้นนี้ เพื่อสนับสนุนด้านการบริหารจัดการ เพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคกลาง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับระบบเอกสารอื่น ๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ แต่อาจต้องมีการศึกษาในกระบวนการทำงานเพิ่มเติมเพื่อให้ระบบสามารถตอบสนองตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการได้เป็นอย่างดี และเพื่อให้ระบบมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ควรนำระบบสารสนเทศนี้ไปประยุกต์ใช้ร่วมกับการบริหารงานส่วนอื่นๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะช่วยให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. การนำระบบสารสนเทศนี้ไปใช้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีความพร้อมในด้านบุคลากร ด้านคอมพิวเตอร์ (Hardware) ด้านโปรแกรม (Software) และเครื่องมือการสื่อสาร (Communication) เพื่อทำให้ข้อมูลดิบซึ่งประมวลผลเป็นข้อมูลสารสนเทศทำ

ได้อย่างต่อเนื่อง ครอบคลุม ถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบันมากขึ้น

3. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและสนับสนุน ส่งเสริมด้านการพัฒนาบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดทำระบบสารสนเทศในทุกกลุ่มงานเพื่อให้เป็นระบบ และง่ายต่อการบริหารจัดการในงานต่างครอบคลุมทุกภารกิจของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ผู้บริหารควรติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง และนำข้อมูลนี้ไปใช้ในการวางแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

Thai Referenc

Panichakul,P. (2009) Information technology.(2ed.) Bangkok:Thaijajern Printing.

Sukjajernpong,P&Group. (1998) Teaching Materials for Management Information System unit 9-15(17ed.) Nonthaburi,Sukhothai Thammathirat Open University.

Japjit,P(2007) Development of Training Program for the Strengthening of Educational Zone Offices through the Internet. Doctoral dissertation,Department of Educational Administration, Srinakharinwirot University.

Wayuwattana,P(2007) Educational quality assurance institutions that affect the performance of basic education be under Educational Service area office1.Master's thesis(Educational Administration),Silpakorn University.

Pongsai,P (1993) New management.Bangkok:Chulalongkorn University.

Kotcha,P (1999) Computer and Information Technology for Management. Bangkok:Discovery Center.

Homsoi,M (2006) The availability of information technology and communication of personnel in basic education institutions,Chiang Rai Educational Service Area. Master's thesis(Educational Administration) Chiang Rai Rajabhat University.

Sukhothai Thammathirat Open University. (1997) Education Management unit 7-10. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.

Sukhothai Thammathirat Open University. (2004) Application of evaluation techniques for educational development, Professional Training Package unit 5. Faculty of Education, Sukhothai Thammathirat Open University.

Jomhongpipat,Y(2010) Development of teacher leadership program for learning management according to basic reform guidelines. dissertation,Department of Educational Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University.

Piriyakul,R (1997) Programming to use. Bangkok: Ramkhamhaeng University

- Wattidayt,R. (2006) Information System of the Center for Computer and Information Technology, North University. Master's thesis(Educational Administration) Chiang Rai Rajabhat University.
- Office of the Royal Society. (2006) Dictionary of Royal B.E.2554. Bangkok:Nanmeebook.
- Phujajern,W (1999) Instructional Quality Assessment.Bangkok:DD Printing.
- Saanratana,W(2007) Principles of Management Theory and Issues in Education. Bangkok:thipwisut.
- Chunhacha,W(2006) Relationship between information management system and school supervision. Master's thesis(Educational Administration) Silpakorn University.
- Kortarsa,W&group (1999) Information Technology Learning. Bangkok:Third Education.
- Jajernphatamdee,W&Wihokto,P(2013) Development of quality assurance model in the school be under Educational Service area office1. Journal of Quality of Life with Laws. Mahidol University,Year 10(October-December2014) Bangkok:Patchraporn Shop
- Sakrongpongpanich,S(2006) Information and Technology Management.(13ed.) Bangkok:SE-ED
- Sakrongpongpanich,S & Group(2006) Basic information technology. Bangkok:MAC
- Chinatangkul,S(1984) The research analyzes student-to-teacher ratios of elementary schools. Office of the Education Council. Bangkok: reproduce.
- Rohtjanakitamnuay,S(2002) Database Design and Administration. Bangkok:DK book
- Kaisuriyawong,S(2008) The need to develop information systems for management of private school teachers,Office of the National Primary Education Commission,Pathum Thani. Phranakhon Rajabhat University.
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2011) Information Technology and Communication.(2ed.) Bangkok:OTEP
- National Institute for Quality Assurance and Standardization, (2000) Internal quality assurance guidelines: To be ready for external evaluation.(2ed.) Bangkok:Primdee
- Polsri,S(2004) Theories and principles of community development. Bangkok: Odian Store Limited Partnership.

- Kreuamak,S (1993) Director's Guide be underOffice of the National Primary Education Commission. Nakhon Sawan:Raindee
- Nuntachai,S(2006) Concepts of school administrators and teachers by use of information and communication technology in basic education institutions of Chiang Rai Educational Service Area. Master's thesis (Educational Administration) Chiang Rai Rajabhat University.
- Promjui,S&PiBul,S(2001) Quality assurance. Nonthaburi:Jatuporn
- Sintulawayt,S(1999) Quality assurance education. Bangkok:Wattana Panich
- Wijitchot,S(2007) Information Management for Basic Education Quality Assurance Under the Jurisdiction of the Office of Kanchanaburi Area 1. Master's thesis (Educational Administration),Silpakorn University.
- Sangpung,S(2004) Basic information technology. Bangkok:Physics Center.
- Kayapart,S&Group(1999) Information Technology for Life. Bangkok:SE-ED
- Office of the Basic Education Commission(2011) Quality of education Continuous Ministerial Regulations Guidelines and methods of quality assurance in education B.E.2553. Bangkok:The Agricultural Cooperrative Federation of Thailand.Limited.
- Office of the Education Council. (2002) National Education Act B.E.2542 and modife(No.2) B.E.2545. Bangkok:Pikwan Graphic.
- Office of National Education Standards and Quality Assessment. (2003) Announced by the Office of Educational Quality Assurance and Evaluation (Public Organization) on the subject of being an external assessor of basic education by certifying the graduates. Bangkok: Brochure
- Office of the Basic Education Commission(2011) Quality Assurance Standards for Basic Education Standards for Institutional Quality Assurance. National Institute of Educational Testing Service. Bangkok: Commercial printer.
- Rukpa,S&Wihokto,P(2013) The Development of Information Oriented Program in Early Childhood Education be under Educational Service area office4. Mahidol University,Year 10(October-December2014
- Meangpisan,S(1998) Management Information System. Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- Ariyasom,S(2009) Development of internal quality assurance information system. The center of informal and informal education. District in Lampang

- Master's thesis(Measurement and Evaluation) Sukhothai Thammathirat Open University.
- Tumtachang,S(2007) Management skills of administrators affecting the quality of information systems of schools under the jurisdiction of Bangkok. Master's thesis (Educational Administration),Silpakorn University.
- Kleesuntorn,A (2004) A study of the level of performance of information management system for administration of Mahasarakham Educational Service Area 2. Mahasarakham University.
- Nakorntap,A (2009) Quality Criteria for National Education in Risk. Bureau of Educational Standards and Development The Secretariat of the Education Council. Bangkok
- Wutpornpong,A(1999) Development of computer program for teaching and learning of Vocational education. Master's thesis of Science in Technical Education, Technical Education Technology, Mongkut's University of Teachnology Noth Bangkok.
- Gletmanee,A(2008) Content Analysis of Library Journal of the Library Association of Thailand. Master's thesis of Arts Program in Library and Information Science ,Thammasat University.
- Niyamapa,A(2007) Development of internal control system of basic education institution. Master's thesis(Educational Administration) Chulalongkorn University.
- Kotota,A &Sawaingam,K (2010) The research program developed a report on the quality of education on the network. Applied Physics and Computer Engineering, Rajamangala University of Technology Isan.
- Sirirat,I&Wihokto,P(2014) Development of a learning management model for promoting health in infants without disease,Chiang Mai. . Journal of Quality of Life with Laws. Mahidol University,Year 10(October-December2014) Bangkok:Patcharaporn.
- Jamolmarn,A(2001) Measurement and Evaluation of Higher Education.(3ed.)Bangkok:Funny Publish
- Iamsiriwong,O(2006) Analysis and Design. Bangkok:SE-ED
- Pornpaseartkul,A(2000) System Analysis and Design. Bangkok:SE-ED

ปัจจัยเชิงสาเหตุของความสามารถในการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจพาณิชย์

อิเล็กทรอนิกส์

สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

CAUSAL FACTORS AND CONSEQUENCES OF ENTERPRISE RISK MANAGEMENT OF THE E-COMMERCE FOR SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES

อนันตพร วงศ์คำ * พฤทธิสรณ์ สุทธิไชยเมธี **

Anantaporn Wongkham, Pruethsan Sutthichaimethee

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการจัดการความเสี่ยง ของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และ (2) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุของการจัดการความเสี่ยง ของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้วิจัยกำหนดประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จำนวน 527,324 ราย ที่ดำเนินกิจการทางด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) และจะต้องเป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่ต้องดำเนินธุรกิจภายใต้ IT Base ในการคำนวณกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ดำเนินกิจการทางด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Size) โดยอาศัยแนวคิดของเลสลีย์ คิช (Leslie Kish) ได้เสนอแนะว่า ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย โดยปัจจัยหนึ่ง คือ เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้จำนวน 450 ตัวอย่าง

ผลการวิจัย พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ พฤติกรรมผู้บริโภค การรักษาความปลอดภัยทางด้านข้อมูล ส่งอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยง โดยการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ข้อมูล อุปกรณ์ เครือข่าย และบุคคลากร พบว่า โมเดลเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ทักษะ คุณภาพของส่วนที่ติดต่อผู้ใช้ และการรับรู้ด้านความปลอดภัย พบว่าโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภคมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการรักษาความปลอดภัย ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การรักษาความลับของข้อมูล การรักษาความถูกต้องของข้อมูล และความพร้อมการใช้งานเต็ม

* Doctoral of Business Administration (D.B.A.)

** Doctoral of Business Administration (D.B.A.)

ประสิทธิภาพ พบว่า โมเดลการรักษาความปลอดภัยทางด้านข้อมูล มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลความสามารถในการจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การสื่อสาร การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ความไว้วางใจ โครงสร้างองค์กร พบว่า ความสามารถในการจัดการความเสี่ยงมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

นอกจากนี้ ยังพบว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยงโดยส่งผ่านพฤติกรรมผู้บริโภคและการรักษาความปลอดภัย พฤติกรรมผู้บริโภคมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยงโดยส่งผ่านการรักษาความปลอดภัย โมเดลสมการโครงสร้างความสามารถในการจัดการความเสี่ยง พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยง มากที่สุด คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมผู้บริโภค และการรักษาความปลอดภัยตามลำดับ

ABSTRACT

This study aims to (1) study the relationship of the causal factors and consequences of enterprise risk management of e-commerce for small and medium enterprises and (2) to analyze the influences of the casual factors of enterprise risk management of e-commerce for small and medium enterprise. The researcher defined the population for this research as a group of small and medium enterprises which are operates business with E-Commerce and must be operates under the IT Base. To find out of quantity of the sampling. The researcher has determined that small and medium enterprises engaged in e-commerce business and defined the sampling size by the Leslie Kish's concepts which are suggested that the appropriate sample size depends on many factors. One of the factors is the technique used in path analysis. So that the sample size for this analysis was 450 samples.

Findings from the research suggested that information technology, consumer behavior and information security had direct and positive influence on enterprise risk management. By examining the construct validity of information technology model consists of 4 components : data devices network and personnel the research founded the information technology model is consistent with the empirical data. Examining the construct validity of consumer behavior model which consists of 3 components : attitude user interface quality and security perception the research founded the consumer behavior model is consistent with empirical data. Examining the construct validity of security model which consists of 3

components : confidentiality integrity and availability the research founded the security model is consistent with empirical data. And examining the construct validity of enterprise risk management model which consists of 4 components : communication support from top management trust and organization structure the research founded the enterprise risk management model is consistent with empirical data.

In addition, information technology was indirectly influenced by enterprise risk management by passing on consumer behavior and security. Consumer behavior was indirectly influenced by enterprise risk management by passing on security. In enterprise risk management model the research founded the most influential variables in enterprise risk management were information technology consumer behavior and information security, respectively.

Keywords: Causal Factors And Consequences Of Enterprise Risk Management, The E-Commerce For Small and Medium Enterprises

1. บทนำ

การจัดการความเสี่ยงขององค์กร ได้ถูกนำมาประยุกต์ในการกำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมทั้งหมดขององค์กร อันจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถระบุ ประเมินและจัดการกับความเสี่ยงต่างๆ ที่ต้องเผชิญอย่างคาดไม่ถึง อีกทั้งยังได้ช่วยสนับสนุนการสร้างและรักษาค่านิยมขององค์กร การจัดการความเสี่ยงขององค์กร จะเป็นเหมือนสิ่งที่ช่วยในการสนับสนุนความสามารถในการจัดการความเสี่ยงและกลยุทธ์ให้เป็นแนวทางเดียวกัน (Sutthichaimethee, 2016, Sutthichaimethee and Ariyasajjakorn, 2017a) เชื่อมโยงความเสี่ยงกับความเติบโตและผลตอบแทน ส่งเสริมการตัดสินใจตอบสนองต่อความเสี่ยง ลดความตึงเครียดและความสูญเสียในการปฏิบัติการ สามารถฉกฉวยโอกาสและมีการลงทุนอย่างเหมาะสมและ สามารถตอบสนองความเสี่ยงที่ซับซ้อนอย่างบูรณาการได้ (Sutthichaimethee, 2017; David L.O. et al., 2010 ; Mitroff and Alpaslan, 2003 ; Robert E. Hoyt et al., 2011)

ทุกองค์กรต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน และความท้าทายสำหรับฝ่ายบริหารขององค์กรทั่วไป ก็คือการกำหนดระดับความไม่แน่นอนที่มีอยู่เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับผู้มีผลประโยชน์ร่วม ความไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อศักยภาพและต้นทุนหรือส่งเสริมคุณค่า การจัดการความเสี่ยงขององค์กรทั่วไป จึงเป็นการสร้างกรอบของงานเพื่อให้ผู้บริหารได้จัดการกับความไม่แน่นอน (Chitakornkijsil Pranee, 2010; Sutthichaimethee and Ariyasajjakorn, 2017b) ความเสี่ยงและโอกาสเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับองค์กรและผู้มีผลประโยชน์ร่วม (Beasley M. S. et al., 2005; Sutthichaimethee and Ariyasajjakorn, 2017c) การจัดการความเสี่ยงจะช่วยให้แน่ใจอย่างสมเหตุสมผลว่า องค์กรทั่วไปสามารถบรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรได้

มนุษย์มีการดำเนินชีวิตมาตั้งแต่อดีตกาล ผ่านการดำรงชีวิตมาในรูปแบบต่างๆ ตามยุคตามสมัยและมีการดำรงชีวิตในแต่ละยุคที่ไม่เหมือนกัน อาจจะมีคล้ายกันบางแต่ก็ไม่เหมือนกัน ซึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นต้องมีการประสบพบเจอกับเรื่องหรือปัญหาต่างๆ ทำให้มนุษย์เกิดการคิด คิดที่จะทำอะไรซักอย่างเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้นๆ แรกเริ่มอาจจะคิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปก่อนแล้วจากนั้นจึงมีการพัฒนาและต่อยอดความคิดนั้นให้สามารถแก้ปัญหาได้ดีขึ้นกว่าเดิม จนสามารถแก้ปัญหานั้นได้ และมนุษย์ก็มีการคิดอยู่ตลอดเวลา ทำให้มนุษย์มีพัฒนาการ เกิดความคิดประดิษฐ์ในเรื่องต่างๆ ซึ่งมีมากมายตามยุคสมัยของมนุษย์ (Sutthichaimethee and Sawangdee, 2016 a)

เทคโนโลยีเองก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เกิดจากความคิดและการพัฒนาขึ้นของมนุษย์ เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของมนุษย์มาเป็นเวลานาน (Arena Marika et al., 2010; Sutthichaimethee and Sawangdee, 2016 b) เป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในการแก้ปัญหาพื้นฐาน ในการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็น การเพาะปลูก ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ในระยะแรกเทคโนโลยีที่นำมาใช้เป็นเทคโนโลยีพื้นฐานไม่ซับซ้อนเหมือนดังปัจจุบัน การเพิ่มจำนวนของประชากรและข้อจำกัดด้านทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีการพัฒนาความสัมพันธ์กับต่างประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญในการนำและพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น เทคโนโลยีกับวิทยาศาสตร์เองก็มีความสัมพันธ์กันมาก เพราะเทคโนโลยีเกิดจากพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ที่มนุษย์ได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์มาอย่างต่อเนื่อง ทำให้การพัฒนาเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้า ซึ่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์ก็เป็นความรู้ที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มนุษย์ได้สังเกตเห็น โดยหลักสำคัญคือ สิ่งที่มนุษย์ใช้อธิบายว่าทำไมจึงเกิดอย่างนั้น (Sutthichaimethee and Sawangdee, 2016 c; Melville, N. P., (2010); Wu, D.D. et al., 2014)

ในปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาเป็นอย่างมากและในการดำเนินชีวิตในปัจจุบันนี้ เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร เช่น การใช้โทรศัพท์ หรืออินเทอร์เน็ต สังคมเครือข่าย (Social Network) การใช้เทคโนโลยีในด้านการศึกษา จัดระบบในหน่วยงานต่างๆ ซึ่งมันเป็นสิ่งที่ทำให้เทคโนโลยีมีบทบาทกับมนุษย์จนเทคโนโลยีกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ไปแล้ว ที่เทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมนุษย์จึงให้ทั้งผลดีและผลเสียต่างๆ ตามมาเพราะมนุษย์อยู่กันเป็นสังคม ซึ่งสังคมนั้นก็คือคนหมู่มากแล้วเมื่อมีคนมากก็ต้องมีผลต่างๆ ตามมา การนำเทคโนโลยีมาใช้จึงให้ทั้งผลดีและผลเสียนั้นเอง จึงต้องมีความรู้และเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และความต้องการของประเทศพร้อมทั้งเตรียมแนวทางในการรับมือกับปัญหาที่พร้อมจะเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อจากการใช้เทคโนโลยีทั้งที่นึกถึงและคาดไม่ถึง (Oliveira, T. et al., 2011; Bélanger, F., and Crossler, R. E., 2011)

การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล และข้อมูลข่าวสาร เป็นฐานรากในการพัฒนา การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาทางสังคมในด้านต่างๆ ควบคู่กันไป ความก้าวหน้าและนวัตกรรมของเทคโนโลยีดิจิทัล ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง รูปแบบกระบวนการ โครงสร้าง ทางด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของคนในโลกพลิกโฉมเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง โดยที่การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในวงกว้างนี้เป็นไปอย่างก้าวกระโดดเรื่อยมาจนมาถึงปัจจุบัน ที่เทคโนโลยีดิจิทัลหรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) กลายเป็นส่วนหนึ่งของ

ระบบเศรษฐกิจและสังคมในทุกๆ มิติ โดยเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการผลิต การดำเนินธุรกิจ การค้า การบริการ การศึกษา การสาธารณสุข การจัดการราชการแผ่นดิน รวมทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคม และการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชน ชุมชน และธุรกิจ เข้าถึงแหล่งข้อมูล แหล่งเรียนรู้ ตลาด และบริการต่างๆ ในรูปแบบใหม่ และเกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศได้คล่องตัวยิ่งขึ้น

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล หรืออาจเรียกได้ว่าเป็นเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งด้านอุปกรณ์ และระบบเครือข่ายต่างๆ หาก ประชากรและภาคธุรกิจของประเทศสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศได้เท่าไร ยิ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นๆ มีความพร้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลอันเป็นพื้นฐานสำคัญต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศในโลกยุคใหม่ สำหรับประเทศไทยแนวโน้มการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประชากรและภาคธุรกิจเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้งานคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ ตลอดจนจนถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ตอันเป็นหัวใจสำคัญของการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีบางประเภท เช่น โทรศัพท์ประจำที่ จะไม่ได้มีการเติบโตเท่าใดนักก็ตาม ซึ่งเป็นไปตามทิศทางการใช้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปของโลก จากการสำรวจ การที่ได้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ.2558 ได้สรุปตัวเลขการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเอาไว้ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2558)

การใช้โทรศัพท์พื้นฐานจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ประจำที่ที่มีการเปิดใช้ของประเทศไทยในปี พ.ศ.2557 มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 5.7 ล้านเลขหมาย ซึ่งมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องมาจากปี พ.ศ.2550 โดยมีการเปิดใช้เลขหมายโทรศัพท์ประจำที่ถึง 7.6 ล้านเลขหมาย สาเหตุหลักที่มีการใช้โทรศัพท์ประจำที่ลดลง เนื่องจากความอึดตัวของผู้ใช้บริการ อีกทั้งการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่จำนวนการจดทะเบียนเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ในประเทศไทยมีแนวโน้มขยายตัวสูงอย่างต่อเนื่องโดยในปี พ.ศ.2557 มีจำนวน 97.7 เลขหมาย โดยแบ่งเป็น เลขหมายในระบบรายเดือน (Post-paid) จำนวน 84.4 ล้านเลขหมาย และเลขหมายในระบบเติมเงิน (Pre-paid) จำนวน 12.9 ล้านเลขหมาย การขยายตัวของ บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นผลมาจากระดับราคาของอุปกรณ์และค่าบริการที่ต่ำลง ความครอบคลุมของ สัญญาณ ตลอดจนการเข้าถึงบริการทำได้ง่ายกว่าการใช้บริการจากโทรศัพท์ประจำที่ นอกจากนี้แล้ว การพัฒนาเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G ในประเทศไทย ทำให้การใช้งานอินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่มีมากขึ้น ซึ่งจากการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) พบว่าในปี พ.ศ.2557 ครัวเรือนในประเทศไทยมีสัดส่วนการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตความเร็วสูงจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G ถึงร้อยละ 40.3 โดย ซึ่งใกล้เคียงกับครัวเรือนที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่าน ระบบ Fixed Line ใน สัดส่วนร้อยละ

45.0 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นช่องทางที่สำคัญต่อการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย

การใช้คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เป็นหนึ่งในอุปกรณ์พื้นฐานที่แสดงให้เห็นถึงการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประชากรในประเทศ จากผลการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ด้านการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครัวเรือน ระหว่างปี พ.ศ.2553 ถึงปี พ.ศ.2557 พบว่าประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มการใช้งานคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น จากสัดส่วนประชากรร้อยละ 30.9 ที่มีการใช้คอมพิวเตอร์ ในปี พ.ศ.2553 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 38.2 ในปี พ.ศ.2557

การใช้อินเทอร์เน็ต อินเทอร์เน็ตถือเป็นช่องทางการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนเป็นช่องทางการเข้าถึงตลาดสินค้าและบริการสำหรับผู้ซื้อและผู้ขายในยุคดิจิทัล ดังนั้น การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลได้อย่างประสบผลสำเร็จจากข้อมูลศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติพบว่าประเทศไทยมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ.2556 จำนวน 26.1 ล้านคน โดยคิดเป็นร้อยละ 40.3 ของจำนวนประชากร และเมื่อคิดค่าเฉลี่ยการเติบโตจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2546-พ.ศ.2556) พบว่ามีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (CAGR) ร้อยละ 15.9 นอกจากนี้ผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2557 พบว่าครัวเรือนของประเทศไทยจำนวน 7.1 ล้านครัวเรือน จากจำนวน 20.6 ล้านครัวเรือน หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.7 มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตในรูปแบบต่างๆ ทั้ง Narrowband และ Broadband โดยมีครัวเรือนเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตประเภท Fixed Broadband1 ร้อยละ 45.0 และเชื่อมต่อผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 3G ร้อยละ 40.3 ขณะที่ครัวเรือนที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตประเภท Narrowband โดยผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ 2G รวมถึง 2.5G, CDMA, GSM, GPRS ร้อยละ 8.9 และ Analog Modem และ ISDN มีสัดส่วนร้อยละ 3.4 ตามลำดับ วิทยกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium sized Enterprises (SMEs)) ปัจจุบันจะได้รับการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์อย่างมาก ในช่วงที่เศรษฐกิจชะงัก เศรษฐกิจขนาดกลางและย่อมกลายเป็นความหวังใหม่ในการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ ของประเทศให้ดีขึ้น การที่ธุรกิจขนาดกลางและย่อมได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่มีแนวความคิดที่เปลี่ยนไปของคนทำงานจากที่ต้องการทำงาน ในบริษัทที่มั่นคงมาแนวความคิดที่ต้องการมีกิจการหรือธุรกิจเป็นของตนเอง การลงทุนในธุรกิจขนาดกลางและย่อมนี้ไม่สูงมากนักทำให้การเริ่มต้นธุรกิจ สามารถทำได้ไม่ยากนักและในส่วนของสถาบันการเงินที่ให้ความสนับสนุน ในการลงทุนก็มีความเสี่ยงที่ลดลง ในงานวิจัยนี้จะเป็นการวิจัยในของปัญหาของวิทยกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ในยุคที่ไอทีมีผลกระทบกับทุกสิ่งทุกอย่างภายใต้นโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลในปัจจุบัน ปัญหาหนึ่งของผู้ประกอบการขนาดกลางและย่อมในอดีตคือผู้ประกอบการมักคือ ความคิดของตนเองเป็นใหญ่และยึดติดกับรูปแบบความสำเร็จในอดีต รวมทั้งการไม่ยอมรับและไม่ใช้เทคโนโลยีช่วยในการดำเนินการ สิ่งเหล่านี้ทำให้ธุรกิจขนาดกลางและย่อมในอดีตมีความเสียเปรียบในการแข่งขันมาก แต่สำหรับผู้ประกอบการ SMEs ในปัจจุบันส่วนใหญ่ตระหนักแล้วว่า

เทคโนโลยีต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องมือทางการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์สามารถช่วยอำนวยความสะดวก และลดปัญหาในการดำเนินธุรกิจได้มาก ดังนั้นอุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ เกินกว่าครึ่งหนึ่งเช่น โทรศัพท์ โทรสาร เครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและย่อม อย่างไรก็ตามเครื่องอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีต่างๆ นั้นเป็นเพียงเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกเท่านั้นไม่ใช่สิ่งที่รับประกันความสำเร็จหรือล้มเหลว เทคโนโลยีเป็นต้นทุนหนึ่งของการดำเนินธุรกิจ กลุ่มธุรกิจขนาดกลางและย่อมส่วนใหญ่มีความสามารถลงทุนได้ในระดับหนึ่ง ดังนั้นการเลือกใช้เทคโนโลยีจึงต้องเลือกให้ตรงและสอดคล้องกับความต้องการ ในการใช้งานให้มากที่สุดด้วย เช่น การนำเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ในกระบวนการผลิตหรือควบคุมคุณภาพการผลิต ลดความสูญเสียในกระบวนการต่างๆ ให้เหลือน้อยที่สุด

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั่วไปได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ระบบเครือข่าย ระบบฐานข้อมูล โปรแกรมประยุกต์ที่ช่วยในการจัดการดำเนินการทั้งทางด้านเอกสารและการวิเคราะห์ รวมทั้งอินเทอร์เน็ตด้วยที่ได้เริ่มมีบทบาทในธุรกิจขนาดกลางและย่อมเพิ่มมากขึ้น รูปแบบของเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ใช้ในธุรกิจขนาดกลางและย่อมมีความหลากหลาย เช่น ใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ที่เกี่ยวข้องและลูกค้า ใช้เทคโนโลยีเว็บในการประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการของตนเอง ใช้ซอฟต์แวร์ฐานข้อมูลในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ใช้ซอฟต์แวร์ช่วยควบคุมปริมาณสินค้าคงคลัง รวมทั้งใช้ซอฟต์แวร์ในการควบคุมและลดความเสียหายในการผลิต เป็นต้น (Ghobakhloo, M. et al., 2011; Parrilli, M. D., and Elola, A., 2012; Nguyen, T. H. et al., 2015) การที่เทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมการประกอบธุรกิจขนาดกลางและย่อม และมีบทบาทมากขึ้นเองได้ส่งผลให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขึ้นใหม่อีกจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจในส่วนของฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์และบริการที่ปรึกษาต่างๆ ธุรกิจใหม่ที่เกิดขึ้นก็เป็นธุรกิจที่มีขนาดอยู่ในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและย่อมเกือบทั้งสิ้น นอกจากนี้ผู้บริหารในธุรกิจเหล่านี้ยังเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวที่สนใจเทคโนโลยีสารสนเทศ

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นจากกระแสการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่มีอัตราการเติบโตอย่างรวดเร็ว และจากอดีตที่พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เคยสร้างความสำเร็จ และโอกาสให้กับคนจำนวนมาก แม้ว่าตัวเลขการเติบโตของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ไม่เป็นไปตามที่มีการพยากรณ์กันไว้ แต่พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ก็ยังเป็นทั้งเครื่องมือ และช่องทางหนึ่งในการประกอบธุรกิจต่างๆ ในปัจจุบันโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจขนาดกลางและย่อมที่มีต้นทุนการดำเนินการที่จำกัด รูปแบบของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่กลุ่มธุรกิจขนาดกลางและย่อม สามารถนำไปใช้ได้มีอยู่หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับมุมมองและแนวคิดของผู้บริหาร ซึ่งอาจใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นช่องทางหนึ่งในการดำเนินธุรกิจการตลาด การให้บริการลูกค้า การจัดการองค์กรและอื่นๆ ตามนโยบายและกลยุทธ์ของแต่ละองค์กร ประเทศไทยมีการรณรงค์ มีการส่งเสริมการสร้างรายได้เสริมในลักษณะของกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มอื่นๆ หากกลุ่มเหล่านี้มีความเข้มแข็ง มีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถแล้ว โอกาสที่จะส่งเสริมให้กลุ่มเหล่านั้นกลายเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมก็เป็นไปได้

แนวโน้มของกลุ่มต่างๆ หลายกลุ่มนั้นมีการพัฒนารูปแบบการดำเนินการ ความยึดติดกับวิธีการหรือรูปแบบการดำเนินการเก่าๆ ลดลง ทำให้มีรูปแบบของการจัดการดีขึ้น มีการประยุกต์ใช้ความรู้และเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น มีการใช้ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในการสร้างช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการจัดการความเสี่ยง ของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. วิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุของการจัดการความเสี่ยง ของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

3. สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยในเรื่องปัจจัยเหตุและผลของความสามารถในการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยงขององค์กร
2. พฤติกรรมผู้บริโภคมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยงขององค์กร
3. การรักษาความปลอดภัยทางด้านข้อมูลมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยงขององค์กร
4. เทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยงขององค์กรโดยส่งผ่าน พฤติกรรมผู้บริโภคและการรักษาความปลอดภัยทางด้านข้อมูล
5. พฤติกรรมผู้บริโภคมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยงขององค์กรโดยส่งผ่านการรักษาความปลอดภัยทางด้านข้อมูล

4. สรุปผลการวิจัย

สำหรับข้อสรุปผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง และการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างความสามารถในการจัดการความเสี่ยง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ข้อมูล อุปกรณ์ เครือข่าย และบุคลากร พบว่า โมเดลเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ทัศนคติ คุณภาพของส่วนที่ติดต่อกับผู้ใช้ และ

การรับรู้ด้านความปลอดภัย พบว่าโมเดลพฤติกรรมผู้บริโภคมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการรักษาความปลอดภัย ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การรักษาความลับของข้อมูล การรักษาความถูกต้องของข้อมูล และความพร้อมการใช้งานเต็มประสิทธิภาพ พบว่า โมเดลการรักษาความปลอดภัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลความสามารถในการจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การสื่อสาร การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ความไว้วางใจ โครงสร้างองค์กร พบว่า ความสามารถในการจัดการความเสี่ยงมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้าง ความสามารถในการจัดการความเสี่ยง เมื่อพิจารณาขนาดอิทธิพลทางตรงของตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยง พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ พฤติกรรมผู้บริโภค การรักษาความปลอดภัย ส่งอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยงดังต่อไปนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศ มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยง ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ .035 พฤติกรรมผู้บริโภคมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยง ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.45 การรักษาความปลอดภัยมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยง ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.23 นอกจากนี้ พบว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.15 และ พฤติกรรมผู้บริโภคมีอิทธิพลทางตรงต่อการรักษาความปลอดภัย ค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.64 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อม พบว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยงโดยส่งผ่านพฤติกรรมผู้บริโภค และการรักษาความปลอดภัย มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.57 พฤติกรรมผู้บริโภคอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยงโดยส่งผ่านการรักษาความปลอดภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.35 โมเดลสมการโครงสร้างความสามารถในการจัดการความเสี่ยง พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการจัดการความเสี่ยง มากที่สุด คือ เทคโนโลยี รองลงมาได้แก่ พฤติกรรมผู้บริโภค และการรักษาความปลอดภัยตามลำดับ

5. อภิปรายผล

สำหรับผลการอภิปราย จากข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ โดยการอภิปรายแยกเป็นประเด็นต่างๆ ตามข้อสมมติฐานและตัวแปรแฝงแต่ละตัวได้ดังนี้

1. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีอิทธิพลโดยตรงกับความสามารถในการจัดการความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rolland et al., (2008) ในประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถสร้างการเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างการจัดการความ

เสี่ยงและประสิทธิภาพขององค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศ จะจัดให้มีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลได้ตามระดับพนักงาน การจำกัดการเข้าถึงของผู้ใช้ตามเวลา ตามประเภทของธุรกิจ กิจกรรมทางด้านธุรกิจและความเสี่ยงของแต่ละบุคคล เครื่องมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จะรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในอดีตเพื่อให้บริษัทสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์และหลีกเลี่ยงการทำซ้ำที่เกิดจากข้อผิดพลาดเดียวกัน ข้อมูลการจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิผลทำให้มีคุณค่ามากขึ้นในการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการจัดการความเสี่ยงที่ประสบความสำเร็จ George Westerman (2006) ที่ได้ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่อความจำเป็นในคุณค่ากลยุทธ์ทางธุรกิจ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม IT RISK MANAGEMENT ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศสิ่งแวดล้อมได้ทำการสำรวจข้อมูล ณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 (2560:15) จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานสามารถแยกประเภทความเสี่ยง เป็น 7 ประเภท ดังนี้ 1. ความเสี่ยงจากผู้ปฏิบัติงาน (People ware) เป็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการ การบริหารจัดการสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลไม่เหมาะสมกับการใช้งานหรือการให้บริการ โดยผู้ใช้อาจเข้าสู่ระบบ สารสนเทศ หรือใช้ข้อมูลต่าง ๆ ของหน่วยงานเกินกว่าอำนาจหน้าที่ของตนเองที่มีอยู่ หรืออนุญาตให้ผู้อื่นใช้ สิทธิ์ในการเข้าถึงระบบ อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบและข้อมูลสารสนเทศได้ 2. ความเสี่ยงด้านเทคนิค เป็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากระบบคอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ เทคโนโลยีสนับสนุน ถูกโจมตีจากไวรัสหรือโปรแกรมไม่ประสงค์ดีถูกก่อวินาศกรรมจาก Hacker หรือถูกเจาะ ทลายระบบจาก Cracker 3. ความเสี่ยงด้านอุปกรณ์ (Hardware) เป็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากอุปกรณ์ต่อพ่วง อุปกรณ์ เครือข่าย ท หน้าที่สนับสนุนการทำงานของคอมพิวเตอร์ในลักษณะต่าง ๆ เช่น External Hard disk, Flash Drive, Switch, Router, SD Card เป็นต้น 4. ความเสี่ยงด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Software) ระบบงาน การใช้โปรแกรมละเมิดลิขสิทธิ์ต่าง ๆ ซึ่งขัดต่อระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และอาจส่งผลให้ไม่สามารถใช้งานโปรแกรมได้เต็มประสิทธิภาพ 5. ความเสี่ยงด้านสถานการณ์ฉุกเฉิน คือความเสี่ยงที่เกิดจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ เช่น ไฟฟ้าดับ ไฟกระชาก ไฟไหม้ น้ำท่วม การชุมนุมประท้วง เป็นต้น 6. ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ เป็นความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการบริหาร จัดการที่อาจส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 7. ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสมัยใหม่ ขาดเทคโนโลยีที่สามารถสนับสนุนการ ปฏิบัติงาน ให้ไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร หรือไม่สามารถเข้ากันได้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ Pesaran, M.H. and Shin, Y. (1999) มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อออกแบบกระบวนการทางธุรกิจและเพื่อปรับปรุงผลกำไรทางธุรกิจและการผลิต เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลข้อมูลที่ดีขึ้น การใช้งานร่วมกับการตอบสนองที่รวดเร็วและการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานที่แยกกันขององค์กรและระหว่างองค์กรต่างๆ นอกจากนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศ จะเกี่ยวข้องกับการลดต้นทุน เช่นค่าใช้จ่ายในการจัดทำเอกสารข้อมูลการตัดสินใจและการตรวจสอบประสิทธิภาพที่คุ้มค่า รวมไปถึงการประเมินประสิทธิภาพของอุปกรณ์ต่างๆ นอกจากนี้องค์กรที่มี

ขนาดใหญ่ จะเป็นเรื่องยากสำหรับสมาชิกในการสื่อสารและแชร์ข้อมูลโดยไม่ใช้โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ Hasanali, F., (2002 : ออนไลน์) เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเปิดใช้งานการค้นหา การเข้าถึงและเรียกค้นข้อมูล และสนับสนุนการสื่อสารในองค์กร

2. ด้านพฤติกรรมผู้บริโภค มีอิทธิพลโดยตรงกับความสามารถในการจัดการความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (โอลิเวอร์, Oliver, 1999 , สุปรียา ศรีจิรุต (2555) กล่าวว่าพฤติกรรมผู้บริโภค ในการบริโภคสินค้าและบริการนั้น จะสามารถทำให้ทราบถึงการกลับมาสินค้าอย่างไร และเป็นสินค้าประเภทใดที่ต้องการสูงสุด และต่อเนื่อง และหลีกเลี่ยงสินค้าอะไรบ้าง ส่งผลให้การบริหารธุรกิจเกิดการเรียนรู้และสามารถทราบถึงความต้องการอย่างแท้จริงได้ กล่าวได้ว่า เป็นการวัดความจงรักภักดีของผู้บริโภคได้ในการซื้อซ้ำ คือ สามารถพิจารณาจากพฤติกรรมการซื้อซ้ำเป็นประจำสม่ำเสมอ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้บริโภคส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญมาก เพราะด้วยบริบทที่เปลี่ยนแปลงส่งผลต่อธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สูงมาก ซึ่งเมื่อผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคจะทำให้ความต้องการในสินค้าและบริการนั้นเปลี่ยนแปลงอย่างสูงหรือบางครั้งการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจจะไม่เหมือนพฤติกรรมเดิมๆ เลยก็ได้ ดังนั้นผู้จัดการองค์กรต้องคำนึงถึงประเด็นพฤติกรรมผู้บริโภคอย่างต่อเนื่องและต้องทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการรักษาความปลอดภัยทางด้านข้อมูล มีอิทธิพลโดยตรงกับความสามารถในการจัดการความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rolland et al., (2008) คือ การจัดให้มีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญในการทำธุรกิจ เพราะการรักษาข้อมูลที่ดี เป็นระบบ การรักษาความถูกต้องของข้อมูล ตลอดจนความพร้อมในการนำข้อมูลไปใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพนั้น ส่งผลให้เกิดความน่าเชื่อถือของผู้บริโภค และส่งผลให้ธุรกิจต่างๆ สามารถสร้างความมั่นคงได้อย่างยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้ยังสามารถรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกที่อาจเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสามารถเป็นปัจจัยที่ช่วยในการตัดสินใจที่สำคัญอย่างมาก ดังนั้น การรักษาความปลอดภัยทางด้านข้อมูล จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการจัดการความเสี่ยงที่ประสบความสำเร็จที่ทำให้ธุรกิจสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปได้นั่นเอง

4. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีอิทธิพลโดยอ้อมกับความสามารถในการจัดการความเสี่ยง โดยส่งผ่านพฤติกรรมผู้บริโภคและส่งผ่านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pesaran, M.H. and Shin, Y. (1999), Cheung and Wong, 2005) (Mutsaers, Zee and Giertz, 1998) โดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพนั้น จะส่งผลต่อการจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน ทั้งนี้สามารถพบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถส่งผ่านพฤติกรรมผู้บริโภคและการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และส่งผลต่อการจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันที่เข้ามามีกระทบกับธุรกิจอย่าง

ต่อเนื่องและรุนแรงมากยิ่งขึ้นส่งผลให้ข้อมูลสารสนเทศนั้นมีอิทธิพลส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคมากยิ่งขึ้นและส่งผลต่อการเก็บรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ซึ่งทั้งนี้ทำให้การบริหารธุรกิจสามารถจัดการกับความเสี่ยงและเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้ นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความจำเป็นต่อการนำมาวิเคราะห์ในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น ระดับประสิทธิภาพที่สูงขึ้น โลกาภิวัตน์และการเปิดเสรี เทคโนโลยีสารสนเทศจะมีบทบาทสำคัญในการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยส่งผ่านพฤติกรรมของผู้บริโภคและความปลอดภัยของข้อมูลเป็นสำคัญ

5. ด้านพฤติกรรมผู้บริโภค มีอิทธิพลโดยอ้อมกับความสามารถในการจัดการความเสี่ยง โดยส่งผ่านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chaudhuri and Holbrook, 2001, Tsai, 2005) กล่าวคือ ผลของห่วงโซ่จากความเชื่อถือในตราสินค้า (Brand Trust) และความรู้สึกที่มีต่อตราสินค้า (Brand Affect) ไปยังการดำเนินการของตราสินค้า (Brand Performance) ในบทบาทของความภักดีต่อตราสินค้า พบว่านักการตลาดที่สามารถทำให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมการซื้อที่มีความภักดี (Purchase Loyalty) จะสามารถครองส่วนแบ่งการตลาด (Market Share) ได้มากขึ้น โดยส่งผ่านความปลอดภัยด้านข้อมูลข่าวสาร และนักการตลาดที่สามารถทำให้ผู้บริโภคเกิดความภักดีในด้านทัศนคติ (Attitudinal Loyalty) สามารถกำหนดตราสินค้าได้มากกว่าคู่แข่ง นอกจากนี้จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความภักดีต่อตราสินค้าในตลาดเกิดใหม่ของประเทศไทย และประเทศเวียดนาม พบว่าการรับรู้คุณภาพของสินค้ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความภักดีต่อตราสินค้า (Nguyen Barrett and Miller, 2011) จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความเข้าใจในรูปแบบของการซื้อสินค้าที่ตราสินค้ามีคุณค่านั้น พบว่าการรับรู้คุณภาพ และพฤติกรรมของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับความปลอดภัยในข้อมูล

6. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ข้อค้นพบซึ่งนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการขยายขอบเขตขององค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานขององค์กรรวมถึงข้อเสนอแนะเชิงวิชาการที่จะนำไปพัฒนาและปรับปรุงการศึกษาครั้งต่อไป และช่วยเติมเต็มช่องว่างของการศึกษาครั้งนี้ โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การบริหารความเสี่ยง ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยเชิงสาเหตุโดยตรงเป็นสำคัญ คือ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ ข้อมูล อุปกรณ์ เครือข่าย และบุคคลากร ปัจจัยด้านพฤติกรรมผู้บริโภค ได้แก่ ทัศนคติ คุณภาพของส่วนที่ติดต่อผู้ใช้ การรับรู้ด้านความปลอดภัย และการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ได้แก่ การรักษาความลับของข้อมูล การรักษาความถูกต้องของข้อมูล การพร้อมใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งนี้ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การบริการองค์กรสามารถรับความเสี่ยงที่อาจจะเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกและสามารถแข่งขันต่อไปได้อย่างยั่งยืนได้ และส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารองค์กรต่อไป

2. การบริหารความเสี่ยง ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยเชิงสาเหตุทางอ้อมเป็นสำคัญ คือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผ่านพฤติกรรมผู้บริโภคและความปลอดภัยของข้อมูล และพฤติกรรมผู้บริโภคที่ส่งผ่านความปลอดภัยด้านข้อมูล เพื่อให้การบริหารองค์กรสามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้ปัจจัยที่ถูกส่งผ่านจะเป็นปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงเป็นสำคัญด้วย เพราะหากมีการเปลี่ยนแปลงแล้วจะส่งผลให้ปัจจัยที่ส่งผ่านการเปลี่ยนแปลงเกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน และในบางครั้งที่การบริหารองค์กรจะไม่สามารถคาดการณ์ได้โดยตรงจึงเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารความเสี่ยงนั่นเอง

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการเป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรทำการศึกษาต่อโดยการนำแบบจำลองสมการโครงสร้างที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปทดสอบใช้กับกลุ่มประชากรอื่น เช่น ผู้บริหารในระดับล่าง หรือระดับกลางในภาคธุรกิจเดียวกัน

2. การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการทดสอบโดยใช้แบบจำลองสมการโครงสร้างและได้ทำการวิเคราะห์ถึงการปรับเปลี่ยน และปรับปรุงแบบจำลอง เพื่อให้แบบจำลองสมการโครงสร้างที่ได้นั้นมี ความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป นักวิชาการที่สนใจ อาจจะนำแบบจำลองสมการโครงสร้างที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปทำการศึกษา ในระดับการตรวจสอบไขว้ความถูกต้องของแบบจำลอง เพื่อทดสอบว่าแบบจำลองนี้เป็นแบบจำลองที่ดีที่สุดในภายใต้ข้อมูลเชิงประจักษ์และกลุ่มตัวอย่างเดียวกันที่ถูกจัดเก็บมาแบบคู่ขนาน

3. ควรมีการวิจัยในเชิงผสมผสานการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่เชื่อมโยงกันใน ข้อความต่างๆ อันเป็นความคิดเห็นของผู้คนที่มิต่อปรากฏการณ์หนึ่งๆ แล้วครอบคลุมแบบแผนที่แตกต่างกันของความคิด ซึ่งมีได้เน้นถึงว่ามีจำนวนตัวอย่างเท่าไรที่คิดอย่างนั้น ขณะเดียวกัน การนำ เนื้อหาหรือข้อความที่เป็นความคิดเห็นมาวิเคราะห์หาแก่น้ำหนัก ซึ่งนำมาใช้ร่วมกับวิธีการทางสถิติ เฉพาะด้าน และเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยแล้ว ทำให้ได้มาตรวัดและองค์ประกอบตามแนวทางของ วิธีการวิจัยเชิงปริมาณได้อย่างเป็นระบบ และทำให้สิ่งที่ปรากฏจะจิตวิสัยปรากฏขึ้นอย่างเป็น รูปธรรมต่อไป

4. ควรเพิ่มเติมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่นอกจากปัจจัยที่งานวิจัยฉบับนี้ได้แสดงไว้เพื่อให้เกิดการ นำไปประยุกต์ใช้ตามบริบทและองค์กรนั้นๆ ต่อไป และสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและการ แข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- สุปรียา ศรีจิริต. (2555). ปัจจัยความเสี่ยงและการตอบสนองความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2558). “สรุปผลที่สำคัญสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2558.” สำนักงานสถิติเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2558
- Arena, Marika, Michela Arnaboldi, and Giovanni Azzone, (2010). "The organizational dynamics of enterprise risk management." *Accounting, Organizations and Society* 35.7 (2010): 659-675.
- Bélanger, F., & Crossler, R. E. (2011). Privacy in the digital age: a review of information privacy research in information systems. *MIS quarterly*, 35(4), 1017-1042.
- Chaudhuri, Morris B Holbrook. (2001)." The chain of effects from brand trust and brand affect to brand performance : The Role of Brand Loyalty ". *Journal of Marketing*; Apr 2001; Vol.65 Issue 2 pp. 81-93.
- Chitakornkijsil, Pranee, (2010). "Enterprise risk management." *International Journal of Organizational Innovation (Online)* 3.2 (2010): 309.
- David L. Olson, Desheng Dash Wu, (2010) "A review of enterprise risk management in supply chain", *Kybernetes*, Vol. 39 Issue: 5, pp.694-706.
- [Ernest-Jan Mutsaers](#), [Han van der Zee](#), [Henrik Giertz](#), (1998) "The evolution of information technology", *Information Management & Computer Security*, Vol. 6 Issue: 3, pp.115-126,
- Ghobakhloo, M., Sabouri, M. S., Hong, T. S., & Zulkifli, N. (2011). Information technology adoption in small and medium-sized enterprises; an appraisal of two decades literature. *interdisciplinary Journal of Research in Business*, 1(7), 53-80.
- Hasanali, F. (2002). Critical Success Factors of Knowledge Management. *Information Today*. pp. 1-4.
- Melville, N. P. (2010). Information systems innovation for environmental sustainability. *MIS quarterly*, 34(1), 1-21.

- Michael Tushman, Wendy K. Smith, Robert Chapman Wood, George Westerman, Charles O'Reilly. (2006). "Organizational Designs and Innovation Streams ". **Harvard Business School, Morgan**. 2006.
- Mitroff, I.I. and Alpaslan, M.C. (2003), "Preparing for evil", **Harvard Business Review**, Vol. 81 No. 4, pp. 109-15.
- Nguyen, T. H., Newby, M., & Macaulay, M. J. (2015). Information technology adoption in small business: Confirmation of a proposed framework. *Journal of Small Business Management*, 53(1), 207-227.
- Oliveira, T., & Martins, M. F. (2011). Literature review of information technology adoption models at firm level. *The Electronic Journal Information Systems Evaluation*, 14(1), 110-121.
- Oliver R.L.(1999). "Whence Customer Loyalty?", **Journal of Marketing**, Vol. 63, Special Issue, pp. 33-44
- Parrilli, M. D., & Elola, A. (2012). The strength of science and technology drivers for SME innovation. *Small Business Economics*, 39(4), 897-907.
- Robert E. Hoyt, and Andre P. Liebenberg, (2011). "The value of enterprise risk management." *Journal of risk and insurance* 78.4 (2011): 795-822.
- Rolland Y., Czerwinski S., Abelland van kan G., Morley J.E., Cesari M., Onder G., Woo J., Baumgartner R., Pillard F., Boirie Y., Chumlea W.M.C , and Vellas B. (2008). "Sarcopenia: ITS Assessment, Etiology, Pathogenesis, Consequences and Future Perspectives". *J Nutr Health Aging*. 2008 Aug-Sep; Vol 12 Issue7. pp.433-450.
- Sutthichaimethee, P., (2016). Modeling Environmental Impact of Machinery Sectors to Promote Sustainable Development of Thailand. , **Journal of Ecological Engineering**, 17 (1) : 18-25.
- Sutthichaimethee, P., (2017). VARIMAX Model to Forecast the emission of Carbon Dioxide from Energy Consumption in Rubber and Petroleum industries sectors in Thailand. **Journal of Ecological Engineering**, 18 (3) : 112-117.
- Sutthichaimethee, P., & Ariyasajakorn, D., (2017 a). The Revised Input-Output Table to Determine Total Energy Content and Total Greenhouse Gas Emission Factors in Thailand. , **Journal of Ecological Engineering**, 18 (6) : 12-19.

SELECTIVE EXPOSURE, USES AND NEEDS OF INFORMATION ON BUDDHISM FOR THAI BUDDHIST.

Nuttapong Jaturachadsukol^{*}

ณัฐพงษ์ จตุรชาติสุคนธ์

ABSTRACT

The research aims to investigate the interests and practices of Buddhist principles among Buddhists, in relation to their selective exposure, uses, and needs of Buddhism information, as well as their opinions about the formats of Buddhist publicity. The study is characterized by both quantitative and qualitative research, wherein 400 questionnaires were distributed to Thai Buddhists and 100 Thai Buddhists were being interviewed with guided questions. In testing the hypotheses, the data were tabulated by computer, with descriptive analysis and inferential statistics. The quantitative findings concluded the **followings points:**

Thai Buddhists having differences in age, educational level, occupation, income level, geographic origin will have significant different interests and practices of Buddhist principles, Thai Buddhists having differences in age, occupation, income level, geographic origin will have significant differences in the frequency of their selective exposure to Buddhism information on Buddhist principles. Thai Buddhists having differences in age, educational level, income level, and geographical origin, interest and practices according to the Buddhist principles will have significant differences in their selective exposure to Buddhism-related-contents, uses, needs about Buddhism information as well as their opinions about the format of Buddhist publicity. There is a significant relationship among the Thai Buddhists' interest and practice, Buddhist practices, frequency and content in their selective exposure,

^{*} Doctor of Philosophy (Public Administration), Graduate School, Western University Bangkok, Thailand.

uses, and needs of Buddhism information and their opinions about the format of Buddhist publicity. The qualitative findings concluded the following points: The majority of Thai Buddhists show an interest and practice of Buddhist principles at the medium level. Television was ranked the top media that Thai Buddhists were exposed to the most. Buddhism-related-contents that Thai Buddhists like to be exposed to the most were Buddhist principles and practices. Thai Buddhists used Buddhism information as a framework in their daily life, and as a role model for imitation. Thai Buddhists perceive that Buddhism publicity is still insufficient, uninteresting, and boring. Buddhism publicity should be more modern, easy to understand, colorful, exciting, entertaining, and tailored toward a specific target audience.

Keywords : Selective Exposure, Uses and Needs of Information,
Thai Buddhist

1. INTRODUCTION

Thailand is the center of Buddhism. It is a place where Buddhism flourishes more than any other country. More than 90% of Thai people are Buddhists. It is considered that Buddhism is a national religion. Every king is Buddhist. Thailand has also been selected as a permanent location. The Buddhist Association of the world with a monk. Many foreign novices are educated in Thailand. Back to the country in 1995 with the temple.97 foreigners have increased Buddhists. Around the world, more than 390 million (Fuen dokbuw (2011), pm 167) is a The news spread widely in Buddhism. More widespread With the current development. Communication technology happens so fast and so many. Buddhism has been spread through various media. Many of the media formats, such as booklets, Newspaper, radio, television New sites such as Luangta.com VCD chat room.CD MP3 as well as interpersonal communication such as monks. The club and the audience. Nowadays Buddhists have The exposure to Buddhist information. Widely And a variety of styles in both content and media. Religious institutions are considered the oldest institutions of the world. Power and the core of pre-modern

society and before. Capitalism, but now communication institutions, such as the mass media. Is a new institution In the role of religion. But research on religious communication is still very limited. The lack of research theory led to most research.

Media Relations with Religious Institutions in Western Society And Christianity (Kanchana Kaewtap, 2011, 358-359). The study of Buddhist communication in Thai society is also available. Is relatively limited So that is interesting to study about communication. Buddhism in the Thai society in the recipient. Buddhists in the choice of exposure to the Buddha - Religion that Buddhists have more open interest. What kind of media at any given time? What is the issue? Any goal or purpose Data is being used. How are you doing? The need for Buddhist information -Religion in any subject or matter requires style and methods. What are the results of this research? Recognizing the role of communication in the dissemination of pastoral work, Buddhism in Thailand The results can be used. Research to apply, improve, publish the Buddha -The next religion.

2. RESEARCH OBJECTIVES

- 2.1 To study the Buddhist message needs of Buddhists.
- 2.2 To study the use of Buddhist News to benefit the Buddhists.
- 2.3 To study the opinions on Buddhist dissemination patterns of Buddhists.

3. METHOD

This study Researchers uses quantitative research methods. Quantitative Research to study the paradigm of public administration. The study was based on textbooks, articles, concepts, theories, printed books from electronic media search. and the web site. Public administration The Behavior, Perception and Needs of Buddhist News of Thai Buddhists. The results of the research on the behavior of information perception in the study to improve the integrity. In this study, key informants were interviewed in in-depth interviews with experts from 100 Thai people in the Bangkok metropolitan area. The study is Bangkok metropolitan area.

4. RESEARCH RESULT

Most Buddhists are interested in and follow Buddhist practice at a moderate level. The most openly received content is the Dharma or the teachings of the Buddha. And Karma Buddhists have the most demand for Buddhist news. Buddhists are using the Buddhist message to use as a basis and practice in daily life. It is also used to teach children, relatives, and also found that the publication of Buddhism should be given to monks or lay men. Spread the word. Many and use simple language. The research also found that. Buddhists between the ages of 46-55 years have never studied. Have a farmer I have more money. 40,000 baht per month They are more interested in Buddhist practice than others, as well as in their frequent exposure to Buddhism. Get the news content. Wanted Buddhist News The use of Buddhism news. There are more opinions on the pattern of Buddhism than other groups. The use of Buddhist news is very useful as a basis and practice in daily life. and to teach children to relatives.

5. DISCUSSIONS

Discuss the results.

The results of this survey showed that Buddhists with age, education, occupation, income, residence, interests And the practice of Buddhism is different. There is a statistically significant difference in the content of Buddhist news, consistent with the theory of difference between individuals, which states that the recipients have different characteristics. There is a difference in the interest of the news (De Fleur, 1966), quoted in Patchanee Chayananya Metta Wattananukul and Tiranun Anuchasiriwong. (2011). In this study found that The exposure to Buddhism differed according to the age of education and the income from interviews with Buddhists. Factors or causes that cause interest and practice in Buddhism. Family and adult relatives The people who are interested and follow the Buddhist. According to the research conducted by duang-deuoen puntumanawin and team (2011). it was found that cultivating Buddhist teachings found that temples, schools

and communities influenced the Thai youths' religion. The results of this research are as follows. Buddhists with different ages have a statistically significant difference in their attitudes and behaviors towards Buddhism. Older people are more interested in Buddhist practice than those who are younger. The results of this research are consistent with the results of the research. It is found that the Buddhist practice is increasing with the age of the person from child to adult. The amount of Buddhist lifestyle increases with age. Research results in the needs of Buddhist news. The Buddhists of Thailand. Buddhists at the age of education, occupation, income, residence, interests And the practice of Buddhism is different. There is a difference in the Buddhist message. This is consistent with the findings of Somkiat Ruangananlert (2016). The need for dharma knowledge is different according to the study of the income of the profession and the results of the study also support the Buddha's doctrine, which refers to the access to the dharma of persons as four different lotuses. The results of the research and interviews of Buddhists in this time are consistent. Buddhists are using the Buddhist message to take advantage of the fact that it is based on the Buddha's teachings. Daily living And to teach children to relatives. Implementation And to practice. The results of this research are in agreement with the use theory and satisfaction of the Cats and Sons (1974, cited in Suwanichai and Raweewan, 2015, 147-158). From the media to meet the needs and psychology. And according to the theory of communication results, the recipients will be exposed to information for information. Knowledge and change the mind to elevate. The Buddhist message can respond to Buddhist recipients in the field of thought or wisdom. It is used in daily life. Emotions, such as peace of mind, let go. Including behavior or action. Dhamma practice The results of interviews with Buddhists also found that. Buddhists agree. Buddhism News It should be easy to understand. Avoid Pail, which people do not understand. In this study, it was found that the students' Advertising to strengthen good attitude towards Buddhism. Must have the ability to use the language compact and easy to understand.

6. SUGGESTION

6.1 Researcher suggestions

1) The research found that Most Buddhists are exposed to the dharma that can be applied in their daily lives, so most Dharma publishers, such as monks, should focus on the issue. Will not listen to the audience. It cannot be used in daily life. Publishers must accumulate examples of the Dharma that occur in the present day. To use the training.

2) Buddhists have suggested to publish Dharma in local dialects. For the monks in the temple to do this already. But in the media. There are still a few local media outlets. Should be prepared to teach the Dharma language. It's better to have local people than to use the middle language. And the Dharma program broadcasted on community radio. Should communicate with the local language should the Department of Religious Affairs determine the way to allocate statements or income of the temple. The religious organization. Should divide the budget between the creation of objects. With religion Buddhist dharma sees that dissemination of the Dharma is usually done with the elderly. Most of the organizations that publish Buddhism should turn to the next generation of children and youth in society. The development of publishing style suitable for children and youth, such as cartoon, computer music, games.

3) Some Buddhists also confuse the Buddha's teachings with the non-Dharma of the Buddha. The organization of Buddhism is related to the spread of Buddhism, so it is important to promote Buddhism in order to understand the essence of Buddhism. And other matters. That is related to Buddhism. It is not the Dharma that is the essence of Buddhism.

6.2 Suggestions for the next research. Should be studied on the following issues.

1) Future research should examine the relationship between exposure to Buddhism Attention and practice along the lines of Buddhism with other variables such as stress, happiness. Life satisfaction this will be a research that will prove the benefits and value of Buddhism to the human life clearly.

2) In the next research, if research methods, surveys, and quality research are used in in-depth interviews, focus groups, researchers should not. Conducting pre - qualitative research. However, it should be collected, quality research data and summed up. Then, the knowledge gained from the results of the research to create the survey questionnaire. Researchers will be able to create better and more effective survey questionnaires.

References

- Boran, S. J. and Davis, D. K. (2003). *Mass Communication Theory: Foundations, Ferment, and Future*. Belmont: Wadworth.
- Rogers, E. M. (1973). *Mass Media and Interpersonal Communication*. In *Handbook of Communication*.290-310. Edited by Sola Pool, I. D., et al. Chicago: Rand McNally College Publishing Company.
- Schramm, W. (1965). *How Communication Works*. in *The Process and Effects of Mass Communication*. Urbana: University of Illinois Press.
- Verderber, R. F. (1996). *Communicate*. 8th edition. Belmont: Wadsworth Publishing Company.
- Somkiat Ruangananlert (2017). *The Exodus of Globalization Master Thesis* (Communication Arts), Chulalongkorn University.
- Kanchana Kaewtap (2011). *Science of Media and Cultural Studies*. Bangkok: Faculty of Communication Arts Chulalongkorn University.
- Fuen dokbuw (2011). *Comparative religion*. 2nd edition, Bangkok: Burapha Sathon.
- Duang-deuoen puntumanawin and team (2011). *Buddhist beliefs and practices of Thai people; Cultivate training and quality of life*. Bangkok: National Institute of Development Administration.

SELF-REFLEXIVITY AND ITS PHILOSOPHICAL DIMENSION IN THE TEACHINGS OF AJAHN CHAH

Dipti Visuddhangkoon^{*}

ABSTRACT

This paper analyzes the philosophical dimension of self-reflexivity as reflected in the teachings and practices of the Thai Forest Tradition monks, especially in the teachings of Ajahn Chah (Phra Bodhinyana Thera). Regular practice of meditation, strict adherence to the *vinaya*, or monastic disciplinary codes, a highly regimented life-style founded on austerity in living conditions, have made the Forest Tradition monks accomplished meditation masters. Their collected teachings form a corpus of guidelines for the cultivation of mental well-being and reflexive thinking that have inspired the Buddhist and the non-Buddhist alike, from prison inmates in the West to monastics and lay devotees in Southeast Asia. A mindful deconstruction of dichotomous thought-processes has been rigorously put into practice by almost all the Forest Tradition monks. As for instance, in the teachings of Ajahn Chah it is not just language, but the human Ego in all its *kammic* dimensions – linguistic, ethico-spiritual, and socio-cultural orientations – get dismantled time and again, as do all dualistic mental states arising from attachment to ‘me’ and ‘mine’, ‘Self’ and the ‘Other’. By consciously defying reification of all mental formations, conditioned states, dichotomous predilections and conventional signs – be it the written word in its varied embodied textuality, or a concept in its mere conceptuality – the simple, direct, and profound teachings

^{*} Mahachulalongkornrajavidyalaya University

bring to the fore the effectual significance of cultivation of self-reflexivity in daily life.

Keywords: Thai Forest Tradition, monastic practice, meditation, mindfulness, self-reflexivity, deconstruction

"Practice is not moving forward, but there is forward movement. At the same time, it is not moving back, but there is backward movement. And, finally, practice is not stopping and being still, but there is stopping and being still. So there is moving forward and backward as well as being still, but you can't say that it is any one of the three. Then practice eventually comes to a point where there is neither forward nor backward movement, nor any being still. Where is that?" Ajahn Chah

1. INTRODUCTION

Buddhism is a religion that works within the matrix of a self-reflexive mode of praxis that places the very 'Self' that moulds this matrix, perpetually under erasure, by regarding the 'Self' as 'Non-self', as composed of the five aggregates (*khandha*) of form (*rūpa*), feeling (*vedanā*), perceptions (*saññā*), mental formations (*sankhārā*) and consciousness (*viññāna*). Buddhism also lays great emphasis on the Self's internalization of the three-fold salient characteristics of existence – impermanence (*anicca*), suffering (*dukkha*) and non-substantiality (*anattā*). In this paper I discuss self-reflexivity or metamentation as reflected in Buddhism, and as brought into rigorous practice through the exemplary teachings of the Thai Forest Tradition (*dhutanga*) monks, especially Ajahn Chah, a well-known meditation master who played an important role in establishing the Theravada Sangha in the West. Metamentation is a thinking process during which the mind reflects about its own thoughts in an objective manner. Repetitive metamentation that leads to the cultivation of mindfulness in a sustained manner underpins reflexive consciousness, ethical judgment, self-evaluation, determination, decisiveness, deliberation, psychological prowess, the ability to think ahead and

even foresee courses of future events. Taking a close look at the dhamma talks and teaching methods of the *dhutanga* tradition monks, it is observed that metamentation is an all-time preoccupation. And it is this focus that has caused them to mindfully deconstruct and break through the binaries of conventional and ultimate truths, sectarian reification and non-sectarianism, tranquility and insight meditation.

Recently, interests have been shown by scholars in the area of comparative studies of Buddhism and the philosophy of deconstruction. However, most of the published books and research papers invariably focus on a comparison between deconstructionist mode of linguistic and philosophical practice and Mahayana Buddhism. Robert Magliola in his book *Derrida on the Mend* delves into the correlation between ‘Derridean differentialism’ and ‘Buddhist differentialism’ as reflected in Nagarjuna’s explication of the concept of *sunyata*. Steve Odin engages in a similar comparative study of Derrida’s critical strategy of decentering and the differential logic of acentric Zen Buddhism in his paper “Derrida and the Decentered Universe of Chan/Zen Buddhism.” Similar studies have been undertaken by a few Chinese, Korean and Japanese scholars. Jin Y. Park, for instance, in her latest book *Buddhism and Postmodernity: Zen, Huayan, and the Possibility of Postmodern Ethics* while comparing French postmodernism to Buddhist ethical approaches, seeks to develop a global ethic from the radical implications of Zen/Huayan’s dependent origination. As one reviewer has observed, “arguing from Buddhist causality’s *inexhaustibility*, Park brings the full impact of Buddhist openness to bear, so that finality is abrogated and compassion privileged.” In another of her edited text, *Buddhisms and Deconstructions*, the essays seriously engage the philosophical parallels between Buddhism and deconstruction by focusing on the profound and subtle implications of the Buddhist notions of dependent arising and emptiness by bringing the two truths together with deconstruction to address such problems as self and identity, language and referentiality. In Youru Wang’s edited *Deconstruction and the ethical*

in Asian Thought effort has been made by each of the contributing authors to focus on the ethical turn within deconstructionist theorizing of the later Derrida and Levinas and comparing this to South and East Asian philosophical texts, exploring the ways in which strategies of deconstructive or ‘aporetic’ ethics have been in operation for centuries in Asian thinking.

While each of the above mentioned texts played the pioneering role of opening up new vistas of fruitful deconstructionist mode of reading and dialogue between the East and the West, no endeavor is yet made to extend the comparative outlook to encompass the Theravadin tradition. In Thailand, no serious study of any meditation master’s teachings from the philosophical perspective of deconstruction has yet been undertaken.

If one goes by the conventional understanding of what philosophy is, or could be, then certainly the Forest Tradition monks’ teachings do not directly fall within the category of philosophical exposition in the strictest sense of the term. Yet, at a close introspection it appears that most of them incessantly worked within the matrix of a mode of practice that can be categorized as deconstruction-in-praxis that laid emphasis on certain wholesome practical aspects like strict adherence to monastic codes, mindfulness cultivation and living out the principle of ‘letting go’ in daily life. The teachings are bereft of any emphasis on external means and ritualistic excess. The tools employed to impart the deep knowledge of Buddhism were simple and down-to-earth, for example, Ajahn Chah used a human skeleton, a fetus in a glass jar, and ordinary images from nature which he held up to profound metaphoric level. All the monks in the entire lineage starting from Ajahn Mun, Ajahn Sao, Ajahn Thet, Ajahn Doon, Ajahn Kamdi, Ajahn Chah, Ajahn Liem down to Ajahn Sumedho and many other living masters underwent rigorous self-training through the practice of insight meditation and close scrutiny of the mind with reflective and rationalistic understanding of the Buddha’s teachings of the Four Noble Truths (*ariyasacca*) and the three characteristics of existence (*tilakkhana*). The praxis of mental training that has been developed and nurtured under the

aegis of the above mentioned and many other Forest Tradition monks, both dead and those still living, has come to epitomize the true Buddhist way of monasticism which is marked by such characteristics as non-clinging, egolessness, mindfulness, equanimity, compassion, simplicity, material frugality and contentment.

The main focus of the Forest Tradition monks has been to strike a balance in their practice by developing mindfulness in every action – verbal, physical and mental – through the mental training that consists of contemplating the *upāḍānakkhandha*, the groups of grasping, which manifest at the moment of seeing, hearing, smelling, tasting, touching and thinking. These monks have demonstrated that upon reflexive consideration and realization of the Four Noble Truths the mind needs to focus on the three-fold training (*tiśikkhā*) – morality (*sīla*), concentration (*samādhī*) and wisdom (*paññā*) – as laid out within the framework of the Noble Eightfold Path. The forest meditation monks have not only taught the Noble Eightfold Path but most importantly have *lived* this Path themselves and so their teachings have powerful influence on their disciples and people who take interest in their teachings. These monks are very strict in their adherence to monastic codes or *vinaya* and along with it the practice of insight meditation brought discipline in their lives and practice, rendering morality a practiced reality in life, well encased within the parameters of a mind solidly grounded on the foundation of mindfulness and non-attachment.

Initially, these monks had always preferred to lead a wandering life, practising meditation in outdoor settings – in tiger and cobra-infested forests, mountain caves and forsaken cremation grounds – before settling down and establishing monasteries, especially to make themselves available to the lay community that sought their abiding teachings. The ascetic way of life and rigorous outdoor meditation practice made them true renunciant by enabling them to detach from all physical comforts and surviving on mere minimal requirements. From the voluntary cultivation of severing ties with material possessions and all physical comforts, they developed the mental prowess to face every difficulty, be it

physical or mental, in a detached, yet courageous manner. And most importantly, the rigorous outdoor meditation practice had provided the fertile ground for the realization and reflective internalization of the three characteristics of existence along with and the Law of Dependent Origination (*paticcasamuppāda*) that depicts the endless cycle of birth and rebirth – becoming and dissolution. When monasteries grew around them, these monks implemented strict discipline to continue their way of practice themselves and to inspire their disciples to cultivate morality, mindfulness and wisdom through the practice of insight meditation in the same manner. Out of their dedicated effort, a praxis of mental well-being took shape the framework of which laid absolute emphasis on self-reflexivity in every action, starting from the most mundane acts of sweeping, cleaning the toilets, dyeing the robe, eating, etc to states of meditative absorption when one is involved in formal meditation practice.

2. DECONSTRUCTION AND BINARY OPPOSITIONS

Contemporary Western philosophy, especially Derridean deconstruction sees the influence of the traditional binary oppositions such as true–false, original–derivative, unified–diverse as infecting all areas of life and thought, including the evolution of Western philosophy from the time of Plato to Heidegger. The French philosopher and originator of deconstruction, Jacques Derrida (1930-2004) upholds the idea that the task of the thinker is to twist free of these oppositions, and of the forms of intellectual and cultural life which they structure. Derrida draws our attention to the important issue that the individual terms of the binaries do not really have the same ‘status’. There exists an imbalance in the structure of the pairing in which one of the terms inevitably dominates the other (e.g. presence/absence, light/dark, man/woman, etc.) So, the first necessary action is to reverse the binary as a sign of justification. By doing so one is actually raising philosophical objections as well as uncovering socially oppressive operations of one of the terms of the binary. But mere reversal is not enough. Derrida points out that reversing the binary is but the *first step* that deconstruction has to undertake. The *second*, and even more radical step is to make the binary redundant by ‘thinking it through’. The second step will help prepare the ground for analyzing the conditions of possibility of that binary so as to displace it. If there is no displacement but mere reversal then there exist the perils of repeating the original imbalance – earlier structure with a negative notation. It merely puts a mark of negation onto something that was valued earlier. Such a naïve kind of reversal is to the previous order of domination what negative theology is to theology as Aniket Jaware puts it humorously, “the worshippers of the Devil make the Devil into their God...and thus end up with a God after all” (Jaware, Aniket, 2001, p. 435). What needs to be done is to *neutralize* the binary, not merely negate or reverse it. To this extent, deconstruction as a method of philosophizing and ‘reading’ of any text is extremely bold and radical, since it helps to generate momentum and critical questioning of dualistic hierarchies.

While the Derridean call for dismantling of dualistic hierarchies might be radical as a new exegetical tool possessing a self-righteous analytical edge, from the Buddhist perspective of ‘letting go’, however, it appears to be a metaphysical *cul-de-sac*, since it cannot detach and dislodge itself from the act of parasitical engagement with the play and teasing apart of binary oppositions. In contrast, a close ‘reading’ of the Forest Tradition monks’ dhamma talks, reveals the fact that there is always an objective distancing from the process of giving rise to an ‘Ego’ that might rejoice in the unraveling of the paradoxes situated within the binaries, quite unlike in Derrida and the gamut of texts generated under his powerful influence by academic pundits and literary critics, who do not hesitate to be ‘pretentiously opaque’ and whose deconstructive engagement of any text projects the ‘cultic-critic’ to the fore front. The Forest Tradition monks have demystified the entire practice by emphasizing on going beyond words, ritualistic symbols, elaborate plans, sectarian differentiation, and have focused instead on ‘turning inward’ for the pursuit of experiential knowledge through real confrontation with one’s own self rather than any illusionary/delusionary fetishized practice. This turning inward implies the reflexive understanding of the individual Ego – its attachments, self-aggrandizement, indulgent nature, fleeting moods, etc so that through objectivization its workings can be recognized and worked upon from within through a parallel reflexive understanding of the three-fold natural paradigmatic truth of existence. The message of emptying the mind is thus reiterated time and again – “When you practice, observe yourself. Then gradually knowledge and vision will arise of themselves. If you sit in meditation and want it to be this way or that, you had better *stop* right there. Do not bring ideals or expectations to your practice. Take your studies, your opinions, and store them away.” What Robert Magliola in his book *Derrida on the Mend* elucidates upon Derridean practice vis-à-vis Madhyamika philosophy very well applies here too – while the Derridean alternately celebrates and anguishes, hopes and waxes nostalgic, the Nagarjunist (in our case the ascetic and practice-oriented forest tradition monk) is aware and

serene, and has the security which comes with liberation; while the Derridean performs the logocentric and differential self-consciously and piecemeal, the Nagarjunist (in our case Ajahn Chah in particular) performs them by grace which is spontaneous but ‘at will’, a kind of off/self that moves freely between the objectivism of ego and pure devoidness. (Magliola, Robert. 1984, p.126.)

3. THE FOREST TRADITION VIS-À-VIS DERRIDEAN DECONSTRUCTION

The Forest Tradition monks developed and adhered to a life’s philosophy that was based on a rigorous deconstructive mode of practice that gave rise to a practical discourse of annihilation of the Ego and the resultant understanding of any state of ‘being’ (both mental and physical) as it-is-in-itself. This mode of practice can thus be categorized as empirical deconstruction or deconstruction-in-praxis. Such a way of practice does not valorize the ‘written’ text, but renders the practice a moment-to-moment phenomenal and empirical garb without at the same time erecting a ‘mega-narrative’ of the self-at-practice. This is possible because critically reflective Buddhist deconstruction creates the fertile ground for a form of self-introspective practice/scrutiny that goes hand in hand with moral practice and non-attachment to the self and the practice practiced.

The deconstructive similes and metaphors that Ajahn Chah uses are thought provoking. Moreover, the unique feature of his dhamma talks is that they are interspersed with extremely pithy statements/sentences that are located at strategic points. In the dhamma talk *Short and Straight* he says: “Hey, listen. There’s no one here, just this. No owner, no one to be old, to be young, to be good or bad, weak or strong. Just this, that’s all; various elements of nature playing themselves out, all empty. No one born and no one to die. Those who speak of death are speaking the language of ignorant children. In the language of the heart, of Dharma, there’s no such thing. When we carry a burden, it’s heavy. When there’s no one to carry it, there’s not a problem in the world. Do not look for good or bad or for anything at all. Do not be anything. There’s nothing more; just this.”

Vitality, fragility, death, beauty, ugliness, goodness, badness, weakness, strength, powerfulness, powerlessness – all this are merely *conventions*, we establish them ourselves and get ceaselessly caught up within the nexus of judgmental comparison giving rise to vanity, pride, racism, and prejudices. But the moment one knows these things with wisdom then one knows impermanence, suffering and not-self. This is the outlook which leads to enlightenment. What distinguishes Ajahn Chah's mode of reflexive thinking and practice is that they are not centered upon any word game as such; the unwillingness to indulge in prolix and convoluted wordplay is distinct. For him, lexical and conceptual deconstructions rendered through the use of common and ordinary similes and metaphors are merely a means of breaking through conceptuality and attachment in order to lead to a transformed state of reflexive consciousness and mindful awareness. In Ajahn Chah's type of philosophizing all Self/Ego arising positions are mindfully disposed off to help lead to enlightenment beyond language and conceptuality. His deconstructionist endeavours are geared to none other than the dawning of an inner peaceful state upon the transcendence of language, conventional truths, conceptual thinking, mental-formations and attachment to such mental states. It has arisen from practical lessons learnt from the practice of renunciation and insight meditation, quite unlike Derrida whose way of philosophizing is based on theoretical exposition of the philosophical and socio-cultural road map of the European civilization and the Jewish experience as the 'Other'.

Derrida in his text *The Gift of Death* states that: "I cannot respond to the call, the request, the obligation, or even the love of another, without sacrificing the other other, the other others". That is why, for Derrida it seems that the Buddhist desire to have attachment to nobody and equal compassion for everybody is an unattainable ideal. He does, in fact suggests that a universal community that excludes no one is a contradiction in terms. According to him, this is because: "I am responsible to anyone (that is to say, to any other) only by failing in my responsibility to all the others, to the ethical or political generality. And I can never

justify this sacrifice; I must always hold my peace about it...What binds me to this one, remains finally unjustifiable". Derrida hence implies that responsibility to any particular individual is only possible by being irresponsible to the "other others", that is, to the other people and possibilities that haunt any and every existence. Such deconstructive way of arguing appears glib when placed against the Buddhist emphasis on taking into account 'cetana' or intention that guides any willed action.

It is understandable that Derrida's standard arguments or counter-arguments have arisen in the context of a Judo-Christian outlook that functions within the matrix of a discourse that takes the self (whether divine or human) as a centre, quite contrary to the Buddhist concept of non-substantiality/non-self or *anattā*. The radicality of Derrida's deconstructive practice appears to be limited when it is placed vis-à-vis the concept of Buddhist non-substantiality. The above quotes from Derrida also reflect the western mode of philosophizing that is based upon the edifice of structured argumentation guided by mere logical progression. But looked at from the Buddhist perspective, the *Derridean aporia* of equating non-attachment to non-compassion (for Derrida, Buddhist desire to have attachment to nobody and equal compassion for everybody is an unattainable ideal) appears to be rather naïve and simplistic, since it implies that compassion is rooted in attachment or compassion cannot arise without attachment.

Compassion is one of the four qualities comprising the sublime states of mind (*brahmavihāra*) that Buddhism upholds, namely, loving-kindness (*mettā*), compassion (*karuṇā*), empathetic joy (*muditā*) and equanimity (*upekkhā*). Every religion emphasizes to a great extent the first two of the sublime states and to a certain level the third factor too, but most religions are silent on the last factor. A careful consideration of all these four qualities clearly reveals the fact that Buddhism is a way of life more than a religion, since it has great psychological implications embedded in its teachings more than faith-oriented injunctions. If the four sublime states are taken into consideration, one can see that each of the states are related in an ascending scale or linear progression, the first leading to the

second, but at the same time are interconnected in a cyclical manner as far as each quality affects and sustains the other. For instance, if one aims at cultivating these four states, then one may as well begin with loving-kindness and gradually proceed with the remaining three states. At the same time, if one succeeds in cultivating, say the first two states, but fails at the next two, it would nullify the entire effort, since it is finally empathetic joy and equanimity that render the practice of the preceding two states of loving-kindness and compassion distinct sustainability. At a higher level of reflection, one can also see the contingency of these sublime states to the understanding of the three characteristics of existence. Just as impermanence and suffering bear contingency to the cultivation of loving-kindness, compassion and empathetic joy, a reflection on *anattā* contingently gives rise to the maintenance of equanimity. The interconnectedness of each of these factors/states can easily be glossed over if we attempt to interpret after the fashion of Derridean deconstruction: “I cannot respond to the call, the request, the obligation, or even the love of another, without sacrificing the other other, the other others”. Derrida’s glib generalization falls trapped in the chasm of the binary opposition of I and the ‘Other’ because it fails to comprehend non-substantiality or *anattā* that renders both I and the ‘Other’ the status of non-status i.e., non-selflessness and because this characteristic permeates and pervades equally either side of the binary, the opposition becomes not only redundant and a superficial one in ordinary Buddhist discourse, but is actually understood to be non-existent.

While the Four Noble Truths is the heart of Buddhism, *Anattā* remains its zenith. *Anattā* is put into practice by the Forest Tradition monks through ‘letting go’. Every Forest Tradition monk insists on following the Middle Way that emphasizes on not taking interest in either pleasure or pain and laying each of them down. The habitual nature of an untrained mind is to grasp at everything that is pleasant and reject with aversion all that is unpleasant; but clinging to pleasant states brings suffering as much as aversion to unpleasant states does. Letting go is a highly self-reflexive mental exercise that leads to peace, tranquility, and harmony

with oneself and one's surrounding. The Forest Tradition monks strove for that inner wisdom the attainment of which led to the realization that not only the body but the mind too is not one's own self – not belonging to us, not I, not mine and so all of it i.e. clinging to one's body and mind must be dropped. According to Ajahn Chah, real meditation has to do with attitude and awareness in any activity, not just with seeking silence in a forest cottage. "In the end, we must learn to let go every desire, even the desire for enlightenment. Only then can we be free."

4. THE DISMANTLING OF BINARIES IN THE DHAMMA TALKS OF AJAHN CHAH

Given the antiquity and ubiquity of binary thought processes dominating every human discourse, it is interesting to see how in almost all of Ajahn Chah's dhamma talks, binary thoughts get ceaselessly dismantled time and again. Ajahn Chah's form of teaching does not involve grandiose theory, but a form of dhamma exposition that is simple, direct and yet profound at the same time. While the entire Derridean deconstructionist mode of critical practice engages in the practice of *neutralizing* the binary, Ajahn Chah stretches on undoing the whole thing and going beyond it by mindfully defying reification of all mental formations, conditioned states and conventional linguistic signs be it the written word or the verbal utterance. Thus, in his dhamma talks the dismantling of binary oppositions occurs at various levels – linguistic/discursive, ontological and meditative.

5. DISMANTLING OF BINARIES AT THE LINGUISTIC LEVEL

Ajahn Chah's adheres to a non-logocentric approach through his defying of linguistic reification of all conditioned states and terms that denote such states. In his dhamma talk *Go beyond Words: See for yourself* he emphasizes on going beyond all words and symbols, even to the extent of giving up all overriding wishes and plans for practice. While any plan in the conventional sense involves external issues like fixed retreat time, day, and routine, the plan of No-plan is one that

involves an inward moving attitudinal disposition that nullifies all external plans, once and for all. The true meditation retreat is a reflexive act of seeing the self for oneself. This turning inward is a metamentation process that brings to self-recognition the aggrandizement of the individual ego, and leads to its objectivization through the realization of the ego's subtle workings vis-à-vis the natural paradigmatic truth of existence – *anicca*, *dukkha* and *anattā*.

Ajahn Chah urges his monastic and lay disciples to go beyond words and not to cling to concepts. The mind should be focused upon seeing through and mindfully recognizing the process of changeability both within and without oneself. In the above dhamma talk, he reiterates, “If you are interested in Dhamma, just give up, just let go. Merely thinking about practice is like pouncing on the shadow and missing the substance. You need not study much. If you follow the basics and practice accordingly, you will see Dhamma for yourself. There must be more than merely hearing the words. Speak just with yourself, observe your own mind. If you cut off this verbal, thinking mind, you will have a true standard for judging. Otherwise, your understanding will not penetrate deeply. Practice in this way and the rest will follow.” Through the challenge to cut off the verbal/thinking mind the issue of ‘metaphysics-of-presence’ of the Ego is rendered at once redundant.

In his dhamma talk *Ending Doubt*, Ajahn Chah echoes what the Buddha once said to the Kalamas. “Outward, scriptural study is not important. Of course, the dhamma books are correct, but they are not right. They cannot give you right understanding. To see the word *hatred* in print is not the same as experiencing *anger*, just as hearing a person's name is different from meeting him. Only experiencing for yourself can give you true faith.” Non-logocentrism gets provocative expressions in yet another of his powerful sayings in the dhamma talk *Study and Experiencing* – “When our innate wisdom, the one who knows, experiences the truth of the heart/mind, it will be clear that the mind is not our self. Not belonging to us, not I, not mine, all of it must be dropped. As to our learning the names of all the elements of mind and consciousness, the Buddha did

not want us to become *attached* to the words. He just wanted us to see all this as impermanent, unsatisfactory, and empty of self. He taught only to let go.”

6. ONTOLOGICAL METAMENTATIVE DISMANTLING

The hierarchical order of binary structures tacitly promotes a first-term sequence (male/right/good) at the expense of a second-term sequence (female/left/evil) and has generally resulted in privileging of unity (albeit, superficially), identity, and temporal and spatial presence over diversity, difference, and deferment in space and time. Going against and beyond the general paradigm of polarized and dichotomous thinking, Ajahn Chah’s teachings focus on the truth that all things exists only in relation to each other not with any permanent or absolute intrinsic attribute. At times meanings of conventional terms are desacralized and shown as constructed by the exigencies of a shared system of relational signification only without any transcendental importance as a point of reference and validation. In order to cultivate right understanding which is beyond the workings of polarized thought processes, he emphasizes the need to recognize the contradictions and binary oppositions involved in traditional discourses and our ordinary perspectives. In his dhamma talk *The discriminating mind* he explains this graphically – “Right understanding ultimately means nondiscrimination – seeing all people as the same, neither good nor bad, neither clever nor foolish; not thinking that honey is sweet and good and some other food is bitter. Although you may eat several kinds of food, when you absorb and excrete them, they all become the same. Is it one or many? Is a glass big? In relation to a little cup, yes; when placed next to a pitcher, no. Our desire and ignorance, our discrimination *color* everything. This is the world we create. There are always differences. Get to know those differences, yet learn to see the sameness too. Learn to see the underlying sameness of all things, how they are all truly equal, truly empty. Then you can know how to deal with the apparent differences wisely. But do not get attached even to this sameness.”

Referentiality, in the Buddhist context is always empty, or non-self. Reference is not denied, however; it is perpetually put under erasure – problematized, bracketed, and relativized. If Derrida questions meanings or texts on the basis of differences, Ajahn Chah comes at these things from the other end – there inherent sameness – the sameness of emptiness or non-substantiality that permeates everything. While Derrida’s way of philosophizing hinges upon the teasing apart of differences, Ajahn Chah puts under erasure these differences too through drawing attention to the permeating emptiness and proceeding to drop even the emptiness of emptiness, thus making the entire premise of deconstructive practice redundant. The mindful recognition of this redundancy renders Ajahn Chah’s deconstructive mode a *lived* experience, both at the conceptual as well as spirituo-experiential level.

Through ontological deconstruction Ajahn Chah aims to focus on the practice of identifying the source and mode of one’s delusion. Delusion occurs through our failure to recognize and accept the true nature of our ontological reality which is marked by conditioned states that are constantly changing and hence are marked by impermanence and non-substantiality. Ajahn Chah further attempts at problematizing the binary system prevalent in the ethical categories as well, because none of these categories has its own essence to distinguish itself from its opposite; both good and evil exist through conditioned causality and are thus empty of essence. With emphatic focus on non-reification of provisional distinctions and categories, Ajahn Chah made oppositions vanish or be transcended upon recognition of it. His strident dismantling of all notions of absolute distinction is well reflected in the dhamma talk *Underground Water* – “The Dharma is not out there, to be gained by a long voyage viewed through a telescope. It is right here, nearest to us, our true essence, our true self, no self. When we see this essence, there are no problems, no troubles. Good, bad, pleasure, pain, light, dark, self, other, are empty phenomena. If we come to know this essence, we die to our old sense of self and become truly free.”

The important thing in Buddhism is that the ‘coming-to-rest’ of using names to take perceptions (*saññā*) as ‘self-existing’ objects actually deconstructs the ‘objective’ everyday world. In the dhamma talk *The Timeless Buddha*, Ajahn goes to the extent of deconstructing the Buddha as a historical figure vis-à-vis the clarity of the unmoving mind. He explains, “We take refuge in Buddha, Dhamma, and Sangha. This is the heritage of every Buddha that appears in the world. What is this Buddha? When we see with the eye of wisdom, we know that the Buddha is timeless, unborn, unrelated to anybody, any history, any image. Buddha is the ground of all being, the realization of the truth of the unmoving mind. So the Buddha was not enlightened in India. In fact he was never enlightened, was never born, and never died. This timeless Buddha is our true home, our abiding place. When we take refuge in the Buddha, Dhamma and Sangha, all things in the world are free for us. They become our teacher, proclaiming the one true nature of life.”

7. NON-REIFICATION OF MEDITATION

Buddhist deconstruction as put into practice by Ajahn Chah is not simply a strategic reversal of categories; it mindfully seeks to *undo* a given order of priorities and the very system of conceptual framework and discursive practice that makes that order possible. The identity of separate entities is subverted as entities are demonstrated to be inextricably involved the one in the other. Traditional interpretation places *samatha* and *vipassanā* meditation as distinct phases, levels, stages or methods in formal meditation training, but in Ajahn Chah’s interpretation the dichotomy collapses altogether giving way to interdependence and inextricable linking. When asked about the practice of meditation, Ajahn Chah replied in the dhamma talk *Study and Experiencing*, “Meditation is like a single log of wood. Insight and investigation are one end of the log; calm and concentration are the other end. If you lift up the whole log, both sides come up at once. Which is concentration and which is insight? Just this mind. You cannot really separate concentration, inner tranquility, and insight. They are just as a mango that is first

green and sour, then yellow and sweet, but not two different fruits. One grows into the other; without the first, we would never have the second. Such terms are only *conventions* for teaching. We should not be attached to the language.” Thus Ajahn Chah’s form of deconstruction is more of an ‘undoing’ than ‘destruction’, of polarized categorization and manifests itself in the careful teasing out of forces and layers of signification within a given text/context.

His kind of contemplative and rational understanding of meditation helps to deconstruct the actual act of meditation practice thereby removing from it any mark of fetishization. He dispels the aura around meditation retreat by reducing it to a mundane activity of watchful and attentive awareness of one’s various moods and feelings which give rise to suffering. He asserts in *Right Understanding* “Know and watch your heart, it is pure but emotions come to colour it. Let your mind be like a tightly woven net to catch emotions and feelings then come and investigate them before you react...Peace is within oneself, to be found in the same place as agitation and suffering. It is not found in a forest or on a hilltop, nor is it given by a teacher. Where you experience suffering, you can also find freedom from suffering. To try to run away from suffering is actually to run toward it.” He thus emphasized not just formal meditation practice for the sake of it, but on real meditation that has to do with attitude and awareness in any activity, not just with seeking silence in a forest cottage.

He emphatically points out that when the mind does not grasp or take a vested interest, does not get caught up, things become clear. Right understanding arises from the attempt at looking very objectively at a particular situation or event and understanding it as it-is-in-itself and not colouring it with our subjective views that arise from personal likes and dislikes. He clarifies this in one of the dhamma talks *Just That Much* – “When you take a good look at it, the world of ours is just that much; it exists just as it is. Ruled by birth, aging, sickness, death, it is only that much. Great or little is only that much. The wheel of life and death is only that much. Then why are we still attached, caught up, not removed? Playing around

with the objects of life gives us some enjoyment; yet this enjoyment is also just that much.”

His dhamma talks endlessly indicate the necessity for a thoroughly self-conscious reading, one that subjects its own assumptions to close scrutiny. More practice and more reflection, the greater the practice the deeper is the ‘letting go’. He reiterates this more focused awareness while simultaneously dispelling the aura of human being as a ‘superior’ being by citing the example of a harness animal, the buffalo – “We must train our mind like a buffalo: the buffalo is our thinking, the owner is the meditator, raising and training the buffalo is the practice. With a trained mind we can see the truth, we can know the cause of our self and its end, the end of all sorrow.” Ajahn Chah uses the deconstructive mode of self-reflexive understanding of changeability and selflessness not only in regards to non-reification of entities in relational existence as *samatha* and *vipassana*, but also about such absolute truths as arahantship. At a gathering in one of his overseas trips when someone from the audience asked him whether he was an *arahant*, he compared himself to a tree laden with fruits and the tree’s indifference to all the birds (and their chirping) that come to feed and rest in its shade.

8. CONCLUSION

Ajahn Chah directed his teachings to both his ordained disciples and lay followers in confronting and working directly with their own problems of greed, judgment, hatred and ignorance. His direct and simple teachings always turn his followers back to their own minds, the source and the root of all trouble. His teachings emphasized that understanding the *tilakkhana* and putting this understanding into practice leads to understanding everything in life and nature as-it-is-in-itself. This understanding is not inaction and passive acceptance as some people might hastily conclude. Enlightenment does not mean deaf and blind. On the other hand, enlightened understanding leads to empirical deconstruction of the ‘self’ and the ‘self-in-action’. Time and again Ajahn Chah emphasized on seeing

through the process of thought construction so as to recognize from one's own experiential reality the fact that when the mind is stirred from the normal state of tranquility, it leads away from right practice to one of the extremes of indulgence or aversion, thereby creating more illusion, more thought construction. A true understanding of the nature of the mind helps people to free it from the clasp or bondage of conventional realities and so the mind is not enslaved by codes, customs, traditions, conventions, linguistics choices, personal predilections, etc. Once this state can be achieved, all binary oppositions get automatically collapsed leading to no more creation of dichotomy/polarity and slavish clinging to its hierarchical chasm.

The dhamma of the Forest Tradition is down-to-earth, yet difficult to understand and realize, especially when the mind is ceaselessly caught up in the quagmire of defilements and lack of mindfulness. It requires moment-to-moment 'self-scrutiny' and mindful practice of 'letting go'. In this form of existentialistic and pragmatic form of deconstruction that involves conscientious and mindful teasing apart of all binary oppositions and getting released from their bindings, there is no room for *aporia* or conflictual and conceptual hiatus. Although Ajahn Chah was not a philosopher in the conventional sense of the term, nevertheless, his numerous dhamma talks reveal the truth that he incessantly worked within the matrix of a mode of practice that can be categorized as deconstruction-in-praxis. Such a mode of practice does not valorize any 'text', not even the Buddha, but renders the training a moment-to-moment phenomenal and empirical garb through the rigorous practice of both insight meditation and austerity in tandem. The deconstructionist approach of Ajahn Chah helps to dispose of all Self/Ego arising positions and leads to a clear and reflexive understanding of the teachings of Buddhism.

References

- Ajahn Chah. (1992). *Living Dhamma*. Ubol Rajathani: The Sangha, Bung Wai Forest Monastery.
- Ajahn Sumedho. (1984). *Cittaviveka – Teachings from the Silent Mind*. Hertfordshire: Amaravati Publications.
- Kornfield, Jack and Breiter, Paul, ed. (1985). *A Still Forest Pool – The Insight Meditation of Achaan Chah*. Illinois: The Theosophical Publishing House.
- Jaware, Aniket. (2001). *Simplifications*. New Delhi: Orient Longman Lt.
- Magliola, Robert. (1984). *Derrida on the Mend*. West Lafayette: Purdue University Press,.
- Mahanta, Dipti. (2012). *Deconstruction deconstructed: A study of Ajahn Chah in the light of Derridean philosophy*. Research monograph, Bangkok: Buddhist Research Institute.
- Mahasi Sayadaw. (1996). *The Great Discourse on Not Self (Anattālakkhana Sutta)*. Bangkok: Buddhadhamma Foundation.
- Park, Jin Y. ed. (2006). *Buddhisms and Deconstructions (New Frameworks for Continental Philosophy)*. Rowman & Littlefield Publishers.
- _____. (2010). *Buddhism and Postmodernity: Zen, Huayan, and the Possibility of Postmodern Ethics*. Lexington Books.
- Rahula, Walpola. *What the Buddha Taught*. Bangkok: Haw Trai Foundation, 1990.
- Wang, Youru ed. (2007). *Deconstruction and the Ethical in Asian Thought*. New York: Routledge.

**ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
ตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย**
**A STRATEGY FOR SUSTAINABLE CULTURAL TOURISM DEVELOPMENT IN
ACCORDANCE WITH BUDDHISM OF LOCAL ADMINISTRATIVE
ORGANIZATIONS IN LOEI PROVINCE**

ธีระวัฒน์ แสนคำ* พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ** บุษกร วัฒนบุตร***

Teerawatt Sankom Phrakrusangharak Kiettisak Kittipakño Busakorn Watthanabut

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย 2) เพื่อวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย 3) เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย

ระเบียบวิธีวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามรูปแบบวิธีการวิจัยเอกสาร และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 26 รูป/คน พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย เทศบาลเมืองเลย เทศบาลตำบลนาอ้อ เทศบาลตำบลด่านซ้าย เทศบาลตำบลเชียงคาน องค์การบริหารส่วนตำบลอาฮี และองค์การบริหารส่วนตำบลนาซาว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา การสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตาม

* Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

แนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย และดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 12 รูป/คน เพื่อทำการยืนยันความสมบูรณ์ของข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยมีนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว แต่ไม่ได้มีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการเฉพาะ เนื่องจากพื้นที่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งได้มีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติด้วย จึงมีนโยบายและยุทธศาสตร์เป็นด้านการท่องเที่ยวในภาพรวม ที่ครอบคลุมทั้งด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและเชิงวัฒนธรรม หรือแทรกอยู่ในนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวและกีฬา

2. พื้นที่จังหวัดเลยมีจุดแข็งอยู่ที่แหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งมีความโดดเด่นและเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น และการได้รับการสนับสนุนหรือส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณ การประชาสัมพันธ์และด้านวิชาการ นอกจากนี้ ชุมชนมีรูปแบบสังคมวัฒนธรรมที่มีความสมัครสมานสามัคคี มีโอกาสที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยสามารถนำหลักพุทธธรรม “สัปปายะ 7” มาเสริมยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ซึ่งมีกลยุทธ์ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) กลยุทธ์การพัฒนาเส้นทางคมนาคม 3) กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4) กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 5) กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 6) กลยุทธ์การปรับปรุงภูมิทัศน์และจัดการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ 7) กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์และพัฒนาระบบบริการแก่นักท่องเที่ยว ก็จะทำให้เกิดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ซึ่งมีความเหมาะสมกับสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดเลย

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์การพัฒนา, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน, พระพุทธศาสนา, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย

ABSTRACT

This research aims to: 1) To study the policy and strategy of cultural tourism development of local administrative organizations in Loei province. 2) To analyze sustainable tourism strategies of local government organizations in Loei Province. 3) To present a strategy for sustainable cultural tourism development in accordance with the guidelines of Buddhism in local administrative organizations in Loei Province.

Qualitative research methodology was used to collect data from relevant documents and research, to conduct document research methodology, and to collect data by in-depth interviews from 26 key informants. The research area used in this study was Loei Provincial Administrative Organization, Loei Municipality, Na-O Subdistrict, Dan Sai District Municipality, Chiangkhan Municipality, A-He District Municipality and Nasao District Municipality. The research instrument was a structured questionnaire, which was to analyze the content, to synthesize the information into an analytical process and propose a strategy for sustainable cultural tourism development in accordance with the Buddhism of local administrative organizations in Loei Province and group discussion is conducted by 12 monks per person to confirm the integrity of the data.

The research findings were as follows:

1. Local government in Loei Province has a tourism policy and strategy, however it is not defined as a specific cultural tourism strategy, as the area of responsibility of many local governments has natural attractions. Resulting in the policy and strategy mentioned in tourism as a whole covering the field of both natural and cultural tourism, or inserted in the policy and strategy of tourism and sports.

2. Loei Province has a strength in the cultural tourism resources, which is unique and outstanding to the local area and gained the support or promotion of cultural tourism from concerned government agencies including budget support, public relations, and academia. In addition, the community has a harmonious social and cultural pattern. Therefore, it is possible to develop sustainable cultural

tourism by adopting the principles of Buddhism in order to develop sustainable cultural tourism.

3. Local government organizations in Loei Province can apply the "Sappaya 7 (7 Sustainable)" in Buddhist philosophy to enhance the tourism strategy in order to promote sustainable cultural tourism. The strategy consists of 1) Strategies for developing cultural attractions. 2) Strategic development of transport routes. 3) A strategy for creating local participation in cultural tourism development. 4) Strategies for developing food quality and standards for cultural tourism. 5) Strategies for developing food quality and standards for cultural tourism. 6) Strategies to improve the landscape and manage tourism to suit the weather. 7) Strategies for public relations and development of services to tourists. All this will be considered as a strategy for sustainable cultural tourism development in accordance with the Buddhism of the local administrative organization in Loei, which is suitable for local society and culture.

Keywords : Strategy Development, Sustainable Cultural Tourism, Buddhism, Local Administrative Organizations in Loei Province

1. บทนำ

สังคมในปัจจุบันมีความตระหนักถึงความสำคัญของศิลป-วัฒนธรรม เทศกาลรวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านมากขึ้น ทั้งนี้การตื่นตัวต่อวัฒนธรรมประกอบกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของในแต่ละพื้นที่เป็นจุดกำเนิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังจะเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้กลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในยุโรป อีกทั้งประเทศอื่นๆได้พยายามที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศของตนเอง นอกจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศและนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระดับ ประเทศและระดับภูมิภาคแล้ว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไปสำหรับประเทศไทยแล้วการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้และการจ้างงานให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก (Ministry of Tourism and Sports, 2015)

ท่ามกลางการแข่งขันของตลาดท่องเที่ยวที่สูงขึ้นกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงได้รับความสนใจเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยว และมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและได้มีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลานาน ที่ผ่านมามีการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมตะวันตก ที่เป็นการพัฒนาใน

ด้านวัตถุ โดยละเลยการควบคุมและสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจและชุมชนฐานราก (Therdchai Choibamroong, 2011) ดังนั้น รัฐบาลโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจึงจะเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยจะแสดงถึงแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทยโดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกันโดยการนำทุนของประเทศทั้ง 6 ทุนมาใช้ตามสาระสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และ 11 นั้น มิติทุนทางวัฒนธรรมอาจเป็นทุนสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งมีไม่เหมือนกัน เนื่องจากในประเทศไทยมีความหลากหลายทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ สังคมและชาติพันธุ์ ซึ่งทำให้แต่ละท้องถิ่นมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป

จังหวัดเลยประกอบไปด้วย 14 อำเภอ และแยกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 72 แห่ง เทศบาลตำบล (ทต.) จำนวน 26 แห่ง เทศบาลเมือง (ทม.) จำนวน 2 แห่ง และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จำนวน 1 แห่ง รวม 101 แห่ง สืบเนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์และความหลากหลายของสภาพภูมิประเทศ ทำให้ท้องถิ่นจังหวัดเลยมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่ละท้องถิ่นที่แยกย่อยตามเขตการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีวัฒนธรรมและทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และความโดดเด่นแตกต่างกันไป เช่น เทศบาลตำบลนาอ้อมีการจัดงานบุญข้าวจี เทศบาลตำบลเชียงคานมีวัฒนธรรมพื้นบ้านอันเก่าแก่และมีชื่อเสียง เทศบาลตำบลศรีสองรักและเทศบาลตำบลด่านซ้ายมีการจัดงานบุญหลวงและการละเล่นผีตาโขน เทศบาลตำบลผาอินทร์แปลงมีงานบุญบั้งไฟที่ยิ่งใหญ่ เทศบาลตำบลเขาแก้วมีกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำที่ยังคงมีวัฒนธรรมอย่างชัดเจน องค์การบริหารส่วนตำบลอาฮีมีประเพณีแห่ต้นดอกไม้ และองค์การบริหารส่วนตำบลนาซาวมีประเพณีผีขนน้ำ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดล้วนแต่เป็นงานบุญหรือวัฒนธรรมที่ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพยายามดึงมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน

แม้ว่าในท้องถิ่นจังหวัดเลยจะมีแหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจำนวนมากไม่น้อย ดังตัวอย่างที่ผู้วิจัยยกมาข้างต้น แต่ในเชิงการบริหารจัดการหรือการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นก็ยังไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนอย่างชัดเจน ดังจะเป็นได้ในหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมื่อมีการเปลี่ยนคณะผู้บริหารนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จึงทำให้เกิดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในท้องถิ่นไม่เกิดความยั่งยืนและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย” เพื่อต้องการทราบและนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย โดยใช้วิธีคิดหรือหลักพุทธธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนที่เหมาะสมในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการต่อยอดผลจากการวิจัยไปใช้เป็นสารสนเทศ เป็นแนวทางในการประยุกต์กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดมาตรฐาน เพื่อยกระดับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นภาคส่วนสำคัญของสังคมชุมชนชนบท ที่จะสามารถดำรงตนเป็นผู้สนับสนุนทุนทางปัญญา และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาในมิติต่างๆ ของชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิติด้านวัฒนธรรม เพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันให้เกิดขึ้นในสังคมไทยได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย
- 2.3 เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย

3. วิธีการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย” ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่ใช้เทคนิควิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 26 รูป/คน และเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 12 รูป/คน มาวิเคราะห์จัดรวบรวมข้อมูล พร้อมอธิบายความหมาย แล้วทำการสร้างข้อสรุป (Conclusions) ด้วยวิธีวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากผลการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์โดยการจัดระบบจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) เปรียบเทียบ (Constant Comparison) และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้การสรุปข้อมูลผลการวิจัยเกิดความสมบูรณ์ สามารถนำมาตีความ สร้างข้อสรุปจากผลการวิจัย เพื่อนำเสนอ “ยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย” ให้สามารถใช้ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรมได้ต่อไป

4. สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย” พบว่า

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษานโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยมีนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว แต่ไม่ได้มีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการเฉพาะ เนื่องจากพื้นที่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งได้มีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติด้วย จึงมีนโยบายและยุทธศาสตร์เป็นด้านการท่องเที่ยวในภาพรวม ที่ครอบคลุมทั้งด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและเชิงวัฒนธรรม หรือแทรกอยู่ในนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวและกีฬา

ในขณะที่เดียวกันผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ผลการวิเคราะห์ก็พบว่า พื้นที่จังหวัดเลยมีจุดแข็งอยู่ที่แหล่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งมีความโดดเด่นและเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น และการได้รับการสนับสนุนหรือส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณ การประชาสัมพันธ์และด้านวิชาการ นอกจากนี้ ชุมชนมีรูปแบบสังคมวัฒนธรรมที่มีความสมัครสมานสามัคคี มีโอกาสที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนได้นั้นก็มีแนวทางการพัฒนาที่พร้อมก้าวไปสู่ความยั่งยืน

สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ผู้วิจัยได้นำหลักธรรม “สัปปายะ 7” มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดเลย

ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ที่ได้ทำการศึกษาภายใต้หลักธรรม “สัปปายะ 7” ทำให้ได้กลยุทธ์ที่ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การพัฒนาศถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) กลยุทธ์การพัฒนาเส้นทางคมนาคม 3) กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่นในการพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4) กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรม 5) กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 6) กลยุทธ์การปรับปรุงภูมิทัศน์และจัดการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ 7) กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์และพัฒนากาให้บริการแก่นักท่องเที่ยว สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) กลยุทธ์การพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (อ่าวาสสัปปายะ) พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยต้องปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในท้องถิ่นเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อันจักทำให้เกิดความดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการจัดทำแผนการปรับปรุงสถานที่ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว โดยดำเนินการผู้รับการอบรมนำความรู้และหลักการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาปรับใช้ในการบริหารงานอย่างเต็มที่ ผลที่จะเกิดขึ้นนอกจากจะเป็นการอำนวยความสะดวกและสร้างความประทับใจให้แก่ักท่องเที่ยวแล้ว องค์กรยังมีโอกาสได้รับรางวัลด้านการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีกด้วย

2) กลยุทธ์การพัฒนาเส้นทางคมนาคม (โคจรสัปปายะ) พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยต้องปรับปรุงและพัฒนาถนนและเส้นทางคมนาคมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในท้องถิ่นได้อย่างสะดวก ดำเนินการปรับปรุงถนนภายในชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่นและเกิดความสะดวกในการเดินทางของักท่องเที่ยว สร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในหลักการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาเส้นทางคมนาคม เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาเส้นทางคมนาคมในชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3) กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ภัสสสัปปายะ) พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยต้องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อนำหลักการมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อสร้างความร่วมมือของคนในชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยการสร้างเครือข่ายของภาคส่วนต่างๆ ที่ทำหน้าที่บริการและสนับสนุนการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเข้าใจในปัญหาเป็นอย่างดี และต่อเนื่อง อันจักนำไปสู่การบริการ การบริหาร กิจกรรมและโครงการต่างๆ ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิผล บุคลากร ผู้ประกอบการและชุมชนยังสามารถนำหลักการมีส่วนร่วมมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานของตนอย่างเต็มที่ จนทำให้เกิดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม และผลักดันให้เกิดสร้างชมรมต่างๆ ขึ้นในชุมชน เช่น ชมรมคนรักบ้านเกิด ชมรมผู้ผลิตสินค้าที่ระลึก เป็นต้น

4) กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (บุคคลสัปปายะ) พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยต้องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำให้เกิดการนำหลักการบริการมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรสามารถทำหน้าที่บริการและสนับสนุนการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความเข้าใจ และให้การบริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ประทับใจ นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาบุคลากรที่ให้บริการในการนำชมให้ได้รับใบอนุญาตมัคคุเทศก์นำเที่ยวเฉพาะพื้นที่จากกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา และอาจได้รับรางวัลด้านการเป็นองค์กรที่ให้บริการที่ดีเยี่ยมแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวอีกด้วย

5) กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (โภชนสัปปายะ) พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยจะเกิดการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมในการให้บริการด้านอาหาร เครื่องดื่มและสินค้าที่ระลึก เพื่อให้การบริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความรวดเร็ว มีคุณภาพตามหลักโภชนาการ และเป็นที่ประทับใจ การดำเนินการตามกลยุทธ์นี้จะทำให้ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจในการหลักการประกอบอาหารและหลักโภชนาการและชุมชนก็จะมีส่วนร่วมในการผลิตสินค้าที่ระลึก เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลที่จะเกิดขึ้นนอกจากนี้ ยังจะนำไปสู่การรับรองคุณภาพและมาตรฐานอาหารของผู้ประกอบการในชุมชนจากกระทรวงสาธารณสุข มีร้านจำหน่ายอาหารและสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เกิดการสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการ และอาจนำไปสู่การมีสินค้าที่ระลึกได้รับรางวัลผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นดีเด่นอีกด้วย

6) กลยุทธ์การปรับปรุงภูมิทัศน์และจัดการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ (อุตสัปปายะ) พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยจะเกิดการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างกิจกรรม และปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นซึ่งเหมาะสมต่อสภาพดินฟ้าอากาศ เพื่อสร้างบรรยากาศด้านสถานที่ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเกิดการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับฤดูกาล และเป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว การดำเนินการตามกลยุทธ์นี้จะทำให้เกิดการปรับปรุงภูมิทัศน์ในชุมชนให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น มีอาคารบ้านเรือนแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นได้รับการอนุรักษ์และปรับปรุงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มเติมในชุมชน ในชุมชนยังจะมีกิจกรรมท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่เหมาะสมกับแต่ละฤดูกาลตลอดทั้งปี สามารถรับนักท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล ไม่จำเป็นต้องรอเฉพาะช่วงเทศกาลหรือช่วงงานประเพณีสำคัญเท่านั้น

7) กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์และพัฒนาการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว (อิริยาปถสัปปายะ) พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยต้องส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาสัมพันธ์และหลักการบริการเพื่อให้บุคลากร ผู้ประกอบการและประชาชน มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในงานการประชาสัมพันธ์และบริการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการนำหลักการประชาสัมพันธ์และหลักการบริการมาประยุกต์ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของท้องถิ่น และสร้างความรับผิดชอบร่วมกันของบุคลากร ผู้ประกอบการและประชาชน ในการประชาสัมพันธ์และให้บริการทางด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกัน เมื่อดำเนินการตามกลยุทธ์นี้ บุคลากร ผู้ประกอบการและประชาชนก็จะสามารถนำหลักการประชาสัมพันธ์และหลักการบริการที่เหมาะสมต่อการจัดการท่องเที่ยวประยุกต์ใช้อย่างเต็มที่ คนในชุมชนมีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ การประชาสัมพันธ์ การบริการ และการพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ ปลอดภัย และต้องการกลับมาเที่ยวชมอีก ท้ายที่สุดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีโอกาสได้รับรางวัลด้านการบริการทางการท่องเที่ยวที่ดีอีกด้วย

5. อภิปรายผลการวิจัย

ในประเด็นการนำหลักธรรม “สัปปายะ 7” มาใช้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยยังสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนแนวพระพุทธศาสนาในทัศนะของพระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) ซึ่งกล่าวว่าพัฒนาที่ยั่งยืนจะแบ่งออก เป็น 2 ปัจจัยได้แก่ 1) ต้องเป็นการพัฒนานคนเป็นแกนกลางของการพัฒนาที่ยั่งยืน และ 2) ธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมต้องได้รับการพิทักษ์รักษาบำรุง ช่วยสภาพธรรมชาติและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ (Phra Prom Khunaporn, 2009: 225-252) เนื่องจากว่าในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยได้มีกลยุทธ์ที่เน้นการพัฒนาทั้งบุคลากร ผู้ประกอบการและประชาชน ควบคู่กับการพัฒนาสถานที่และภูมิทัศน์โดยรอบแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน

การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยยังสอดคล้อง มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เช่นเดียวกับการศึกษาของพระสุธีรัตนบัณฑิต (สุทธิชัย อาภากร) และคณะที่พบว่า ยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมเชิงศาสนาและวัฒนธรรม การมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็น

เอกลักษณ์ มีวิถีชีวิต วิถีชุมชนและวัฒนธรรมที่น่าสนใจก็จะทำให้เกิดแรงดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว (Phra Sutee Rattana Pundit and group, 2016: 7-24) สอดคล้องกับผลการศึกษาของชุมพล รอดแจ่ม ที่ระบุว่าพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หน่วยงานราชการระดับท้องถิ่นหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามี การจัดสรรงบประมาณการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านการพัฒนาทางกายภาพ ควรมี การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ เส้นทางเดินทาง และสาธารณูปโภคต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยวให้ พร้อมสำหรับการบริการนักท่องเที่ยว (Chumpon Rodjam, 2013)

นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนว พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การ ท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งกำหนดทิศทางการ พัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระยะ 3 ปีถัดจากนี้ไป (พ.ศ.2561-2564) ต้องให้ความสำคัญกับการสร้าง ความสมดุลของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการ เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งพื้นที่จังหวัดเลยก็เป็นพื้นที่พิเศษทางด้านการท่องเที่ยวที่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจัดให้เป็น 1 ใน “12 เมืองต้องห้าม...พลาด” โดยมีแนวทางการ พัฒนา ได้แก่ พัฒนา พื้นฟูและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทาง วัฒนธรรมและที่มนุษย์สร้างขึ้น ยกกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการเพื่อเพิ่ม มูลค่าสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว คงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนของแต่ละ พื้นที่ รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยว (Cluster) และพื้นที่จังหวัดเมืองรอง ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมี คุณค่าอีกด้วย (Ministry of Tourism and Sports, 2015: 25)

6. ข้อเสนอแนะ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ชุมชนที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมและการ ท่องเที่ยว มีการวิเคราะห์ต้นทุนของชุมชน หมู่บ้าน และจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนระยะยาว จนมีการ เปลี่ยนแปลงและก่อเกิดวัฒนธรรมและรูปแบบการดำเนินงานของชุมชนที่อันดีงาม

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยควรนำยุทธศาสตร์การพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดเลยนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในท้องถิ่น

ซึ่งสามารถปรับประยุกต์เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และออกแบบกิจกรรมมีลักษณะที่สอดคล้องกับภารกิจเดิมที่ทำได้เป็นประจำได้

3) ควรศึกษาวิจัยในพื้นที่อื่นที่มีความแตกต่างทางด้านบริบทชุมชน สังคมวัฒนธรรม การดำรงชีวิต ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงยุทธศาสตร์ใหม่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

4) ควรใช้การวิจัยแบบผสมวิธี โดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่สามารถวัดผลสำเร็จของการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยได้ในหลายมิติ

ในประเด็นการนำหลักธรรม “สัปปายะ 7” มาใช้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยยังสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนแนวพระพุทธศาสนาในทัศนะของพระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) ซึ่งกล่าวว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนจะแบ่งออก เป็น 2 ปัจจัยได้แก่ 1) ต้องเป็นการพัฒนาคนเป็นแกนกลางของการพัฒนาที่ยั่งยืน และ 2) ธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมต้องได้รับการพิทักษ์รักษาบำรุง ช่วยสภาพธรรมชาติและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ (Phra Prom Khunaporn, 2009: 225-252) เนื่องจากว่าในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยได้มีกลยุทธ์ที่เน้นการพัฒนาทั้งบุคลากร ผู้ประกอบการและประชาชน ควบคู่กับการพัฒนาสถานที่และภูมิทัศน์โดยรอบแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน

การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยยังสอดคล้อง มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เช่นเดียวกับการศึกษาของพระสุธีรัตนบัณฑิต (สุทิพย์ อาภากร) และคณะที่พบว่ายุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ต้องมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมเชิงศาสนาและวัฒนธรรม การมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีวิถีชีวิต วิถีชุมชนและวัฒนธรรมที่น่าสนใจก็จะทำให้เกิดแรงดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว (Phra Sutee Rattana Pundit and group, 2016: 7-24) สอดคล้องกับผลการศึกษาของชุมพล รอดแจ่ม ที่ระบุว่าพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หน่วยงานราชการระดับท้องถิ่นหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีการจัดสรรงบประมาณการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านการพัฒนาทางกายภาพ ควรมี

การปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ เส้นทางเดินทาง และสาธารณูปโภคต่างๆ ในสถานที่ท่องเที่ยวให้พร้อมสำหรับการบริการนักท่องเที่ยว (Chumpon Rodjam, 2013)

นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558-2560 โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระยะ 3 ปีถัดจากนี้ไป (พ.ศ.2561-2564) ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุลของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ซึ่งพื้นที่จังหวัดเลยก็เป็นพื้นที่พิเศษทางด้านการท่องเที่ยวที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจัดให้เป็น 1 ใน “12 เมืองต้องห้าม...พลาด” โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนา พื้นฟูและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางวัฒนธรรมและที่มนุษย์สร้างขึ้น ยกกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว คงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนของแต่ละพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยว (Cluster) และพื้นที่จังหวัดเมืองรอง ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่าอีกด้วย (Ministry of Tourism and Sports, 2015: 25)

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ชุมชนที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว มีการวิเคราะห์ต้นทุนของชุมชน หมู่บ้าน และจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนระยะยาว จนมีการเปลี่ยนแปลงและก่อเกิดวัฒนธรรมและรูปแบบการดำเนินงานของชุมชนที่อันดีงาม

6.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยควรนำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตามแนวพระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งสามารถปรับประยุกต์เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน และออกแบบกิจกรรมมีลักษณะที่สอดคล้องกับภารกิจเดิมที่ทำเป็นประจำได้

References

- Academic and Planning, Chiang Khan District Municipality. (2017). *Three years Chiang Khan municipal district development plan (2018-2020)*. Loei: Chiang Khanmunicipal district.
- Academic and Planning, Dan Sai District Municipality. (2016). *Three years Dan Sai municipal district development plan (2017-2019)*. Loei: Dan Sai municipal district.
- Boonlert JittungWattana. (2005). *Sustainable Tourism Development*. Bangkok: Press & Design Company.
- Chumpon Rodjam. (2013). *The Cultural Tourism Program in Bangkruay District, Nonthaburi* (Research Report). Nonthaburi: Rajapruk University.Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Ministry of Tourism and Sports. (2015). *Thailand Tourism Strategy 2015-2017*. Bangkok: Ministry of Tourism and Sports.
- Nasao District Municipality. (2016). *District Development Plan 3 years (2017-2019)*. Loei: Nasao District Municipality.
- Office of the Permanent Secretary, Na-O municipal district. (2016). *Strategic Development Na-O municipal district Plan (2017-2020)*. Loei: Na-O municipal district.
- Phra Prom Khunaporn. (2002). *Dictionary of Buddhist*. Bangkok: SR Printing Proroducts Co., LTD.
- Phra Prom Khunaporn. (2009). *Sustainable development*. Bangkok:Komol Kiemtong Foundation.
- Choibamroong. (2011). *Wisdom for Creative Local Development*. Bangkok: King Prajadhipok's Institute.

การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์
ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
COMMUNICATION FOR THE PROPAGATION BUDDHISM
OF BUDDHIST MONKS IN NONGCHOK DISTRICT. BANGKOK

พระครูบวรภิกษุคณาธาร (อนันต์ วรปญฺโญ)* พระปลัดระพิน พุทธิสารโ** พระมหาภคญฺญา กิตติโสภณ***

PhrakhruBowornkitkhunatharn (Anan Worapunyo) PhrapaladRaphin Buddhiso

PhramahaKrisada Kittisobhano

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำนวน 198 รูป โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .959 วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard

* Master of Buddhist Studies Buddhist Studies Department of Political Science Faculty of Social Sciences College of Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Deviation) ผู้วิจัยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 ท่าน การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของแต่ละประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content Analysis Technique)

ผลการวิจัยพบว่า

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.72$. S.D.= 0.931) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน ดังนี้ ด้านผู้ส่งสาร ($\bar{X}=2.87$. S.D.= 0.964) ด้านสารพุทธธรรม ($\bar{X}=2.87$. S.D.= 0.964) ด้านผู้รับสาร ($\bar{X}=2.77$. S.D.= 0.914) และยกเว้นด้านช่องทางการสื่อสารอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}= 2.39$. S.D.= 1.075) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวม พบว่าพระสงฆ์ที่มีอายุพรรษาวุฒิการศึกษานักธรรมวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม และวุฒิการศึกษาสามัญมีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ 1) ด้านผู้ส่งสารพระสงฆ์มีน้อยแต่พื้นที่กว้างใหญ่ต้องสร้างทีมงานควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้กับผู้ส่งสาร 2) ด้านสารพุทธธรรมพระสงฆ์ขาดความรู้การวางแผนในการทำงาน ควรมีทีมงานเผยแผ่จัดฝึกอบรมพระสงฆ์ทำงานเป็นทีมในการใช้สาร 3) ด้านช่องทางการสื่อสาร พระสงฆ์ขาดอุปกรณ์การเผยแผ่ที่ทันสมัยควรให้มีพระเถระสนับสนุนให้มากกว่านี้ 4) ด้านผู้รับสารพระสงฆ์ขาดสื่อหรือผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อการเผยแผ่พระภิกษุและสามเณรไม่สามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนได้ถูกต้อง ตรงตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ควรที่จะได้รับการสนับสนุนสื่อในการเผยแผ่ให้มากกว่านี้

คำสำคัญ : การสื่อสาร, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

Abstract

Objectives of this research were : 1.To study the communication for Buddhism propagation of Buddhist monks in NongChok District, Bangkok; 2.To compare the communication for Buddhism propagation of Buddhist monks in NongChok District. Bangkok and 3. To study the problem. obstacles and suggestions for communication for Buddhism propagation of Buddhist monks in Nong Chok. Bangkok.

Methodology was mixed methods: The quantitative research collected data from 198 samples who were monks in Nong Chok district with questionnaires that had reliability value at 0.959. The data were analyzed by computer program or research in social sciences. Statistics used in data analysis were descriptive statistics; frequency, percentage, mean, standard deviation, and one-way ANOVA (F-test). In the case of three or more variables, the mean difference was calculated by using the Least Significant Difference (LSD.) Method. The significant level was fixed at 0.05. The qualitative research collected from key 10 informants with in-depth-interview and analyzed data by descriptive interpretation and context content analysis technique.

Findings were as follows:.

1.The monks' opinion towards the communication for Buddhism propagation of Buddhist monks in Nong Chok district. Bangkok by overall were at average level ($\bar{X}=2.72$, S.D. = 0.931) each aspects were also at average level as; tSender was at ($\bar{X}=2.87$, S.D. = 0.964) message of religious beliefs was at ($\bar{X} = 2.87$, S.D. = 0.964) the receivers were at ($\bar{X}=2.77$, S.D. = 0.914) and the exceptions of communication channels were at low level ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 1.075) respectively.

2. Comparison of monks' opinions on sermon, methods for propagation of Buddhist monks in Kaeng Choi district classified by personal factors, were that the monks with different age, ordained years, Dhamma and Pali educational levels and formal educational levels had different opinions toward the communication of

Buddhism propagation of Buddhist monks in Nong Chok district with significant level set at 0.05.

3. Problems obstacles and recommendation were that, 1) Sender, monks were limited to cover the large areas, so there should be teams of well trained sender-monks, 2) Message of Buddhism, monks lacked of profound content and knowledge in planning for work. There should be teaching teams to train monks how to use the right message of Buddhism, 3) Channel, monks lacked modern equipment and technology to disseminate Buddhism, High ranking monks should support more of this activities, 4) Receiver, monks lacked working media and worker for disseminating Buddhism to receivers correctly. There should be more support of disseminating media more than the present time.

Keywords: The Communication, Buddhism propagation

1.บทนำ

พระพุทธศาสนาได้เดินทางเข้ามาสู่ประเทศไทยนั้นมีเอกสารและตำราทางวิชาการส่วนมากต่างก็ลงความเห็นว่าเข้ามาภายหลังการทำสงครามครั้งที่ 3 พระเจ้าอโศกมหาราชได้ส่งสมณทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ โดยมี พระโสณะและพระอุตตระทั้ง 2 รูป ได้เดินทางเข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่อาณาจักรสุวรรณภูมิศูนย์กลางคือนครปฐม ซึ่งมีมอญและละว้า ส่วนวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอดีตยุคแรก ยังคงใช้วิธี “มุขปาฐะ” ต่อมาเมื่อมีการจารึกคำสอนของพระพุทธศาสนาลงในใบลาน เรียกว่า “คัมภีร์ใบลาน” ในคัมภีร์ใบลานเหล่านี้ได้จารึกเรื่องราวของพุทธศาสนาหรืออันเป็นหลักธรรมคำสอนต่างๆ และได้แผ่ความรู้เกี่ยวกับทางโลกไว้ด้วย (Office of the National Culture Commission, 2006) ในสมัยปัจจุบันการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ยูทูบ SMS ทางโทรศัพท์ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วกันว่าแพร่หลายได้อย่างรวดเร็วและเข้าถึงทุกพื้นที่ หรือจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นยุคของโลกอินเทอร์เน็ตก็ไม่ผิด สามารถติดต่อกันทุกมุมโลก สื่อเป็นมวลชนมีความสำคัญมากในปัจจุบัน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต และได้รับความนิยมจากประชาชน เพราะเป็นสื่อที่สามารถเผยแพร่ไปสู่ผู้ชมในรูปของภาพและเสียง สามารถทำได้ การรับข้อมูลข่าวสารเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษยชาติ สามารถรับข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ซึ่งทำให้การรับข้อมูลข่าวสาร และบางครั้งพฤติกรรมบางอย่างของเราอาจจะถูก

กำหนดด้วยการรับข่าวสารที่เข้ามาสู่เราทางตรงและทางอ้อม ทำให้การดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันเปลี่ยนไปจากเมื่อก่อนมาก

จากสังคมที่เรียบง่ายกลายเป็นสังคมแห่งการบริโภคสื่อ เพื่อต้องการรับรู้ข่าวสารแต่ละวันที่สื่อมวลชนรายงาน ซึ่งมีหลายประเด็นที่เราคือผู้บริโภคสื่อจะต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระที่ได้รับ เพราะสื่อแต่ละอย่างจัดกลยุทธ์และยุทธวิธีการต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการผลิตสื่อของตนให้ได้รับความนิยมให้ทันสมัยกับเป็นยุคไอที จึงสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย และฉีกแนวจากรูปแบบเดิมๆ ของการรายงาน เพื่อให้เป็นจุดของแต่ละรายการ ไม่เว้นแม้แต่สื่อทางพระพุทธศาสนาก็ได้มีวิวัฒนาการสร้างสรรค์ให้มีรูปแบบของรายการให้มีความน่าสนใจไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ารายการอื่นๆ สื่อทางพระพุทธศาสนาก็มีอิทธิพลทำให้พฤติกรรมของคนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้ เพราะสื่อทางพระพุทธศาสนา เป็นสื่อที่เป็นไปในทางบวก เป็นการเผยแพร่หลักธรรมคำสอน และแนะนำให้คนใช้ชีวิตให้มีศิลปะในการดำรงชีวิต อยู่ด้วยความไม่ประมาท ใช้สติปัญญาไตร่ตรองถึงเหตุผลด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะสังคมปัจจุบัน (National Statistical Office, 2003) กับการบริโภคสื่อ เช่น พระพยอม กลฺยาโณได้จัดรายการสนทนาธรรมคู่กับดีเจรายการวิทยุเป็นประจำ พระมหาสมปอง ตาลปุตโต และ พระมหาวิฑูชัย วชิรเมธี หรือรู้จักกันดีในนามปากกา ว.วชิรเมธี พระสงฆ์ทั้ง 2 รูปเป็นพระนักวิชาการ นักคิดนักเขียน และนักบรรยายธรรม ได้จัดการ เผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบแนวรุก คือการเข้าไปถึงที่ของผู้ปรารถนา ในธรรม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย งานวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร” เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 ท่าน

3.2 ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสงฆ์ที่อยู่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำนวน 396 รูป กลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์จาก 3 แขวง จำนวน 396 รูป โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 (ชุดระยะ ระบอบและคณะ, 2552 : น 108) เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่ผู้เขียนงานวิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ขึ้นไปและหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (สินพันธุ์ พินิจ, 2547 : น 191) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.959 และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้เขียนงานวิจัยสร้างและพัฒนาเพื่อกำหนดประเด็นข้อคำถามที่ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยการสัมภาษณ์นั้น ผู้เขียนงานวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการจดบันทึกและบันทึกเทป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เขียนวิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว ทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจำแนกเป็นประเด็นสำคัญ วิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท และทำการสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอในรูปของความเรียง

4. ผลการวิจัย

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 41-60 ปี จำนวน 82 รูป คิดเป็นร้อยละ 41.4 มีพรรษา 1-5 พรรษา จำนวน 76 รูป คิดเป็นร้อยละ 38.4 จบมัธยมศึกษาชั้นเอก จำนวน 116 รูป คิดเป็นร้อยละ 58.6 ไม่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 139 รูป คิดเป็นร้อยละ 70.2 และผู้ที่จบมัธยมศึกษาจำนวน 75 รูป คิดเป็นร้อยละ 37.9

4.2 พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เมื่อพิจารณา รายละเอียดแต่ละด้าน พบว่าด้านผู้ส่งสารกับด้านสาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านผู้รับสาร และที่อยู่ในระดับน้อยสุดท้ายคือด้านช่องทางการสื่อสาร

4.3 ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ f-test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด

4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร 1) ด้านผู้ส่งสาร พบว่า ผู้ส่งสารควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระภิกษุสามเณรที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระภิกษุและสามเณรขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน ควรให้มีการจัดตั้งทุนเพื่อสนับสนุนให้ผู้ส่งสารมีบทบาทเผยแผ่ที่มีการพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์ และควรมีการประชุมวางแผนขาดผู้ปฏิบัติงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านผู้ส่งสาร อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือเกิดความเข้าใจมากขึ้นคือง่ายไปหายาก ตามลำดับ 2) ด้านสารหลักธรรม พบว่า ควรมีการประชุมวางแผนนำผู้มีความรู้แตกฉานในการเทศน์การปาฐกถาการบรรยายให้ผู้ฟังชาวซึ่งในพุทธธรรมให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ควรให้มีการจัดฝึกอบรมพระสงฆ์สามเณรให้มีความรู้แตกฉานในหลักธรรมจงใจให้ผู้ฟังอยากรับเอาไปปฏิบัติและพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์ และด้านสารหลักธรรมในพระพุทธศาสนาควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระภิกษุและสามเณรขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน 3) ด้านช่องทางการสื่อสาร พบว่า ช่องทางการสื่อสารควรให้ความรู้ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ขาดผู้ปฏิบัติงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้าน

เผยแผ่อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือในเผยแผ่ ผ่านอินเทอร์เน็ตในยุคโลกาภิวัตน์ ควรมีการทำงานเป็นทีมโดยได้รับสนับสนุนการสื่อสารเผยแผ่พระพุทธศาสนาากกว่านี้และในการเผยแผ่ควรมีการสอดแทรกวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิต และช่องทางการสื่อสารการเผยแผ่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรในการเผยแผ่พระศาสนาบางครั้งไม่สอดคล้องกับความต้องการของพุทธศาสนิกชน

4) ด้านผู้รับสาร พบว่า ขาดสื่อหรือผู้ปฏิบัติงานด้านเผยแผ่อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ต้องเริ่มต้นสร้างทีมงานในกลุ่มพระเผยแผ่ด้วยกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ด้านผู้รับสารกล่าวว่า ควรเพิ่มการจัดอบรมสื่อและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พระภิกษุสามเณรภายในวัดให้มากกว่านี้ เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนได้ถูกต้องตรงตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน และในพื้นที่พระภิกษุสงฆ์สามเณรที่จะทำหน้าที่สื่อสารในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อย ควรให้ความรู้แก่พระภิกษุและสามเณรเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนตามลำดับต่อไป

5. อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร อภิปรายดังนี้

พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การมีทักษะในการแสดงธรรมตามภูมิความรู้ ความรู้สภาพสังคมและชุมชนในพื้นที่ พร้อมทั้งมีบทบาทเผยแผ่ที่มีการพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์ มีความรู้แตกฉานในการเทศน์ การปาฐกถา การบรรยาย ให้ผู้ฟังซาบซึ้งในพุทธธรรม มีกลยุทธ์เผยแผ่เชิงรุก โดยการผลิตซีดี เป็นสื่อธรรมแจกจ่ายให้ถึงชุมชน ได้สาระธรรม จากการแสดงพระธรรมเทศนาของพระสงฆ์อย่างมีคุณประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrasamuchaloemchai Charuwanno (Songsakun) (2013) ได้ศึกษางานวิจัย “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านการใช้สื่อในการเผยแผ่ การเปรียบเทียบอุปมา อุปมัย การใช้สื่อประกอบ เช่นการยกพุทธศาสนสุภาษิต คำคม คำขัน คำกลอนประกอบเนื้อหาสาระ ต้องมีการพัฒนาในด้านต่างๆ

ด้านผู้ส่งสาร พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านผู้ส่งสารอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ความรู้ในการแสดงธรรม มีทักษะในการทำงานมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ประพจน์ได้อ่างเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrupalatsubin Thipathammo (Yimchoi) (2012) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ตามการรับรู้ของประชาชน” ผลการวิจัยพบว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอเสนา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ตามความคิดเห็นของประชาชนพบว่า พระสงฆ์ในปัจจุบันขาดความชำนาญการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่ส่วนมากจะเน้นการพูด การบรรยายในลักษณะเดิมๆ ทำให้ก้าวตามเทคโนโลยีในการสื่อสารไม่ทัน

ด้านสารพุทธธรรม พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การรวบรวมหลักธรรมคำสั่งสอนไว้เป็นหมวดหมู่ ไม่นำเสนอในทางที่ผิดเพี้ยนจากพระธรรมวินัย อบรมจิตใจของพุทธบริษัทเป็นหลัก ไม่มีการบัญญัติสิกขาบทและสิ่งที่ไม่ใช่พระธรรมวินัย ที่แตกต่างจากเดิม หรือทำให้สังคมเกิดความแตกแยก ไม่นำเสนอความคิดเห็นของตนเอง หรือลัทธิของตนเอง ทำให้สังคมเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน และมีการใช้เทคนิคที่ทันสมัย ในการเผยแผ่หลักธรรมที่ทันสมัย เข้ากับเหตุการณ์ในปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrachitisak Suchitto (Sunthon Wiphak) (2012) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์พบว่า การใช้สื่อประกอบการเผยแผ่ธรรมที่ทำให้เนื้อหาน่าสนใจ โดยใช้วิธีการกล่าวถึงเรื่องกฎแห่งกรรม และยกพุทธสุภาษิต นิทาน อุทาหรณ์ มาใช้ประกอบสื่อเพื่อการเผยแผ่และสามารถปรับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ด้านช่องทางการสื่อสาร พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านช่องทางการสื่อสารอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ยังไม่สามารถรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีที่มีมาตั้งแต่ครั้งโบราณได้ ยังมุ่งหวังแก่ลาภสักการะ หรือหาผลประโยชน์จากพิธีกรรมและความเชื่อของพุทธศาสนิกชนเป็นผู้นำในการประกอบศาสนพิธี รวมถึงสามารถสร้างศรัทธาให้เกิดกับพุทธศาสนิกชนได้เพียงส่วนเดียว มีการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ และมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นมีการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์สู่ชนรุ่นหลัง ยังอยู่ในระดับน้อยต้องมีการพัฒนาอีกมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phraathikan Warit Ratanapanyo (Phansawat) (2014) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง “บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก มีความคิดเห็นว่าการนำสื่อมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนามีความเหมาะสม น่าสนใจ และเรียนรู้เข้าใจง่ายเนื้อหาใจความกระชับ มีความหลากหลาย และทันสมัย เป็นต้น

ด้านผู้รับสาร พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ด้านผู้รับสารอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์ของแต่ละวัดที่มีความพร้อมเกือบทุกด้านมีการจัดการสาธารณูปการอย่างคุ้มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ สร้างศาสนสถานที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ดูแลเสนาสนะภายในวัดเป็นอย่างดีมีระบบและกลไกในการพัฒนาศาสนสถานและมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง Phrasamubunma Patsaro (Phetao) (2013 ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง“บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในตำบลบางปลา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์และประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในตำบลบางปลา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

6. องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยได้ว่า “เทศนาวิธีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดสระบุรี” โดยมีลักษณะที่สำคัญในแต่ละด้าน คือ

6.1 ด้านผู้ส่งสาร ควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระภิกษุสามเณรที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระภิกษุและสามเณรขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน ควรให้มีการจัดตั้งทุนเพื่อสนับสนุนให้ผู้ส่งสารมีบทบาทเผยแผ่ที่มีพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์และควรมีการประชุมวางแผนขาดที่ทีมงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านผู้ส่งสารอีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือเกิดความเข้าใจมากขึ้นคือหายไปหายาก

6.2 ด้านสารพุทธธรรม ควรมีการประชุมวางแผนนำผู้มีความรู้แตกฉานในการเทศนาการปาฐกถาการบรรยายให้ผู้ฟังซาบซึ้งในพุทธธรรมให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ควรให้มีการจัดฝึกอบรมพระสงฆ์สามเณรให้ความรู้แตกฉานในหลักธรรมจูงใจให้ผู้ฟังอยากมารับเอาไปปฏิบัติและพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์และด้านสารหลักธรรมในพระพุทธศาสนาควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระภิกษุและขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน

6.3 ด้านช่องทางการสื่อสาร ควรให้ความรู้ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ขาดที่ทีมงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านเผยแผ่อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือในเผยแผ่ผ่านอินเทอร์เน็ตในยุคโลกาภิวัตน์ควรมีการทำงานเป็นทีมและสนับสนุนการสื่อสารเผยแผ่พระพุทธศาสนามากกว่านี้และในการเผยแผ่ควรมีการสอดแทรกวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตและช่องทางการสื่อสารการเผยแผ่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรในการเผยแผ่พระศาสนาบางครั้งไม่สอดคล้องกับความต้องการของพุทธศาสนิกชน

6.4 ด้านผู้รับสาร สื่อหรือทีมงานด้านเผยแผ่อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควรต้องเริ่มต้นสร้างทีมงานในกลุ่มพระเผยแผ่ด้วยกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกันด้านผู้รับสารกล่าวว่าควรต้องศึกษาเรียนรู้ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม วิถีชีวิตชาวบ้าน ให้สามารถเข้าถึงจิตใจ มีการแสดงพุทธธรรม โดยใช้ภาษาชาวบ้านเข้าใจง่าย เพิ่มการจัดอบรมสื่อและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พระภิกษุสามเณรภายในวัดให้มากกว่านี้เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนได้ถูกต้องตรงตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนและในพื้นที่พระภิกษุสงฆ์สามเณรที่จะทำหน้าที่สื่อสารในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยควรให้ความรู้แก่พระภิกษุและสามเณรเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1) ควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระภิกษุสามเณรที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระภิกษุและสามเณรขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน ควรให้มีการจัดตั้งทุนเพื่อสนับสนุนให้ผู้ส่งสารมีบทบาทเผยแผ่ที่มี การพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์และควรมีการประชุมวางแผนขาดทีมงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านผู้ส่งสารอีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือเกิดความเข้าใจมากขึ้นคือหายไปหายาก

2) ควรมีการประชุมวางแผนนำผู้มีความรู้แตกฉานในการเทศน์การปาฐกถาการบรรยายให้ผู้ฟังซาบซึ้งในพุทธธรรมให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ควรให้มีการจัดฝึกอบรมพระสงฆ์สามเณรให้ความรู้แตกฉานในหลักธรรมมุ่งใจให้ผู้ฟังอยากรับเอาไปปฏิบัติและพัฒนาการในยุคโลกาภิวัตน์และด้านสารหลักธรรมในพระพุทธศาสนาควรให้มีการฝึกอบรมความรู้ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อยทำให้พระภิกษุและขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชน

3) ควรให้ความรู้ให้แก่พระภิกษุที่จะทำหน้าที่ในการเผยแผ่ขาดทีมงานที่เข้มแข็งเพื่อช่วยกันทำงานด้านเผยแผ่อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือในเผยแผ่ผ่านอินเทอร์เน็ตในยุคโลกาภิวัตน์ควรมีการทำงานเป็นทีมและสนับสนุนการสื่อสารเผยแผ่พระพุทธศาสนามากกว่านี้และในการเผยแผ่ควรมีการสอดแทรกวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตและช่องทางการสื่อสารการเผยแผ่ยังไม่ได้รับการ

สนับสนุนเท่าที่ควรในการเผยแพร่พระศาสนาบางครั้งไม่สอดคล้องกับความต้องการของพุทธศาสนิกชน

4) ผู้ปฏิบัติงานด้านการเผยแผ่อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควรต้องเริ่มต้นสร้างผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มพระนักเผยแผ่ด้วยกันการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ควรเพิ่มการจัดอบรมสื่อและการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้แก่พระภิกษุสามเณรภายในวัดให้มากกว่านี้เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรสามารถเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้แก่ประชาชนได้ถูกต้อง ตรงตามหลักธรรมในพระพุทธานุสา ให้แก่ประชาชนและในพื้นที่พระภิกษุสงฆ์สามเณรที่จะทำหน้าที่สื่อสารในการเผยแผ่ค่อนข้างน้อย

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อการเผยแพร่พระพุทธานุสาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ” ผู้วิจัยข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) ควรเปลี่ยนจากงานวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อการเผยแพร่พระพุทธานุสาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มาเป็นการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่พระพุทธานุสาของพระสงฆ์ในเขตใกล้เคียงเช่น มีนบุรี ฉะเชิงเทรา ปทุมธานี เป็นต้นเพื่อหาข้อมูลเปรียบเทียบนำไปพัฒนาการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่พระพุทธานุสาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) ควรเปลี่ยนจากงานวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อการเผยแพร่พระพุทธานุสาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มาเป็น ประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการสื่อสารเพื่อเผยแพร่พระพุทธานุสา เพื่อค้นหาข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และนำไปพัฒนาต่อไป

3) ควรเปลี่ยนจากงานวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อการเผยแพร่พระพุทธานุสาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มาเป็น การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน เพื่อค้นหาและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะมีประโยชน์อย่างมากในการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

References

- David K. Berlo.(1960). *The Process of Communication*. (New York: Holt. Rinehart and Winston. Inc.
- Phraathikan Warit Ratanapanyo (Phansawat). (2014). *The role in the propagation of Buddhism in the monks. Amphoe Pak Tho, Ratchaburi* (Minster of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrachitisak Suchitto (Sunthon Wiphak) (2012). *Monks' opinions on the effectiveness of Buddhism propagation in Chom Bueng District Ratchaburi* (Minster of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhrupalatsubin Thipathammo (Yimchoi). (2012). *The propagation of Buddhist monks in Sena. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province* (Minster of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Phrasamubunma Patsaro (Phetao). (2013). *The role of Buddhist monks in the propagation of Buddhism. Bang Pla Sub-district, Bang Len District, Nakhon Pathom Province* (Minster of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrasamuchaloemchai Charuwanno (song sakun) (2013). *The role of the Buddha's preaching of Buddhism In the Seek District Ang Thong Province* (Minster of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

WORK PERFORMANCE ACCORDING TO Iddhipada PRINCIPLES OF THE PERSONNEL OF MAHACHULALONGKORNJAVIDYALAYA UNIVERSITY

สุรเชษฐ์ ตอรัมย์* พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ** ชิตวุฒิ หมั่นมี***

Surachet Torram, Phrakhrusangkarakiettisak Kittipanyo, Thitiwut Manmee

บทคัดย่อ

บทความนี้ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2. เปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากร โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3. ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 353 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และ

* Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 7 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเรียบเรียงเป็นรายชื่อ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.34) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.0.60) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่าด้านฉันทะ ($\bar{x}$ = 4.50), ด้านวิริยะ ($\bar{x}$ = 4.38), ด้านจิตตะ ($\bar{x}$ = 3.48) และด้านวิมังสา ($\bar{x}$ = 3.24) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้ที่มีเพศ อายุ ตำแหน่งต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนบุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. ปัญหาในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีดังนี้ 1) การไม่เข้าใจ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศของมหาวิทยาลัย 2) การเดินทางมาทำงาน 3) ขาดการทำงานเป็นทีม 4) การทำงานยังยึดติดกับตัวบุคคลและเอกสาร บางส่วนงานยังยึดติดระบบราชการ 5) มีขั้นตอนทำงานมากเกินไป 6) ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน

4. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีดังนี้ 1) ต้องสร้างความเข้าใจในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศของมหาวิทยาลัย 2) ต้องเพิ่มรถรับส่งในการเดินทางมาทำงาน 3) ต้องสร้างการทำงานเป็นทีม 4) ต้องสร้างความเข้าใจการทำงานไม่ยึดติดกับตัวบุคคลและเอกสาร 5) ต้องลดขั้นตอนทำงาน 6) ต้องสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานโดยเพิ่มสวัสดิการในด้านต่างๆให้บุคลากร 7) ต้องสร้างบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์การปฏิบัติงานของให้ชัดเจน 8) ต้องส่งเสริมบุคลากรให้กล้าคิดกล้าพูดและกล้าทำในทางสร้างสรรค์ 9) ต้องปลูกฝังอิทธิบาทธรรมให้บุคลากรมหาวิทยาลัยทั้งส่วนกลาง วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ และต้องเพิ่มทักษะในการทำงานเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานและมุ่งการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายและแผนงานของมหาวิทยาลัย

คำสำคัญ: การปฏิบัติงาน, หลักอิทธิบาท 4

ABSTRACT

The Purpose of This Research are 1. To Study The work Performance According to Iddhipāda Principles of personnel of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2. To compare the work performance according to Iddhipāda principles of the personnel classified by personal factors and 3. To study the problems and suggestions in work performance according to Iddhipādaprinciples of the personnel.

The researcher has used mixed method research 1) Quantitative research which includes 353 personnel of Mahachulalongkornrajavidyalaya University as the samples. The research tools used for data collection were questionnaires with index consistency between 0.80 – 1.00 and the confidence value equal to 0.97. Data analysis by finding the frequency, percentage, average, standard deviation (S.D.), T-test, F-test and one way ANOVA. 2) Qualitative research the tools used for data collection including interview form by interviewing the 7 administrators of the university. Data analysis by analyzing the content and composing into each item.

The result of the research found that

1. Work performance according to Iddhipāda principles of the personnel was overall, at the highest level, at the average of ($\bar{X}=4.34$), standard deviation (S.D. 0.60). When considered into each items found that Chanda (intention) at ($\bar{X}=4.50$), Viriya (Effort) ($\bar{X}=4.38$), Citta Consciousness ($\bar{X}=3.48$) and Vīmaṃsā (Investigation) ($\bar{X}=3.42$), respectively.

2. The comparison of work performance according to Iddhipāda principles of the personnel of Mahachulalongkornrajavidyalaya University having different gender, age and positions has performed their work according to the Four Iddhipāda principles with statistically significant difference at the level of 0.05 then the hypothesis of the research was accepted.

3. The problems in work performance of the personnel are as the following:

1) not understanding the rules, regulations and announcements of the university
2) Commute to work. 3) lack of team work 4) Working is still attached to the person and documents, some are also to bureaucratic system. 5) There are too many steps for working process. 6) lack of motivation to work.

4. Suggestions for working performance of the personnel are as the following: 1) build understanding toward rules, regulations and announcements of the university. 2) Increase more shuttle bus to commute to work. 3) Working by building team 4) Create understanding in work without being attached to person and documents. 5) Reduce steps in working process. 6) Creating motivation in work by increasing welfare in various things to personnel. 7) Establishing norms or rules of work clearly. 8) Promoting personnel dare to think, speak and doing in a creative way. 9) Must instill the Iddhipāda principles to the personnel of the central university and both the campuses and colleges, and increase working skills to encourage the personnel to be enthusiastic in performing work and achieving according to the objectives of the university's policies and plan.

Keywords: Work Performance According, Iddhipada Principles

1. บทนำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงสถาปนา ขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2430 ตั้งอยู่ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร และโปรดให้เรียกว่า “มหาธาตุวิทยาลัย” เปิดสอนครั้งแรก เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2432 ต่อมาเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2439 ทรงพระราชทานนามใหม่ว่า “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย” ทรงมีพระราชประสงค์ให้ใช้เป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับบรรพชิตและคฤหัสถ์ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553) ต่อมา ได้ดำเนินการจัดการศึกษาโดยเปิดสอนในระดับปริญญาตรีครั้งแรก เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2490 และได้เปิดสอนมาโดยลำดับและเมื่อ ปี พ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำหนดเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และผลจากการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทำให้มหาวิทยาลัยมีอิสระในการบริหารงานด้านการจัดการศึกษา สามารถพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการองค์กรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจของมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2013)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา คืออิทธิบาทธรรมมาเป็นกรอบวัดคุณภาพดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้เกิดประสิทธิผลต่อองค์กรต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น รวมจำนวน 632 รูป/คน ผู้วิจัยทำการสุ่มมาจากประชากรจำนวน 635 รูป/คน จากการเปิดตารางของยามานะ (Suvari Siripocapirom, 2003) ได้กลุ่มตัวอย่าง 353 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 7 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเรียบเรียงเป็นรายชื่อ

การวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

- 1) ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ, อายุ, สถานภาพ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่ง, รายได้ต่อเดือน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
- 2) ข้อมูลระดับความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 3) การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) กรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลจากการศึกษาสถานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศอายุสถานภาพ ระดับการศึกษาตำแหน่ง รายได้ต่อเดือน มีดังนี้ 1) เพศพบว่า เพศชาย จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 75.20 เป็นเพศหญิง 2) อายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ อายุ 31- 40 ปี จำนวน 115 คน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 73.20 3) สถานภาพ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคฤหัสถ์จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 45.40 คิดเป็นร้อยละ 85.80 4) ระดับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมี

วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุดจำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 95.20 5) ตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นตำแหน่งลูกจ้างมากที่สุด จำนวน 178 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 97.80 6) รายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ 17,500 – 20,400 บาทต่อเดือนมากที่สุด จำนวน 156 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 85.00

4.2 ผลจากการศึกษาความคิดเห็นบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่าการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.34) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 1) ด้านฉันทะ พบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.50) 2) ด้านวิริยะ พบว่าบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความขยันอดทนและตั้งใจฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะให้เกิดความชำนาญปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและไม่ละทิ้งงานปฏิบัติงานด้วยความเพียรแม้งานนั้นจะมีอุปสรรคกล่าวถึงงานไม่ทอดทิ้งและชักจูงเพื่อนร่วมงานให้เห็นความสำคัญของงานไม่เพิกเฉยอยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.38) 3) ด้านจิตตะ พบว่าบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.48) 4) ด้านวิมังสาพบว่าบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การนำความรู้ที่ได้จากการทำงานไปใช้ปรับปรุงการทำงาน การค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลในการปฏิบัติงานศึกษาไตร่ตรองระบบงานเพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลพิจารณาใคร่ครวญหาข้อดีที่ตรงและตรวจสอบข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลาอยู่ในระดับมากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.24) ตามลำดับ

4.3 ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีเพศ อายุ ตำแหน่งที่ต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

4.4 ผลจากการสัมภาษณ์ พบปัญหาในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยสรุปดังนี้ 1) การไม่เข้าใจ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศของมหาวิทยาลัย 2) การเดินทางมาทำงาน 3) ขาดการทำงานเป็นทีม 4) การทำงานยังยึดติดกับตัวบุคคล และเอกสาร บางส่วนงานยังยึดติดระบบราชการ 5) มีขั้นตอนทำงานมากเกินไป 6) ขาดขวัญ กำลังใจในการทำงาน

4.5 สรุปข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 1) ต้องสร้างความเข้าใจใน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศของมหาวิทยาลัย 2) ต้องเพิ่มรถรับ-ส่งในการเดินทางมาทำงาน 3) ต้องสร้างการทำงานเป็นทีม 4) ต้องสร้างความเข้าใจการทำงาน ไม่ยึดติดกับตัวบุคคลและเอกสาร 5) ต้องลดขั้นตอนทำงาน 6) ต้องสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานโดยเพิ่มสวัสดิการในด้านต่างๆให้บุคลากร 7) ต้องสร้างบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์การปฏิบัติงานของตนเองให้ชัดเจน 8) ส่งเสริมบุคลากรให้กล้าคิดกล้าพูดและกล้าทำในทางสร้างสรรค์ 9) ต้องปลูกฝังอิทธิบาทธรรมให้บุคลากรมหาวิทยาลัยทั้งส่วนกลาง วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ และต้องเพิ่มทักษะในการทำงานเพื่อกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และมุ่งการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายและแผนงานของมหาวิทยาลัย

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านฉันทะ จากการศึกษาพบว่าบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมด้านฉันทะอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Daranee Sittipong (2005) ได้วิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์ของการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอฟาร์มลือ จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการชุมชนมีการใช้อิทธิบาท 4 การพัฒนาชุมชนในระดับปานกลาง แต่ในรายด้านการใช้ฉันทะอยู่ในระดับมาก และประชากร ที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา แตกต่างกันมีความเห็นต่อการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาพนักงานไม่แตกต่างกัน

5.2 การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยด้านวิริยะ จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมบุคลากร

มหาวิทยาลัยด้านวิริยะอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ PhraPochai Kamsean (2002) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดวิธีทัศน์ประกอบการบรรยายเรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมเครื่องให้สำเร็จความประสงค์หรือหลักธรรมเป็นมูลฐานแห่งความสำเร็จ จะต้องมีความพากเพียร พยายาม ทำงานนั้นๆ คือ เมื่อตนมีวิริยะจะทำงานใดแล้วต้องลงมือทำทันทีและต้องเอาชนะอุปสรรคในการทำงาน

5.3 การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยด้านวิมิงสา อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและบุคลากรมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการการปฏิบัติงานและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านวิมิงสามากที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sathit Ratchapat (2005) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคฤหัสถ์ส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนคติที่คล้ายคลึงกันว่าในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นแล้วเป้าหมายที่ตั้งไว้คือประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ทำต้องเริ่มที่ฉันทะให้เกิดขึ้นในใจก่อนเพื่อรักชอบที่จะทำสิ่งนั้น จากนั้นจึงต้องใช้วิริยะใช้ความพยายามสุดความสามารถ และต้องอาศัยจิตตะคือการเอาใจจดจ่อต่อสิ่งที่ตนทำหากเกิดปัญหาอุปสรรคก็ใช้วิมิงสาคือการไตร่ตรองหาเหตุผลพยายามแก้ไขปัญหาการงานก็จะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ควรทำการวิจัยเชิงเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างปัจจัยภายใน (บุคลากรภายในมหาวิทยาลัย) และปัจจัยภายนอก (บุคลากรมหาวิทยาลัยอื่นที่มารับบริการ)

6.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรเอกชนและบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

6.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์หลักพุทธธรรมกับหลักการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันหรือควรศึกษาวิจัยนิสิตต่อการให้บริการของบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

References

- Darane Sittipong. (2005). *An Achievement to the Work for App Application of the Four Paths of Accomplishment” : A Case Study of Office Sub District Administrations in Muang District, Nakhonsithammarat Province* (Master of Thesis). Graduate School: Mahamakut Buddhist University.
- Sithichai Dechasit. (2006). *An achievement application of 4 paths in working in official” : Case study of official in city Hall of Nokon-Sri thammarach*, Thesis Buddhist Gradual school (Master of Thesis). Graduate School: Mahamakut Buddhist University.
- Phra Dhammpitaka (Prayut Paputto). (1997). *Increase Efficiency in working*. Bangkok: Thammasapha and BanlueTham Print Public in occasion happy new year.
- Phra DhammaKosajan. (Prayoon Thammachitto). (2008). *How to do to the study wel*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Print.
- Phrasomchit Coratha. (2004). *An achievement of the Four paths of Learning of Mahachulalongkornrajavidyalaya University students*. (Master of Thesis). Graduate School: Srinakarinviroj University.
- PhraPochai Kamsean. (2002). *The Development of Digital of the Teaching : Buddhist Thamma*. Bangkok : Wat Soi Thong.
- SaThit Rachpat, (2005). *An application of Four paths of study of the Lay students*. (Master of Thesis). Graduate School: Mahasarakam university,
- Suvari Siripocapirom. (2003). *Study of Research*. Lopburi: Document section print, Thepsatri Rajabhat Institute.

ศีลห้า : เกณฑ์ชีวิตและการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคม

THE FIVE PRECEPTS: CRITERIA AND THE PROMOTION OF INDIVIDUAL AND SOCIAL PEACE

सानุ มหัทธนาตุลย์*

Sanu Mahatthanadull

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเกณฑ์ชีวิตศีลห้าในคัมภีร์พระพุทธศาสนาและเกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 2) เพื่อพัฒนาและนำเสนอรูปแบบเกณฑ์ชีวิตศีลห้าเพื่อการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคม ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์ชีวิตศีลห้าเป็นมาตรฐานสำคัญในการรักษาศีลห้าในทางปฏิบัติ เกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มุ่งเน้นให้หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้องปฏิบัติตามหลักศีลห้าอย่างเคร่งครัดในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในภาพใหญ่นั้นมีเกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ทั้ง 40 ตัวชีวิตเป็นตัวกำกับ การพัฒนาเกณฑ์ชีวิตศีลห้าเป็นการนำเอาเกณฑ์ชีวิตในคัมภีร์พระพุทธศาสนาทั้งสองเกณฑ์ มาวิเคราะห์ข้อความและคำศัพท์เดิมตั้งต้นขึ้นโบราณที่ถูกแปลมาจากภาษาบาลีที่ปรากฏในอรรถาธิบายและนำขึ้นสู่การปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม เกณฑ์ดังกล่าวได้แก่ (1) เกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศีลห้า และ (2) เกณฑ์วินิจฉัยโทษของการละเมิดศีลห้า ส่วนรูปแบบเกณฑ์ชีวิตศีลห้าเพื่อการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคม พัฒนาบนพื้นฐานของความสันติสุข 5 มิติ คือ สันติสุขแห่งชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว ข้อมูลข่าวสาร และ สติปัญญา อันเป็นหลักประกันให้กับทั้งผู้ถือศีลและบุคคลที่อาศัยร่วมกันอยู่ในสังคม

คำสำคัญ : เกณฑ์ชีวิต, การเสริมสร้าง, บุคคลและสังคม, สันติสุข, ศีลห้า

* Doctor of Philosophy (Buddhist Studies), Assistant Professor in Buddhist Studies,
Regular Lecturer at International Buddhist Studies College (IBSC),
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Abstract

This is a qualitative research with two objectives, namely; 1) to study the criteria for the Five Precepts in the Buddhist scriptures and the operating standard for the Five Precepts Villages project, 2) to develop and present the norm of the criteria for the Five Precepts for the promotion of peace of the person and society. The findings show the criteria of the Five Precepts are important standard in terms of the practical observance of the *pañcasīla*. While the Forty-indicator standard for the implementation of the Five Precepts village is a key success of the project. The development of criteria for the Five Precepts is cautiously carried out in order to get two new criteria:- 1) a developed criterion for diagnosis the status of the Five Precepts, and 2) a developed criterion for diagnosis the penalty of violated Precepts. Lastly, the norm of the criteria for the Five Precepts shows the fivefold peace; peace of life, asset, couple, data and information, and wisdom respectively.

Key Words: Criteria, Five Precepts, Individual, *Pañca sīla*, Social Peace, Promotion.

1. บทนำ

โลกมนุษย์ในยุคปัจจุบันถูกปกคลุมไปด้วยภาวะตรงกันข้ามกับสันติภาพ คือเต็มไปด้วยความขัดแย้ง ความไม่ปลอดภัย พฤติกรรมที่ต่ำทราม ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ความผิดปกติของจิตใจ กล่าวคือเป็นสังคมที่ไร้บรรทัดฐานทางศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรม ด้วยเหตุนี้โครงการวิจัยอันเกี่ยวเนื่องด้วยศีลห้าจึงถือกำเนิดขึ้น เช่นโครงการ “วิจัยพัฒนาศักยภาพองค์กรพุทธศาสนา ภายใต้นโยบายหมู่บ้านศีล 5” โดยมจร. ร่วมกับ สสส. ซึ่งเป็นงานวิจัยที่เน้นกิจกรรมพัฒนาสังคมซึ่งอิงอยู่กับหลักศีลห้าเพื่อให้ในอนาคต คณะสงฆ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และส่วนราชการในพื้นที่ร่วมมือกันทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมให้ศีลห้าเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของคนไทย. (Kom Chad Luek Online, 2015) ตลอดจนโครงการขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดลำพูน ที่มีสมาชิกกว่า 400 หมู่บ้าน โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนร่วมกันรักษาศีลห้าในทุกตำบลและอำเภอ (Phrarajapanyamoli, 2014) ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ถูกพัฒนาขึ้นสู่การปฏิบัติจริงจ้องอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปและเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคมไทยอย่างยั่งยืน โดยหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้องปฏิบัติตามหลักศีลห้าอย่างเคร่งครัดตามนิยามที่ระบุไว้คำ

ว่า “รักษาศีล” หมายถึง การควบคุมรักษากาย วาจา ของตนไว้ให้บริสุทธิ์หรือสงบ ควบคุมโทสะ ความโหดร้าย หยาบคายทางกาย วาจา รักษาตนไว้ไม่ให้เสียหาย โดยมีศีลห้าเป็นหลักในการปฏิบัติ (National Office of Buddhism, 2014: 45, 49). ดังข้อความรณรงค์จากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่า “ให้วัด, สถานศึกษา, หน่วยงานอื่นๆ รณรงค์ให้ประชาชนรักษาศีลห้า โดยมีข้อความดังนี้ (1) ไม่มุ้งร้ายทำลายผู้อื่น (2) ไม่ทุจริตคิดโกง (3) ไม่ประพฤติผิดในกาม (4) ไม่หลอกลวงกล่าวเท็จ (5) ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดให้โทษ” (National Office of Buddhism, Buddhist Studies Fund, 2014) ทั้งนี้เพื่อความรู้ความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด

จากหลักการของศีลห้าดังกล่าว พบว่ายังขาดเกณฑ์ชีวิตศีลห้าแต่ละข้อ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนในเชิงปฏิบัติและประเมิณผล ในพระพุทธศาสนามีคำสอนเกี่ยวกับศีลห้า โดยเฉพาะเรื่ององค์แห่งการละเมิดศีลคือเกณฑ์ชีวิตสถานะของศีลห้าในการพิจารณาว่าศีลแต่ละข้อ นั้นจะขาด ต่างพร้อยหรือไม่ หรือยังสมบูรณ์ดีอยู่ ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่มีลำดับขั้นตอนลึกซึ่งละเอียดลออ มากน้อยไม่เท่ากัน การที่ศีลจะขาดได้นั้น จะต้องประกอบไปด้วยองค์แห่งการละเมิดศีลครบทุกข้อ ยกตัวอย่างเช่นศีลข้อที่ 1 ปาณาติบาตศีลจะขาดได้ต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบทั้ง 5 ข้อ คือ (1) สัตว์นั้นต้องมีชีวิต (2) รู้ว่าสัตว์มีชีวิต (3) มีจิตคิดจะฆ่า (4) มีความพยายาม (5) สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น แต่หากขาดข้อใดข้อหนึ่งไป ก็ไม่นับว่าศีลข้อนั้นขาด เป็นแค่ศีลต่างพร้อยเท่านั้น คือผิดไม่ครบทุกองค์ประกอบ

อย่างไรก็ตาม เกณฑ์ชีวิตศีลห้ายังขาดการพัฒนาเพื่อให้เกิดความชัดเจน เที่ยงตรง รวมถึงสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของบุคคลในสังคมเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้วินิจฉัยทั้งสถานะ และโทษของการล่วงละเมิดศีลห้าแต่ละข้อได้ ดังนั้น การศึกษาเรื่องศีลห้า : เกณฑ์ชีวิตเพื่อการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคม ในฐานะที่เป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัยพฤติกรรมพื้นฐานสำหรับบุคคลและสังคม จึงมุ่งเน้นการดำเนินการศึกษาวิจัยและการดำเนินงานทั้งในเชิงเอกสารและพื้นที่ เพื่อการพัฒนารูปแบบของเกณฑ์ชีวิตศีลห้าให้เป็นแบบวัดมาตรฐานสากลสำหรับการนำไปใช้ได้จริง อย่างเป็นรูปธรรมในโครงการต่างๆ ตามนโยบายหมู่บ้านศีล 5 และเพื่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดสันติภาพในบุคคลและเกิดควมมีเอกภาพแห่งการอยู่ร่วมกันของสังคมโลกโดยสันติภาพ อย่างยั่งยืนได้ในที่สุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาเกณฑ์ชีวิตศีลห้าในคัมภีร์พระพุทธศาสนาและเกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

2.2 เพื่อพัฒนาและนำเสนอรูปแบบเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าเพื่อการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคม

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) เกณฑ์ชี้วัดศีลห้าในคัมภีร์พระพุทธศาสนาและเกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 : มุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิทางพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน รวมถึงข้อมูลทุติยภูมิ โดยเฉพาะเจาะจงเรื่องเกณฑ์ชี้วัดศีลห้า โดยจำแนกออกเป็น 1) เกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศีลห้า และ 2) เกณฑ์วินิจฉัยโทษของการละเมิดศีลห้าเพื่อให้ได้องค์ความรู้พื้นฐานของพระพุทธศาสนาเป็นต้น

ประเด็นเรื่องเกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะศึกษาความเป็นมาของโครงการ ทั้งประวัติ ความเป็นมา วัตถุประสงค์ของโครงการฯ และเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในโครงการ รวมถึง ศึกษากรณีศึกษาจากตัวอย่างของการดำเนินโครงการของหมู่บ้านรักษาศีล 5 ทั้ง 2 แห่งคือ 1) หมู่บ้านรักษาศีล 5 วัดเขาลาดวนาราม ต.ห้วยแห้ง อ.แก่งคอย จ.สระบุรี 2) หมู่บ้านรักษาศีล 5 หมู่บ้านห้วยต้ม, ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ตามลำดับ นอกจากนั้น ศึกษาเกณฑ์บูรณาการศีลห้ากับคุณธรรมของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์, มจร. และศึกษาเกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่แสดงตัวชี้วัดผลสำเร็จ 40 ตัวชี้วัด

2) การพัฒนาและนำเสนอรูปแบบเกณฑ์ชี้วัดศีลห้า : ศึกษาความหมายและระดับของความสันติสุข และศึกษาความสำคัญของเกณฑ์ชี้วัดศีลห้า เหตุผล และข้อจำกัดในการพัฒนาเกณฑ์ชี้วัดศีลห้า ตามลำดับ นอกจากนั้น เป็นการพัฒนาเกณฑ์ชี้วัดศีลห้า โดยเริ่มต้นจากการทบทวนเกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศีลห้า (ต้นแบบ) เกณฑ์วินิจฉัยโทษของการละเมิดศีลห้า (ต้นแบบ) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การทำสนทนากลุ่มย่อย ตลอดจนนำเสนอเกณฑ์ชี้วัดศีลห้า (ฉบับพัฒนา) เป็นลำดับต่อมา ประการสุดท้าย เป็นการนำเสนอรูปแบบเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าเพื่อการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคม

3.2 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มที่ 1 : กลุ่มพระภิกษุสงฆ์และฆราวาสนักวิชาการพระพุทธศาสนา กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA), มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน เพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก

ประชากรกลุ่มที่ 2 : กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรพระพุทธศาสนา มหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ องค์กรทางการศึกษาพระพุทธศาสนา พระเถระ คณะสงฆ์ หรือ พระสังฆาธิการ รวมถึงกรรมการและผู้ขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 หมู่บ้านห้วยต้ม ต.นาทราย อ.ลี้ จังหวัดลำพูน จำนวน 11 ท่าน เข้าร่วมสนทนากลุ่มย่อย (focus group discussion)

ประชากรกลุ่มที่ 3 : กลุ่มพระภิกษุสงฆ์และฆราวาสนักวิชาการพระพุทธศาสนา กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากพระสังฆาธิการผู้ขับเคลื่อนโครงการฯ สถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 ท่าน เข้าร่วมสัมมนาวิชาการ (Academic Seminar)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการศึกษาใน 2 ลักษณะ คือ

4.1 การศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

ศึกษาข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) คือ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ปกรณวิเสส รวมถึงข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) คือ ตำรา เอกสาร หนังสือ บทความ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าในคัมภีร์พระพุทธศาสนา โดยศึกษาทั้ง 2 เกณฑ์ คือ 1) เกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศีลห้าและ 2) เกณฑ์วินิจฉัยโทษของการละเมิดศีลห้า ส่วนประเด็นเรื่องเกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ตำรา เอกสาร หนังสือ บทความ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยข้อมูลทั้งหมดที่จะเก็บรวบรวมในขั้นนี้ รวมเอาทั้งภาษาบาลี ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เข้าไว้ด้วยกัน สำหรับผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้จะนำไปตอบคำถามวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2

4.2 การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Studies)

งานวิจัยภาคสนามศึกษาจากเอกสาร โครงการฯ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีการบันทึกภาพถ่าย บันทึกเสียง ซึ่งเครื่องมือเก็บเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย จากนั้นจะนำข้อมูลมาเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ตามระเบียบวิธีวิจัย และการนำเสนอผลงานวิจัย ท้ายสุดจะได้จัดทำให้มีการสัมมนาวิชาการ เพื่อเป็นการรับรองเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าฉบับที่ได้พัฒนาแล้ว รวมถึงรับรองรูปแบบเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าเพื่อการเสริมสร้างสันติสุขของ

บุคคลและสังคม การศึกษาภาคสนามจะใช้เครื่องมือวิจัยและระเบียบวิธีดังต่อไปนี้ในการเก็บข้อมูลวิจัย ได้แก่

1. สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ในกลุ่มพระภิกษุสงฆ์และฆราวาสนักวิชาการพระพุทธศาสนาจากสถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนา จำนวน 5 ท่าน ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักดังกล่าวนี้จะนำไปตอบคำถามวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 โดยเฉพาะในส่วนของการพัฒนาเกณฑ์เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้นของเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าทางพระพุทธศาสนา และเกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตลอดจนการพัฒนาเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าตามลำดับ

2. สันทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion)

จัดกิจกรรมสนทนากลุ่มย่อยโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เฉพาะกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรพระพุทธศาสนา มหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ องค์กรทางการศึกษาพระพุทธศาสนา พระเถระ คณะสงฆ์ หรือพระสงฆ์ การ รวมถึงกรรมการและผู้ขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 หมู่บ้านห้วยต้ม ต.นาทราย อ.ลี้ จังหวัดลำพูน จำนวน 11 ท่าน ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นนี้เป็นการศึกษาเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเพื่อนำเอาข้อบกพร่องเหล่านั้นไปพัฒนาเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าให้มีความสมบูรณ์ เที่ยงตรงมากยิ่งขึ้นต่อไป ซึ่งจะตอบคำถามวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 โดยเฉพาะในส่วนของการพัฒนาเกณฑ์ชี้วัดฯ

3. สัมมนาวิชาการ (Academic Seminar)

นิมนต์ เชิญพระภิกษุสงฆ์และฆราวาสนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญพระพุทธศาสนา โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากพระสงฆ์การผู้ขับเคลื่อนโครงการฯ สถาบันการศึกษาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 ท่าน ทั้งนี้เพื่อเป็นการรับรองเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าฉบับพัฒนาและรูปแบบเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าในการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคม เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขร่างงานวิจัยแล้ว จะนำไปตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือเพื่อพัฒนาและนำเสนอรูปแบบเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าเพื่อการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคมโดยจะสรุปองค์ความรู้ทั้งหมดไว้ในรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ในที่สุด

5. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ตามสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ของงานวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

5.1 เกณฑ์ชี้วัดศีลห้าในคัมภีร์พระพุทธศาสนาและเกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

เกณฑ์ชี้วัดศีลห้าในคัมภีร์พระพุทธศาสนาจำแนกออกเป็น 2 เกณฑ์ ได้แก่ 1) เกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศีลห้า 2) เกณฑ์วินิจฉัยโทษของการละเมิดศีลห้า ในการศึกษา “เกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศีลห้า” หลักฐานทางพระพุทธศาสนาที่พบ ได้แก่ คัมภีร์ชั้นอรุทธกถา พระพุทธโฆสจารย์ พระธรรมปาละ และพระสิริมังคลาจารย์ต่างแสดงถึงองค์ประกอบแห่งการละเมิดศีลแต่ละข้อสำหรับการกำหนดรู้ว่า การกระทำแค่ไหนเพียงใด จึงจะถือว่าเป็นการละเมิดศีลแต่ละข้อๆ เป็นการให้ความสะดวกแก่ผู้รักษาศีล โดยจัดวางเป็นองค์ประกอบของการละเมิด เรียกว่าสัมภาระ หรือเรียกง่ายๆ ว่า “องค์” บุคคลจะถือว่าละเมิดศีล กล่าวคือจะวินิจฉัยว่าศีลข้อนั้นจะขาดหรือไม่ต่อเมื่อกระทำการครบองค์ทั้งหมดของการละเมิด (Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto), 2016: 726) สำหรับคำว่า “องค์ประกอบแห่งการละเมิดศีล” ซึ่งใช้โดยอรุทธกถาจารย์ผู้วางเกณฑ์เหล่านี้ไว้ในคัมภีร์อรุทธกถานี้ เมื่อนำมาเสนอในงานวิจัยนี้จะถูกเรียกแทนที่ว่า “เกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศีล” โดยยังคงรายละเอียดเดิมเอาไว้ครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหัวข้อศึกษาที่ตั้งเอาไว้แล้วนั่นเอง เกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศีล เป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับผู้ถือศีลในการใช้ตรวจสอบสถานะของศีลที่ตนสมทานมาถือไว้ว่ายังอยู่ครบ หรือยังอยู่ดีหรือไม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ถือศีลทั้งในแง่ของสถานะของการคงอยู่ของศีลของตนอันสืบเนื่องมาจากการกระทำที่อาจประมาทพลาดพลั้งจนทำให้ละเมิดศีลได้ และทั้งในแง่ของการตัดสินใจสมทานศีลเพื่อการรักษาในครั้งต่อไปในกรณีที่ศีลของตนขาดเสียแล้ว

นอกจากนั้น “เกณฑ์วินิจฉัยโทษของการละเมิดศีลห้า” ก็มีความสำคัญไม่แพ้กันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความตระหนักรู้ในบทลงโทษหากได้ประมาทพลาดพลั้งล่วงละเมิดในศีลซึ่งเป็นเกณฑ์ในเชิงปริมาณเช่นเดียวกัน ดังที่พระพุทธโฆสจารย์ ได้แสดงไว้ในคัมภีร์สัมโมหวิโนทนี อรุทธกถาอธิบายคัมภีร์พระวิงศ์ในอภิธรรมปิฎก เรื่องโทษของปาณาติบาต ไว้ดังนี้

การฆ่าสัตว์แมลงตัวเล็ก ๆ เช่นมดดำ ชื่อว่า มีโทษน้อย

ฆ่าสัตว์เช่นนั้นที่ใหญ่กว่า มีโทษมากกว่า

ฆ่าสัตว์ประเภทหนึ่งเนื่องด้วยนกใหญ่กว่านั้น มีโทษมากกว่านั้น

ฆ่าสัตว์ประเภทเล็กละลานใหญ่กว่านั้น มีโทษมากกว่านั้น . . .

การฆ่าพระชินาสพ มีโทษมากยิ่งขึ้น (Abhi.Vi.A. 78/776/508.)

จากอรรถาธิบายดังกล่าว พระพุทธโฆสจารย์อธิบายโทษของการละเมิดปาณาติบาต โดยจะขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ ได้แก่ 1) คุณประโยชน์ 2) ขนาดกาย นอกจากนั้น สัตว์ที่ถูกกระทำยังได้ถูกจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มหลักด้วยกัน คือ สัตว์จำพวกเดรัจฉาน และสัตว์จำพวกมนุษย์ ส่วนโทษจากการละเมิดจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของสัตว์เดรัจฉานและคุณประโยชน์ของสัตว์

ปัจจัยสำคัญที่อยู่ภายใต้ความสำเร็จในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ทั่วประเทศไทยในระดับชาตินี้ ได้แก่ เกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ซึ่งนอกจากจะได้กล่าวถึงตัวชี้วัดผลสำเร็จ 40 ตัวชี้วัด (Committee of Driving a Harmonious Reconciliation Project Using Buddhist Principles “The Five Precepts Village”, 2014) แล้ว ยังระบุถึงเกณฑ์การประเมินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ซึ่งเป็นเกณฑ์ชี้วัด 2 มิติ ได้แก่ 1) มิติด้านยุทธศาสตร์ 2) มิติด้านกิจกรรม เป็นตัวกำหนดความสำเร็จของการดำเนินโครงการฯ ได้เป็นอย่างดี นอกเหนือจากมิติด้านความสำเร็จในยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการที่มีความสำคัญในอันดับแรกในฐานะของแผนยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนโครงการสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จอันเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกำหนดเอาไว้อย่างชัดเจนก่อนเริ่มดำเนินโครงการแล้ว มิติด้านความสำเร็จในการกำหนดและดำเนินกิจกรรมอันสร้างสรรค์ต่างๆ จะต้องถูกให้ความสนใจด้วยเช่นเดียวกันในอันดับต่อมาในฐานะของรายละเอียดของกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสามารถตอบโจทย์เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายดังกล่าวได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

5.2 การพัฒนาและนำเสนอรูปแบบเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าเพื่อการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคม

“การพัฒนาเกณฑ์ชี้วัดศีลห้า” หมายถึง การปรับเปลี่ยนถ้อยคำใน (1) เกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศีลห้า และ (2) เกณฑ์วินิจฉัยโทษของการละเมิดศีลห้าในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ เหมาะสมต่อยุคสมัย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้รักษาศีลได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยในการพัฒนาดังกล่าวจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่มย่อย ตามลำดับ

จากตารางแสดงเกณฑ์ชี้วัดศิลปะห้าฉบับพัฒนาดังกล่าว อธิบายได้ว่า ตารางใหญ่จะประกอบไปด้วยตารางย่อย 2 ตารางโดยมีแถบพื้นข้อความสีดำเป็นเครื่องหมายแสดงขอบเขตของแต่ละตาราง แต่ละตารางจะแสดงให้เห็นถึงเกณฑ์วินิจฉัยฯ ทั้ง 2 เกณฑ์ คือ 1) เกณฑ์วินิจฉัยโทษของการละเมิดศิลปะห้าและ 2) เกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศิลปะห้า

แถวในแนวนอน (horizontal) แสดงถึงหมวดทั้ง 5 ขององค์ประกอบในการละเมิดศิลปะในเฉพาะเกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศิลปะห้าแต่ละข้อ คือ วัตถุ ความรู้ในวัตถุ เจตนา ความพยายาม และผลลัพธ์ ตามลำดับ นอกจากนั้นยังแสดงผลวินิจฉัยของเกณฑ์ฯ ทั้ง 2 อีกด้วย กล่าวคือผลวินิจฉัยโทษของการละเมิดศิลปะห้าจะมีผลลัพธ์เป็น “บาปหนัก” หรือ “บาปเบา” สำหรับผลวินิจฉัยสถานะของศิลปะห้ามีผลลัพธ์เป็น “สมบูรณ์” “ขาด” หรือ “ต่างพร้อย” โดยมีค่าร้อยละอยู่ที่ ร้อยละศูนย์ (0%) ร้อยละร้อย (100%) หรือ ร้อยละ 20 ถึง 80 (20 – 80%) [สำหรับศิลปะ 2 ข้อแรก] และ ร้อยละ 25 ถึง 75 (25 – 75%) [สำหรับศิลปะ 3 ข้อหลัง] ตามลำดับ

ในขณะที่แถวในแนวตั้ง (vertical) แสดงข้อของศิลปะทั้งห้าข้อ เริ่มตั้งแต่ปาณาติบาต ไปจนถึงสุราเมรัยมัชฌิมาทฎฐาน ตามลำดับ พร้อมทั้งได้แสดงถึงคำอธิบายของเกณฑ์วินิจฉัยโทษของการละเมิดศิลปะห้าแต่ละข้อกำกับไว้ที่ตำแหน่งด้านล่างของข้อศิลปะแต่ละข้ออีกด้วย ส่วนแถบบ่อยในช่องของศิลปะแต่ละข้อ คือองค์ประกอบที่ใช้ประกอบในการพิจารณาโทษฯ

เกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศิลปะห้าที่ได้มานี้ มีความสะดวกต่อการนำไปใช้ในการตัดสินเหตุการณ์ใดๆ ก็ตามทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น ในกรณีแรก หากผู้ถือศิลปะกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดความลังเลสงสัยว่าศิลปะของตนได้ขาดลงไปแล้วหรือไม่ก็สามารถนำเอาเกณฑ์ไปวินิจฉัยสถานะของศิลปะได้ทันที ส่วนในกรณีหลัง ผู้ถือศิลปะก็ยังสามารถใช้เกณฑ์มาตรฐานนี้เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจในการรักษาสถานะของศิลปะให้บริสุทธิ์และสมบูรณ์อยู่เสมอ

รูปแบบเกณฑ์ชี้วัดศิลปะห้าเพื่อการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคม เริ่มจากการกำกับดูแลการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อให้โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เกณฑ์ดังกล่าวมี 2 ประการได้แก่ 1) เกณฑ์ดำเนินโครงการฯ 40 ตัวชี้วัด 2) เกณฑ์ดำเนินโครงการฯ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตามหลักศิลปะห้า (12 ตัวชี้วัด) เกณฑ์ทั้งสองนี้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือควบคุมการดำเนินการทั้งหมดในภาพรวม ในขณะที่เกณฑ์ชี้วัดศิลปะห้าทั้งสอง (เกณฑ์วินิจฉัยสถานะของศิลปะห้าและเกณฑ์วินิจฉัยโทษของการละเมิดศิลปะห้า) เป็นเกณฑ์สำหรับบุคคลผู้ถือศิลปะในระดับปัจเจกบุคคล ส่วนในระดับสังคมมีโครงการหมู่บ้านรักษาศีลห้าต่างๆ โดยมีกิจกรรมบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธอื่นๆ เป็นตัวขับเคลื่อนให้สังคมเกิดความปกติสุข ทั้งหมดนี้ก่อให้เกิด “ปัญจะสันติสุข” หมายถึงสันติสุขที่มีองค์ประกอบห้าประการ ได้แก่ ชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว ข้อมูลข่าวสาร และสุขภาพ กล่าวคือความสันติสุขที่เกิดขึ้นกับชีวิตของผู้ถือศิลปะและชีวิตของบุคคลในสังคม ความสันติสุขที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินในความครอบครองของผู้ถือศิลปะและทรัพย์สินในความครอบครองของบุคคลใน

สังคม ความสันติสุขที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของผู้ถือศีลและครอบครัวของบุคคลในสังคม ความสันติสุขที่เกิดขึ้นกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับในชีวิตของผู้ถือศีลและข้อมูลข่าวสารที่ได้รับในชีวิตของบุคคลในสังคม และความสันติสุขที่เกิดขึ้นกับสุขภาพของผู้ถือศีลและสุขภาพของบุคคลในสังคม

6. ข้อเสนอแนะ

- 6.1 ควรศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบเกณฑ์วัดศีลห้า สู่การนำไปประยุกต์ใช้ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 : กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยต้ม ต.นาทราย อ.ลี้ จังหวัดลำพูน
- 6.2 ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์การถือศีลห้าของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5
- 6.3 ควรวิเคราะห์เปรียบเทียบศีลห้าทางพระพุทธศาสนากับหลักการในการบัญญัติกฎหมายบ้านเมือง

References

- Committee of Driving a Harmonious Reconciliation Project Using Buddhist Principles “The Five Precepts Village”. (2014). *A Guide to Operating a Harmonious Reconciliation Project Using Buddhist Principles “The Five Precepts Village” 3rd Phase (Long Term)*. Bangkok: The Printing Office of a Harmonious Reconciliation Project Using Buddhist Principles “The Five Precepts Village.
- Kom Chad Luek Online (2015). “*Somdej Wat Pak Nam Received a Research Report on the Five Precepts Village*”. [Online]. Source: <http://www.komchadluek.net/detail/๒๐๑๔๐๘๐๖/๑๘๙๖๓๑.html> [April 24, 2558 B.E.].
- Mahachulalongkornrajavidyalaya. (1996). *The Pali Canon Mahachulalongkornrajavidyalaya Version*. (Thai Version). Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Press.
- Mahamakutrajavidyalaya. (1991). *The Pali Canon and the Translation of Commentaries, Set of 91*. (Thai Version). Bangkok: Mahamakutrajavidyalaya press.

- National Office of Buddhism. (2014). *A Guide to Operating a Harmonious Reconciliation Project Using Buddhist Principles "The Five Precepts Village 2557 B.E"*. Mimeographed. (Thai Version).
- National Office of Buddhism, Buddhist Studies Fund. (2014). *"Planning for a Harmonious Reconciliation Project Using Buddhist Principles "The Five Precepts Village"*. Memorandum. B.E. 0002/06833, August 7, 2557 B.E. (Thai Version).
- Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto). (2016). *Buddhadhamma Extended Edition*. 46th ed. Bangkok: Sahadhammika Printing Limited Company. (Thai Version).
- Somdejphramaha Rajamangalacara. (2014). *A Regulation of Supreme Sangha Council with the Implementation of the Five Precepts Village Project*, 2557 B.E. Promulgated on June 18, 2057 B.E. (Thai Version).
- The 1st Exchange Forum Project for the Driving of Buddhadhamma Research Projects. (2014). *"A Direction of Buddhist Researches"*. Phrarajanyamoli. Haribhunchai Research Institute, Coordinating Center for Research in Local Lumpoon, August 20, 2557 B.E.

กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
A MECHANISM OF TOURISM MANAGEMENT IN COMMUNITY
BY RELIGIONS DIMENSION AT AYUTTHAYA

พระครูวินัยธรเอก ชินวโส*

พระมหากฤษฎา กิตติโสภณ** พระปลัดประดิษฐ์ ฐิตาโก***

Phrakhruwinaithorn Ek Jinavamsa, Phramaha Krisada Kittisobhano ,
Phrapalad Pradisist Thitabho ,

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษากลไกการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) เสนอแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในภาคสนาม โดยใช้วิธีวิจัยการแบบผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย แบบสอบถาม ประกอบการสัมภาษณ์ (Inter-view Guideline) และแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัญหาการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ปัญหาในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ เนื่องจากพื้นที่ใช้สอยสาธารณะมีน้อย คนในชุมชนไม่ให้

* Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นองค์ภาพ ทำให้เกิดปัญหาสถานที่คับแคบ ไม่สามารถขยายพื้นที่ออกไปได้ ทำให้จำกัดในการจัดรถ การแย่งพื้นที่ทำมาหากินของคนในชุมชน ชุมชนควรมีการวางแผนในการพัฒนาชุมชน สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มีแผนปฏิบัติการประจำปี

2. กลไกการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ PDCA และหลักธรรมในพระพุทธศาสนา หมวดอิทธิบาทธรรม ดังนี้ ด้านการวางแผน ประกอบด้วย เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกัน จัดทำแผนพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย แต่งตั้งคนในชุมชนที่มีความรู้มาช่วยงาน หมั่นประชุมกันเนื่องด้วยดี ด้านการปฏิบัติ ประกอบด้วย คนในชุมชนทำงานอย่างเสียสละ อุทิศตนเพื่อส่วนรวมและชุมชน ดำเนินทุกกิจกรรมตามแผนที่ได้วางไว้อย่างรัดกุม คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและเกิดเป็นความภาคภูมิใจในชุมชน ให้ทุกฝ่ายได้ตรวจสอบผลการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายอย่างตรงไปตรงมาและต่อเนื่อง ด้านการตรวจสอบ ประกอบด้วย ยอมรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนและยินดีที่จะให้ผู้อื่นตรวจสอบผลการดำเนินงานของชุมชนของตนได้ แต่งตั้งคณะกรรมการในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง พัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง นำข้อบกพร่องไปปรับปรุงแก้ไข เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ด้านการปรับปรุง ประกอบด้วย มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน หมั่นพิจารณาปรับปรุงแผนงานที่ดำเนินการไปแล้วมีข้อบกพร่อง มี ก า ร บั น ทึ ก จุ ด เ ด่น จุ ด ต่ อ ย ของชุมชน แล้วนำมาพัฒนา เน้นการทำประชาพิจารณ์ รับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน

3. กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 1) กลไกการจัดการจัดสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ตามหลัก 5 ส ได้แก่ สะอาด ไม่มีขยะ ไม่สกปรก สว่าง ไฟฟ้าสว่างทั่วถึง ไม่มีมูมอับ และปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว สงบ เงียบ ไม่พลุกพล่าน มีมุมสงบ เย็นสบาย สุขลักษณะ ปราศจากสิ่งปฏิกูล ปลอดภัย และคนในชุมชนสุขภาพดี มีระเบียบวินัย 2) กลไกการจัดกิจกรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนาในชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย กิจกรรมที่ออกแบบเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสความรู้สึกผ่านประสาททั้ง 5 คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส รูป 3) กลไกการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน อย่างยั่งยืน ประกอบด้วยหลัก 4 ส คือ สร้างแรงจูงใจ สร้างอุปนิสัย สร้างบทบาท และสร้างความรู้ ความเข้าใจ 4) กลไกการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่น จัดสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม จำนวนนักท่องเที่ยวไม่เยอะเกินไป รับเท่าที่สามารถบริหารจัดการได้ ไม่

ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน การสัญจรไปมาสะดวก มีป้ายบอกทางชัดเจน การต้อนรับดี มีแผนกต้อนรับชัดเจน ให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในการมาท่องเที่ยว คนในชุมชนเป็นกันเอง มีอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก เพียงพอ อากาศสบาย ไม่ร้อนหรือเย็นเกินไป มีที่ให้พักผ่อน การเดินชมสถานที่สะดวก

คำสำคัญ : กลไก, การบริหารจัดการ, การท่องเที่ยวในชุมชน

ABSTRACT

Objectives of this research were to: 1. Study the local tourism problems through the religious dimension in Ayuthaya Province, 2. Study the local tourism mechanism through the religious dimension in Ayuthaya Province and 3. To propose the local tourism promotion through the religious dimension in Ayuthaya Province.

Methodology was the mixed methods: the qualitative research collected data by the researcher, from document, from key informants and participants in focus group discussion by in-depth-interviewing analyzed data by content analysis.

Findings were as follows:

1. The community tourism condition through the religious dimension in Ayudhaya Province was that public land development was difficult to pursue due to limited space, local people did not participate in whole development, the public land was narrow, not possible to expand causing limited parking. Local people were fighting for the space for making living. There should be good short, long and annual plan for community development for cultural and ancient city tourism.

2. Community tourism mechanism through the religious dimension in Ayudhaya Province consisted of 4 dimensions as of Demming's quality cycle of PDCA and Buddhadhamma, Itthipada 4:

Planning, opening opportunities for people in the communities to participate in tourism planning together. Regular and frequent meeting for the project.

Doing, people in communities dedicated to the project according to the set plan carefully. People in communities participated in developing the local tourism through the religious dimension with pride and could be checked at every step.

Checking, listening to others' opinions. Committee appointment for cross monitoring and following-up and evaluating continuously. Improving the loop holes and mistakes by participatory action.

Acting, strong, secure and sustainable vision and determination with regularly checking for the strong and weak points for more development, emphasizing public hearing and opinions.

3. Community tourism mechanism through the religious dimension in Ayudhaya Province consisted of: 1) tourism place in communities consisting of 5 S's; clean, no garbage, not dirty, lighted, no dark corner, safe, not dangerous for tourists, peaceful, not crowded, no pollutions, safe and people in communities are healthy and self disciplined, 2) tourism activities mechanism through the religious dimension in Ayuthaya Province consisted of the activities designed for tourists to sense through the six senses; figure, sound, smell, taste and touch, 3) competency development mechanism for local people to be a part of sustainable tourism consisted of 4 S's; creating motivation, habit, role and comprehension, 4) community environmental development mechanism for community tourism was that; appropriate tourist attractions to welcome appropriate tourists, not too many to handle that caused the inconveniences in transportation, communication, There should be clear signs for locations, good welcoming atmosphere to impress the tourists. People in communities should provide sufficient food, drink and souvenirs with comfortable environment, not too hot or too cold and plenty of rest areas when strolling for sight-seeing.

Keyword : tourism, religious dimension

1. บทนำ

การท่องเที่ยวของประเทศในระยะที่ผ่านมา ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการเติบโตในเชิงปริมาณทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว แต่ยังคงมีปัญหาในเชิงคุณภาพ ที่เป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต อาทิความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวจากการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว ปัญหาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเข้าถึงและการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และการรองรับการขยายตัวของสาขาการท่องเที่ยวใหม่ๆ บุคลากรการท่องเที่ยว ยังขาดแคลนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย (Ministry of Tourism and Sports, 2015) พระพุทธศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดวิถีชีวิตของชาวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นแหล่งที่รวบรวม งานศิลปะ วิทยาการและความรู้มากมายหลายสาขา ตลอดจนเป็นแหล่งรวมของศิลปกรรมที่มีค่า เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ และจิตรกรรมฝาผนัง ซึ่งงานศิลปกรรมต่างๆ เหล่านี้นับเป็นมรดกทางวัฒนธรรม อันล้ำค่า และเป็นเสมือนเอกลักษณ์ ของความเป็นชาติไทย ปัจจุบันวัดมีสถานที่สำคัญประกอบไปด้วย ศิลปวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นอารยธรรมและความเจริญของชาติอันเป็นแหล่งรวม ที่สามารถศึกษาย้อนกลับได้ในด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ศิลปกรรม สถาปัตยกรรมรวมทั้งความเชื่อมโยงความเป็นมาของวัฒนธรรมกับชุมชนและการตั้งถิ่นฐานของอีกทั้งสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม สงบตามหลักพระพุทธศาสนา

กลไกการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนควรเป็นเรื่องที่มีหลักประสมประสานกันหลายรูปแบบ รวมทั้งการจัดการรักษาพุทธศาสนสถานທີ່ซึ่งเป็นมรดกโบราณคดี พิพิธภัณฑสถานศิลปะที่มองเห็นสัมผัสได้ และผลผลิตต่างๆ ทางวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม ความสวยงามของสิ่งดังกล่าว ได้เรียนรู้และเข้าใจความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม พุทธศาสนสถานที่มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม รวมถึงเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์สมัยใดสมัยหนึ่งของประเทศ หลักฐานและความสำคัญดังกล่าวอาจเป็นทาง วัฒนธรรม การเมือง และสังคมวิทยา

สำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น ถือได้ว่าเป็นนครแห่งประวัติศาสตร์ของชาติไทย มีพุทธศาสนสถาน รวมทั้งวัดที่ยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงมากมาย แหล่งพุทธศาสนสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงได้กลายเป็นเอกลักษณ์ของเมืองอันเป็นที่รู้จักทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และความเป็นเมืองเก่าที่มีวัดและพุทธศาสนสถานอยู่มากมายนี้เองทำให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่ายิ่งของประเทศไทย

จากความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า วัดและพุทธศาสนสถานต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งที่ชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้อยู่ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญจากประเด็นดังกล่าว จึงได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ มาประกอบ เพื่อการศึกษาหลักการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนผ่านมิตินาฬิกาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้วัฒนธรรมประเพณีของชาติไทยได้เป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลก อีกทั้งยังเป็นข้อมูลและหลักฐานเพื่อประกอบการศึกษาสำหรับผู้ที่จะต้องการศึกษาในงานด้านนี้ ต่อไปอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิตินาฬิกาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาหลักการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิตินาฬิกาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ เสนอแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิตินาฬิกาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในภาคสนาม

3.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยในเชิงลึกมุ่งเน้นการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับพระสังฆาธิการ ผู้นำชุมชน และชาวบ้าน เพื่อให้เห็นกลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิตินาฬิกา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 21 รูป/คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการตามโครงการวิจัยดังกล่าว เน้นการศึกษาวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้อง การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) การจัดเวทีประชุมในระดับชาติและนานาชาติ ส่วนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นวิธีการแสวงหาความรู้ จากการตั้งประเด็นหลักในการศึกษาความสัมพันธ์ และการจัดการทางพระพุทธศาสนา โดยดำเนินการและใช้เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่ แบบสอบถามประกอบการ

สัมภาษณ์ (Inter-view Guideline) และแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มสำหรับคณะสงฆ์ ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) การลงพื้นที่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 7 วัด คือ วัดหน้าพระเมรุราชิการาม วัดท่าการ้อง วัดกษัตราธิราช วัดใหญ่ชัยมงคล วัดภูเขาทอง วัดพุทไธสวรรย์ และวัดพนัญเชิงวรวิหาร

2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non Observations Participant) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่างๆ ที่จะทำให้ควบคู่กับการสัมภาษณ์พระสงฆ์ และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน นักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถมองเห็นถึงการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนา

3) การสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับพระสังฆาธิการ ผู้บริหารส่วนงานของจังหวัด นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน

5) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนา

5) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อยืนยันกลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ผู้วิจัยเสนอ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การแจกแบบสอบถาม เป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นหัวข้อดังนี้

(1) วิเคราะห์สภาพปัญหาการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(2) วิเคราะห์กลไกการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(3) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มาทำการวิเคราะห์ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติตาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(5) สังเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีที่ได้กล่าวแล้ว เพื่อให้เห็นชุดความรู้ กระบวนการ และแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติตาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3.6 การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในลักษณะการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบภาพถ่ายและการพรรณนาความประกอบการบรรยายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติตาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้เห็นกลไกการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติตาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในระดับนโยบายชุมชน องค์กร และปัจเจกบุคคล

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญในกลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติตาสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

4.1 สภาพปัญหาการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติตาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ปัญหาในการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ เนื่องจากพื้นที่ใช้สอยสาธารณะมีน้อย คนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นองค์ภาพ ทำให้เกิดปัญหาสถานที่คับแคบ ไม่สามารถขยายพื้นที่ออกไปได้ ทำให้จำกัดในการจอดรถ การแย่งพื้นที่ทำมาหากินของคนในชุมชน ชุมชนควรมีการวางแผนในการพัฒนาชุมชน สถานที่ท่องเที่ยว โบราณสถาน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มีแผนปฏิบัติการประจำปี การพัฒนาชุมชน ทางจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรมีการส่งเสริมให้มีสถานที่ท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ มากมายเพื่อตอบโจทย์ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามา โดยบางชุมชนจะมีการปรับปรุงบริเวณชุมชน ปรับเปลี่ยนสาธารณูปโภคภายในชุมชนให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ และสถานที่พักผ่อนภายในชุมชน ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องทำนโยบายพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่จะพัฒนาขึ้น เช่น จัดทำระบบถนนให้มีประสิทธิภาพ และกว้างขวางสะดวกในการเดินทาง จัดทำระบบระบายน้ำ ระบบไฟฟ้าและน้ำประปา เพื่อรองรับการขยายตัวของสถานที่ท่องเที่ยว พร้อมดูแลปรับแต่งภูมิทัศน์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นเมืองที่น่าอยู่ น่าดู น่ามอง

คนในชุมชนขาดทักษะทางด้านภาษาและการอธิบายประวัติความเป็นมาของชุมชนที่ชัดเจนได้ มีความรู้ความสามารถน้อย และมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณเพิ่มขึ้น ทั้งยังขาดความพร้อมในการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่ถูกต้อง ควรพัฒนาความรู้ความสามารถของคนภายในชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น เช่น การแนะนำประวัติความเป็นมาและความสำคัญของชุมชนและโบราณสถาน เป็นต้น

เน้นการท่องเที่ยวให้พระเพียงรูปแบบเดียว ขาดการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว กิจกรรมที่ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดขึ้น เน้นประชาชนจากภายนอก ขาดการประชาสัมพันธ์และดึงดูดความสนใจของคนในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมร่วมกันกับชุมชน นักท่องเที่ยวมีหลายประเภท เน้นการท่องเที่ยวมากกว่าการศึกษาหาความรู้หรือสัมผัสบรรยากาศในชุมชน ทั้งยังขาดการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลที่เพียงพอ ต้องเน้นการสร้างศาสนทายาทมากกว่าการสร้างศาสนสถาน การสื่อสารเรื่องภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เช่น จัดให้มีอาสาสมัครคอยต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาในชุมชน ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาต้องเป็นผู้สนับสนุนหลัก ประชาสัมพันธ์ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนที่เพิ่งเปิดตัวเองเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยประชาสัมพันธ์ในทุก ๆ สื่อ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีความต้องการที่จะมาเที่ยวชุมชน

ชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีงบประมาณในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมน้อย ไม่ต่อเนื่อง ขาดการวางแผนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ขาดแผนปฏิบัติการประจำปี ขาดการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เน้นการก่อสร้างมากกว่าการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ความร่วมมือและการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าปัญหาการจัดการ ได้แก่ การจัดการจราจรในช่วงวันหยุด และช่วงเทศกาล รวมทั้งการจอดรถไม่มีระเบียบ ขาดข้อมูลในการประชาสัมพันธ์ รูปแบบการท่องเที่ยว และการจัดการเส้นทางการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ขาดการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและองค์กรการท่องเที่ยวหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปัญหาความซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่กำกับดูแลแหล่งท่องเที่ยว ขาดการบริหารจัดการภายในชุมชนที่ดี ทั้งในเรื่องข้อมูลที่นักท่องเที่ยวจะได้รับการดูแลกำลังคน การซ้ำซ้อนของงาน การบริหารจัดการรายได้ การบริหารจัดการดูแลสถานที่ ควรเน้นความร่วมมือและสวยงามภายในชุมชน เน้นความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย สงบ พัฒนาห้องน้ำให้ได้มาตรฐาน และมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนของนักท่องเที่ยว มีป้ายประชาสัมพันธ์กิจกรรม สถานที่ อย่างชัดเจน

4.2 กลไกการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ PDCA และหลักธรรมในพระพุทธศาสนา หมวดอิทธิบาทธรรม ดังนี้ ด้านการวางแผน ประกอบด้วย

เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกัน จัดทำแผนพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย แต่งตั้งคนในชุมชนที่มีความรู้มาช่วยงาน หมั่นประชุมกันเนื่องด้วย ด้านการปฏิบัติ ประกอบด้วย คนในชุมชนทำงานอย่างเสียสละ อุทิศตนเพื่อส่วนรวมและชุมชน ดำเนินทุกกิจกรรมตามแผนที่ได้วางไว้อย่างรัดกุม คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและเกิดเป็นความภาคภูมิใจในชุมชน ให้ทุกฝ่ายได้ตรวจสอบผลการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายอย่างตรงไปตรงมาและต่อเนื่อง ด้านการตรวจสอบ ประกอบด้วย ยอมรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนและยินดีที่จะให้ผู้อื่นตรวจสอบผลการดำเนินงานของชุมชนของตนได้ แต่งตั้งคณะกรรมการในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง พัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง นำข้อบกพร่องไปปรับปรุงแก้ไข เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ด้านการปรับปรุงประกอบด้วย มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็ง มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน หมั่นพิจารณาปรับปรุงแผนงานที่ดำเนินการไปแล้วมีข้อบกพร่องมีการบันทึกจุดเด่น จุดด้อย ของชุมชน แล้วนำมาพัฒนา เน้นการทำประชาพิจารณ์ รับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน

4.3 กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิตินาสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 กลไก คือ การพัฒนาสถานที่ การพัฒนาคน การพัฒนา กิจกรรม และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. กลไกการการจัดสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ตามหลัก 5 ส ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว นั้น สิ่งแรกที่จะต้องบริหารจัดการคือ สถานที่ ในการบริหารจัดการสถานที่นั้น ชุมชนจำเป็นต้องบริหารจัดการตามหลัก 5 ส ได้แก่ สะอาด ไม่มีขยะ ไม่สกปรก สว่าง ไฟฟ้าสว่างทั่วถึง ไม่มีมุมอับ และปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว สงบ เงียบ ไม่พลุกพล่าน มีมุมสงบ เย็นสบาย สุขลักษณะ ปราศจากสิ่งปฏิกูล ปลอดภัย และคนในชุมชนสุภาพดี มีระเบียบวินัย

2. กลไกการจัดกิจกรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิตินาสนาในชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย กิจกรรมที่ออกแบบเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสความรู้สึกผ่านประสาททั้ง 5 คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส รูป คือ การมองเห็น นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นสิ่งที่ชุมชนนำเสนอได้อย่างชัดเจน เพราะสิ่งแรกที่นักท่องเที่ยวจะสัมผัสได้คือการมองเห็น ดังนั้นชุมชนจึงต้องจัดสถานที่ให้สะอาด รมเย็น สวยงาม และมีมุมสำหรับการถ่ายรูปที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ เสียง คือการได้ยิน ชุมชนควรออกแบบกิจกรรมที่มีการบรรยายประกอบ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเข้าใจสิ่งที่ชุมชนกำลังนำเสนอผ่านเสียงพูด หรือดนตรี กลิ่น ในด้านของกลิ่นนั้นเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยู่กับชุมชนนาน หากชุมชนบริหารจัดการเรื่องกลิ่นได้ดี เช่น ไม่เหม็น มีกลิ่นหอมของดอกไม้ สร้างบรรยากาศให้สดชื่น เป็นต้น รส คือรสชาติ ชุมชนต้องมีมุมรับรอง

นักท่องเที่ยว เพราะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่มาท่องเที่ยวเพื่อหาของกินที่มีรสชาติอร่อย ดังนั้นชุมชนจึงตอบโต้ภัยการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มาก สุดท้ายคือ สัมผัส คือการสร้างรอยยิ้มและสัมพันธภาพที่ดีของคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว คือทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในการมาท่องเที่ยวให้มากที่สุด

3. กลไกการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยหลัก 4 ส คือ

1. สร้างแรงจูงใจ การสร้างแรงจูงใจให้แก่คนในชุมชนเกิดแรงบันดาลใจและรู้สึกภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนของตนเอง เช่น การเป็นสมาชิก เป็นอาสาสมัครของชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ปรับปรุงชุมชน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เช่น การนำสินค้ามาขาย การเปิดร้านค้าในชุมชน เป็นต้น

2. สร้างอุปนิสัย การสร้างอุปนิสัยให้แก่คนในชุมชนให้มีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ ขยันทำงาน มีความสามัคคี และแบ่งงานกันทำ

3. สร้างบทบาท การส่งเสริมบทบาททางสังคมให้แก่คนในชุมชน รู้จักหน้าที่ของตนเอง มีการจัดทำโครงสร้างการบริหารหรือการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน

4. สร้างความรู้ความเข้าใจ การสร้างความรู้ความเข้าใจ เช่น มีความรู้เรื่องของชุมชนของตนเอง การพัฒนาทักษะ การมีทักษะสูง เช่น ด้านภาษา ด้านการทำมาหากิน

4. กลไกการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่น จัดสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม จำนวนนักท่องเที่ยวไม่เยอะเกินไป รับเท่าที่สามารถบริหารจัดการได้ ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน การสัญจรไปมาสะดวก มีป้ายบอกทางชัดเจน การต้อนรับดี มีแผนกต้อนรับชัดเจน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในการมาท่องเที่ยว คนในชุมชนเป็นกันเอง มีอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก เพียงพอ อากาศสบาย ไม่ร้อนหรือเย็นเกินไป มีที่ให้พักผ่อน การเดินชมสถานที่สะดวก

5. อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงกลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนผ่านมิติศาสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและนำเสนอแนะและนำมาอภิปรายดังนี้

5.1 กลไกการการจัดสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ตามหลัก 5 ส ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว นั้น สิ่งแรกที่จำเป็นต้องบริหารจัดการคือ สถานที่ ในการบริหารจัดการสถานที่นั้นชุมชนจำเป็นต้องบริหารจัดการตามหลัก 5 ส ได้แก่ สะอาด ไม่มีขยะ ไม่สกปรก สว่าง ไฟฟ้าสว่างทั่วถึง ไม่มีมู้อับ และปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว สงบ เงียบ ไม่พลุกพล่าน มีมุมสงบเย็นสบาย สุขลักษณะ ปราศจากสิ่งปฏิกูล ปลอดภัย และคนในชุมชนสุภาพดี มีระเบียบวินัย ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ninrat Klinchan, 2010 ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาศาสนสถานที่สำคัญต่อการอนุรักษ์การท่องเที่ยวของวัดในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า 1. ศาสนสถานที่สำคัญของวัดที่เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีองค์ประกอบสำคัญคือ วัดทั้ง 40 แห่ง มีศาสนสถานสำคัญ คือ พระพุทธรูป พระอุโบสถ เจดีย์ พระปรางค์ พระวิหาร หลวง ความสำคัญของศาสนสถานคือ เป็นวัตถุธรรมที่แสดงสัญลักษณ์ทางศาสนาและพระรัตนตรัย เช่น พระพุทธรูปแสดงสัญลักษณ์ถึงพระพุทธเจ้า พระอุโบสถเป็นที่ประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เจดีย์ พระปรางค์เป็นที่ประดิษฐานของพระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธรูป พระวิหาร มักเป็น สถาปัตยกรรมและภาพจิตรกรรมอันแสดงถึงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ความสำคัญของศาสนสถานสิ่งแรก คือ เป็นสิ่งก่อสร้างที่เกิดจากแรงศรัทธาทางพระพุทธศาสนาและเป็นสิ่งที่พระพุทธศาสนิกชนยึดถือทางด้านจิตใจและยึดถือเพื่อประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ข้อเสนอแนะ ควรจัดรักษาวัดให้สะอาดร่มรื่น เป็นที่ร่มเย็นแห่งจิตใจและเป็นที่ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับศาสนสถาน และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติแก่ประชาชนทั่วไป และสิ่งสำคัญควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาศาสนสถานที่สำคัญ

5.2 กลไกการจัดกิจกรรมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนาในชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย กิจกรรมที่ออกแบบเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสความรู้สึกผ่านประสาททั้ง 5 คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส รูป คือ การมองเห็น นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นสิ่งที่ชุมชนนำเสนอได้อย่างชัดเจน เพราะสิ่งแรกที่นักท่องเที่ยวจะสัมผัสได้คือการมองเห็น ดังนั้นชุมชนจึงต้องจัดสถานที่ให้สะอาด ร่มเย็น สวยงาม และมีมุมสำหรับการถ่ายรูปที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ เสียง คือการได้ยิน ชุมชนควรออกแบบกิจกรรมที่มีการบรรยายประกอบ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจสิ่งที่ชุมชนกำลังนำเสนอผ่านเสียงพูด หรือดนตรี กลิ่น ในด้านของกลิ่นนั้นเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยู่กับชุมชนนาน หากชุมชนบริหารจัดการเรื่องกลิ่นได้ดี เช่น ไม่เหม็น มีกลิ่นหอมของดอกไม้ สร้างบรรยากาศให้สดชื่น เป็นต้น รส คือรสชาติ ชุมชนต้องมีมุมรับรองนักท่องเที่ยว เพราะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่มาท่องเที่ยวเพื่อหาของกินที่มีรสชาติอร่อย ดังนั้นชุมชนจึงตอบโจทย์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มาก สุดท้ายคือ สัมผัส คือการสร้างรอยยิ้ม

และสัมพันธภาพที่ดีของคนในชุมชนกับนักท่องเที่ยว คือทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในการมาท่องเที่ยวให้มากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ TatiyaPhon Charu Manirat ,2011 ได้วิจัยเรื่อง “การบูรณาการการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านหลักสูตรการท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจ” ผลจากการวิจัย แนวทางการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมข้ามชาติที่ภาคการศึกษาในทั้งสองประเทศควรดำเนินการต่อไปนี้ บูรณาการความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมข้ามชาติมากขึ้นในหลักสูตร โดยผสมผสานวิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่านการทัศนศึกษาหรือเข้าร่วมกิจกรรมในประเทศกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน เพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาเซียนในหลักสูตรฯ เช่น ภาษาที่ใช้ในกลุ่มประเทศแถบอาเซียน

5.3 กลไกการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยหลัก 4 ส คือ 1. สร้างแรงจูงใจ การสร้างแรงจูงใจให้แก่คนในชุมชนเกิดแรงบันดาลใจและรู้สึกภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนของตนเอง เช่น การเป็นสมาชิก เป็นอาสาสมัครของชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ปรับปรุงชุมชน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เช่น การนำสินค้ามาขาย การเปิดร้านค้าในชุมชน เป็นต้น 2. สร้างอุปนิสัย การสร้างอุปนิสัยให้แก่คนในชุมชนให้มีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ ขยันทำงาน มีความสามัคคีและแบ่งงานกันทำ 3. สร้างบทบาท การส่งเสริมบทบาททางสังคมให้แก่คนในชุมชน รู้จักหน้าที่ของตนเอง มีการจัดทำโครงสร้างการบริหารหรือการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน 4. สร้างความรู้ความเข้าใจ การสร้างความรู้ความเข้าใจ เช่น มีความรู้เรื่องของชุมชนของตนเอง การพัฒนาทักษะ การมีทักษะสูง เช่น ด้านภาษา ด้านการทำมาหากิน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Ophat Ophaso (Siri Kittikun), 2016 ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญในมิติทางพระพุทธศาสนา ของวัดในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า 1. ประชาชนทั่วไปมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญ ในมิติทางพระพุทธศาสนา ของวัดในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.317) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านการพัฒนาศาสนสถาน ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.357) ด้านการพัฒนาบุคคลหรือบุคลากรภายในวัด ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.437) ด้านการพัฒนากิจกรรมภายในวัด ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.334) และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.317) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเส้นทางแสวงบุญ ในมิติทางพระพุทธศาสนา ของวัดในอำเภอพระนครศรีอยุธยา คือ ควรส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรและ

บุคลากรภายในวัดได้พัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียน พัฒนาความรู้ความสามารถของพระภิกษุสามเณรและบุคลากรภายในวัดให้เพิ่มมากขึ้น เช่น การแนะนำประวัติความเป็นมาและความสำคัญของวัด และโบราณสถาน เป็นต้น ควรเน้นกิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย เน้นกิจกรรมทางด้านพระพุทธศาสนามากกว่าพุทธพาณิชย์ เน้นการสร้างศาสนทายาทมากกว่าการสร้างศาสนสถาน เน้นกิจกรรมที่เสริมปัญญาให้แก่ประชาชน และเน้นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมของภาคประชาชนและชุมชน ควรเน้นความร่มรื่นและสวยงามภายในวัด เน้นความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย สงบ พัฒนาห้องน้ำให้ได้มาตรฐาน และมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนของนักท่องเที่ยว ควรมีป้ายประชาสัมพันธ์กิจกรรม สถานที่ อย่างชัดเจน

5.4 กลไกการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่น จัดสถานที่ท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม จำนวนนักท่องเที่ยวไม่เยอะเกินไป รับเท่าที่สามารถบริหารจัดการได้ ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน การสัญจรไปมาสะดวก มีป้ายบอกทางชัดเจน การต้อนรับดี มีแผนกต้อนรับชัดเจน ให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในการมาท่องเที่ยว คนในชุมชนเป็นกันเอง มีอาหาร เครื่องดื่ม ของที่ระลึก เพียงพอ อากาศสบาย ไม่ร้อนหรือเย็นเกินไป มีที่ให้พักผ่อน การเดินชมสถานที่สะดวก ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrabhavanawachirakun, 2016 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปในการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า วัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีโบราณสถาน โบราณวัตถุ จำนวนมาก ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน มีการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุให้อยู่ในสภาพที่ดี มีการพัฒนาบุคลากรและบุคคลภายในวัดให้สอดคล้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก มีการแต่งตั้งพระสงฆ์ผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการวัดและมีการพัฒนาวัดไปแนวทางเดียวกัน โดยมีหน่วยงานราชการคอยให้ความรู้ผ่านโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุแก่พระสงฆ์ และได้รับงบประมาณจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมศิลปากร และอื่นๆ ในการสนับสนุนกิจกรรมและการปรับปรุงทัศนียภาพให้สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ และส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงปฏิบัติธรรม เชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และประวัติศาสตร์

3) รูปแบบการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ รูปแบบที่ 1 การอนุรักษ์โบราณสถาน และโบราณวัตถุให้มีความมั่นคง แข็งแรง และคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทยอย่างแท้จริง รูปแบบที่ 2 การพัฒนาทักษะทางด้านภาษาและวัฒนธรรม

ท้องถิ่นของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบที่ 3 จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวลักษณะเชิงปฏิบัติ ธรรม บูรณาการกับการอนุรักษ์โบราณสถาน และศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมา รูปแบบที่ 4 บูรณาการวิถีชีวิตความเป็นไทย ร่วมกับศาสนาอื่นอย่างสันติสุข ด้วยกลยุทธ์ 9 ประการ

6. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิตินาสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิตินาสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนนโยบายจากทั้งภาครัฐและภาคคณะสงฆ์ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. คณะสงฆ์ ร่วมกับ สำนักงานพระพุทธศาสนา สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมกันจัดแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โครงการไหว้พระ 9 วัด 9 อารามขึ้น

2. องค์การบริหารส่วนจังหวัด ร่วมกับการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมกันพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิตินาสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ในการบริหารจัดการสถานที่นั้นชุมชนจำเป็นต้องบริหารจัดการตามหลัก 5 ส ได้แก่ สะอาด ไม่มีขยะ ไม่สกปรก สว่าง ไฟฟ้าสว่างทั่วถึง ไม่มีมดแมลง และปลอดภัย ไม่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว สงบ เงียบ ไม่พลุกพล่าน มีมุมสงบ เย็นสบาย สุขลักษณะ ปราศจากสิ่งปฏิกูล ปลอดภัย และคนในชุมชนสุภาพดี มีระเบียบวินัย

2. ชุมชนต้องออกแบบกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสความรู้สึกละเอียดผ่านประสาททั้ง 5 คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส รูป อย่างครบวงจร

3. ผู้นำชุมชนต้องสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชน สร้างอุปนิสัยที่ดี แบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน และสร้างความเข้าใจให้คนในชุมชน

6.3 ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง “กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิตินาสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยขอเสนอแนะในส่วนที่สามารถต่อยอดจากงานวิจัยฉบับนี้ดังนี้

1. คว้าศึกษาเรื่องกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ผ่านมิติศาสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสู่การปฏิบัติ
2. คว้าศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนผ่านมิติศาสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Reference

- Boonlert Choonwattana. (2005) *Sustainable Tourism Development*. Bangkok: Press & Design Co., Ltd..
- Ranee Asichaikul. (2003). Cultural tourism in teaching document. Professional experience in tourism management. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Opas Opasosirikittikul. (2013). *"Promoting Pilgrim Tourism In the dimension of Buddhism. Of the temple in Phra Nakhon Si Ayutthaya* (Doctor of Philosophy thesis). Buddhist Studies Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- Phrakhrubhawanawachirakul. (2016). *"The development of temples as a cultural tourism. In Phra Nakhon Si Ayutthaya Province*. (Doctor of Philosophy thesis). Buddhist Studies Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Tatyana Pornjamaniyarat. (2011). *"Integrating cross-cultural learning through the Economic Community"* (Research Report). Service and Tourism Prince of Songkla University.

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ : มิติว่าด้วยเรื่องการจัดการศึกษาคณะสงฆ์ไทย
MANAGEMENT OF THE SANGHA: THE DIMENSION OF THE EDUCATIONAL
MANAGEMENT OF THE SANGHA

พระสมุห์โอภาส โอภาโส (ศิริกิตติกุล)*

Phrasamu Opas Opaso (Sirikittikul)

บทคัดย่อ

การศึกษาคณะสงฆ์ในปัจจุบันได้ดำเนินตามแนวทางที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา นั่นคือ ไตรสิกขา โดยถือเอาหลักพุทธพจน์เป็นหลักและก่อให้เกิดความสำคัญเพื่อให้ได้ประพฤติดุติปฏิบัติตน ทั้งการดำรงรักษาและเผยแผ่หลักธรรมในเพศพรหมจรรย์ การดำรงรักษาระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่เป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิตด้วยการมีพระธรรมวินัยเป็นเครื่องกำกับ จนต่อมาเมื่อมีการแยกคณะสงฆ์ออกเป็น 2 ฝ่าย คือคณธรรมาและวิปัสสนาธุระ ซึ่งคณธรรมาเป็นศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และวิปัสสนาธุระเป็นยึดถือการปฏิบัติฝึกหัดจิตใจของตนเองให้ปราศจากกิเลส เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระสงฆ์พุทธสาวกจึงประชุมกันทำสังคายนารวบรวมพระธรรมวินัยอันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ที่ได้ตรัสสอนไว้ จนสมัยปัจจุบันกระบวนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ทั้งพระปริยัติธรรมทั้งแผนกบาลีและแผนกธรรม ได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้เข้าเป็นระบบมากขึ้น

คำสำคัญ: การศึกษาสำหรับคณะสงฆ์, คณธรรมา, วิปัสสนาธุระ

ABSTRACT

The current study of the monks is based on the following practices, threefold training. It is considered as the main Buddhist principle, and important to have behaved. The maintenance and propagation of the principle of Chastity sex. Maintaining the education system of the Sangha It is a way of life with the discipline as a discipline Later, when the Sangha split into 2 parties. it is Kandhadhura and

* Teaching the Dharma teaching Section Wat nat phra meru Phra Nakhon Si Ayutthaya Provinc.

Vipassanadhura. Kandhadhura is a study of the disciplines and the Buddha's teachings. And the Vipassanadhura is to practice their own minds free of passion. When the Buddha went to extinction. Buddhist monks and disciples gathered together to complete the disciplines. The instruction of the Buddha taught. The present process of education of the Buddhist monks, both : Pali Department and Dhamma Department. The change to improve the system.

Keywords: Education for the Sangha, Kandhadhura, Vipassanadhura

1. บทนำ

“การศึกษา” เกิดขึ้นพร้อมกับพัฒนาการของมนุษย์ที่พยายามรู้จักการแก้ปัญหา รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ตลอดทั้งแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยเหตุและผล รู้จักสำนึกและเข้าใจในคุณค่าของสิ่งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมที่ปรากฏให้เราได้เรียนรู้ในแง่ต่างๆ ตลอดทั้งสิ่งแวดล้อมสมัยนั้นๆ ด้วย ทั้งนี้เพราะการศึกษาหรือการค้นคว้าทำให้รับรู้เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและสามารถรู้และคาดการณ์ล่วงหน้าในอนาคตได้ (Pimphan thepsumethanon, 1997: 25) นอกจากนั้นการศึกษาไม่ว่าจะเป็นคติโลกหรือศีลธรรมก็ย่อมเป็นเหตุปัจจัยที่จะช่วยยกระดับฐานะของตนเองให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันด้วย (Chutima Sajjanan, 2006 : 54)

อย่างที่ทราบกันแล้วว่าสังคมของไทยนั้นถือได้ว่าวิถีชีวิตของผู้คนได้เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนานับตั้งแต่เกิดจนตายก็ว่าได้ เนื่องจากหลักคำสอนทางพุทธศาสนามีความสอดคล้องกับลักษณะอุปนิสัยคนไทย เพราะฉะนั้นในเรื่องของการศึกษาก็เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่เป็นของคู่กันมาแต่อดีต ซึ่งจะเห็นได้จากในอดีตนั้นวัดจึงกลายเป็นสถานที่ในการทำการศึกษา เพราะเป็นที่ฝึกหัดอบรมผู้คนจะถือว่าการบวชเณรและการบวชพระนั้น นอกจากจะเป็นการปฏิบัติตามประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาแล้ว ยังถือว่าเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการแสวงหาโอกาสทางการศึกษาและความก้าวหน้าในด้านอาชีพการงานตลอดจนวิถีชีวิตในภายภาคหน้า และเรามักจะได้ยินอยู่บ่อยๆ ว่า “การบวชเรียน” (Buddhadasa Bhikkhu) ซึ่งมีความหมายว่าการบวชคู่กับเรียนเมื่อบวชก็ต้องเรียนหรือกล่าวได้อีกว่าการที่บวชนั้นก็เพื่อเรียนนั่นเอง ผู้เขียนจึงสนใจที่จะเรียนรู้และทราบถึงการพัฒนาศึกษาของคณะสงฆ์ไทยว่ามีความแตกต่างหรือมีความเป็นมาอย่างไร

2. ความหมายของปรัชญาและปรัชญาการศึกษา

“การศึกษา” เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เครื่องมือในการเตรียมประชากรให้มีคุณภาพก็คือการศึกษา การจัดการศึกษาของชาตินั้นจะต้องสอดคล้องกับนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงระบบทั้งสาม การจัดการศึกษาของชาติก็ต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งแต่ละสังคมจะมีแนวทางในการจัดการศึกษาต่างกันเพราะระบบทั้งสามไม่เหมือนกัน แนวความคิดหรือความเชื่อในการจัดการศึกษาก็คือ ปรัชญาการศึกษา ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาจะยึดแนวทางในการจัดการศึกษาหรือปรัชญาของการศึกษาต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของสังคมและสถานการณ์ทางสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย

“ปรัชญา” มีความหมายกว้างขวาง เป็นเรื่องเกี่ยวกับความคิดของบุคคลและมีลักษณะเป็นนามธรรม การพิจารณาความหมายของคำว่า “ปรัชญา” จึงแยกพิจารณาออกเป็น 2 นับคือ

2.1 ความหมายตามรูปศัพท์

คำว่า Philosophy ตามรูปศัพท์ภาษาอังกฤษ มาจากภาษากรีกว่า Philosophy เป็นคำสนธิระหว่างคำว่า Philos แปลว่า ความรัก ความสนใจ ความเลื่อมใสกับคำว่า Sophia ซึ่งแปลว่า ความรู้ ความสามารถ ความฉลาด ปัญญา เมื่อรวม 2 คำเข้าด้วยกันก็จะได้คำแปลว่า ความรักในความรู้ความรักในความฉลาด หรือความรักในความปราดเปรื่อง ความหมายตามรูปศัพท์ภาษาอังกฤษเน้นที่ทัศนคติ นิสัย ความตั้งใจและกระบวนการแสวงหาความรู้คำว่าปรัชญาในภาษาไทยเป็นคำที่พระวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ทรงบัญญัติขึ้นใช้แทนคำว่า Philosophy ในภาษาอังกฤษ เป็นการบัญญัติเพื่อให้มีคำภาษาไทยว่า “ปรัชญา” ใช้คำว่าปรัชญาเป็นคำในภาษาสันสกฤตประกอบด้วยรูปศัพท์ 2 คำคือ ปร หมายถึงไกล สูงสุด ประเสริฐ และคำว่า ชญา หมายถึงความรู้ ความเข้าใจ เมื่อรวมกันเป็นคำว่า “ปรัชญา” จึงหมายถึงความรู้อันประเสริฐ เป็นความรู้รอบรู้ รู้กว้างขวาง ความหมายตามรูปศัพท์ในภาษาไทยเน้นที่ตัวความรู้หรือผู้รู้ ซึ่งเป็นความรู้ที่กว้างขวาง ลึกซึ้ง ประเสริฐ (Phaithool Sinlarat, 1980 : 87) จะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างกันในความแตกต่างกันในความหมายของคำว่า Philosophy เป็นความรักในความรู้ยากที่จะแสวงหาความรู้หรือยากค้นหาความจริงอันนิรันดร์ (Ultimate reality) เพื่อให้พ้นไปจากความสงสัยที่มีอยู่ ส่วนคำว่า ปรัชญา เป็นความรู้อันประเสริฐเป็นสิ่งที่เกิดจากการแสวงหาความรู้จนพ้นข้อสงสัยแล้วก็นำไปปฏิบัติเพื่อให้มนุษย์หลุดพ้นจากปัญหาทั้งปวง นำไปสู่ความสุขที่พึงประสงค์

2.2 ความหมายโดยอรรถ

นักปรัชญาและนักคิดได้อธิบายถึงความหมายของ “ปรัชญา” ว่าเป็นศาสตร์ของศาสตร์ทั้งหลาย ซึ่งหมายถึงว่าปรัชญาเป็นวิชาแม่บทของวิชาการแขนงอื่นๆ และมีความสัมพันธ์กับวิชาต่างๆ สาขาด้วย (Banchong Jantharasa, 1984: 45) ปรัชญาจะทำหน้าที่สืบค้นเรื่องราวต่างๆ ที่มนุษย์ยังไม่รู้และสงสัยจนกระทั่งรู้ความจริงและมีคำตอบของตนเองอย่างชัดเจนในเรื่องรานั้น ก็จะแยกตัวเป็นวิชาหรือศาสตร์ต่างหากออกไป วิชาที่แยกตัวออกไปเป็นวิชาแรกคือศาสนา จากนั้นก็มีการพัฒนาวิชาอื่นๆ กลายเป็นศาสตร์ต่างๆ มากมาย เมื่อมีศาสตร์พัฒนาออกไปมาก เนื้อหาของปรัชญาก็ไม่ค่อยมีแต่ปรัชญาจะทำหน้าที่ในการนำเนื้อหาของศาสตร์ต่างๆ มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และหาทางพัฒนาศาสตร์นั้น เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ถ้ามองปรัชญาในอีกลักษณะหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ได้มีการนำเอาแนวคิดพื้นฐานของปรัชญามาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับวิชาต่างๆ เพื่อวิเคราะห์ศาสตร์ต่างเหล่านั้นให้เกิดความเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ปรัชญาสังคม ปรัชญาการเมือง ปรัชญาศาสนา ฯลฯ

“ปรัชญาพื้นฐาน” หรือ ปรัชญาทั่วไป เมื่อพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีลัทธิได้แก่

1. ลัทธิจิตนิยม (Idealism)
2. ลัทธิวัตถุนิยม หรือ สัจนิยม (Realism)
3. ลัทธิประสบการณ์นิยม (Experimentalism)
4. ลัทธิอัตถิภาวะนิยม (Existentialism)

“ปรัชญาการศึกษา”

จากการที่ได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาและปรัชญามาโดยลำดับแล้วจะได้พิจารณาต่อไปว่า ปรัชญาและการศึกษามีความสัมพันธ์กันในลักษณะใดและนำไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาได้อย่างไร

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญากับการศึกษา

ปรัชญากับการศึกษามีความสัมพันธ์กัน คือ ปรัชญามุ่งศึกษาของชีวิตและจักรวาลเพื่อหาความจริงอันเป็นที่สุด ส่วนการศึกษามุ่งศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับมนุษย์และวิธีการที่พัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงาม สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุขประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ทั้งปรัชญาและการศึกษามีจุดสนใจร่วมกันอยู่อย่างหนึ่งคือ การจัดการศึกษาต้องอาศัยปรัชญาในการกำหนดจุดมุ่งหมายและหาคำตอบทางการศึกษาสรุปว่า ปรัชญา มีความสัมพันธ์กับการศึกษาดังนี้

1.1 ประชญาช่วยพิจารณาและกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา

1.2 สิ่งแวดล้อมเป็นงานสำคัญของปรัชญาต่อการศึกษาหรือที่เราเรียกว่า “ปรัชญาการศึกษา” นั่นเอง

2.ความหมายของปรัชญาการศึกษา

ปรัชญาการศึกษา คือ แนวความคิด หลักการ และกฎเกณฑ์ ในการกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา ซึ่งนักการศึกษาได้ยึดเป็นหลักในการดำเนินการทางการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้สามารถมองเห็นปัญหาของการศึกษาได้อย่างชัดเจน จึงเปรียบเทียบเช่นเข็มทิศนำทางให้นักศึกษาดำเนินการทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ชัดเจนและสมเหตุสมผล

3.ลัทธิปรัชญาการศึกษา

ปรัชญาการศึกษามีอยู่มากมายหลายลัทธิตามลักษณะและตามธรรมชาติของมนุษย์ที่ต่างก็คิดและเชื่อไม่เหมือนกันอาศัยแนวคิดของปรัชญาพื้นฐานที่แตกต่างกันหรือนำมาผสมผสานกันทำให้มีลักษณะที่คาบเกี่ยวกัน หรืออาจมาจากความคิดของปรัชญาพื้นฐานสาขาเดียวกันดังนั้นปรัชญาการศึกษาจึงมีหลายลัทธิหลายระบบในที่นี้จะกล่าวถึงปรัชญาการศึกษาที่เป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวางดังต่อไปนี้

3.1 ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม (Essentialism)

3.2 ปรัชญาการศึกษานิรันตรนิยม (Perennialism)

3.3 ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม (Progressivism)

3.4 ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)

3.5 ปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม (Existentialism)

จากข้อมูลสามารถสรุปพอสังเขปได้ว่า ปรัชญาพื้นฐานนั้นเป็นรากฐานในการกำเนิดปรัชญาการศึกษา ดังนั้น การศึกษาพื้นฐานทำให้เรามีความเข้าใจที่มา แนวคิดในลักษณะปรัชญาได้ถ่องแท้มากขึ้น เน้นความเชื่อในโลกแห่งวัตถุและการสัมผัส ประสบการณ์นิยมที่เน้นโลกแห่งประสบการณ์เป็นหลักให้เรามุ่งทำงานมากกว่าเรียนแต่ทฤษฎี

การศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล

สมเด็จพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงวางระบบศึกษาไว้เป็นสามขั้นตอนด้วยกัน คือ

ขั้นปริยัติ ขั้นปฏิบัติ และขั้นปฏิเวธ

ขั้นปริยัติ เป็นการศึกษาพระธรรมวินัย ให้มีความรู้ในพระธรรมคำสั่งสอน ของ พระพุทธเจ้า รวมทั้งพระวินัย คือข้อบัญญัติต่างๆ ที่จะต้องประพฤติ ให้มีความรู้ความเข้าใจอย่าง ถูกต้องถ่องแท้ เพื่อจะได้นำมาประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตรงทาง และยังสามารถแนะนำสั่ง สอนผู้อื่น ให้มีความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง

ขั้นปฏิบัติ เป็นการนำเอาพระธรรมวินัยที่ได้ศึกษามาจนรอบรู้ และเข้าใจถ่องแท้ดีแล้ว มาประพฤติปฏิบัติด้วยกาย วาจา และใจ ในสองข้อแรก ส่วนใหญ่ก็จะเป็นไปในกรอบของพระวินัย คือศีลนั่นเอง ส่วนข้อที่สามเป็นการเจริญภาวนา อันได้แก่การฝึกสมาธิ ซึ่งเป็นสมาธิใน พระพุทธศาสนา มิใช่สมาธิโดยทั่วไป รายละเอียดในการนำไปสู่สมาธิมีอยู่พร้อมมูล และ ชัดเจนแล้วในพระไตรปิฎก เมื่อได้สมาธิในระดับที่จะนำไปใช้ปฏิบัติวิปัสสนาได้ ก็ก็นำไปสู่ การทำวิปัสสนาอันเป็นอุบายให้เกิดปัญญา ที่ได้รู้เห็นความเป็นไปต่างๆ ของโลกตามความเป็นจริง

ขั้นปฏิเวธ เป็นขั้นที่แสดงผลของการประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยในระดับต่าง ๆ ในเรื่องต่างๆ ตามลำดับ จนถึงขั้นทำที่สุดแห่งทุกข์ อันเป็นจุดหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา

ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาแก่พระสงฆ์สาวกเป็นประจำทุก วัน นอกจากนั้น พุทธกิจประจำวันอีกประการหนึ่งคือ ทรงสอดส่องดูแลในยัสัตว์ที่พระองค์ควรไป แสดงธรรม เพื่อให้ผู้นั้นได้สำเร็จมรรคผล ตามควรแก่อุปนิสัยของเวไนยสัตว์นั้นๆ นอกจากพระภิกษุ สงฆ์แล้ว บรรดาพุทธศาสนิกชนก็พากันไปฟังธรรมจากพระพุทธองค์ โดยตรงในตอนเย็นเป็นประจำ ทุกวัน พระภิกษุรูปใดหรือหมู่คณะใดฟังพระธรรมเทศนาจากพระพุทธเจ้า ซึ่งบางครั้งทรงแสดงแต่ โดยย่อ ทำให้ยังเข้าใจไม่แจ่มแจ้ง ก็พากันไปไต่ถามพระเถระผู้ทรงคุณวุฒิให้อธิบายโดยพิสดารให้ฟัง พระเถระดังกล่าวมีพระสารีบุตร พระมหากัจจानะ และพระมหากัสสปะ เป็นต้น แล้วทรงจำไว้ เมื่อ มีโอกาסק็กราบทูลถามพระพุทธเจ้าว่า พระธรรมเทศนาเรื่องนั้นๆ พระมหาเถระองค์นั้นๆ ได้ อธิบายโดยพิสดารเป็นอย่งนั้นๆ พระพุทธองค์ก็ทรงรับรองว่าคำอธิบายนั้นถูกต้อง แม้พระองค์จะ อธิบาย ก็จะทำอธิบายอย่างนั้น การศึกษาคำสอนของพระพุทธเจ้านี้เรียกว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม

คำสอนของพระพุทธเจ้ามีองค์ 9 ประการ เรียกว่านวัคสัตถุศาสน์ ได้แก่ สุตตะ เคย ยะ เวชยาวกรณ คาคา อุทาน อิติวุตตกะ ชาดก อัปวุตตรมและเวทัลละ การศึกษาพระปริยัติ ธรรมก็เพื่อรักษาพุทธวจนะ ให้ดำรงอยู่ พระพุทธเจ้าใช้ ภาษามคร หรือเรียกกันโดยทั่วไปว่า ภาษา บาลี ในการแสดงพระธรรมเทศนา เนื่องจากเป็นภาษาที่คนทั่วไปในมัชฌิมประเทศ ใช้กันอยู่อย่าง แพร่หลาย ดังนั้นแม้ว่าจะมีการแปลพระธรรมวินัย ออกเป็นภาษาต่างๆ ในระยะต่อมา แต่ต้องไม่ทิ้ง พุทธวจนะเดิมที่เป็นภาษาบาลี เพื่อจะได้ไว้เป็นหลักฐาน ในการตรวจสอบความหมายที่แท้จริง ป้องกันความวิปลาสคลาดเคลื่อนจากการแปลความหมายไปสู่ภาษาต่างๆ

นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาล พบว่าผลการศึกษาสอดคล้องกับข้อความข้างต้น เช่น

Thes Klaewkasikarm (2005 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ ภาค 4 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาสมัยพุทธกาลไว้ว่า การจัดการศึกษาสมัยพุทธกาลนั้น เริ่มต้นจากการที่กุลบุตรผู้มีศรัทธาเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาแล้ว การศึกษาเล่าเรียนหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ ถือเป็นภารกิจอันสำคัญอย่างยิ่ง แต่ถึงกระนั้นก็ตาม พระภิกษุเหล่านั้นก็จะได้รับการศึกษาทั้งคฤหัสถ์และคฤหัสถ์มาเสียส่วนใหญ่ตาม ลัทธิศาสนาที่ตนนับถือ อาทิ การศึกษาเล่าเรียนในสำนักอาจารย์ทิศาปาโมกข์ มีการเรียนไตรเพท เป็นวิชาความรู้สามประการเป็นชื่อแสดงลัทธิไสยศาสตร์ดั้งเดิมของพราหมณ์ ได้แก่ ฤคเวท -ยชุรเวท และสามเวท ในปัจจุบันนี้เพิ่มอาถรรพเวท เป็นต้น

แต่ถ้าจะแยกการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา ในสมัยพุทธกาล มี 2 ประการ คือ

- 1) คันถธุระ ได้แก่ การศึกษาพระธรรมวินัยอันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
- 2) วิปัสสนาธุระ ได้แก่ การศึกษาเล่าเรียนกรรมฐานอันเป็นเครื่องมือหรืออุบายฝึกหัดจิตใจตนเองให้ สะอาด ปราศจากอาสวะกิเลสทั้งหลาย การศึกษาในสมัยพุทธกาลนั้น แบ่งเป็น 3 ส่วนคือ (Thes Klaewkasikarm, 2005: 156)

(1) ปริยัติ ได้แก่การศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย นับเป็นส่วนสำคัญโดยความเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติ และการศึกษาเล่าเรียนปริยัติธรรมนั้นเป็นการศึกษาภาคทฤษฎี คือ การศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยให้มีความรู้พื้นฐานอย่างแจ่มแจ้ง เพื่อให้เกิดความกระจ่างแจ้งว่า คำสอนของพระพุทธองค์ ที่จัดเป็นธรรมบทนั้น บทนี้ว่าด้วยเรื่องอะไร ถ้าผู้เรียนจะน้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางหรือแสงประทีปแห่งชีวิต จะทำอย่างไรและเมื่อปฏิบัติตามแล้วจะได้ผลอย่างไร เรียกว่า ปริยัติ การศึกษาในสมัยพุทธกาลนั้นเป็นการศึกษาแบบมุขปาฐะ คือการท่องจำด้วยปากเปล่า

(2) ปฏิบัติ ได้แก่การน้อมนำเอาหลักธรรมคำสอนที่ได้เรียนรู้ในทางภาคทฤษฎีแล้วนำไปสู่ภาค ปฏิบัติจริง ๆ เพื่อเป็นการอบรมกาย วาจา ใจ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือนำเอาหลักธรรมที่เรียนรู้แล้วนั้นมาเป็นแนวทางหรือบันทัดฐานแห่งชีวิตให้ เหมาะสมกับฐานะของตน เรียกว่า ปฏิบัติ

(3) ปฏิเวธ ได้แก่ผลของการปฏิบัติธรรมนั้น เช่น พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก และพระอริยบุคคล ผู้ได้รับผลแห่งการปฏิบัติ ซึ่งทำให้ยกฐานะจากปุถุชนธรรมดาขึ้นเป็นพระอริยบุคคล การบรรลุธรรมขั้นนั้นๆ ตามภูมิธรรมที่ตนปฏิบัติ นั้น ไม่มีใครมายกย่องหรือ

แต่งตั้งให้ฐานะหรือตำแหน่งแห่งพระอริยเจ้านั้นไม่มี การแต่งตั้งให้ จะรู้ได้ด้วยตนเอง เรียกว่า ปฏิเวธ

สรุปว่า การศึกษาในพระพุทธศาสนาแล้วโดยรวมมี 2 อย่าง คือ คันถธุระและวิปัสสนาธุระ คันถธุระ คือ การศึกษาภาคทฤษฎีในวิชาการต่างๆ กล่าวคือ เรียนจากครู ดูจากตำรา สดับปาฐะนั่นเอง ส่วนวิปัสสนาธุระ คือ การศึกษาภาคปฏิบัติจากผลการเรียนรู้แล้วนำมาปฏิบัติให้เกิดมรรคผลรู้แจ้ง ในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาตามกระบวนคือ ปรีชาปฏิบัติ และปฏิเวธ ฉะนั้น การศึกษาจึงทำให้คนมีความรู้ฉลาดรู้ทันคน รู้ทันเหตุการณ์ โดยเฉพาะการศึกษาในพระพุทธศาสนาถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งผู้มีการศึกษาคือ ผู้เจริญ การศึกษาเป็นกระบวนรองรับคนให้มีศักยภาพสูง สามารถทำการเผยแผ่สั่งสอนคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พระพุทธเจ้าพระองค์ทรงความรู้ทุกสรรพศาสตร์แล้วนำศาสตร์แห่งความรู้เหล่านั้น มาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ทำให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งความรู้นั่นเอง

2.3 ความเป็นมาของการศึกษาสำหรับคณะสงฆ์

เมื่อพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้น พระองค์ได้ทรงประกาศคำสอนใหม่ ซึ่งเป็นการปฏิวัติต่อคำสอนของพราหมณ์ กำจัดความเชื่อถือเรื่องวรรณะ ไม่ให้ถือเอาชาติกำเนิดเป็นเครื่องแบ่งแยกความสูงต่ำและสิทธิของมนุษย์ให้ถือว่าทุกคน ทุกวรรณะเกิดมามีความเสมอภาคกัน ทำดีก็ได้ผลดีเหมือนกัน ทำชั่วก็ได้ผลชั่วเหมือนกัน คนใดปฏิบัติธรรมก็ได้ความสงบทางจิต มีความก้าวหน้าถึงจุดหมายของศาสนาได้เหมือนกัน นอกจากทรงประกาศคำสอนใหม่ให้กับประชาชนแล้ว พระพุทธเจ้าทรงนำหลักการนี้มาปฏิบัติให้เกิดผล ด้วยทรงตั้งคณะสงฆ์ขึ้น โดยคณะสงฆ์นี้เปิดรับบุคคลทุกวรรณะและนอกรวรรณะ ทุกคนที่เข้ามาเป็นสมาชิกของสถาบันสงฆ์นั้นแล้วมีสิทธิเสมอกันในทางด้านการปกครองและชีวิตทางสังคม มีข้อกำหนดเพียงให้แสดงความเคารพกันตามลำดับอายุสมาชิกภาพและมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการศึกษาอบรมตลอดจนการปฏิบัติเพื่อเข้าถึงจุดหมายสูงสุดที่ชีวิตในสงฆ์จะเข้าถึงได้ จนสถาบันวัดกลายเป็นสถาบันทางการศึกษา เพราะเป็นที่ฝึกหัดอบรม ภายในวัดเป็นบรรยากาศสำหรับฝึกหัดพัฒนาคนและพัฒนาตนให้เดินไปในวิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงาม ตามระบบพัฒนาคน 3 ด้าน ที่เรียกว่า ไตรสิกขา ได้แก่ (Thes Klaewkasikarm, 2005: 32)

1. ฝึกฝนพัฒนาในการแสดงออกทางกายและวาจา (อธิศีล)
2. ฝึกฝนพัฒนาด้านคุณภาพ สมรรถภาพ และสุขภาพจิต (อธิจิต)
3. ฝึกฝนพัฒนาสมองหรือปัญญา (อธิปัญญา)

หากพิจารณาจากประวัติการประดิษฐานพระพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่าคณะสงฆ์ใน ความหมายที่แท้นั้น พระพุทธเจ้าทรงตั้งขึ้นเป็น “สังคมตัวอย่าง” ที่มีการจัดระบบต่างๆ ทั้งในการ ปกครอง การเลี้ยงชีพ ชีวิตทางสังคม ตลอดจนการศึกษาอบรมทุกอย่างโดยให้สมาชิกทุกคนมีสิทธิ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมและผลประโยชน์ต่างๆ ของสถาบันโดยทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

หลักทางพระพุทธศาสนาส่งเสริมให้มีการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านหลักธรรม เช่น เรื่อง พระนิพพาน การกำจัดอวิชชา ไตรสิกขา การเน้นปัญญา ความสำคัญของกัลยาณมิตร ความเป็น พุทฺธุต เป็นต้น หรือว่าจะเป็นทางพระวินัย เช่น การถือนัยของพระนวกะ การร่วมประชุมใน อุโบสถเดียวกัน การนั่งประชุมแสดงธรรม สนทนาสากัจฉา อภิปราย ตอบปัญหาธรรมกัน เป็นต้น ทั้งนี้โดยมีวัดเป็นสถาบันการศึกษา ชีวิตความเป็นอยู่ของพระภิกษุเป็นชีวิตที่มุ่งต่อการฝึกฝนอบรม และการให้การศึกษอบรม ดังนั้น ชีวิตของสังคมภิกษุจึงมากไปด้วยกิจกรรมการศึกษา และ พัฒนาการทางการศึกษาของอารยันที่ได้จากพระพุทธศาสนา

ความหมายของการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา

ความหมายของคำว่าการศึกษา คำว่า “การศึกษา” มาจากคำว่า “สิกขา” โดยทั่วไป หมายถึง “กระบวนการเรียน” “การฝึกอบรม” “การค้นคว้า” “การพัฒนาการ” และ “การรู้แจ้ง เห็นจริงในสิ่งทั้งปวง” จะเห็นได้ว่าการศึกษาในพระพุทธศาสนามีหลายระดับ ตั้งแต่ระดับต่ำสุดถึง ระดับสูงสุด เมื่อแบ่งระดับอย่างกว้างๆ มี 2 ประการ คือ

1. การศึกษาระดับโลกียะ มีความมุ่งหมายเพื่อดำรงชีวิตในทางโลก
2. การศึกษาระดับโลกุตระ มีความมุ่งหมายเพื่อดำรงชีวิตเหนือกระแสโลก

ในการศึกษาหรือการพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธเจ้าทรงสอนให้คนได้ พัฒนายู่ 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านศีล ด้านจิตใจ และด้านสติปัญญา โดยมีจุดมุ่งหมายให้มนุษย์ เป็นทั้งคนดีและคนเก่ง การจะสอนให้มนุษย์เป็นคนดีและคนเก่งนั้นจะต้องมีหลักในการศึกษาที่ ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งในการพัฒนามนุษย์นั้นพระพุทธศาสนาสร้างมนุษย์ให้เป็นคนดีก่อน แล้วจึง ค่อยสร้างความเก่งทีหลัง นั่นคือสอนให้คนเรามีคุณธรรม ความดีงามก่อนแล้วจึงให้มีความรู้ความ เข้าใจหรือสติปัญญาภายหลัง ดังนั้น หลักในการศึกษาของพระพุทธศาสนานั้นจะมีลำดับขั้นตอน การศึกษาโดยเริ่มจาก “ศีลสิกขา” ต่อด้วย “จิตตสิกขา” และขั้นตอนสุดท้ายคือ “ปัญญาสิกขา” ซึ่ง ขั้นตอนการศึกษาทั้ง 3 นี้รวมเรียกว่า “ไตรสิกขา” ซึ่งมีความหมายดังนี้ (Phradhammavarodomr (Boonma Khunasampanno.), 2000: 56)

1. ศีลสิกขา การฝึกศึกษาในด้านความประพฤติทางกาย วาจา และอาชีพ ให้มีชีวิตสุจริต และเกื้อกูล (Training in Higher Morality)

2. จิตตสิกขา การฝึกศึกษาด้านสมาธิ หรือพัฒนาจิตใจให้เจริญได้ที่ (Training in Higher Mentality หรือ Concentration)

3. ปัญญาสิกขา การฝึกศึกษาในปัญญาสูงขึ้นไปให้รู้คิดเข้าใจมองเห็นตามเป็นจริง (Training in Higher Wisdom)

การศึกษาคณะสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ดำเนินตามแนวไตรสิกขาโดยยึดถือ พุทธพจน์ คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นหลัก มีความมุ่งหมายสำคัญ เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติตน ดำรงรักษา และเผยแผ่พรหมจรรย์อันเป็นระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ ดำเนินชีวิตตามหลักการแห่งพระธรรมวินัย ต่อมาได้แยกออกเป็นฝ่ายคณธรรและวิปัสสนาธุระ คือ คณธรร ได้ศึกษาพระธรรมวินัยคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าและวิปัสสนาธุระ ได้แก่ การเรียนวิธีฝึกหัดจิตใจของ ตนเองให้ปราศจากกิเลส เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระสงฆ์พุทธสาวกจึงประชุมกันทำสังคายนารวบรวมพระธรรมวินัยอันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ที่ได้ตรัสสอนไว้มีจำนวน 84,000 พระธรรมขันธ์ จัดไว้เป็น 3 หมวด คือ พระสูตร พระวินัย และพระอภิธรรม เรียกรวมนกันว่า “พระไตรปิฎก” (Phramahananniti Sumano, 2002: 56). ซึ่งเป็นคัมภีร์ของพระพุทธศาสนาสืบมา พระพุทธศาสนาเมืองคัมภีร์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ปรียัติ คือการ เล่าเรียน ปฏิบัติ คือ ลงมือกระทำ และปฎิเวธ คือ ประจักษ์แจ้งผลการศึกษาปรียัติ เป็นองค์ประกอบสำคัญ อันเป็นพื้นฐานของการปฏิบัติ ความเจริญทางการศึกษาหรือปรียัติของคณะสงฆ์ เป็นปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับความเจริญของพระพุทธศาสนา

ลักษณะของการศึกษาในสมัยพุทธกาล

1. ระบบการรับเข้าศึกษาพระพุทธศาสนา ตามพุทธบัญญัติพระวินัย กุลบุตรที่จะเข้ามาสู่สถาบันแห่งนี้ต้องบรรพชาอุปสมบท สามเณรมีอายุ 7 ปีขึ้นไป พระภิกษุอายุ 20 ปีขึ้นไป

2. ระบบการศึกษาของพระพุทธศาสนาเป็นแบบโรงเรียนกินนอน

3. สถานศึกษา คือ วัด

4. ชีวิตนักศึกษาทุกคนเสมอภาคเท่าเทียมกันตามพระวินัยไม่แบ่งชนชั้นวรรณะ

5. ด้านปัจจัย 4 ได้รับการดูแลและอุปถัมภ์โดยพระราชา อำมาตย์ พ่อค้า คหบดี และประชาชนทั่วไป

6. เครื่องแบบการแต่งกายใช้ผ้าบังสุกุลตามพุทธบัญญัติเรียบง่าย สะอาด มีเพียง 3 ผืน

7. วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อกำจัดตัณหาอันเป็นวัฏจักรแห่งการเวียนว่ายตายเกิดของมนุษย์และดำเนินตามมรรคมีองค์ 8 คือ ทางสายกลางมุ่งเข้าสู่นิพพาน อันเป็นจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา

8. หลักสูตร พระสูตรตันตปิฎก พระวินัยปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก หลักสูตรนี้ใช้หลักการท่องจำ เรียกว่า มุขปาฐะ โดยการแต่งเป็นร้อยแก้ว ร้อยกรอง เพื่อสะดวกในการท่องจำ ผู้เรียนจะเลือกเรียนตามความสนใจ

9. วิธีสอน สอนด้วยการใช้มุขปาฐะ (ปากเปล่า) สนทนา การบรรยาย การถามตอบ แบบวางกฎข้อบังคับ

10. บทบาทของครู ครูผู้สอนมักเรียกว่า อุปัชฌาย์ อาจารย์ เป็นผู้มีบทบาทในการสอนให้การอบรม ให้คำปรึกษา และสอบวัดผลด้วยตนเอง

3. พัฒนาการทางการศึกษาของคณะสงฆ์หลังพุทธปรินิพพาน

1. ระบบการศึกษาแบบเถรวาท (พ.ศ. 1 - 500) รูปแบบการศึกษามี 2 ลักษณะ คือ “คันถุระ” และ “วิปัสสนาธุระ” โดยมีสำนักต่างๆ ที่มีการดำเนินการศึกษาอย่างอิสระต่อกัน บางสำนักเน้นพระสูตรตันตตะ บางสำนักเน้นพระวินัย เป็นต้น แต่เมื่อใดแต่ละสำนักมีความเข้าใจพุทธธรรมและปฏิบัติแตกต่างกันมาก คณะสงฆ์ก็จะขอพึ่งอำนาจรัฐให้เข้ามาจัดทำสังคายนาเป็นครั้งคราวไป เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของพระพุทธศาสนา

2. ระบบการศึกษาแบบมหายาน (พ.ศ. 600 - 1400) มีประเด็นการศึกษา 2 ประเด็น คือ

2.1. สำนักปรัชญาพุทธ (พ.ศ. 600 - 900) การเกิดขึ้นของมหายานทำให้การศึกษาในพระพุทธศาสนาเปลี่ยนไปจากรูปแบบของศาสนาสู่ระบบปรัชญา เกิดสำนักทางปรัชญาเด่นๆ ขึ้น 2 สำนัก คือ (ก)สำนักมหายมิกะ ผู้ก่อตั้งคือ นาคารชุน (พ.ศ. 709 - 739) ผลงานที่สำคัญคือ มหายมิกศาสตร์ หรือ มหายมิกการิกา ให้ตรรกศาสตร์ความคิดที่ว่องไว กล้าหาญ แนวคิดที่สำคัญเน้น ศูนย์ตา มีอิทธิพลทั่วชมพูทวีปและขยายออกนอกเขตประเทศ, (ข)สำนักโยคอาจารย์ ผู้ก่อตั้งคือ ท่านอสังคะและท่านวสุพันธุ์ (พุทธศตวรรษที่ 9) ผลงานที่สำคัญคือ อภิธรรมโกศะ, มหายานสัมปรีครหะ และประภะธะอารยวจา แนวคำสอนเป็นจิตนิยม

2.2 มหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนา (พ.ศ. 1000 - 1700) ในช่วงนี้ วัดซึ่งเดิมเป็นศูนย์รวมของผู้ฝึกฝนอบรมตนเองอยู่แล้ว ได้พัฒนามาเป็นสถาบันทางการศึกษา โดยสืบทอดคุณลักษณะกลุ่มของสาวกของพระพุทธเจ้าที่ว่า “สังฆะ” คือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ราว พ.ศ. 900 วัดหลายวัดได้ร่วมกันดำเนินการทางการศึกษา จนกลายเป็นระบบมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนา ขึ้นและขยายรูปแบบการให้การศึกษากว้างขวางขึ้น มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ นาลันทา วลัยโอรานตะปุระ วิกิรมาศลา โสมปุระ มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีผู้เข้าศึกษาหลายหมื่นคน มีหลักสูตร มีการวัดผลประเมินผล

2.3 ระบบการศึกษาแบบตันตระ (พ.ศ.1200 - 1700) ซึ่งมีพัฒนาการมาตามลำดับ คือ (1).มนตรยาน/รหัสยาน ลักษณะสำคัญคือพราสาทอน บ่นมนตร์และลงเลขยันตร์ ให้ เกิดความ ศักดิ์สิทธิ์เป็นทางรอดพ้นจากทุกข์, (2).วัชรยาน นับถือฉานิปุทธและพระโพธิสัตว์ นำศักติ ของอินดู ตันตระมานับถืออ่อนวอน ผู้เข้าอยู่ในองค์นิรมิตเทวีเป็นผู้เข้าสู่นิพพาน, (3).กาลจักร นับถือ เหมือน สองอย่างแรก เพิ่มการเซ่นสรวงเข้าด้วย ถือว่าการอ่อนวอนบูชาจะสำเร็จประสพสุขได้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). มีความเห็นเกี่ยวกับระบบการศึกษาของ พระพุทธศาสนาหลังพุทธปรินิพพานว่า : “การศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้นแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกราว พ.ศ.1000 ถึง 1400 เป็นระยะที่มีการศึกษาวิชาการต่างๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งทาง วิชาศาสนาและวิชาสามัญ แต่เมื่อครั้งถึงระยะหลัง พ.ศ.1400 เป็นต้นมา การที่พระสงฆ์หันมานิยม ศึกษาและใช้ภาษาสันสกฤตเป็นภาษาวิชาการ ได้กลายเป็นการจำกัดวงการศึกษาให้แคบเข้า กว่าเดิมอีก ที่นาลันทาและมหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่เหลือก็ปรากฏว่าพระพุทธศาสนาหายานได้รับ อิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์นำมาผสมผสานกันมาจนกลายเป็น “นิกายตันตระ” หรือ “วัชรยาน” ขึ้นระยะนี้ ก็นิยมชื่นชมกับผลงานเก่าๆ ที่สร้างสมกันมายุคนี้เป็นระยะของการเขียนอรรถกถาและ อรรถาธิบายต่างๆ พร้อมกับมีความรู้สึกลำพองในความรู้ใจแคบและลำเอียง นอกจากนี้ ความ นับถือเรื่องวรรณกรรมก็เหมือนจะรุนแรงขึ้น วิธีการเรียนการสอนก็เป็นแบบประเพณีตายตัวโดยนัยนี้ การศึกษาในชมพูทวีปก็เสื่อมถอยและยังไม่ทันรู้ตัวที่จะรื้อฟื้นแก้ไขก็ประสบเหตุให้พินาศเสียก่อน สาเหตุที่ทำให้พินาศนั้น ก็คือการเข้ายึดครองของต่างชาติ เริ่มด้วยชาวเติร์กยกทัพเข้ามาและทำลาย มหาวิทยาลัยพุทธศาสนาหมดสิ้น ทำลายวัดส่วนมาก พระสงฆ์ที่ไม่ถูกฆ่า หนีไปต่างประเทศ อันเป็น เหตุการณ์ในราว พ.ศ. 1700 ตามปกติการใช้อำนาจเข้ากดขี่บีบคั้นถ้าไม่ถึงกับทำลายให้สูญสิ้นเสีย ที่เดียวหรือให้เปลี่ยนหมดกำลังจริงๆ แล้วย่อมเป็นทางให้เกิดการดิ้นรนต่อสู้ ให้เกิดความขัดแย้งและ การกลับฟื้นตัวได้ แต่เหตุการณ์ครั้งนี้เป็นแบบทำลายโดยสิ้นเชิง พระพุทธศาสนาจึงไม่มีโอกาสคืน ชีวิตได้อีก เป็นอันสิ้นยุคความเจริญในอดีต”

4. บทสรุป

ขณะนี้สังคมไทยกำลังสนใจเรื่องโครงสร้างการบริหารองค์กรต่างๆ และสังคมการศึกษา มีการเปลี่ยนแปลง มีการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น กำหนดให้ครูอาจารย์เป็นผู้กำหนดวิธีการและ เครื่องมือในการวัดจรรยาธรรม คุณธรรม และวัดคุณภาพทั้งภายในและภายนอกในการประกัน คุณภาพทางการศึกษา ส่วนในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดตั้งศูนย์การ เรียนรู้ต่างๆ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน เมื่อการศึกษาทางโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และ

มีความตระหนักที่จะนำศีลธรรมเข้าไปแก้ปัญหของสังคม เช่น รัฐบาลได้สนับสนุนให้พระเป็นครูสอนศีลธรรมในโรงเรียนทั่วประเทศเป็นต้น ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยเฉพาะพระปริยัติธรรมทั้งแผนกบาลีและแผนกธรรม จึงควรที่จะมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้เข้าเป็นระบบ เพื่อจะได้รองรับเด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถเข้ามาศึกษาในคณะสงฆ์และสามารถเทียบโอนกันได้ก็จะทำให้เด็กที่มีศรัทธาในพระพุทธศาสนาอยู่แล้วได้ศึกษาทั้งฝ่ายธรรมและฝ่ายโลกควบคู่กันไป และเป็นการสร้างศาสนทายาทและเปิดโอกาสให้เป็นทางเลือกใหม่ในการศึกษาของชาติ เพราะเหตุว่าการเรียนในโรงเรียนทั่วไปนั้นจะมีปัญหาเรื่องยาเสพติด เรื่องคุณธรรมจริยธรรม ถ้าเข้ามาบวชเรียนในวัดก็จะมีพระจัดการดูแลให้ คือ การจัดศาสนศึกษาซึ่งเป็นการจัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรที่เข้ามาบวชเรียนเพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งของผู้ต้องการให้ลูกของตนเองมีคุณธรรมและจริยธรรม เข้ามาบวชเรียนเพื่อที่จะเป็นพลเมืองดีของชาติ และรัฐจะต้องให้การสนับสนุนด้านงบประมาณเหมือนโรงเรียนทั่วไป ประการสำคัญ คือ ผู้บริหารคณะสงฆ์จะต้องเร่งพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์โดยเฉพาะหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลีให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สามารถรักษาสาระหลักสูตรเดิมไว้และสามารถเทียบโอนผลการเรียนกับการจัดการศึกษาสามัญทั่วไปของรัฐ มิฉะนั้นในทศวรรษหน้า คณะสงฆ์จะเกิดวิกฤติขาดแคลนผู้เข้ามาบวชเรียนและสืบต่อพระพุทธศาสนาอย่างรุนแรง

Reference

- Banchong Jantharasa. (1984). *Philosophy and education*. Bangkok : Thai Wattana Panich Printing House.
- Buddhadasa Bhikkhu. *Why Be Buddhist monks ?*. Bangkok : Publisher, Mental Health.
- Bureau of Religious Studies, Wat Thep. *Pali Textbook* . Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Chutima Sajjanan. (2006). *Strategic model and approach to integrating religion with the study of temples in Buddhism: case study of non-formal education*. Bangkok: TCT Communications.
- Pimphan thepsumethanon and Vinita Suthisomboon, (1997). *Principles of Education*. 3rd edition, Bangkok : Ramkhamhaeng University.
- Phradhamavarodomr (Boonma Khunasampanno). (2000). *Administration of the*

monastery documentary program to enhance the knowledge of Buddhist monks for Thai society. Bangkok: Thammasat University and Vongchavalitkul University.

Phramahananniti Sumano. (2002). *Principle of Study of Buddhist Scripture.*

Wat Yai Chaimongkol Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial Administration Office.

Phaithool Sinlarat. (1980) . *Philosophy of Basic Education.* Bangkok: Chulalongkorn University.

Thes Klaewkasikarm. (2005). *Educational Administration.* Bangkok: Ramkhamhaeng University.

การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
DEVELOPMENT OF SCHOOL CURRICULUM MANAGEMENT PROCESS IN
SECONDARY SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION
COMMISSION OF NORTH-EASTERN

เสาวณิต ร่มศรี* จำเนียร พลหาญ** สุรัตน์ ดวงชาทม***

Saowanit Romsri, chamnian Pollaharn, Surat Dungchatom

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนาและเพื่อศึกษาผลทดลองใช้กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยสำรวจกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 544 คน แยกเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน 272 คน และหัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร 272 คน สันทนากร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ระยะที่ 2 การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยศึกษากรณีตัวอย่างที่ดี 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา โรงเรียนสัปปายะวิทยาลัย และโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช ตรวจสอบยืนยันความถูกต้องเหมาะสมของร่างกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ระยะที่ 3 การทดลองใช้กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

* Doctor of Education Program in Educational Management, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University.

** Department of Educational Management, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University.

*** Department of Educational Management, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University.

กับโรงเรียน 3 แห่ง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบศึกษาเอกสาร แบบประเมินผลการดำเนินงาน และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และการวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า

1. โรงเรียนมีสภาพปัจจุบัน และปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมความพร้อม 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4) การประเมินและสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และ 5) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
3. ผลการทดลองใช้กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการทุกขั้นตอน

คำสำคัญ : กระบวนการบริหารจัดการ, หลักสูตรสถานศึกษา, โรงเรียนมัธยมศึกษา, สำนักงาน-คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ABSTRACT

Objectives of this research were : 1) to study the current situations, problems, and guidelines for school curriculum management, 2) to develop and 3) to study the findings from trying out the school curriculum management process in secondary schools under the Office of Basic Education Commission of North-Eastern. There were 3 phases of research, Phase 1 : the study of current situations, problems, and guidelines for school curriculum management were 544 samples including 272 school directors or assistant school directors, 272 heads of curriculum development division, 15 key informants of focus group, Phase 2 : the development of school curriculum management process based on 3 case studies; Khon-Kaen Pattanasuksa School, Som-Poy Pittayakhom School, and Benchama Maharat School. The tentative process was investigated the accuracy and propriety by 15 experts using evaluation form, and Phase 3 : the school curriculum management process was implemented in 3 schools. The instrument using for data collection included the questionnaire, focus group, interview, documentary study, evaluation form, and

satisfaction form. The data were analyzed the mean and standard deviation through the quantitative data, and the content analysis through qualitative data. The research findings found that :

1. The schools' current situations and problems in overall were at the medium level.

2. The school curriculum management process in secondary schools under the Office of Basic Education Commission of North-Eastern consisted of 5 steps; 1) the preparation, 2) the forming school curriculum, 3) the curriculum implementation, 4) the evaluation and curriculum implementation conclusion, and 5) the improvement and school curriculum development.

3. The findings of school curriculum management process implementation were found the schools had implemented all steps of school curriculum management process.

Keywords : management process, school curriculum, secondary schools, Office of Basic Education Commission, North-Eastern.

1. บทนำ

สถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องสร้างความมั่นใจต่อพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนเกิดสมรรถนะสำคัญตามที่หลักสูตรกำหนด ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องและครอบคลุมหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ โดยการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร มีการวางแผนการใช้ ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ เตรียมบุคลากร เตรียมงบประมาณ และอาคารสถานที่ ซึ่งถ้าการวางแผนงานละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอนจะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้นโรงเรียนควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เนื่องจาก

สถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกันทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่ และบุคลากร ผู้เรียนก็มาจากพื้นฐานทางครอบครัวที่แตกต่างกัน เช่น ที่อยู่อาศัยหรือความเป็นอยู่ ฐานะทาง เศรษฐกิจ สภาพสังคม ความรู้ความสามารถพื้นฐาน และความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการ วางแผนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาจึงควรให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว ด้วย นอกจากนี้ สถานศึกษาจะต้องมีการกำกับ ติดตาม ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรและการ จัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ครบวงจร ต่อเนื่อง และนำผลมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการ จัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552 : 35)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการจัดทำและใช้ หลักสูตร จึงมีความสนใจที่จะพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้ ได้ข้อมูลในการเตรียมการพัฒนาและใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ และจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษาของโรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผน พิจารณา ปรับปรุง ดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อคุณภาพ ของนักเรียนและตอบสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.3 เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบเนื้อหา แล้วดำเนินการดังนี้

1.1 จัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันกรอบเนื้อหา พร้อมทั้งศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

1.2 สัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามสภาพปัจจุบัน และปัญหา ส่วนแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาใช้คำถามปลายเปิด แบบสอบถามได้หาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.60-1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 จำนวน 93 ข้อ นำไปสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ 272 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 544 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ระยะที่ 2 การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

2.1 การหาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยการศึกษาตัวอย่างที่ดี (Best Practice Study) จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา โรงเรียนสัมปอญพิทยาคม และโรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มและแบบบันทึกการศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

2.2 จัดทำร่างกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยการสังเคราะห์แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จากการสนทนากลุ่ม และการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามในระยะที่ 1 นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 ท่าน

เพื่อประเมินและยืนยัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ฐานนิยม และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ระยะที่ 3 การทดลองใช้กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษากับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนคู่น้อยประชาสรรค์ โรงเรียนจันทบุรีวิทยาสรรค์ และโรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย โดยดำเนินการดังนี้ 1) ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน 2) โรงเรียนดำเนินการตามกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของผู้วิจัย 3) ผู้วิจัยประเมินผลการทดลองใช้เก็บรวบรวมข้อมูลผลการทดลองโดยใช้แบบตรวจสอบและแบบสัมภาษณ์ผลการดำเนินงาน และแบบประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) การเตรียมความพร้อม โรงเรียนส่วนใหญ่จะเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ไว้ดี พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหลักสูตรตลอดเวลา เพื่อสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มีการนิเทศติดตาม ให้ความช่วยเหลือของศึกษานิเทศก์ นักเรียนและชุมชน ไม่มีส่วนร่วมในการเตรียมการ ไม่ได้จัดทำคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและกำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรเป็นลายลักษณ์อักษร 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูจะทำแผนการจัดการเรียนรู้ไม่เป็นปัจจุบันและทำไม่ครบทุกวิชา ส่วนใหญ่จะจัดทำในวิชาที่ถนัดๆ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ผู้บริหารจึงกำหนดให้ทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างน้อยคนละ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อลดภาระงานให้ครู 3) การใช้หลักสูตรสถานศึกษา ส่วนใหญ่สามารถดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาได้ทุกขั้นตอน แต่ขาดความต่อเนื่อง 4) การประเมินและสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการอย่างชัดเจนนัก ไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล ไม่มีการประเมิน และไม่มีการทำรายงานสรุปผลการประเมิน ไม่มีการสะท้อนผลการสอนร่วมกันระหว่างครูผู้สอน ไม่มีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล บุคลากรทุกฝ่ายไม่มีส่วนร่วมดำเนินการไม่มีการประเมินจากหน่วยงานภายนอก ไม่ได้นำเสนอผลการประเมินแก่หน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้อง ไม่ได้ประชุมชี้แจงสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อหาข้อเสนอแนะ ปัญหาและแนวทางพัฒนา 5) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนใหญ่ไม่ค่อยพบว่าโรงเรียนปรับปรุง

หลักสูตรโดยใช้ผลการประเมินแต่ละจะปรับปรุงหลักสูตรตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือความพร้อมของครู ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่จะปรับปรุงหลักสูตรตามความต้องการของชุมชน

4.2 ผลการศึกษาสภาพปัญหากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า

1) การเตรียมความพร้อม โรงเรียนขนาดเล็กมีบุคลากรน้อยไม่สามารถแต่งตั้งบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่ตรงกับความรู้ความสามารถได้ทำให้บางงานที่รับผิดชอบดำเนินการไม่ครบถ้วน สมบูรณ์ นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อม ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น บุคลากรไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน ทำให้มีปัญหาในการบริหารจัดการ โรงเรียนไม่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยทำเป็นคู่มือทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในบางงานเกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นบทบาทของตัวเองหรือไม่ เกิดปัญหาไม่พอใจซึ่งกันและกัน 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ขาดการนิเทศภายในที่เข้มแข็งและเป็นระบบ และมาตรการที่ชัดเจนสำหรับกำกับติดตามให้ความช่วยเหลือ เกี่ยวกับการทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครู ขาดการให้ความช่วยเหลือครูด้านเอกสาร 3) การใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูไม่ยอมรับซึ่งกันและกันทำให้มีปัญหาต่อการนิเทศ ติดตาม โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ซึ่งมีครูอาวุโสมาก ขาดความต่อเนื่องในด้านการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สาเหตุอาจเนื่องมาจากการกำกับติดตามจากฝ่ายบริหารไม่ต่อเนื่อง ไม่มีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน เนื่องจากไม่เคยดำเนินการ 4) การประเมินและสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการอย่างชัดเจน เนื่องจากกำหนดบทบาทผู้รับผิดชอบไม่ชัดเจน 5) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อการประเมินผลไม่ชัดเจนจะส่งผลให้ไม่สามารถนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาได้ ขาดการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นผลลัพธ์จากการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

4.3 ผลการศึกษานวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) การเตรียมความพร้อม มีขั้นตอนดังนี้ 1.1) การเตรียมบุคลากร ควรดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้ตรงกับความรู้ความสามารถ ให้ชุมชนและนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน จัดทำคำสั่งให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร พัฒนาคณะกรรมการทุกคนให้มีความรู้ความสามารถ เรื่องหลักสูตรและเป็นทีมงานที่มีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน 1.2) จัดทำระบบข้อมูลและสารสนเทศ ควรดำเนินการประชุมคณะกรรมการเพื่อวางแผนร่วมกัน มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีระบบเชื่อถือได้ มีเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลให้ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน จัดเก็บให้เป็นระบบ ค้นหาได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการเก็บ

รวบรวมข้อมูล 1.3) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจ ควรดำเนินการประชุมวางแผนร่วมกันของผู้รับผิดชอบที่ได้รับแต่งตั้ง จัดทำโครงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาทำงานร่วมกันตามแผนที่กำหนดไว้ ดำเนินการประชาสัมพันธ์หลายๆ วิธี 1.4) สนับสนุนงบประมาณและทรัพยากร ควรดำเนินการโดยจัดสรรงบประมาณไว้ให้ชัดเจน เพียงพอ เตรียมทรัพยากรให้พร้อมและเพียงพอ และจัดทำโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการ 1.5) การจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ควรดำเนินการโดยจัดห้องเรียนให้สะอาด บรรยากาศน่าเรียน ห้องเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนครบถ้วน มีบอร์ดสำหรับแสดงผลงานนักเรียน 1.6) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ โดยดำเนินการประชุมผู้รับผิดชอบและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ระยะกลาง 3-5 ปี จัดทำแผนปฏิบัติการรายปี 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีขั้นตอนดังนี้ 2.1) กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 2.2) กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับปรัชญาและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน 2.3) กำหนดโครงสร้างของหลักสูตร และจัดสัดส่วนเวลาเรียน 2.4) วิเคราะห์มาตรฐานช่วงชั้นจัดทำเป็นมาตรฐานการเรียนรู้รายปีและรายภาค 2.5) กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีและรายภาคที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ 2.6) กำหนดเวลา หน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ 2.7) บูรณาการสาระการเรียนรู้กับกลุ่มสาระอื่น 2.8) ควรบูรณาการสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเข้าไปด้วย เช่น เรื่องการกำจัดขยะซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับโรงเรียน เป็นต้น 2.9) กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ การวัดและการประเมินผลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และกระบวนการ 2.10) กำหนดสาระของหลักสูตรให้ครบทุกองค์ประกอบ 2.11) กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2.12) จัดทำหลักสูตรจริงอย่างมีระบบ ขั้นตอน ถูกต้อง ครบถ้วนทุกองค์ประกอบ 2.13) ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการหรือการสอนเป็นทีม 3) การใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีขั้นตอนดังนี้ 3.1) การวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ควรดำเนินการโดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ จัดหา เลือก ใช้ ทำ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและพอเพียงจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจและความสามารถของผู้เรียน วิจัยเพื่อพัฒนาส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูทุกคนทำหน้าที่เป็นครูแนะแนว และครูที่ปรึกษาส่งเสริมให้นักเรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เตรียมเอกสาร หลักฐาน แหล่งสืบค้นงานให้ทันสมัย สอดคล้องกับผู้เรียน วางแผนสร้างและใช้สื่ออย่างเป็นระบบ ชี้แจง ทำความเข้าใจให้ครูวางแผนดำเนินการร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน ให้เอื้อ

ต่อการเรียนรู้ 3.2) การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร จัดครูเข้าสอนตรงตามวุฒิ การศึกษา/วิชาเอก จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามความสนใจและตามศักยภาพของผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามที่กำหนด มีการใช้และส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกโรงเรียน มีการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดตารางสอนซ่อมเสริมของกลุ่มสาระ ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียน การสอนและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน มีการควบคุม กำกับ ติดตาม และสั่งการอย่างใกล้ชิดและจริงจังโดยผู้บริหารโรงเรียน เน้นการนิเทศภายในอย่างจริงจัง มีระบบขั้นตอนที่ชัดเจน โดยผู้นิเทศ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เกี่ยวกับหลักสูตร มีการนิเทศติดตามโดยหน่วยงานต้น สังกัด มีแผนหรือโครงการนิเทศภายในและดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการประเมินคุณภาพภายใน อย่างเป็นระบบ มีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Management : SBM) จัดให้มีการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาโดยองค์กรภายนอก สถานศึกษามีการรายงาน การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นประจำปี (ปี/ภาค) มีการสะท้อนผลการสอนร่วมกันระหว่างครูผู้สอน ควร ใช้กระบวนการ PLC เข้ามาช่วย จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร วัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง

4) การประเมินและสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีขั้นตอนดังนี้ 4.1) การประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการโดยแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ประเมินขั้นตอนการใช้หลักสูตรทุกขั้นตอน และมีการนิเทศ ติดตาม ประเมิน และบันทึก 4.2) การ สรุปผลการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาแต่ละ กลุ่มสาระ 4.3) การรายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยทำรายงานสรุปผลการ ประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นรูปเล่มและทำเป็นแผ่นพับ หรือสรุปย่อ เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ มีการประชุมชี้แจงสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาต่อที่ประชุมเพื่อหา ข้อเสนอแนะ ปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร มีการประเมินผลการใช้ หลักสูตรจากหน่วยงานภายนอก มีการนำเสนอผลการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาแก่ หน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้อง 5) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีขั้นตอนดังนี้ 5.1) สร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกคนทราบและเห็นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรอยู่ตลอดเวลา 5.2) ผู้รับผิดชอบพิจารณาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งหา สาเหตุของปัญหา โดยประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมมือกัน 5.3) ชี้แจง ผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชน 5.4) มีการถอดบทเรียนจากการใช้

หลักสูตรที่ผ่านมา 5.5) จัดทำแผนการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 5.6) สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร 5.7) สถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยความร่วมมือของผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1. การเตรียมความพร้อม สิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมเพื่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาคือการพัฒนาบุคลากร โดยการสร้างความตระหนักและให้เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน ตั้งใจปฏิบัติงาน ยอมรับซึ่งกันและกัน เพราะบุคลากรเป็นผู้ขับเคลื่อนให้กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการไปได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น บุคลากรทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประชุม อบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นต้น โรงเรียนจึงมีแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรบรรจุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่จัดในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Prueang Chanda (2006) ที่ศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งพบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความจริงใจของผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา ที่จะต้องตระหนักและทำความเข้าใจร่วมกันว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการ โรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมคณะครูให้มาก โดยส่งครูเข้ารับการอบรม จัดให้มีการศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ การอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกัน

5.2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ระบบข้อมูลและสารสนเทศก็เป็นข้อมูลที่จะต้องนำมาวิเคราะห์ก่อนเริ่มต้นจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน ซึ่งโรงเรียนจะต้องจัดเตรียมข้อมูลต่างๆ ให้ครบถ้วน ถูกต้อง แต่จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก จัดเตรียมข้อมูลและสารสนเทศไม่ครบถ้วนในบางส่วน เช่น ข้อมูลความต้องการของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ที่เก็บข้อมูลและวิเคราะห์อย่างมีระบบเชื่อถือได้ โดยทุกฝ่ายมี

ส่วนร่วม เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนควรจัดทำให้สมบูรณ์เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพในปีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ Thira Runcharoen (2007) ได้กล่าวถึง แนวทางการจัดหลักสูตรขั้นพื้นฐานว่า ทุกส่วนในสังคมมีส่วนในการจัดการศึกษา รวมไปถึงคณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และกำกับโรงเรียนตามธรรมเนียม โดยองค์กรภายนอกมีบทบาทในการกำกับและประเมินผลคุณภาพการศึกษา และมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการจัดหาสื่อดี มีคุณภาพ มีความหลากหลาย ทันสมัย ตรงตามความต้องการ และจัดให้มีเอกสารประกอบการศึกษาค้นคว้าในเรื่องของการวัดและประเมินผล

5.3 การใช้หลักสูตรสถานศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า ครูมีการจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างของหลักสูตรด้วยวิธีการที่หลากหลายและให้ทันตามเวลาที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนการใช้หลักสูตร การนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือกัน และกันของครู และการใช้กระบวนการ PLC เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน สอดคล้องกับ Kan Rueang Montri (2010) ได้สรุปไว้ว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินการเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดำเนินการเพื่อจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อการเรียนการสอน จัดหาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิรูปการเรียนรู้

3.4 การประเมินและสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า มีการดำเนินงานโดยการนิเทศ ติดตาม การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน โดยผู้บริหารโรงเรียนและคณะกรรมการนิเทศที่ได้รับแต่งตั้ง การเยี่ยมบ้านนักเรียน การตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ การนิเทศจากศึกษานิเทศก์ และวิธีการอื่น ๆ ที่มีแผนงาน/โครงการเอาไว้แต่ยังไม่ดำเนินงาน ได้แก่ การประเมินคุณภาพภายใน การเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอก และการประเมินคุณภาพการบริหารจัดการโดยเขตพื้นที่การศึกษา ส่วนการสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ก็ดำเนินการในบางกิจกรรม ได้แก่ สรุปผลการนิเทศ ติดตาม การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอนในภาคเรียนที่ 1 สรุปผลการเยี่ยมบ้านนักเรียน สรุปผลการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูเป็นผู้ดำเนินการ จากนั้นรายงานโดยการนำเสนอในที่ประชุมครู เมื่อสิ้นภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prueang Chanda (2006) ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลถือว่าเป็นงานสำคัญที่จะต้องดำเนินการในทุกขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนควรจัดให้มีระบบการนิเทศภายในและประสานให้เกิด

การนิเทศภายนอกโดยเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เกิดความถูกต้องในการดำเนินการ และสอดคล้องกับ Ruchi Phusara (2002) ที่มีทัศนะว่า การนิเทศ ติดตามผลเป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนหรือเรียกได้ว่าเป็นการนิเทศภายในโรงเรียน การนิเทศ ติดตามผลการใช้หลักสูตรจะช่วยให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การนิเทศติดตามควรมีลักษณะเป็นการส่งเสริม ร่วมมือ มิใช่จับผิด บังคับ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะทั่วไปดังนี้ 1) จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีบริบทด้านความพร้อมที่แตกต่างกัน ได้แก่ งบประมาณ จำนวนคน เป็นต้น ดังนั้น ในการนำกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษานี้ไปใช้ ควรปรับให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน 2) จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนไม่ได้มีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานที่ผ่านมาขาดการดำเนินงานในรายละเอียดค่อยไปหลายประเด็น ได้แก่ การวิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการนำผลการประเมินมาใช้ เป็นต้น ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็น หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายการกำกับ ติดตาม การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักให้กับโรงเรียนทุกแห่งทุกสังกัด และมีการกำกับ ติดตามอย่างจริงจัง ตลอดจนให้การส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาทุกแห่งควรกำหนดนโยบายให้มีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการอย่างมีระบบที่ชัดเจนด้วย

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามขนาดของโรงเรียน คือ ขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ 2) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมที่มาส่งเสริมสนับสนุนให้กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ 3) ควรมีการวิจัย พัฒนาระบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ หรือพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้ได้กระบวนการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

Reference

- Academic Department. (2011). *Guideline for School Curriculum Preparation*. Bangkok : Express Transportation Organization of Thailand.
- Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. (2009). *Guideline for Curriculum Administration under the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551*. Bangkok : The Agricultural Co-operative Federation Of Thailand., LTD.
- Bureau of Educational Development, Religion and Culture in Education Service 1-12. (2003). *Research Report of Monitor for the School Curriculum Manangement. The Basic Education in Education Service 1-12*. Bangkok : Bureau of Educational Development, Religion and Culture in Education Service 1-12.
- Ministry of Education. (2008). *The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)*. Bangkok : The Agricultural Co-operative Federation Of Thailand., LTD.
- _____. (2003). Monitoring and Evaluation Report the Basic Education Curriculum preparation of School network, Division of Educational Research, Ministry of Education. Ayutthaya : Graduate school, Valaya Alongkorn Rajabhat University
- Nitaya Suwanasri. (2011). *Curriculum and Curriculum management*. Uttaradit : Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University.
- Prueng Chanda. (2006). *School Curriculum Manangement for tha Schools in Educational Service Area of Phetchabun Province*. (Doctoral Dissertation). Khon Kaen : Khon Kaen University.
- Ratjaneeya Paethaisong. (2010). School Curriculum Administration for Model School Curriculum Implementation Under the Office of Khon Kaen Educational Service Area 2 : A Case Staudy. *Journal of Educationa Khon-Kaen University (Graduate Studies Research)*. 4(3). pp 103-113.
- Ruji Pusara and ChanYhra Sangunnam. (2002). *Development of the School Curriculum*. Bangkok : Bookpoint.

หลักนิติธรรมกับมาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา The Rule of Law and Criminal Measures Against Buddhist Monks

วันชัย แสงสุวรรณ*

บทคัดย่อ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายทางด้านมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักนิติธรรมกับมาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ว่ามีปัญหายังไร แล้วควรแก้ไขอย่างไร เพื่อให้กฎหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่เก็บรวบรวมได้ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยศึกษาจาก เอกสาร บทความ บทวิเคราะห์ทั้งจากสื่อมวลชน รายงานวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ กฎหมายระเบียบ คำสั่ง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลในการตีความในลักษณะวิเคราะห์ตามหลักเหตุผล

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัญหาข้อเท็จจริง การใช้มาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา โดยพนักงานสอบสวนสามารถใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวได้ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และหากพนักงานสอบสวนไม่อนุญาตให้มีการปล่อยชั่วคราว พระภิกษุสงฆ์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาต้องสละสมณเพศทันที ซึ่งทำให้สถานภาพความเป็นพระภิกษุสงฆ์ต้องสิ้นสุดลง ทั้งที่ศาลยังไม่ได้พิพากษาว่าพระภิกษุสงฆ์กระทำความผิดจริงหรือไม่ มาตรการดังกล่าวของพนักงานสอบสวน ทำให้มีผลกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนชาวพุทธ อีกทั้งยังกระทบต่อองค์กรของสงฆ์และสถานภาพของพระภิกษุสงฆ์ (2) ปัญหาข้อกฎหมาย เนื่องจากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ได้บัญญัติให้อานาจแก่พนักงานสอบสวนในการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวได้สำหรับคดีอาญาทุกคดี โดยมีได้แยกประเภทความผิดไว้ให้ชัดเจน ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีได้บัญญัติเรื่องการปล่อยชั่วคราวสำหรับพระภิกษุสงฆ์ไว้ ทำให้พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการไปตามกฎหมายโดยใช้วิธีการปล่อยชั่วคราวเหมือนกับบุคคลทั่วไป โดยไม่ได้คำนึงถึงความรู้สึกของประชาชนชาวพุทธส่วนใหญ่ของประเทศที่นับถือพุทธศาสนา และเป็นการไม่รักษาความสมดุลระหว่างอำนาจรัฐในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและหลักเสรีภาพของพระภิกษุสงฆ์ และไม่ปฏิบัติตามหลักนิติธรรมตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ ประกอบกับองค์กรคณะสงฆ์อย่างมหาเถรสมาคมและองค์กรของรัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลพระพุทธศาสนา คือ สภานักงานพุทธศาสนาแห่งชาติมีความอ่อนแอ ไม่สามารถดูแลปกป้องคุ้มครองพระภิกษุสงฆ์กรณีถูก

* Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Western University

กล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมกับพนักงานสอบสวนในการพิจารณาการปล่อยชั่วคราว เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจและให้เกิดความยุติธรรมได้

คำสำคัญ : มหาเถรสมาคม, หลักนิติธรรม

ABSTRACT

The purpose of this Thesis was to study of problems, facts and legal issues related to legal measures regarding the rule of law and criminal measures against Buddhist monks. To solve the problem, and how should we solve it? In order to make the law more effective. This research was qualitative research using the collected documentary research. The content analysis was based on the analysis of the literature. Research Reports, Thesis, Laws Orders Electronic Media and related research. Analysis of data in interpretations based on rational analysis.

The research found that (1) Fact sheet the application of criminal measures against monks accused of criminal offenses. The investigating officers can use the discretion of temporary release under the Monastic Act 2505, as amended (No. 2) BE 2535. If the investigator does not allow temporary release. The monk who is accused of criminal offense must leave the Buddhist monkhood immediately, thus ending the monk's status, even if the court has not yet ruled that the monk committed the offense. These measures of the investigating officers make an impact on the feelings of the Buddhist people. It also affects the monastic organization and the status of the monk. (2) legal Issues Because the Sangha Act, BE 2505 (No. 2), BE 2535 (1992), empowers investigators to exercise discretionary power to release temporarily for every criminal case. It has not explicitly classified the offense. The Criminal Procedure Code did not provide for temporary release of a monk. And the investigator must comply with the law by using the temporary release method as the person. It did not take into account the feelings of the majority of Buddhists in the country, and does not maintain a balance between the power of the state to bring the offender to justice and the principle of the monk's freedom and not according to the rule of law as prescribed by the Constitution. The monks' organizations, such as the Sangha and the governmental organizations responsible for the administration of Buddhism The National Buddhism Office is weak. The monks' organizations cannot protect the monks who have been accused of criminal offenses by joining with the investigating officers to consider the temporary release to balance the power and justice.

Keywords : Sangha Supreme Council, Rule of La

1. บทนำ

กฎหมายและศาสนาเป็นสัญลักษณ์หรือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน เป็นกฎเกณฑ์ในการบังคับเพื่อให้บุคคลอยู่ในระเบียบวินัยและอยู่ในความดี สังคมจึงจะอยู่กันอย่างมีความสุข ศาสนาส่งสอนให้คนหาความดี ละเว้นความชั่วและหาจิตให้บริสุทธิ์โดยปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ส่วนกฎหมายนั้นเป็นกฎเกณฑ์บังคับให้คนอยู่ในระเบียบวินัยเพื่อความสงบสุขเรียบร้อยในสังคม และกฎหมายที่ดีต้องบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเสมอภาค

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 3 วรรคสอง ได้บัญญัติและได้รับรองหลักนิติธรรมไว้ว่า “รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 : 4) เห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้ให้ความสำคัญกับหลักนิติธรรม และได้ถูกทำให้ปรากฏในบทบัญญัติแห่งกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม สามารถจับต้องได้โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จากการที่หลักนิติธรรมเป็นแนวคิดหรือทฤษฎีที่มีสภาพเป็นนามธรรมตลอดมา จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง อย่างน้อยที่สุดก็ได้ประกาศความสำคัญของหลักนิติธรรมไว้อย่างชัดเจนในกฎหมายสูงสุดของประเทศ หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย ที่มาของกฎหมาย การเคารพเพื่อฟังกฎหมาย การใช้การตีความกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย หลักธรรมชาติ หลักธรรม (บทบัญญัติ นิตยสารของเนติบัณฑิตยสภา.2555 : 32) ซึ่งกระบวนการยุติธรรมทั้งหลายจะต้องไม่ฝ่าฝืนหรือขัดแย้งต่อหลักนิติธรรมดังกล่าว รัฐต้องปกครอง ด้วยกฎหมายและอยู่ภายใต้กฎหมาย แม้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมาย ซึ่งองค์กรของรัฐไม่มีแนวทางในการปฏิบัติที่แน่นอนว่าจะทำอย่างไรก็ตาม แต่ทุกคนเข้าใจว่าการฝ่าฝืนหลักนิติธรรมนั้นไม่มีผลบังคับแต่อย่างใด เพราะเป็นเรื่องของจิตใจและเป็นเรื่องของนามธรรมเท่านั้น แต่คนเหล่านั้น ไม่ทราบว่าการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรม หากเพียงแต่รู้ว่าต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เพราะกฎหมายได้บัญญัติไว้ชัดเจน แต่หลักนิติธรรมไม่ได้บัญญัติไว้เฉพาะว่าต้องทำอย่างไร หากฝ่าฝืนจะมีผลอย่างไร โดยเฉพาะการกระทำของเจ้าหน้าที่นั้นจะต้องมีกฎหมายรองรับและจะกระทำเกินขอบเขตหรือเกินเจตนาของกฎหมายไม่ได้ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายกับบุคคลในประเทศโดยไม่คำนึงถึงหลักนิติธรรม จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศเป็นอย่างมาก เพราะหลักนิติธรรมเป็นหลักที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายกับหลักธรรมอย่างดีที่สุดที่จะทำให้เกิดความยุติธรรม พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือกันมาช้านานและยังมีอิทธิพลต่อความคิด จิตใจและเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยตั้งแต่สมัยโบราณ จนกลายเป็นจารีตประเพณีคู่กับสังคมไทยอย่างแนบแน่น และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังบัญญัติคุ้มครองพระพุทธศาสนาเอาไว้ ในมาตรา 67 วรรคสอง ว่า “ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาว

ไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาเถรวาทเพื่อให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และต้องมีมาตรการและกลไกในการป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาไม่ว่าในรูปแบบใด และพึงส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดาเนินมาตรการหรือกลไกดังกล่าวด้วย” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 : 17)

จะเห็นได้ว่าทั้งหลักนิติธรรมและพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่สำคัญคู่บ้านเมืองและเป็นหลักสำคัญของประเทศชาติและประชาชนชาวไทย รัฐธรรมนูญจึงต้องบัญญัติไว้ หลักนิติธรรมนั้นเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะกระบวนการยุติธรรมของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา จะต้องได้รับโอกาสต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการต่อสู้คดีของตนเองอย่างเต็มที่ตามขั้นตอนวิธีการและกระบวนการของกฎหมายเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน รัฐและเจ้าหน้าที่รัฐจึงไม่สามารถที่จะใช้อำนาจได้ตามอำเภอใจ การใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐต้องเป็นไปตามกฎหมาย การกระทำใด ๆ ที่ไม่มีกฎหมายรองรับหรือใช้ดุลพินิจเกินขอบเขต จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย หลักนิติธรรมในส่วนนี้จึงมุ่งคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริง ส่วนในทางพระพุทธศาสนาที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับหลักนิติธรรมนั้น แสดงว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ให้ความสำคัญกับหลักนิติธรรมและพระพุทธศาสนาซึ่งคนไทยเคารพนับถือกันมาช้านาน อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับพระปฐมบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่ว่า “เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนชาวสยาม” และพระราชดำรัสที่ว่า “ประชาชนไม่ได้ต้องการกฎหมาย แต่ต้องการความยุติธรรมโดยมีกฎหมายเป็นเครื่องมือไปสู่ความยุติธรรมเท่านั้น” (พระบรมราชโองการ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ : พระบิดาแห่งแผ่นดิน. 2560 : 1) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าพระองค์ท่านไม่ได้ใช้กฎหมายปกครองประเทศเพียงอย่างเดียว แต่จะปกครองแผ่นดินโดยธรรม เป็นการเหมาะสมแล้วที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศบัญญัติรับรองพระพุทธศาสนากับหลักนิติธรรมไว้อย่างชัดเจน จึงเห็นความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงของหลักพุทธธรรมกับหลักนิติธรรมอย่างมีระบบ

ศาสนามีความสำคัญต่อมนุษย์และมีบทบาทสำคัญในฐานะที่ศาสนาเป็นเครื่องค้ำจุนโลกให้เกิดความสงบและมีสันติภาพ เป็นรากฐานของศีลธรรมและศีลธรรมสร้างความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ศาสนาจึงมีอิทธิพลและอำนาจในสังคมมนุษย์ ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเป็นศาสนาประจำชาติ แม้ว่าไม่ได้บัญญัติให้เป็นศาสนาประจำชาติไว้ในรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่พระมหากษัตริย์ของประเทศไทยทรงเป็นพุทธมามกะมาตั้งแต่โบราณ และความเป็นพุทธมามกะนั้นก็ได้อธิษฐานไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเป็นศาสนาเดิมที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ นับถือมาช้านานตั้งแต่สมัยสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา ตลอดมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จนเป็นสถาบันคู่ชาติไทย เป็นแหล่งกำเนิดศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชนชาติไทย รวมทั้งเป็นศูนย์รวมจิตใจที่นำไปสู่การรวมชาติแห่งความเป็นไทย ในปัจจุบันมีประชาชน

คนไทยนับถือศาสนาพุทธมากกว่าร้อยละ 90 จึงนับได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษที่มีคุณค่าอันประมาณมิได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการที่ประเทศไทยดำรงอยู่ได้นั้นก็เพราะเรามีพระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชนชาวไทยจึงควรได้ตระหนักถึงความสำคัญภายใต้สถานการณ์และโครงสร้างของสังคมในปัจจุบันที่นับวันจะมีความคิดแตกต่างกัน เนื่องจากปัจจุบันมีวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อความคิดต่อประชาชนชาวไทย แต่สังคมไทยยังสามารถยืนอยู่ได้ด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นับเป็นมรดกอันล้ำค่าที่อยู่ควบคู่กับคนไทยตลอดมา ศาสนาพุทธจึงเป็นศาสนาที่สำคัญเคียงคู่กับประเทศไทยอย่างแนบแน่นเป็นเนื้อเดียวกันกับประชาชนชาวไทย

ดังนั้น พระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทซึ่งเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและเป็นส่วนหนึ่งของพระพุทธศาสนา ผู้มีศรัทธาออกบวชเพื่อปฏิบัติตามหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน และพระภิกษุสงฆ์เหล่านั้นได้เผยแผ่ศาสนาออกไปอย่างกว้างขวาง จนกระทั่งพระพุทธศาสนายังรากลึกลงในจิตใจของคนทั่วไปและมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น จึงเป็นสถาบันหลักในพระพุทธศาสนา ต่อมาเมื่อมีพระภิกษุสงฆ์มากขึ้นพระพุทธองค์ได้ให้พระภิกษุสงฆ์ปกครองบริหารจัดการกันเอง โดยไม่ได้ไปเกี่ยวข้องกับกฎหมายบ้านเมืองแต่อย่างใด ซึ่งเรียกการปกครองนี้ว่า “สังฆกรรม” ทั้งนี้เพื่อทำสังฆกรรมต่าง ๆ ตามพระธรรมวินัยโดยได้รับความเห็นชอบจากพระสงฆ์ทั้งหลาย โดยหลักการในการบริหารประเภทสังฆกรรมนี้ก็เพื่อให้เหมาะสมกับงานสังฆกิจนั้น ๆ ให้เป็นไปตามรูปแบบในระบอบการปกครองสังฆาธิปไตย อันเป็นธรรมเนียมการปกครองพระภิกษุสงฆ์ ต่อมาจนวนพระภิกษุสงฆ์มีจำนวนมากขึ้นมีทั้งผู้ที่มีศรัทธาออกบวชเพื่อแสวงหาธรรมเพื่อความหลุดพ้นมีศีลอันบริสุทธิ์ แต่มีพระภิกษุบางพวกที่เป็นสมมุติสงฆ์ยังไม่สิ้นกิเลสตัณหาที่มีการประพฤติผิดพระธรรมวินัยเป็นการทำลายความศรัทธาของผู้ที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอยู่บ้าง แต่เมื่อพระภิกษุสงฆ์ประพฤติผิดพระธรรมวินัย ฝ่ายศาสนจักรก็ได้ลงโทษสำหรับผู้ประพฤติผิดเหล่านั้น เรียกว่า “การลงนิคหกรรม” โดยมีการใช้มาตรการการลงโทษพระภิกษุซึ่งกระทำความผิดพระธรรมวินัย แต่การลงโทษทางวินัยนี้เป็นการลงโทษเพียงให้สึกออกจากหมู่สงฆ์ โดยสงฆ์จะหาหน้าที่เป็นฝ่ายตุลาการที่มีชื่อเรียกว่า “คณะวินัยธร” ซึ่งเป็นผลมาจากการแบ่งแยกอำนาจในการปกครองสงฆ์ออกเป็น 3 ฝ่าย เช่นเดียวกับฝ่ายบ้านเมือง คือ สังฆสภา (ฝ่ายนิติบัญญัติ) สังฆมนตรี (ฝ่ายบริหาร) คณะวินัยธร (ฝ่ายตุลาการ) ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มาตรา 24 บัญญัติว่า “พระภิกษุจะต้องรับนิคหกรรมก็ต่อเมื่อกระทำการล่วงละเมิดพระธรรมวินัยและนิคหกรรมที่จะลงแก่พระภิกษุก็ต้องเป็นนิคหกรรมตามพระธรรมวินัย” มาตรา 25 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 24 มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายมหาเถรสมาคมกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ เพื่อให้การลงนิคหกรรมเป็นไปโดยถูกต้อง สะดวก รวดเร็วและเป็นธรรม และให้ถือว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายที่มหาเถรสมาคมจะกำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม ให้มหาเถรสมาคมหรือพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ตำแหน่งใดเป็นผู้มีอำนาจลงนิคหกรรมแก่พระภิกษุผู้ล่วงละเมิดพระธรรมวินัย กับทั้งการกำหนดให้การวินิจฉัยการลงนิคหกรรมให้เป็นอันยุติในชั้นใด ๆ นั้นด้วย” และใน มาตรา 29 ได้บัญญัติว่า “พระภิกษุรูปใดถูกจับ

โดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม หรือพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม หรือพระภิกษุรูปนั้นมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้” (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา : 8) ประกอบกับในการดำเนินคดีอาญา จะมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการต่าง ๆ สำหรับนาบุคคลเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ การสอบสวน การฟ้องร้องการพิจารณาพิพากษาและการลงโทษการพิพากษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะนำคนผิดมาลงโทษโดยเร็วเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยทางสังคม ซึ่งในขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้ มีกระบวนการที่ผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (ดร.ศิริพงษ์ โสภณ.2556 : 107) โดยเฉพาะกับสถานภาพของความเป็นพระภิกษุสงฆ์จะกระทบโดยตรง

เมื่อรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ความสำคัญหลักนิติธรรมและพระพุทธศาสนาเถรวาท โดยรัฐต้องอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาดังกล่าว พระภิกษุสงฆ์ซึ่งถือเป็นองค์หนึ่งของพระพุทธศาสนาที่สำคัญอันจะแบ่งแยกไม่ได้ แต่การที่เจ้าหน้าที่รัฐเข้าดำเนินการโดยใช้มาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญาเป็นความผิดอาญา และเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาหลายประการต่อพระพุทธศาสนาและต่อพระภิกษุสงฆ์ ดังนี้

ปัญหาข้อเท็จจริง

1. การใช้มาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์มีผลกระทบต่อความรู้สึกของชาวพุทธและกระทบต่อองค์กรสงฆ์

เนื่องจากศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 90 นับถือกันมาช้านานตั้งแต่สมัยโบราณ สถาบันสงฆ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งและแนบแน่นมากับสังคมไทย ซึ่งจะเห็นได้จากการที่มีประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติคุ้มครองพระภิกษุสงฆ์ไว้ในมาตรา 208 เกี่ยวกับการแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายแสดงว่าเป็นพระภิกษุ แสดงว่ากฎหมายได้ให้ความสำคัญต่อความเป็นพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาโดยไม่ต้องทำให้ผู้ใดมาแสดงตนเป็นพระภิกษุโดยไม่ได้เป็นพระภิกษุจริง อันจะทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่พระภิกษุสงฆ์โดยรวม ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 106/1 (2) บัญญัติให้ความสำคัญกับพระภิกษุสงฆ์เกี่ยวกับการห้ามมิให้ออกหมายเรียกพยานแก่พระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนา และมาตรา 112 ยังบัญญัติให้สิทธิแก่พระภิกษุสงฆ์และสามเณรในพระพุทธศาสนาในการเบิกความเป็นพยานต่อศาลโดยไม่ต้องสาบานตน ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ได้ให้นำมาใช้ด้วยโดยอนุโลม จากกรณีดังกล่าวจึงเห็นได้ว่ากฎหมายได้ให้ความสำคัญต่อสถาบันสงฆ์ในพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก โดยคำนึงถึงสถานภาพหรือฐานะความเป็นพระภิกษุสงฆ์ ดังนั้นการปฏิบัติต่อพระภิกษุที่กระทำความผิดอาญาโดยการจับกุม คุมขัง และการปล่อยชั่วคราวของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยใช้ดุลพินิจเกินขอบเขตและไม่ผ่านกระบวนการทางกฎหมายคณะสงฆ์เสียก่อนหรือคณะสงฆ์ไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาการสอบสวน จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่พระพุทธศาสนาได้ เนื่องจาก

สถานภาพหรือฐานะของพระภิกษุสงฆ์ไม่เหมือนกับคนทั่วไป ประกอบกับพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเป็นฐานะที่ชาวพุทธให้ความเคารพนับถือและในฐานะที่เป็นผู้รักษาศีล 227 ข้อ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในการใช้อำนาจโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของชาวพุทธ โดยการเข้าไปจับกุม คุมขัง ตลอดจนการใช้ดุลพินิจให้ปล่อยชั่วคราวต่อพระภิกษุสงฆ์นั้น ซึ่งหากจับกุมพระภิกษุสงฆ์แล้วพนักงานสอบสวนพิจารณาไม่ให้ประกันตัวหรือไม่ให้ปล่อยตัวชั่วคราว จะทำให้สถานภาพความเป็นพระภิกษุสงฆ์หมดลงทันที นั่นคือพระภิกษุสงฆ์ต้องสึกออกจากความเป็นพระทันที อันเป็นการไม่รักษาความสมดุลระหว่างอำนาจรัฐในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและหลัก ประกันเสรีภาพของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จึงกระทบต่อความรู้สึกของชาวพุทธและกระทบต่อองค์กรสงฆ์โดยตรง และเป็นการไม่ให้ความสำคัญต่อองค์กรสงฆ์ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของพระพุทธศาสนา

2. องค์กรปกครองคณะสงฆ์และองค์กรของรัฐที่กำกับดูแลพระภิกษุสงฆ์ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอองค์กรปกครองคณะสงฆ์และองค์กรของรัฐที่กำกับดูแลพระภิกษุสงฆ์ไม่ได้เคร่งครัดในการปฏิบัติต่อพระภิกษุสงฆ์และไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ กล่าวคือมหาเถรสมาคมซึ่งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่จะต้องพิจารณาความผิดของพระภิกษุสงฆ์ที่ประพฤติดิฉันพระธรรมวินัย ไม่ได้สอดส่องดูแลองค์กรสงฆ์เพียงพอที่จะให้เป็นระบบระเบียบตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ เมื่อพระภิกษุสงฆ์ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญาก็จะปล่อยให้เป็นที่ของบ้านเมืองที่จะต้องดำเนินการแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ทั้งที่กฎหมายของคณะสงฆ์ได้กำหนดให้อำนาจมหาเถรสมาคมในการออกวิธีปฏิบัติเพื่อรักษาหลักพระธรรมวินัยขึ้นได้ตามมาตรา 25 ซึ่งได้แก่กฎหมายมหาเถรสมาคมฉบับที่ 11 (พ.ศ.2521) แม้ว่าไม่มีสภาพบังคับที่เข้มแข็งพอเนื่องจากเป็นกฎหมายลำดับรองก็ตาม แต่หากพิจารณาตามมาตรา 25 ของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ดังกล่าว มหาเถรสมาคมสามารถดำเนินการได้หลายช่องทางและสามารถช่วยเหลือพระภิกษุสงฆ์เบื้องต้นได้ แต่ไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปอย่างเคร่งครัดตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ทำให้ประสิทธิภาพการปกครองสงฆ์ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

ในการให้มีกฎหมายคุ้มครองและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ส่งเสริมและสนับสนุนพระพุทธศาสนาสู่ประชาชนทุกเพศทุกวัยในระดับชาติและระดับนานาชาติ อีกทั้งดำเนินการเพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางศาสนาของโลก แต่ในความเป็นจริงแล้วสำนักพุทธศาสนาแห่งชาติไม่ค่อยมีบทบาทหรือมีความสำคัญในการเข้ามาเกี่ยวข้องหรือปกป้องพระภิกษุสงฆ์กรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา โดยเฉพาะการเข้าไปดำเนินการหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการสอบสวนข้อเท็จจริงหรือกรณีการให้ปล่อยชั่วคราวของพนักงานสอบสวน นอกจากนี้ยังเป็นปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคลเจ้าหน้าที่ องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่มีกฎหมายให้อำนาจอันเป็นหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแก่พระภิกษุสงฆ์ในการพิจารณาความผิดกรณีกระทำความผิดอาญา การไม่มีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่ชัดเจนดังกล่าว จึงทำให้เกิดความอ่อนแอ ไม่มีประสิทธิภาพในการดูแลพระพุทธศาสนาให้เป็นไปตามความประสงค์ได้

ปัญหาข้อกฎหมาย

1. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ดังกล่าว หมวด 4 มาตรา 29 ได้บัญญัติไว้ว่า “พระภิกษุรูปใดถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม หรือพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม หรือพระภิกษุรูปนั้นมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่งให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้” เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาของพระภิกษุสงฆ์เพียงมาตราเดียวที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนเข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาของพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งหากพิจารณาถึงสภาพของพระภิกษุสงฆ์ตามความรู้สึกของชาวพุทธและสภาพตามกฎหมายต่าง ๆ แล้ว จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมืองในการใช้ดุลพินิจมากเกินไป และเป็นการให้อำนาจอย่างเด็ดขาดในการใช้ดุลพินิจในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้ และบทบัญญัติดังกล่าว ไม่ปรากฏว่ามีคณะสงฆ์หรือสงฆ์ผู้ปกครองหรือเจ้าอาวาสมีส่วนร่วมในการพิจารณาการปล่อยตัวชั่วคราว อีกทั้งพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้บัญญัติให้ชัดเจนว่าการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะพนักงานสอบสวนนั้นจะเข้าดำเนินการในกรณีความผิดอาญาประเภทใด หรือการจับกุม คุมขังพระภิกษุควรกระทำอย่างไรที่จะไม่กระทบต่อสภาพความเป็นพระภิกษุสงฆ์ หรือคดีอาญาประเภทใดที่พระถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดแล้วควรจะใช้การปล่อยชั่วคราว หรือมีขั้นตอนอย่างไรก่อนที่จะให้พระภิกษุสละสมณเพศ หรือคดีอาญาประเภทใดที่เป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมที่สามารถดำเนินการได้เอง ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 โดยการบัญญัติประเภทของความผิดอาญาไว้โดยเฉพาะและให้ชัดเจนว่าความผิดประเภทใดที่ให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนสามารถใช้ดุลพินิจให้ปล่อยชั่วคราวได้ หรือความผิดประเภทใดที่องค์กรสงฆ์สามารถเข้าร่วมในการพิจารณาการปล่อยชั่วคราวได้

2. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การใช้กฎหมายของบ้านเมืองและกฎหมายคณะสงฆ์ต้องสอดคล้องและมีความสัมพันธ์กัน จะหากฎหมายที่ใช้กับบุคคลทั่วไปมาบังคับใช้อย่างเดียวกับพระภิกษุสงฆ์นั้นไม่ได้ เพราะการใช้กฎหมายไม่ใช่การตีความในตัวหนังสือ ซึ่งหากกฎหมายไม่มีหลักธรรมหรือไม่คำนึงถึงศีลธรรมถือเป็นสิ่งอันตรายต่อทุกคน เนื่องจากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และประมวลกฎหมายอาญามีการบัญญัติคุ้มครองพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะประมวลกฎหมายอาญามาตรา 206, 207 และมาตรา 208 แต่บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการบัญญัติคุ้มครองพระพุทธศาสนาในทางศาสนวัตถุเป็นหลัก ไม่สามารถคุ้มครองพระศาสนาโดยการป้องกันพระภิกษุสงฆ์กระทำความผิดอาญาไว้โดยเฉพาะ จึงได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ในมาตรา 29 แต่เป็นเรื่องของการใช้ดุลพินิจในการปล่อยตัวชั่วคราวของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเท่านั้น เรื่องดังกล่าวเป็นปัญหภายในองค์กรพระพุทธศาสนาที่กฎหมายมิได้บัญญัติไว้ในกรณีที่จะดำเนินคดีอาญากับพระสงฆ์ให้ชัดเจนว่ามีขั้นตอนปฏิบัติอย่างไร

ก่อนที่จะให้พนักงานสอบสวนเข้ามาดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว ซึ่งไม่ได้บัญญัติการปล่อยชั่วคราวสำหรับพระภิกษุสงฆ์ไว้โดยเฉพาะ อาจเป็นเพราะบทบัญญัติของกฎหมายบกพร่องและล้าหลัง ไม่ทันต่อเหตุการณ์ยุคสมัยปัจจุบัน อีกทั้งไม่เกื้อหนุนต่อการส่งเสริมสนับสนุนต่อการรักษาพระพุทธศาสนาและพระธรรมวินัยอย่างมีประสิทธิภาพได้ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยบัญญัติให้มีวิธีการการจับกุม คမ်းขัง และการปล่อยชั่วคราวแก่พระภิกษุสงฆ์ไว้โดยเฉพาะ โดยให้องค์กรของรัฐที่ปกครองดูแลสงฆ์หรือคณะปกครองสงฆ์อย่างมหาเถรสมาคมเข้าร่วมในการสอบสวนพระภิกษุสงฆ์ด้วยทุกคดีที่พระภิกษุสงฆ์ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญา

สรุปได้ว่า การที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มิได้บัญญัติให้ชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการ การจับกุม คမ်းขัง และการปล่อยตัวชั่วคราว กรณีพระภิกษุสงฆ์ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถใช้มาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ได้ บทบัญญัติดังกล่าวไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เนื่องจากการใช้มาตรการทางอาญากับพระภิกษุสงฆ์ในกรณีกระทำความผิดอาญานั้น จำเป็นจะต้องคำนึงถึงหลักพื้นฐานของความเป็นธรรมและต้องนำหลักกฎหมายอื่น ๆ มาประกอบในการพิจารณาในการดำเนินการหรือการลงโทษ การแจ้งข้อกล่าวหาหรือการให้ปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากับพระภิกษุในพระพุทธศาสนาต้องมียกเว้นของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาหรือองค์กรสงฆ์ต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย เพื่อความละเอียดรอบคอบ อันจะก่อให้เกิดยุติธรรม เนื่องจากตัวกฎหมายไม่ใช่ตัวความยุติธรรม แต่เจตนารมณ์ของกฎหมายเป็นเรื่องสำคัญกว่าตัวอักษรเมื่อคำนึงถึงสถานภาพของพระภิกษุสงฆ์ ดังนั้นการจะนำมาตราการทางกฎหมายอาญามาใช้กับพระภิกษุอย่างเดียวนั้นไม่ได้ การกระทำใด ๆ ต้องคำนึงถึงหลักนิติธรรมจึงจะชอบด้วยกฎหมาย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และประมวลกฎหมายอาญาต้องบัญญัติให้สอดคล้องกัน จึงจะเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างกฎหมายบ้านเมืองกับกฎหมายของคณะสงฆ์ได้และสามารถคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนและพระภิกษุสงฆ์ในพุทธศาสนาได้โดยแท้

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักนิติธรรมกับมาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาของไทยและต่างประเทศ คาพิพากษาศาล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักนิติธรรมกับมาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาของไทยว่ามีปัญหาอย่างไร ควรแก้ไขอย่างไร
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักนิติธรรมกับมาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาของไทยและต่างประเทศว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนามาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาของต่างประเทศที่มีความเหมาะสมเพื่อนามาปรับใช้กับกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการ

1. ศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยศึกษาจาก เอกสาร บทความ บทความวิเคราะห์ทั้งจากสื่อมวลชน รายงานวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ กฎหมายระเบียบ คำสั่ง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลในการตีความในลักษณะวิเคราะห์ตามหลักเหตุผล

2. การสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกไว้ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องที่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย หรือผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรงกับเรื่องที่ทำการวิจัย รวมถึงการรวบรวมข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องทางด้านกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้องและนำไปสังเคราะห์ต่อไป

4.อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักนิติธรรมกับมาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา มาตรการทางกฎหมายของไทยและต่างประเทศ เช่น ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลักษณะอักษร ได้แก่ ประเทศอังกฤษ และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ประเทศไทย ตลอดจนคำพิพากษาศาลฎีกา มาตรการทางกฎหมาย ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และประเด็นที่ได้รับการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งไว้ในดัชนีพันธฉบับนี้แล้วปรากฏว่าผลการวิจัยในหัวข้อ “หลักนิติธรรมกับมาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา” สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law System) เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ เป็นประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี รัฐธรรมนูญของทั้งสองประเทศได้ใช้หลักนิติธรรมในการบริหารประเทศ กระบวนการทางอาญาและการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดีอาญาจึงมีกฎเกณฑ์ไว้นั่นเองภายใต้หลักนิติธรรม ซึ่งประเด็นในคดีอาญามีแต่เฉพาะที่ว่ามีการกระทำความผิดหรือไม่และจาเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ แต่ศาลสูงมีอำนาจวินิจฉัยตามหลักนิติธรรมทั้งกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติ ซึ่งหลักนิติธรรมใช้บังคับได้ผลดีในประเทศอังกฤษ เนื่องจากระบบกระบวนการยุติธรรม ได้รับการพัฒนาโดยรัฐสภาและศาลยุติธรรมเป็นเวลายาวนาน แต่ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาของพระภิกษุสงฆ์ เพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่นับถือศาสนาพุทธ

2. กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษร (Civil Law System) เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน

ลาว เป็นประเทศที่ปกครองโดยมีรัฐธรรมนูญการปกครองที่เป็นลายลักษณ์อักษร นิติรัฐเป็นถ้อยคำที่ใช้ในประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายโดยเฉพาะสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งถือกำเนิดในภาคพื้นยุโรปโดยมีกฎหมายโรมันเป็นแม่แบบ ระบบการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันแบ่งออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ เป็นการลงโทษในทางอาญาและเป็นการลงโทษแบบวิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยการรับรองถึงสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคตามกฎหมายของพลเมืองแต่ละคน ส่วนประเทศฝรั่งเศสมีที่มาจากปณิธานว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยนาหลักนิติรัฐเข้ามาบัญญัติไว้ในกฎหมาย และเป็นการปกครองที่รัฐยอมตนเองอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายและยอมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของตัวบทกฎหมายเป็นการรับรองสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ ของประชาชน ทั้งสองประเทศนี้ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาของพระภิกษุสงฆ์เนื่องจากคนส่วนใหญ่ของประเทศไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ สำหรับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นประชาชนส่วนใหญ่ไม่นับถือศาสนาพุทธ แม้จะไม่ได้บัญญัติหลักนิติธรรมหรือหลักนิติรัฐไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ความผูกพันในรัฐธรรมนูญกับพุทธศาสนามีความเหนียวแน่นจนแยกกันไม่ได้รัฐธรรมนูญการปกครองสงฆ์ได้วางหลักการ ระเบียบการและการจัดตั้งปกครองสงฆ์ซึ่งมีประชาชนส่วนใหญ่ไม่นับถือศาสนาพุทธหลายร้อยปี ธรรมนูญการปกครองสงฆ์ได้วางหลักการ ระเบียบการและการจัดตั้งปกครองสงฆ์ซึ่งมีภาระบทบาทและหน้าที่รวบรวมความสามัคคีและการศึกษาสงฆ์พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ของลาวไม่ได้บัญญัติกรณีพระสงฆ์กระทำความผิดว่าเป็นอานาจของคณะสงฆ์หรือไม่ คงเป็นอานาจของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองในการดาเนินการกับพระสงฆ์เหมือนกับบุคคลทั่วไป โดยใช้ควบคู่กับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2541 โดยมีองค์กรปกครองคณะสงฆ์เป็นเอกรสมาคมและองค์กรพุทธศาสนาสัมพันธ์โดยเฉพาะ และเป็นพื้นฐานในทางวัฒนธรรมประเพณีของสงฆ์ลาวตลอดมา พระพุทธศาสนาจึงติดพันกับประเทศชาติและพระสงฆ์ลาวจนถึงปัจจุบันอย่างแนบแน่นตลอดมา

ประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 3 วรรค 2 ได้บัญญัติไว้ว่ารัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยส่วนรวม และมาตรา 29 วรรค 2 ได้บัญญัติไว้ว่าในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมอโดยผู้กระทำความผิดมิได้ และมาตรา 29 วรรค 3 บัญญัติว่าควบคุม หรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี และวรรคสุดท้ายได้บัญญัติไว้ว่าคาขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ปี พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 มาตรา 29 ได้บัญญัติไว้ว่าพระภิกษุรูปใดถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยตัวชั่วคราวและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม หรือพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม

หรือพระภิกษุชั้นไม่ได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่งให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดาเนินให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยประชาชนส่วนนับถือศาสนาพุทธมาเป็นเวลาช้านานและเป็นพื้นฐานด้านจิตใจตลอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ พระภิกษุสงฆ์เป็นส่วนประกอบสำคัญของศาสนาพุทธที่ประชาชนให้ความศรัทธาเคารพนับถือ อีกทั้งมีกฎหมายหลายฉบับให้ความรับรองสถานภาพความเป็นพระภิกษุสงฆ์ไว้อย่างชัดเจน แต่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับดังกล่าวกลับให้สิทธิแก่พนักงานสอบสวนในการใช้ดุลพินิจการปล่อยชั่วคราวได้ ทำให้สถาบันสงฆ์ขาดความสำคัญในสายตาประชาชนทั่วไป จึงเห็นสมควรให้องค์กรสงฆ์คึกคักหาเถรสมาคมในฐานะเป็นองค์กรที่ปกครองสงฆ์โดยตรงและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติในฐานะหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลพระภิกษุสงฆ์เข้ามามีบทบาทโดยมีส่วนร่วมในการสอบสวนและการใช้ดุลพินิจการปล่อยตัวชั่วคราวแก่พระภิกษุสงฆ์ เพื่อความยุติธรรมตามสถานภาพของความเป็นพระสงฆ์และเพื่อให้เป็นไปตามหลักนิติธรรมที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

5. อภิปรายผล

จากสภาพปัญหา มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับหลักนิติธรรมกับมาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยมีความคิดเห็นควรดาเนินการ

1. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติให้อานาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการใช้มาตรการทางอาญาแก่บุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น และมีอานาจในการสอบสวน จับกุม คမ်းขัง หรือการให้การปล่อยตัวชั่วคราวตามกฎหมายที่ให้อานาจไว้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุม คမ်းขังและสามารถใช้ดุลพินิจไม่ให้มีการปล่อยชั่วคราวได้ก็ แต่กรณีที่พระภิกษุสงฆ์ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญานั้น แม้กฎหมายดังกล่าวไม่ได้บัญญัติยกเว้นพระภิกษุไว้ก็ตาม แต่หากคำนึงถึงรัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง แล้วทำให้สถานะความเป็นพระภิกษุสงฆ์ในพุทธศาสนาที่ชาวไทยเคารพนับถือกันมาช้านานมีความสำคัญอย่างยิ่ง การดาเนินการใด ๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องคำนึงถึงความรู้สึกของชาวพุทธส่วนใหญ่ของประเทศ อันจะเป็นการรักษาความสมดุลระหว่างอานาจรัฐในการนาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษและหลักประกันเสรีภาพของพระภิกษุสงฆ์ ตามเจตนารมณ์ของหลักนิติธรรม ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรให้มีคณะสงฆ์หรือผู้ปกครองสงฆ์หรือองค์กรสงฆ์เข้าร่วมในการพิจารณาในการจับกุม คမ်းขังและการใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราว

2. การปกครองคณะสงฆ์โดยองค์กรสงฆ์และองค์กรของรัฐที่กำกับดูแลพระภิกษุสงฆ์ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจากไม่สามารถปกป้องดูแลพระภิกษุสงฆ์ได้ โดยเฉพาะมหาเถรสมาคมซึ่งเป็นองค์กรปกครองสงฆ์ไม่ได้สอดส่องดูแลองค์กรสงฆ์เพียงพอที่จะให้เป็นระบบระเบียบตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ได้ และเมื่อปรากฏว่าพระภิกษุสงฆ์ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญาก็จะปล่อยให้เป็นที่ของบ้านเมืองที่จะต้องดาเนินการ ไม่ได้เข้าไปปกป้องดูแลหรือร่วมสอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อให้แน่ใจว่าข้อกล่าวหาไม่มูลความผิดเพียงใดหรือไม่

ส่วนองค์กรของรัฐที่กำกับดูแลพระภิกษุสงฆ์อย่างสำนักพุทธศาสนาแห่งชาตินั้น มีหน้าที่ดำเนินการให้มีกฎหมายคุ้มครองและอุปถัมภ์พระพุทธรูปศาสนา ส่งเสริมและสนับสนุนพระพุทธรูปศาสนาสู่ประชาชนทุกเพศทุกวัยในระดับชาติและระดับนานาชาติ กลับไม่มีบทบาทในการปกป้องพระภิกษุสงฆ์กรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ดังนั้นจึงเห็นว่า ควรให้มหาเถรสมาคมในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองสงฆ์และสำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติมีบทบาทที่เข้มแข็งในการปกป้องคุ้มครองพระภิกษุสงฆ์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาให้มากกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน อันจะเป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่บัญญัติให้ความสำคัญแก่พระพุทธรูปศาสนาไว้

6. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า แนวทางที่แก้ไขปัญหาดีที่สุด คือ บัญญัติมาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ปี พ.ศ.2505 แก้ไขแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมและเป็นการทั่วไป เพื่อให้ทุกคนสามารถตรวจสอบได้ โดยให้บัญญัติเรื่องมาตรการทางอาญาต่อพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธรูปศาสนาไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ปี พ.ศ.2505 แก้ไขแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่..) พ.ศ..... ในประเด็นดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. ต้องแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 โดยบัญญัติให้ชัดเจนว่ากรณีที่พระภิกษุสงฆ์ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญาประเภทใดบ้างที่เจ้าหน้าที่ตำรวจโดยพนักงานสอบสวนสามารถจับกุม คမ်းขัง และใช้ดุลพินิจในการปล่อยชั่วคราวได้ไว้โดยเฉพาะ และต้องให้มหาเถรสมาคมหรือตัวแทนและเจ้าหน้าที่สำนักพุทธศาสนาแห่งชาติเข้าร่วมในการพิจารณาการปล่อยตัวชั่วคราวทุกครั้ง

2. ต้องแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเรื่องการจับกุม คမ်းขัง และการปล่อยชั่วคราว โดยบัญญัติเรื่องวิธีการจับกุม คမ်းขัง และการปล่อยตัวชั่วคราวสำหรับพระสงฆ์ไว้โดยเฉพาะ เพื่อให้แตกต่างกับบุคคลทั่วไปและให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

บรรณานุกรม

บทบัญญัติ นิติสารของเนติบัณฑิตยสภา. 2555 เล่มที่ 68 ตอน 4 ธันวาคม 2555.

พระบรมราชาโชวาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ : พระบิดาแห่งแผ่นดิน. (2560). กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันสื่อธรรม.

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ฉบับพิมพ์ตามราชกิจจานุเบกษา 2560.

ศิริพงษ์ โสภณ. ดร. (2556). มาตรการทางกฎหมายกับการกำหนดค่าวิชาชีพว่าความของทนายความ.

นิติศาสตร์ดุสิตบัณฑิตมหาวิทยาลัยปทุมธานี.

มิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

Administration Dimension Appropriate for the Bangkok Governor

วสันต์ ฤทธิมนตรี* เอกพร รักความสุข** พรชัย เทพปัญญา***

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอผลการวิจัยมิติการบริหาร ลักษณะและองค์ประกอบมิติการบริหาร รวมทั้งปัจจัยสนับสนุนมิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยใช้การวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงสำรวจวิเคราะห์ผลข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาและสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า มิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครประกอบด้วย มิติด้านความโดดเด่น ความรอบรู้เชิงการบริหาร ทักษะการแก้ไขปัญหาสังคมสิ่งแวดล้อม มีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ส่วนลักษณะผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคือ มีความคิดริเริ่มในการพัฒนาระบบงานใหม่ๆ เด็ดเดี่ยวกล้าตัดสินใจ เชื้อมนั่น มีองค์ประกอบคือ ความสามารถในการกำหนดนโยบายสาธารณะ เป็นนักวางแผนงานที่มองการณ์ไกลรู้ทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงรอบรู้เชิงนวัตกรรมใหม่ปัจจัยที่สนับสนุนมิติการบริหารงาน คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนบรรยากาศความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างองค์กรและประชาชน ข้าราชการมีศักยภาพในการแปลงวิสัยทัศน์นโยบายยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติงานและงบประมาณที่เพียงพอ ข้อเสนอแนะ กรุงเทพมหานครควรนำแนวคิดการจัดการองค์การภาครัฐแนวใหม่ โดยนำระบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผู้บริหารได้รับการถ่ายทอดอำนาจ ลดการควบคุม มีอิสระในการบริหารงานผ่อนคลายนโยบายให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจากส่วนกลางองค์ประกอบในมิติการบริหารคือผู้นำแบบบูรณาการอำนาจการบริหาร(CEO) ควบคู่กับการด้วยหลักธรรมาภิบาล มี 10 หลักการ ใช้ทรัพยากรทางการบริการ 11M อย่างไรก็ดีตาม ผู้วิจัยเห็นควรปรับปรุงพระราชบัญญัติการจัดระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 เรื่องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการบริหารกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

คำสำคัญ : มิติการบริหารผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

*นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

**ที่ปรึกษาหลักปรัชญาดุษฎีนิพนธ์

***ที่ปรึกษาร่วมปรัชญาดุษฎีนิพนธ์

ABSTRACT

This article was aimed to submit the study in administration dimension appropriate for the Bangkok Governor as well as study the characteristics and components, including study supporting factors of dimensions appropriate for Bangkok governors. Using mixed methods in Qualitative research and Survey research. The data used content analysis and data is added by quantitative research with descriptive statistics. The research found that the administrative dimensions appropriate for Bangkok Governors are their Prominence, oriented knowledge management, solving social problems skill as well as environment, creativity innovation. The Bangkok Governor characteristics along with the administration dimension was initiative for development of new mission systems. including Firmly, decided making, believed. There are along with ability public policies making for develop Bangkok, and visionary planners, cognizant of the changing situation, new knowledge innovation. Moreover, there factor supporting administration dimension is people's participation by build context close up cooperation organization and people, the officials fulfill potential to transform vision, strategic or policies into action together approved sufficient budget. The suggestions to Bangkok Metropolitan be taken are the New Public Management concept, model of Chief Executive Officer: CEO, 10 good governance principle and choose 11 M resources management. Altogether should be edit the Bangkok Metropolitan Administrative Organization Act, B.E. 2528, in people participation item with the administration dimensions according to Constitution of the Kingdom of Thailand, BE 2560.

Keyword : Administration Dimension, Bangkok Governor

1. บทนำ

กรุงเทพมหานคร เมืองหลวงประเทศไทย เป็นเมืองที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการแผ่นดินในทุกด้านของประเทศไทยมีอาณาเขตพื้นที่เพียง 1,598.74 ตารางกิโลเมตร แต่มีประชากรจำนวน 5,696,409 คน อัตราความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ 3,631.20 คนต่อตารางกิโลเมตร หากรวมประชากรแฝงที่มีการไหลเข้าไหลออกประมาณ 3 ล้านคน หรือร้อยละ 36.9 ของประชากรแฝงทั้งหมดทั่วประเทศ ทำให้กรุงเทพมหานครเพิ่มความหนาแน่นประชากรเป็น 5,292.9 คนต่อตารางกิโลเมตร ผลกระทบที่ตามมาคือ การขยายความเป็นเมือง (Urbanization) อย่างไรก็ดีทาง ปราศจากการวางผังเมือง ทำให้เมืองหลวงมีขนาดใหญ่กว่าเมืองรองอย่างเชียงใหม่ถึง 5 เท่า และความหนาแน่นประชากรมากกว่า 32 เท่า มีลักษณะเอกนคร

(Primate City) สูงสุดแห่งหนึ่งของโลก กล่าวได้ว่า กรุงเทพมหานครเมืองหลวงของประเทศไทย พัฒนาการกลายเป็นเอกนคร ทำให้เกิดปัญหามากมาย และสังคมมีความรุนแรงขึ้นมาโดยตลอด

ในเวลาต่อมาปัญหาที่สังคมมีความรุนแรงมากขึ้น บางปัญหาสู่วิกฤต (Capital Crisis) เช่น ปัญหาการจราจรปัญหาชุมชนแออัดแหล่งเสื่อมโทรม ยาเสพติดระบาดเข้าสู่ชุมชน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ความสะอาด อาชีพ ไฟฟ้า น้ำประปา ถนนไม่เพียงพอ เนื่องจากการสร้างที่อยู่อาศัยอย่างไร้ทิศทาง ปัญหาดังกล่าวสร้างความเดือดร้อนเป็นวงกว้าง ในทางกลับกันความเป็นเมืองหลวงที่มีบทบาท (Function) หลากหลาย แล้วยังถูกจัดให้เป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ เป็นเมืองอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรมโบราณสถาน ฯลฯ การบริหาร กรุงเทพมหานครจึงปรับรูปแบบโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2528 ส่งผลให้กรุงเทพมหานครมีลักษณะเขตปกครองพิเศษเป็น ทบวงการเมืองบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในฐานะนครหลวงโดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็น ตำแหน่งผู้บริหารสูงสุด ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง

ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีผลให้ความต้องการและค่านิยมประชาชน รวมทั้งปัญหาที่มีอยู่เดิมของกรุงเทพมหานคร จึงเป็นภารกิจที่มากมายหลาย ผู้ที่เข้ามาเป็นผู้บริหารในตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งต้องเป็นผู้ที่ต้องมี ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน (Public Administration) เป็นผู้นำ (Leadership) สามารถใช้อำนาจหน้าที่ให้เกิดผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพงาน บุคคลที่มีฐานะผู้บริหาร (Administration) นำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงลักษณะผู้นำภายใต้บริบทที่เกิดขึ้นใน กรุงเทพมหานคร รวมถึงที่มาผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายกำหนด กล่าวคือ ปรากฏการณ์ภายใน กรุงเทพมหานครที่มีความหลากหลาย เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การใช้ความสามารถเชิงศาสตร์และ ศิลป์ในการบริหารอาจยังไม่เท่าทันต่อสถานการณ์ อีกทั้งผู้นำกรุงเทพมหานครที่มาจากการเลือกตั้ง ของประชาชน บุคคลที่มีคุณลักษณะพิเศษคือ ศิลปะการบริหารองค์การจึงเป็นที่น่าสนใจว่าผู้ว่า ราชการกรุงเทพมหานครควรมีมิติการบริหารอะไร ลักษณะ องค์ประกอบ และปัจจัยใดบ้างทั้งนี้ กรุงเทพมหานครมีการเลือกตั้งผู้ราชการกรุงเทพมหานคร นับตั้งแต่พระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 กรุงเทพมหานครมีผู้ว่าราชการจำนวนทั้งหมด 6 คน ได้แก่ 1. พลตรีจำลอง ศรีเมือง 2. ร.อ.เกษมวารุณวงศ์ณอยุธยา 3. ดร.พิจิตต์ รัตกุล 4. นายสมัคร สุนทร เวช 5. นายอภิรักษ์ โกษะโยธินและ 6. ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์บริหาร

จากปรากฏการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตำแหน่งและบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจ ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ประชาชน เลือกให้มาดำรงตำแหน่งเพื่อบริหารงาน แต่ปัญหาอุปสรรคการบริหารงาน กรุงเทพมหานครต้องการผู้ที่มีคุณลักษณะพิเศษเหมาะสมกับตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงสนใจมิติการบริหารที่เหมาะสมของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อค้นหาว่า คุณลักษณะแบบใด เหมาะสมกับตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากที่สุด และองค์ประกอบ แบบใดที่ประชาชนต้องการให้เข้าบริหารงาน ตลอดจนศึกษารวบรวมข้อมูลว่า มีปัจจัยใดสนับสนุน

การบริหารให้ผู่วาราชการกรุงเทพมหานครใช้ในปกครองกรุงเทพมหานครให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยคาดหวังว่า ข้อค้นพบช่วยให้บุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งผู่วาราชการกรุงเทพมหานคร พัฒนาตนเป็นผู้ที่มีนิติการบริหารที่เหมาะสมต่อการเป็นผู่วาราชการกรุงเทพมหานคร ทำงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษานิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู่วาราชการกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาลักษณะและองค์ประกอบของนิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู่วาราชการกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนนิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู่วาราชการกรุงเทพมหานคร

3. ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีวิจัยแบบผสม(Mixed Method) ถูกนำมาใช้ โดยผสมระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประกอบด้วย

3.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยประวัติศาสตร์ (Historical Research)ในประเภทการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis)

3.2 การรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview)บุคคลสำคัญ (Key Performance Interview)ประกอบด้วย สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน และอดีตผู่วาราชการกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการถอดรหัสและตีความหมายข้อมูลเชิงเหตุผลแบบนิรนัย (deduction)

3.3 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การสำรวจความคิดเห็น (Poll)ประชากรคือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนต่อนิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู่วาราชการกรุงเทพมหานครใช้สถิติเชิงพรรณนา(Descriptive Statistics)

4. ผลการวิจัย

จากการวิจัยเอกสาร แสดงให้เห็นว่า กรุงเทพมหานครมีวิวัฒนาการมายาวนาน กระทั่งมีการควบรวมเทศบาลนครกรุงเทพกับเทศบาลนครธนบุรี สู่การเป็นเทศบาลนครหลวง และกลายเป็นการบริหารนครกรุงเทพธนบุรี จนกระทั่งพัฒนาสู่ความมาเป็นกรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงของประเทศเป็นบริเวณที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ ศูนย์รวมส่วนราชการ กระทรวง กรม ต่างๆ ทำให้มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนที่อพยพโยกย้ายเข้ามาเป็นประชากรแฝง มิได้แจ้งย้ายที่อยู่กับสำนักทะเบียนราษฎร ด้วยเหตุผลเพื่อประกอบอาชีพการศึกษา ฯลฯ กรุงเทพมหานคร จึงเกิดปัญหาเชิงการบริหารจัดการทำให้มีการสะสมปัญหาและ

ทวีความรุนแรงมากขึ้น กระทั่งรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นมีรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ กรุงเทพมหานครเป็นรูปแบบการปกครองที่เน้นการแก้ไขสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ คือลักษณะที่กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองโตเดี่ยวหรือเอกนคร (Primate City) เนื่องจากจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง จนกระทั่งการขยายตัวและการเติบโตอย่างรวดเร็วเต็มอาณาเขตพื้นที่ ทำให้กรุงเทพมหานครเพิ่มความหนาแน่นประชากรกว่า 5 พันคนต่อตารางกิโลเมตร จำเป็นต้องจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมาใช้ในการบริหารจัดการ ทั้งนี้เพราะรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะท้องถิ่น เพื่อให้มีรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะท้องถิ่น สามารถดำเนินกิจกรรมตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับเปลี่ยนกรุงเทพมหานครเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ โดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยรูปแบบการบริหารกรุงเทพมหานครเป็นระบบชั้นเดียวหมายถึง กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรเดียวที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่ทั้งหมด มีสภากรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เมืองหลวงที่มีการจัดรูปแบบเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ต่างจากจังหวัดอื่น ที่มีการปกครองท้องถิ่น 2 ระดับ ระดับบนคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ระดับล่างคือ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการที่กรุงเทพมหานคร ใช้การบริหารระบบชั้นเดียวที่บัญญัติในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ส่งผลให้มีผลการบริหารงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอำนาจ (Authorities) ครอบคลุม ทั้งด้านการกำกับดูแลบุคลากรภายในองค์กร กรุงเทพมหานครและบริหารองค์กรในระดับสำนักงานเขต รวมทั้งกำหนดนโยบายบริการสาธารณะ กรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทำให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ต้องบริหารราชการตามภาระหน้าที่ในฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหารซึ่งมีภารกิจที่หลากหลายครอบคลุมกิจกรรมมากมายส่งผลให้การบริหาร การดำเนินนโยบายสาธารณะ การพัฒนาท้องถิ่น (เขต) ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เช่นเดียวกับการศึกษาของ กล่าวได้ว่า กฎหมายบัญญัติให้กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นแต่เป็นไปในรูปแบบเฉพาะนโยบายและแผนพัฒนาไม่ได้ไปพร้อมกับอำนาจการตัดสินใจทั้งจากส่วนกลางและส่วนสำนักงานเขตด้วยเช่นกัน การตอบสนองจึงไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงซึ่งส่วนใหญ่เป็นการสร้างขึ้นจากนักวิชาการและนักการเมืองโดยมิได้มองถึงสภาพเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นนอกจากปัญหาข้างต้นยังพบปัญหาการดำเนินชีวิตประจำวันของคนกรุงเทพมหานครได้แก่ปัญหาการจราจรระบบขนส่งมวลชนแออัดขยะน้ำเสียมลพิษความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินความยากจน ฯลฯ ในขณะที่การบริการสาธารณะของกรุงเทพมหานคร

แม้ว่ามีความพยายามแก้ไขปัญหานานาประการดังกล่าวไม่เพียงไม่ลดลงแต่นับวันได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น

ปัญหาด้านการบริหารงานกรุงเทพมหานครปัจจุบันการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ และการทำหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร เห็นได้ว่าเป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากสภาพปัญหาการทำงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารต้องแบกรับภาระงานหลายๆ ด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยเฉพาะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หน้าที่ของกรุงเทพมหานครโดยตรงและนอกจากนี้ยังมีหน้าที่ตามนโยบายต่างๆ ที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งที่ต้องดำเนินนโยบายหลังจากที่เข้ารับตำแหน่ง ส่งผลต่อการประสานงานกับภาคประชาชน ไม่มีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงมาสู่ชุมชน นโยบายต่างๆ และแผนพัฒนาต่างๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนไม่ได้สร้างจากความต้องการของประชาชนที่แท้จริงแต่สร้างขึ้นจากหลักวิชาการเท่านั้นไม่ได้มองถึงสภาพสังคมที่เกิดขึ้น จึงส่งผลให้นโยบายและแผนพัฒนาต่างๆ ไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร นอกจากปัญหาที่กล่าวข้างต้นแล้วยังพบปัญหาในชีวิตประจำวันของคนกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัญหาการจราจร สิ่งแวดล้อม ขยะ น้ำเสีย มลพิษ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ระบบขนส่งมวลชน ปัญหาสาธารณสุข ฝนตกน้ำท่วมขัง การสงเคราะห์ดูแลผู้ด้อยโอกาส ชุมชนแออัด การจัดระเบียบทางเดิน การขายของบนทางเท้า ฯลฯ แต่การให้บริการและการบริหารงานกรุงเทพมหานครยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้และนับวันปัญหาทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการปกครองท้องถิ่นซึ่งตั้งขึ้นตามมติของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อศึกษาวิเคราะห์จัดทำแนวทางแผนการปฏิรูป วิธีการปฏิรูปพร้อมกำหนดเวลาการปฏิรูปและข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการปกครองท้องถิ่นให้สัมฤทธิ์ผล โดยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงวิธีการปฏิรูป กำหนดเวลาการปฏิรูปงบประมาณที่ใช้และหน่วยงานที่รับผิดชอบในการปฏิรูป ซึ่งสามารถสรุปแผนการปฏิรูปของคณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

ปัจจัยสนับสนุนมิติการบริหารในมุมมองของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

1. ต้องยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

ผู้ให้ข้อมูลให้ข้อมูลว่า กรุงเทพมหานครควรกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ ในยุทธศาสตร์การพัฒนารองการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทำการวิเคราะห์ SWOT เพื่อค้นหาจุดแข็งจุดอ่อนขององค์การโดยการระดมความคิดเห็นจากบุคลากรในองค์การเพื่อให้บุคลากรร่วมกันกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ข้อเสนอแนะแนวทางที่มีแนวความคิดการแก้ไขร่วมกันตามสภาพปัญหา สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม สำหรับกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจและยุทธศาสตร์นอกจากนี้ ต้องคำนึงถึงการนำไปปฏิบัติของส่วนราชการต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับแผนพัฒนาของส่วนกลาง อาทินโยบายรัฐบาล กระทรวง กรม

2. กำหนดนโยบายการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

เป็นการยกระดับความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่บุคลากรในองค์การ ผู้บริหารทั้งฝ่ายการเมือง ข้าราชการ ลูกจ้าง ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งนี้ผู้บริหารเป็นผู้นำความรู้ ประสบการณ์เชิงบริหาร ความได้เปรียบเชิงแข่งขันทางธุรกิจมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การ รวมทั้งมีแนวความคิดในเรื่องการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นที่เป็นอิสระ มุ่งสู่การให้บริการประชาชน มาถ่ายทอดความรู้และมุมมองให้แก่บุคลากรในองค์การเพื่อให้ทุกคนมีความรู้ในการดำเนินงาน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นการเพิ่มศักยภาพการทำงานให้บุคลากร

3. ระดมกำลังสมอง (Brainstorm)

ผู้นำองค์การระดับต่างๆ ควรมีการส่งเสริมการทำงานด้วยการบูรณาการระบบการทำงานร่วมกันระหว่างกอง/ฝ่ายต่างๆ หรือส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุดเช่นฝ่ายรักษาความสะอาด ต้องประสานงานทั้งสำนักพัฒนาชุมชน กองส่งเสริมคุณภาพชีวิต ที่ประสานงานให้เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานสร้างสรรค์บรรณกิจให้ชุมชนรักษาความสะอาด ในลักษณะการทำงานร่วมกันระหว่างนักการเมืองข้าราชการและประชาชน เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานภายในองค์การ และระหว่างภาคส่วนต่างๆ

4. ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีภาวะความเป็นผู้นำ

ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมึลักษณะความเป็นผู้นำสูงมีความรู้ความสามารถกล้าเปลี่ยนแปลงกล้ารับผิดชอบในการตัดสินใจในการดำเนินงานมีความมุ่งมั่นในการทำงานกระตือรือร้นใฝ่เรียนรู้คิดเร็วทำเร็วและมีความคิดริเริ่มในโครงการใหม่ๆหรือนวัตกรรมเสมอ โดยนำความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้กับการทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องมีทัศนคติที่เปิดกว้างรับรู้รับฟังสิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีความเสียสละและอุทิศตนในการทำงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

5. บุคลากรในองค์การต้องมีศักยภาพเชิงปฏิบัติ

ต้องมีการส่งเสริมให้บุคลากรในองค์การได้เข้ารับการอบรมและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ทำให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และมีความรับผิดชอบสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนอกจากนั้นบุคลากรในระดับปฏิบัติงานต้องมีความรอบรู้มีความกระตือรือร้นในการทำงานมีความรับผิดชอบสูงและอุทิศตนทุ่มเทการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การรวมทั้งบุคลากรยังต้องมีความคล่องตัวในการยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงมีการเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ร่วมกัน

6. มีอิสระในการบริหารงาน

ส่งเสริมให้องค์การมีการบริหารงานที่มีความคล่องตัวโดยการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อลดขั้นตอนในการทำงานให้สั้นลงทั้งนี้ผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดนโยบายหรือทิศทางการทำงานในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องนำแผนและนโยบายลงสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การหากผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาอุปสรรคในการทำงานจะร่วมกันแก้ไขปัญหาระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานโดยมีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเป็นประจำ

7. การรับฟังความคิดเห็นจากภาคสังคม

ในการพัฒนาการทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นจากภายนอกทั้งผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน นักวิชาการ ประชาชน เพื่อช่วยเสริมสร้างความรู้ความสามารถให้แก่บุคลากรภายในองค์การและเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานและโครงการเช่นการตั้งสภาที่ปรึกษาารวมทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชนเพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารงานและเสนอโครงการตรงตามความต้องการของประชาชนเพื่อให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจมากที่สุดนอกจากนั้นยังเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคคลภายนอกเช่นการจัดตั้งสถาบันพัฒนาผู้นำท้องถิ่นโดยมีวิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความรู้และร่วมมือในการดำเนินโครงการรวมทั้งการศึกษาดูงานหรือโครงการที่ดีและประสบความสำเร็จเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับองค์การของตน

ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จต่อมิตติการบริหารกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน

กิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ ต้องได้รับความสนใจและความร่วมมือจากประชาชนการทำให้ประชาชนสนใจและร่วมมือได้ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด และดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนพึงพอใจมากที่สุดดังนั้นก่อนเริ่มกิจกรรมใดๆ ผู้บริหารและผู้บริหารปฏิบัติงานต้องสำรวจรับฟังความคิดเห็น ความต้องการของประชาชนเช่นโครงการเสริมสร้างสุขภาพดีถ้วนหน้าโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและโครงการส่งเสริมสนับสนุนศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

2. การร่วมมือกันทำงานอย่างใกล้ชิดระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในการดำเนินโครงการที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการหรือให้ประชาชนจัดทำโครงการเพื่อของบประมาณอุดหนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในระยะเริ่มแรกประชาชนอาจยังไม่มีความรู้ความสามารถในการนำเสนอโครงการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมอบหมายเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้รับผิดชอบในการเป็นพี่เลี้ยงเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในการเขียนโครงการที่ถูกต้องตามระเบียบทางราชการนอกจากนั้นยังต้องทำหน้าที่ประสานงานเสนอแนะและอำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการให้แก่ประชาชนเช่นการติดต่อวิทยากรมาให้ความรู้แก่ประชาชนและการสนับสนุนให้ชุมชนหันมาช่วยเหลือและร่วมมือกันมากขึ้น เป็นต้น

3. การแปลงวิสัยทัศน์นโยบายและยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติงานอย่างแท้จริงในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์นโยบายและยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน เพื่อนำมาสู่การปฏิบัติ สิ่งสำคัญและจำเป็นโดยการจัดทำและดำเนินโครงการให้เป็นรูปธรรมเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนและการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างมีคุณภาพทั้งนี้ในการดำเนินโครงการใดใดจะต้องคำนึงถึงการบรรลุวิสัยทัศน์นโยบายยุทธศาสตร์และเป้าหมายองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้ซึ่งต้องสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันการถ่ายทอดวิสัยทัศน์องค์การและนโยบายผู้บริหารให้แก่บุคลากรผู้ดำเนินงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ

4. การติดตามและประเมินผลโครงการในการดำเนินโครงการจะต้องมีการติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนอกจากนี้ ยัง

ทำให้ทราบถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการซึ่งจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินโครงการและสามารถประเมินได้ว่าโครงการที่จัดทำขึ้นประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดนอกจากนั้นแล้วควรมีการประเมินผลถึงความคุ้มค่าของงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการก็จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดสรรงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ ทั้งนี้งบประมาณเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินโครงการซึ่งการดำเนินให้สำเร็จจะต้องมีการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอจากนั้นจะต้องคำนึงถึงการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพรวมทั้งเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยต้องพิจารณาถึงผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีขึ้นหากเป็นโครงการที่มีผลให้ประชาชนมีความสุขเพิ่มขึ้นโดยไม่สามารถวัดออกมาในเชิงปริมาณก็ถือว่าโครงการมีความคุ้มค่าเช่นกัน

การสำรวจความคิดเห็น (Poll) ของประชาชนกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนพึงประสงค์ต่อคุณลักษณะผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมากที่สุดคือความรู้ในการบริหารจัดการมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมาคือทักษะการแก้ไขปัญหาสังคมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่มีสติปัญญาปฏิภาณไหวพริบความเชื่อมั่นในตัวเองความอดทนสูงความมั่นคงทางอารมณ์มีมนุษยสัมพันธ์/ปฏิสัมพันธ์ เป็นต้น

ประชาชนความต้องการลักษณะผู้นำของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการบริหารงานกรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดริเริ่ม/พัฒนาระบบงานใหม่ๆ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาความเชื่อมั่นและกล้าตัดสินใจความกระตือรือร้นในงานสูงมีนโยบายสาธารณะพัฒนากรุงเทพมหานครเป็นนิกวางแผนงานที่มองการณ์ไกลรู้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงมีอำนาจ/อิทธิพลในการปกครองมีความรอบรู้เชิงนวัตกรรมใหม่ให้ความสำคัญเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานมีความรู้ในการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นต้น

ความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหากรุงเทพมหานครพบว่า ปัญหาเศรษฐกิจประชาชนความต้องการให้กรุงเทพมหานครแก้ไขปัญหา คือ การจราจร ในระดับมากที่สุด ส่วนปัญหาสังคมที่ต้องการให้แก้ไขปัญหา คือ ปัญหายาเสพติด ระดับมากที่สุด ในขณะที่ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ต้องการให้แก้ไขปัญหา คือ ปัญหาน้ำท่วม/น้ำท่วมขัง ระดับมาก

แสดงให้เห็นภาพรวมในมิติการบริหารของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1. ความรอบรู้ในการบริหารจัดการ 2. ทักษะการแก้ไขปัญหาสังคม 3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ 4. มีสติปัญญา ปฏิภาณไหวพริบ 5. ความเชื่อมั่นในตัวเอง 6. ความอดทนสูงความมั่นคงทางอารมณ์ 7. มียุทธศาสตร์สัมพันธ์/ปฏิสัมพันธ์ 8. ความกล้าหาญและการตัดสินใจ 9. ความเพียรพยายาม/กระตือรือร้นสูง 10. ทักษะความชำนาญพิเศษเฉพาะงาน

ลักษณะและองค์ประกอบภาวะผู้นำผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการบริหารงานพบว่า ควรประกอบ 1. ความคิดริเริ่ม/พัฒนาระบบงานใหม่ๆ 2. ความเชื่อมั่นและกล้าตัดสินใจ 3. ความกระตือรือร้นในงานสูง 4. มีนโยบายสาธารณะพัฒนากรุงเทพมหานคร 5. เป็นนิกวางแผนงานที่มอง

การณ์ไกล6.รู้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง7. มีอำนาจ/อิทธิพลในการปกครอง8. มีความรอบรู้เชิงนวัตกรรมใหม่

5. สรุปผลการวิจัย

กรุงเทพมหานครมีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนาน จากการควบรวมเทศบาลนครกรุงเทพกับเทศบาลนครธนบุรี สู่การเป็นเทศบาลนครหลวง และกลายเป็นการบริหารนครกรุงเทพธนบุรี สู่ความเป็นกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ในรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ภายใต้กฎหมายบัญญัติให้กรุงเทพมหานครปฏิบัติภารกิจในเรื่องการดูแลความเรียบร้อย ให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตปกครองของกรุงเทพมหานคร โดยอำนาจหน้าที่การบริหารราชการกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็นอิสระจากกัน 2 ฝ่าย คือ (1) ฝ่ายบริหาร มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้นำสูงสุด และ (2) ฝ่ายนิติบัญญัติ จัดตั้งในรูปแบบสภากรุงเทพมหานคร โดยทั้งผู้ว่าราชการและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงเท่านั้นดังนั้นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในฐานะผู้นำสูงสุดขององค์การ จึงเป็นผู้มีอำนาจการบริหารมากที่สุด

ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่ 1 มิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพบว่า มิติการบริหารประกอบด้วย 1. ภาวะผู้นำของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 2. ลักษณะและองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร3. ปัจจัยที่สนับสนุนมิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครโดยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคือ ผู้ที่มีความโดดเด่นด้านความรู้ในการบริหารจัดการ มีทักษะการแก้ไขปัญหาสังคม ประกอบกับเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ที่นำมาซึ่งสติปัญญา ปฏิภาณไหวพริบ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง นอกจากนี้ยังต้องมีความอดทนสูงความมั่นคงทางอารมณ์ เพราะต้องสร้างมีปฏิสัมพันธ์/มนุษย์สัมพันธ์กับประชาสังคม มีความกล้าหาญในการตัดสินใจ มีความเพียรพยายาม/กระตือรือร้นเต็มเต็มด้วยความชำนาญพิเศษเฉพาะงาน

ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่ 2 ลักษณะและองค์ประกอบของมิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พบว่าลักษณะและองค์ประกอบของมิติการบริหารผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คือลักษณะและองค์ประกอบภาวะผู้นำที่มีความคิดริเริ่ม/พัฒนาระบบงานใหม่ๆ พร้อมทั้งความเชื่อมั่นและกล้าตัดสินใจ กระตือรือร้นในงานสูง มีองค์ประกอบภาวะผู้นำคือ ความสามารถในการกำหนดนโยบายสาธารณะพัฒนากรุงเทพมหานคร รวมทั้งเป็นนักวางแผนงานที่มองการณ์ไกล ตลอดจนรู้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง มีอำนาจ/อิทธิพลในการปกครองมีความรอบรู้เชิงนวัตกรรมใหม่

ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่ 3 ปัจจัยสนับสนุนมิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสู่ความสำเร็จ พบว่า ควรประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร สร้างบรรยากาศความร่วมมือกันทำงานอย่างใกล้ชิดระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนรวมทั้งความสามารถของ

ผู้บริหารระดับกลาง ระดับล่าง และข้าราชการผู้ปฏิบัติที่มีศักยภาพในการแปลงวิสัยทัศน์นโยบาย และยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติงาน ตลอดจนมีองค์การหรือภาคสังคมในการติดตามและประเมินผล โครงการ/กิจกรรมของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ

6. ข้อเสนอแนะ

มิติการบริหารที่เหมาะสมสำหรับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีข้อเสนอแนะดังนี้

6.1 ควรการจัดการองค์การภาครัฐแนวใหม่ ภายใต้กระแสการปฏิรูปการปกครอง ท้องถิ่น สิ่งสำคัญที่สุดคือ การปรับเปลี่ยนระบบการบริหารขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม มีความโปร่งใส วิธีการทำงานที่มีความรวดเร็ว คล่องตัวในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน โดยนำระบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และผู้บริหารได้รับการถ่ายโอนอำนาจ ลดการควบคุม เพิ่มความเป็นอิสระในการบริหารงาน ผ่อนคลายกฎระเบียบให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการจากส่วนกลาง โดยการปรับโครงสร้างกรุงเทพมหานคร ผลักดันให้เกิดผลสำเร็จอย่างจริงจัง มีอำนาจเต็มรูปแบบ เพราะการปกครองกรุงเทพมหานครยังพบความเหลื่อมล้ำกันอยู่ระหว่างส่วนกลาง (กระทรวง กรม) กับส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพมหานครและสำนักงานเขต) ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการตัดสินใจในเชิงนโยบาย การออกแบบโครงสร้างการบริหารงาน การให้บริการสาธารณะ ซึ่งรัฐบาลก็มีหน้าที่เข้ามาบริหารจัดการ แต่ยังไม่มีการกระจายอำนาจหน้าที่ให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน ดังนั้นรัฐบาลต้องมีความจริงจังอย่างแรงกล้าในการกระจายอำนาจอย่างเต็มรูปแบบ

6.2 ปัจจัยสนับสนุนการบริหารงานที่เหมาะสมของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หากมีการกระจายอำนาจการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง การมอบอำนาจการบริหารราชการตามภาวะผู้นำแบบบูรณาการ (Chief Executive Officer: CEO) อย่างแท้จริง แก่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ภายใต้หลักการจัดการองค์การแนวใหม่ ที่ได้กล่าวมาต้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ควรนำแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแบบมุ่งเน้นผลงาน (Task-Oriented Authority Compliance) มาประยุกต์ใช้ เนื่องจากปัจจุบันผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้และทักษะหลายสาขาวิชา สามารถตัดสินใจในการเพื่อปฏิบัติงานเชิงบูรณาการร่วมกับหน่วยงาน (Functional) ส่วนกลางอื่นได้อย่างประหยัดคุ้มค่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจึงควรมีอำนาจการบริหารในรูปแบบ CEO เพื่อประสานร่วมมือกันระหว่างส่วนราชการต่างๆ สร้างปฏิสัมพันธ์ / สร้างความสัมพันธ์กับองค์การภาคสังคม และภาคประชาชนได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การจัดการองค์การภาครัฐแนวใหม่ ภายใต้กระแสการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพท้องถิ่น ให้มีบทบาทบริหารจัดการตามธรรมชาติของท้องถิ่น ตอบสนองความต้องการของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

6.3 การบริหารงานกรุงเทพมหานคร ควรเน้นมิติการบริหารใช้มิติตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อการปรับกระบวนการทัศน์ ให้สอดคล้องกับกระแสการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น และกระจาย

อำนาจให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตามแนวคิดการจัดการองค์การแนวใหม่ โดยนำหลักการมาภิบาล 10 หลักมาใช้มีดังนี้

(1) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ ก่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนอย่างเหมาะสม เห็นผลในเชิงประจักษ์และสัมผัสได้

(2) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) การบริหารราชการตามแนวทางที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน โดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม สามารถใช้ทรัพยากร แรงงาน ระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการปฏิบัติภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

(3) หลักการตอบสนอง (Responsiveness) การให้บริการที่ดี สร้างความเชื่อถือ ความไว้วางใจ เชื่อมโยงต่อระบบราชการ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มีความ แตกต่างและหลากหลายได้

(4) หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหา สาธารณะ

(5) หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม หรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

(6) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การกระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา / ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไข ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนา

(7) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจ การตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจ และความรับผิดชอบในการตัดสินใจ และการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การปรับปรุง กระบวนการ และเพิ่มผลผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

(8) หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(9) หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกด้านชาย / หญิงถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ

สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรม และอื่นๆ

(10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไป ภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหา ข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบ โดยตรงซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญโดยฉันทามติไม่จำเป็นต้องหมายความว่า เป็นความเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

6.4 ปรับปรุงพระราชบัญญัติการจัดระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 เนื่องจากใช้งานมาแล้วกว่า 30 ปี ทั้งนี้โดยเน้นในเรื่องการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารงานของกรุงเทพมหานคร(Public Participation) ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอส่วนร่วม 7 ระดับได้แก่

(1) มีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อมูล (Informing) คือ การมีส่วนร่วมรับรู้ข่าวสาร ทางราชการ

(2) มีส่วนร่วมในระดับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Information Provision) คือ ประชาชนมีเวทีแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมขององค์การภาครัฐ

(3) มีส่วนร่วมในระดับการปรึกษาหารือ (Consultation)การเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้าร่วมเจรจา ทบทวน แสดงความเห็นพร้อมตอกัน

(4) มีส่วนร่วมในระดับการสร้างความร่วมมือการวางแผนร่วมกัน (Involvement) เช่น การเปิดให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย แผนงาน โครงการ รวมถึงการเข้าร่วม กิจกรรมของกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานเขต เป็นต้น

(5) ระดับการร่วมดำเนินการ (Partnership) เช่นการประชุม การวางแผนแบบมี ส่วนร่วมเป็นกลุ่มที่ปรึกษา

(6) มีส่วนร่วมในระดับการร่วมตัดสินใจติดตามตรวจสอบ และประเมินผล (Appraisal)ประชาชนที่หลากหลายสาขาอาชีพ มีศักยภาพในการตรวจสอบภาครัฐได้เป็นอย่างดี

(7) มีส่วนร่วมในระดับการควบคุม (Citizen Control) โดยเปิดโอกาสให้ประชาชน เสนอแนะข้อมูลเชิงนโยบายแผนงาน และการดำเนินโครงการได้เองตั้งแต่ต้นโดยมีเจ้าหน้าที่และ องค์การภาครัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้การสนับสนุน

บรรณานุกรม

จักรกฤษณ์คันธานนท์, (2556). การปฏิรูปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษของ กรุงเทพมหานคร: ศึกษากรณีการปฏิรูปโครงสร้างเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน.

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

จำลอง ศรีเมือง, พลตรี. (2560). การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล.

ราชกิจจานุเบกษา. (2528). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครพ.ศ. 2528, เล่ม๑๐๒ตอนที่ ๑๑๕ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๘.

ราชกิจจานุเบกษา. (2560). ประกาศสำนักทะเบียนกลางเรื่องจำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักรตาม
หลักฐานการทะเบียนราษฎรณวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙. เล่ม๑๓๔ตอนพิเศษ๙๒ง ๓๐
มี น ำ ค ม 2 5 6 0 [อ อ น ไ ล น์] . เ ข้ า ถึ ง ไ ต้ จ ำ ก
<https://prachatai.com/journal/2017/03/70846> สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2560.

สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร, (2560). การสัมภาษณ์บุคคล.

สำนักงานปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร, (2559). สถิติจำนวนประชากรและ
บ้าน กรุงเทพมหานคร, 2558.กรุงเทพฯ : สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร.

มาตรการทางกฎหมาย และการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทย

Legal measures and controls of commercial dog in Thailand

พิทักษ์พงษ์ ชัยคุช*

Pitakphong Chaikhot

บทคัดย่อ

การศึกษามาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทางด้านมาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทยและศึกษาแนวทางการแก้ไขการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าด้วยมาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทย ซึ่งยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องของการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้า ดังนั้นควรจะต้องมีการออกกฎหมายการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าเพื่อลดปัญหา สุขขจรจัด การเกิดโรคพิษสุนัขบ้า และปัญหาต่อสังคมแล้วซ้ำอีกขึ้น

สำหรับประเทศไทยมีพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แต่ยังไม่มามีมาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทยที่ครอบคลุมและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ส่วนพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499ที่มีบทลงโทษน้อยเกินไปทำให้ผู้เลี้ยงสุนัขขาดความเกรงกลัวเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 4 กลุ่ม หลักๆได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มประชาชนผู้เลี้ยงสุนัข กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขายสุนัข กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมาย

จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันสังคมของประเทศไทยนำสุนัขมาเลี้ยงมากขึ้น แต่ผู้เลี้ยงยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุนัขอย่างแท้จริง ส่งผลให้ส่งผลกระทบต่อสังคม เช่น ปัญหาสุขขจรจัด ปัญหาโรคพิษสุนัขบ้า เหตุสุนัขเข้าทำร้ายผู้คน นอกจากนี้ยังมีเรื่องของความสะอาดของสถานที่เลี้ยงสุนัขซึ่งส่งผลทำให้สุนัขเกิดความเครียดและเกิดความดุร้ายขึ้นได้ ทั้งนี้ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่บุคคลอื่น ในขณะเดียวกันกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุม ดูแล การเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้านั้นจะสามารถใช้บังคับเป็นมาตรการทางกฎหมายในการควบคุม ดูแลสุนัขได้ทั่วราชอาณาจักรยังไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร ดังนั้นเมื่อมีปัญหาอันเกิดจากสุนัขจึงมีความจำเป็นต้องนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุนัขที่มีอยู่อย่างเช่น พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557, พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535, พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 มาแก้ปัญหาดังกล่าวแต่ไม่ใช่นำกฎหมายเกี่ยวกับสุนัขโดยตรง ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะพัฒนามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทยที่เหมาะสมและ

* อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

เป็นไปได้เพื่อเป็นแนวทางการควบคุมผู้เลี้ยงสุนัขและผู้เกี่ยวข้องได้ศึกษาและสามารถนำมาตรการทางกฎหมายนี้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : มาตรการทางกฎหมาย การควบคุม การเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้า

Abstract

Study on legal measures and control of commercial dog in Thailand in this version has the purposes to battle. Maintain the legal measures and controls of commercial dog in Thailand. And the study approach was to raise a dog in order to trade with a legal measure and control the dog in Thailand. Also, there are no specific laws, which the story of the dog to trade. Therefore, the law should be expanded to feed the dog, to trade, to reduce the problem. Stray dogs being born rabies and society problems over and over again up.

For Thailand the prevention of cruelty to act and the animal welfare A.D 2014. But there are no legal measures and controls of the dog to trade in Thailand, including covers and a picture. The public health act A.D 1992 and Commercial undertakings Act A.D 1956 contains penalties for too little makes people dehydrated dog afraid to solve some real problems that occur. Researchers have studied the interview sample working age group consists of 4 main groups, namely that The 1 is a groups of people raising dogs. The 2 groups are groups of entrepreneurs selling dogs. The 3 groups is a group of related government agencies. The group, which is a group of 4 groups of law enforcement.

The study found that the present society of the dog raising more and more. But who lack understanding and knowledge to look after the dog profit. Due to its impact on society, such as the problems of stray dogs, rabies problem because dogs do evil people. Besides. Going to have the cleanliness of the place, which the dog stress and the more fierce. With the cause trouble annoy old other people. At the same time, the law about controlling dike Raising the dog to trade It can be applied as a measure of legal control. Look after the dogs around the kingdom has not covered enough. So when there is a problem caused by a dog, it is necessary to adopt laws relating to dogs are like. The Prevention of Cruelty to animal welfare undertakings A.D 2014, The public health act A.D 1992, Commercial undertakings Act A.D 1956 To resolve the problem, but not the laws about dogs directly. Researchers have to develop legal measures relating to the control of trade in the domestic dog

that Thailand is reasonable and possible to control pet dog and related studies, and legal measures can be introduced to effective use of this.

keyword(s): Legal measures to control raising the dog, to trade.

บทนำ

สุนัขจัดเป็นสัตว์เลี้ยงที่น่ารัก เฉลียวฉลาด มีประสาทสัมผัสในการรับกลิ่นดี และมีความจงรักภักดีต่อเจ้าของ บ่อยครั้งที่สุนัขทดแทนบุญคุณเจ้าของโดยการปกป้องเจ้าของด้วยชีวิตของมัน ซึ่งสัญชาตญาณและความซื่อสัตย์ของสุนัข ทำให้มนุษย์เรานิยมเลี้ยงไว้เป็นเพื่อนเล่นประจำบ้าน เพื่อสร้างความผ่อนคลาย สร้างความเพลิดเพลิน คลายเหงาได้บางเวลา ความใกล้ชิดระหว่างมนุษย์และสุนัขช่วยให้สุขภาพด้านร่างกายและจิตใจของมนุษย์ดีขึ้น

ในปัจจุบันมีการนำสุนัขมาเลี้ยงเพิ่มมากขึ้น จึงมีการเพาะพันธุ์สุนัขหลายสายพันธุ์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด โดยสายพันธุ์สุนัขที่ได้รับความนิยมนำไปเลี้ยงมากที่สุด ได้แก่ ชิววา, ปอมเมอเรเนียน, ชิสุ, ยอร์คเชียร์ เทอร์เรียร์, บีเกิล, ปีก, บูลด็อก, ไซบีเรียน ฮัสกี, โกลเด้น รีทรีฟเวอร์ และลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ด้วยเหตุผลดังกล่าว การผสมพันธุ์สุนัขเพื่อให้ได้สุนัขที่ดีที่สุด และตามความต้องการของผู้เลี้ยงสุนัข จึงเกิดเป็น "ธุรกิจ" การค้าขายสุนัขขึ้นมา

การค้าขายสุนัขสามารถทำเป็นทั้งอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมก็ได้ ทั้งนี้จะต้องมีความรู้เรื่องของการดูแลสุนัขในระดับพื้นฐาน เช่น วิธีการเลี้ยง การให้อาหาร การผสมพันธุ์ การออกกำลังกาย และการทำความสะอาด การค้าขายสุนัขนับวันก็ยิ่งกลายเป็นการค้าขายเชิงพาณิชย์ มีการตั้งราคาสูงขึ้นตามความต้องการของตลาดและการดูแลที่ค่อยข้างละเอียดอ่อน โดยมีตลาดค้าขายสุนัขชัดเจนมากขึ้นทั้งในตลาดนัดทั่วไปและในโลกของโซเชียลส่งผลให้เกิดฟาร์มสุนัขขึ้น นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวกับสุนัขมากขึ้น อาทิ ร้านจำหน่ายอาหารสุนัขและขนมของว่างสำหรับสุนัข, ร้านบริการอาบน้ำ ตัดขน ทำสัไฮไลทชน, บริการสระว่ายน้ำสัตว์เลี้ยง, สวนออกกำลังกายสำหรับสุนัข, ร้านสปาสำหรับสุนัข และโรงเรียนฝึกสุนัข ครบวงจรมากขึ้น ทั้งนี้การค้าขายสุนัขยังยึดอยู่กับสายพันธุ์และความนิยมของผู้นำไปเลี้ยง โดยไม่มีเกณฑ์มาตรฐาน ถึงแม้ว่าจะเป็นสุนัขสายพันธุ์เดียวกัน อายุเท่ากัน เพศเดียวกัน แต่มีราคาต่างกัน

ในกรณีที่ผู้ขายไม่สามารถขายสุนัขออกไปได้ภายใน 90 วัน ผู้ขายอาจจะต้องมีต้นทุนสูงขึ้น เพราะต้องมีการฉีดยาวัคซีน และเพิ่มค่าอาหาร รวมถึงค่าเลี้ยงดูอื่นๆ เป็นเหตุให้ต้องนำสุนัขไปปล่อยทิ้งบ้าง อาทิ ตามชุมชน วัด และสวนสาธารณะ อีกประการหนึ่งเมื่อผู้เลี้ยงซื้อสุนัขมาเลี้ยงแล้ว แต่ไม่มีเวลาได้ดูแลสุนัขเต็มที่ จำเป็นต้องนำสุนัขไปปล่อยทิ้งตามที่สาธารณะ ส่งผลให้เกิดปัญหาต้องชุมชนสังคมและสิ่งแวดล้อม จากข่าวของหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ในคอลัมน์รายงานพิเศษ ระบุว่า "ฟาร์มขายหมาเถื่อน"...จริงรึอุบาทว์ทารุณสัตว์ เพราะความน่ารัก เชื่อ เป็นมิตร กตัญญูรู้คุณ ทำให้สุนัขกลายเป็นสัตว์เลี้ยงยอดนิยม จึงมีฟาร์มสุนัขเถื่อน มีการเพาะพันธุ์ในที่ลับ เพราะต้องการปิดบังไม่ให้ใครรู้ว่าพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ไม่ใช่พันธุ์แท้ สถานที่อยู่สกปรกคับแคบ คนเพาะพันธุ์ไม่ได้มองสุนัขเป็นสิ่งมีชีวิต แต่เป็นเครื่องจักรผลิตลูกสุนัข จุดประสงค์เดียวคือทำกำไรให้ได้มากที่สุด นั้นหมายถึงการ

จับสุนัขผสมทุกครั้งถึงฤดูติดสัด ให้กินเศษอาหารเหลือ ไม่มีการอาบน้ำแต่งขน ไม่มีการทำความสะอาดกรง ไม่ได้ฉีดยาคุม ไม่ต่างจากขุมนรก “สุนัขจะถูกขังกรงตลอดเวลา ไม่มีวันได้ออกไปไหนจนวันตาย บางตัวพิการ ตาบอด เล็บยาวจนทะลุเนื้อออกมาจนไม่ได้ตัด บางตัวเป็นอัมพาตเดินไม่ได้ แต่ยังถูกเก็บไว้ผสมพันธุ์จนกระทั่งผสมพันธุ์ไม่ได้เขาก็เอาไปกำจัด ไม่ก็ปล่อยให้ป่วยตาย บางคนธุรกิจเลี้ยง เลี้ยงไม่ไหวก็ขายถูกๆ หรือเอาไปปล่อยข้างถนน ทุกวันนี้ปัญหาสุนัขจรจัดที่เริ่มมากขึ้นตามสถานที่ต่างๆ ส่วนหนึ่งมาจากเจ้าของฟาร์มที่ไร้ความรับผิดชอบ ทั้งนี้ประเทศไทยควรตั้งกรมสัตว์เลี้ยง ทำหน้าที่ดูแลเรื่องสัตว์เลี้ยง โดยเฉพาะ ทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐ นักวิชาการ เอ็นจีโอ สัตวแพทย์ มีการตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจสัตว์เลี้ยงให้มีอำนาจในการตรวจค้น ยึด จับกุม ลงโทษ กรณีมีเหตุทารุณกรรมสัตว์เกิดขึ้น (หนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ รายงานพิเศษ “เจาะลึกปัญหาระดับชาติ สุนัขจรจัดล้นเมือง วันที่ 1 มิ.ย. 2559 นอกจากนั้นแล้วโรคพิษสุนัขบ้ายังเป็นปัญหาสังคมที่ยังหาวิธีแก้ไขไม่หมดโดยในปี พ.ศ. 2561 นี้ กรมปศุสัตว์ได้ประกาศเขต “โรคพิษสุนัขบ้า” ระบาด โดยจัดเป็นพื้นที่สีแดง หมายถึงสถานการณ์น่าเป็นห่วง ใน 13 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดสุรินทร์, ชลบุรี, สมุทรปราการ, ฉะเชิงเทรา, น่าน, บุรีรัมย์, อุบลราชธานี, เชียงราย, ร้อยเอ็ด, สงขลา, ระยอง, ตาก และศรีสะเกษ พร้อมกำหนดเขตพื้นที่เฝ้าระวังอีก 42 จังหวัด โดยจัดเป็นโซนสีเหลือง เพราะพบผู้เสียชีวิตจากโรคนี้แล้ว 3 ราย โดยมีการตรวจพบสัตว์ติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าแล้ว 251 ตัว

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาต้องการศึกษาสาเหตุของการเกิดสุนัขจรจัดในสังคมที่ส่งผลเกี่ยวเนื่องถึงการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า และมาตรการทางกฎหมายนำมาแก้ไขร่วมกัน ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยมีแค่พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ซึ่งยังไม่ครอบคลุมถึงการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าจึงก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมซ้ำแล้วซ้ำอีกขึ้น

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาทางด้านมาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าด้วยมาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทย

3.กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเอกสารและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง (ภาคสนาม)ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเอกสารมุ่งศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มาตรการทางกฎหมาย และการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทย แนวคำพิพากษาศาลฎีกา มาตรการทางกฎหมายทั้งของไทยและต่างประเทศตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ขอบเขตวิจัยด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มประชาชนผู้เลี้ยงสุนัข
 กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขายสุนัข
 กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
 กลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มผู้บังคับใช้กฎหมาย

4. สมมุติฐานการวิจัย

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้า ยังไม่มีกฎหมายหมายเฉพาะเรื่องของการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้า ดังนั้นควรจะต้องมีการออกกฎหมายการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าเพื่อลดปัญหาสังคมของประเทศ

5. ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากตำราทางวิชาการต่างๆ อาทิ เอกสาร รายงาน บทความ บทวิเคราะห์ทั้งจากสื่อมวลชน รายงานวิชาการ วิทยานิพนธ์ ระเบียบ คำสั่ง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์ข้อมูลในการตีความในลักษณะวิเคราะห์ตามเหตุและผล รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้า เพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลผลหามาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดโดยให้ครอบคลุมไปถึงผู้เพาะพันธุ์สุนัขด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์ ซึ่งในการสัมภาษณ์ ที่มีการกำหนดหัวข้อประเด็นไว้แล้วหรือเป็นแบบปลายปิด (Closed Form) เพื่อจะได้สะดวกต่อการเก็บข้อมูลในเรื่องประเด็นต่างๆเป็นการผสมกับการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด (Opened Form) เพื่อเปิดให้มีการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ นอกเหนือจากหัวข้อหรือประเด็นที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่มีความเหมาะสมภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมในงานการวิจัยฉบับนี้ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งรวบรวมมาจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ประชากรที่มาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนึงถึงสมมติฐานของการวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. ศึกษาเอกสาร หลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2. สร้างแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3. ตรวจสอบประชากรและคัดประชากรเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 4. นำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบพร้อมนำไปสัมภาษณ์จริง

ขั้นตอนที่ 5. รวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นต่างๆที่ได้จากเอกสารการสัมภาษณ์ โดยการออกแบบสัมภาษณ์และนำไปจัดหมวดหมู่ แบ่งแยกประเภทเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Tools For Data Collective) ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทางด้านข้อกฎหมายของมาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทย

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีและแนวคิดด้านมาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทย

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทย

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างทางด้านมาตรการกฎหมายการควบคุมและการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทยและต่างประเทศ

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการออกแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบการวิจัย ดังปรากฏในภาคผนวก

ผู้วิจัยได้ออกแบบสัมภาษณ์และคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้นำไปทดสอบ (Pretest) ความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) ในแต่ละข้อเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาวิจัย

6.สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทย มาตรการทางกฎหมายของไทยตลอดจน แนวคำพิพากษาศาลฎีกา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ตั้งไว้ในกรณีศึกษาฉบับนี้ซึ่ง ปรากฏว่าผลการวิจัยในหัวข้อ มาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทย ดังนี้

มาตรการทางกฎหมายของไทย

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าแต่มีพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงดังนี้ พระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 แต่ไม่ได้บัญญัติหมวดที่ว่าด้วยมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าและบทลงโทษกำหนดไว้น้อยเกินไป

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้มีบัญญัติเรื่องการป้องกันเหตุรำคาญอันอาจเกิดจากการเลี้ยงสัตว์ไว้ในหมวด 5 มาตรา 25 ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญในมาตรการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนได้ในมาตรา 25(2) การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ มาตรา 25 (3) อาคารอันเป็นที่อยู่ของคนหรือสัตว์ โรงงานหรือสัตว์ โรงงานหรือสถานที่ประกอบการใดไม่มีการระบายอากาศ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือการควบคุมสารเป็นพิษหรือมีแต่ไม่มี

การควบคุมให้ปราศจากกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษอย่างพอเพียงจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและในหมวด 6 การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ มาตรา 29 เพื่อประโยชน์ในการรักษาภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนในท้องถิ่นหรือเพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสัตว์ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้ส่วนใดหรือทั้งหมดของพื้นที่ให้เขตอำนาจราชการส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ได้และการออกข้อกำหนดของท้องถิ่นดังกล่าว

7.อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สภาพปัญหาที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทย ควรมีการแก้ไขเป็นกรณีเร่งด่วนดังนี้

1. ควรกำหนดกฎเกณฑ์และมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าให้มีความชัดเจน โดยในส่วนนี้ภาครัฐ ควรหาทางแก้ไขและกำหนดหลักเกณฑ์และรูปแบบที่เกี่ยวข้องมาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทยให้มีความชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

2. ควรให้มีการขอใบอนุญาตในการเลี้ยงสุนัขบ้านและเลี้ยงเพื่อการค้าซึ่งจะเป็นการจัดระเบียบสุนัขรวมถึงการกำหนดจำนวนสุนัขที่อนุญาตให้เลี้ยง เช่น การเลี้ยงสุนัข ควรเลี้ยงไม่เกิน 2 ตัวต่อบ้านหนึ่งหลัง

3. ควรเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ให้กับหน่วยงานท้องถิ่นให้มีอำนาจในการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าให้มากขึ้น เพื่อกระจายอำนาจและลดภาระของภาครัฐ

จากการที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข ผู้วิจัยขอสรุปผลดีและผลเสียเกี่ยวกับ มาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทยได้ดังนี้

ข้อดี

1. การกำหนดมาตรการทางกฎหมายและการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้าให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม จะทำให้ประชาชนได้รู้และเข้าใจว่าการนำสุนัขมาเลี้ยงในเบื้องต้นจะต้องดำเนินการอย่างไร เป็นการลดภาระของสังคมและหน่วยงานภาครัฐได้

2. การกำหนดบทลงโทษที่มีความรุนแรงมากขึ้น จะทำให้ผู้เลี้ยงสุนัขมีความกลัวและดูแลเอาใจใส่สุนัขของตัวเองมากขึ้น

3. ทำให้ลดการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า

ข้อเสีย

1. ผู้เลี้ยงสุนัขมีภาระมากขึ้นในการเลี้ยงดู

8.ข้อเสนอแนะ

สำหรับในประเทศไทยจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้า โดยผู้เลี้ยงสุนัขต้องขึ้นทะเบียนหรือขออนุญาตเลี้ยงสัตว์ และทำประวัติสุนัขทุกตัว เพื่อให้สามารถเช็คข้อมูลสุนัขย้อนหลังได้ รวมถึงมีการควบคุมจำนวนการเลี้ยง การเก็บภาษีสุนัข และมีมาตรการการลงโทษทางกฎหมายอย่างจริงจัง หากมีการจงใจที่ไม่ดำเนินการตามระเบียบดังกล่าว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ให้แก้ไข เพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติใหม่ ว่าด้วยมาตรการควบคุมการเลี้ยงสุนัขเพื่อการค้า ออกมาบังคับใช้ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติ

9.บรรณานุกรม

- เฉลิมชาติ แจ่มจรรยา, ศุภมล ศรีสุขวัฒนา และสมชาย ตู่แก้ว. (2535) คู่มือพระราชบัญญัติการสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 4 นนทบุรี : กรมอนามัย, ม.ป.ป.
- ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศาสตร์. (2540) กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง. กรุงเทพมหานคร: จีระวิชาการพิมพ์.
- พจน์ บุชปาคม. (2523) คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : แสงทองการพิมพ์.
- นพรัตน์ สุวรรณกุล. (2542) “ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้ตามกฎหมายรักษาความสะอาดและความเรียบร้อยของบ้านเมือง.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฤทัย หงส์ศิริ. “การฟ้องคดีละเมิดต่อศาลปกครอง.” *วารสารการศาลปกครอง* 3,1(มกราคม-เมษายน 2546): 68-94.
- วิชา มหาคุณ. “ทฤษฎีกฎหมาย.” *วารสารกฎหมาย* 1 (กันยายน 2517): 70-78.
- สุนีย์มัลลิกะมาลย์. “ทางเลือกหนึ่งในการเยียวยาผู้เสียหายจากปัญหามลพิษ.” *ดุลพห* 1,42 (มกราคม-มีนาคม 2539): 98-111.

ความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก Accountability of the War Veterans Organization of Thailand.

ธัญชัย แก่นแก้ว* ศรุดา สมpong**
Thanunchai Kankaew, Saruda Sumpong

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก 3) เพื่อศึกษาแนวทางการนำเสนอผลวิจัยการพัฒนาแนวทางการรับผิดชอบและตรวจสอบได้ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นวิธีการศึกษาเพื่อหาองค์ความรู้ใหม่จากทัศนะของผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารระดับสูง จำนวน 2 คน และข้าราชการผู้ปฏิบัติงานจำนวน 4 คน ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร การสนทนาเฉพาะกลุ่ม 2 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน จำนวน 14 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลยังเป็นการ วิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพ ด้วยการจัดเตรียมฐานข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปใช้วิเคราะห์ให้สูงขึ้นด้วยการจัดทำกลุ่มข้อมูล เช่น การจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลให้เป็นระบบ ๆ เพื่อความเชื่อมั่นของข้อมูลที่ได้รับ

ผลการวิจัยพบว่า

ประการแรก องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกขาดระบบบริหารและการจัดการที่ดีในการผลักดันให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมการสร้างอาชีพให้ทหารผ่านศึก และครอบครัว เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีมีสุข สมเกียรติ สมฐานะ สามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้ แต่บางกลุ่มมุ่งเน้นการฝึกอาชีพในวิถีปกติที่ไม่สามารถเพิ่มมูลค่า และให้ความสำคัญกับเอกชนในโครงการใหญ่มากกว่าพัฒนาศักยภาพทหารผ่านศึก

ประการที่สอง รัฐบาลขาดต่อการพิจารณาศักยภาพขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกว่ามีขีดความสามารถในการรับผิดชอบโครงการต่างๆ ได้หรือไม่ แต่กลับมีมติเห็นชอบในการให้สิทธิพิเศษในการรับจ้างงานจากส่วนราชการ โดยไม่ต้องประกวดราคาอาจ ทำให้เกิดความไม่โปร่งใสและอาจเกิดการแสวงผลประโยชน์โดยมิชอบ

ประการที่สาม องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกไม่ได้ให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ขององค์การของตน ทำให้หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และประชาชน

* Doctoral of Ph.D., Program in Philosophy (Public Administration), Graduate School, Western University.

** Department of Public Administration, Graduate School, Western University.

เกิดความสับสน ไม่เข้าใจบทบาท ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกอย่างแท้จริง

และประการที่สี่ การจัดโครงสร้างขององค์การยังไม่ได้รับการพัฒนานในเชิงระบบหรือมีการบริการสาธารณะให้เกิดประโยชน์ต่อทหารผ่านศึกได้อย่างชัดเจน สำนักงานภายในองค์การมีทิศทางการทำงานไม่เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน ทำให้เกิดขั้นตอนการทำงานที่ซับซ้อน

คำสำคัญ : ความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ ,องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

ABSTRACT

This article aims to 1) study the state of responsibility and audit of the Veterans Administration. 2) To study the elements of responsibility and verification of the Veterans Affairs Organization. 3) To study the way to present research results. Development of Responsible and Verifiable Responsibilities of the Veterans Administration. This research is qualitative research as a method to study new knowledge from key informant interviews 1 and the researcher studied the document. Two groups of seven people were interviewed Analyze qualitative data by providing a database that can be easily used for analyzing data, such as classifying data into systems to assure the reliability of the data.

Findings were as follows:

Described the phenomenon of organizational structure change in accordance with current government policy. The results of this research. The findings are as follows.

In the first place, the Veterans Administration lacked good administrative and management systems to drive the private sector to engage in the careers of veterans and their families to improve their wellbeing. Family But some mosquitoes focus on vocational training in a normal way that cannot add value. And focus on the private sector in large projects, rather than developing veterans potential.

Second, the government ignores the potential of the Veterans Administration. It has the ability to take responsibility for the project or not, but has the resolution to grant privileges to work from the government. Without a bid Cause fraud and misbehavior.

Third, the Veterans Administration does not give priority to the publicity of its organization. Government agencies Private agencies and people are confused. Do not fully understand the role and mission of the Veterans Administration.

And fourth Organizational structure has not been systematically developed or public service is rendered to the benefit of veterans. The internal office is not working in the same way. Cause complex workflows.

Keywords Responsibility and Verification, Veterans Assistance Organization

1. บทนำ

หลังคณะรักษาความสงบแห่งชาติหรือ คสช. ทำการรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พ.ค. 2557 ฝ่ายเศรษฐกิจของ คสช. ได้มีหนังสือลงวันที่ 1 ก.ค.2557 เสนอเรื่ององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ขอสิทธิพิเศษในการรับจ้างจ้างพัฒนาหรือก่อสร้างปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำ งานขุดลอกคูคลอง ลำรางสาธารณะ งานสร้างฝายกั้นน้ำและงานรอกท่อระบายน้ำของกระทรวงการคลังไปดำเนินการ หลังจากนั้น คสช. ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 ก.ค.2557 รับทราบมติคณะกรรมการพิจารณาสิทธิพิเศษของหน่วยงานและรัฐวิสาหกิจในการประชุมครั้งที่ 1/2557 ให้องค์การทหารผ่านศึกได้รับสิทธิพิเศษประเภทไม่บังคับในการรับจ้างจ้างพัฒนาหรือก่อสร้างปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำ ฯลฯ ให้แก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ สำหรับเหตุผลที่อนุมัติสิทธิพิเศษเรื่องดังกล่าวให้กับองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกมีการระบุว่า เพื่อช่วยให้ทหารผ่านศึกที่สละเลือดเนื้อ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นด้วยการนำรายได้จากการดำเนินโครงการดังกล่าวผ่านสำนักงานกิจการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการบริการ (สกบ.) ซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินงานด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมจากการผลิตทางการเกษตรการบริการ การประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างอาคาร และงานก่อสร้างอย่างอื่นทุกชนิด งานซ่อม งานสร้างถนน รวมทั้งรับทำงานโยธาทุกประเภท ซึ่งมีขีดความสามารถที่จะรับจ้างพัฒนาหรือก่อสร้างปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำ ฯลฯ เพื่อนำรายได้มาสมทบงบประมาณในกาสงเคราะห์ทหารผ่านศึก และครอบครัว เป็นการช่วยลดภาระงบประมาณรายจ่ายของรัฐในการให้การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกอีกด้านหนึ่ง ดังนั้น ในการบริหารภาครัฐจะสามารถให้คำตอบกับความสงสัยที่ประชาชนมีต่อองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ย่อมต้องมีหน้าที่ในการแสดงความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งจะต้องดำเนินการให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงานขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกและมีระบบบริหารงานที่โปร่งใส จึงเป็นปัญหาสำคัญเรื่องหนึ่งในการปรับระบบบริหารงานภาครัฐขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เน้นการเปิดเผยข้อมูลและวิธีการทำงาน ให้ทหารผ่านศึกได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์เพื่อให้อย่างมั่นใจว่าองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกจะสามารถ ดำเนินการอย่างไรการบริหารงานที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นจากทหารผ่านศึกและเกิดประโยชน์ และกำหนดวิธีการต่างๆที่จะนำมากำหนดระเบียบข้อบังคับ ในการบริหารงานขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกต่อไปในอนาคต (Sukanya Piyapitak (2011 : 134))

หากจะกล่าวถึงองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกจากภาพลักษณ์และความเข้าใจของผู้คนในสังคม คือเป็นเพียงองค์การหรือหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลสวัสดิการของอดีตทหารที่ผ่านการรบจากสมรภูมิ แล้วขาดเงินจุนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นบุคคลทุพพลภาพ

(พิการ) จนต้องคอยได้รับการช่วยเหลือจากสังคม ทำให้สังคมเกิดความสนใจถึงบทบาทหน้าที่ และโครงสร้างของ อผศ. รวมถึงขอบเขตการทำงานขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ว่าสามารถกระทำได้บ้างตามกฎหมาย ในขณะที่ผ่านมามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมืองและเอกชนบางแห่งต่างมุ่งแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจโดยใช้ภาพลักษณ์ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในรูปแบบการบริหารจัดการหรือการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อนำรายได้มาสมทบทุนกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เป็นทุนการศึกษาสำหรับบุตรของทหารผ่านศึก เป็นสวัสดิการสำหรับทหารผ่านศึก และในการสงเคราะห์ช่วยเหลือครอบครัวของทหารผ่านศึก ในขณะที่องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก (อผศ.) ไม่สามารถสร้างภาพลักษณ์ขององค์การให้มีความโดดเด่นในกิจกรรมแต่เลือกเป็นองค์การที่เปิดกว้างเพื่อให้หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์โดยอาศัยภาพลักษณ์ขององค์การเพื่อความน่าเชื่อถือ ซึ่งมีทหารผ่านศึกเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ผู้คนในสังคมรู้สึกเช่นกัน (Rakhwamsuk, E., (2017))

จากปรากฏการณ์ที่เป็นประเด็นปัญหาขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ตามตัวอย่างทั้งหมดนี้ทำให้สังคมตั้งคำถาม ตลอดจนมีการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของ อผศ. ว่ามีการทุจริตมีกลุ่มขบวนการโกงอย่างเป็นระบบ และมีการเอื้อผลประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้มีอำนาจบางกลุ่ม โดยปัญหาเกี่ยวกับความไม่โปร่งใสในการดำเนินการและกิจกรรมของ อผศ. ได้เกิดขึ้นในช่วงที่มีการประชาสัมพันธ์ข้อดีของร่างรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ว่าเป็น “ฉบับปราบโกง” ภายใต้การบริหารงานของรัฐบาลทหาร คสช. ที่ประกาศเจตนารมณ์อย่างแน่วแน่ในการปราบโกงทุกรูปแบบล้างระบบการทุจริต และจะสร้างกลไกป้องกันการทุจริตในอนาคต แต่กลับมีเรื่องไม่โปร่งใสในการดำเนินการขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกออกมาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจกับปรากฏการณ์ความรับผิดชอบและการตรวจสอบได้ของ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ปัญหาอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์การที่เหมาะสม ดังนั้น จึงเป็นการสมควรที่จะมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพความรับผิดชอบ และการตรวจสอบได้ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

2.2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบความรับผิดชอบ และการตรวจสอบได้ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

2.3 เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาวิจัยรูปแบบกระบวนการทัศน์รัฐประศาสนศาสตร์ โดยศึกษาแหล่งข้อมูลจากเอกสาร ตำรา

บทความ แนวคิด ทฤษฎี หนังสือ สิ่งพิมพ์จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อทางเว็บไซต์ ต่างๆ เกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ สภาพองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก การปรับโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงาน และผลงานวิจัยของหน่วยงานราชการที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐมาประกอบการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลสำคัญกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) แบบเจาะจงผู้เชี่ยวชาญจากองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกจำนวน 2 คน ข้าราชการส่วนปฏิบัติงานจากองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกจำนวน 4 คนและทหารผ่านศึกประจำการทหารผ่านศึกรวม 14 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แบบเจาะจง จำนวน 7 คน พื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ที่อยู่ 420/3 ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวีกรุงเทพมหานคร 10400และสำนักงานองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกเขตสุพรรณบุรี ที่อยู่ 9/1 หมู่ที่ 4 ถนนมาลัยแมน ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี 72000

4. ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

สภาพองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก การดำเนินงานภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลง วิฤตการณ์ที่เกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การที่จะขับเคลื่อนประเทศให้มีความก้าวหน้า และนำไปสู่การพัฒนาอย่างมั่นคงระบบราชการไทยจะต้องเป็นระบบที่มีความเข้มแข็ง มีความน่าเชื่อถือ มีความไว้วางใจ ซึ่งสภาพปัญหาของระบบราชการที่มีมานาน ควรจะต้องนำมาวิเคราะห์และนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ และเสริมสร้างระบบราชการให้มีขีดสมรรถนะสูงและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในบริบทต่างๆ เช่น ด้านทรัพยากรบุคคล, ด้านโครงสร้าง, ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ ข้อบังคับ, ด้านความพร้อมของภาครัฐ ฯลฯ ตลอดจนพัฒนาไปสู่การให้บริการในรูปแบบการให้บริการทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น และขีดสมรรถนะขององค์การซึ่งการพัฒนากระบวนการจำเป็นต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้มีขีดสมรรถนะสูงและมีความทันสมัย

องค์ประกอบที่มีผลต่อความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก นโยบายของภาครัฐที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานการที่จะบริหารหน่วยงานภาครัฐให้มีคุณภาพนั้นองค์ประกอบสำคัญ คือ ผู้บริหารองค์การต้องมีความมีวิสัยทัศน์ มีความโปร่งใส และในขณะเดียวกันหน่วยงานทั้งพนักงาน บุคลากร ต้องให้ความร่วมมือในการทำงาน ดังนั้น การที่ผู้บริหารจะขับเคลื่อนให้ทีมงานมาช่วยทำงานต้องมีความพิเศษในการบริหาร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร การจะก้าวข้ามไปเป็นหน่วยงานที่ทันสมัยนั้นจะต้องมีบุคลากรที่ทันสมัยด้วยต้องมีการปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ของประเทศ ปัญหาด้านบุคลากรที่ยังขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานหรือขาดความเป็นมืออาชีพ

แนวทางในการพัฒนาองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก สำหรับแนวทางในการพัฒนาองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก เป็นแนวคิดที่ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอย่างมีแบบแผน โดยลักษณะของบริการภาครัฐที่ในอนาคตจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการบริหารบ้านเมือง และเสนอความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของภาครัฐได้อย่างสมบูรณ์สอดคล้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เสนอแนวทางการปฏิบัติ คือ อยากรให้มีการพัฒนาองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกเพื่อความโปร่งใสจะได้ไม่ถูกมองไปในทางไม่เหมาะสม ทำให้เกิดข้อสงสัยและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาองค์การสืบไป

5. อภิปรายผล

อภิปรายผลการวิจัย

ปรากฏการณ์ “ความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก” แสดงให้เห็นถึงบทบาทขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกอีกทั้ง การกำหนดโครงสร้างการบริหาร และการจัดการขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก เพื่อประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจร่วมกันถึงวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ดังนั้น เพื่อความชัดเจนในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับ “ความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก” ผู้วิจัยขออภิปรายผลจากข้อค้นพบ 4 ประเด็น ดังนี้

1.การบริหารและการจัดการสร้างอาชีพในภาคเอกชน

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก เป็นองค์กรของรัฐบาลจัดตั้งเพื่อการกุศล เพื่อให้การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ครอบครัวของทหารผ่านศึกและทหารนอกประจำการ เพื่อเป็นการตอบแทนคุณงามความดี ความเสียสละในการปกป้องเอกราชอธิปไตยของชาติ ซึ่งจะแตกต่างจากการสงเคราะห์ทั่วไปที่ต้องช่วยเหลือผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามสถานภาพโดยไม่เป็นภาระของสังคมในอนาคต การบริหารและการสร้างอาชีพในภาคเอกชนนั้น องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกได้มีการดำเนินการมาตลอดแต่ยังไม่มีความชัดในการปฏิบัติมากนัก จึงต้องมีการกำหนดกฎข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Manutsawe jampatas (2010). จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการการสงเคราะห์ของทหาร ผ่านศึก พิจารณาจากการรับ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการการสงเคราะห์ของทหารผ่านศึกพิจารณาจากการรับ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในแต่ละด้านในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก และค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ ณ สำนักงานองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก รายได้ และอายุ จะมีผลต่อความต้องการการสงเคราะห์ของทหารผ่านศึกพิจารณาจากการรับ กล่าวคือ หากทหารผ่านศึกพิจารณาจากการรับมีค่าใช้จ่ายในการใช้บริการมาก มีรายได้มาก และมีอายุน้อย จะทำให้ทหารผ่านศึกพิจารณาจากการรับมีความต้องการการสงเคราะห์ลดลง

2.ธรรมาภิบาลขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกต้องพัฒนาการกระบวนแนวทางในการจัดการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ โดยปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนในด้านการบริหารการจัดการภายในองค์การนั้น การบริหารงานขององค์การการสงเคราะห์ทหารผ่านศึกจึงจำเป็นต้องใช้หลังรรมมาภิบาลในการบริหารจัดการ ธรรมาภิบาลหมายถึงการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่มีแนวทางในการจัดระเบียบให้สังคมรัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขมีความรัก ความสามัคคีและร่วมกันก่อให้เกิดพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yuttana Ruchkang (2015). จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาระบบโครงสร้างการสงเคราะห์กรณีศึกษาขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์ และกระทรวงกิจการทหารผ่านศึกสหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งของระบบการสงเคราะห์ทหารผ่านศึกของประเทศไทย โดยเทียบเคียงกับระบบการสงเคราะห์ทหารผ่านศึกของสหรัฐอเมริกา รวมทั้งศึกษาปัญหาและความต้องการของทหารผ่านศึกไทย สำหรับนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาแนวทางการให้การสงเคราะห์แก่ทหารผ่านศึก ให้ทหารผ่านศึกมีคุณภาพชีวิตและสวัสดิการที่ดีขึ้น

3.การประชาสัมพันธ์องค์การรูปแบบใหม่

องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกไม่มีการประชาสัมพันธ์ที่เป็นการแสดงถึงความรับผิดชอบ และไม่ได้แสดงให้เห็นถึงการตรวจสอบที่มีความชัดเจนในด้านการตัดสินใจของการบริหารตามที่ประชาชนมีความเคลือบแคลงสงสัย การประชาสัมพันธ์ ควรจะทำหน้าที่เป็นเสมือนคนกลางในการติดต่อประสานงานระหว่างองค์การและสาธารณชน เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารจากองค์การได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณชน และเพื่อนำข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นจากสาธารณชนมาเผยแพร่ให้องค์การได้รับทราบอย่างเท่าเทียมกันเพื่อหวังให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ผลของการประชาสัมพันธ์จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงขององค์การและสาธารณะชน อันเป็นการดำเนินงานที่อยู่บนพื้นฐานของ“ความรับผิดชอบต่อสังคม” อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukanya Piyapitak (2011). จากผลการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของทหารผ่านศึกต่อคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่สำนักงานสงเคราะห์ทหารผ่านศึกเขตนครราชสีมา จากกลุ่มตัวอย่างทหารผ่านศึกในเขตนครราชสีมา ประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา และชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่สำนักงานสงเคราะห์ทหารผ่านศึกเขตนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ และการให้ความมั่นใจแก่ผู้บริการมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือความเชื่อถือไว้วางใจการเข้าถึงจิตใจของผู้รับบริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ

4.การบริการสาธารณะกับทหารผ่านศึกและครอบครัว

การบริการสาธารณะแนวใหม่ของสำนักงานองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ควรเป็นการดำเนินงานที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย พนักงานต้องส่งมอบประชาธิปไตย พนักงานองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกไม่ควรมีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในงาน

เท่านั้น หากแต่ต้องกระทำเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ทหารผ่านศึกที่มารับบริการ การบริการสาธารณะแนวใหม่ขององค์การต้องขับเคลื่อนโดยพื้นฐานของผลประโยชน์สาธารณะที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของคนในสังคม ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่การรวบรวมผลประโยชน์ของแต่ละคนเข้าด้วยกันเท่านั้น ซึ่งพนักงานมีบทบาทสำคัญในการเจรจาและหาข้อตกลงร่วมในผลประโยชน์สาธารณะ สำนักงานองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chatchapong Chatchasakul (2006). จากผลการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของทหารผ่านศึกและครอบครัวต่อการนำนวัตกรรมบริการด้านการสงเคราะห์แบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ : ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การสงเคราะห์ผ่านศึกส่วนกลาง ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมทหารผ่านศึก และครอบครัว มีความคิดเห็นให้นำนวัตกรรมบริการด้านการสงเคราะห์แบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ อยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาในประเด็นย่อยทั้งหมด 10 ประเด็น พบว่า มีความเห็นอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง ยกเว้น ในเรื่องไม่มีการกรอกแบบฟอร์มคำร้องอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

6. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องความรับผิดชอบต่อและตรวจสอบได้ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ครั้งนี้ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะสำหรับองค์การดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการวิจัยครั้งนี้ “ความรับผิดชอบต่อและตรวจสอบได้ขององค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก” ควรมีการดำเนินงานดังนี้

1. การปรับโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐตามนโยบายรัฐบาล ควรมีบทบาทที่ชัดเจนและมีการปฏิบัติงานเชิงรุก โดยการนำนโยบายจากรัฐบาลไปสู่การพัฒนา ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับส่วนกลางและระดับส่วนภูมิภาคอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเพื่อบริการสวัสดิการต่างๆที่ดีให้แก่ทหารผ่านศึกและครอบครัวอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ในการดำเนินงานยังมีข้อจำกัดในด้านบทบาท หน้าที่และบุคลากรที่ไม่เพียงพอ ทั้งเชิงปริมาณและด้านความรู้ ความสามารถจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะและเพิ่มบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

นอกจากนี้การนำนโยบายและกลไกไปปฏิบัติ ควรมีการวางแผนงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากการวิจัยดังนี้

1. ควรนำผลวิจัยที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ที่มีความสอดคล้องกับภารกิจ หน้าที่และนำองค์ความรู้ หรือเครื่องมือในการนำไปปฏิบัติงานปรับประยุกต์ใช้และการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงาน

2. ควรนำผลวิจัยครั้งนี้ที่ได้ไปใช้อาจต้องปรับกลไกรูปแบบ การปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของหน่วยงาน

3. การนำผลวิจัยครั้งนี้ไปใช้ควรมีการประสานงานเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานด้วยกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการขยายผลไปสู่การดำเนินการวิจัยเพื่อต่อยอดนั้น ควรมีแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรมีการวิจัยเรื่องการพัฒนาองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในด้านโครงสร้าง บทบาทและ หน้าที่รวมถึงความเหมาะสมในสถานการณ์ที่ควรเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นองค์ความรู้หรือเครื่องมือที่จะเป็นกลไกนำไปปฏิบัติงานในองค์กรต่อไป

2. ควรมีการวิจัยลักษณะเชิงปฏิบัติการ ควรมานโยบายและกลไกในด้านการปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกที่นำไปสู่ประสิทธิภาพของการบริหารงานต่อไป

References

- Chatchapong Chatchasakul (2006). The opinions of veterans and their families on the introduction of innovative electronic welfare services: a case study. Welfare organizations through centralized combat.
- Rakkhwamsuk, E., (2017).Responsibility of government agencies that can be investigated Buddhist National Buddhist Organization Bangkok: Western University.
- Manutsawe jampatas (2010). Based on the results of the study on the need for military aid. The battle of the disabled. The Veterans Administration under the Royal Patronage
- Yuttana Ruchkang (2015). A Study of Housing Structure System Case Study of the Veterans Administration Organization under Royal Patronage And the United States Department of Veterans Affairs
- Sukanya Piyapitak (2011). Veterans Satisfaction on Quality of Service of Veterans Administration Office in Nakhon Ratchasima.

อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพจากอุตสาหกรรม
ท่องเที่ยว ศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

The influences of causal factors towards an organizational success in
services within tourism industry

บงอร เทียงแท้* พงษ์สรรค์ สุทธิไชยเมธิ**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุต่อองค์กรที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษา พบว่า กลยุทธ์ทางอาชีพ มีอิทธิพลโดยรวมต่อความสำเร็จในอาชีพมากที่สุด รองลงมา คือ ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร สมรรถนะอาชีพ และคุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์ของพนักงาน ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าตัวแปรแฝงทุกตัว สามารถอธิบายการผันแปรความสำเร็จในอาชีพของพนักงานได้ในระดับสูง

ผลการศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นว่า ว่ากลยุทธ์ทางอาชีพมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความสำเร็จในอาชีพ ดังนั้นในการบริหารองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างปัจจัยดังกล่าวเพื่อให้องค์กรได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปอย่างยั่งยืน และนอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรอื่นๆ ทุกตัวส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งหมด เป็นการสะท้อนให้เห็นได้ว่าปัจจัยดังกล่าวจะเป็นแรงขับเคลื่อนร่วมกันกับกลยุทธ์ทางอาชีพต่อการพัฒนาองค์กรต่อไปนั่นเอง

คำสำคัญ : การพัฒนาองค์กร, กลยุทธ์ทางอาชีพ, ความสำเร็จขององค์กร

Abstract

This research aims to study on the influences of causal factors towards an organizational success in services within tourism industry, and it is completed in Bangkok region. Upon analysis, the study has shown that the career strategy is the main driving factor influencing over an overall success in careers. While an employee attachment to the organization, occupational capacity, and demographic characteristics of employees are the next three influencers respectively. However, upon an overall consideration, all latent variables could describe the variation in career success of employees at a better manner.

* Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Western University

** Department of Philosophy Program in Public Administration , Western University

Nonetheless, the study has also shown that the career strategy is very crucial to retrieve a success in careers. Therefore, in order to optimize the management in the organization, it is necessary to create such factors for the organization to keep developing at a sustainability. In addition, all other variables have contributed to the success in services of the tourism industry. This reflects the fact that such factors are the driving forces incorporating with career strategy to boost in the organizational development.

Keywords: organizational development, career strategy, organizational success

1.ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักสำคัญที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศ มีการขยายตัวสูงอย่างต่อเนื่อง และมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจสังคมของประเทศ นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาประเทศไทยจำนวนมาก และสร้างเม็ดเงินให้ประเทศไทยจำนวนมาก มีชาวต่างชาติจำนวนมากที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2559; Sutthichaimethee, 2017) จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งสำคัญที่สุดในเรื่องการท่องเที่ยว ทั้งการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลอดจนการท่องเที่ยวเพื่อการสร้างสรรค์และการบันเทิงต่างๆ นอกจากนั้นกรุงเทพมหานครยังเป็นประตูด่านสำคัญ ที่ช่วยสนับสนุนยุทธศาสตร์ของการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ซึ่งช่วยในการกระจายรายได้สู่ภูมิภาคแล้ว ยังกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนเงินตราภายในประเทศและต่างประเทศอีกด้วย (Sutthichaimethee and Ariyasajjakorn, 2017a) จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่รวดเร็ว ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่งผลอย่างมากต่อการปรับตัวขององค์กรต่างๆ ให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกเวลา ทั้งนี้ ปัจจัยต่างๆ จึงสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงได้มากน้อยต่างกัน ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร อันเป็นประโยชน์ต่อองค์กรต่างๆ ในการนำไปประยุกต์ใช้ และปรับให้เข้ากับบริบทของตนเอง และเพื่อให้สามารถวางแผนต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาองค์กรให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุต่อองค์กรที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

3.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางวิชาการ และการนำไปประยุกต์ใช้ ดังนี้ :

1. ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยที่ได้นี้ ได้ขยายขอบเขตองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมภาคบริการท่องเที่ยวให้มีมากขึ้น กล่าวคือ เป็นข้อพิสูจน์ความสอดคล้องเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ คุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์ กลยุทธ์ทางอาชีพ สมรรถนะอาชีพ ความผูกพันพนักงานต่อองค์กรล้วนส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของพนักงานบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งพบว่าการศึกษเกี่ยวกับตัวแปรเหล่านี้ที่ร่วมกันทำนายความสำเร็จในอาชีพของพนักงานในอุตสาหกรรมภาคบริการท่องเที่ยวมีอยู่ไม่มากนัก ซึ่งนักวิชาการอาจจะนำข้อค้นพบเหล่านี้ไปขยายเป็นแนวความคิดการเสริมสร้างความสำเร็จในอาชีพของพนักงานในอุตสาหกรรมภาคบริการท่องเที่ยว ภายใต้บริบทของประเทศไทยได้

2. ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล ในอุตสาหกรรมภาคบริการท่องเที่ยว ในการนำข้อค้นพบที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ทางอาชีพ ด้วยการสร้างโอกาสในอาชีพการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อให้เกิดความกล้าแสดงออก และมีทักษะในการนำเสนอตนเอง นอกจากนั้นฝ่ายจัดการ หรือ ผู้เกี่ยวข้องอาจจะนำไปใช้เป็น แนวทางในการกำหนดแผนการส่งเสริมการศึกษา หรือการฝึกอบรมเพื่อให้พนักงานนั้นมีความเข้าใจลึกซึ้งในอาชีพ ตลอดจนการมีพฤติกรรมการทำงานที่เสริมการบริการการพัฒนาสมรรถนะอาชีพด้วยการรู้เหตุ การรู้วิธี การรู้คนในงานบริการ เพิ่มทักษะให้กับพนักงาน และความผูกพันพนักงานต่อองค์กรต่อองค์กร ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ และเป็นแนวทางในการจัดระบบการบริหารเพื่อพัฒนาชีวิตการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการให้อยู่ในระดับที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

4.ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพด้านบริการจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร โดยมีตัวแปรที่ใช้ศึกษา 2 ประเภท คือตัวแปรแฝง และตัวแปรสังเกต โดยมีตัวแปรแฝง ได้แก่ คุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์ กลยุทธ์ทางด้านอาชีพ สมรรถนะในอาชีพ ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร และความสำเร็จในอาชีพ ทั้งนี้ในแต่ละตัวแปรแฝงจะประกอบด้วยตัวแปรสังเกต ดังต่อไปนี้

- 1.1 คุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์
- 1.2 กลยุทธ์ทางด้านอาชีพ
- 1.3 สมรรถนะในอาชีพ
- 1.4 ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร

1.5 ความสำเร็จในอาชีพ

2) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับงานวิจัยฉบับนี้ ได้แก่ พนักงานบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนเพื่อใช้ในการศึกษาโดยขนาดตัวอย่างที่ต้องการจะเก็บรวบรวมเพื่อนำมาวิเคราะห์นั้นเลสลีย์ช (Leslie Kish) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า 25 เท่าของตัวแปรประจักษ์ (Pruethsan, 2016; Grace, 2008; Lindeman, Zhu et. al., 2006)

3) ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการตามกระบวนการวิจัย ตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ. 2560 ถึง เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2560

4) ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

พื้นที่ในการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

5.สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

คุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์กับความสำเร็จในอาชีพ : องค์ประกอบของคุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์ ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pruethsan (2017) Akrivos, et al. (2007); Eddleston, Baldrige, & Veiga (2004); Vanderheijden, Delange, Demerouti, & Vander Heijde (2009) ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า คุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์ ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยคุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์ ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพทางตรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.425 นอกจากนี้พบว่า คุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์ ส่งผลทางตรงต่อสมรรถนะในอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.512 และ คุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์ ส่งผลทางตรงต่อความผูกพันของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.625

สมรรถนะอาชีพส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ : สมรรถนะอาชีพ ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pruethsan (2017) ; Lertwannawit, Serirat, & Pholpantin, (2009) ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า สมรรถนะอาชีพส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยสมรรถนะอาชีพส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพทางตรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.521 นอกจากนี้พบว่า สมรรถนะอาชีพส่งผลทางตรงต่อกลยุทธ์ทางอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.245 และ สมรรถนะอาชีพส่งผลทางตรงต่อความผูกพันของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.416

กลยุทธ์ทางอาชีพกับความสำเร็จในอาชีพ : กลยุทธ์ทางอาชีพกับความสำเร็จในอาชีพ

ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pruethsan (2017); Ashby & Schoon (2010) Blickle, Oerder, & Summers (2010) ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ทางอาชีพกับความสำเร็จในอาชีพส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยกลยุทธ์ทางอาชีพส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพทางตรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.705 นอกจากนี้พบว่า กลยุทธ์ทางอาชีพส่งผลทางตรงต่อความผูกพันของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.510

ความผูกพันพนักงานส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ : ความผูกพันพนักงานส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pruethsan (2016); Akram (2010); Gruman & Saks, 2011; Yakin & Erdil (2012) ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า ความผูกพันพนักงานส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพทั้งทางตรงและทางอ้อม ความผูกพันพนักงานส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพทางตรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.612

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

- 1) ควรทำการศึกษาต่อโดยการนำแบบจำลองสมการโครงสร้างที่ได้จากการศึกษานี้ไปทดสอบใช้กับกลุ่มประชากรอื่นๆ และบริบทที่มีความแตกต่างกัน เพื่อให้สามารถเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น
- 2) ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงผสม ทั้งแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้เข้าใจถึงหลักกลยุทธ์การบริหารองค์การเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น
- 3) ควรทำการวิเคราะห์โดยการผสมระหว่างสถิติขั้นสูงต่างๆ และทำการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ให้เกิดความชัดเจน ตลอดจนแนวทางกระบวนการพัฒนาเพื่อสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น
- 4) ควรศึกษาในเชิงเปรียบเทียบกับงานของต่างประเทศ และกรณีศึกษาของไทยและต่างประเทศโดยเปรียบเทียบเพื่อประกอบการวางแผนนโยบายต่อไป
- 5) ควรพัฒนาแบบจำลองเชิงโครงสร้างที่เป็นแนวขนานให้มากยิ่งขึ้นและศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุให้มากยิ่งขึ้น

7. เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2559). *ข้อมูลจังหวัด/กรุงเทพมหานคร*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 25 ธันวาคม 2559.จาก <http://thai.tourismthailand.org/ข้อมูลจังหวัด/กรุงเทพมหานคร>
- จิรประภา อัครบวร. (2549). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการสร้างความผูกพันในองค์กร. *วารสารข้าราชการ*. 51 (พฤษภาคม-มิถุนายน): 6-7.
- สุขุมพันธุ์ บริพัตร. (2554). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2554-2558*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2560. จาก

- <http://www.bangkoktourist.com/upload/document/masterplan.pdf>
- Robert E. Hoyt, and Andre P. Liebenberg, (2011). "The value of enterprise risk management." *Journal of risk and insurance* 78.4 (2011): 795-822.
- Rolland Y., Czerwinski S., Abelland van kan G., Morley J.E., Cesari M., Onder G., Woo J., Baumgartner R., Pillard F., Boirie Y., Chumlea W.M.C, and Vellas B. (2008). "Sarcopenia: ITS Assessment, Etiology, Pathogenesis, Consequences and Future Perspectives". J Nutr Health Aging. 2008 Aug-Sep; Vol 12 Issue7. pp.433-450.
- Sutthichaimethee, P., (2016). Modeling Environmental Impact of Machinery Sectors to Promote Sustainable Development of Thailand. , **Journal of Ecological Engineering**, 17 (1) : 18-25.
- Sutthichaimethee, P., (2017). VARIMAX Model to Forecast the emission of Carbon Dioxide from Energy Consumption in Rubber and Petroleum industries sectors in Thailand. **Journal of Ecological Engineering**, 18 (3) : 112-117.
- Sutthichaimethee, P., & Ariyasajjakorn, D., (2017 a). The Revised Input-Output Table to Determine Total Energy Content and Total Greenhouse Gas Emission Factors in Thailand. , **Journal of Ecological Engineering**, 18 (6) : 12-19.
- _____, (2017 b). Forecasting Energy Consumption in Short-Term and Long-Term Period by using Arimax Model in the Construction and Materials Sector in Thailand. **Journal of Ecological Engineering**, 18 (4) : 52-59.
- _____, (2017 c). Forecasting Model of GHG Emission in Manufacturing Sectors of Thailand. **Journal of Ecological Engineering**, 18 (1) : 18-24.
- Sutthichaimethee, P., & Sawangdee, Y., (2016 a). Indicator of Environmental Problems of Agricultural Sectors under the Environmental Modeling. **Journal of Ecological Engineering**, 17 (2) : 12-18.
- _____, (2016 b). Indicator of Environmental Problems Priority Arising from the use of Environmental and Natural Resources in Machinery Sectors of Thailand . **Environmental and Climate Technologies**. 17(1) : 18-29 .
- _____, (2016 c). Model of Environmental Impact of Service Sectors to Promote Sustainable Development of Thailand . **Ethics Sci Environ Polit**, 16(1) : 11-17.
- Tho D. Nguyen, Nigel J. Barrett, Kenneth E. Miller, (2011). "Brand loyalty in emerging markets", **Marketing Intelligence & Planning**, Vol. 29 Issue: 3, pp.222-232.
- Tsai, Y.-H. (2005). Quantifying Urban Form: Compactness versus 'Sprawl'. **Sage**

- Journal.** Volume: 42 issue: 1, page(s): 141-161.
- Wu, D. D., Chen, S. H., & Olson, D. L. (2014). Business intelligence in risk management: Some recent progresses. *Information Sciences*, 256, 1-7.
- Wu, S.C., Cao, Z.H., Li, Z.G., Cheung, K.C. and Wong, M.H. (2005). **Effects of Biofertilizer Containing N-fixer, P and K Solubilizers and AM Fungi on Maize Growth: a Greenhouse Trial.** *Geoderma*, 125:155–166.
- Grace, J. B. (2008). Structural equation modeling for observational studies. *Journal of Wildlife Management*, 72(1), 14-22.
- Lindeman, R. H., M erenda, P. F., & Gold, R. Z. (1980). *Introduction to bivariate and multivariate analysis*. Glenview, IL: Scott, Foresman and company
- Zhu, B., Walter, S., Rosenbaum, P., Russell, D., & Raina, P. (2006). Structural equation and log-linear modeling: A comparison of methods in the analysis of a study on caregivers' health. *BMC Medical Research Methodology*, 6(1),49.
- Akrivos, C., Ladkin, A., & Reklitis, P. (2007). Hotel managers' career strategies for success. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 19(2), 107-119.
- Eddleston, K. A., Baldridge, D. C., and Veiga, J. F. (2004). Toward modeling the predictors of managerial career success: Does gender matter?, *Journal of Managerial Psychology*,19(4), 360-385.
- Eddleston, K. A., Baldridge, D. C., and Veiga, J. F. (2004). Toward modeling the predictors of managerial career success: Does gender matter?, *Journal of Managerial Psychology*,19(4), 360-385.
- Vanderheijden, B. I. J. M., Delange, A. H., Demerouti, E., & Vander Heijde, C. M. (2009). Age effects on the employability's career success relationship. *Journal of Vocational Behavior*, 74(2), 156-164.
- Lertwannawit, A., Serirat, S., & Pholpantin, S. (2009). Career Competencies And Career Success Of Thai Employees In Tourism And Hospitality Sector. *The International Business & Economics Research Journal*, 8(11), 65-72.
- Ashby, J. S., & Schoon, I. (2010). Career success: The role of teenage career aspirations, ambition value and gender in predicting adult social status and earnings. *Journal of Vocational Behavior*, 77(3), 350-360.
- Blickle, G., Oerder, K., & Summers, J. K. (2010). The impact of political skill on career success of employees' representatives. *Journal of Vocational*

Behavior, 77(3), 383-390.

- Akram, A. A. (2010). Modes of engagement: Migration, self-initiated expatriation, and career development. *Career Development International*, 15(4), 338-358.
- Gruman, J. A., & Saks, A. M. (2011). Performance management and employee engagement. *Human Resource Management Review*, 21(2), 123-136.
- Yakin, M., & Erdil, O. (2012). Relationships between self-efficacy and work engagement and the effects on job satisfaction: A survey on certified public accountants. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 58, 370 – 378.

รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการพัฒนางาน วิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์

The Transformational Leadership Model for Academic Development of Rajaprachanukhor School

สุชาติพงษ์ ทรงทอง* จินดา ศรีญาณลักษณ์**

Suchartpong Songthong, Chinda Sriyannaluk

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1.เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 2.เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เป็นอย่างไร 3.เพื่อศึกษาความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน(Mixed Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) จัดกลุ่มสนทนา(Focus Group Discussion) การใช้เทคนิคเดลฟาย(Delphi technique) โดยมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 24 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการใช้ค่าสถิติในการหาความสอดคล้องของและ เนื้อหาจากค่าทางสถิติจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่ามัธยฐาน (Median)

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการที่มีคุณสมบัติคือ เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และจำนวนผู้เชี่ยวชาญจะพิจารณาคัดเลือกกลุ่มประชากรตามวิธีบอกต่อ (snow boll) โดยจำแนกเป็นประชากรตามคุณวุฒิและความเชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้างานวิชาการ รวม 24 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีผลการบริหารงานวิชาการประสพผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ

* สาขาบริหารการศึกษา คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

** คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

จำนวน 12 คน หัวหน้างานวิชาการมีผลการบริหารงานวิชาการประสพผลสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ และยอมรับจำนวน 12 คน การสร้างแรงบันดาลใจ การเป็นผู้นำทางวิชาการ การมีวิสัยทัศน์ การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ การกระตุ้นทางปัญญา การเป็นผู้มีจริยธรรม ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

คำสำคัญ: รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา, การพัฒนางานวิชาการ

ABSTRACT

The purposes of the study were: 1) To study the composition of the leadership patterns of changes affecting the academic development of Rajaprachanukhor School.; 2) To develop a leadership change of the management school that affect academic development tasks.;3) To study the appropriateness of the format element of the leadership of Executive changes that affect the development of Rajaprachanukhor School. Creating and offering leadership for school leaders Rajaprachanukhor By having a number of 24 experts bring data analysis. Synthesis of linear content (content analysis) and that the experts consider to check for consistency between theoretical concepts and phenomena, with confirmation by using techniques of Delphi (Delphi technique) is digits and use statistics to find the consistency and content from the statistical values from the values range between quartile. (Interquartile range) is the average (mean) and median (median) in the research conclusions in this study population. Experts and academics who have properties are experts in educational management in the Educational Office Area, and experts are considering optional .

Based on finding of the study, It could be summarized that Leaders should have vision changes, is a goal that looks broadly as a requirement in the future, without defining how a general text which defines the direction of the mission was the aim in that we are going to be, or we are out, one day in the future, the Organization's purposes. Intended purposes or will be or will have in the future.

Keyword(s): The Transformational Leadership Model , Academic

Development of Rajaprachanukhor School

1. บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน เป็นการเร่งเร้าให้เกิดกระแสการปรับตัวเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างเท่าทัน ประการสำคัญโลกวันนี้เป็นโลกที่ไร้พรมแดนที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ (globalization) การไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็วชนิดวินาทีต่อวินาที ยิ่งตอกย้ำให้เห็นความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้กระแสการเปลี่ยนแปลงกลายเป็นเสียงเรียกร้องที่ขอธรรมของผู้คนในทุกสังคม การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะส่งผลในทางปฏิบัติของการเปลี่ยนแปลง ผลการเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาของแต่ละประเทศทั้งในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และระดับสากลทำให้เห็นเด่นชัดว่าคุณภาพการศึกษาของแต่ละประเทศอยู่ในระดับใด โดยเฉพาะประเทศไทยที่ผลการประเมินทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ ทั้งๆที่ผ่านการปฏิรูปการศึกษามาหลายยุคหลายสมัย ทั้งการปรับปรุงระเบียบกฎหมาย การปรับปรุงหลักสูตร การปรับโครงสร้างองค์กร การทุ่มงบประมาณที่มีมูลค่ามหาศาลเป็นลำดับต้นๆ ของโลกในการลงทุนด้านการศึกษา แต่ก็เหมือน ไร้ผลในด้านคุณภาพซ้ำร้ายดูยิ่งตกต่ำลงไปกว่าเก่า ส่งผลให้ผู้รับผิดชอบต้องหันมาทบทวนและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ

พื้นที่ที่ตอบโจทย์ปฏิรูปการศึกษา 5 ด้าน คือ 1) ปฏิรูปแนวทางการจัดการศึกษา 2) ปฏิรูปการเรียนรู้ 3) ปฏิรูประบบบริหารจัดการการศึกษา 4) ปฏิรูปคุณภาพครูและ 5) ปฏิรูปการวัดผลประเมินผลการศึกษา โดยเสนอแนะทางออก ของการปฏิรูปการศึกษาของพื้นที่ดังนี้

1. ทางออกเพื่อปฏิรูปแนวทางการจัดการศึกษาไทย 1.1 การกำหนดนโยบายการศึกษา ต้องให้เป็นการศึกษาเพื่อชีวิตมิใช่การศึกษา แค่นี้มีความรู้และนโยบายต้องมีความต่อเนื่องกำหนดนโยบายให้มีการปรับโครงสร้าง การบริหารองค์กรทางการศึกษาในส่วนกลางให้เล็กลงให้เป็นผู้มีบทบาทกำหนดนโยบาย กลยุทธ์และทิศทางขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาลงสู่พื้นที่ โดยมีเป้าหมาย ผลผลิตการจัดการศึกษาคือคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องมีแนวทางและคู่มือปฏิบัติที่ชัดเจนเมื่อนำ นโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ พร้อมทั้งกำกับ ดูแล ติดตามนโยบายและคุณภาพมาตรฐานการศึกษา 1.2 การปรับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อชีวิตตอบโจทย์การดำรงชีวิตและการ เลี้ยงชีพได้โดยปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนจากมุ่งเน้นวิชาการเพียงอย่างเดียวเป็นการ เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ฝึกฝน เพื่อให้มีทั้งทักษะวิชาการ ทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน เพื่อให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต 1.3 การจัดการศึกษาให้กับคนทุกวัย ทุกกลุ่มรวมถึงกลุ่ม

ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ให้เป็นการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัยซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการวางรากฐานที่มั่นคง 1.4 การจัดการศึกษาควรกำหนดเป้าหมายคุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการ ในอนาคต รวมถึงแนวทางดำเนินงานบริหารจัดการการศึกษาและการจัดกระบวนการ เรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายผลผลิตคุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องการ ทั้งความรู้ ทักษะ และสมรรถนะ 1.5 การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยปรับระบบการจัดการเรียน การสอนและการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อคุณภาพการศึกษา ให้มีความเหมาะสมกับโรงเรียน ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องใช้รูปแบบเดียวกันในทุกโรงเรียน แต่ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนและเหมาะสมกับวัยและการเรียนรู้ของเด็ก 1.6 การสร้างระบบความรับผิดชอบทางการศึกษา โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องมีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น โดยกำหนดเงื่อนไขหรือข้อตกลงความรับผิดชอบร่วมกันของผู้จัดการศึกษาภายใต้เกณฑ์คุณภาพของผู้เรียนที่ผูกโยงกับความก้าวหน้าในวิชาชีพ หรือเกณฑ์การคัดสรรผู้บริหารที่เหมาะสม 1.7 การสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษา การศึกษามีได้อยู่ในมือใคร ฝ่ายเดียว ความสำเร็จของการศึกษาขึ้นอยู่กับทุกภาคส่วนในสังคมเดียวกัน ทั้งภาครัฐ เอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาชน รวมไปถึงพ่อแม่ผู้ปกครองชุมชน และท้องถิ่น ที่ต้องดึงเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาอย่างจริงจัง โดยรัฐควรมีกฤษฎีและมาตรการ ทางการศึกษาที่ชัดเจน เพื่อจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิม

2. ทางออกเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ 2.1 การปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงในทุกระดับการศึกษา รวมทั้งการศึกษานอกระบบและการศึกษาทางเลือก ลดหรือปรับเนื้อหาสาระและตัวชี้วัดให้เหมาะสมในแต่ละวิชาและวัยของเด็ก หรือจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อลดรายวิชา 2.2 การปรับหลักสูตรสถานศึกษา ต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในพื้นที่ ร่วมคิดร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนในพื้นที่ โดยหลักสูตรควรมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท วัฒนธรรมประเพณีวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน ท้องถิ่น และสามารถสร้างคนได้ตรงตามความต้องการจำเป็น ของพื้นที่ และให้อำนาจโรงเรียนกำหนดชั่วโมงเรียนได้เอง แต่ยังคงอยู่ภายใต้กรอบ ของหลักสูตรแกนกลาง 2.3 การปรับกฎหมายหรือกฎระเบียบต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาด้านการเรียน การสอน เช่น การแจกแท็บเล็ตควรแจกให้กับเด็กมัธยมศึกษาที่มีความพร้อมการปรับเปลี่ยน กฎหมายการออกไปประกอบวิชาชีพของครูชาวต่างชาติการปรับหลักเกณฑ์การขอย้าย ของครูบรรจุใหม่ การปรับลดเกณฑ์การกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อห้อง ให้เหมาะสมเป็นต้น 2.4 การปรับระบบการเรียนการสอน สิ่งสำคัญที่สุด คือ ครูต้องมีคุณภาพ ดังนั้นต้องลดภาระงานอื่นที่มีไขงานสอนของครูเพื่อให้ครูมีเวลาสำหรับ

การเตรียมการสอน เพิ่มขึ้น และควรนำวิธีการศึกษาผ่านบทเรียน (lesson study) มาใช้โดยใช้เทคนิคและ กระบวนการคิดให้เด็กได้นำ ประสบการณ์จริงมาวิเคราะห์และตั้งคำถามให้เกิดการเรียนรู้ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยเฉพาะเน้นพัฒนาเทคนิคการสอนและกระบวนการคิดของครูและควรจัดหลักสูตร การอบรมให้ตรงกับความต้องการจำเป็นของครู ทั้งนี้ควรกำหนดช่วงเวลาฝึกอบรม ที่ไม่กระทบต่องานสอนของครูด้วยที่สำคัญควรมีการประเมินการเรียนการสอนของครู อย่างต่อเนื่องทุก 1- 2 ปีเพื่อการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

3. ทางออกเพื่อการปฏิรูประบบบริหารจัดการการศึกษา 3.1 การบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรการศึกษา ปรับแก้กฎหมาย ให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล มีอำนาจและมีอิสระในการบริหารจัดการงานการศึกษาของ โรงเรียน ภายใต้การกำกับ ติดตามของคณะกรรมการสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งให้เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน เป็นผู้เสนอจัดตั้งและจัดสรรงบประมาณ การจัดการศึกษาของพื้นที่ตามความต้องการจำเป็น การกิจสภาพความเป็นจริง และผลการ ประเมินคุณภาพโรงเรียน 3.2 การบริหารจัดการงานบุคคลเพื่อแก้ปัญหาการศึกษาของพื้นที่ควรกระจาย อำนาจอย่างแท้จริงให้เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน โดยส่วนกลางมีบทบาท กำหนด เป้าหมาย เกณฑ์และผลผลิตที่ต้องการ และให้เขตพื้นที่การศึกษาหรือโรงเรียนวางแผนและดำ เนินงานให้บรรลุผลตามที่ส่วนกลางกำหนด เช่น สามารถสรรหา และวางแผน พัฒนาครูเป็นรายบุคคล(Individual Development Plan) โดยสามารถกำหนดหลักสูตร วิธีดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการ และงบประมาณการพัฒนาครูซึ่งเป็นวิธีลดปัญหา การดึงครูออกจากห้องเรียน ได้การพัฒนาครูที่ดีที่สุดอีกรูปแบบหนึ่งคือ การชี้แนะและ การเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentor) ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่ โรงเรียน เพื่อกำกับ ติดตาม ดูแล และทบทวน หลังปฏิบัติการสอนของครูให้การชี้แนะร่วมกัน สร้างระบบนิเทศภายในอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมพัฒนาทักษะการ สอนของครู 3.3 การเข้าสู่ตำแหน่งระดับบริหารของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะการเข้าสู่ตำแหน่งสายบริหาร ควรสรรหาจากผู้ที่มึประสบการณ์มากกว่า การสอบคัดเลือก โดยกำหนดเงื่อนไขการเลื่อนเข้าสู่ตำแหน่งสายบริหารว่าจะต้องมี ประสบการณ์ใน การทำงานสายบริหาร และให้มีกรรมการชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ คัดเลือกและสรรหา ผู้บริหาร โดยส่วนกลางต้องสร้างระบบตรวจสอบการคัดเลือก เพื่อ ป้องกันปัญหาการทุจริต ประพฤติมิชอบและการแทรกแซงจากนักการเมืองหรือตัวแทน 3.4 การเลื่อนขึ้นเงินเดือนประจำปี ควรพิจารณาจากประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน มีผลงานเป็นที่ประจักษ์โดย เชื่อมโยงกับผลลัพธ์ของการ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และพิจารณาจากคุณลักษณะ ความสามารถ

ความประพฤติ ที่เหมาะสม โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บริหารจัดการ และมีสิทธิ์ขาดในการพิจารณาความดีความชอบ ภายใต้การกำกับดูแลของเขตพื้นที่การศึกษา และคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) 3.5 การบริหารงานทั่วไป การจัดสรรงบประมาณ ครูภัณฑ์ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อุปกรณ์การเรียนการสอน และอื่นๆ ควรจัดสรรให้เพียงพอตามความต้องการจำเป็น และลดขั้นตอนการเบิกจ่ายงบประมาณ ให้มีความรวดเร็วมากขึ้น

4. ทางออกเพื่อการปฏิรูปคุณภาพครู 4.1 การปรับระบบการผลิตครูให้สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดีมีใจรักในอาชีพ ครูมาเป็นครู โดยคัดเลือกและพัฒนาสถาบันการศึกษา/มหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพ ทำหน้าที่ผลิตครูโดยเฉพาะ หรืออาจจัดตั้งสถาบันผลิตครูโดยตรง สร้างแรงจูงใจให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกเรียนวิชาชีพครู ปรับค่าตอบแทนให้เหมาะสม เพื่อดึงดูดใจ คนเก่งคนดีมาเป็นครูและสร้างหลักประกันว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีงานรองรับ เป็นต้น 4.2 การปรับระบบการคัดสรรครูและพัฒนาระบบการประเมินครูโดยกระจาย อำนาจให้โรงเรียนสามารถคัดสรร บรรจุและโยกย้ายครูตามความจำเป็น/ความต้องการ ของพื้นที่ให้คนในพื้นที่ที่มีสิทธิ์ในการคัดสรรบุคคลในท้องถิ่นและให้ทุนเรียนครูตามความ ต้องการ ปรับเกณฑ์การประเมินผลงานหรือการประเมินวิทยฐานะของครูต้องพิจารณา จากผลงานเชิงประจักษ์ที่เชื่อมโยง และสะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก แทนการประเมินโดยพิจารณาจากเอกสาร โดยมีระบบการประเมินติดตามผลเป็นระยะ เพื่อให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4.3 การพัฒนาคุณภาพครูให้มีจิตวิญญาณ และเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้โดยพัฒนาทั้งครูใหม่และครูเก่าให้มีจิตวิญญาณและองค์ความรู้ในตน เข้าใจหลักสูตร สามารถประยุกต์ใช้หลักสูตรและออกแบบการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างอิสระตามกรอบของหลักสูตรและบรรลุผลตามที่กำหนดสามารถจัดการกระบวนการ เรียนรู้ที่มีคุณภาพ รวมทั้งต้องมีแผนการพัฒนาตนเองรายบุคคลของครู (individual development plan: ID PLAN) โดยการสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหาและ ความต้องการจำเป็นรายบุคคล และนำมากำหนดทิศทางและรูปแบบการพัฒนาครูให้ สอดคล้องกับความจำเป็นและงานที่รับผิดชอบ 4.4 การคืนครูให้กับนักเรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานภายในโรงเรียน ลดภาระงานครูเพื่อให้ครูได้ใช้เวลาอย่างเต็มที่ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพ ของนักเรียน ภายใต้การบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน 4.5 การวางแผนอัตรากำลังครูและการผลิตครูให้สอดคล้องกับความต้องการ ของสถานศึกษา โดยส่วนกลางควรจัดทำ ระบบข้อมูลครูทั้งประเทศเพื่อให้เห็นสภาพ การกระจายและการกระจุกตัวของครูรวมถึงการขาดแคลนครูในสาขาต่างๆ ของแต่ละ พื้นที่ เพื่อวางแผนอัตรากำลังครูและประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครูกับ เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนเพื่อผลิต

และพัฒนาครูให้ตรงกับสาขาวิชาที่ท้องถิ่น ต้องการหรือขาดแคลน รวมทั้งมีการให้ทุนการศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนคนในท้องถิ่น ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าศึกษาในสถาบันผลิตครูเพื่อกลับมาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

5. ทางออกเพื่อการปฏิรูปการวัดผลประเมินผลการศึกษา 5.1 การส่งเสริมให้มีการวัดผลประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยปรับ วิธีการวัดและประเมินผลในชั้นเรียน ให้เป็นการประเมินผลระหว่างทางตลอดการจัด กระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ครูนำผลการประเมิน มาวิเคราะห์ จุดแข็งจุดอ่อนของนักเรียน เพื่อนำ ไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน รวมทั้ง มุ่งเน้นการประเมิน เพื่อการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเน้นความรู้ความจำ โดยออกแบบ เทคนิค และวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและให้เหมาะสมกับนักเรียน และกำหนด เกณฑ์ การประเมินให้ชัดเจน 5.2 การพัฒนาระบบการสอบมาตรฐานของประเทศ โดยการพัฒนาคุณภาพ ข้อสอบการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ให้มีมาตรฐานมากขึ้น เน้นวัด กระบวนการเรียนรู้การคิดวิเคราะห์ มากกว่าความจำ รวมทั้งปรับตัวชี้วัดให้เหมาะสมกับสภาพของ โรงเรียน ลดจำนวนวิชาที่สอบ ให้เหลือแต่วิชาหลักๆ และปรับเปลี่ยนช่วงเวลาสอบ จากเดือน มกราคมเป็น เดือนมีนาคม เพื่อให้นักเรียนได้เรียนเนื้อหาสาระวิชาได้ครบถ้วนก่อนสอบ และใช้ ผล การสอบเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนมากกว่านำมาตัดสินคุณภาพของโรงเรียน 5.3 การประเมินคุณภาพสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา การประเมินภายในสถานศึกษา ควรให้เขตพื้นที่การศึกษา กับโรงเรียนร่วมกันกำหนด เกณฑ์การประเมินผู้เรียน ทั้งด้านทักษะ วิชาการ ทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม มิใช่เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร แต่ควรให้ ครอบคลุมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ส่วนการประเมินภายนอกสถานศึกษาที่ ดำเนินการโดย สมศ. ควรปรับปรุงตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมินให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละ สถานศึกษา กำหนดเกณฑ์การประเมินให้มีความยืดหยุ่นตามสภาพจริงมากกว่าการประเมินจาก เอกสาร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2558 : ก-ข)

กระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและสังคมไทย ส่งผลให้เกิดการแข่งขันในทุกๆ ด้าน ประเทศไทยจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะการศึกษาคือปัจจัย สำคัญของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและสร้าง สมดุลย์ของการพัฒนา (สมคิด สุกุลสถาปต์. 2552 : 2) ทั้งนี้ผลการทดสอบระดับนานาชาติ เมื่อปี พ.ศ.2555 (Program for International Student Assessment : PISA 2012) ประเทศในเอเชีย ยังคงติดอันดับที่ 1-7 จากทั้งหมด 65 ประเทศโดย จีน-เซี่ยงไฮ้ ครองอันดับ 1 รองลงมาคือสิงคโปร์ จีน-ฮ่องกง จีน-ไทเป เกาหลี จีน-มาเก๊า ญี่ปุ่น ส่วนประเทศไทยได้ อันดับ 50 หากเปรียบเทียบ

ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ที่เข้าร่วมโครงการทดสอบระดับนานาชาติ จะเห็นว่า ประเทศไทยได้อันดับ 11 จาก 13 ประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2557 : 52) ดังนั้นการที่จะแก้ไขวิกฤตการณ์เหล่านี้ให้สำเร็จ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (transformational leadership) ถือได้ว่าเป็นหัวใจที่สำคัญยิ่งปัจจัยหนึ่ง การนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญของผู้นำและเป็นที่ต้องการมากของสังคมในยุคนปัจจุบัน ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูง มีความจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นและเอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมภายนอก ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และการจะนำการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ในสภาวะที่โลกเรียกได้ว่ากำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ในแทบทุกเรื่อง และกล่าวกันว่าถ้าไม่ปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลง เรา ก็อาจจะไม่รอด หรือถึงขั้นที่อาจจะต้องสูญเผ่าพันธุ์ได้ อย่างไรก็ตามถ้ามนุษย์เราไม่ได้ตระหนักรู้ถึง ความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง โดยทั่วไปเราก็มักจะไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงหรืออาจต่อต้าน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่ว่า “นกไม่เห็นฟ้า ปลาไม่เห็นน้ำ” (รัตติกรณ์ จงวิศาล. 2556 : 62)

โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนและผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีกับนานาชาติได้ การพัฒนาโรงเรียนมุ่งสู่คุณภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดวางยุทธศาสตร์การบริหารให้เหมาะสม สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมทุกระดับ และบริบทของสถานศึกษา ซึ่งปัจจัยของการบริหารแนวใหม่นั้นประกอบไปด้วย เงิน คน วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) โดยนำสู่กระบวนการบริหารอย่างสอดคล้องกันเชิงระบบทั้ง บริบท(context) ปัจจัย (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output)(อารุง จันทวินิช. 2547 : 2) การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพทั้งสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำต้องอาศัยหลักวิชาการในการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การบูรณาการสิ่งเหล่านี้ในกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา

ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

สถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนางานวิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เป็นอย่างไร
2. การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนางานวิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เป็นอย่างไร
3. องค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเพื่อพัฒนางานวิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์มีความเหมาะสมอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์เป็นอย่างไร
3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์

4. ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเพื่อพัฒนางานวิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ซึ่งมีความเหมาะสมกับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ในการพัฒนางานวิชาการและนอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในสังกัดอื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นได้

5. ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของผู้ให้ข้อมูล

- 1.1 ประชากร ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ได้แก่

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โดยเฉพาะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ จำนวน 58 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ ผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ และมีผลการพัฒนางานอย่างมีคุณภาพ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในแต่ละสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 1 คน หัวหน้างานวิชาการจำนวน 1 คน ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์

2.ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ โดยยึดหลักทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของเบอร์น (Burns 1978 cited in yukl& Fleet. 1992 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล. 2556 : 248) ซึ่งเบอร์นกล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านอำนาจ ระดับแรงจูงใจ และทักษะเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยสอดคล้องกับแนวคิดของทิชชีและเดวานน่า (Tichy & Devanna. 1990 : 88) ที่กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในปี ค.ศ. 1990 เป็นผู้นำซึ่งทำให้เกิดคุณภาพชีวิตทั้งภายในและภายนอกของหน่วยงานในศตวรรษที่ 21 และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ เบสส์ และอโวลีโอ (Bass & Avolio. 1990 อ้างถึงในอุดม สิ่งโตทอง. 2550 : 30-32) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้านได้แก่ 1.การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ 2.การสร้างแรงบันดาลใจ 3.การกระตุ้นทางปัญญา และ 4.การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

6.สรุปผล

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในปรากฏการณ์ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในปัจจุบัน จะมีคุณลักษณะดังนี้

1. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงควรมีวิสัยทัศน์ คือ เป้าหมายที่มีลักษณะกว้างๆ เป็นความต้องการในอนาคต โดยมีได้กำหนดวิธีการไว้เป็นข้อความทั่วไปซึ่งกำหนดทิศทางของภารกิจเป็นความมุ่งหมายในสถานภาพที่เราจะไปเป็นหรือเราไปอยู่ ณ วันหนึ่งในอนาคต ที่องค์กรมุ่งหมายมุ่งหวังหรือประสงค์จะเป็นหรือจะมีในอนาคต

2. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ คือ ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี ปรัชญาของหลักสูตรต่างๆที่ใช้ในสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในวิธีสอนแบบต่างๆ สนับสนุนให้ครูใช้

นวัตกรรมการสอนเป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นิเทศและกำกับให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

3. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานด้วยระบบคุณภาพคือกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย นโยบายคุณภาพ วัตถุประสงค์คุณภาพ การวางแผนงานคุณภาพ ระบบการบริหารจัดการเชิงคุณภาพ ระบบการตรวจสอบหรือการประเมินผล และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการของพนักงานและของสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของ ผศ.ดร. เด่น ชะเนติยัง (2557)การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาในสถานศึกษา

4. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในการจัดการคือเทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยให้การสื่อสารระหว่างบุคคลเกือบทุกวงการ ทั้งทางด้านการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการเรียนการสอนและการดำเนินงานในหลายด้าน ทั้งนี้โดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสาร การดำเนินงานและเทคโนโลยีการสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น การใช้โทรศัพท์ โทรสาร เทเลคอนเฟอเรนซ์ และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และ เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งเป็นที่นิยมประยุกต์ใช้ในปัจจุบัน

7.อภิปรายผล

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงคือ ผู้ที่สามารถเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนคติไปสู่ความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และมีการกระจายอำนาจหรือเสริมสร้างพลังใจ เป็นผู้มีคุณธรรม กระตุนและสอนผู้ตามให้มีความเป็นผู้นำในทุกมิติตามลำดับคือด้านผู้นำที่มีจริยธรรมนั้นผู้บริหารในองค์กรโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นความหวังของการเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านจริยธรรมแก่สังคมเพราะผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นหัวหน้า (Figurehead) คือเป็นทั้งหัวและหน้าตาของสถานศึกษา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลผู้นำจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล และทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญผู้นำจะเป็นที่ปรึกษาเพื่อการพัฒนาผู้ตามโดยจะเอาใจใส่ในด้านความต้องการของปัจเจกบุคคล เพื่อความสัมฤทธิ์และเติบโตของแต่ละคน ผู้นำจะพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น

ด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี หรือภาวะผู้นำบารมี (Idealized Influence or Charisma or Charisma Leadership) การที่ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ตาม ผู้นำจะเป็นที่ยกย่อง เคารพ นับถือ ศรัทธา ไว้วางใจและทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจ เมื่อได้ร่วมงานกันผู้ตามจะพยายามประพฤติปฏิบัติเหมือนกับผู้นำและต้องการ

เลียนแบบผู้นำของเขา สิ่ง que ผู้นำต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงคุณลักษณะนี้คือ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม ผู้นำจะมีพฤติกรรมที่มีความสม่ำเสมอมากกว่าการเอาแต่อารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤต ผู้นำจะเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีจริยธรรมสูง ผู้นำจะหลีกเลี่ยงที่จะใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ในส่วนด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเป็นผู้นำที่จะประพจน์ในการจูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ตาม โดยการสร้างแรงบันดาลใจภายใน การให้ความหมายและความท้าทายในงานของผู้ตาม ผู้นำจะกระตุ้นจิตวิญญาณของทีมให้มีความกระตือรือร้น โดยการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่เชิงบวก ผู้นำจะแสดงการอุทิศตัวหรือผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน และแสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ของตนเพื่อวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์การ และผู้นำด้านการมีวิสัยทัศน์ การมีวิสัยทัศน์ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากอีกประเด็นหนึ่ง ประเด็นที่มีความสำคัญมากคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างภาพที่ดึงดูดใจ หรือนำเสนอวิสัยทัศน์แก่สาธารณชน ครูและนักเรียนว่าจะสามารถทำงานนั้นให้สำเร็จได้ ดังทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง(Transformation Leadership Theory) ว่า เป็นกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) ของภาวะผู้นำ เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ไปสู่ความเป็นผู้นำ ที่มีวิสัยทัศน์ (Visionary) ซึ่งผู้นำลักษณะนี้กำลังเป็นที่ต้องการอย่างยิ่งในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนในปัจจุบัน ส่วนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการกระตุ้นทางปัญญา การที่ผู้นำมีการกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ทำให้ผู้ตามมีความต้องการหาแนวทางใหม่ๆ มาแก้ปัญหาในหน่วยงาน เพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์โดยมีผู้นำมีการคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สุดท้าย ผู้นำทางวิชาการเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ประเด็นที่มีความสำคัญมากคือ ผู้บริหารจัดกิจกรรมการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และทรัพยากรระหว่างโรงเรียนเครือข่าย โรงเรียนร่วมพัฒนาและ ผู้บริหารจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำทางวิชาการต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีความรอบรู้ในด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และวิธีการบริหารงานตามโครงสร้างของสถานศึกษา และวิธีการในการประยุกต์ใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสมและเกิดผลดีต่อการดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีความรอบรู้ด้านวิชาการ หลักสูตร ปรัชญาการศึกษา หลักจิตวิทยาต่างๆ ตลอดจนวิทยาการใหม่ๆ มีทักษะในการครองตน ครองคน ครองงาน มีภาวะผู้นำ มีความเข้าใจในทฤษฎี ปรัชญาของหลักสูตรต่างๆ ที่ใช้ในสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในวิธีสอนแบบต่างๆ สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมการสอน เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน ส่งเสริม

การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นิเทศและกำกับให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ การบริหารงานวิชาการเป็นสิ่งสำคัญ

8.ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้กำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการกำหนดคุณสมบัติการคัดเลือกผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไปได้ทราบถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการเปลี่ยนแปลง เพื่อที่จะได้พัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำที่เหมาะสม
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบภาวะผู้นำแบบโมเดลของผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสากลที่เหมาะสม

9.ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานสากลให้เหมาะสมและทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลง
2. เพื่อนำไปพัฒนาหาแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมที่จะใช้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาทั่วไปให้มีคุณสมบัติตามรูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนตามมาตรฐานสากล

References.

- Chanetiyong D. (2014) Development Model by Good Governance in Education. Office District of Sakon Nakhon district primary education 1 . Journal Quality of Life Academic Journals with Mahidol University. Year 10, no. 3. Issue no. 1 vol 1 (October – December,2014) page.79,550-558
- Bogdan,R.C. and Bliklen,S.K. (1992). Qualitative Research in Education : An introduction to Theory and Methods. Boston : Allyn and Bacon.
- Cheng, Y.C. (1996). School Effectiveness and School-based Management : A Mechanism for Development. London : Falmer.
- Frederick C. Wendel, Fred A. Hoke, Ronald G. JoeKel. (1996). Outstanding School Administrators: Their Keys to Success. United State of America:

Praeger.

John T. Seyfarth. (2002). Human Resources Management for Effective Schools. 3rd ed. United State of America: Allyn & Bacon.

Keith Watson. (1980). Education Development in Thailand. London : Heinemann Asia.

Kijai, Jimmy. (1987). School : Effectiveness Characteristics and School Incentive Reward. Dissertation Abstracts International.

Ruhl, Mas L. (1985). The Development of A Survey of School Effectiveness Climate, Principal Leadership. Dissertation Abstracts International, pp.103-105.

Tichy, N.M. and DeVann, M.A. (1990) The Transformational Leader. New York: John Wiley and Sons Inc.

Yospaiboon K. (2001). Professional Practice of School Principals in Victoria. Victoria Australia : Deakin University. ([http://www. inspect8 . moe. go.th/ Nayobay.htm](http://www.inspect8.moe.go.th/Nayobay.htm))

การให้บริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
Public service of Nakhon Si Thammarat Provincial Administrative
Organization: In the Pak Panang River Basin, Nakhon Si Thammarat

สมจิตร์ ยิ้มสุด* เอกพร รักความสุข**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ของการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง โดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการเก็บข้อมูล เช่นการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สำหรับผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อค้นพบโดยสรุป กล่าวคือ

1. ในการปัญหาเรื่องของการให้บริการสาธารณะในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง พบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชยังขาดแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ
2. นโยบายของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังขาดความคมชัดในเรื่องการจัดทำบริการสาธารณะในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง โดยเฉพาะการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
3. การจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังไม่สอดคล้องกับโครงการพัฒนาพื้นที่ขนาดใหญ่ที่มีปัญหาหลากหลาย ทำให้การจัดทำบริการสาธารณะมีลักษณะกระจายตัว ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาใหญ่ๆในเชิงระบบที่เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้
4. มีข้อจำกัดด้านกฎหมายหลายประการที่ทำให้้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ

* Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Western University

** Department of Philosophy Program in Public Administration , Western University

5. ปัญหาทางการเมืองทำให้ขาดการบูรณาการและการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอย่างเพียงพอ

ABSTRACT

The purposes of this research was to study the Public service of Nakhon Si Thammarat Provincial Administrative Organization: In the Pak Panang River Basin, Nakhon Si Thammarat. To study the problem Public Services Obstacles of Provincial Administrative Organization, Nakhon Si Thammarat Province In the Pak Panang River Basin, Nakhon Si Thammarat and to study the efficiency of public services of Nakhon Si Thammarat Provincial Administrative Organization. In the Pak Panang River Basin, Nakhon Si Thammarat is a qualitative research to describe the phenomenon of public services of the Nakhon Si Thammarat Provincial Administrative Organization in the Pak Panang River Basin. By using various methods of data collections. In-Depth interview, Focus Group Discussion and participatory observation the results of this research were summarized in the following

1. In the problem of public services in the Pak Panang River Basin it was found that Nakhon Si Thammarat Provincial Administrative Organization lacked clear strategic plan. This results in incompatible with the problems and needs of the service recipient.

2. The policy of provincial administration executives still lacked clarity in public services provision in the Pak Panang River Basin. Especially the development of the potential of the area, which is the authority of the provincial administration.

3. Budgets allocation of Provincial Administration Organization It is not consistent with a large area development project with various problems. As a result, the provision of public services has been fragmented, making it impossible to solve major systemic problems that are the authority of the provincial administration.

4. There are many legal restrictions that the Provincial Administrative Organization of Nakhon Si Thammarat. Can not provide sufficient public services.

5. Political problems lead to a lack of integration and involvement with various sectors, especially small local organizations in the Pak Panang River Basin.

Keyword(s) : participation, public services

1.บทนำ

ลุ่มน้ำปากพนัง ตั้งอยู่ในตอนใต้ของจังหวัดนครศรีธรรมราชครอบคลุมพื้นที่ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช 10 อำเภอ ได้แก่ พื้นที่ทั้งหมดของอำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภोजุฬาภรณ์ อำเภอชะอวด อำเภอหัวไทร อำเภอพระพรหม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และพื้นที่บางส่วนของอำเภอลานสกา อำเภอเมือง รวมถึงพื้นที่บางส่วนของจังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลาด้วย มีพื้นที่ทั้งโครงการรวมทั้งสิ้นประมาณ 3,183.89 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,989,932 ไร่ ซึ่งบริเวณพื้นที่ดังกล่าว มีประชากรรวมทั้งสิ้นโดยประมาณ 509,772 คน และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 117,186 ครัวเรือน ในจำนวนนี้มีครัวเรือนอาชีพเกษตร จำนวน 83,357 ครัวเรือน และเป็นพื้นที่ทำนาประมาณ 694,402 ไร่

ความอุดมสมบูรณ์ของลุ่มน้ำปากพนังได้ดึงดูดให้คนจำนวนมากหลั่งไหลเข้ามา ตั้งถิ่นฐาน มีการพัฒนาถนนและสาธารณูปโภคกระจายทั่วพื้นที่ แต่พร้อมกันนั้นการขยายพื้นที่ทำมาหากินของคนจำนวนมากก็ทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำ ป่าชายเลน และ ป่าพรุ ทำให้ระบบนิเวศเสียความสมดุล และส่งผลต่อวิถีการทำมาหากินและความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคมของคนลุ่มน้ำ ปัญหามีทั้งที่เกิดจากเงื่อนไขสภาพภูมิประเทศ และสาเหตุทางธรรมชาติ รวมทั้งจากการกระทำของมนุษย์เอง สภาพปัญหาพื้นที่นี้ที่ประสบเจอเป็นประจำมีดังนี้ (กฤติกา ชัยเดชะ, 2555)

1) ปัญหาน้ำท่วม จากการเก็บข้อมูลของสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย พ.ศ. 2532 ได้ระบุสาเหตุการเกิดน้ำท่วมพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังไว้ 5 สาเหตุหลัก คือ 1) ปริมาณน้ำฝนที่ตกลงมามาก โดยเฉพาะช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคมของทุกปี มีการรวบรวมข้อมูล ฝนตกมามากที่สุดในช่วง 24 ชั่วโมง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505 พบว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชติดอันดับ 1 – 2 ของภาคใต้ฝั่งตะวันออกถึง 13 ครั้ง ในรอบ 27 ปี (สำรวจถึงปี พ.ศ. 2532) 2) ระดับน้ำทะเลขึ้นสูงจนน้ำในแม่น้ำปากพนังระบายออกได้น้อยหรือมีประสิทธิภาพการระบายต่ำลง 3) สภาพพื้นที่ที่มีความลาดชันน้อย ลักษณะทางกายภาพของลุ่มน้ำมีความลาดชันประมาณ 22.36 เมตรต่อตารางกิโลเมตร ค่าความหนาแน่นของการระบายน้ำ (Drainage Density) เท่ากับ 0.64 กิโลเมตรต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งแสดงว่า มีการระบายน้ำเร็วหรือระบายน้ำออกจากพื้นที่ได้ช้า 4) พื้นที่ราบลุ่มน้ำปากพนังมีขนาดกว้างใหญ่กลายเป็นพื้นที่ กักเก็บน้ำของพื้นที่น้ำท่วมริมฝั่งแม่น้ำ เมื่อความสามารถในการระบายน้ำได้น้อย เมื่อมีฝนตกลงมาเสริมทำให้เกิดสภาวะน้ำท่วมมากยิ่งขึ้น 5) การพัฒนาระบบคมนาคมและทางรถไฟทำให้กีดขวางการไหลออกของทางน้ำบริเวณที่ราบลุ่มที่ถูกน้ำท่วม เช่น ถนนสาย 4017 ระหว่างอำเภอปากพนังและถนนสาย 4151 ระหว่างอำเภอเชียรใหญ่ – อำเภอชะอวด นอกจากนี้ยังมีถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน ซึ่งถนนเหล่านี้มีท่อลอดหรือท่อระบายน้ำน้อยมาก

2) ปัญหาการรุกตัวของน้ำเค็ม เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่คุกคามคนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อิทธิพลของน้ำขึ้น น้ำลงของน้ำทะเลที่ปากพนังเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดการรุกตัวของน้ำเค็ม หากการขึ้นลงของระดับน้ำทะเลที่ปากอ่าวมีความรุนแรงมาก ปริมาณน้ำเค็มก็จะถูกดันให้เข้าสู่

แม่น้ำได้มาก มีผลการศึกษาของบริษัทที่ปรึกษา เมื่อปี พ.ศ. 2537 พบว่าช่วงเดือนเมษายน การขึ้นลงของระดับน้ำทะเลทำให้น้ำเค็มรุกเข้าไปถึงอำเภอลำทะเมนชัย ซึ่งอยู่ห่างจากแม่น้ำปากพนังกว่า 100 กิโลเมตร

3) ปัญหาการใช้น้ำจืดเพื่อการเกษตรมากเกินไป จนทำให้ฤดูแล้งน้ำขาดแคลน และขาดแรง น้ำจืดที่เข้าไปดันการรุกตัวของน้ำเค็ม ทำให้นอกจากการขาดแคลนน้ำจืดเพื่อใช้อุปโภคและการเกษตรแล้ว ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ไปช่วยเสริมให้ปัจจัยทางการรุกตัวของน้ำเค็มรุนแรงขึ้นอีก

4) ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอาชีพทำนาข้าวและนาเกลือ ในเรื่องของการใช้น้ำและการระบายน้ำทิ้ง เพราะการทำนาเกลือจะต้องมีการระบายน้ำเสียออกนอกนาเกลือทิ้ง ซึ่ง การปล่อยน้ำทิ้งก็จะลงสู่แม่น้ำปากพนัง คลอง ฯลฯ ซึ่งน้ำเสียดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชาวนา ทำให้นาข้าวได้รับความเสียหาย เพราะดินในที่นาได้รับน้ำเค็มทำให้การปลูกข้าวได้รับผลผลิตต่ำ

5) ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำ ความเจริญของพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังส่งผลให้เกิดการอพยพเข้าไปอยู่ในพื้นที่เพื่อทำการเพาะปลูก การตั้งที่อยู่อาศัย ป่าไม้ต้นน้ำถูกทำลายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมและน้ำแล้งเป็นวัฏจักร ปัญหาของพื้นที่จึงยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ

ลุ่มน้ำปากพนังได้ผ่านช่วงเวลาที่เป็นที่เจริญรุ่งเรืองในฐานะที่เป็นแหล่งผลิตข้าว และการเป็นเมืองท่าในการซื้อขายแลกเปลี่ยนที่สำคัญของภูมิภาค จนเข้าสู่ช่วงเวลาของการตกต่ำเกิดความยากจนข้นแค้นมาเป็นระยะ ในช่วงเวลาของความยากลำบากนี้ได้มีความพยายามแก้ไขโดยหน่วยงานต่าง ๆ แต่ปัญหาก็ไม่ได้คลี่คลายไปในทางที่ดีนักความทราบถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้มีโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จน อันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้นมา โดยมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาดำเนินการตามภารกิจของแต่ละหน่วยที่ได้รับมอบหมาย หน่วยที่มีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาและรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชนอย่างใกล้ชิดอีกหน่วยหนึ่งคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบทบาทพื้นฐานสำคัญประการหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็คือ การจัดทำและให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ในอดีตที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย อาจมีบทบาทดังกล่าวอย่างจำกัด แต่หลังจากมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา รัฐบาลก็ได้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยภารกิจใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ๒) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ๓) ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ๔) ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ๕) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ๖) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมมีการถ่ายโอนภารกิจทั้งสิ้น 245 เรื่อง มีส่วนราชการถ่ายโอนภารกิจ 57 กรม ใน 15 กระทรวง 1 หน่วยงานอิสระ (คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2556)

ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขอบเขตกว้างขวางมากขึ้นเช่นนี้ ได้ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความจำเป็นต้องหันมาให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดทำและให้บริการสาธารณะมากขึ้นกว่าเดิม ประกอบกับผลของการกระจายอำนาจในช่วงที่ผ่านมาทำให้เกิดการแตกกระจายในเชิงพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งสิ้น 7,853 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558) ซึ่งส่งผลให้มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กจำนวนมากที่ไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องมาจากหลายปัจจัยด้วยกันดังนี้ (นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ, 2545)

1) ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นมีความรุนแรงและซับซ้อน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องรับผิดชอบพื้นที่ในเขตเมืองและชนบทจะต้องประสบกับปัญหาที่มีความแตกต่างกัน และปัญหาดังกล่าวนั้น อาจจะอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าหนึ่งหน่วยงาน เช่น ปัญหาน้ำเน่าเสีย มลภาวะอากาศเป็นพิษ ปัญหาขยะและปัญหายาเสพติด เป็นต้น ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทวีความรุนแรง และซับซ้อนมากขึ้นเกินกว่าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะสามารถดำเนินการแก้ไขเพียงลำพัง

2) การมีหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กมากเกินไป ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่และเล็ก ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กอาจจะได้เปรียบในเรื่องความใกล้ชิดกับประชาชนมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ แต่ในขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ก็มีข้อได้เปรียบในเรื่องประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก

3) การกระจายอำนาจและภารกิจ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่เพิ่มมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการทรัพยากรในการบริหารเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย โดยเฉพาะบริการสาธารณะขนาดใหญ่เช่น ปัญหาการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล รวมทั้งการบำบัดน้ำเน่าเสีย เป็นต้น

การสร้างความร่วมมือ จึงอาจเป็นทางเลือกที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความเป็นเอกภาพในการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงองค์กรอื่นอีกด้วย(นคริน เมฆไตรรัตน์, 2547) เพื่อลดปัญหาการความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน และเป็นการประหยัดทรัพยากร ซึ่งแนวทางนี้นับเป็นนวัตกรรมในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีทิศทางและแนวโน้มที่สำคัญ ดังปรากฏในระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการพัฒนารูปแบบความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะในครั้งนี้โดยเฉพาะปัญหาในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังที่มีมาอย่างยาวนาน และมีความซับซ้อนค่อนข้างมากจึงมีความจำเป็นที่หน่วยต่าง ๆ จะต้องมารวมมือกันจัดทำบริการสาธารณะ

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด นครศรีธรรมราช ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด นครศรีธรรมราช ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และจากการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ดังนี้

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ในกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร ผู้วิจัยใช้กระบวนการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการให้บริการสาธารณะ และการกระจายอำนาจและการปกครอง ท้องถิ่น รวมถึงระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยได้ดำเนินการค้นคว้าจากเอกสารทาง วิชาการ ผลงานวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจัยต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้วิจัยได้ ข้อมูลที่ต้องการครบถ้วนครอบคลุมกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยโดย ใช้เทคนิคในการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยมีเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การสัมภาษณ์และใช้ เครื่องบันทึกเสียงและการจดบันทึกการสัมภาษณ์ โดยมีการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดซึ่งเป็น กระบวนการที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง โดยมีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามต่าง ๆ ที่ นำไปใช้ในการสัมภาษณ์ แต่ ผู้สัมภาษณ์จะสามารถปรับเปลี่ยนถ้อยคำของข้อคำถามให้มีความ สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ในแต่ละสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์ หรือมี สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้เกิดความชัดเจนในคำตอบได้ ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความ หลากหลายในมิติต่าง ๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติมากขึ้น เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจะนำมาลดทอน ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้อง

4.อภิปรายผล

ความรุ่งเรืองของกลุ่มน้ำปากพนังได้มีหลักฐานปรากฏอยู่มากมาย เช่นพระราชหัตถเลขา ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ในคราวเสด็จประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ ใน ฐานะที่เป็นอยู่ข้าวอู่น้ำเป็นแหล่งผลิตและส่งออกข้าวที่สำคัญของภาคใต้ และด้วยที่ตั้งของเมืองปาก พนังอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญเหมาะแก่การติดต่อค้าขายจึงเป็นเมืองท่าสำคัญในการส่งออกข้าว จึงได้สร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับกลุ่มน้ำปากพนังยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ ความอุดมสมบูรณ์นี้ได้ดึงดูด ผู้คนให้เดินทางเข้ามาตั้งรกรากและติดต่อค้าขายเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการขยายพื้นที่ผลิต ข้าวเพื่อการส่งออกตามนโยบายของรัฐบาล แต่หลังจากที่รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติการค้าข้าว

โดยให้มีการส่งออกข้าวได้เฉพาะที่กรุงเทพที่เดียวเท่านั้น ทำให้การค้าข้าวในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังถึงจุดเสื่อมโทรมลงประกอบในช่วงหลังลุ่มน้ำปากพนังได้ประสบกับภัยธรรมชาติทำให้ข้าฟแควนน้ำในการทำนา จึงทำให้ผู้คนได้อพยพละทิ้งถิ่นฐานเพื่อไปจับจองพื้นที่ทำมาหากินใหม่ในจังหวัดใกล้เคียง เช่น สุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร เป็นต้น สถานการณ์ยังลุกลามทวีความรุนแรงมากขึ้นในปี 2531 เกิดน้ำท่วมหนักนานติดต่อกันประมาณ 3 เดือน และหลังจากนั้นได้เกิดปัญหาภัยแล้งยาวนานถึง 6 เดือน ทำให้น้ำเค็มรุกตัวเข้าไปในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำปากพนังจนถึง อำเภอชะอวด เป็นระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร

หลังจากโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังได้ดำเนินการแล้วเสร็จ ภารกิจในการดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนที่เคยเป็นหน้าที่ของราชการส่วนต่างๆ ได้ถูกลดบทบาทลงไป โดยบทบาทดังกล่าวได้ถูกแทนที่ด้วยองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นในปี พ.ศ. 2542 ทำให้ภารกิจในการจัดทำบริการงานต่างๆ ได้ถูกทยอยถ่ายโอนให้กับองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ โดยภารกิจที่ถ่ายโอนนั้นมีมากถึง 246 ภารกิจ ใน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านการลงทุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว 4) ด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 5) ด้านส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรม 6) ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนมาตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ นี้ก่อให้เกิดปัญหาแก่องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากศักยภาพขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งไม่เท่าเทียมกันทั้งในแง่ของงบประมาณ บุคลากร เครื่องไม้เครื่องมือ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดทำบริการสาธารณะ และเกิดความเหลื่อมล้ำและแสดงข้อเปรียบเทียบในแง่ของคุณภาพของบริการสาธารณะที่หน่วยงานองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ จัดทำ ปัญหานี้ได้รับการแก้ไขโดยการจัดแบ่งโครงสร้างองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็นสองระดับ คือ องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นชั้นล่าง หรือระดับล่าง ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะในขอบเขตพื้นที่ของตน เช่น ไฟฟ้าส่องสว่าง ถนน ทางระบายน้ำ น้ำอุปโภคบริโภค เป็นต้น ในส่วนขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในระดับบนคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีภารกิจในการจัดทำบริการสาธารณะที่มีความสลับซับซ้อนสูง ใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก และมีความเกี่ยวพันมากกว่าองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งแต่หนึ่งแห่งขึ้นไป

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การให้บริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครศรีธรรมราช ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ประการแรกเพื่อศึกษาการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประการที่สองเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัด

นครศรีธรรมราช และประการสุดท้ายเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังจังหวัดนครศรีธรรมราช

5.สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ของการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่นการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สำหรับผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อค้นพบโดยสรุปกล่าวคือ

1. ในการจัดทำและให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง พบว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่ได้นำแผนแม่บทโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มาใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานในพื้นที่ลุ่มน้ำ ส่งผลให้การดำเนินงานไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการ

2. นโยบายของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังขาดความชัดเจนในเรื่องการจัดทำบริการสาธารณะในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง โดยเฉพาะการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

3. การจัดสรรงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังไม่สอดคล้องกับโครงการพัฒนาพื้นที่ขนาดใหญ่ที่มีปัญหาหลากหลาย ทำให้การจัดทำบริการสาธารณะมีลักษณะกระจายตัว ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาใหญ่ๆในเชิงระบบที่เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้

4. มีข้อจำกัดด้านกฎหมายหลายประการที่ทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ

5. ปัญหาทางการเมืองทำให้ขาดการบูรณาการและการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อย่างเพียงพอ

6.บทสรุป

ในการให้บริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถนำเอาแนวคิดการมีส่วนร่วมมาใช้ในการให้บริการสาธารณะได้เพราะเป็นแนวคิดที่ยึดเอาประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในหลายๆ ขั้นตอน ซึ่งทางผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า ถ้านำเอาแนวคิดการมีส่วนร่วมมาใช้ โดยที่ภาครัฐ ร่วมมือกับประชาชน จะทำให้การให้บริการสาธารณะมีประสิทธิภาพและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น แต่จากผลการวิจัย ทางผู้เชี่ยวชาญมองว่า ณ ตอนนี้อย่างไรก็ตามแนวคิดนี้หรืออาจจะใช้ได้แต่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะจากผลการศึกษาวิจัยพบว่า

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชยังมีอุปสรรคหลายอย่าง จึงทำให้แนวคิดการมีส่วนร่วมนี้ไม่สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาการให้บริการสาธารณะได้ ซึ่งปัญหาหรืออุปสรรคก็มีหลายประการ ทั้งในภาครัฐเอง เช่น การขาดระบบการจัดการที่ดี การขาดงบประมาณ โครงสร้างผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้ง การบังคับใช้กฎหมาย ขาดเครื่องมือที่ทันสมัย ขาดบุคลากร มีข้อจำกัดเรื่องสถานที่ และภาคประชาชน เช่น การขาดจิตสำนึกสาธารณะ การขาดการมีส่วนร่วมในสังคม ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ

ซึ่งถ้าหากว่าในอนาคตทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชจะนำแนวคิดการมีส่วนร่วมมาใช้ ทางเทศบาลจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือข้อจำกัดปัญหาเหล่านี้ทั้งในภาครัฐเอง ภาคเอกชนและภาคประชาชน ให้หมดไปก่อน แล้วจึงนำประชาชน ชุมชนและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ โดยเน้นให้ประชาชนได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐอย่างจริงจัง แล้วจะทำให้การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังจังหวัดนครศรีธรรมราช ก็จะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่มั่นคงและยั่งยืน

7. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการให้บริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราชในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้นำประเด็นต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาวิจัยผนวกกับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากำหนดเป็นข้อเสนอแนะใน 2 ประเด็นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการให้บริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรดำเนินการในลักษณะภาคีเครือข่ายโดยการผลักดันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากด้านบนทั้งในส่วน of รัฐบาล คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการต่างๆ นั้นนับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างมาตรการต่างๆ ทั้งในเชิงกฎหมายและนโยบายที่จะเกื้อหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดการร่วมมืออย่างเข้มแข็ง

1) รัฐควรวางกรอบกฎหมายที่เอื้อต่อการสร้างความร่วมมือ ลดทอนข้อจำกัดต่าง ๆ ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการสร้างระบบความร่วมมือ อาจจะต้องสร้างกรอบกฎหมายใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งองค์กรความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาเป็นการเฉพาะ รวมถึงการกำหนดรูปแบบ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และหลักเกณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะขึ้น

2) รัฐควรมีการใช้มาตรการในการสร้างแรงจูงใจในการที่จะส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความร่วมมือในการจัดทำบริการสาธารณะร่วมกัน มาตรการนั้นอาจเป็นการให้งบประมาณอุดหนุนทั่วไปแก่กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสูงขึ้นกว่าปกติ เพื่อสร้างแรงจูงใจหรือการให้งบประมาณอุดหนุนเฉพาะกิจในกิจการบางด้าน โดยกำหนดเงื่อนไขต้องเป็นกิจการที่จะต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากระบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้บริการสาธารณะไม่เคยปรากฏอย่างชัดเจนในระบบการปกครองท้องถิ่นของไทย จึงควรส่งเสริมให้มีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลายควรที่จะส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปฏิบัติจริงในสร้างความร่วมมือในพื้นที่ต่างๆ ก็จะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับการปฏิบัติจริงมาก

บรรณานุกรม

- Kritthika Ch.(2012) Community capital management) form the area, Nakhon Si thammarat, Pak phanang River basin. Dissertation philosophy program service finding innovative development Nakhon Si thammarat rajabhat University.
- The Department of local administration (2015) Summary of local government. Online , :<http://www.thailocaladming.go.th>.Committee, local government organizations, (2013). Online : <http://www.dloc.opm.go.th/Source/PN013.pdf>.(2556,14 October)
- Noranitre S.and All.(2002) Boosting performance, local government organizations. " Joint research projects between the countries, Thailand and Japan.
- Nakarintr M.(2004) Cooperation between local organizations " Encyclopedia local Thailand Chapter 5: sequence: 1. normal Thammasat Press.

ความสัมพันธ์ของบุพปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของ
นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร

The Relationship of Causal Factors Influencing over the Electronic
Loyalty among Foreign Tourists in Bangkok

ชัชชนัน มีทอง* พฤทธ์สรณ์ สุทธิไชยเมธี**

Chatchanant Meethong, Pruethsan Sutthichaimethee

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ของบุพปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลจากการศึกษา พบว่า บุพปัจจัยด้านการให้บริการผ่านเว็บไซต์ ด้านสังคมออนไลน์ และด้านการตอบสนองความต้องการ มีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนบุพปัจจัยด้านประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์เฉพาะทางตรงต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยบุพปัจจัยด้านการให้บริการผ่านเว็บไซต์มีอิทธิพลรวมต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานครสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ บุพปัจจัยด้านสังคมออนไลน์ บุพปัจจัยด้านการตอบสนองความต้องการ และบุพปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ตามลำดับ

ผลการศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นว่า บุพปัจจัยด้านการให้บริการผ่านเว็บไซต์มีอิทธิพลรวมต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานครสูงที่สุด ดังนั้นในการบริหารองค์การให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งองค์การรัฐและเอกชนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตระหนักถึงบุพปัจจัยเชิงสาเหตุดังกล่าวเป็นสำคัญ เพื่อให้องค์การสามารถพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุดต่อไป อย่างไรก็ตาม พบว่าบุพปัจจัยอื่นๆ ดังกล่าวข้างต้นทุกตัวมีความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานครทุกบุพปัจจัยสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการนำไปประกอบการกำหนดแผนและนโยบายต่อไป

คำสำคัญ : ความภักดี, การกำหนดกลยุทธ์, บุพปัจจัยเชิงสาเหตุ

Abstract

* Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Western University

**ที่ปรึกษาหลักปรัชญาคุณุชนิพนธ์

This research aims to study the relationship of causal factors that influence on the electronic loyalty among foreign tourists in Bangkok. Throughout the analysis conducted, the result reveals that a web-based service, social media and responses to the demand are the factors indicating direct and indirect relationship to the electronic loyalty of foreign tourists in Bangkok. While a demographic factor has a direct link with the electronic loyalty of foreign tourists in Bangkok. Particularly, the web-based services are ranked as a highest influential factor to the electronic loyalty of foreign tourists in Bangkok. Whereas, the social media, responses the demand and demographic factors are also seen to have an influence, respectively.

In focus, the study has obviously shown that the web-based service factor has an overall and highest-ranked influencer on the electronic loyalty of foreign tourists in Bangkok. Therefore, the management of all organizations from both public and private sectors must emphasize on such factor as to operate at the maximum benefit, as well as to generate an efficiency and productivity within the organizations. Nonetheless, other non-stated factors also have a relation and influence on the electronic loyalty of foreign tourists in Bangkok. After all, all the factors reflect the need to consider in the planning and policy making.

Key word(s): loyalty, strategic planning, causal factors

1.บทนำ

ปัจจุบันนี้ทั่วโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่ได้มีการใช้อินเทอร์เน็ตกันอย่างกว้างขวางและครอบคลุมแทบทั่วทุกพื้นที่ และอินเทอร์เน็ตเริ่มเข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการดำเนินธุรกิจต่างๆ แบบไร้พรมแดน ส่งผลอย่างยิ่งต่อการกำหนดนโยบายและแผนการตลาดขึ้นเพื่อให้ถือครองส่วนแบ่งทางการตลาดให้ได้มากที่สุด ซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นการตลาดแนวรุกที่นิยมใช้กันมากอันดับต้นๆ ของโลกเนื่องจากมีต้นทุนที่ต่ำ เข้าถึงได้อย่างทั่วถึง และรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้รับและผู้ส่งสารต่างๆ และไม่จำกัดเรื่องของเวลาและสถานที่เหมือนธุรกิจสมัยเก่า (Pruethsan, 2017; Cheng & Lee, 2006) ดังนั้น ธุรกิจต่างๆ จึงหันมาให้ความสำคัญกับการภักดีของลูกค้ามากขึ้นแทนการแข่งขันในเชิงรุกกับคู่แข่งด้านอื่นๆ ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจออนไลน์โดยส่วนใหญ่จะมีความยากและต้องมีการลงทุนที่สูงก็ตาม แต่หากธุรกิจดังกล่าวสร้างความภักดีและความไว้วางใจให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการใหม่ได้มากเท่าไรจะทำให้ธุรกิจนั้นเติบโตได้ยั่งยืนเท่านั้นนั่นเอง และดีกว่าการกลับมาซื้อซ้ำของธุรกิจแบบดั้งเดิม (Javad, 2009)

ประเทศไทยก็เช่นกันได้รับอานิพพลจากการค้าออนไลน์อย่างกว้างขวางไม่แพ้ประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะธุรกิจที่ทำรายได้ให้ประเทศอันอันดับต้นๆ (World Tourism Organization, 2012) คือ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวออนไลน์นั่นเอง โดยพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวออนไลน์ให้ความสำคัญกับการสื่อสารทางตลาดผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตเพื่อให้สามารถดึงดูดลูกค้าให้อยู่กับธุรกิจของตนเองและดึงดูดลูกค้าใหม่ๆ ให้เข้ามาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งวิธีที่ดีที่สุดทางหนึ่งในการสร้างความแข็งแกร่งในการแข่งขันให้กับเว็บไซต์ของตนเองคือการสร้างความภักดีของลูกค้าให้มากที่สุด

สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ในปี 2559 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2559) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่มาจากทวีปยุโรป (ร้อยละ 55.1) รองลงมา คือ ทวีปเอเชีย ทวีปอเมริกา ตามลำดับ จากข้อมูลที่ได้กล่าวไปข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังคงได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงความเป็นไปได้ของการสืบค้นข้อมูลด้านการท่องเที่ยวจากช่องทางทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นที่นิยม และมีแนวโน้มที่สูงขึ้นในอนาคต จึงทำให้ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญ และได้ทำการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของบุปปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อประกอบการกำหนดนโยบายและแผนของภาครัฐและองค์การเอกชน ต่างๆ ต่อไปเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ของบุปปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร

3. ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร: การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านประชากร โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นทางเลือกสำหรับการท่องเที่ยวในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2560 ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาของการวิจัย: การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของบุปปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีตัวแปรที่ใช้ศึกษา 2 ประเภท คือตัวแปรแฝง และตัวแปรสังเกต โดยมีตัวแปรแฝง ได้แก่ คุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์ การให้บริการผ่านเว็บไซต์ สังคมออนไลน์ และการตอบสนองความต้องการ และความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ในแต่ละตัวแปรแฝงจะประกอบด้วยตัวแปรสังเกต ดังต่อไปนี้

- 2.1 คุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์
- 2.2 การให้บริการผ่านเว็บไซต์
- 2.3 สังคมออนไลน์
- 2.4 การตอบสนองความต้องการ
- 2.5 ความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์

3. ระยะเวลาในการดำเนินการตามกระบวนการวิจัย ตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ. 2560 ถึง

เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2560

4. ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

พื้นที่ในการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

4.สมมติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะด้านประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์ทางตรงความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ และมีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยส่งผ่านสังคมออนไลน์และการให้บริการผ่านเว็บไซต์

2. การให้บริการผ่านเว็บไซต์ มีความสัมพันธ์ทางตรงความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ และมีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยส่งผ่านสังคมออนไลน์และการตอบสนองความต้องการ

3. สังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์ทางตรงความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ และมีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยส่งผ่านการตอบสนองความต้องการ

4. การตอบสนองความต้องการ มีความสัมพันธ์ทางตรงความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ และมีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยส่งผ่านสังคมออนไลน์

5.สรุปผลและอภิปรายผลการวิเคราะห์

สำหรับการวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้อย่างสมบูรณ์โดยสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 1 สรุปความสัมพันธ์ของบุพปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์

ตัวแปร	ความสัมพันธ์ รวม	ความสัมพันธ์ของบุพปัจจัย เชิงสาเหตุ	
		ทางตรง	ทางอ้อม
ประชากรศาสตร์	.312	.312	-
การให้บริการผ่านเว็บไซต์	.925	.640	.285
สังคมออนไลน์	.663	.511	.152
การตอบสนองความต้องการ	.517	.373	.144

จากตาราง 1 พบว่า บุพปัจจัยด้านการให้บริการผ่านเว็บไซต์ ด้านสังคมออนไลน์ และด้านการตอบสนองความต้องการ มีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนบุพปัจจัยด้าน

ประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์เฉพาะทางตรงต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร

โดยบุพปปัจจัยด้านการให้บริการผ่านเว็บไซต์มีอิทธิพลรวมต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานครสูงที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่ขนาดความสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ 0.925 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Oppenheim & Ward (2006); Poleretzky (2009) และ Ndubisi (2006) สำหรับบุพปปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร รองลงมา ได้แก่ บุพปปัจจัยด้านสังคมออนไลน์มีอิทธิพลรวมต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่ขนาดความสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ 0.663 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Poleretzky (2009) และ Srinivasan, Rolph & Kishore (2012) บุพปปัจจัยด้านการตอบสนองความต้องการมีอิทธิพลรวมต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่ขนาดความสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ 0.517 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Poleretzky (2009) Carol & Choon (2003) และ Srinivasan, Rolph & Kishore (2012) และ บุพปปัจจัยด้านประชากรศาสตร์มีอิทธิพลทางตรงต่อความภักดีทางอิเล็กทรอนิกส์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่ขนาดความสัมพันธ์โดยรวมเท่ากับ 0.312 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Poleretzky (2009) Sugiyama & Andree (2010) และ Srinivasan, Rolph & Kishore (2012)

6.ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาต่อโดยการนำแบบจำลองสมการโครงสร้างที่ได้จากการศึกษานี้ไปทดสอบใช้กับกลุ่มประชากรอื่นๆ และในสถานที่แตกต่างจากงานวิจัยนี้
- 2) ควรทำการวิจัยเชิงผสมทั้งแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพกับนักท่องเที่ยวแต่ละเชื้อชาติโดยการเปรียบเทียบ
- 3) ควรทำการวิเคราะห์โดยการผสมระหว่างสถิติขั้นสูงต่างๆ และทำการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ให้เกิดความชัดเจน ตลอดจนแนวทางการกระบวนการพัฒนาเพื่อสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น
- 4) ควรศึกษาในเชิงเปรียบเทียบกับงานของต่างประเทศ และกรณีศึกษาของไทยและต่างประเทศโดยเปรียบเทียบเพื่อประกอบการวางแผนนโยบายต่อไป
- 5) ควรพัฒนาแบบจำลองเชิงโครงสร้างที่เป็นแนวขนานให้มากยิ่งขึ้นและศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุให้มากยิ่งขึ้น

7.เอกสารอ้างอิง

- Robert E. Hoyt, and Andre P. Liebenberg, (2011). "The value of enterprise risk management." **Journal of risk and insurance** 78.4 (2011): 795-822.
- Rolland Y., Czerwinski S., Abelland van kan G., Morley J.E., Cesari M., Onder G., Woo J., Baumgartner R., Pillard F., Boirie Y., Chumlea W.M.C, and Vellas B. (2008). "Sarcopenia: ITS Assessment, Etiology, Pathogenesis, Consequences and Future Perspectives". *J Nutr Health Aging*. 2008 Aug-Sep; Vol 12 Issue7. pp.433–450.
- Sutthichaimethee, P., (2016). Modeling Environmental Impact of Machinery Sectors to Promote Sustainable Development of Thailand. , **Journal of Ecological Engineering**, 17 (1) : 18-25.
- Sutthichaimethee, P., (2017). VARIMAX Model to Forecast the emission of Carbon Dioxide from Energy Consumption in Rubber and Petroleum industries sectors in Thailand. **Journal of Ecological Engineering**, 18 (3) : 112-117.
- Sutthichaimethee, P., & Ariyasajakorn, D., (2017 a). The Revised Input-Output Table to Determine Total Energy Content and Total Greenhouse Gas Emission Factors in Thailand. , **Journal of Ecological Engineering**, 18 (6) : 12-19.
- Sutthichaimethee, P., & Sawangdee, Y., (2016 a). Indicator of Environmental Problems of Agricultural Sectors under the Environmental Modeling. **Journal of Ecological Engineering**, 17 (2) : 12-18.
- _____, (2016 b). Indicator of Environmental Problems Priority Arising from the use of Environmental and Natural Resources in Machinery Sectors of Thailand . **Environmental and Climate Technologies**. 17(1) : 18-29 .
- _____, (2016 c). Model of Environmental Impact of Service Sectors to Promote Sustainable Development of Thailand . **Ethics Sci Environ Polit**, 16(1) : 11-17.
- Tho D. Nguyen, Nigel J. Barrett, Kenneth E. Miller, (2011). "Brand loyalty in emerging markets", **Marketing Intelligence & Planning**, Vol. 29 Issue: 3, pp.222-232.
- Tsai, Y.-H. (2005). Quantifying Urban Form: Compactness versus 'Sprawl'. **Sage Journal**. Volume: 42 issue: 1, page(s): 141-161
- Wu, D. D., Chen, S. H., & Olson, D. L. (2014). Business intelligence in risk management: Some recent progresses. *Information Sciences*, 256, 1-7.
- Wu, S.C., Cao, Z.H., Li, Z.G., Cheung, K.C. and Wong, M.H. (2005). **Effects of Biofertilizer Containing N-fixer, P and K Solubilizers and AM Fungi on Maize Growth: a Greenhouse Trial**. *Geoderma*, 125:155–166.

- Grace, J. B. (2008). Structural equation modeling for observational studies. *Journal of Wildlife Management*, 72(1), 14-22.
- Lindeman, R. H., M erenda, P. F., & Gold, R. Z. (1980). *Introduction to bivariate and multivariate analysis*. Glenview, IL: Scott, Foresman and company
- Zhu, B., Walter, S., Rosenbaum, P., Russell, D., & Raina, P. (2006). Structural equation and log-linear modeling: A comparison of methods in the analysis of a study on caregivers' health. *BMC Medical Research Methodology*, 6(1),49.
- Akrivos, C., Ladkin, A., & Reklitis, P. (2007). Hotel managers' career strategies for success. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 19(2), 107-119.
- Eddleston, K. A., Baldridge, D. C., and Veiga, J. F. (2004). Toward modeling the predictors of managerial career success: Does gender matter?, *Journal of Managerial Psychology*,19(4), 360-385.
- Eddleston, K. A., Baldridge, D. C., and Veiga, J. F. (2004). Toward modeling the predictors of managerial career success: Does gender matter?, *Journal of Managerial Psychology*,19(4), 360-385.
- Vanderheijden, B. I. J. M., Delange, A. H., Demerouti, E., & Vander Heijde, C. M. (2009). Age effects on the employability's career success relationship. *Journal of Vocational Behavior*, 74(2), 156-164.
- Lertwannawit, A., Serirat, S., & Pholpantin, S. (2009). Career Competencies And Career Success Of Thai Employees In Tourism And Hospitality Sector. *The International Business & Economics Research Journal*, 8(11), 65-72.
- Ashby, J. S., & Schoon, I. (2010). Career success: The role of teenage career aspirations, ambition value and gender in predicting adult social status and earnings. *Journal of Vocational Behavior*, 77(3), 350-360.
- Blickle, G., Oerder, K., & Summers, J. K. (2010). The impact of political skill on career success of employees' representatives. *Journal of Vocational Behavior*, 77(3), 383-390.
- Akram, A. A. (2010). Modes of engagement: Migration, self-initiated expatriation, and career development. *Career Development International*, 15(4), 338-358.
- Gruman, J. A., & Saks, A. M. (2011). Performance management and employee engagement. *Human Resource Management Review*, 21(2), 123-136.

- Yakin, M., & Erdil, O. (2012). Relationships between self-efficacy and work engagement and the effects on job satisfaction: A survey on certified public accountants. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 58, 370 – 378.
- Poleretzky, Z. (2009, January). The call center & e-commerce convergence. *Call Center Solutions*, 7, 76.
- Ndubisi, N. O. (2006). Effect of gender in customer loyalty: a relationship marketing approach. *Marketing Intelligence & Planning*, 24(1), 48.
- Srinivasan S., Rolph, A. & Kishore, P. (2012). Customer loyalty in e-commerce: An exploration of its antecedents and consequences. *Journal of Retailing*, 78, 41-50.
- Carol, X. O. & Choon, L. S. (2003). Customer loyalty strategy in the internet era. *Pacific Asia Conference on Information Systems* (1734-1744), 10-13 July 2003, Adelaide, South Australia.
- Sugiyama, K. & Andree, T. (2010). *The Dentsu way: Secrets of cross switch marketing from the world's most innovative advertising agency*. New York: McGraw-Hill.
- Cheng, M. K. & Lee, M. K. O. (2006). Understanding consumer trust in internet shopping: A multidisciplinary approach. *Journal of the American Society for Information -Science and Technology*, 57(4), 479-492.
- Javad, E. (2009) *Influential factors of customer e-loyalty in Iranian e-stores*, Unpublished master thesis, Tarbiat Modares University, Iran.
- World Tourism Organization. (2012). *UNWTO Tourism Highlights 2012 Edition*. Retrieved December 1, 2017, from <http://www.mkt.unwto.org>

ความสัมพันธ์ของการบริหารองค์การกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรใน
การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
The Relationships between Organizational Administration
and The Staff Participation in Operating Quality Assurance
Process of Western University

ชุตินา มุสิกานนท์*
Chutima Musikanon

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาการบริหารองค์การในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารองค์การกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น โดยมีประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น โดยมีจำนวนทั้งหมด 589 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเปรียบเทียบกับตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan ; 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 คน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารองค์การในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านลักษณะของบุคลากรในหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านลักษณะของหน่วยงานด้านลักษณะของผู้บริหาร และน้อยที่สุด คือ ด้านลักษณะด้านการจัดการ

2. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลดำเนินงาน

3. ความสัมพันธ์ของการบริหารองค์การในการดำเนินการประกันคุณภาพกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น อยู่ในระดับที่มีความสัมพันธ์ไปในทางบวกและอยู่ในระดับสูง ($r = .740$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

* Western University.

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์ การบริหารองค์กร การมีส่วนร่วมของบุคลากร การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

Abstract

The aims of this study were (1) to study the organizational administration in the operation of quality assurance process, (2) to study the staff participation in performing the quality assurance process, and (3) to investigate the relationships between organizational administration and staff participation in operating quality assurance process of Western University. The population were 589 staff working in Western University and the numbers of samples were 230 staff by comparing from the table of Krejcie and Morgan. The questionnaire with the reliability of 0.93 was implemented as the instrument for data collection. The data analysis included the statistic of frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson Correlation Coefficient.

The finding could be summarized that;

1. The overall opinions of organizational administration in operating quality assurance process were at the high level. However, the opinions in each aspect found that the characteristics of staff had the highest level, followed by the characteristics of organization and the characteristics of administrators. Additionally, the lowest level of opinion was the type of management.

2. As the staff participation in performing the quality assurance process showed that the aspect of planning had the highest level, the aspect of operation was at the high level and the lowest one was operational monitoring.

3. The relationships between organizational administration and The staff participation had the positive relationship and were at the high level ($r = .74$) with the statistical significance at 0.05 level.

Keywords: relationships, organizational administration, staff participation, the quality assurance process

บทนำ

ในโลกยุคปัจจุบันทุกคนต่างยอมรับกระแสความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ “สังคมอุดมปัญญา” (Intellectual Society) ที่ถือว่ากำลังความรู้ความสามารถของประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศขณะเดียวกันกิจกรรมการแข่งขันที่กำลังเข้มข้นมากที่สุดในยุคสมัยนี้คือการแข่งขันด้านการศึกษา ดังนั้นทุกประเทศโดยเฉพาะประเทศไทยจะต้องเตรียมความพร้อมอย่างเร่งด่วนซึ่งหมายถึงการเตรียมการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงเป็นสิ่ง

แรกเพื่อให้การศึกษาไทยสามารถ “แข่งขัน” กับสถานศึกษาในระดับชาติ และนานาชาติได้อย่างเต็มภาคภูมิ (ศูนย์พัฒนาและประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้ กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในทุกระดับของวงการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบมุ่งหน้าไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้เพื่อให้ บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและคุณธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขซึ่งปรากฏออกมาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2545 โดยได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานซึ่งประกอบด้วยการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันอาศัยแนวคิดปัจจัยนำเข้ากระบวนการและผลผลิต (Input-Process-Output) ซึ่งมุ่งเน้นการประกันคุณภาพการศึกษาในเชิงกระบวนการ (Process Quality Assurance) อันหมายถึงการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นระบบและขั้นตอนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิต (Out) ที่มีประสิทธิ ภาพและประสิทธิผลเป็นสำคัญโดยมีองค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานดังกล่าวอยู่ 4 องค์ประกอบได้ แก่ บุคลากร (Man) เครื่องมือ (Machine) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และวิธีการ (Method) ทั้งนี้ถือได้ว่าบุคลากรเป็นองค์ประกอบหลักประการหนึ่งที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เพื่อมุ่งสู่สัมฤทธิ์ผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก (จันทร์พร สุดจำนงค์, 2548)

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ซึ่งแม้จะเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน แต่บทบาทของงานจะเช่นเดียวกัน จึงต้องมีการรับรองมาตรฐานและได้รับการประกันคุณภาพเช่นเดียวกัน ระบบและกลไกวงจรคุณภาพจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลาและมีพันธกิจ คือ สนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรใช้วงจรคุณภาพ PDCA เป็นแนวทางพัฒนาการปฏิบัติงานพัฒนาระบบสนับสนุนให้มั่นใจว่าการกิจหลักของมหาวิทยาลัยมีการบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมบุคลากรในองค์กรให้มีวัฒนธรรมมีความสามารถในการเรียนรู้และปรับตัวเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพพัฒนาระบบและกลไกคุณภาพพร้อมรับการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาทุกรูปแบบพัฒนาระบบคุณภาพโดยรวมของมหาวิทยาลัยได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยได้ดำเนินระบบการประกันคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยมีการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกเพื่อใช้เป็นกลไกในการผดุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษามาโดยตลอดการประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยเวสเทิร์นได้นำทฤษฎีในระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ โดยนำปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Output) มาอธิบายกระบวนการผลิตบัณฑิตและกำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งจะเน้นมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวกับการบริหารและการบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการความพึงพอใจของ

ผู้ให้บริการทั้งภายในและภายนอก และเพื่อให้ภารกิจในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการดำเนินงานตามระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาได้แก่ ระบบการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ระบบการตรวจสอบคุณภาพ (Quality Auditing) ระบบประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) กล่าวคือการควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพคือกระบวนการบริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหาร โดยมีการควบคุมคุณภาพคือต้องร่วมกันวางแผนและดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพ คือมหาวิทยาลัยต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและหน่วยงานต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตามและประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์การบริหารองค์กรกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นซึ่งจำให้เราเห็นความที่เกี่ยวข้องหรือสิ่งสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งส่งผลต่อการศึกษาที่ได้สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างและกระตุ้นการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ของการบริหารองค์กรที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในของมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น” โดยผู้วิจัยขอเสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารองค์กรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารองค์กรกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือบุคลากรที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น โดยมีจำนวนทั้งหมด 589 คน (ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, 2559)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่จากการเปิดตารางของ Robert V. Krejcie and Eayle W. Morgan. (1970 : 608 – 609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) สามารถนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระดับตำแหน่งงาน และประสบการณ์ทำงาน

ส่วนที่ 2 แบบวัดการบริหารองค์การในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นข้อคำถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 แบบวัดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นข้อคำถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการชี้แจงให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และวิธีตอบแบบสอบถามก่อน เสร็จแล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

2. เมื่อได้รับสอบถามแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วทำการวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็น ดังนี้

1. การวิเคราะห์ ส่วนที่ 1 ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระดับตำแหน่งงาน และประสบการณ์ทำงาน โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบวัดการบริหารองค์การที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากร และส่วนที่ 3 แบบวัดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นผู้ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวมรายด้าน และรายข้อ การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ของการบริหารองค์การกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในของมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ด้วยการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารองค์การที่ส่งผลสำเร็จต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.54 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายข้อคำถาม พบว่า ด้านลักษณะของบุคลากรในหน่วยงาน มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$) = 3.61 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านลักษณะของหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.56 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากด้านลักษณะของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.52 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$) = 3.50 ได้แก่ด้านลักษณะด้านการจัดการ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กร ที่ส่งผลสำเร็จต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม

การบริหารองค์กรที่ส่งผลสำเร็จต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	n = 230			
	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	ระดับ
1. ด้านลักษณะของหน่วยงาน	3.56	.82	มาก	2
2. ด้านลักษณะของผู้บริหาร	3.52	.91	มาก	3
3. ด้านลักษณะของบุคลากรในหน่วยงาน	3.61	0.91	มาก	1
4. ด้านลักษณะด้านการจัดการ	3.50	1.06	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.54	0.93	มาก	

2. ผลวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.60 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายข้อคำถาม พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$) = 3.64 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 3.60 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$) = 3.57 ได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารองค์กร ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวม

	n = 230			
	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น	ระดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.57	1.127	มาก	3
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.60	.882	มาก	2
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลดำเนินงาน	3.64	.86	มาก	1

รวมเฉลี่ย

3.60

0.96

มาก

3. ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารองค์การกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นสรุปได้ว่า การบริหารองค์การในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรโดยรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r = 0.74$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารองค์การในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษากับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

การบริหารองค์การในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	
	ระดับความสัมพันธ์ (r)	Sig.
1. ด้านลักษณะของหน่วยงาน	$r = .943$	.010*
2. ด้านลักษณะของผู้บริหาร	$r = .545$	.038*
3. ด้านลักษณะของบุคลากรในหน่วยงาน	$r = .785^{**}$	.000*
4. ด้านลักษณะด้านการจัดการ	$r = .685^{**}$	.002*
รวม	$r = .741^{**}$	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. การบริหารองค์การในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่าสามารถแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านลักษณะของหน่วยงานโดยรวมมีค่าเฉลี่ย มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายข้อคำถาม พบว่าการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย และแนวทางการปฏิบัติงาน ด้าน การประกันคุณภาพการศึกษามีความชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาการกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษามีความชัดเจน และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่หน่วยงานมีบุคลากรเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการประกัน คุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายและแนวทางการปฏิบัติงาน โดยมีบุคลากรที่มีอำนาจในการดูแลระบบการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยได้แบ่งหน้าที่และบทบาทในการดูแลไว้อย่างชัดเจน แต่ปัจจุบันจะเห็นได้ว่ายังต้องมีการปรับปรุงนโยบายของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถผ่านเกณฑ์คุณภาพได้คะแนนที่เหมาะสม ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามจึงเห็นด้วยกับลักษณะของหน่วยงานอยู่เพียงระดับเห็นด้วย

เท่านั้น เพราะยังต้องมีข้อสังเกตในการปรับวิสัยทัศน์ นโยบาย และแนวทางการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยให้มีทิศทางที่เหมาะสมต่อไป โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนางเยาว์ วิมานทอง (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็น ข้าราชการพลเรือนสาย วิชาการและมีประสบการณ์การเข้าร่วมประชุม สัมมนา ฝึกอบรม ที่เกี่ยวข้อง กับการประกันคุณภาพการศึกษา และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับการรับรู้ในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรในคณะ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ระดับมากในด้านบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และการมีส่วนร่วมในกระบวนการการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีหน้าที่ เกี่ยวข้องเป็นเพียงผู้สนองนโยบายเพื่อไปปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ตามที่ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้ กำหนด โดยผู้บริหารยังคงใช้อำนาจในการตัดสินใจและสั่งการให้บุคลากรปฏิบัติ

1.2 ด้านลักษณะของผู้บริหาร มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา ในรายข้อคำถาม พบว่าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ และมีแนวคิดในการพัฒนางานประกันคุณภาพ การศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ผู้บริหารมีทักษะในการวางแผนและการกำกับติดตามงานที่ดี และเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมหาวิทยาลัยเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ และให้ความสำคัญกับ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานการดำเนินการประกันคุณภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัย เป็นอย่างมาก ผู้บริหารยังมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานประกันคุณภาพ ด้วยความ ตั้งใจและทุ่มเทดังกล่าว จึงทำให้มหาวิทยาลัยในภาพรวมผ่านเกณฑ์คุณภาพ แต่สำหรับการประกันคุณภาพทางการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุก ส่วนในองค์กร ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัย เป็นอย่างมากในการวางแผน ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พงศ์ธวัช วิวังสุ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานลักษณะทางจิต ที่ เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการของหน่วยงานด้านการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวแปรสภาพแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่การสนับสนุนของผู้บริหาร ความ ร่วมมือสำหรับผู้ร่วมงาน และการได้รับการฝึกอบรมด้านประกันคุณภาพการศึกษาและตัวแปร ลักษณะทางจิต ได้แก่ เจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา แรงจูงใจในการ ทำงานประกันคุณภาพการศึกษาและสุขภาพจิตของบุคลากรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วม ของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ไม่พบ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและลักษณะทางจิตที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ของ บุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษา แปรปรวนไปตามสภาพแวดล้อมลักษณะทางจิตแต่ ละด้าน 3) ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานและลักษณะทางจิต ได้แก่ แรงจูงใจในการทำงาน

ประกัน คุณภาพการศึกษา เจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา และสุขภาพจิต ของ บุคลากรร่วมกันทำนายนการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาได้ คิดเป็นร้อยละ 47.60

1.3 ด้านลักษณะของบุคลากรในหน่วยงาน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายข้อคำถาม พบว่าบุคลากรเพียงพอต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมาบุคลากรมีการปฏิบัติงานในลักษณะประสานงานที่ดี การร่วม คิด ร่วมทำและการทำงาน เป็นทีม และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษาจึงจัดให้มีบุคลากรใน ส่วนปฏิบัติงานไว้อย่างเพียงพอ รวมถึงให้มีบทบาทในการประสานงาน กับทุกส่วนภายใน มหาวิทยาลัยให้ร่วมกันแก้ไข ปรับปรุงการประกันคุณภาพการศึกษา ร่วมกันดำเนินงานให้สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยฯ อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การดำเนินงานดังกล่าวต้องอาศัยความ ตั้งใจ และมุ่งมั่นร่วมกัน บุคลากรส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับแนวคิดในการการประกันคุณภาพ การศึกษาไม่มากเพียงพอ โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสายชนม์ สัจจานิตย์, และคณะ (2546) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินระบบและกลไกการ ประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินระบบและ กลไกการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้ง เปรียบเทียบคะแนนการประเมินของผู้ตอบแบบสอบถาม แต่ละกลุ่มหน่วยงาน เกี่ยวกับระบบและ กลไกการประกันคุณภาพการศึกษาในด้านต่าง ๆ ของ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า การประเมิน ระบบ กลไก ปัญหาอุปสรรค และการพัฒนางานตาม มาตรฐานการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัย ศิลปากรในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเกือบทุก ด้าน ยกเว้นการประเมินกลไกของระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความเหมาะสมมาก การประเมินปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคระดับปานกลาง โดยปัญหาอุปสรรคที่มีคะแนนการประเมินสูงสุดคือ มี ภาระงานเพิ่ม รองลงมาคือ สิ้นเปลืองเวลา และ บุคลากรไม่เห็นความสำคัญ โดยผู้ประเมินให้ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า แนวทางปฏิบัติ ของมหาวิทยาลัยชัดเจนดีแล้ว แต่ควรเพิ่ม การประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรมีความเข้าใจและเห็น ความสำคัญ ควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้ เข้าใจถึงหัวใจสำคัญของงานประกันคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมให้ทุกคนตระหนักว่างานที่เขาทำ อยู่จะทำให้มีคุณภาพได้อย่างไรและปรับปรุงให้ดีขึ้น อย่างไร ควรมีการประชาสัมพันธ์ลงสู่บุคลากร ทุกคน มิใช่เป็นหน้าที่ของคนใดคนหนึ่งเท่านั้น โดย มหาวิทยาลัยอาจจะให้อิสระในการกำหนดตัว บ่งชี้ตามภารกิจหลักของงานโดยลงมาให้ข้อเสนอแนะ ตามที่หน่วยงานร้องขอ อาจจะทำให้บุคลากร ระดับล่างรับทราบและชัดเจนในการประกันคุณภาพได้บุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วม เป็นเพียง ผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้ฝ่ายบริหารดำเนินการจัดทำ เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษาต่อไปเท่านั้น แต่ บุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษา ต้องทำทุกขั้นตอนของกระบวนการ เอง โดยไม่มีผู้ใดให้ความสนใจขาดความร่วมมือ อย่างมาก เจ้าหน้าที่และคณาจารย์ขาดความเข้าใจ ขาดแรงจูงใจ มีภาระงานมากเกินไป รวมไปถึง บุคลากรหรือกรรมการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความ เข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษา ประกอบกับมีงานประจำอื่นจึงไม่สามารถ ทำงานประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านลักษณะด้านการจัดการ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาในรายข้อคำถาม พบว่ามีระบบสารสนเทศที่เอื้ออำนวยต่อการประกันคุณภาพ การศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นการบริหารจัดการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในหน่วยงานได้รับการจัดสรรให้กับกระบวนการจัดการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทางมหาวิทยาลัยฯ ได้มีการนำระบบสารสนเทศเข้ามาใช้ในการดำเนินการการประกันคุณภาพการศึกษา จึงทำให้การบริหารจัดการเกิดที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้มหาวิทยาลัยนำระบบสารสนเทศเข้าใช้ในการดำเนินงาน แต่ยังมีขาดอุปสรรคในการใช้งาน เช่น คอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ยังมีทรัพยากรบางอย่างที่ใช้ในการจัดการนั้นยังมีอยู่อย่างจำกัด ไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานและบุคลากรในปัจจุบัน โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจันทร์พร สุดจำนงค์ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ การศึกษาของบุคลากรสายสนับสนุนการเรียนการสอน : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนการเรียนการสอน มีส่วนร่วมในด้านการปรับปรุงระบบมากที่สุดซึ่งอยู่ในระดับ มากโดยมีค่าเฉลี่ย 3.61 รองลงมาได้แก่ด้านการดำเนินงานซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.59 ด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงานซึ่งอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย 3.53 และด้านการวางแผนซึ่ง อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 3.43 นอกจากนี้ยังพบว่าด้านการวางแผนของการมีส่วนร่วมใน การประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกันตามสถานภาพที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ด้านการดำเนินงานของการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกันตาม สถานภาพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ของการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันตามสถานภาพที่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการปรับปรุงระบบของการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ การศึกษาไม่แตกต่างกันตามสถานภาพที่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา สามารถแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายข้อคำถาม พบว่าท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานของหน่วยงาน ตามองค์ประกอบด้านการประกันคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาท่านมีส่วนร่วมในการประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อเสนอแนะ ทางแก้ไขปัญหาในการประกันคุณภาพ การศึกษาของหน่วยงาน และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดวิธีการ/ แนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบทบาทในการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นของผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ระดับ ดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาจึงไม่มีบทบาทในการนำเสนอข้อมูลในการวางแผนเท่าใดนัก และในการระดมความคิดเห็น ระดับหัวหน้า และบริหารที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้นำแนวคิดที่ได้จาก ระดับเจ้าหน้าที่ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการวางแผน เพราะได้มีการกำหนดแนวคิดของตนเอง

ไว้แล้ว ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ยังมีบทบาทในการประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาไม่มากเท่าที่ควรจะเป็น เพราะยังไม่มีช่องในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่สนใจร่วมการดำเนินการการประกันคุณภาพการศึกษา โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของญญา บำเพ็ญแพทย์ (2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคลากรสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพาต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักหอสมุด พบว่า บุคลากรของ สำนักหอสมุดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างดี เนื่องจาก บุคลากรทำงานที่สำนักหอสมุด ซึ่งทำงานเกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษา จึงมีความรู้และความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นพื้นฐานสำหรับการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของ สำนักหอสมุดในด้านอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงาน สังกัดฝ่าย และระยะเวลาการ ปฏิบัติงาน พบว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรสำนักหอสมุดต่อระบบ ประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประเด็นที่บุคลากรมี ส่วนร่วมในระดับปานกลางมี 4 ประเด็น คือ การร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพ การ เข้าร่วมศึกษาดูงานกิจกรรม 5ส ของหน่วยงานอื่น การร่วมแสดงความคิดเห็นในการเขียนดัชนีบ่งชี้ คุณภาพและการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดปรัชญาและประเด็นที่บุคลากรใน สำนักหอสมุดมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การปฏิบัติตามมาตรการการประหยัดพลังงานของสำนักหอสมุด

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายข้อคำถาม พบว่า หน่วยงานของท่านให้รางวัลกับบุคลากรที่เสนอความคิดใหม่ๆ หากความคิดของเขาได้ถูกนำไปใช้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาบุคลากรในหน่วยงานของท่านมีแนวโน้มสนับสนุนและนิยมการเปลี่ยนแปลงความคิดและวิธีการทำงาน และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ หน่วยงานของท่านมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงวิธีการทำงานใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยฯ มีความพยายามอย่างยิ่งที่จะชักจูงให้เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วม และอยากให้มีแนวคิดที่ดีจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการดำเนินงาน จึงมีการกำหนดกิจกรรมโดยการจัดให้มีรางวัลสำหรับผู้เสนอแนวคิดใหม่ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ดีสำหรับให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย ทำให้บุคลากรท่านอื่นๆ สนใจการประกันคุณภาพการศึกษามากยิ่งขึ้น และเกิดการตื่นตัวในการคิดและหาวิธีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาแบบใหม่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย ฯ โดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวศิน-สินี (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะ ทศนคติ กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมต่องานด้าน ประกันคุณภาพของบุคลากรในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่า การประกัน คุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน ระดับตำแหน่งงานต่างกัน อายุการทำงาน ต่างกัน ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนความรู้ต่อระบบประกัน คุณภาพและทัศนคติต่อระบบประกันคุณภาพ ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมต่อ งานด้านประกันคุณภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ อรพร สดใส (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง

ความรู้ ทักษะและการมีส่วนร่วมในการประกัน คุณภาพการศึกษาของบุคลากรคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัย พบว่า บุคลากรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะและการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ การศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับบุคลากรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มี เพศและสถานภาพการทำงานที่แตกต่างกัน มีความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการประกัน คุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่มี ระดับการศึกษาและระยะเวลาการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมใน การประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอยู่ในระดับน้อย

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลดำเนินงาน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายข้อคำถาม พบว่าท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความถูกต้องของการปฏิบัติงานตาม แผนการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน รองลงมาท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความสอดคล้องและความถูกต้องของ เอกสารหลักฐานอ้างอิงในหน่วยงาน และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเสนอความคิดเห็นและสรุปผลการ ประเมินตนเอง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความถูกต้องในการปฏิบัติงาน โดยบุคลากรได้ดำเนินการตามแผนที่ทางมหาวิทยาลัยได้ กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลมาลย์ ศรีโพธิ์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการ ประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วม ในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากร ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วม ในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน อยู่ ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบ อยู่ในระดับน้อย และเมื่อเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิทยาศาสตร์ จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชาย และเพศหญิง มีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก จำแนกตามสายงาน พบว่า ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย (เงินแผ่นดิน) พนักงาน มหาวิทยาลัย (เงินรายได้) มีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบ อยู่ในระดับ น้อย และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา และระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า อยู่ในระดับมากทุก ด้าน พร้อมทั้งงานวิจัยของสาวตรี ไชยสมบัติ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรใน การประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($x = 3.13$) เมื่อพิจารณารายด้านและจัดลำดับตามค่าเฉลี่ยพบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาสูงที่สุด คือ ด้านการดำเนินงาน รองลงมาคือ

ด้าน การปรับปรุงแก้ไข ด้านการตรวจสอบผลการดำเนินงาน และที่มีส่วนร่วมต่ำที่สุดคือ ด้านการวางแผน และงานวิจัยของ ภคจิรา สุนทรศิริ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการจัดทำประกัน คุณภาพการศึกษาของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วม ของบุคลากรในการจัดทำประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวนศาสตร์อยู่ในระดับกลาง 2) ผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และความเกี่ยวข้องกับการจัดทำ ประกันคุณภาพการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการ จัดทำประกันคุณภาพการศึกษาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การคิดพัฒนา การตัดสินใจ การปฏิบัติงานและประเมินผล

3. ความสัมพันธ์ของการบริหารองค์การกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นโดยสรุป มีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r = 0.74$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นเพราะมหาวิทยาลัยตระหนักถึงการประกันคุณภาพการศึกษาว่ามีส่วนสำคัญอย่างมาก จะเห็นได้ว่าด้านลักษณะของหน่วยงานที่มีบทบาทในการผลักดัน และสนับสนุนให้เกิดระบบคุณภาพการศึกษาที่ได้มาตรฐาน ด้วยการจัดหน่วยงานในการดูแล ผู้บริหารมีบทบาทผลักดันและให้การสนับสนุนในเรื่องดังกล่าวอย่างเต็มกำลัง เพื่อให้มหาวิทยาลัยได้รับการรับรองจากทั้งภายในและภายนอก และผู้บริหารยังมีส่วนผลักดันให้ทุกๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาร่วมกันวางแผนในการพัฒนาและปรับปรุงระบบคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการช่วยให้มหาวิทยาลัยสามารถพัฒนาระบบคุณภาพการศึกษาให้ก้าวไปข้างหน้าให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภคจิรา สุนทรศิริ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการจัดทำประกัน คุณภาพการศึกษาของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การคิดพัฒนา การตัดสินใจ การปฏิบัติงานและประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮอยเทช (Hoitash. 2002 : abstract) ได้ศึกษาการพัฒนาและแผนการประกันคุณภาพเครื่องมือสำหรับการพัฒนาองค์กรในการจัดการพบว่า วางแผนโปรแกรมตรงประเด็นและมีมาตรฐานการประเมินสำหรับการปฏิบัติงาน มีเครื่องมือมีระเบียบแบบแผน และมีผลลัพธ์ของการประกันตามแผนคุณภาพแน่นอน คือรายงานและประโยชน์ของการประเมินโปรแกรมจัดให้เข้าถึงระเบียบ คือการตรวจสอบ ด้านความสัมพันธ์เพื่อมาตรฐานการประเมินโปรแกรมพัฒนาโดยความร่วมมือของคณะกรรมการมาตรฐานสำหรับการประเมินการศึกษาซึ่งในอนาคต ต้องได้รับการสนับสนุน การเตรียมจากผู้ชำนาญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอกับภาระงานเพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยมีการดำเนินงานที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การสนับสนุนให้พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการทำงานให้มีการทำงานอย่างเป็นระบบตั้งแต่กระบวนการ Input-Process-Output โดยให้บุคลากรทุกส่วนของหน่วยงานสามารถเข้ามาดูข้อมูลและสามารถนำข้อมูลในระบบไปใช้งานได้ซึ่งจะช่วยเอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานสะดวกต่อการจัดเก็บข้อมูลและประหยัดเวลาในการค้นหาได้อย่างรวดเร็ว

3. ส่วนของสาขาวิชา/คณะ/หน่วยงานควรมีการจูงใจให้บุคลากรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานซึ่งนอกจากจะใช้อ้างอิงการปฏิบัติงานตามภาระงานหลักของตนเองแล้วยังสามารถถ่ายทอดให้บุคลากรอื่นในหน่วยงานและยังสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบรวมถึงยังสามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการประกันคุณภาพการศึกษาได้อีกด้วย

4. มหาวิทยาลัยควรมีระบบการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างบุคลากรและหน่วยงานทุกระดับ และควรสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอนตามวงจร

5. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรไปศึกษาดูงาน/อบรม/สัมมนาการประกันคุณภาพการศึกษามากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกมาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษา และมหาวิทยาลัยควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสะดวกต่อการจัดเก็บข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้งานได้สะดวกขึ้นได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำศึกษาวิจัยการบริหารองค์การที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นซึ่งอาจจะยังไม่ครอบคลุมทุกประเด็นดังนั้นหากมีการศึกษาเรื่องอื่นๆที่อาจเกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้เพื่อยืนยันหรือสนับสนุนผลการศึกษาก็จะทำให้ผลการศึกษานี้มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้นและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำเอาผลการศึกษานี้ไปปรับใช้ในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของแต่ละหน่วยงาน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อหาข้อเปรียบเทียบผลการศึกษาในอนาคตจึงควรที่จะศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกและมีประสิทธิภาพในการทำนายประสิทธิภาพองค์การเพื่อที่จะได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการบริหารองค์การที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นในระดับที่สูงขึ้นพร้อมทั้งการกำหนดตัวแปรใหม่ๆ มาใช้ในการทำวิจัยอยู่เสมอเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลดีต่อองค์การต่อไป

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องควรศึกษาทัศนคติมุมมองความต้องการความคาดหวังและความพึงพอใจของบุคลากรในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ในเขตภาคกลางตอนล่าง

An Administrative Model of Small Children Development Center Under The Locality Administration Organization In The Lower Center

ชุตินาถ วรรณรัตน์* พิศร ทองชื่น**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 300 คน ใช้วิธีสุ่มแบบกำหนดโควตา การวิจัยเชิงคุณภาพกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบ สอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการศึกษา พบว่าสภาพการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยด้านการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก แนวทางพัฒนาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าด้านการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือองค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมทางด้านงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำกับดูแลและควบคุมกระบวนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการอย่างต่อเนื่ององค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมกระบวนการในการจัดทำแผนการดำเนินงานของศูนย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีสถานที่รับประทานอาหาร, ห้องน้ำให้เพียงพอสำหรับเด็กและสุขลักษณะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีเครื่องเล่นสนามที่ปลอดภัยสำหรับเด็กและเพียงพอศูนย์พัฒนาเด็กควรให้มีการจัดบริเวณพื้นที่ในอาคารให้มีความสะอาดปลอดภัยและเพียงพอสำหรับเด็ก

ข้อเสนอแนะผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับบริบทของโรงเรียนทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการด้านวิชาการและกิจกรรม

* ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

** สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

ตามหลัก สูตรในการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล
ในทุก ๆ ด้านร่วมกันในให้ครอบคลุมทุกบริบทและความต้องการของทุกภาคส่วน

คำสำคัญ : รูปแบบ, การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research Objective 1) study management style child care centers under subdistrict administration organization in Central Lower 2) to study the problems and needs of child care centers under the administration of the district in the central part. below The population in this study. Head Care Center Teachers, caregivers The Executive Board and Care Center. The number of samples and sampling over 300 people were randomly assigned quota. Qualitative research sample size determined by the sampling of six people was used questionnaires and interviews. The statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean, standard deviation. Qualitative research methods to analyze the core material.

The study found that the state administration. Academic and curricular activities at a high level. Problem management, child development centers. Found on buildings, environment and safety management of the child development center at a high level. Guidelines for Management Development Child Development Center Found that the management of the car center. The Tambon Administration should encourage the development budget to meet childcare. Tambon Administration Organization should supervise and control the implementation of Child Development Center to provide quality and accurate theoretical ongoing subdistrict administrative organizations should promote the process of the preparation of the action plan of the center more efficiently. go up The buildings, environment and safety is. adequate for the number of children

Key Word : Model, An administrative of small children, The locality administration organization

บทนำ

หลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 ได้ระบุไว้ว่า หลักการจัดการศึกษาให้ยึดหลักมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา

และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความดังกล่าว การกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษาไม่ใช่เพียงกระจายไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยนอกจากนี้สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษามาตรา 12 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษา อีกทั้งการบริหารและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่นรวมถึงการทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตามมาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงิน และทรัพย์สิน จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสมในปีการศึกษา 2544 กระทรวงศึกษาธิการโดยคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติได้ กำหนดการจัดการศึกษาในระดับประถมวัยหรือชั้นอนุบาล 3 ขวบ โดยให้โรงเรียนทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่เปิดรับเด็กปฐมวัยหรือชั้นอนุบาล 3 ขวบ แต่ให้โรงเรียนทุกโรงเรียนถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยหรืออนุบาล 3 ขวบ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระยะแรกของการดำเนินการให้โรงเรียนให้ความร่วมมือกับท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยหรือชั้นอนุบาล 3 ขวบ โดยสนับสนุนด้านอาคารสถานที่ด้านวิชาการและครูอัตราจ้างหรือครูผู้สอนเดิมตามท้องที่การบริหารส่วนตำบลขอความร่วมมือกระทรวงมหาดไทยในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบในการกำกับดูแล ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้ขอความร่วมมือไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการรับถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยหรืออนุบาล 3 ขวบ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่จัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับประชาชน ในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ และการบริการสาธารณะด้านการศึกษาก็เป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทของการศึกษาก็ได้บัญญัติไว้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิ์จัดการศึกษาระดับใดก็ได้ตามความพร้อม ความเหมาะสมและตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ประกอบกับแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษาเป็นหน้าที่ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำ โดยให้บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อกระจายโอกาสให้ประชาชนผู้ปกครองได้รับบริการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547)

องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง ในฐานะเป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินการกิจตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบล

และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ในส่วนของการจัดการศึกษาได้ดำเนินการกิจกรรมตามอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษา แก่ประชาชนในพื้นที่โดยจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับอนุบาลและปฐมวัย (อายุ 3 – 5 ปี) ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่างจำนวน 517 แห่ง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบจำนวน 1,335 แห่ง ใน 8 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 254 แห่ง จังหวัดนครปฐม 156 แห่ง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 109 แห่ง จังหวัดเพชรบุรี 167 แห่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 227 แห่ง จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 63 แห่ง จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 74 แห่ง และจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 285 แห่ง ซึ่งในปัจจุบันยังมีเด็กเล็กอีกจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่อยู่ในชนบท ครอบครัวประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ จึงขาดโอกาสในการเตรียมความพร้อมให้เหมาะสมกับวัย องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน และประชาชนเห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่หนึ่งซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่าการดูแลรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือเป็นภารกิจที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กเล็กในชุมชนท้องถิ่น ให้มีความพร้อมและมีศักยภาพตามวัยตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาในด้านการพัฒนาเด็กเล็ก ประกอบกับได้รับการถ่ายโอนภารกิจในด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายแก่ผู้ปกครอง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่างนั้น มีองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 517 แห่ง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1,335 แห่ง ใน 8 จังหวัด ซึ่งการคมนาคมในบางพื้นที่ยังไม่สะดวกมีความทุรกันดาร พื้นที่ห่างไกลอีกทั้งประชาชนในพื้นที่มีความแตกต่างในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ในฐานะผู้ศึกษาซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองหก (ศูนย์ที่ 1) ซึ่งต้องรับผิดชอบการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงต้องการศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นปี พ.ศ. 2553 โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากรด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลและสภาพปัญหาการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่างต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่างมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้คือ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง จำนวน 364 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกำหนดโควตา เครื่องมือที่ใช้คือเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยแบบสอบถามทั้งชุดมี 2 ตอน และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จากความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้กำกับดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง ได้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็น Best practice เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง จำนวน 2 แห่ง โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ศูนย์ละจำนวน 3 คน ในจำนวน 2 ศูนย์ คือ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 6 คนของ สุภาภรณ์ จันทวนิช (2549) ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนาคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และแก่นสาระ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่สำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาพบว่าส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3 อายุ พบว่าอายุ 41-50 ปี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมาอายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 124 คน คิด

เป็นร้อยละ 41.3 และอายุ 51-60 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 วุฒิการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 75.3 รองลงมาปริญญาตรี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 และปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็กปฐมวัยมาเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง สรุปได้ดังนี้ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็กปฐมวัยมาเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล ตามสภาพปัจจุบันในภาพรวม (n = 300)

รูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.56	0.21	มาก
ด้านบุคลากร	3.84	0.16	มาก
ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	2.78	0.16	ปานกลาง
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	3.18	0.18	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	3.09	0.18	มาก
ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็กปฐมวัย	4.29	0.25	มากที่สุด
โดยภาพรวม	3.46	0.19	มาก

3. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนมี 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง พบว่าสภาพการบริหารงานทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากซึ่งไม่ก่อให้เกิดปัญหา ยกเว้นด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยที่มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย จึงทำให้เกิดปัญหามากที่จะต้องนำมาหาแนวทางเพื่อพัฒนาซึ่งความสอดคล้องกับ การศึกษาของ ช่อทิพย์ ศรีรัตน์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัญหาอุปสรรคแนวทางการแก้ปัญหาอุปสรรคและเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ คือมีศูนย์ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่ออันตรายเนื่องจากการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นศูนย์ที่ได้รับการถ่ายโอนมาจึงทำให้การหาพื้นที่ในการสร้างอาคารหรือด้านงบประมาณที่ได้รับไม่เป็นใน ทางที่ควร ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครนนทบุรี ตามมาตรฐานการดำเนินงานคือให้คณะกรรมการการบริหารศูนย์เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยร่วมกับคณะผู้บริหารที่ดำเนินงาน ด้านงาน ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณในการหางบประมาณเพื่อสร้างอาคารสถานที่ให้เหมาะสมไม่ส่งเสี่ยงกับอันตรายต่อเด็กเล็ก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิราวุฒิ สีมารักษ์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย รองลงมาคือด้านบุคลากร และด้านวิชาการและ กิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุด คือด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

ผลการหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง พบว่าควรให้ความสำคัญกับด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เพื่อนำศักยภาพด้านความปลอดภัยในทุกด้านของอาคารรวมถึงอาคารประกอบให้มีพื้นที่ใช้สอยให้เพียงพอต่อการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก มีเครื่องเล่นสนามที่มีความปลอดภัยสำหรับเด็กเล็ก

และปรับปรุงซ่อมแซมดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอมีมาตรการความปลอดภัยด้านต่างๆ เพื่อให้เอื้อต่อกระบวนการในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้ความรู้กับผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภิชาติ แสงสี (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร ในด้านบุคลากรและการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ส่วนใหญ่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมที่เอื้อและเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ขาดความรู้ความสามารถและความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนและผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยุทธนา มิ่งเมือง (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดประทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต และศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ผลการวิจัย พบว่าการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมืองคูคตในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ได้แก่ ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็กควรมีห้องโสตทัศนศึกษา เครื่องเล่นสนาม สอนพิเศษตอนเย็น และฝึกฝนให้นักเรียนเขียนอ่านคล่อง ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ควรจัดห้องเรียนเป็นสัดส่วน ควรมีห้องน้ำ ห้องส้วมให้เพียงพอ ควรติดมุ้งลวดทุกห้อง ควรขยายพื้นที่และขยายการสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านบุคลากรควรเพิ่มจำนวนครูและด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานงานกับทุกฝ่าย มีการประชาสัมพันธ์ และแจกเสื้อผ้าให้เด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียนทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ในการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่างในทุก ๆ ด้านร่วมกันในให้ครอบคลุมทุกบริบทและความต้องการของทุกภาคส่วน

2. ผู้บริหารควรปรับเปลี่ยนทัศนคติการบริหารงานโดยให้ความสำคัญกับงานด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยให้มากเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานมาเรียนแล้วจะได้รับความปลอดภัยเป็นอย่างดี สร้างความศรัทธาและความเชื่อมั่นในการบริหารงานเพื่อให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์กรได้เห็นประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการทำงานอย่างร่วมมือร่วมใจเพื่อนำพาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่างไปสู่การพัฒนาสู่อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่นที่มีการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีขนาดใหญ่ เพื่อนำผลการศึกษามาปรับใช้กับการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคกลางตอนล่าง
3. ควรใช้เทคนิควิธีการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เห็นภาพหลาย ๆ ด้านในการพัฒนาให้มีความเจริญพัฒนายิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ลาตพรวัว.
- จิราวุฒิ สีมารักษ์. (2553). การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ช่อทิพย์ ศรีรัตน์. (2553). การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยุทธนา มิ่งเมือง. (2549). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2549). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 14) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชาติ แสงลี. (2552). การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสกลนคร. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รูปแบบการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

A Personnel Development Model of Private Vocational College In Bangkok

นิวัฒน์ งามเขต* พิตร ทองชั้น**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรศึกษาได้แก่ครูผู้สอนในสังกัดวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 351 คน การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์แก่นสาระโดยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และแก่นสาระ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชายร้อยละ 50.7 เป็นเพศหญิงร้อยละ 49.3 อายุพบว่าอายุต่ำกว่า 40 ปี ร้อยละ 47.7 ตำแหน่งพบว่าส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ประจำ ร้อยละ 66.3 วุฒิการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ปริญญาตรีร้อยละ 74.3 ประสบการณ์การทำงานพบว่าส่วนมากเป็น 4-8 ปี ร้อยละ 45.0 2) การพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครจากพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.72$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ($\bar{x}=3.82$) รองลงมาคือด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ($\bar{x}=3.73$) ด้านการวางแผนงานบุคลากรและด้านการบำรุงรักษาบุคลากร ($\bar{x}=3.66$) ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควร นำรูปแบบการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร เผยแพร่กับสถานศึกษาในสังกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

คำสำคัญ : รูปแบบ การพัฒนาบุคลากร วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

* ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

** สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Abstract

This research aimed 1) to study the development of human resources within the private vocational college in Bangkok 2) to study the problem and the need to develop human resources in the private vocational college in Bangkok. This research is qualitative research. Population studies include teacher affiliated private colleges in Bangkok. The size of the sample by mean of simple random sample of 351 people interviewed. Including administrators and teachers, private vocational college in Bangkok. The size of the sample by means of a simple random number 15 was used collect information, including questionnaires and in-depth interviews. Data analysis statistics include percentage, average, and standard deviation. Qualitative analysis core material was analyzed by content (Content analysis) and the core material.

The results showed that: 1) General information The majority of the respondents were male percentage 50.7 female 49.3 percent over the age of 40 years, 47.7 percent position that most of the faculty of 66.3 hours. the study found that 74.3 percent of undergraduate work experience was mostly 4-8 years, 45.0 percent 2) the development of human resources within the private vocational college in Bangkok to find. Overall, the moderate level ($\bar{X}=3.72$), considering each aspect. The evaluation of the performance of personnel ($\bar{X}=3.82$), followed by the management personnel to work ($\bar{X}=3.73$) planning, personnel and maintenance personnel ($\bar{X}=3.66$). Suggestions of this research Office of Vocational Education Commission should the model of development within the private vocational college in Bangkok. Published on education under To guide the development of the college to other.

Key Word : Personnel Model development Private vocational college

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 ตามมาตรา 52 ได้กำหนดให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู

คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ ตามมาตรา 55 กำหนดให้มีกองทุนส่งเสริมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนงานริเริ่มสร้างสรรค์ ผลงานดีเด่น และเป็นรางวัลเชิดชูเกียรติ ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547) สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อสังคมและการพัฒนาประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งต่อการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะช่วยสร้างเสริมคนได้พัฒนาตนเอง ทั้งในด้าน ความรู้ความสามารถ ทักษะและจริยธรรม เป็นการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของ พลเมืองของประเทศ ได้ปรับตัวแก้ไขปัญหามีความหลากหลายในสภาพปัจจุบันที่เทคโนโลยี สารสนเทศมีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาไปอย่างรวดเร็วสามารถริเริ่มพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าไปได้อย่างมั่นคง บนพื้นฐานของความเข้าใจและ เหตุผล ความถูกต้อง ความดีงามและความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบ สำคัญซึ่งมีบทบาทต่อการส่งเสริมและพัฒนาทางการศึกษาประการหนึ่งก็คือ บุคลากรทางการ ศึกษาซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรฝ่ายปฏิบัติการต่างๆ ซึ่งเป็นสายสนับสนุนการสอน ประกอบไปด้วย งานด้านการบริหารจัดการ งานด้านการบริการ งานฝ่ายบริหารงานบุคคล งานด้าน การปฏิบัติงานที่ได้รับผิดชอบ บุคลากรเหล่านี้เป็นทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการงาน ด้านการศึกษาเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นองค์รวมภายใต้ความสัมพันธ์ที่มีความเกี่ยวเนื่อง แม้จะแยก หน้าทีการะงานที่รับผิดชอบออก ซึ่งการพัฒนาบุคลากรเป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำตั้งแต่แรกเข้า ทำงานจนถึงเวลาที่จะต้องออกจากงานไปตามวาระ ส่วนสถานศึกษามีหน้าที่ที่จะต้องเสริมสร้าง ประสิทธิภาพด้านต่าง ๆ ทั้งเพื่อเตรียมคนไปรับหน้าที่ใหม่ และปรับปรุงงานที่ทำอยู่เดิมให้มี ประสิทธิภาพสูงขึ้นทั้งในรูปเป็นคณะ และทั้งเป็นรายบุคคล และบทบาทนี้จะต้องเพิ่มขึ้นอยู่เสมอ โดยมีจุดประสงค์ประการแรกในการพัฒนาบุคลากรนั้นเพื่อปรับปรุงคุณภาพของระบบวิทยาลัยให้ สูงขึ้น และในกรณีเช่นนี้ ก็จำเป็นที่จะต้องทำการปรับปรุงให้ผู้ปฏิบัติงานได้สามารถทำงานให้สอดคล้องกันและมีคุณภาพที่ได้ระดับทัดเทียมกัน ซึ่งสถานศึกษาควรจะถือว่าการพัฒนาตัวบุคคลนั้น เป็นการลงทุนรูปแบบหนึ่งที่จะให้ผลในระยะยาว นอกจากนี้เป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพของ ผู้ปฏิบัติงานและยังเป็นการดึงดูดคนให้ปรารถนา ที่จะทำงานอยู่กับระบบวิทยาลัยนั้นๆมากขึ้นอัน เป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ระบบวิทยาลัยนั้นโดยตรง

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนเป็นแหล่งรวมวิทยาการหลากหลายแขนง และมีบุคลากรที่มีความสำคัญ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเป็นจำนวนมาก และเป็นสถาบันที่ผลิตคนเพื่อการ พัฒนาประเทศก้าวสู่การศึกษาต่อของนักศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป ทั้งยังเป็นสถาบันที่เป็น แรงผลักดันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอีกทางเลือกหนึ่ง ซึ่งการดำเนินงานของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เอกชนจะประสบความสำเร็จและบรรลุตามเป้าหมายได้จะต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลที่ดี มีคุณภาพ

และการบริหารบุคลากรอย่างเป็นระบบ ซึ่งผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อทรัพยากรบุคคลและมีบุคลากรที่ดีมีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงานและสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่เต็มศักยภาพ ในขณะที่บุคลากรที่มีอยู่ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และบุคลากรควรได้รับการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจที่จะทำงานนั้น ๆ ด้วยความเต็มใจและทำงานได้อย่างมีความสุข ความจำเป็นและความสำคัญในการที่จะพัฒนาบุคลากรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายตามที่องค์กรได้วางไว้ ซึ่งมีผลจากการบริหารงานภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการขององค์กร ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นหัวใจสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับองค์กรและระดับประเทศ เพราะฉะนั้นบุคลากรจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา อันจะก่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริงและเช่นเดียวกัน หากทุกคนในองค์กรเป็นคนดี เป็นคนเก่ง เป็นคนมีคุณภาพและศักยภาพในการทำงานสูง จะทำให้การดำเนินงานการจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีศักยภาพสูง พึ่งตนเองได้ เพราะการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดศักยภาพ มีขีดความสามารถในการทำงานด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารความรู้ กระบวนการการเรียนรู้ การอบรมสั่งสอน การมีวิสัยทัศน์ หรือด้านอื่น ๆ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เป็นการเพิ่มทุนประสพการณ์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรวมถึงการสร้างคุณธรรมจริยธรรม และเจตคติที่ดี

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้วนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาคำตอบว่ารูปแบบการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ควรมีลักษณะอย่างไร และมีปัญหารวมทั้งข้อเสนอแนะอะไรบ้างเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ซึ่งผลที่ได้สามารถนำไปเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานครดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และส่งผลต่อการจัดการศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครให้มีคุณภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ครูผู้สอนในสังกัดวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 81 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ ได้แก่ครูผู้สอนในสังกัดวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำนวน 351 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้คือ เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามทั้งชุดมี 2 ตอน และสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยกำหนดการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร ครูผู้สอนวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 สถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารวิทยาลัยละ 2 คน ครูผู้สอนวิทยาลัยละ 1 คน รวมทั้งหมด 15 คน โดยในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามแนวทางของ สุกางค์ จันทวนิช (2549) ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนาคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและแก่นสาระ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่สำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาพบว่าส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 50.7 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3 อายุ พบว่าอายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมา อายุ 41-50 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 และอายุ 51-60 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ตำแหน่ง พบว่าส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ประจำ จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3 รองลงมาเป็นอาจารย์อัตราจ้าง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 สุดท้ายอื่นๆ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 วุฒิการศึกษา พบว่า

ส่วนใหญ่ปริญญาดัชนี จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 74.3 รองลงมาเป็นปริญญาโท จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 และปริญญาเอก จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ประสบการณ์การทำงานพบว่าส่วนมากเป็น 4-8 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมาต่ำกว่า 4 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 และ 8 ปีขึ้นไป จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7

2. ผลการศึกษารูปแบบและแนวทางการพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.72$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ($\bar{x}=3.82$) รองลงมาคือด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ($\bar{x}=3.73$) ด้านการวางแผนงานบุคลากรและด้านการจรรีกรักษาบุคลากร ($\bar{x}=3.66$) ตามลำดับ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตามสภาพปัจจุบันในภาพรวม

การพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน	$\bar{x}$	SD	ระดับ
การวางแผนงานบุคลากร	3.66	0.89	ปานกลาง
การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน	3.73	0.93	ปานกลาง
การจรรีกรักษาบุคลากร	3.66	0.93	ปานกลาง
การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร	3.82	0.85	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.72	0.90	ปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.1 การนำเสนอรูปแบบการพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

3.2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาที่ท่านรับผิดชอบอยู่ท่านมีนโยบายในการวางแผนงานบุคลากรในสถาบันการศึกษาของท่านเป็นอย่างไร ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าการบริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นยังต้องคำนึงถึงนโยบายการพัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานเทียบได้ระดับสากล โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นองค์กรหลักที่มุ่งมั่นผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการผลักดันให้วิสัยทัศน์และพันธกิจบรรลุตามเป้าหมายนั้น โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 6 ยุทธศาสตร์

3.3 ที่ท่านรับผิดชอบอยู่ท่านมีนโยบายในการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ในวิทยาลัย

อาชีวศึกษาสถาบันการศึกษาของท่านเป็นอย่างไร ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าภารกิจองค์การต้องกำหนดทิศทางของการดำเนินธุรกิจ โดยกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายรวมขององค์การ เพื่อเป็นแนวทางให้ทุกฝ่ายขององค์การปฏิบัติงานภายใต้ทิศทางของธุรกิจที่องค์การกำหนดไว้ อันจะนำไปสู่ความอยู่รอดขององค์การ กระบวนการที่สำคัญของการจัดการทุกแห่ง คือการวางแผนและการกำหนดกลยุทธ์ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและ สัมพันธ์กัน เริ่มตั้งแต่การกำหนดภารกิจหลักขององค์การ การกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาว จนถึงการวิเคราะห์และการจัดวางกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งกระบวนการวางแผนกลยุทธ์เป็นเรื่องที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การต้องตอบคำถามอยู่ 3 ประการ คือองค์การจะก้าวไปทางไหน สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร และจะไปถึงจุดมุ่งหมายอย่างไร

- 3.4 ที่ท่านรับผิดชอบอยู่ท่านมีนโยบายในการธำรงรักษาบุคลากร ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสถาบันการศึกษาของท่านเป็นอย่างไร และมีวิธีการที่ทำให้บุคลากรของท่านมีความรักและเทิดทูนสถาบันได้อย่างไร ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าในปัจจุบันการสร้างภาพลักษณ์เป็นแนวคิดที่องค์การธุรกิจต่างตระหนักถึงความสำคัญอย่างสูง โดยพยายามพัฒนากลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์อย่างเป็นระบบจากเดิมที่อาศัยการประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือหลักมาเป็นการประยุกต์และผสมผสานกลยุทธ์การสื่อสารหลากหลายรูปแบบโดยใช้เทคนิควิธีต่างๆ อย่างเป็นเอกภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานสู่เป้าหมายภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ขององค์การการปรับภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์เชิงรุกของอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนกำลังดำเนินการอย่างเร่งด่วนเนื่องจาก ภาพลักษณ์เชิงลบของการศึกษาในประเภทอาชีวศึกษาประสบปัญหาด้านภาพลักษณ์นักเรียนที่เรียนไม่ดีชอบทะเลาะวิวาท มีปัญหายาเสพติดเป็นต้น ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เลือกศึกษาต่อประเภทอาชีวศึกษารวมทั้งผู้ปกครองไม่สนับสนุนบุตรหลานให้ศึกษาต่อประเภทอาชีวศึกษา ดังนั้นการปรับภาพลักษณ์ใหม่การอาชีวศึกษาให้ทันสมัยไม่ทะเลาะวิวาท พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามบริบทในแต่ละภูมิภาคเมื่อเรียนจบมีความก้าวหน้าทางอาชีพการงานสิ่งเหล่านี้วิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนร่วมมือกันโดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการอาชีวศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการโดยเฉพาะสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พยายามให้เกิดความสำเร็จเห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งจะทำให้ภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาดีขึ้นเพราะภาพลักษณ์ดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียนเป็นอย่างมากและสิ่งสำคัญเมื่อทำแล้วควรส่งเสริมสนับสนุนการประชาสัมพันธ์การศึกษาต่ออาชีวศึกษา เพื่อเป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้

นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและผู้ปกครองได้ทราบมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษา โดยเฉพาะการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งประโยชน์และโอกาสความก้าวหน้าที่จะได้รับการศึกษาอาชีวศึกษา เพราะขณะนี้ประเทศไทยต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของโลกเพิ่มขีดความสามารถของการแข่งขันพร้อมทั้งสนับสนุนการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงนี้ให้ได้

3.5 วิทยาลัยอาชีวศึกษาที่ท่านรับผิดชอบอยู่ท่านมีนโยบายในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถาบันการศึกษาของท่านเป็นอย่างไร และมีความเชื่อมั่นจากบุคลากรหรือไม่ อย่างไร ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าวิทยาลัยอาชีวศึกษาได้ยึดการประเมินตามระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ส่งพร้อมหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.5/482 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2551)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนางานบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร การบริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นยังต้องคำนึงถึงนโยบายการพัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานเทียบได้ระดับสากล โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นองค์กรหลักที่มุ่งมั่นผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยการผลักดันให้วิสัยทัศน์และพันธกิจบรรลุตามเป้าหมายนั้น โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 6 ยุทธศาสตร์คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้มีคุณภาพมาตรฐานสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีภารกิจเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพโดยคำนึงถึงคุณธรรมและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ การพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพจะเน้นการผลิตกำลังคนให้มีคุณภาพมาตรฐาน มีเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : สร้างเครือข่ายและส่งเสริมความร่วมมือการผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงตามความต้องการของประเทศ ต้องได้รับร่วมมือกับองค์กรที่ต้องการใช้กำลังคน ตั้งแต่ภาคการผลิตเอกชน รัฐวิสาหกิจและชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาทั้งใน

และต่างประเทศนำไปสู่การกำหนดหลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนการสอนในการผลิตกำลังคน ได้ตรงกับความต้องการภาคการผลิตและความต้องการของผู้ใช้โดยมีเป้าประสงค์เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาระบบบริหารจัดการอาชีวศึกษา คุณภาพของการอาชีวศึกษามีระบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่จะส่งผลต่อคุณภาพ การปฏิรูประบบราชการ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2546 และหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award : PMQA) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศในขณะที่ยกกฎหมายการอาชีวศึกษาได้ระบุถึงการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารและจัดการในรูปแบบสถาบันการอาชีวศึกษาควบคู่ไปด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : ขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษา ด้านวิชาชีพที่มีคุณภาพมาตรฐานอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การจัดการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างเสริมความมั่นคงของรัฐ ส่งเสริมการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนให้เป็นกลไกเสริมสร้างความสมานฉันท์ สันติวิธีวิถีประชาธิปไตยบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ มีความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้พัฒนาวิชาการ/วิชาชีพ เตรียมความพร้อมรองรับการเปิดเสรีการค้าในอนาคต โดยหวังผลให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาวินิชาชีพในภูมิภาค โดยเฉพาะสาขาที่มีศักยภาพและความพร้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6: สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อให้การอาชีวศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตั้งแต่การพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการเรียนรู้การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมทางวิชาชีพ การเชื่อมโยงการวิจัยกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพมีกลไกนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง

จาก 6 ยุทธศาสตร์ที่กล่าวมา ในขณะนี้มีการกำหนดกรอบการดำเนินงานในการผลิตและพัฒนาากำลังคนระดับอาชีวศึกษา ให้มีปริมาณและคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ สามารถรองรับนโยบายการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของภาครัฐที่จะเกิดขึ้นและกำหนดนโยบายเชิงรุก เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี จึงเป็นภารกิจของอาชีวศึกษาที่ต้องดำเนินงานตามกรอบข้อตกลงของประชาคมอาเซียน 10 ประเทศ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์เชิงลึกสรุปได้ว่าในปัจจุบันการสร้าง

ภาพลักษณ์เป็นแนวคิดที่องค์การธุรกิจต่างตระหนักถึงความสำคัญอย่างสูง โดยพยายามพัฒนากลยุทธ์การสร้างภาพลักษณ์อย่างเป็นระบบจากเดิมที่อาศัยการประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือหลักมาเป็นการประยุกต์และผสมผสานกลยุทธ์การสื่อสารหลากหลายรูปแบบโดยใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ อย่างเป็นเอกภาพ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานสู่เป้าหมายภาพลักษณ์ที่พึงประสงค์ขององค์การ การปรับภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์เชิงรุกของอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนกำลังดำเนินการอย่างเร่งด่วน เนื่องจากภาพลักษณ์เชิงลบของการศึกษาในประเภทอาชีวศึกษาประสบปัญหาด้านภาพลักษณ์นักเรียนที่เรียนไม่ดี ชอบทะเลาะวิวาท มีปัญหายาเสพติดเป็นต้น ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เลือกศึกษาต่อประเภทอาชีวศึกษารวมทั้งผู้ปกครองไม่สนับสนุนบุตรหลานให้ศึกษาต่อประเภทอาชีวศึกษา ดังนั้นการปรับภาพลักษณ์ใหม่การอาชีวศึกษาให้ทันสมัยไม่ทะเลาะวิวาท พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามบริบทในแต่ละภูมิภาค เมื่อเรียนจบมีความก้าวหน้าทางอาชีพการงานสิ่งเหล่านี้วิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนร่วมมือกัน โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการอาชีวศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ ในสังกัดกระทรวง ศึกษาธิการโดยเฉพาะสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พยายามให้เกิดความสำเร็จเห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งจะทำให้ภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาดีขึ้นเพราะภาพลักษณ์ดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียนเป็นอย่างมากและสิ่งสำคัญเมื่อทำแล้วควรส่งเสริมสนับสนุนการประชาสัมพันธ์การศึกษาต่ออาชีวศึกษา เพื่อเป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและผู้ปกครองได้ทราบมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษา โดยเฉพาะการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งประโยชน์และโอกาสความก้าวหน้าที่จะได้รับจากการศึกษาอาชีวศึกษา เพราะขณะนี้ประเทศไทยต้องปรับตัว เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของโลกเพิ่มขีดความสามารถของการแข่งขัน พร้อมทั้งสนับสนุนการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องจัด การศึกษาอาชีวศึกษาให้ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงนี้ให้ได้ จากข้อมูลดังกล่าวมาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และอยู่ในแวดวงการอาชีวศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาพลักษณ์อาชีวศึกษาไว้เช่นกัน การอาชีวศึกษาทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจึงพยายามสร้างภาพลักษณ์ใหม่ลดการไม่ทะเลาะวิวาทของนักเรียนลง มีการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยได้มาตรฐานเมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วมีงานทำ การอาชีวศึกษาจึงกำหนดกรอบนโยบายที่สอดคล้องกับปัญหาและสถานการณ์มีการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้มีมาตรฐานเทียบได้ในระดับสากลสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ มีการขยายและยกระดับการเรียนการสอนแบบระบบทวิภาคีเพื่อยก ระดับผลผลิตทางอาชีวศึกษาให้มีความรู้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น เพิ่มรูปแบบความร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้นและสร้างเครือข่ายอาชีวศึกษาอาเซียน เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลาง อาชีวศึกษาภูมิภาค ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาได้มอบหมายให้วิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐและวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในประเทศ

ไทยจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อนำกรอบแนวทางตามนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หากสามารถปฏิบัติได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ภาพลักษณ์อาชีวศึกษาเอกชนจะเป็นที่ยอมรับจากนักเรียน ผู้ปกครอง สถานประกอบการและประชาชนโดยทั่วไป

การป้องกันปัญหาการประเมินที่ขาดระเบียบและมีความสับสนยุ่งยากจะทำได้โดยกำหนดระเบียบปฏิบัติให้เหมาะสมชัดเจนเป็นที่เข้าใจโดยทั่วกัน เพื่อให้ปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน ระเบียบปฏิบัติงานบุคคลว่าด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยทั่วไปจะมีเนื้อหาสาระ 10 ประการดังต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผลเป็นการให้คำอธิบายว่าเหตุใดจึงต้องกำหนดให้มีระเบียบปฏิบัติงานบุคคลว่าด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปจะให้เหตุผลว่าเนื่องจากการประเมินผลการปฏิบัติงานมีความสำคัญในการนำไปทางการบริหารจะต้องจัดทำอย่างรอบคอบ และปฏิบัติอย่างถูกต้องสอดคล้องเป็นแนวเดียวกัน ดังนั้นจึงกำหนดระเบียบปฏิบัติให้ผู้ประเมินผลการปฏิบัติงานได้รู้เข้าใจตรงกันและปฏิบัติอยู่ในมาตรฐานเดียวกันและอาจจะให้เหตุผลอื่นเพิ่มเติมได้

2. วัตถุประสงค์เป็นการแจ้งให้รู้ว่าจะต้องการอะไรจากการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปมักจะระบุวัตถุประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลทางการบริหารที่จะใช้ประกอบการ พิจารณาแต่งตั้ง โอนย้ายเลื่อนตำแหน่งพนักงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถหรือเพื่อการหาความจำเป็นในการฝึกอบรม หรือเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาความดีความชอบ หรือเพื่อเป็นข้อมูลในการแจ้ง และหาข้อผลการปฏิบัติงานให้พนักงานได้ทราบจุดเด่น หรือข้อความ ปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงาน รวมทั้งเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนางานในแต่ละหน่วยงาน ภายในองค์กรต่อไป

3. นโยบายเป็นการกำหนดหลักการเพื่อเป็นกรอบหรือแนวทางปฏิบัติในการประเมินผลการปฏิบัติงานอันจะเป็นการช่วยให้ผู้ประเมินและผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติอยู่ในหลักการหรือแนวทางเดียวกัน โดยทั่วไปจะระบุจุดมุ่งหมายที่ต้องการมุ่งเน้นเป็นพิเศษหรือให้ข้อควรคำนึงในด้านต่าง ๆ ที่ฝ่ายจัดการมีความสนใจเป็นพิเศษ เช่น มุ่งผลทางด้าน การนำข้อมูลไปเตรียมการพัฒนาพนักงานเพื่อรองรับการขยายงาน เป็นต้น

4. กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานและวิธีการเป็นกำหนดขั้นตอนการประเมินผลการปฏิบัติ งานว่าผู้ประเมินจะต้องปฏิบัติอย่างไรก่อนหลังและดำเนินการประเมินเป็นขั้นๆ อย่างไร มิใช่เพียงการกรอกแบบประเมินก็ถือว่าได้ประเมินแล้วนอกจากนี้ จะกำหนดวิธีการในการประเมินผลการปฏิบัติงานว่าจะใช้วิธีใดที่เหมาะสมตามสถานการณ์ และฝ่ายจัดการได้ พิจารณาให้ความเห็นชอบด้วยแล้ว

5. ลักษณะของแบบประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นการกำหนดให้ผู้ประเมินได้รู้ว่าจะต้องการพิจารณาออกแบบประเมินโดยยึดหลักอะไรเป็นแนวทางกำหนดแบบประเมิน เช่น มีหลักการให้

สามารถใช้ประเมินผลการปฏิบัติงานโดยแยกจากการประเมินผลศักยภาพของผู้รับการประเมินมีหลักการให้สะดวกและประหยัด เวลาในการที่ไม่ต้องคิดคำนวณผลการประเมินมีหลักการที่จะป้องกันหรือลดอคติในการประเมินหรือข้อผิดพลาดในกรณีอื่น ๆ รวมทั้งอาจมีหลักการให้สามารถสำรวจความจำเป็นในการฝึกอบรมโดยแยกเป็นเอกสารต่างหาก เพื่อมิให้ฝ่ายฝึกอบรมต้องมารับรู้ผลการประเมินอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง

6. ปัจจัยและการถ่วงน้ำหนักเป็นการอธิบายหลักการในการกำหนดปัจจัยหลักที่นำมาเป็นหัวข้อประเมิน เพื่อจะได้ข้อบ่งชี้ผลการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับระดับและลักษณะงานที่ประเมินการถ่วงน้ำหนักเป็นการให้ความสำคัญของแต่ละปัจจัยเพราะปัจจัยเดียวกันแต่ประเมินต่างระดับหรือต่างลักษณะงานจะมีน้ำหนักไม่เท่ากัน จึงต้องมีข้อกำหนดระดับน้ำหนักของแต่ละปัจจัยตามระดับและลักษณะงานไว้

7. คำจำกัดความเป็นการให้นิยามความหมายของคำต่างๆ เพื่อให้เข้าใจตรงกันทั่วทุกหน่วยงานและองค์กร เช่นผู้ประเมิน หมายถึงผู้บังคับบัญชาโดยตรงในหน่วยงานที่ผู้รับการประเมินสังกัดอยู่ ผู้รับการประเมิน หมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของผู้ประเมินโดยตรง ผู้อนุมัติ หมายถึงผู้บังคับบัญชาระดับฝ่าย หรือผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไปอีกหนึ่ง ระดับในสังกัดของผู้รับการประเมิน ระดับดีเลิศ หมายถึงปฏิบัติงานได้ดีอย่างยิ่งจนไม่มีใครเทียบได้ ระดับดีมาก หมายถึงปฏิบัติงานได้ดีเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ ระดับดี หมายถึงปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ระดับพอใช้ หมายถึงปฏิบัติงานต่ำกว่ามาตรฐานเล็กน้อยพอที่ปรับปรุงได้ ระดับยังใช้ไม่ได้ หมายถึงปฏิบัติงานต่ำกว่ามาตรฐานมาก ไม่ว่าจะพิจารณาในด้านใด

8. แนวทางปฏิบัติในการประเมินผลและข้อพึงระวังเป็นการกำหนดลำดับงานในการประเมิน ผลการปฏิบัติงานว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร โดยทั่วไปอาจกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ 8.1 เตรียมการเบื้องต้น 8.2 เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานการปฏิบัติงาน 8.3 เสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาอนุมัติ 8.4 ทบทวนการปฏิบัติงานเพื่อแจ้งและหารือผลการปฏิบัติงานกับผู้รับการประเมินส่วนข้อพึงระวังอาจให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ประเมินในการใช้มาตรการป้องกันข้อที่อาจผิดพลาดในการประเมิน เพราะขาดความเข้าใจหรือความมึนงงคิดล้าเอียง ซึ่งข้อผิดพลาดที่ต้องระวัง ได้แก่ประเมินให้มีผลกลาง ๆ (the central tendency) ประเมินโดยใช้ความประทับใจบางอย่าง (the halo effect) เป็นต้น

9. กำหนดวันและระยะเวลาการประเมิน เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความล่าช้าในการจัดเตรียมการประเมิน และมีให้เกิดข้ออ้างเรื่องไม่มีเวลาประเมินหรือส่งแบบประเมินล่าช้าเพราะมีผู้ใต้บังคับบัญชาจำนวนมากจึงประเมินไม่ทันตามกำหนดเมื่อมีระเบียบปฏิบัติที่กำหนดเวลาไว้อย่างเหมาะสมแล้ว ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็จะปฏิบัติหน้าที่ตามกำหนดเวลาโดยไม่มีข้ออ้างใด ๆ

10. การแจ้งและหารือผลการปฏิบัติงานเป็นข้อกำหนดเพื่อให้ผู้ประเมินจะต้องสื่อสารกลับ (feedback) ให้ผู้รับการประเมินได้รู้ผลการประเมินและได้ร่วมหารือผลการปฏิบัติงานว่าจะ

รักษาผลสำเร็จไว้อย่างไรในส่วนที่ควรปรับปรุงจะอย่างไร ผู้รับการประเมินเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับผลการประเมินเพียงใดงานที่ไม่ประสบผลสำเร็จจะให้ผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างไร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนา ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการเรียนการสอน และเทคนิคการสอนที่ทันสมัยและหลากหลาย ทำให้ไม่มีทิศทางและไม่เห็นความจำเป็นในการพัฒนาพฤติกรรมของบุคลากร
2. ฝ่ายวางแผนและพัฒนาควรเร่งพัฒนาการปฏิบัติงานโดยเพิ่มบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในงานกิจกรรมด้านการจัดส่งข้อมูลให้ศูนย์ข้อมูลการศึกษาเพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน กิจกรรมการรวบรวมและเผยแพร่ข้อสนเทศเกี่ยวกับแหล่งอาชีพและวิธีแบ่งแนวทางในการประกอบอาชีพ โดยจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ให้เด่นชัดยิ่งขึ้น และกิจกรรมการตรวจสอบผลผลิตและการผลิตให้ตรงกับต้นทุนการผลิต
3. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควร นำรูปแบบการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร เผยแพร่กับสถานศึกษาในสังกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปศึกษาวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบ รวมทั้งพัฒนาแนวทางการปฏิบัติ เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น
2. ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปต่อยอดทดลองใช้เพื่อยืนยันผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร และพัฒนารูปแบบต่อไป
3. ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปต่อยอดให้ได้มาซึ่งการพัฒนาบุคลากรภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนที่เหมาะสมกับบริบทของวิทยาลัยอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา: แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก: ระดับอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: บางกอกบล๊อค.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). แนวทางการปฏิบัติการศึกษา

ระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.
คอมมิวนิเคชั่น.

สุภางค์ จันทวานิช. (2549). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 14) กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การบริหารการเงินของวัดในประเทศไทย : ความสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาล
ทิศทางการบริหารเงินวัด ทรัพย์สินพระศาสนาในช่วงกระแสเปลี่ยนผ่าน
Buddhist Thai Temples' Financial Management: The Congruence of Good
Governance Principles [Monetary Management Directions Religious property
during the transition]

พระสุธีวีรบัณฑิต (ไชว์ ทสฺสนีโย),ดร. I Phra Sutheevirabundith Ph.D¹

พระมหาสุนันท์ สุนนฺโท,ดร. I Phramaha Sunun Sunundho Ph.D¹

พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ,ดร. I Phramaha Krisada Kittisophano Ph.D¹

ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา I Ratthapol Yenjaima Ph.D¹

ดร.พงษ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์ I Phongphat Jittanurak Ph.D¹

ดร.ประเสริฐ ธิลาว I Prasert Thiloa Ph.D¹

การบริหารการเงินของวัดในประเทศไทย:
ความสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาล*

ณดา จันทร์สม**

บทคัดย่อ

วัดเป็นนิติบุคคลประเภทองค์กรไม่แสวงหากำไร มีบทบาทสำคัญกับสังคมไทย มานาน การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ วิธีการและวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็ง ปัญหาและอุปสรรคของรูปแบบการบริหารการเงินของวัดไทยที่เป็นอยู่ การวางกรอบการบริหารการเงินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินการวัด จะช่วยให้การกำกับดูแลวัดมีกรอบแนวทางที่ชัดเจนและใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของวัดจากสาธารณชนนำไปสู่ความยั่งยืนในการพัฒนาของวัดและพุทธศาสนาในระยะยาวได้

ผลจากการศึกษา พบว่า กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่มีอยู่เพื่อการบริหารวัด ไม่เพียงพอที่จะทำให้วัดมีแนวปฏิบัติในการบริหารที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล เห็นได้จากโดยส่วนมากยังไม่มีโครงสร้างในการบริหารการเงินของวัดที่เป็นระบบ การจัดทำรายงานทางการเงินของวัดไม่เป็นไปตามหลักมาตรฐานบัญชีที่รับรองกันโดยทั่วไป รวมถึงยังไม่มีมีการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต การเผยแพร่ข้อมูลทางการเงินของวัดให้สาธารณะรับทราบยังอยู่ในวงจำกัด หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารการเงินของวัด ยังขาดการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ประเด็นเงินวัดเงินพระศาสนา “เงินทองวัด ไล่จับพระสีก ทางโลกล้ำเส้นทางธรรม” (ไทยรัฐ : 15 มิถุนายน 2561) กลายเป็นกรณีพิพาทระหว่างรัฐกับศาสนา กลายเป็นประเด็นถกเถียงและยังหาบทสรุปร่วมกันไม่ได้ จนเป็นปัญหาไปทั่วประเทศต่อการบริหารเงินวัด เงินพระศาสนา รวมทั้งการบริหารที่ไม่โปร่งใส คำถามทวนสอบจึงเกิดขึ้น “เจาะเงินฝากวัด 3 แสนล้าน 'เจ้าอาวาสคุม-ทำบัญชีไม่เป็นระบบ-ขาดธรรมาภิบาล'” (กฤษฎา ศุภวรรณะกุล TCJ 13 ส.ค. 2557) ถึงความโปร่งใส ธรรมาภิบาล และการเงินที่ตรวจสอบไม่ได้ ดังนั้นในการเขียนในบทความนี้จะได้นำงานของ ผศ.ดร.ณดา จันทรสม ที่ทำวิจัยเรื่อง “การบริหารการเงินของวัดในประเทศไทย : ความสอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาล” (2557/2014) พร้อมนำผลการวิจัยมาตีพิมพ์เผยแพร่ในวงกว้าง เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นเงินวัดที่ถูกนำมาเป็นประเด็นในช่วงเวลานี้ (พ.ค.-มิ.ย.2561) โดยงานวิจัยนี้ได้แสวงหาองค์ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารเงินวัด แนวปฏิบัติต่อการบริหารจัดการการเงินของวัด ของพระศาสนา ให้ออกมาเป็นมาตรการและทางออกที่เหมาะสม ดังปรากฏในงานวิจัย เพื่อแก้ไขปัญหาทรัพย์สินของวัดและพระศาสนาให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ให้เกิดการขับเคลื่อนในภาพรวมต่อการบริหารสินทรัพย์ของวัดและของพระพุทธศาสนาในอนาคตให้เป็นสินทรัพย์ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและพระพุทธศาสนาได้อย่างแท้จริง

ภาพที่ 1 ผลการวิจัยของ ผศ.ดร.ณดา จันทรสม ภายใต้งานวิจัยรายได้และการบริหารเงินของวัดในพระพุทธศาสนาของประเทศไทย (ภาพ : ออนไลน์)

แนวทางการบริหารการเงินของวัดในประเทศไทย

จากงานวิจัยของ ผศ.ดร.ณดา จันทรสม ให้ข้อมูลว่า “ประเทศไทยมีวัดจำนวนทั้งสิ้น 37,075 วัด โดยได้ทำการสำรวจวัดจำนวน 490 แห่งใน 15 จังหวัด พบว่าวัดโดยเฉลี่ยมีรายได้ปีละ 3.2 ล้านบาท โดยมาจากเงินบริจาคเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้าน เช่น งานซ่อมแซม เฉลี่ยประมาณ 2 ล้านบาท รองลงมาคือ รายรับจากการสร้างพระเครื่องบูชาเฉลี่ยประมาณ 1.4 ล้านบาท และเงินบริจาคในโอกาสพิเศษเฉลี่ยประมาณ 1 ล้านบาท ขณะที่รายจ่ายประมาณ 2.8

ล้าน โดยมากเป็นค่าก่อสร้างและซ่อมแซม รองลงมาเป็นค่าบำรุงรักษาสถานที่และอุปกรณ์เฉลี่ยประมาณ 4.5 แสนบาท เมื่อคุณกัปรายได้ของวัดกับจำนวนวัดที่มีอยู่ในประเทศไทยก็คาดกันว่าแต่ละปีจะมีเงินหมุนเวียนในวัดประมาณ 1-1.2 แสนล้านบาท" (Nada Chunsom, 2014 : 108-141)

ในส่วนแนวทางการบริหารเงินตามหลักธรรมาภิบาล ผู้วิจัยคือ ผศ.ดร.ณดา จันทรสม ให้ข้อมูลว่า การทุจริตและปัญหาการบริหารจัดการเงิน สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงกฎหมายที่ไม่รัดกุมและมอบอำนาจให้กับเจ้าอาวาสมากเกินไป ไม่มีกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจเจ้าอาวาส ซึ่งทำหน้าที่ทุกอย่าง แม้กระทั่งการแต่งตั้งให้บุคคลอื่นมาทำหน้าที่ ที่ไม่ใช่กิจของสงฆ์ เช่น ไวยาวัจกรหรือคณะบุคคลที่เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนเจ้าอาวาสโดยไม่มีการตรวจสอบถ่วงดุลย์ ส่วนตำแหน่งไวยาวัจกร ไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติในเชิงการบริหาร เป็นเพียงข้อกำหนดในลักษณะกว้าง ๆ ทั้งที่วัดเป็นนิติบุคคล ตามกฎหมายต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เสนอแนวทางแก้คือ ทำให้กฎหมายรัดกุมมากขึ้น เพิ่มอำนาจและบทบาทในการตรวจสอบถ่วงดุลเจ้าอาวาส ข้อกำหนดตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ปัจจุบันที่กำหนดให้ทุกวัดส่งบัญชีทรัพย์สินมาให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พ.ศ.) นั้นยังไม่เพียงพอ ต้องมีระบบตรวจสอบและเปิดเผยรายงานทรัพย์สินดังกล่าวด้วย (Nada Chunsom, 2014 : 108-141) ข้อมูลที่น่าเสนอจึงเป็นการสะท้อนหลักฐาน ข้อมูลผ่านงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแนวทางโดยรวมไว้คือ

ก.ธรรมาภิบาลในการบริหารงาน การทุจริตและปัญหาการบริหารจัดการเงิน สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงกฎหมายที่ไม่รัดกุมและมอบอำนาจให้กับเจ้าอาวาสมากเกินไป ไม่มีกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจเจ้าอาวาส ไวยาวัจกรหรือคณะบุคคล ไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติในเชิงการบริหารจัดการ เป็นเพียงข้อกำหนดในลักษณะกว้าง ๆ ทั้งที่เป็นวัดเป็นนิติบุคคล ตามกฎหมายต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ทางแก้คือ ทำให้กฎหมายมีความชัดเจนรัดกุมมากขึ้น เพิ่มอำนาจและบทบาทในการตรวจสอบถ่วงดุลเจ้าอาวาส ข้อกำหนดตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ที่กำหนดให้ทุกวัดส่งบัญชีทรัพย์สินมาให้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พ.ศ.) นั้นยังไม่เพียงพอ ต้องมีระบบตรวจสอบเปิดเผยรายงานทรัพย์สินดังกล่าวด้วย มีข้อมูลว่าในปี 2559 วัดส่งรายงานบัญชีทรัพย์สินมาถึง 90 เปอร์เซ็นต์ แต่หลักฐานที่พบเป็นเพียงการส่งแจ้งเพื่อทราบ ไม่ได้มีการนำเสนอเผยแพร่เพื่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้แต่อย่างใด ในหลักธรรมาภิบาลไม่เปิดเผยเท่ากับปิดช่องที่จะทำให้คนเห็นและทราบว่า มีเงินมากน้อยแค่ไหนในระบบ นอกจากนี้ ผศ.ดร.ณดา จันทรสม ยังได้เสนอว่าวิวัฒนาการของ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันให้อำนาจกับคณะสงฆ์ปกครองกันเอง เพราะฉะนั้นการปรับแก้ต้องเกิดการผลักดันของคณะสงฆ์เป็นหลัก “การปฏิรูปกิจการสงฆ์ผลักดันจากฝั่งฆราวาสอย่างเดียวไม่ได้ ทั้งสองฝั่งต้องเห็นชอบร่วมกัน คณะสงฆ์ต้องมีบทบาทในการปรับแก้มากกว่าฝั่งฆราวาสไปผลักดัน” (Nada Chunsom, 2014 : 108-141)

ภาพที่ 2 ธนาคารพระพุทธศาสนา แนวทางการจัดตั้งการบริหารการเงินของวัดและของพระศาสนา
ในรูปของการออมเพื่อเพิ่มทุนทางศาสนา (ภาพ : ออนไลน์)

ข.การบริหารแบบ One Step สำหรับกลไกในการบริหารจัดการการเงินของวัดนั้น โดยวัดแต่ละวัด ตั้งชาวบ้าน ชาวราษฎร์ ที่ปรากฏในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เรียกว่าไวยาวัจกร ที่ไปช่วยงานของวัด ส่วนใหญ่วัด 90 กว่าเปอร์เซ็นต์ แต่มีปัญหาเชิงระบบคือไวยาวัจกรแต่งตั้งโดยเจ้าอาวาสเพียงคนเดียว มีคณะกรรมการการที่แต่งตั้งโดยเจ้าอาวาสทั้งเครือข่ายเป็นคนที่เนื่องด้วยเจ้าอาวาส (Nada Chunsom, 2014 : 108-141) กรรมการวัดก็ไม่ค่อยมีบทบาทในการบริหารหรือจัดการเงินเท่าใดนัก ดังนั้นวัดส่วนใหญ่ในประเทศไทยไม่ได้มีโครงสร้างดูแลบริหารเงินอย่างเป็นระบบ ประชาชนเจ้าของเงิน ชาวบ้านไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทในทางการบริหารจัดการเงินวัดเลย ซึ่งก็จะเป็นเจ้าอาวาสและเครือข่ายจนเป็นที่มาของ “ญาติ-พี่น้อง” หรือระบบ “ญาติอุปถัมภ์” ในหลายวัดก็มีการบริหารแบบชั้นเดียวโดยเจ้าอาวาสจึงเป็นด้านหลัก

ค.วัดบริหารแบบปัจเจกระบบวัดเชิงเดี่ยว (วัดใครวัดท่าน) และยังไม่เป็นระบบ โดยมีข้อมูลพบว่าการบริหารเงินของวัดส่วนใหญ่ 74% มีการบันทึกบัญชีรับจ่าย ในความหมายนี้ วัดส่วนใหญ่มีระบบบัญชีอยู่ แต่ก็มีข้อมูลว่า 1 ใน 4 ของวัดไม่บันทึกบัญชีรับจ่ายรายวัน และมีส่วนน้อยที่รายงานการเงินกันทุกเดือน คือเพียงประมาณ 25% ประมาณ 60% มีการตรวจบัญชีโดยผู้ตรวจบัญชี แต่วัดที่เหลือก็ยังไม่มีการตรวจบัญชี แม้วัดที่มีการทำบัญชีมีการทำรายงานการตรวจบัญชี ก็ทำโดยมาตรฐานของวัดใครวัดมัน ไม่ใช่บัญชีโดยมาตรฐานของสำนักพุทธศาสนาแห่งชาติ มีวัดเพียง 4% ที่มีมาตรฐานบัญชีตามแนวปฏิบัติของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีสถิติพบว่าเพียง 36% ที่มีระบบตัดสินใจในการลงทุน วัดแต่ละวัดจะมีที่ธรณีสงฆ์และทรัพย์สินจำนวนมาก ก็ต้องมีกระบวนการดูแล แต่จำนวนมากก็ยังไม่มีการดูแล เพราะฉะนั้นถึงแม้วัดทำบัญชี แต่บัญชีก็ไม่ได้มาตรฐาน ตรวจบัญชีไม่ทั่วถึง และไม่มีระบบบริหารทรัพย์สินอย่างเป็นระบบ" (Nada Chunsom, 2014 : 108-141)

ภาพที่ 3 ผลการวิจัยยืนยันว่าสัดส่วนของรายได้วัดทั่วประเทศ เป็นไปเพื่อการพัฒนาศาสนาสถานสิ่งสร้างกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ของรายได้ในแต่ละปี ซึ่งในความเป็นจริงควรมีการจัดสัดส่วนอย่างเหมาะสม (ภาพ : ออนไลน์)

ง.แนวทางแก้ไข ให้มีการปฏิรูปทั้งระบบ ผู้วิจัยได้เสนอให้มีการปฏิรูปทั้งระบบ สาเหตุจากการที่วัดทั่วประเทศ ยังไม่มีระบบบริหารการเงินที่ดี เพราะฉะนั้นหน่วยงานที่กำกับดูแลวัดก็คือ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พ.ศ.) ควรให้วัดรายงานการเงินตามมาตรฐานที่กำหนด มหาเถรสมาคม ควรออกกฎตั้งกรรมการวัดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการการคัดเลือก มิใช่เป็นเพียงเจ้าอาวาสรูปเดียว รัฐและสังคมควรจะต้องช่วยฝึกผู้บริหารเงินให้วัดด้วย เพราะอาจไม่มีความรู้เข้าใจในการบริหารเงิน และชุมชนควรไปช่วยเป็นกรรมการวัดด้วย (Nada Chunsom, 2014 : 108-141)

จากข้อสรุปเป็นวิธีการในส่วนของการบริหารการเงินเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล และก่อให้เกิดประโยชน์กับองค์กรวัดและพระศาสนาได้อย่างแท้จริง จึงเป็นการเสนอที่เป็นประโยชน์สำหรับพระพุทธศาสนาจากผู้วิจัยโดยตรง

รายได้ที่มาของเงินวัดกับแนวทางที่พึงดำเนินการ

การเงิน และการบริหารทรัพย์สินของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นประเด็นขัดกันในวงกว้าง พร้อมกับข้อเสนออันเป็นแนวทางในนามรัฐ เช่น การตรากฎหมาย การจัดตั้งสถาบันทางการเงิน เช่น สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา เพื่อบริหารเงิน ศาสนสมบัติให้เป็นประโยชน์อย่างสูงสุดต่อองค์กรพระพุทธศาสนาในภาพรวม โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยมีการเสนอแนวทางที่จะพึงปฏิบัติได้ คือ

1.ความโปร่งใสในการบริหารรายได้ หมายถึง ผู้วิจัยได้เสนอให้เกิดแนวปฏิบัติในเรื่องธรรมาภิบาล โดยตั้งข้อสังเกตว่า เงินรายได้ของวัด ที่มาจากการบริจาค เงินกฐิน ในทางปฏิบัติควรมีการนำเงินเข้าบัญชี หรือวางระเบียบทางการเงินอย่างเป็นระบบ และการตรวจสอบบัญชีอย่างเป็นระบบ แนวคิดดังกล่าวปรากฏในงานของนักวิจัยอีกหลายท่านอาทิ ในงานของ พระครูสาธิตวิริญาณ อยู่สุข (2015) ในเรื่อง “ **ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการพันธกิจของวัด-**

Governance in Administration of Temple's missions” ที่ส่งเสริมให้วัดควรมีธรรมาภิบาลในการบริหารวัด ซึ่งรวมถึงการบริหารด้านการเงินและศาสนาสมบัติของวัดด้วยเช่นกัน

2. การสร้างประโยชน์จากศาสนสมบัติ แนวคิดหนึ่งที่ปรากฏในงานวิจัยคือการนำเงินรายได้ของวัด อาทิ ที่ดินอันเป็นที่ธรณีสงฆ์ นำไปปล่อยเช่า สร้างที่พัก เก็บค่ารถ ค่าจอดรถ ทำอาคารพาณิชย์ หรือนำไปเช่าช่วงในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากที่ดินของวัดและพระพุทธศาสนาโดยแนวทางคือมีเอกชน หรือหน่วยงานมาเช่าช่วง นำไปประกอบการในเชิงพาณิชย์ หรือการเปิดให้ประชาชนเช่าเพื่อการอยู่อาศัย แต่ที่ผ่านมาการบริหารดังกล่าวเป็นไปตามความชอบใจของเจ้าอาวาส หรือเครือญาติ ไม่ได้มีการบริหารอย่างเป็นระบบ และไม่สามารถตรวจสอบได้ ทำให้วัดและพระศาสนาเสียโอกาสในการได้มาซึ่งเงินรายได้ในการบริหารวัดและกิจการพระพุทธศาสนา ในองค์รวม (Nada Chunsom, 2014 : 108-141) ดังปรากฏในงานของ ใจ บุญชัยมิ่ง (Jai Boonchaiming, 2017, pp.115-126) “การศึกษากลยุทธ์การพัฒนาวัดการจัดการสาธารณูปการในจังหวัดพะเยา” ที่ให้ข้อมูลว่า “ด้านการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ปัญหาที่พบคือ ดำเนินการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศาสนสมบัติของวัดยังไม่เป็นระบบแก่พระภิกษุสามเณร” หรือในงานพระมหาทวี โพธิเมธี (โพธิ์ตาต) (2016 : 11-22) ในงานวิจัยเรื่อง “การบริหารการเงินของวัดตามหลักธรรมาภิบาล ศึกษากรณีวัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” ที่เสนอว่าการบริหารที่มีประสิทธิภาพย่อมเกิดประโยชน์แก่พระศาสนา

3. เงินอุดหนุนจากรัฐ จากสภาพจริงที่เกิดขึ้นสะท้อนเห็นว่าการใช้เงินภาษีจากรัฐในรูปแบบของการสนับสนุนงบประมาณผ่านสำนักงานพระพุทธศาสนา ในรูปของเงินสนับสนุนการศึกษา การสนับสนุนสำนักปฏิบัติธรรม การสนับสนุนบ่อก่อสร้าง รวมทั้งเงินนิตยภัตต์พระสังฆาธิการในระดับชั้นต่าง ๆ ทำให้เกิดข้อบกพร่องช่องว่างในการบริหารงบประมาณ กรณีเกิดเหตุการณ์ล่อลอบปราบจับพระระดับรองสมเด็จ **“จับพระผู้ใหญ่-สึกพระดัง : กวาดล้างเพื่อเร่งปฏิรูปศาสนา?”** (ข่าวสด : 25 พฤษภาคม 2561) การใช้งบประมาณไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ไม่มีโครงการ มีการทุจริตเรื่องเงินบำรุงการศึกษาพระภิกษุสามเณรอย่างโรงเรียนพระปริยัติธรรม นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องการที่วัดและการบริหารเงินงบประมาณผ่านระบบภาษีผ่านใบอนุโมทนาบัตร จากหลักฐานที่พบ “มีการยื่นแบบภาษี ภงด.91 หรือ ภงด.90 โดยบุคคลธรรมดาสามารถลดหย่อนภาษีได้หากมีหลักฐานว่าได้ทำประโยชน์ในองค์การทางการศึกษาและองค์การกุศลรวมทั้งวัดในพระพุทธศาสนา หากผู้บริจาคมีใบอนุโมทนาบัตรจากวัดที่บริจาคปัญหาความรู้ไหลจากระบบภาษี การคืนเงินภาษี ทำให้เกิดปัญหาในระบบภาษีจึงมีกระแสให้เกิดการจัดเก็บภาษีวัด หรือมีการหักภาษีในที่จ่ายเพื่อป้องกันปัญหาจากการเรียกคืนภาษีจากรัฐ **“เริ่มม.ค.นี้ ระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ต้องขอใบอนุโมทนาบัตร คืนภาษี”** (ไทยรัฐ : 20 พฤษภาคม 2560) โดยทางกรมสรรพากรให้เหตุผลว่า “..ระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์เป็นระบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้ศาสนสถานบันทึกข้อมูลการรับบริจาค ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้

ที่บริจาคสามารถใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีได้ โดยไม่ต้องเก็บหลักฐานการบริจาคเพื่อแสดงต่อเจ้าหน้าที่ และจะทำให้ผู้บริจาคได้รับเงินคืนภาษีได้เร็วขึ้น...”(ไทยรัฐ : 20 พฤษภาคม 2560)

ดังนั้นในงานวิจัยได้เสนอปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมกับแนวคิดและทางออกเพื่อเป็นแนวปฏิบัติ รวมทั้งการที่นักวิชาการระบบบัญชี ระบบภาษี และการบริหารเงินเพื่อประโยชน์ขององค์กรศาสนาได้เสนอแนวทางเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาการบริหารการเงินและการงานอื่นที่เนื่องด้วยการเงินของวัดและของพระศาสนาเพื่อให้สอดคล้องทั้งหลักการบริหารเงิน และมีธรรมาภิบาลโปร่งใส สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องพระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา

ภาพที่ 4 เงินพระศาสนาต้องส่งเสริมให้เกิดการจัดการศึกษาเพื่อการทรัพยากรมนุษย์ใน

พระพุทธศาสนา และสังคมไทย (ภาพ : ออนไลน์)

การบริหารเงินและแนวทางที่ควรเป็น

ข้อเสนอขององค์กรทางศาสนาและนักวิชาการจำนวนมาก เสนอให้มีการปรับแนวทางการบริหารทรัพย์สินทางพระพุทธศาสนาให้เกิดผลเป็นสิทธิประโยชน์อันพึงได้แก่องค์กรศาสนาในองค์กรวม ดังนี้

1. **แนวคิดในการจัดตั้งทุนเพื่อการบริหารเงินตามแนวพุทธ** มีการเสนอให้จัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ในรูปการเงินเพื่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ดังกรณีกลุ่มของท่านพระอาจารย์สุบิน ปณีโต แห่งวัดไผ่ล้อม หรืออาจารย์มนัส ขนติธมโม แห่งวัดโพธิ์ทอง จังหวัดจันทบุรี ไปจนกระทั่งเป็นสหกรณ์ และธนาคารพระพุทธศาสนา ผ่านร่างพระราชบัญญัติ ดังปรากฏแนวคิดและเจตนารมณ์ที่ว่า “การมีธนาคารพระพุทธศาสนาจะช่วยให้การออมเงิน และระดมเงินมาเพื่อการพัฒนาส่งเสริม อุปถัมภ์ สนับสนุน และคุ้มครองการดำเนินงานด้านพระพุทธศาสนา และให้บริการธุรกรรมทางการเงินแก่ประชาชนทั่วไป ตลอดถึงองค์กรทางพุทธศาสนา โดยไม่ขัดต่อหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา” โดยแนวคิดปรากฏในงานของ ของ ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต (Phichet Thangto, 2013/2556, pp. 24-41) ปรากฏในบทความเรื่อง “การเงิน 3 ฐาน กองทุนสัจจะสะสมทรัพย์และธนาคารพระพุทธศาสนา” หรือในงานของ วินัย ทองย้อย (Vinai

Thongyoi,2557,pp.513-534) งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดตั้งและการจัดการธนาคารพระพุทธศาสนาในประเทศไทย” แม้ที่สุดจะมีการเสนอร่าง พ.ร.บ.ธนาคารพระพุทธศาสนา ในช่วง พ.ศ.2555 โดยนายวิรุฬ เตชะไพบูลย์ “วิรุฬย์นัฒน์ผลักดันตั้งธนาคารพุทธต่อ” (คม ชัด ลึก : 5 พฤศจิกายน 2555) แม้ผลที่เกิดขึ้นจะไม่สามารถจัดตั้งธนาคารได้ แต่นัยหนึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามีแนวคิดในเรื่ององค์กรศาสนาควรมีการบริหารสินทรัพย์ของพระพุทธศาสนาให้เป็นระบบมากขึ้น รวมไปถึงทำให้ทุนทางศาสนากลายเป็นทุนที่จะช่วยเหลือส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชาวพุทธในองค์กรรวมได้ แม้จะมีคำถามเพื่อให้เกิดความรัดกุมมากขึ้น ในการบริหารทุนเพื่อพระพุทธรูปศาสนาดังปรากฏในงานของ พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (2555) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องการจัดตั้ง “ธนาคารพระพุทธศาสนา : เงินตรากับการพัฒนาจริยธรรมชาวพุทธ” เป็นการตั้งคำถามเพื่อทวนย้อน ให้เห็นคุณค่า ตระหนักถึงคุณธรรม และมูลค่า ที่จะทำได้ทั้งหลักการ หลักคุณธรรม และคุณภาพชีวิตของชาวพุทธ สอดคล้องกับแนวคิดในงานวิจัยของ พระมหาทวี โพธิเมธี (โพธิ์ตาด) (2016 : 11-22) ในงานวิจัยเรื่อง “การบริหารการเงินของวัดตามหลักธรรมาภิบาล ศึกษากรณีวัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” ที่เสนอแนวคิดในเรื่องธรรมาภิบาลกับการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นธรรม ดังนั้นประเด็นนี้จึงสื่อถึงการเสนอแนวทางในการบริหารการเงินของวัดของพระศาสนาให้เกิดผลในเชิงของการจัดตั้งทุนเพื่อบริหารทุนไปสู่การนำทุนนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรในภาพกว้าง รวมทั้งการบริหารที่มีประสิทธิภาพอย่างสูงสุดด้วย

ภาพที่ 5 ข้อเสนอจากผู้วิจัยในการแก้ปัญหการเงินของวัดให้มีธรรมาภิบาล คือลดอำนาจเจ้าอาวาสในการบริหารสินทรัพย์ในเชิงระบบองค์รวม (ภาพ : ออนไลน์)

3. การจัดตั้งสำนักทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา หมายถึง แนวทางในการจัดตั้งหน่วยบริหารสินทรัพย์ในพระพุทธรูปศาสนา เพื่อนำไปสู่การลงทุนในมิติของศาสนาที่ต่อทุนให้เพิ่มบนฐานคิดแบบเมตตา เกื้อกูลและไม่เอาเปรียบ การบริหารสินทรัพย์ของพระพุทธรูปศาสนา อาทิ ที่ธรณีสงฆ์ การจัดสรรผลประโยชน์กัลปนาผลในเชิงศาสนาที่จะทำให้ศาสนาได้ผลประโยชน์ดอกผลอันเป็นผลได้ทางศาสนาในองค์กรรวม ดังปรากฏแนวคิดแนวปฏิบัติในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ 4/2547 เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2547 (มติมหาเถรสมาคมที่ 180/2547 ครั้งที่ 11 : 20

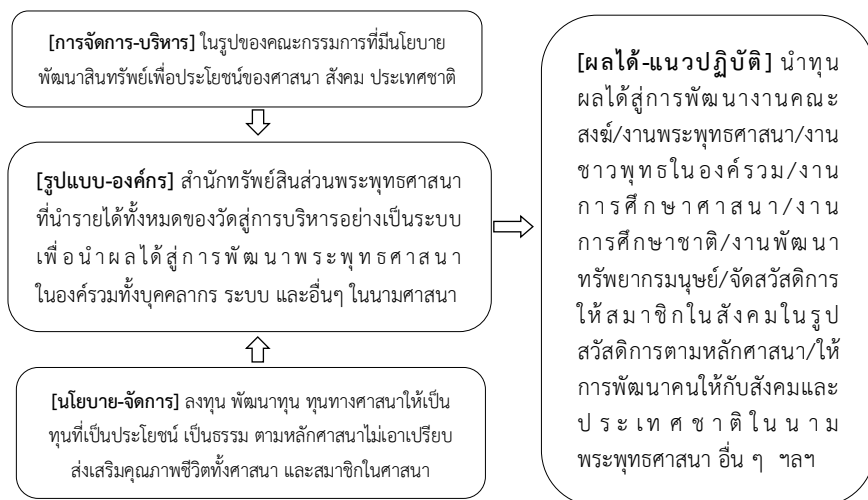
เมษายน 2547) ว่าสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยสำนักงานศาสนสมบัติ ยังขาดความคล่องตัว ไม่สามารถปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายในการดูแลรักษา และจัดการศาสนสมบัติกลาง ศาสนสมบัติของวัด และวัดร้าง จึงควรให้มีองค์กรอิสระทำหน้าที่บริหารจัดการแทนที่ประชุมมหาเถรสมาคมมีมติให้มีกรรมการมหาเถรสมาคม จำนวน 4 รูป เป็นที่ปรึกษา โดยมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 73/2547 ลงวันที่ 30 มีนาคม 2547 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการจัดตั้งสำนักงานทรัพย์สินของพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย กรรมการมหาเถรสมาคม 4 รูป เป็นที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และบุคคลภายนอก รวมทั้งสิ้น 29 รูป/คน จัดตั้งให้เป็น “สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนา (องค์การมหาชน) (ทพศ.)” โดยมีการศึกษาแนวทางจัดตั้งสำนักงาน มีการตราพระราชกฤษฎีกา ออกกฎหมายรับรองการใช้งานดังกล่าว และคาดว่าจะใช้ได้ในปี พ.ศ.2547 แต่ในทางปฏิบัติไม่ได้เกิดองค์กรสำนักทรัพย์สินพระพุทธศาสนาดังที่ต้องการ แต่นัยหนึ่งได้สะท้อนให้เห็นความมุ่งหวังในการจัดตั้ง เพื่อบริหารสินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ ซึ่งในช่วงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นใน พ.ศ.2561 ที่มีประเด็นเกี่ยวกับการบริหารเงินของวัด ก็ได้มีการเสนอแนวคิดในเรื่องการจัดตั้งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระพุทธศาสนาออกมาอีกครั้ง

ภาพที่ 6 เงินวัด เงินพระศาสนาต้องส่งเสริมสวัสดิการด้านสุขภาพแก่พระสงฆ์ ชาวพุทธ ในรูปของสวัสดิสำหรับชาวพุทธในองค์กรรวม “พุทธบริษัท” (ภาพ : ออนไลน์)

ดังนั้นในภาพรวมของผู้วิจัย กับแนวคิดการบริหารสินทรัพย์ในพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถประมวลรวมได้ คือ (1) ในเรื่องธรรมาภิบาล โปร่งใส เป็นประโยชน์กับองค์กรพระพุทธศาสนา (2) เป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตชาวไทย ชาวพุทธ และสมาชิกให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี ชับเคลื่อนในองค์กรรวมอย่างเป็นระบบ และมีคุณค่า (3) ทำให้เกิดความสุจริตตามหลักศาสนา และ (4) ทำให้เกิดคุณค่า มูลค่า และจิตวิญญาณที่สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบและเป็นคุณค่าแท้ในเชิงสังคมและศาสนา

จากแนวคิดดังกล่าวแนวทางการจัดตั้ง หรือบริหารสินทรัพย์ในพระพุทธศาสนาควรเน้นเพื่อประโยชน์ขององค์กรในองค์กรรวม เป็นไปเพื่อการพัฒนาหลักคำสอน พัฒนาศาสนิก และพัฒนาศาสนธรรม ศาสนวัตถุ ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล จากงานวิจัยที่นำมาเป็นบทวิพากษ์นี้ชี้ให้เห็นว่าสินทรัพย์ในพระพุทธศาสนามีจำนวนมาก แต่สิ่งที่จะต้องตระหนักคือการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โปร่งใส มีธรรมาภิบาล มูลค่าเหล่านั้นจึงจะเป็นประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคมไทยในองค์กรรวมได้

แผนภาพที่ 1 แนวคิด สู่แนวทางการบริหารการเงิน ทรัพย์สินของวัดในพระพุทธศาสนาเพื่อประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา สังคม และประเทศชาติในองค์กรรวม

จากแผนภาพสะท้อนแนวคิดได้ว่าการจัดการบริหารกิจการพระพุทธศาสนาเป็นความจำเป็นต้องมี และดำเนินการให้เกิดขึ้น จากแผนภาพมีความชัดเจนว่าการบริหารทุน ทรัพย์สิน คาดว่าจะทำให้เกิดประโยชน์ ต่อองค์กร อาจมีคำถามว่าแล้วจะบริหารความเสี่ยงอย่างไร รวมไปถึงจะเข้าสู่การแข่งขันด้วยกลไกปกติอย่างไร ซึ่งอาจเป็นคำถามที่ยังไม่มีคำตอบที่เดียว แต่ในทาง การบริหารต้องมองที่ทำอะไรให้มีประสิทธิผล ประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ในเมื่อทุนเหล่านี้เป็น ทุนในพระพุทธศาสนา เป็นทุนที่ควรจะต้องให้เกิดรายได้ อย่างเหมาะสม สมดุล เป็นธรรม ไม่ใช่ ทำให้เกิดช่องว่างและกลไกที่ไม่สุจริต รวมทั้งควรเป็นประโยชน์ในองค์กรรวมสำหรับชาวพุทธได้

ภาพที่ 7 เงินวัด เงินพระศาสนาเพื่อสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในภาพกว้างทั้งในเชิงรูปแบบ ระบบ และคำสอน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
(ภาพ : วัดไทยในรัสเซีย : ออนไลน์)

บทสรุป

จากบทความอันเป็นผลงานวิจัย สะท้อนข้อเท็จจริงตามแบบวิธีวิทยาของการวิจัย มองไปที่การบริหารสินทรัพย์ ของวัด ของพระศาสนา ที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นประโยชน์ทั้งในเชิงคุณค่าและมูลค่า ก่อให้เกิดประโยชน์ในองค์กรรวม สร้างทั้งประโยชน์ในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม พัฒนาศาสนา ดังพุทธพจน์ที่ว่า "สุขจากการมีทรัพย์ สุขจากการใช้จ่ายทรัพย์ และสุขจากการไม่เป็นหนี้" (อง.จตุกก. [ไทย] 21/62/105/อาณนยสูตร-ว่าด้วยสุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้) แปลว่าทรัพย์จะมีประโยชน์ต้องบริหารให้ถูกดี มีประโยชน์ โปร่งใส ตรวจสอบได้ คติทางพระพุทธศาสนา Mong Pajai 4 “อาหาร-ที่อยู่อาศัย-เครื่องนุ่งห่ม-ยารักษาโรค” เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการยังชีพ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ทรัพย์เสมอด้วยโค หรือข้าวเปลือกไม่มี” (ส.ส. [ไทย] 15/13/13-นัตถิปุตตสมสูตร- ว่าด้วยสิ่งที่เสมอด้วยบุตรไม่มี) เงินก็สำคัญ แต่สิ่งที่สำคัญกว่าคือธรรมชาติของชีวิตคือปัจจัยยังชีพพื้นฐาน 4 (ปัจจัย 4) พระพุทธศาสนาไม่ได้ปฏิเสธทุน ทรัพย์สิน แต่ให้มีการบริหารจัดการให้ถูกต้องเหมาะสมเหมาะสมกับสถานะ นักบวช ขรवास ดังมีพุทธพจน์ว่า “คนมีปัญญา หรือมีความขยันหมั่นเพียร ย่อมหาทรัพย์ได้” (ส.ส. [ไทย] 15/246/353-อาฬวกสูตร) ในความหมายก็คือทรัพย์สินดี มีประโยชน์ รู้จักใช้ รู้จักหาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งต้องสอดคล้องกับหลักการใหญ่คือพระธรรมวินัย ในพระพุทธศาสนา ทรัพย์สินในพระพุทธศาสนาต้องเป็นทรัพย์ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม พระพุทธศาสนา ประชาชน ประเทศชาติในส่วนรวมได้ด้วย ดังนั้นจากงานวิจัยว่าด้วยเรื่องเงินวัดสู่ปฏิบัติการล้อมปราบต่อความผิดว่าด้วยเรื่องการใช้เงิน “เงินทอง” กลายเป็นรอยต่างของสังคมไทยและพระพุทธศาสนา ต้องมีทางออกในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาเงินของวัด เงินพระศาสนาให้เป็นธรรม สู่ธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับข้อเสนอของงานวิจัยที่นำมาเสนอร่วมกับเหตุการณ์ทางในพระพุทธศาสนาในช่วง พ.ศ.2561 นี้

ส่วนกรณีอื่น ๆ คงต้องพัฒนาขับเคลื่อนกันต่อไป...คาดหวัง.....!!!!

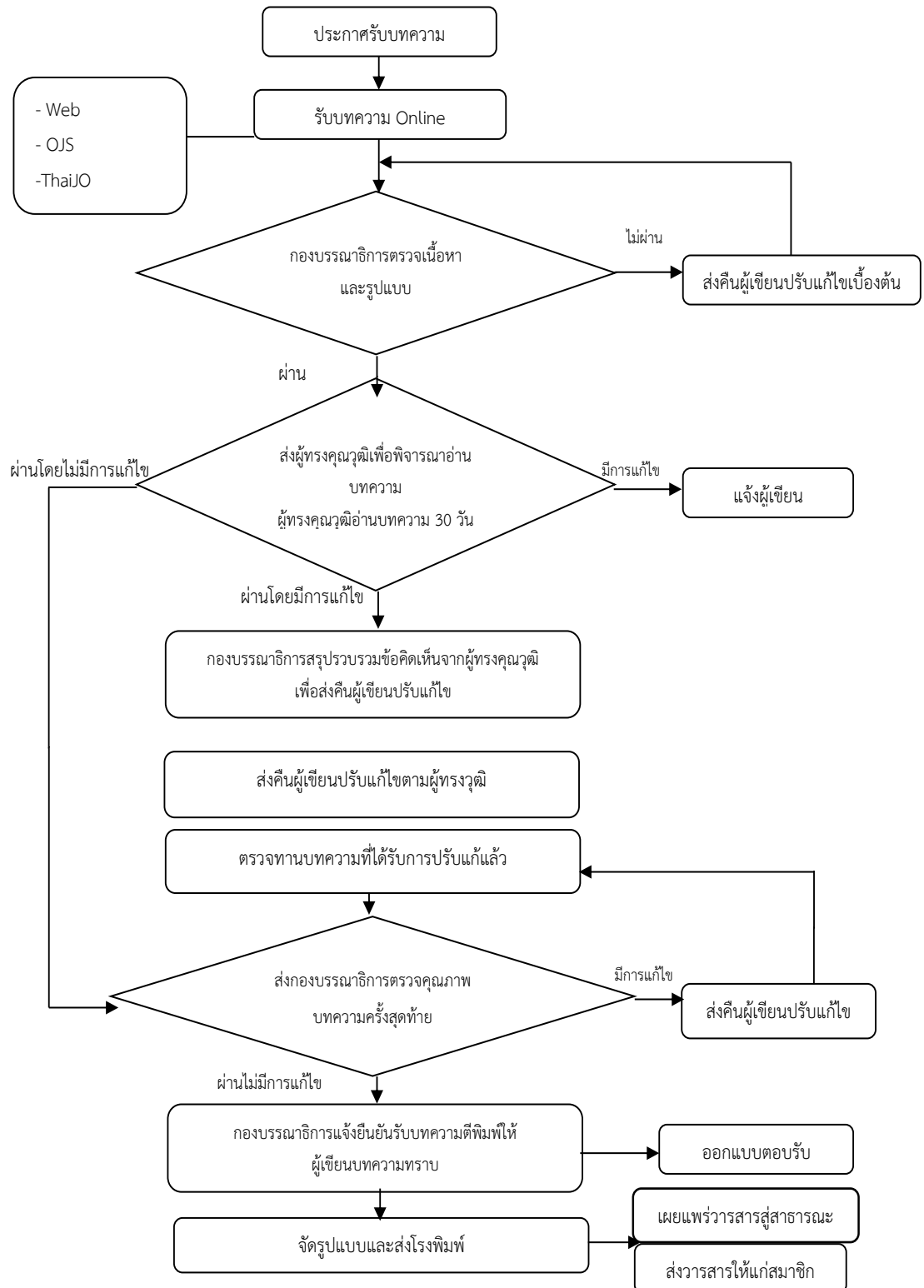
Reference

- Jai Boonchaiming. (2017/2560). The Study of Strategies for Temple Development in Construction and Renovation in Phayao. *Dhammathas Academic Journal*, 17 (2),: 115-126.
- Nada Chunsom. (2014). Buddhist Thai Temples' Financial Management: The Congruence of Good Governance Principles. *NIDA Development Journal* Vol. 54 (1), 2014 : 108-141.
- Phramaha Hunsa Dhammahaso. (2557). "Buddhist Bank : Financial for Ethic's Development to Buddhist People" Online, 2 June 2018.
Website : http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=1445&articlegroup_id=278
- Phramaha Tavee Bodhimethee (Bodhitat). (2016/2559). Financial management of temple under good governance Case study: temple in Mueang district, Nonthaburi province. Research and Development Journal Loei Rajabhat University. 11 (37) : 11-22.
- Phichet Thangto. (2013). Three Financial Based: Contractual Saving, Cooperatives, and Buddhist Bank. *Journal of Mcu Review*. 2 (3) : 24-41
- Phrakrusathitveerayan Yousuk. (2015). *Governance in Administration of Temple's missions*. Journal of Nakhonratchasima College. 9 (2), (July-December 2015) : 93-102.
- Vinai Thongyoi, (2557). "Guidelines for the Establishment and Management of Buddhist Bank in Thailand" In MCU CONGRESS I, Volume 2 : *Buddhism to integrate Mental and intellectual development*, Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงาน
วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

สำนักงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

79 หมู่ 1 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ 035-248-000 ต่อ 8200-3

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความทางวิชาการ ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มียุทธศาสตร์อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์วิจารณ์เปรียบเทียบกัน

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์ปริทรรศน์จะต้องส่งจดหมายนำส่งบทความ

พร้อมต้นฉบับแบบพิมพ์ 3 ชุด มายังกองบรรณาธิการ กรณีที่บทความได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ บรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้นิพนธ์ส่งบทความต้นฉบับที่แก้ไขครั้งสุดท้าย พร้อมซีดีรอม (CD ROM) 1 แผ่นที่บรรจุเนื้อหาและข้อมูลที่มีอยู่ในบทความทั้งหมดที่ได้แก้ไขแล้ว ทั้งนี้ผู้นิพนธ์ต้องมีสำเนาเก็บไว้ด้วยเพื่อการอ้างอิง

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สันขนาดบีห้า (B5) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษซ้ายกับด้านบน 1 นิ้วครึ่ง และด้านขวากับด้านล่าง 0.5 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 8 – 12 หน้ากระดาษพิมพ์ โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double – Blind Peer Review)

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 500 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัยและบทความปริทรรศน์ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) สรุป (Conclusion) และคำสำคัญ (Key Words) ซึ่งควรเรียบเรียงตามลำดับและแยกหัวข้อให้ชัดเจนดังนี้

- **วัตถุประสงค์** ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- **วิธีการศึกษา** ควรกล่าวถึงวิธีการค้นคว้าข้อมูล ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาศึกษา สถิติที่นำมาใช้
- **ผลการศึกษา** ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)
- **สรุป** ควรกล่าวถึงผลสรุปของการค้นคว้าและศึกษา

- **คำสำคัญ** ควรมีคำสำคัญ 3-6 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (;)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ สมมติฐานของการศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน

3.2 วิธีการศึกษา (Methods) กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.3 ผลการศึกษา (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.4 การอภิปรายผล (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.5 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะแนวการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.6 กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย

3.7 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association)

การอ้างอิงแบบ APA

1. หนังสือ

1.1 คัมภีร์พระไตรปิฎกหรือหนังสือสำคัญพิมพ์เป็นชุด

ให้อ้างชื่อย่อคัมภีร์. เล่ม/ข้อ/หน้า. และให้วงเล็บคำว่า (บาลี) ไว้หลังคำย่อในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีหรือวงเล็บคำว่า (ไทย) ไว้หลังคำย่อในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ตัวอย่าง เช่น 1 (ขุ.ชา. (บาลี) 27/855/191).

1.2 หนังสือทั่วไป

(ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : หน้า). ดังอย่างเช่น

พระเทพโศภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2544 : 38).

(Venerable Dr. W. Rahula, 2004 : 69).

2. วารสาร

ผู้เขียน, เล่มที่หรือปีที่ (ฉบับที่): หน้า. ตัวอย่างเช่น

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, 3 (1) : 14-28.

K.N., Jayatileke, 77 (1): 10-15.

3. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้วิจัย, ปีที่พิมพ์. ตัวอย่างเช่น

อนุวัต กระสังข์, (2557).

4. สัมภาษณ์

สัมภาษณ์ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์, ตำแหน่ง (ถ้ามี), วัน เดือน ปี. ตัวอย่าง

สัมภาษณ์ พระเทพโศภณ, (18 กรกฎาคม 2557).

5. เว็บไซต์

พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต), (7 กันยายน 2555).

6. ภาษาอังกฤษ

(Maslow Abraham, 1970 : 58)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

1. ภาษาไทย

(ก) ข้อมูลชั้นปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(ข) ข้อมูลทุติยภูมิ

1) หนังสือ

จำนงค์ อติพัฒนสิทธิ์. (2544). *สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) วารสาร

ผู้เขียน. “ข้อบทความ”. *วารสาร*. ปีที่ (ฉบับที่), หน้า ตัวอย่างเช่น

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร. (2557). “การกำหนดประเด็นปัญหา การตั้งชื่อ เรื่องเรื่องและการเขียนวัตถุประสงค์การวิจัยทางสังคมศาสตร์”. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 3(1), 67-97

3) วิทยานิพนธ์

อนวัต กระสังข์. (2557). “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแส บริโณคนิยม” (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.

4) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์, (วัน เดือน ปี). ตำแหน่ง ตัวอย่าง

ชวน หลีกภัย. (19 พฤษภาคม 2541). นายกรัฐมนตรี. สัมภาษณ์.

Ross, R. 1980, May 5. Associate Director, Cornell University Libraries. Interview.

5) เว็บไซต์

พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (7 กันยายน 2555). *ธรรมประกาศโนบาย*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.buddhismth.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538970572&Ntype=9>

2. ภาษาอังกฤษ

Maslow Abraham. (1970). *Motivation and Personnality*. New York : Harper and Row Publishers.

4. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

5. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้พิมพ์ทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสารฯ พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้พิมพ์ทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้พิมพ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้พิมพ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

6. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ กรุณาติดต่อ “วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์” สำนักงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา 13170 โทรศัพท์. 038-248-000 ต่อ 8203
www.journal-social.mcu.ac.th/ E-mail : journal.mcu.soc@gmail.com

1) อ.ดร.ประเสริฐ ธิลาวั 2) ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์ 3) นายกรกรต ชาบัณฑิต

8. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 4 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 199 บาท ไม่รวมค่าส่ง

9. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 300 บาท

หนังสือขอเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

เขียนที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้าชื่อ..... ฉายา..... นามสกุล.....
ที่อยู่

โทรศัพท์ E-mail:

มีความประสงค์ขอตีพิมพ์บทความ () บทความวิจัย () บทความวิชาการ เรื่อง:

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ซึ่งดำเนินการโดยคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยบทความฉบับนี้ข้าพเจ้าได้ค้นคว้าขึ้นเพื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญา..... สาขาวิชา..... จาก (ชื่อสถาบัน).....

ปีการศึกษา..... หรือได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก

เมื่อคณะบรรณาธิการของวารสารพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขปรับปรุงบทความ ข้าพเจ้ามีความยินดีรับไปแก้ไขตามมติดังกล่าวนั้นและข้าพเจ้าขอรับรองว่า (ขีดเครื่องหมาย ✓)

() เป็นผลงานทางวิชาการของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

() เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมนิพนธ์ตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

() บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน

() บทความนี้ไม่ได้คัดลอกหรือดัดแปลงมาจากของผู้ใดทั้งสิ้น

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ชำระค่าธรรมเนียมขอตีพิมพ์บทความลงในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ตามอัตราที่กำหนดไว้ คือ

() บทความวิชาการ ๓,๐๐๐ บาท

() บทความวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ป.โท-เอก ๕,๐๐๐ บาท

() บทความวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย ๕,๐๐๐ บาท เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

อนึ่ง แม้เมื่อข้าพเจ้าปรับแก้ไขแล้ว แต่งานยังไม่เรียบร้อยและไม่ได้รับการให้การลงตีพิมพ์ ข้าพเจ้าไม่ติดใจเอาความใดๆ ทั้งสิ้น จะยอมรับการพิจารณาของคณะกองบรรณาธิการถือว่าเป็นที่สุด

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้นิพนธ์บทความ

ใบสมัครสมาชิก

ที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กราบมนตรีการ/เรียน บรรณาธิการวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

E – Mail..... เบอร์โทรศัพท์.....

โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิกวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

() สมาชิกประเภทรายปี 1,000 บาท (จำนวน 4 เล่ม)

() เล่มละ 250 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

() เงินสด

() ธนาณัติ (สั่งจ่าย.....)

() ตั๋วแลกเงินไปรษณีย์

() เช็คเช็คในนาม.....

โปรดนำส่งวารสาร วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์เคลื่อนที่.....

โทรสาร.....E-Mail.....

ลงชื่อ.....

()

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

คำบำรุงปี พ.ศ..... เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ลงบัญชีแล้ว.....